

Съставителство и обща редакция
В. В. ЗАГЛАДИН и Г. А. КИСЕЛЪОВ

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

С. К. Александров, Ю. А. Антонов, В. П. Байдakov, В. В. Баранов, И. Н. Богданов, А. Я. Богомолов, Е. А. Ворожейкин, В. В. Вихохулев, Е. П. Глазунов, В. М. Гончаров, В. Н. Гребенников, А. М. Гуляев, А. А. Давидов, О. Т. Дарусенков, Е. А. Дроздов, А. Ю. Другов, Б. В. Егоров, В. В. Загладин, А. М. Захаров, В. И. Иванов, Н. Г. Калинин, Д. В. Канунников, Е. В. Капский, И. Е. Карташев, Е. В. Кобелев, Ю. К. Козлов, С. И. Колесников, Н. Н. Комин, Е. Н. Корендясов, П. К. Костиков, Ю. Д. Кошельов, В. Ф. Красних, В. А. Кропотов, В. П. Кудинов, А. И. Кузмин, Ю. А. Кулишев, К. Н. Курин, Е. С. Лагутин, А. Ф. Малов, М. В. Малюковский, В. Н. Матузов, А. Н. Минеев, В. В. Михалин, Ю. Я. Михеев, В. И. Морозов, Н. В. Мостовец, Д. Н. Мочалин, Д. Д. Муравьев, В. Е. Нерубайло, Г. Н. Нечкин, В. Д. Николаенко, А. И. Осипов, Ю. П. Островидов, Д. А. Пастухов, З. Г. Перадзе, В. В. Перцов, Н. А. Петровичев, Б. Г. Петрук, Г. А. Поляков, В. И. Потапов, К. К. Провалов, М. А. Романов, Д. Я. Рудник, В. С. Рикин, В. С. Савко, А. И. Сенаторов, Г. П. Смирнов, С. В. Смирнов, А. М. Сорокин, В. В. Стрелцов, М. Л. Титаренко, В. Е. Тихменев, В. П. Ткаченко, А. Ю. Урнов, А. П. Чужакин, Е. М. Чурилов, В. И. Шараяев, К. А. Шеменков.

ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

Справочник

ПАРТИЗДАТ / СОФИЯ 1982

В справочника «Политическите партии» читателят ще намери най-необходимите сведения за политическите партии в света, за историята на тяхното създаване, за политическите им платформи и ролята, която те играят в обществения живот на съответните страни, както и за организационната им структура, ръководни дейци и печатни органи.

В българското издание са включени най-новите данни за партиите до предаването на ръкописа за печат.

Справочникът е предназначен за най-широк кръг читатели.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ ПАРТИИ

Справочник

Под общ. ред. Загладина В. В., Кисельова Г. А.
— М. Политиздат. 1981

©

ПОЛИТИЗДАТ, 1981

©

Бети Биджераво, Надежда Вълчева, Петя Иванова, превод, 1982
с/о Jusautor, Sofia

ПРЕДГОВОР

Втората половина на 70-те и началото на 80-те години се характеризират със съществени изменения в световната обстановка и в развитието на класовата борба както в международен, така и в национален мащаб. Новото съотношение на силите, изменило се още повече в полза на социализма, на социалните и политическите движения, които се обявяват за демокрация, национална независимост на народите, за по-нататъшно разведряване и траен мир, не можеше да не повлияе върху хода на класовата борба във всяка отделна страна от несоциалистическия свят. Сега в тази борба, при това понякога много активно, участвуват социални сили и слоеве от населението, които съвсем доскоро стояха настрана от активните действия, бяха, така да се каже, «извън политиката». Неизмеримо по-широка стана и сферата на обществения живот и на обществените интереси, обхваната от класовата борба. Сега вече не само външната и вътрешната политика и икономиката, но и културата и науката, образованието и здравеопазването, социалното осигуряване и жилищното строителство и накрая моралът и битът, условията на труд и почивка на хората — всичко се превърна в обект и едновременно в арена на остри класови сблъсъци.

Класите и социалните слоеве и групи са реално действаща сила в тези сблъсъци. Но външно тези сблъсъци се изразяват като противопоставяне на политическите сили, организации, групировки — с една дума, преди всичко като борба между политическите партии.

«Биографията» на политическите партии се допълва постоянно, а тяхната палитра в много случаи става по-богата и по-пъстра. През последните години в редица държави възник-

Предговор

наха нови партии, много от които започнаха да влияят значително върху живота в своите страни. На картата на света постоянно се появяват нови самостоятелни държави, активизират дейността си съществуващите политически партии и групи.

Научното разбиране на взаимоотношенията между партиите, изразяващи интересите на класите, познаването на техните програми, стратегии и тактики в наше време са необходими повече от когато и да било за ориентиране в обратите на класовите битки, за правилното разбиране на техните тенденции и перспективи. Приложената книга има за цел да помогне на читателя да вицкне по-добре в тези въпроси.

Думата «партия» има латински произход («pars» означава «част»). Политическата партия е част от някаква съществена класа, по-точно нейната най-активна, съзнателна и организирана част. За причините, направили необходима появата на политическите партии, В. И. Ленин пише: «... за да може масата на определена класа да се научи да разбира своите интереси, своето положение, да се научи да води своя политика, тъкмо за това е необходимо съзнателните елементи на класата да се организират незабавно и на всяка цена, макар и отначало тези елементи да са нищожна част от класата»¹.

Първите политически партии, известни на историята, са възникнали в Древна Гърция. Това са били сравнително малобройни и тесни по своя състав групировки, които не са се отличавали с устойчивост и не са били оформени организационно в съвременния смисъл на този термин. Те са изразявали главно интересите не толкова на различните класи, колкото на различните течения вътре в робовладелската класа. Само такъв вид партии са съществували и в Средновековието. Но те не са играли, а и не са могли да играят някаква по-значителна роля в общество с деспотични, абсолютистски форми на политическо устройство.

Политическите партии в съвременния смисъл на думата са възникнали за първи път в Европа, а след това и в другите

---

¹ Ленин, В. И. Съч. Т. 24, с. 37.

частя на света в пряка връзка с буржоазните революции, с появата на парламентите и парламентаризма като форми на организация и осъществяване на държавната власт. С все по-голямото класово разслояване на обществото и задълбочаването на социалните противоречия, с въвличането на все по-широки маси хора в политиката, ролята на партните нараства; те стават основен субект на политиката. «В общество, основано върху разделянето на класи, борбата между враждебните класи неизбежно се превръща — на известна степен от своето развитие — в политическа борба. Най-цялостен, пълен и оформен израз на класовата политическа борба е борбата между партнит.»²

По начало политически партии в капиталистическото общество са се създавали главно от различни групи на буржоазията, а също и от нейните противници от феодално-аристократичните слоеве — от представители на отживелия обществен строй — и са били предимно инструмент за борба между първите и вторите. Но през първите десетилетия на XIX в. вече възникват политически партии на работническата класа — антагонист на буржоазията, класата — гробкопач на капиталистическото общество. Първата партия от този вид са били чартистите в Англия. От този момент борбата между партните на политическата арена все повече и повече отразява главния антагонизъм на капиталистическото общество, антагонизма между пролетариата и буржоазията. Най-важният качествен етап по този път е възникването на Съюза на комунистите, а след това на Международното дружество на работниците — първите действително революционни пролетарски организации, обединили теорията на научния социализъм с работническото движение.

С нарастването на работническата класа, на нейната съзнателност, с разширяването на нейната политическа активност нараства и ролята на пролетарските политически партии, на тяхната дейност. Те стават все по-масови и влиятелни, завоюват определени позиции в парламентите и т. н. Но едновременно в тяхната среда се извършва и разслояване: в края на XIX — началото на XX в. е ознаменувано разделянето на работническото движение на две основни политически течения — революционно и реформистко. Съответно на това в

---

² Ленин В. И. Съч. Т. 12, с. 130.

Предговор

резултат на краха на II интернационал и победата на Великия октомври възникват две основни групи политически партии на работническата класа — комунистически и социалдемократически партии.

Едновременно с укрепването на социалните позиции на пролетариата и с нарастването на политическото му представителство — работническите партии, се извършват съществени изменения в характера, структурата и функционирането на непролетарските политически партии и организации. Главното е това, че те все по-малко изразяват истинските интереса на едни или други слоеве, от чието име формално действуват (например на селячеството, на градската дребна буржоазия и т. н.), и все повече стават инструменти на едрия капитал в борбата за привличане на масите, за укрепване на господството му. Именно във връзка с това буржоазията, която първоначално гледа на политическите партии главно като на щабове за подготовка на поредните избори, с течение на времето започна да им придава постоянен характер и трайна организационна структура. В това се изразява все по-растящата нужда на господстващата класа от апарат за всекидневно влияние върху масите.

Буржоазната политология се опитва да представи политическите партии на своята класа като средство за «преобразяване волята на индивидите в колективна воля», като инструмент за «участието на гражданите във формирането на политиката на държавата» и т. н. На практика обаче буржоазните партии действуват като инструмент за подчиняване мнозинството от населението на експлоататорското малцинство, като инструмент за запазване и укрепване властта на монополистичния капитал.

Именно за това говорят някои «нововъведения» в политическия живот на капиталистическия свят, появили се главно през 60-те—70-те години. Става въпрос за приетите в редица западни страни законодателни мерки, целящи да се регламентират мястото и ролята на политическите партии в политическия живот. Така например в Италия, Швеция и редица други страни е въведено постоянно финансиране на политическите партии от държавата. В някои страни със закон се предвижда да се финансират предизборните кампании на политическите партии. Обикновено такива мерки се представят като насочени да се предотвратят злоупотребите и по-точно да се

намали влиянието на единия или другия тесен групия или отделни лица върху формирането на политиката на партията, да не се допуска корупция и т. н. Но на практика, както показва опитът в страните, в които съществува такава практика — от Италия до САЩ, — тя съвсем не изключва корупцията, но затова пък дава в ръцете на държавата «законен» инструмент за влияние върху обществения живот. При това, по правило, съществуващото законодателство има за цел да ограничава интересите на революционните партии на работническата класа — пряко да ги дискриминира (както е във ФРГ) или да създава спънки за дейността им, за активното им участие в политическия живот на страната (както е в САЩ, Австрия, Швейцария).

Всичко това е неотменима част от съвременния политически пейзаж на капиталистическия свят.

Справките за политическите партии са разделени по континенти, а при континентите — по съответните страни; в разделите за страните — по азбучен ред.

Представените в книгата партии са много различни по своите социално-политически данни, по ролята, която играят в живота на съответните държави.

Сред тях трябва да се отделят преди всичко партиите, които съществуват и действуват в социалистическите страни.

Известно е, че политическите системи в различните социалистически страни се различават по форма. В съветската общонародна държава по силата на особеностите на историческото развитие има една партия — Комунистическата партия на Съветския съюз (КПСС), която обединява на доброволни начала челната, най-съзнателната част от работническата класа, колхозното селячество и интелигенцията на СССР. Като партия на работническата класа КПСС стана сега партия на целия съветски народ. Тя има безграничната подкрепа и доверието на трудещите се. В другите социалистически държави, в които бе установена диктатура на пролетариата, положението е по-различно. Така в Унгария, Виетнам, Куба, Лаос, Монголия, Румъния, Югославия, както и в СССР, действуват една партия — Комунистическата. Наред с нея в някои от тези страни има и широки непартийни организации,

Предговор

които обединяват основните трудещи се маси. В други социалистически държави — в България, ГДР, Полша, Чехословакия, наред с компартните действуват демократически партии в блок с комунистите.

Характеризирайки ролята на комунистическите партии в социалистическото общество, Л. И. Брежнев подчертава:

«В нашата страна няма и не може да има друга политическа сила, която би била способна така пълно и последователно да взема предвид, да съчетава и координира интересите и нуждите на всички класи и социални групи, на всички нации и народности, на всички поколения на нашето общество, както върши това Комунистическата партия. Партията изпъква като организиращо ядро на цялата обществена система, като колективен разум на целия съветски народ.

Главното в дейността на партията е политическото ръководство на обществото. . . Изучавайки дълбоко и обстойно обстановката, тенденциите на развитието, разкривайки смело трудностите и противоречията, сочейки пътищата за тяхното преодоляване, партията прокарва маршрути за изграждане на комунизма, поставя пред народа наредените задачи, вдъхновява масите за трудови и творчески подвизи.»³

Комунистическите партии на страните от социалистическата система виждат своя национален и заедно с това интернационален дълг в това — да организират и вдъхновяват трудещите се за постоянно развитие на промишленото и селскостопанското производство, за усъвършенствуване на социалистическата демокрация с цел непрекъснато да се повишават благосъстоянието и културното равнище на масите и максимално пълно да се използват всички предимства на социалистическия строй и вътрешните резерви, за да се реши с общи усилия и в най-къс срок историческата задача — изграждането на развитото социалистическо общество, а след това и на комунистическото общество.

Комунистическите партии в страните от социалистическата общност са авангардна сила в борбата за мир, мирно съществуване между страните с различен обществен строй, за демокрация, национална независимост и социализъм на международната арена. Както показва историческата прак-

---

³ Брежнев, Л. И. «Делото на Ленин живее и побеждава», Изд. на БКП, С., 1970, с. 47—48.

тика, не е възможно която и да било страна да се развива успешно по пътя на социализма, ако не укрепва постоянно и не се повишава ръководната роля на комунистическата партия.

Некомунистическите политически партии в социалистическите страни представляват и защитават интересите на едни или други конкретни социални групи. Така например Българският земеделски народен съюз (БЗНС), изразявайки интересите на селството в страната, заедно с Комунистическата партия се бори за укрепването на съюза на работническата класа и селяните. Или например Християндемократическият съюз в ГДР — представлява интересите на вярващото население в републиката. Заедно с ГЕСП тази партия участва активно в борбата за укрепване и развитие на социализма на територията на първата в историята държава на германските работници и селяни.

Може да се каже, че в едни социалистически страни има еднопартийна, а в други — многопартийна система. Трябва обаче да се отбележи, че социалистическата многопартийност няма нищо общо с т. нар. плурализъм на политическите сили в капиталистическите страни. На практика там многопартийността отразява сложната социална структура на обществото, разделено на антагонистични класи, и служи за подчиняването на мнозинството от населението на управляващото малцинство. В социалистическите държави многопартийността е проява на присъщия на новия строй дълбок демократизъм. Партиите — участници в демократичния блок, като представляват интересите на едни или други трудещи се класи, социални групи или слоеве, осигуряват тяхното тясно сътрудничество с работническата класа за постигането на общото дело — изграждането на социализма. При това съюзните партии признават принципа за ръководната роля на партията на работническата класа — на комунистическата партия. На свой ред комунистите признават самостоятелността на съюзните политически организации.

Политическите партии в несоциалистическите държави са много разнородни. Единствено правилният критерий за тяхната класификация е класовият. Чий интереси на практика изразява една или друга партия, за чий интереси тя действително се бори — ето главния признак, който определя мястото на една или друга партия в живота на обществото. «За политическите партии не може да се съди по техните названия,

Предговор

декларация и програми, а трябва да се съди по делата им.⁴

Въз основа на този критерий политическите партии в социалистическите страни трябва да се разделят на три основни групи: партии на работническата класа (преди всичко комунистически партии), партии на националноосвободителното движение (главно националндемократически или революционно-демократически партии) и буржоазни партии.

Извън тези групи има още незначителен брой политически организации, които изразяват интересите на феодалните кръгове, запазили се още в редица страни, освободили се неотдавна от колониалната зависимост. В някои африкански страни има също и политически групировки, които изразяват интересите на отделни племена. Всички тези политически организации и групи играят много ограничена и постоянно отслабваща роля.

• • •

Комунистическите партии служат най-пълно и последователно за коренните интереси и цели на работническата класа. Това са революционни партии от нов тип, които последователно изразяват интересите на работническата класа и на широките трудещи се маси, ръководят се от марксизма-ленинизма, определят като своя главна цел ликвидирането на капитализма и изграждането на комунистическото общество, ръководят се в дейността си от идеите и принципите на пролетарския интернационализъм.

Следната таблица дава представа за общия процес на развитие на комунистическото движение в света:

Година	Брой на страните, в които действуват компартии	Брой на комунистите в света	Година	Брой на страните, в които действуват компартии	Брой на комунистите в света
1917	1	400 хил.	1946	78	20 млн.
1928	46	1 млн. 700 хил.	1960	87	35 млн.
1939	69	4 млн. 200 хил.	1969	88	50 млн.
			1980	94	над 75 млн.

⁴ Ленин, В. И. Съч. Т. 20, с. 358.

Почти в 80 страни от несоциалистическата част на света има комунистически партии. В тях членуват около 4,5 млн. души. Това означава, че през 70-те години броят на членовете им се е увеличил с повече от 1,2 млн. души. Над една трета от братските партии в несоциалистическите страни са принудени да работят в нелегалност, а някои — полулегално.

Комунистически партии действуват в 22 страни на Западна Европа. В тях членуват над 3 млн. комунисти (през 1970 г. — 2,27 млн. души). В Японската комунистическа партия членуват над 400 хил. души, а в комунистическите партии на страните от Северна Америка и Австралия — около 23 хил. комунисти. Само комунистическите партии в 27 развити капиталистически страни в света имат почти 3,5 млн. членове.

В страните, в които работническата класа противостои пряко на монополистичния капитал, комунистическите партии са в авангарда на борбата за мир, демокрация и социализъм, за социален прогрес. Тяхната главна програмна цел е да освободят своите народи от игото на капитала, да подготвят и извършат социалистическата революция. Както бе посочено в Заключителния документ на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г., на сегашния етап на класовата борба целта е в борбата срещу монополите да се постигнат радикални демократични преобразования, които да съдействуват за това — все по-широки маси да осъзнават, че социализмът е необходим.

В страните от Латинска Америка и Карибския басейн действуват 24 комунистически партии, които имат общо около 400 хил. членове. Независимо от това, че в Чили, Уругвай и в редица други страни в резултат от репресиите на реакцията комунистическите партии понесоха големи загуби, броят на членуващите в тях през 70-те години нарасна с повече от 60 хил. души.

Комунистическите партии в този район на света, както и навсякъде, са начело на демократичната и антиимпериалистическата борба. Те се борят самоотвержено за революционни преобразования, насочени както срещу господството на империализма, преди всичко на северноамериканския, така и срещу местните олигархии, срещу терористичните режими, срещу фашизма.

В 29 развиващи се страни от Азия и Америка има около

Предговор

600 хил. комуниста (почти два пъти повече, отколкото в началото на 70-те години). Братските комунистически партии на азиатските и африканските държави са в авангарда на борбата срещу империализма, колониализма и неоколониализма, действуват за последователно и цялостно осъществяване задачите на националната, антиимпериалистическата, демократичната революция, срещу опитите на реакционните сили да спрат социалния прогрес. Комунистическите партии се стремят да създадат широки националдемократични фронтове, които да осигурят по-нататъшното придвижване на тези страни по пътя на социалния прогрес.

С увеличаването на работническата класа в развиващите се страни от Азия и Африка се създават социално-политически предпоставки за по-нататъшното нарастване на силите и за активизирането на борбата на комунистите. В редица страни, предимно в Африка, сега се наблюдава тенденция за възникване на революционни организации и движения, много от които през близките години могат да се влеят в редовете на комунистическото движение.

Като направи равностметка за над 60-годишната дейност на международното комунистическо движение — на тази общност на партии от нов тип, партии, израсли от класовата борба, от борбата за социализъм, от Октомврийската революция, Л. И. Брежнев посочи в речта си пред Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г.: «Опитът от историческото развитие на много страни, опитът от класовата борба убедително показва колко необходима е за човечеството дейността на комунистическите партии, колко плодотворна е тази дейност за общественото развитие. Ръководейки се от марксистко-ленинската теория, комунистическите партии осветяват пред народите пътя към комунистическото бъдеще. Те вдигат народите на борба, те непреклонно вървят начело на неговите движения, които са се посветили на великите цели на социалния прогрес. Комунистите винаги са в авангарда на борците за насъщните права на трудещите се, за мир. Те високо носят непобедимото знаме на социалистическата революция.»⁶

В несоциалистическите страни има не само комунистичес-

---

⁶ *Брежнев, Л. И.* За външната политика на КПСС и съветската държава, Партиздат, 1974, с. 174.

ки, но и други партии, които действуват от името на работническата класа. Става въпрос преди всичко за социалдемократическите партии и организации. Основната част от тези партии и организации (65) е обединена в Социалистическия интернационал. Те имат повече от 15 млн. членове.

Съществуването на няколко политически партии (и профсъюзни организации) на работническата класа е определено от нееднородния социален състав на тази класа. Редиците на пролетариата постоянно се попълват от дребнобуржоазните слоеве в града и селото. Но тези хора съвсем не веднага възприемат пролетарския мироглед, дълго време запазват буржоазните си възгледи. От друга страна, със своята политика буржоазията създава в работническата класа слой работническа аристокрация, или работническа бюрокрация, който става проводник на влиянието на монополите в пролетарската среда.

Така социалдемократията не е нещо монолитно единно. «Някои от нейните ръководители се обявиха в защита на монополистичния капитал, на империализма. Други са склонни да се съобразяват с исканията на трудещите се маси в икономическата и социалната област, в борбата за мир и прогрес» — се посочва в Заключителния документ на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г.

Разединението на работническата класа (господстващите класи, десните ръководители на социалдемократията и реакционните ръководители на профсъюзите са заинтересовани то да се запази в национален и международен мащаб) продължава да бъде главната пречка за постигането на целите на работническата класа. Комунистите решително се обявяват за преодоляването на това разединение, борят се за единодействие, за единство на работническата класа. При това те напълно изключват възможността за каквито и да било компромиси във вреда на революционния си мироглед — марксизма-ленинизма. Наред с това комунистите смятат, че идейните разногласия между тях и социалдемократите (при условие, че последните се откажат от политиката си в подкрепа на властта на капитала) не трябва да пречат на общата борба за демокрация и мир, за жизнените права на трудещите се днес, а също на борбата за завземането на властта и построяването на социализма утре.

Съвременните буржоазни политически партии, ако говорим за тях общо, по принцип — са партии на монополистичния капитал, инструмент за неговото политическо господство.

Монополистичният капитал използва многопартийната система за гъвкави политически маневри. В онези случаи, когато една управляваща партия се проваля, тя се сменя от друга, действаща под друга «фирма», но по същество не по-малко предана на интересите на монополите. И съвсем не е случайно, че в ръководните органи на мнозинството буржоазни партии се срещат и сътрудничат представители на най-различни монополистични групи, включително и на съпернически си. През годините на своето господство едрата буржоазия разработи тънка политическа стратегия. Нито една монополистична група по правило не рискува да залага само на една партия и политическа група — тя залага наведнъж на няколко такива партии, за да спечели при всякакъв поврат на събитията.

Седемдесетте години внесоха много нови моменти в живота и функционирането на буржоазните политически партии. В условията на по-нататъшно задълбочаване на общата криза на капитализма и съответното изостряне на класовите противоречия силите на едрият капитал предприемат нови стъпки, за да укрепят още по-здраво контрола си върху политическите партии, да затвърдят ролята им на ефикасен инструмент в своите ръце. В много страни се разгърна процес на концентрация на властта в партиите в ръцете на тесен кръг «привлечен елит». И обратно — влиянието на редовите партийни членове върху формирането на партийната политика намалява значително. В тясна връзка с този процес се засилва бюрократизацията на партийния апарат, която все повече става един вид продължение на апарата на държавната власт.

В страните с двупартийни системи (предимно в САЩ) бяха приети допълнителни наредби и закони, които всъщност закрепват монополното положение на съществуващите партии, като изключват възможността да се появят нови политически организации, особено леви, демократични. В страните с многопартийни системи все по-ясно се проследява тенденция към поляризиране на силите и фактическо преминаване в една или друга форма към двупартийна система. Така управлява-

щите кръгове се стремят да осигурят стабилността на съществуващата социално политическа система.

Това са основните моменти, които характеризират днешните буржоазни политически партии и тяхната сволуция. Но към тези явления не трябва да се подхожда опростено. Необходимо е преди всичко да се вземе предвид, че буржоазните политически партии се различават много по членския си състав. Едни от тях се опират главно на селячеството, други — на градската дребна и средна буржоазия, трети представляват определени слоеве на техническата и творческата интелигенция, четвърти се образуват по религиозен принцип и т. н. Във връзка с това има и определени различия в техните програми, в поведението на техните ръководители, които не могат изобщо да не се съобразяват с настроенята на редовите членове на своите партии, на своите избиратели.

По принцип за работническата класа не е безразлично каква буржоазна партия е на власт — реакционна или принудена да бъде по-либерална, по-демократична, тъй като от това до голяма степен зависят политическите условия за нейната борба. Като защитава правата си и се бори за демокрация, мир и социализъм, работническата класа се стреми да си осигури най-добри условия за постигането на тези цели.

Различията между буржоазните политически партии придобиват особено значение в наши дни, когато монополистичният капитал все повече се противопоставя на основната маса от населението, когато в капиталистическите страни се води борба за създаването на антимонополистични коалиции и фронтове, насочени срещу империалистическите монополи.

По своето класово съдържание антимонополистичната коалиция е съюз на работническата класа и дребната буржоазия, а също на средните слоеве от града и селото. Но по своя политически характер антимонополистичната коалиция не може да не бъде определено съглашение на политическите партии, които представляват както работническата класа, така и съюзяващите се с нея непролетарски слоеве.

Когато образува антимпериалистически коалиции, работническото движение се съобразява с това, че в ръководството на повечето буржоазни партии има помощници на монополите, че техните ръководители са склонни да решават големите политически въпроси, както казва В. И. Ленин, «от случай

Предговор

на случай, с просто решение на една или друга партийна «инстанция», която задкулисно изготвя за народа разни политикански рецепти»⁶. Но в същото време работническото движение се ръководи от това, че сред членовете на буржоазните и дребнобуржоазните политически партии има много представители на работническата класа и на средните слоеве, които се стремят към борба срещу монополистичния капитал и които са дълбоко заинтересовани от съюз с пролетариата. Редовите членски маси могат да оказват и на практика оказват активен натиск върху своето ръководство. При благоприятни условия този натиск може да доведе до изменение в ръководния състав на една или друга буржоазна партия, до демократични промени в нейната политика, което е много съществено за перспективите за развитие на антимонополистичната борба.

В страните от Азия, Африка и Латинска Америка днес съществуват многобройни и твърде разнообразни политически партии.

В много, но още съвсем не във всички държави от този район действуват партии на работническата класа, преди всичко комунистически. Това е най-последователната сила, която се бори за политическото и икономическото укрепване на националната независимост, за социален прогрес.

Освен тях има различни политически партии и организации, които представляват интересите на местната буржоазия, селячеството, средните слоеве на градското население, интелигенцията и т. н. Част от тях са възникнали още при колониалното господство, а други са образувани в борбата за национално освобождение. В миналото, в периода на националноосвободителната борба, голямата част от тези политически партии и организации са участвували активно в нея. През този период те са на антимпериалистически, изцяло прогресивни позиции. Но когато политическата независи-

---

⁶ Ленин, В. И. Съч. Т. 14, с. 226.

мост е извоювана, в освободилите се страни бързо се развива процесът на социално разслоение. В много страни управляващите буржоазни и дребнобуржоазни кръгове започват да водят политика, целяща да се затвърди господството на местния капитал. Често те тръгват по пътя на компромис с империализма.

В резултат на това в политиката на голяма част некомунистически партии в развиващите се страни странно се преплитат различни елементи. И сега определено място в нея заема антиимпериалистическата тенденция, особено когато става въпрос за външната политика. Но във вътрешната политика все повече се проявяват реакционни черти. Наред с това в много бивши колониални страни съществуват и открито реакционни партии, които действуват от империалистически позиции и в същото време защитават феодалните останки.

Важна особеност на съвременното положение в развиващите се страни е тази, че през последните десетилетия в редица от тях възникнаха и се развиха значително своеобразни прогресивни политически партии — националдемократически или революционно-демократически. Тези партии обявиха курс, характеризиран обикновено в литературата като курс на некапиталистическо развитие, а в перспектива — на строителство на социализма.

Не трябва да се пренебрегват определените трудности и противоречия, характерни за положението и политиката на много от тези партии, върху които въздействуват процесите на социално разслояване. В редица случаи в тяхната дейност се проявяват националистически, дребнобуржоазни, антикомунистически предразсъдъци, което, както показва историческият опит, прави невъзможно те да водят действително прогресивна политика.

Наред с това през 70-те години в Азия и Африка възникнаха редица такива революционно-демократически партии, които обявиха верността си към принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Тези партии (а те възникнаха в Афганистан и Етиопия, Южен Йемен и Ангола, в Мозамбик и в редица други страни) водят последователен курс за обединяване на всички леви демократични сили, развиват тясна дружба с КПСС и с другите братски комунистически партии, все по-често участвуват в организиращи-

Предговор

те от тях колективни мероприятия. Партии от този вид се появиха в последно време и в Латинска Америка. Всичко това, взето заедно, отразява по-нататъшното задълбочаване на световния революционен процес.

Политическата картина на света е сложна и противоречива. И единствено верният подход за нейното оценяване, за правилното разбиране на основните тенденции в политическото развитие е марксистко-ленинският класов подход.

СССР

СССР

(Съюз на съветските социалистически републики)

Държава, разположена в Източна Европа, в Северна и Средна Азия. Територия на СССР — 22,4 млн. кв. км. Население — 266,6 млн. души (януари 1981 г.). Съветският съюз е страна с високоразвита социалистическа промишленост, с уедрено социалистическо селско стопанство, с високоразвита наука и култура.

Висш орган на държавната власт в СССР е Върховният съвет на СССР, който се състои от две равноправни камари — Съвет на Съюза и Съвет на националностите. Законодателната власт се осъществява от Върховния съвет на СССР. Върховният съвет на СССР избира Президиум на Върховния съвет — колегиален ръководен орган на съветската държава. За председател на Президиума на Върховния съвет на СССР е избран генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев. Изпълнителен орган на държавната власт е Министерският съвет на СССР. Председател на Министерския съвет на СССР — Н. А. Тихонов.

Вътрешнополитическото положение в страната се характеризира с постоянно укрепващото се социално-политическо и идейно единство на всички класи и социални групи, на всички нации и народности, които образуват съветското общество. Успешно, със стабилни темпове се развива народното стопанство, повишава се благосъстоянието на съветските хора.

Външната политика на съветската държава има за цел да осигури благоприятни международни условия за изграждането на комунизма в страната, да укрепва единството и сплотеността на социалистическите страни, да поддържа националноосвободителното движение, да защитава ленинския принцип за мирното съвместно съществуване между държави

СССР

с различен обществен строй. СССР дава огромен принос за международното разведряване, за предотвратяването на нова световна война, за развитието на взаимноизгодно сътрудничество между всички държави.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ (КПСС) — боев съюз на еднوميшленици-комунисти, изпитан авангард на съветския народ, който обединява на доброволни начала прогресивната, най-съзнателна част от работническата класа, колхозните селяни и интелигенцията на СССР.

Основана и възпитана от великия Ленин, КПСС измина дълъг и славен исторически път. От сравнително малка нелегална организация тя се превърна в могъща, сплотена, наброяваща над седемнадесет милиона членове армия на комунистите — управляваща партия в първата в света социалистическа държава.

В Конституцията на СССР е записано, че Комунистическата партия на Съветския съюз е ръководна и насочваща сила на съветското общество, ядро на неговата политическа система, на държавните и обществените организации. КПСС съществува за народа и служи на народа. Въоръжена с марксистко-ленинското учение, Комунистическата партия определя генералната перспектива за развитие на обществото, линията на вътрешната и външната политика на СССР, ръководи великата съзидателна дейност на съветския народ, дава планомерен, научнообоснован характер на борбата му за победата на комунизма. Всички партийни организации действуват в рамките на Конституцията на СССР.

Основните теоретични положения за Комунистическата партия са формулирани за първи път от К. Маркс и Ф. Енгелс. Като разработиха цялостна и стройна научна теория, разкриваща законите на общественото развитие, и като обосноваха историческата роля на работническата класа като гробокопач на капитализма и строител на социализма, те показаха, че само партията, въоръжена с прогресивна теория, споена от единството на волята и действията, свързана тясно с масите, е способна да придаде на борбата на пролетариата и неговите съюзници класовоосъзнат, организиран характер, да обедини и насочи към общата цел различните революционни потоци.

В края на XIX и началото на XX в., когато капитализмът

навлече в своя висш, империалистически стадий на развитие и пролетарската революция става въпрос за непосредствена практика, ролята на пролетарските партии нараства както никога дотогава. Но ръководителите на II интернационал (1889 г. — 1914 г.), особено след смъртта на Маркс и Енгелс, тръгнаха по пътя на опортюнизма, започнаха да ревизират марксизма, да го лишават от революционната му същност. Необходимо беше не само да се разгроми опортюнизъмът, но и да се определят ясна програма, стратегия и тактика за борбата на работническата класа в новата историческа обстановка. Тази задача изпълни Владимир Ильич Ленин.

По това време вследствие на обективните условия царска Русия стана страната, където особено силно се проявиха социалните конфликти на тогавашния свят. Тя се превърна във възел на противоречията на цялата империалистическа система, стана неговото най-слабо звено. Пред руския пролетариат конкретно се очерта великата задача да подготви и извърши революцията.

Появявайки се в средата на 90-те години от миналия век на политическата арена като най-изтъкнатия след Маркс и Енгелс революционен мислител, опирайки се на тяхното учение, на опита на руското и световното работническо движение, Ленин даде задълбочени, научнообосновани отговори на основните въпроси на съвременността. Той не само защити, но и творчески разви марксизма с оглед на новия исторически период — епохата на империализма и пролетарските революции.

Още в първите си трудове Ленин разви марксистката идея за ръководната роля на работническата класа и за нейния съюз със селяните. Като се опираше на идеите на Маркс и Енгелс, той създаде цялостно учение за революционната партия на работническата класа, за партията от нов тип, разработи нейните идейни и организационни основи, норми на живот, ръководни принципи. «Нам са необходими нови партии, други партии. Нам са необходими такива партии, които да се намират постоянно в действителна връзка с масите и които да умеят да ръководят тези маси.»¹

Истински зародиш на такава революционна партия стана

¹ Ленин, В. И. Съч. Т. 31, с. 229.

създаденият от Ленин в Петербург през 1895 г. «Съюз за борба за освобождение на работническата класа», който за първи път обедини научния социализъм с работническото движение. Дейността на петербургския «Съюз за борба» даде тласък за организирането на аналогични съюзи в редица промишлени центрове в страната. По инициатива на този съюз през 1898 г. в Минск се състоя I конгрес на партията. Ленин и неговите най-близки съратници по онова време бяха в изгнание и не можаха да участвуват в работата на конгреса. Конгресът обяви основаването на Руската социалдемократическа работническа партия (РСДРП), но не успя да изработи програма и устав на партията, да преодолее разединението на социалдемократическото движение. Създаването на единна марксистка революционна партия оставаше на дневен ред.

Много важен етап по пътя към формирането на пролетарска партия от нов тип стана дейността на основания от Ленин вестник «Искра» (1900—1903 г.). Около него върху принципна марксистка основа се обедини цветът на пролетарските революционери в Русия, оформи се плеяда професионални революционери. Професионалистите революционери около вестник «Искра» изиграха забележителна роля за сплотяването на местните партийни организации върху позициите на последователния марксизъм. «Искра» извърши изключителна работа за изпълнението на Лениновия план за изграждането на революционна партия, за идейната и организационната подготовка за II конгрес на партията.

Състояният се през лятото на 1903 г. II конгрес на РСДРП затвърди победата на революционните марксисти над опортюнистите, завърши процеса на обединяване на революционните марксистки организации, създаде партия на работническата класа в Русия, партия от нов тип, върху разработените от В. И. Ленин идейно-политически и организационни принципи. На конгреса бе приета революционна програма, насочваща партията към установяването на диктатура на пролетариата като политически инструмент за преобразяването на обществото на социалистически начала. На конгреса бе приет Устав на партията, който, с изключение на първия член, определящ условията за членството в партията, утвърждаваше ленинските организационни основи. (Трябва да се отбележи, че на III конгрес на РСДРП през 1905 г. първият член бе променен и бе приета Лениновата форму-

лировка). При изборите за централни органи на партията Ленин и неговите привърженици получиха на конгреса мнозинство (на руски болшинство — бел. прев.) и бяха наречени болшевики, а противниците на Ленин — останали в малцинство — меншевики.

Създаването на действително революционна, марксистка партия — авангард на работническата класа, партия от нов тип, висша форма на общественно-политическа организация — ознаменува началото на нов етап в развитието на световното работническо и комунистическо движение. Болшевишката партия стана образец за създаването на марксистки партии на работническата класа в другите страни. В партията, писа по-късно Ленин, ние виждаме ума, честта и съвестта на нашата епоха.²

Създадената от В. И. Ленин пролетарска партия от нов тип в Русия бе първата действително революционна марксистка партия в международното работническо движение. В резултат на победоносната Велика октомврийска социалистическа революция тя стана и първата управляваща марксистко-ленинска партия на първата в историята социалистическа държава на работниците и селяните.

Източници за силата на КПСС

Какво отличава марксистко-ленинската партия от другите политически партии и определя нейната ръководна роля спрямо другите организации на работническата класа, на трудещите се маси? В какво се състои силата на Комунистическата партия?

Комунистическата партия черпи силата си от идейните основи, върху които се гради и от които се ръководи в дейността си. Като разкри същността на партията от нов тип, Ленин посочва: «Ние трябва да се наречем **К о м у н и с т и ч е с к а п а р т и я** — както се наричаха Маркс и Енгелс.

Ние трябва да повторим, че сме маркнисти и за основа вземаме «Комунистическият манифест». . .»³

Революционното марксистко-ленинско учение е идейната

² Вж. Ленин, В. И. Съч. Т. 25, с. 272.

³ Ленин, В. И. Съч., Т. 24, с. 69—70.

основа, върху която се създава партията и се обединяват всички нейни членове, изработва се програма за действия, стратегия и тактика. «Марксизмът-ленинизмът бе и остава единствено вярната наука за комунизма, ненадминато изкуство за политическо ръководство на революционното творчество на масите» (из постановлението на ЦК на КПСС «За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция»).

Признаването на принципите на марксизма-ленинизма и борбата за прилагането им в живота образуват основата за идейното единство на революционната партия, превръщат я в боеи съюз на едниомишленици-комунисти.

Силата на партията е в това, че тя се гради върху Лениновите организационни принципи. За да може партията да изпълни успешно ролята си на авангард на работническата класа, на вожд, вдъхновител и организатор на всички трудещи се маси в тяхната революционно-преобразяваща, съзидателна дейност, е необходимо идейното единство на партията да се допълни с организационно единство на редиците ѝ. За постигането на тази цел служат разработените от Ленин на базата на идеите на Маркс и Енгелс организационни основи на Комунистическата партия. Те представляват коренни, изходни теоретични положения за класовата същност на партията, за нейната роля и място в обществото, за принципите на организационния ѝ строеж.

Тези принципи отразяват обективните закономерности в развитието на революционната партия на работническата класа, на партията от нов тип.

Марксистката партия е част от работническата класа, неин член, съзнателен, организиран отряд. «Партията — сочи В. И Ленин — е съзнателният, челният слой от класата, нейният авангард. . .

Съзнателността на челния отряд между другото се проявява тъкмо в това, че той умее да се организира. А като се организира, той придобива единна воля и тази единна воля на челните хиляда, стотици хиляди, милиони се превръща във воля на класата.»⁴ В нейните редове не могат да се приемат всички желаещи, а само най-добрите челни представители на работническите и другите слоеве трудещи се. За това

⁴ Ленин, В. И. Съч., Т. 24, с. 35.

партията поставя такива условия за членуване в своите редове, които позволяват да се подбират действително най-прогресивните, най-достойните да носят високото звание комунист. Единството на волята и действията на партийните редове се осигурява от тяхната висока организираност.

Марксистката партия е висша форма на класова организация. Работническата класа има различни организации — профсъюзи, кооперативни, младежки и др. Всяка от тях при формирането си се ръководи от специфични признаци (професия, възраст и т. н.) и изразява тези специфични интереси. На Комунистическата партия са чужди тясноведомствените, тяснопрофесионалните или тяснонационалните тенденции. Тя се формира върху основата на класов, индивидуален подход и на личните качества на хората, изразява интересите на работническата класа, на трудовия народ, на цялото социалистическо общество.

Като висша форма на класова организация Комунистическата партия е въплъщение на връзката между челния отряд на работническата класа и милионните маси на работниците, на всички трудещи се. Без всекидневната работа сред масите, без опората в масите и без тяхната подкрепа партията не само не може да действа, но и да съществува. Животът показва, че КПСС еднакво е чужда както на сектантското откъсване от масите, така и на опортюнистичното приспособяване към назадничавите настроения. Като повишава класовото самосъзнание на трудещите се и като се опира на тяхната подкрепа, партията вижда в служенето на народа своята висша цел.

Ръководен принцип в организационния строеж на партията е демократическият централизъм. Демократическият централизъм означава изборност на ръководните партийни органи от долу до горе, периодическа отчетност пред своите партийни организации и пред висшестоящите органи, строга партийна дисциплина и подчинение малцинството на мнозинството, безусловна задължителност на решенията на висшите органи за низшите.

В органичното единство на демокрацията и дисциплината е залогът за боеспособността на партията, за здравината на нейните редове. Прекаленото пресувеличаване на една от страните на този принцип — както на централизма, така и на демокрацията — за сметка на другата води неизбежно до отслабване на партията.

Нерушим закон в живота на марксистко-ленинската партия е идейното и организационното единство, монолитността на нейните редове. Това единство се постига, като се запазва чистотата на партийните редове, като се възпитават всички комунисти в дух на нерушима вяроност към принципите на марксизма-ленинизма, като се поддържа строга, желязна дисциплина и не се допускат в партията фракции и групировки.

Партията не може да допусне, че по прищявка на която и да било група нейни дейци тя може да се окаже пвлечена в безплодни разисквания, че отделни антипартийни елементи могат да предприемат действия, които водят до подкопаване на нейното единство.

Комунистическата партия винаги е назила и нази като зеницата на околото си единството и сплотеността на своите редове, непримиримо се е борила и се бори с враговете на марксизма-ленинизма, с десните и «левите» опортюнисти, с различните ревизионисти.

Характерна особеност на КПСС като партия от нов тип и един от източниците за нейната сила е изграждането на партията по интернационален принцип. Като признава принципа на федерализма в устройството на социалистическата държава, В. И. Ленин отхвърля решително изграждането на пролетарската партия по принципа на федерация на националните компартии. В строежа на нашата партия, писа В. И. Ленин, «ние сме против федерацията, ние сме за единство на местните (а не само на централните) организации на с. д. от всички нации»⁶.

Ленин се ръководи от това, че само интернационалното единство на работниците и селяните от всички националности в Русия може да бъде залог за победата на бъдещата демократична революция, за прехода от нея към социалистическата революция, за защитата на свободата и независимостта на държавата на работниците и селяните, за успешното изграждане на социализма.

КПСС не е федерация на компартиите на националните републики, а единна всесъюзна централизирана комунистическа организация, която има обща Програма, общ Устав, общ партисен билет. Компартиите на съюзните републики,

⁶ Ленин, В. И. Съч. Т. 23, с. 203.

красвите и областните организации са част от едно цяло. Местните партийни органи, включително и републиканските (ЦК на компартиите), решават самостоятелно въпросите от живота и дейността на съответните партийни организации, но в това те се ръководят от политиката на партията, от решенията и указанията на Централния комитет на КПСС.

Опитът на КПСС и на цялото международно комунистическо движение потвърди, че марксистко-ленинската партия може да постигне успехи в борбата за социализъм, да извоюва висок авторитет сред трудещите се само при условие, че тя и на теория, и в практическата си дейност съчетае последователно служенето на интересите на своя народ с пролетарския интернационализъм — със служенето на делото на трудещите се от целия свят.

Като се грижи постоянно за по-нататъшното подобряване на живота на съветските хора и води политика, която отговаря на съкровените желания на народа, в същото време КПСС отхвърля националната ограниченост, прекалено голямото преувеличаване на националния момент, не допуска да се забравят класовите, интернационалните цели. За нея е характерно неразривното единство на националните и интернационалните задачи.

Изключително важно значение в дейността на партията имат ленинските норми на партнен живот и принципите за партийното ръководство. Нормите на партийния живот са правила, които регламентират вътрешнопартийния живот, определят формите на неговата организация, методите на работа, поведението на комунистите. Нормите на партийния живот са неразривно свързани с организационните принципи и ги конкретизират. Тъй като са фиксирани в Устава, тези норми придобиват характера на партнен закон, задължителен за всички комунисти. Има норми, които са свързани с членството в партията и регулират нейния състав. Към тях се отнасят преди всичко: индивидуалният подбор в партията, преминаването на кандидатския стаж, редът за приемане и изключване от партията, правата и задълженията на комунистите. Има норми, които регулират вътрешнопартийните отношения. Те се обуславят от принципа на демократическия централизъм. Има норми, които определят организационния строеж на партията, редът за създаване и функциите на първичните, районните, градските, окръжните, областните, краевите и републикан-

ските партийни организации и на техните ръководни органи, на висшите органи на партията.

Принципите на партийно ръководство са научнообосновани, изпитани на практика положения за методите на ръководство на вътрешнопартийния живот, на всички страни на обществения живот, на процесите на социалното развитие. Най-важните от тях са: класов подход към явленията на обществения живот; научна обоснованост на приеманите решения; единство на теорията и практиката, на политическата и организаторската работа; колективност на ръководството, съчетаване приемствеността на опита от миналото с творческата постановка и решаването на въпросите, поставяни от живота, деловитост и чувство за новото; опирание върху опита и инициативата на масите; разграничаване функциите на партийните и държавните органи; подбор, разпределение и възпитание на кадрите; проверка на изпълнението.

Комунистическата партия на Съветския съюз е стройна система от организации със съответните ръководни органи, в която низшестоящите органи се подчиняват на висшестоящите. Това създава условия за голямата мобилност на партията, за единни и ефикасни действия на всички нейни отряди.

Още от зараждането си Комунистическата партия се изгражда по териториално-производствен принцип. По месторабота на комунистите — в заводите, фабриките, на строежите, в колхозите и совхозите, в учрежденията, учебните заведения, — когато има поне трима членове на КПСС, се създават първични партийни организации. След това първичните партийни организации, които действуват на определена територия, се обединяват в районни и градски организации, а те вече на свой ред образуват области, краеве и републикански партийни организации.

В началото на 1981 г. КПСС обединява 14 компартии на съюзните републики, 6 краеве, 150 областни, 10 окръжни (в автономните окръзи), 4384 градски и районни партийни организации, над 414 хил. първични партийни организации. В нея членуват 17 430 413 комунисти, от които 16 732 408 са членове на партията и 698 005 са кандидат-членове на партията.

В КПСС има централни и местни ръководни органи.

Към висшите партийни органи се отнасят: конгресът на КПСС. Всеки конгрес е забележително събитие в живота на

партията, етап в историческия ѝ път. По действащия сега Устав редовните конгреси на партията се свикват поне веднъж на пет години. В края на февруари — началото на март 1981 г. се състоя редовният XXVI конгрес на КПСС.

Централният комитет на КПСС, който се избира от конгреса. Централният комитет избира Политбюро, Секретариат и генерален секретар на ЦК. От 1964 г. първи секретар и от 1966 г. генерален секретар на ЦК на КПСС е Л. И. Брежнев. ЦК провежда най-малко едно пленарно заседание на шест месеца.

Всесъюзната партийна конференция, която, ако е необходимо, Централният комитет може да свика между конгресите.

Централната ревизионна комисия на КПСС, избрана от конгреса.

Към местните партийни органи се отнасят: конгресите и централните комитети на компартиите на съюзните републики, краевите, областните, окръжните, градските и районните конференции и избраните на тях съответни партийни комитети. Всеки партийен орган изпълнява определени функции и задачи, формулирани в Устава на партията.

Лениновите идеи за създаването на партия от нов тип върху основите на революционния марксизъм, демократическия централизъм и пролетарския интернационализъм, твърдото спазване на ленинските норми за партийен живот и принципите на партийното ръководство винаги са осигурявали и осигуряват единство на работниците и трудещите се от всички нации, висока боеспособност и монолитност на партийните редове, неразривна връзка на партията с широките трудещи се маси, умелото им мобилизиране за решаване задачите на социалистическото и комунистическото строителство.

Основни насоки в дейността на партията за ръководство на обществото. Най-важната особеност на Комунистическата партия като ръководител на обществото е, че тя е преди всичко политически вожд на народа. В. И. Ленин сочи, че «...политиката е участие в държавните работи, направляване на държавата, определяне формите, задачите, съдържанието на дейността на държавата. . .»⁶

Жизнената сила на политиката на партията е в това, че тя се ръководи от изискванията на обективните икономически закони за развитие на обществото, най-пълно се съобразява

⁶ Ленин, В. И. Съч. Т. 41, с. 338.

с интересите на народа — творец на историята. Една от характерните черти в дейността на партията като политически вожд е, че тя запазва приемствеността в своя генерален курс, очертан в три партийни програми, които отговарят на различните исторически етапи от борбата на трудещите се под ръководството на Комунистическата партия за сваляне господството на експлоататорите, за изграждането на социализма и комунизма. Като имаше предвид, че след приемането на третата програма досега е натрупан богат опит в социалистическото и комунистическото строителство в СССР и на международната арена се извършиха нови промени, XXVI конгрес прие постановление за подготовката на нова редакция на Програмата на КПСС.

КПСС осъжда решително субективизма и волунтаризма в ръководството на обществения и стопанския живот, пренебрегването на научните данни и на челиния опит като явления, чужди на марксизма-ленинизма. Това особено ясно бе показано на XX конгрес на КПСС (1956 г.), на Октомврийския (1964 г.) пленум на ЦК на КПСС. Линията на този пленум след това бе потвърдена и развита и от следващите пленуми на Централния комитет, от XXIII, XXIV, XXV и XXVI конгрес на КПСС.

Определяната от Комунистическата партия политика е изходна точка, основа и цел на научното управление на обществото. Директивите на партията съдържат политическата линия за решаването на всички възловни проблеми на икономическия, обществения и духовния живот на обществото. Те определят общата съгласувана насока в дейността на всички държавни и обществени организации.

Комунистическата партия освен това е политически организатор на масите. КПСС неразривно свързва в едно цяло определянето на политиката с мерките за нейното осъществяване. В единството на теорията и практиката, на целите и методите, на думите и делата тя вижда най-важното условие и залога за успешното решаване на историческите задачи, пред които е изправена. Партията привежда постоянно формите и методите на организаторската си дейност в съответствие с конкретните политически и икономически задачи, издига съдържанието и равнището на организационно-партийната работа до равнището на политическото ръководство.

Главното в организационното ръководство е подборът,

разпределението и възпитанието на кадрите и проверката на изпълнението на приетите решения. Това е закономерно, защото след като политиката дава посоката в дейността на партията и на ръководеното от нея общество, то за изработването и осъществяването на политиката са необходими съответните кадри.

В. И. Ленин подчертава много пъти, че без изпълнение, без системен контрол за осъществяването на директивите на партията и правителството политическото ръководство е немислимо.

Партията е политически възпитател на масите. Тя формира у трудещите се марксистко-ленински светоглед, повишава тяхната съзнателност, помага им да преодоляват вредните традиции на старото общество, отживелиците от миналото. В. И. Ленин сочи, че «силата на навика на милионите и десетките милиони е най-страшната сила. Без партия, желязна и закалена в борбата, без партия, ползваща се с доверието на всичко честно в дадената класа, без партия, способна да следи за настроенето на масите и да влияе върху него, е невъзможно да се води успешно такава борба.»⁷

Главен метод на партийното ръководство на масите е методът на убеждението. Безусловно през годините на социалистическото и комунистическото строителство съзнателността и идейността на съветските хора нараснаха неизмеримо. Но това съвсем не означава, че сега е отпаднала потребността от убеждаване. Обратио, винаги най-важната задача на партията е била и е да разясни задълбочено смисъла на определената политика, да убеди масите и ги поведе след себе си. В това е същността на партийната работа.

Комунистическата партия извършва широка издателска дейност. Орган на ЦК на КПСС е вестник «Правда». Вестници на ЦК на КПСС: «Советская Россия», «Социалистическая индустрия», «Сельская жизнь», «Советская культура»; седмичник — «Экономическая газета». Теоретично и политическо списание на ЦК на КПСС — «Коммунист». Списания на ЦК на КПСС: «Агитатор», «Партийная жизнь», «Политическое самообразование», «Кадры сельского хозяйства». На ЦК на КПСС са подчинени: издателство «Правда», Политиздат, издателство «Плакат». ЦК на компартиите на съюзните репуб-

⁷ Ленин, В. И. Съч. Т. 31, с. 29—30.

лики, краевите и областните комитети на партията също имат свои печатни органи и издателства.

Как се установи еднопартийна политическа система в СССР. Противниците на социализма спекулират по всякакъв начин със съществуването на една политическа партия в СССР — КПСС. Те искат да докажат, че марксистите-ленинци уж били припърженици на еднопартийната система и че социализмът с неговата уж задължителна еднопартийност бил несъвместим с демокрацията.

Тези измислици се градят не на фактите, а на лъжи и клевети срещу марксизма-ленинизма, срещу КПСС. Преди всичко никъде, никога и никой от истинските марксист-ленинци не е казал, че социализмът е мислим само като еднопартийна политическа система. В същото време социализмът не изключва и еднопартийността, тъй като в това общество се установяват класови отношения, които са съвършено различни от отношенията при капитализма. При капитализма многопартийността преди всичко отразява борбата между антагонистичните класи, а многопартийната система е начин за оформяне властта на господстващата класа. Като една от институциите на буржоазната демокрация многопартийната система не променя социалното съдържание на капитализма. Както ни учи историческият опит, буржоазните партии, като се смеят взаимно, ндвайки на власт, не посягат на основите на експлоататорския строй, правят всичко възможно, за да не допуснат революционната партия на работническата класа до управлението на държавата.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция в Русия в работническо-селското правителство и в строителството на новото общество наред с болшевиките участваха и другите политически партии, представени на II общоруски конгрес на Съветите (октомври 1917 г.). В избора на този конгрес върховен законодателен орган на страната — ВЦИК, влязоха 62 болшевики, 29 леви есери, 6 меншевики-интернационалисти, 3 украински социалисти и един есер-максималист. Представители на левите есери заеха постове и в новото правителство — в Съвета на народните комисари. В обръщение, публикувано в онези дни, Централният комитет на нашата партия писа: «. . .ние бяхме съгласни и си оставаме съгласни да разделим властта с малцинството в Съветите, при условие че това малцинство ще се задължи

лоялно и честно да се подчинява на мнозинството и да прожежда програмата, одобрена от целия Втори всеруски конгрес на Съветите и която се състои в постепените, но твърди и неотклонни крачки към социализма».⁸

Но другите партии, включително и левите есери, които се представяха за народни, не само отказаха да сътрудничат с болшевиките, не само не подкрепиха основните акции на революционните маси, а правеха всичко възможно, за да провалят осъществяването на революционните мерки. По-нататък лидерите на тези партии тръгнаха по пътя на контрареволуцията, заедно с белогвардейщината и чуждестранните интервенти водеха въоръжена борба срещу държавата на работниците и селяните.

Не Болшевишката партия «унищожи» дребнобуржоазните партии на меншевиките и есерите, както се опитват да докажат буржоазните идеолози, а тези партии сами с действията си на страната на свалените експлоататорски класи породиха отрицателно отношение към себе си у народните маси, които ги отхвърлиха решително. Това предопредели създаването, а след това и утвърждаването на еднопартийна политическа система в СССР.

В СССР има една политическа партия — Комунистическата партия на Съветския съюз. В Конституцията на СССР се посочва, че партията е ядрото на политическата система на съветското общество, на държавните и обществените организации.

Наред с това, както бе отбелязано по-горе, еднопартийността не е задължителен признак на социалистическото общество. Както вече бе посочено, в СССР тя е резултат от определени исторически условия. В същото време сега в редица социалистически страни, в зависимост от особеностите на тяхното историческо развитие, има по няколко политически партии на трудещите се. Но и там ръководната и направляваща сила са марксистко-ленинските партии, а другите партии им сътрудничат активно в изграждането на новия обществен строй.

Повишаване ролята на Комунистическата партия в общественния живот. Историческият път, измнен от КПСС, е път на борба, на тежки изпитания, жертви и забележителни победи.

⁸ Ленин, В. И., Съч. Т. 26, с. 302.

Под ръководството на партията работническата класа в Русия в съюз с трудещите се селски маси извърши Великата октомврийска социалистическа революция, народите на Съветския съюз построиха социалистическото общество.

Под ръководството на партията съветският народ удържа победа над фашизма във Великата отечествена война. Днес под ръководството на КПСС съветският народ решава грандиозните задачи на изграждането на комунизма.

Цялото историческо развитие и съветската действителност показват убедително, че колкото по-мощни и по-сложни са задачите, които поставя историческият процес, колкото по-голям е размахът на действие на народните маси (а без това е невъзможно да се осъществят законите на историята), толкова по-дълбока и всеобхватна става дейността на партията, повишава се нейната роля като ръководеща и организираща сила.

Наред с това като обективна необходимост ролята на партията се повишава в резултат на съзнателните, целенасочени действия на самата партия, свързани с постоянната грижа за развитието на марксистко-ленинската теория, за усъвършенствването на вътрешнопартийния живот, стил и методи на ръководство на обществото и др. Това е постоянна тенденция. Тя се отнася за всички етапи от борбата на работническата класа, на трудещите се маси под ръководството на партията, за победата на социалистическата революция, за изграждането на социализма и комунизма.

Излязла на политическата арена в зората на нашия век, сплотила революционните сили в Русия върху здравата основа на марксизма-ленинизма, ленинската партия успя да осмисли творчески историческия опит в революционната борба на трудещите се, за първи път на практика тя обедини научния социализъм с най-широкото в историята революционно движение на народните маси. Като застанало начело на стачките и на барикадните сражения на работниците през първия етап в своята история, партията си постави задачата да сложи край на господството на експлоататорите и да установи власт на пролетариата. Главното бе тя да просвети политически и да организира работническата класа и всички трудещи се, да убеди народа в правилността на своята политика и да го поведе на борба за победата на социалистическата революция.

В съответствие с развитието на революционното движение се усложняваха и задачите на партията, повишаваха се нейната роля и значение като вдъхновител и организатор на трудещите се. В условията на репресии и нелегална борба, когато периодите на революционен подем се сменяха от периоди на революционен спад, партията успя не само правилно да настъпва, но и правилно да отстъпва, да използва разнообразни форми на работа. В зависимост от особеностите на създалата се обстановка и политическата целесъобразност партията формираше своите редове, усъвършенствуваше методите си на действие, съединяваше легалните и нелегалните, мирните и не мирните, парламентарните и въоръжените форми на борба, като практически доказа, че изкуството на умелото политическо ръководство се състои в това — да се прилагат такива средства и методи, които в съответствие с опита на масите и равнището на тяхната съзнателност биха приближили масите към революцията.

Постоянната грижа за развитието на вътрешнопартийния живот и укрепването на редовете си, правилната, достъпна за широките маси стратегическа линия, гъвкавата, последователно революционна тактика издигнаха високо авторитета на ленинската партия, повишиха ролята ѝ на боев авангард на работническата класа. Партията съедини в един революционен поток борбата на работническата класа за социализъм, общонародното движение за мир, борбата на селяните за земя, националноосвободителната борба на потиснатите народи в Русия и насочи тези сили към свалянето на капитализма. С победоносното осъществяване на Великата октомврийска социалистическа революция и с установяването на диктатурата на пролетариата бе изпълнена първата програма на партията.

С победата на Великия октомври започна вторият исторически етап от дейността на ленинската партия. Нейните задачи се промениха коренно. Тя стана управляваща партия, застанала начело на строителството на новото общество. Върху плещите на партията легна ръководството на държавата, социално-политическото, стопанското и културното развитие на страната. Главното бе да се организира преобразованието на целия обществен строй на социалистически начала. Това поставяше пред партията още по-високи изисквания, издигаше още повече ролята на партията, станала ръководна и направляваща сила на обществото.

Повишаването на ролята на Комунистическата партия в борбата за социализъм е свързано преди всичко с проблемите на икономическото, стопанското строителство. Ленин ни учи, че след като работническата класа, трудещите се победят буржоазията и вземат властта в свои ръце, на преден план излизат въпросите на икономиката, на организацията на народното стопанство. Наред с това той посочва, че е недопустимо политиката да се отделя от икономиката или политическото ръководство да се противопоставя на стопанското.

Като подчертава единството и взаимната връзка между политиката и икономиката, В. И. Ленин изтъква особено активната роля на политиката в социалистическото преобразяване на икономиката, посочва, че политиката е пред икономиката. Политическото ръководство на партията е най-важното условие за успешното решаване на икономическите проблеми.

Като развиваше и конкретизираше марксистското учение, партията под ръководството на В. И. Ленин разработи великия план за изграждането на социализма, чинто основни звена са индустриализацията, социалистическото преустройство на селското стопанство и културната революция. Владимир Илич Ленин определи основните вътрешни и външни условия за победата на социализма в нашата страна. Към тях се отнасят: укрепването на съюза между работниците и селяните при ръководната роля на работническата класа; укрепването на единството и сплотеността на партията върху основата на желязна дисциплина, демократическия централизъм и колективното ръководство; запазването на мира като главна предпоставка за съзидателната дейност на народните маси.

Партията не само разработи научнообоснован план за създаването на новото общество, но и успя да създаде ръководни кадри, да въвлече в социалистическото строителство най-широките трудещи се маси, да ги възпита в духа на съветския патриотизъм, в преданост към делото на социализма.

Повишаването на ролята на партията бе гарантирано от постоянната ѝ грижа за подобряване на своя качествен състав, за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот, от непримиримостта към всякакъв вид отстъпления от ленинската генерална линия.

Дейността на Комунистическата партия в суровите години на Великата отечествена война бе изпълнена с богато съдър-

жание. Тя обедини, организира и насочи усилията на целия съветски народ за разгрома на хитлеристките окупатори. И в организацията на своя вътрешен живот в онези трудни години партията прояви изключителна стегнатост, динамичност и дисциплинираност. С личния си пример комунистите въодушевяваха воините за героични дела. Победата в тази най-тежка от всички преживени от човечеството войни, бързото възстановяване на разрушеното стопанство потвърдиха за сетен път великата жизнена сила на партийното ръководство.

Под ръководството на ленинската партия съветският народ в къси исторически срокове извоюва окончателната победа на социализма в СССР. Това означаваше, че втората програма на партията също е изпълнена.

В условията на комунистическото изграждане, както се посочва в третата Програма на КПСС, повишаването на ръководната роля на партията се обуславя от такива главни условия като:

— разширяване мащабите и повишаване сложността на задачите на комунистическото изграждане, изискващи по-високо равнище на политическото и организационното ръководство;

— подем на творческата активност на масите, въвличане на нови милиони трудещи се в управлението на държавните дела и производството;

— по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация, повишаване ролята на обществените организации, разширяване правата на съюзните републики и на местните организации;

— нарастващо значение на теорията на научния комунизъм, творческото ѝ развитие и пропагандиране, необходимост да се засягат комунистическото възпитание на трудещите се и борбата за преодоляване отживелиците от миналото в съзнанието на хората.

Тези обективни фактори за повишаването на ролята на партията, изложени в Програмата на КПСС, се проявяват особено пълно в условията на построеното в СССР развито социалистическо общество, което е закономерен етап по пътя към комунизма.

В съответствие с новите задачи се повишава значението на партията като идейно-теоретичен център, който разработва научно възникващите проблеми; като политически вожд на

СССР

народа, който определя генералната линия за развитие; като политически организатор на народните маси, който организира и мобилизира трудещите се за осъществяването на определената политика; като възпитател на народа в духа на комунистическите идеали.

Наред с това, за да ръководи цялата дейност по изграждането на комунизма, за да ѝ придаде организиран, планомерен, научнообоснован характер, партията е длъжна сама да дава пример за висока организираност. Ролята на партията в обществото е толкова по-голяма, колкото по-сплотени са партийните редове, колкото по-активно действуват партийните организации, всички комунисти.

Безспорно партията не може да живее и действа нормално, ако не се попълва с нови сили. Партията трудно би обхванала с влиянието си и би ръководила всички многобройни участъци на комунистическото строителство, ако е малобройна. Затова въпросът за количествения състав на партията е важен. Но при все това главното за партията винаги е било и е грижата за качествения състав, за чистотата на партийните редове, за това, всеки комунист достойно да носи и оправдава високото звание партиен член. Това е закон в живота на КПСС, на всичките ѝ организации.

В резултат на успехите, постигнати в социалистическото и комунистическото строителство, и на морално-политическото единство на обществото КПСС стана партия на целия народ. Но както бе отбелязано на XXV конгрес, тя не загуби класовия си характер. По своята природа КПСС бе и е партия на работническата класа. Затова тя твърдо следва линия, целеща работническата класа да има и водещо място в нейния социален състав. Сега сред новото попълнение в партията работниците са над 59 процента. КПСС попълва редовете си също и с най-добрите представители на колхозните селяни. През последните години сред пристите кандидат-членове на партията колхозниците са над 10 процента.

КПСС следва курс на укрепване на работническото ядро в партията, но в същото време тя се грижи и за това — съставът на приеманите в нейните редове да отразява правилно непрекъснато растящото значение на интелигенцията в живота на обществото, в развитието на материалното производство. Инженерите, агрономите, лекарите, учителите, научните работници, дейците на литературата и изкуството

представляват една четвърт от приеманите в партията.

Развитието на партията, укрепването на партийните редове, издигането на званieto комунист като най-важно условие за повишаване на нейната роля се осигуряват не само като се регулира съставът на приеманите нови членове, не само чрез висока изискателност към новото попълнение, но и чрез всекидневно възпитаване на комунистите, чрез развиване на тяхната активност и инициатива, чрез повишаване на дисциплината им.

Като управляваща партия, отговорна за съдбата на родната, КПСС ръководи всички страни на обществения живот. Но партийното ръководство е политическо ръководство. Главното в дейността на партията е да изработи генералната перспектива за развитие на обществото, правилната политическа линия и да организира трудещите се за изпълнението ѝ.

При това политическата линия се изработва от партийните конгреси и от Централния комитет на КПСС, които, съчетавайки идеологията с политиката, научната теория с обществената практика, стават носители на колективната мъдрост и опита на партийните организации и на комунистите, от една страна, и на авторитета на партията — от друга. Но политиката като изходна точка и първооснова на научното управление на обществото не притежава никаква магическа сила, която да осигури автоматичното ѝ изпълнение. Политиката се реализира в резултат на политическата и организаторската работа на всички отряди на партията.

Повишаването на ролята на Комунистическата партия изисква като задължително условие да се подобрява дейността и се разширяват правата на държавните и обществените организации. И това е правилно, тъй като силата на партията в огромна степен зависи от нейната широка и здрава връзка с народа, а тази връзка се реализира преди всичко чрез Съветите на народните депутати, профсъюзите, Комсомола и другите масови организации на трудещите се. Затова Комунистическата партия е пряко заинтересована тези организации да укрепват и се активизират.

В общество, което строи социализма и комунизма, успоредно с нарастването на ролята на партията се повишава и ролята на държавните и обществените организации, развива се и се усъвършенствува социалистическата демокрация.

ЕВРОПА

АВСТРИЯ

(Република Австрия)

Държава в Централна Европа. Територия — 89,8 хил. кв. км. Население — над 7,5 млн. души (края на 1979 г.). Австрия е федерална република. Висш законодателен орган е парламентът, който се състои от две камари: Национален съвет и Федерален съвет.

В основата на външната политика на Република Австрия са залегнали задълженията на Австрия, произтичащи от Държавния договор (подписан на 15. V. 1955 г.) и от приетия от нея през октомври 1955 г. статут за постоянен неутралитет. СССР и Австрия развиват успешно икономически, научни и културни връзки.

АВСТРИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (АКП) — създадена на 3. XI. 1918 г. на учредителна конференция във Вiena. През май 1933 г. АКП бе забранена от реакционното правителство на Долфус. През окупацията на Австрия от хитлеристка Германия (1938—1945 г.) Компартията води самоотвержена антифашистка борба, в която понесе тежки загуби. След освобождението на Австрия през април 1945 г., в което решаваща роля изигра Съветският съюз, АКП работи легално. Представители на АКП влизаха в правителството през 1945—1947 г. Компартията се обявяваше последователно срещу опитите на западните държави да въвлекат страната в агресивни блокове, за политика на неутралитет и за сключването на Държавния договор.

В средата на 60-те години в АКП възникна дясноопортюнистична групировка (Е. Фишер, Ф. Марек и др.), която особено засили дейността си по време на събитията в Чехословакия през 1968 г. и застана на антипартийни, антисъветски

позиции. ХХІ конгрес на АКП (май 1970 г.) допринесе за организационното и идеологическото укрепване на партията, като осъди дейността на десните елементи, които след това бяха отстранени от ръководството на АКП или изключени от партията.

ХХІІ конгрес на АКП (януари 1974 г.) прие документа «Политическо-идеологически принципи на АКП». В него се посочва, че основите на социалистическия обществен строй ще бъдат създадени в съответствие с общите закономерности — установяване държавна власт на работническата класа, т. е. на диктатура на пролетариата в една или друга форма, осъществяване ръководната роля на марксистко-ленинската партия, обобществяване на основните средства за производство, планово развитие на икономиката. В документа се отбелязва, че е възможно Австрия да достигне до социализма, като премине през преходния етап на антимонополистичната демокрация, при който господството на монополистичния капитал ще бъде ликвидирано и ще бъде установена демократична власт.

ХХІV конгрес на АКП (декември 1980 г.) прие резолюция «Политическото положение и задачите на партията», а също решение да се засили борбата за разоръжаване и срещу неонацистката опасност, утвърди редица промени в устава на АКП.

Комунистите разобличават политиката на «социалното партньорство», водена от управляващата Социалистическа партия, обявяват се за разширяване на демокрацията, против реакцията и неонацизма, за единдействие на работническата класа. АКП се бори за укрепване на европейската сигурност и за стриктно провеждане политиката на постоянен неутралитет, обявява се активно срещу разполагането в Западна Европа на американски ядрени ракети със среден радиус на действие.

Компартията е представена в местните органи на властта, има здрави позиции в производствените съвети на редица големи предприятия. На парламентарните избори през май 1979 г. за АКП гласуваха над 45 хил. избиратели, но поради антидемократичната избирателна система тя не получи депутатски места.

Делегации на АКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии (1957,

Европа

1960 и 1969 г.), в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии. Австрийската компартия поддържа братски връзки с КПСС. През юни 1979 г. във Виена се състоя среща между генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев и председателя на АКП Франц Мури. АКП е построена по принципа на демократическия централизъм. В периода между конгресите работата на партията се ръководи от Централния комитет.

Председател на АКП — Франц Мури. Централен орган — в. «Фолксциме» («Народен глас»). Теоретичен орган — сп. «Вег унд Цил» («Път и цел»).

АВСТРИЙСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (АНП) — основана през 1945 г., до голяма степен е приемничка на католическата Християнска социална партия, създадена през 1887 г. Изразява интересите на едрите индустриалци и земевладелци, свързана е тясно с католическата църква. Партията се състои от шест организации: Обединение на индустриалците, Съюз на работниците и служителите, Съюз на селяните, женско и младежко обединение, Съюз на пенсионерите.

В програмните документи на АНП (последният е приет на Залцбургския конгрес през декември 1972 г.) и в изказванията на нейните ръководители се отбелязва, че партията се бори за свобода на частната собственост, инициатива и конкуренция, за обществено пазарно стопанство, срещу марксизма и класовата борба. Във външната политика ръководителите на партията са се обявявали неведнъж за спазване на Държавния договор и за политика на постоянен неутралитет. Заедно с това редица дейци от АНП се опитват да тълкуват неутралитета на Австрия само във военен аспект. Партията поддържа тесни връзки с Християндемократическия съюз във ФРГ.

Повече от 20 години АНП заедно с Австрийската социалистическа партия образуваше коалиционни правителства и ги оглавяваше. През 1966 г. АНП създаде еднопартийно правителство, но на парламентарните избори през март 1970 г. АНП загуби абсолютното и относителното мнозинство в парламента. След изборите през май 1979 г. АНП има 77 места в Националния съвет (от 183). На XXII конгрес на АНП

(29. II. — 1. III. 1980 г.) бяха внесени някои изменения в устава на партията, целещи да се повиши ролята на централните и органи. В АНП членуват над 830 хил. души. Организацията на АНП се изграждат по териториален принцип. Висшият орган на партията е конгресът, в периода между конгресите АIII се ръководи от Федерално ръководство.

Председател на АIII — А. Мок, генерален секретар — С. Ланер. Печатни органи на АНП се издават в редица австрийски провинции.

АВСТРИЙСКА ПАРТИЯ НА СВОБОДАТА (АПС) — създадена през 1955 г. върху основата на разпадналия се «Съюз на независимите», в който членуваха много бивши нацисти и судетски немци. Обединява част от дребната и средната буржоазия, представители на интелигенцията.

На IX конгрес на АПС (април 1968 г.) бе приета програма, в която се отрича съществуването на самостоятелна австрийска нация и се поставя задачата Австрия да разшири връзките си с ФРГ и с Общия пазар. На X конгрес (1970 г.) АПС се обяви за неутралитет на Австрия, но само във военната област. Във вътрешната политика АПС се обявява за всеобщо укрепване на капиталистическия строй. АПС се стреми да подобри позициите си, критикува както АСП, така и АНП, без обаче да изключва възможността за коалиция с някоя от тези партии.

На парламентарните избори през май 1979 г. АПС получи 11 места в Националния съвет. В партията членуват около 30 хил. души. Висшият орган е конгресът. Текущата работа на партията се извършва от Ръководство. Извънредният конгрес на АПС (март 1980 г.) сложи край на дискусията между консервативните и по-либералните кръгове в АПС, като избра за председател на партията представителя на по-либералните — Н. Щегер. Централен орган — в. «Нойе фрайе Цайтунг» («Нов свободен вестник»).

АВСТРИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (АСП) — управляваща; създадена през април 1945 г.; възприела е до голяма степен реформистката идеология, опита и традициите на Австрийската социалдемократическа партия, основана през 1888—1889 г.

Европа

Повече от 20 години АСП участва в коалиционните правителства на Австрия заедно с буржоазната АНП. От 1966 г. до 1970 г. АСП е в опозиция, през април 1970 г. образува едипартийно правителство. На парламентарните избори през май 1979 г. АСП получи 95 мандата в Националния съвет. АСП е подкрепяна от Обединението на австрийските профсъюзи (с повече от 1,6 млн. членове). От 1945 до 1974 г. президентския пост в Австрия са заемали представители на АСП. През 1974 г. за президент бе избран кандидатът на АСП Р. Кирхшлегер (безпартиен).

Приетата през май 1978 г. програма на АСП, съставена в духа на социалреформизма, е доказателство за оттеглянето на АСП от марксизма, от класовата борба. Тя обявява реформите за единствения път към установяването на безкласовото общество. Дълги години ръководството на АСП води политика на «социално партньорство», отхвърля всякакво сътрудничество с АКП.

Във външната политика АСП много пъти се е обявявала за постоянен неутралитет на страната, за укрепване на европейската сигурност и за развитие на отношенията със СССР и с другите социалистически страни. На XXV конгрес на АСП (ноември 1979 г.) бе подчертано колко важно е да се укрепва разведряването и да се осъществяват мерки за разоръжаване.

Партийните организации на АСП се изграждат главно по териториален принцип. Между конгресите работата на партията се направлява от ръководство, което образува Президиум. В АСП членуват около 700 хил. души, тя влиза в Социалистическия интернационал. Председател на АСП — Бруно Крайски (федерален канцлер). Централен орган — в. «Арбайтер Цайтунг» («Работнически вестник»). Теоретичен орган — сп. «Ди Цукунфт» («Бъдеще»).

НАЦИОНАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НДП) — основана през юли 1966 г., стои на открито неонацистски позиции, поддържа тесни връзки със западногерманската НДП. Председател на партията — Н. Бургер.

АЛБАНИЯ

(Народна социалистическа република Албания)

Държава в югозападната част на Балканския полуостров. Територия — 28,7 хил. кв. км. Население — 2,7 млн. (1980 г.). На 11. 1. 1946 г. е провъзгласена за народна република, на 28. XII. 1976 г. за народна социалистическа република.

Висш орган на държавната власт и законодателен орган е Народното събрание, между неговите сесии — Президиумът на Народното събрание. Изпълнителен орган е правителството (Министерският съвет).

След освобождението от фашистката окупация (1944 г.) в страната бяха извършени дълбоки социално-икономически преобразования. Опирайки се на интернационалната помощ на Съветския съюз и на другите социалистически страни, Албания, преодолявайки вековната изостаналост, решаваше успешно задачите на социалистическото преустройство на икономиката и културата. В началото на 60-те години албанските ръководители заеха особена позиция спрямо социалистическата общност и международното комунистическо движение. Наруши се сътрудничеството между Албания и СССР, отношенията с мнозинството европейски социалистически страни се ограничават само в областта на търговията. Албания се самоотстри от участие в работата на СИВ и излезе от Варшавския договор.

Съветският съюз се обявява последователно за възстановяване на нормалните отношения с Албания, което ще отговори на дългосрочните интереси на албанския и съветския народ, ще допринесе за сплотеността на всички антиимпериалистически сили.

АЛБАНСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (АПТ) — създадена през ноември 1941 г. (до 1948 г. — Албанска комунистическа партия) след сливането на отделни групи с марксистки възгледи.

През 1941—1944 г. Компартията ръководеше борбата на албанския народ против италианските, а след това и против герmano-фашистките окупатори. След освобождението на страната и установяването на народната власт АКП, ставай-

Европа

ки управляваща партия, мобилизира трудещите се маси за социално-икономически преобразования и социалистическо преустройство на обществото.

На I конгрес на АКП (ноември 1948 г.) бе утвърден устав на партията и бе решено АКП да се преименува в Албанска партия на труда (АПТ), набелязана бе програма за изграждане основите на социализма в Албания. Програмата предвиждаше индустриализиране на страната, колективизиране на селското стопанство и извършване на културна революция. На III конгрес на АПТ (1956 г.) бе приет нов устав на партията. След 1960 г. АПТ се въздържа от сътрудничество с комунистическите и работническите партии. В АПТ членуват над 100 хил. души (1976 г.). Първи секретар на ЦК на АПТ — Енвер Ходжа. Централен печатен орган на партията — в. «Зъри и популит» («Народен глас»), теоретичен орган — сп. «Руга е партис» («Партиен път»).

АНДОРА

Държава в Югозападна Европа, между Франция и Испания. Територия — 465 кв. км. Население — 28 хил. (1978 г.). Официално Андора е княжество, фактически е република. Андора се управлява съвместно от президента на Франция и Урхелския епископ (Испания). Законодателен орган — Генерален съвет. От февруари 1981 г. изпълнителната власт принадлежи на Изпълнителния съвет. Неговият ръководител се избира от парламента и с помощта на 6 членове на съвета той управлява вътрешните работи на страната.

През 1975—1976 г. в Андора възникнаха политически партии.

ДЕМОКРАЦИЯ И ПРОГРЕС (ДП) — обявява се за ликвидниране на феодализмента, за свобода на словото и сдруженията; на частичните избори през 1976 г. ДП получи 6 места в Генералния съвет от общо 12.

Партия на мнозинството на княжеството — консервативна.
Партия на умерените.

БЕЛГИЯ

(Кралство Белгия)

Държава в Западна Европа. Територия — 30,5 хил. кв. км. Население — 9,85 млн. души (1980 г.). Държавен глава — крал. Законодателната власт принадлежи на парламента, който се състои от Камара на представителите и Сенат.

През последните години освен засилването на социалните конфликти в Белгия се изостри рязко националният проблем във връзка с неуредените отношения между основните национално-етнически групи: фламандци и валони. Външнополитическият курс на Белгия се определя от членството ѝ в НАТО. В Белгия се намират Съветът на НАТО и щаб-квартирата на главнокомандувачия обединените въоръжени сили на НАТО в Европа. Белгия членува в ЕИО и другите икономически и политически съюзи на капиталистическите страни. В същото време Белгия осъществява и някои позитивни инициативи, разширява контактите със социалистическите страни.

БЕЛГИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БКП) — създадена на 4. IX. 1921 г. Върху основата на марксистко-ленинските принципи обединява работници, служещи, представители на прогресивната интелигенция.

Веднага след създаването си Белгийската компартия влиза в Коминтерна. През 20—30-те години, независимо от репресиите на властите, Белгийската компартия играе важна роля в организирането на борбата на трудещите се срещу политиката на управляващите кръгове, бори се за сплотяване на народните маси срещу фашизма. През германо-фашистката окупация на Белгия (май 1940 г.—септември 1944 г.) Компартията ръководеше съпротивителното движение. След освобождението от 1944 г. до март 1947 г. представители на Компартията влязоха в правителството. Партията издигна програма за възраждането на страната. След 1947 г. реакционните кръгове, подкрепяни от десните лидери на БСП и управляващите кръгове на САЩ, разгърнаха в страната антикомунистическа и антисъветска кампания. През март 1947 г. комунистите Сяха отстранени от правителството. През август 1950 г. фашистки наемници убиха председателя на Бел-

Европа

гийската компартия Ж. Ляо. Във вътрешната политика Компартията концентрира основното си внимание върху борбата за повишаване жизненото равнище на трудещите се, за премахване на безработицата, за подобряване на социалното законодателство. Партията се обявява за превръщането на Белгия във федерация, като на Фландрия, Валония и Брюксел се даде широка автономия.

Във външната политика Компартията се обявява за политика на активен неутралитет на Белгия, отделя голямо внимание на борбата за мир и европейска сигурност, разгръща решителна борба срещу разполагането на белгийска територия на нови американски ракети.

В документите на конгресите си Белгийската компартия си поставя за цел изграждането на социалистическо общество в страната чрез създаване на широк антимонополистичен фронт, чиято най-близка цел трябва да бъде образуването на антимонополистично правителство, национализиране на банките и на най-монополизираните отрасли на промишлеността, широка демократизация на органите на държавното управление, въвеждане на работнически контрол в предприятията и тяхната администрация. На ХХІІІ конгрес на партията (30. ІІІ.—І. ІV. 1980 г.) бяха определени задачите ѝ в борбата за задоволяване социално-икономическите потребности на трудещите се маси, за демократична реформа на държавата, за мир, разоръжаване и европейска сигурност; на него бяха утвърдени мерки за идейно-политическото и организационното сплотяване на партийните редове.

Делегации на Компартията участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957 г., 1960 г., 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии (като наблюдател).

КПСС и Белгийската компартия поддържат приятелски отношения.

Белгийската компартия е изградена на принципа на демократическия централизъм. Териториалните и производствените първични партийни организации се обединяват в секции, а секциите — в 23 федерации. Висш орган на Компартията е конгресът (свиква се един път на 2-3 години), между конгресите — ЦК, който избира Политбюро и Национален секретариат на ЦК. Компартията се дели на валонско и фла-

мандско крило, които периодично организират конференции. Председател на Белгийската компартия — Л. ван Гейт. Компартията издава на френски всекидневника «Драпоруж» («Червено знаме») и месечното издание «Кайе марксист» («Марксистки тетрадки»), на холандски език — седмичника «Роде ваан» («Червено знаме»).

БЕЛГИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БСП) — основава през 1885 г. под названието Работническа партия. Една от най-влиятелните политически партии в страната. През годините на Втората световна война бе разпусната и бе възстановена през 1945 г. под названието БСП. През октомври 1978 г. тя се раздели организационно на две самостоятелни партии с едно име — Социалистическа партия (СП) — едната действа във Фландрия, а другата — във Валония и Брюксел. И двете членуват в Социалистическия интернационал.

Социалистите предвождат значителна част от работническата класа и средните слоеве, а също част от дребната и средната буржоазия. Те имат влияние върху Белгийската обща федерация на труда и Националния съюз на социалистическите каси за взаимопомощ. Партиите ръководят много кооперативни, застрахователната компания «Превоаянс социал». Удръжките от техните печалби осигуряват на двете СП значителни финансови средства.

Между двете СП съществуват принципи разногласия по редица вътрешни проблеми (регионалното устройство на страната, задоволяването на социално-икономическите искания на трудещите се, енергийния проблем, реформата на образованието и т. н.). Официалната доктрина на социалистите е програмата от 1974 г., озаглавена «Социализмът днес». Социалистите отхвърлят капитализма и «отказват да се интегрират в съвременното общество». Партиите са си поставили за цел построяването на «демократически социализъм» по пътя на «структурни реформи» с цената на «продължителни усилия», които щели да позволят да се ликвидира капитализмът и се изгради по-добро общество. СП се отказват от общи действия с Белгийската компартия във вътрешната политика, съюзяват се с буржоазните партии, като участвуват в коалиционни правителства.

СП се обявяват за запазване на НАТО при известна реор-

Европа

ганизация. През последните години социалистите по-решително се изказват в подкрепа на международното разведряване и на принципите на мирното съвместно съществуване между държави с различен обществен строй, като провъзгласяват за своя задача «превръщането на Европа в зона на мира». Те заемат конструктивни позиции по въпросите на европейската сигурност и разоръжаването. Двете партии се обявиха срещу неутронната бомба и срещу разполагането на белгийска територия на американски ракети със среден радиус на действие.

От 1972 г. са установени отношения между белгийските социалисти и КПСС.

В двете партии членуват около 250 хил. души и се формират по териториален принцип. Конгресите се организират 1—2 пъти годишно. Председател на валонската СП — А. Коолс, председател на фламандската СП — Г. Спителс. Печатни органи: на френски език — в. «Пьопл» («Народ») и на холандски — «Фолксгазет» («Народен вестник»).

ВАЛОНСКА ПАРТИЯ ЗА СВОБОДА И РЕФОРМИ (ВПСР) — създадена през 1977 г. на основата на валонското крило на Партията на свободата и прогреса. В нея влязоха също някои дейци от партията Валонско обединение. Дясна буржоазно-консервативна партия, която действа във валонските райони на страната и в Брюксел. Изразява интересите на едрата буржоазия. Обявява се за превръщането на Валония във федерална държава. Масовата ѝ база е дребната и средната буржоазия. Има силно влияние в Общия съюз на либералните профсъюзи. Във вътрешната и външната политика действа заедно с Партията на свободата и прогреса. Участва в правителството.

По някои данни тя наброява 15 хил. членове. Председател на ВПСР е Ж. Гол.

ДЕМОКРАТИЧЕН ФРОНТ НА ГОВОРЕЩИТЕ ФРЕНСКИ ЕЗИК (ДФГФ) — малобройна регионална буржоазна партия, която действа предимно в Брюксел. Обхваща най-вече дребнобуржоазните кръгове. Създадена през 1965 г. на основата на организации, обявяващи се в защита на езиковите и културните права на част от населението на Брюк-

сел, говорещо на френски език. Генерален секретар — Л. Утер, председател на ДФГФ — г-жа А. Спаак-Дани.

ОБЕДИНЕНИЕ НА ВАЛОНЦИТЕ (ОВ) — създадена през 1968 г. в резултат от преустройство върху националистична основа на Валонската партия, отцепила се преди това от прогресивната организация Валонско народно движение. Милобройна буржоазна партия, която действа само във валонските райони на страната. Включва представители на дребнобуржоазните кръгове и част от валонската интелигенция. Обявява се за превръщането на Белгия във федерална държава. Тя е в опозиция на правителството. Председател на ОВ — А. Мордан.

ПАРТИЯ НА ГОВОРЕЩИТЕ НЕМСКИ ЕЗИК БЕЛГИЙЦИ — възникнала през 1972 г. в окръзите Ейлен и Малмеди. В програмата ѝ е записана задачата да защитава правата на немското малцинство (0,7 процента от населението на Белгия). Не е представена в парламента.

ПАРТИЯ НА СВОБОДАТА И ПРОГРЕСА (ПСП) — основана през 1846 г. До 1961 г. се наричаше Либерална партия, действаща във фламандските райони на страната. Изразява интересите на десните кръгове на фламандската монополстична и финансова буржоазия. Масовата база на партията е дребната и средната буржоазия. ПСП ръководи Общия център на либералните профсъюзи в Белгия. Има значително влияние в някои занаятчийски и търговски съюзи.

ПСП се обявява за създаването на «силна власт», но е против намесата на държавата в икономиката и за «свобода на предприемачеството», за ограничаване на демократичните свободи, за «стабилизиране на икономиката» чрез увеличаване данъците на трудещите се и намаляване разходите за социални нужди, образование и здравеопазване. Безусловно подкрепя НАТО. Национален председател на ПСП — В. дьо Клерк.

СОЦИАЛХРИСТИЯНСКА ПАРТИЯ (СХП) — създадена след разцеплението през 1969 г. на партията със същото име, основана през 1830 г., която до 1945 г. се наричаше Католическа партия. Една от най-влиятелните буржоазни партии, дей-

Европа

ствуващи във валонския район. Опира се на фаянсовата и промишлената буржоазия, на църквата и католически организации. СХП ръководи редица търговски, занаятчийски и селски организации. СХП има преобладаващо влияние в Конфедерацията на християнските профсъюзи. Има широка мрежа от кооперативни, културни, спортни и други организации.

В програмните си документи СХП се обявява в защита на частната собственост и за «класово сътрудничество». Мнозинството от лидерите на партията декларират верността си към НАТО и призовават да се укрепят ЕИО и другите капиталистически групировки.

Председател на СХП — П. В. Бойнантс. От 1882 г. в правителството постоянно има представители на СХП. В партията членуват 40 хил. души. Партията отразява позицията си в издаването на френски език в «Либр Белжик» («Свобода Белгия»).

ХРИСТИЯНСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ХНП) — отцепила се от Социалхристиянската партия през 1969 г. Най-голямата буржоазна партия, която действа във фламандските райони и най-влиятелната политическа партия в страната. По своята програма, политика и масова база тя е идентична със СХП. От 1882 г. нейни представители влизат в правителството.

В ХНП членуват 130 хил. души. Председател на ХНП — Франк Сваден. Позицията на партията се отразява от издаването на холандски език в «Газет ван Антверпен».

«ФОЛКСЮНИ» («Народен съюз») — регионално-буржоазна партия, основана през 1954 г. на базата на фламандски националистически организации (някои от тях са сътрудничели на хитлеристките окупатори). Опира се на буржоазията, включително и на дребната, но също така и на част от трудещите се. Действа само във фламандските райони и в Брюксел.

В партийната си програма партията настоява за федерализъм, автономия на общините и извършването на реформи, които да осигурят по-бързото развитие на фламандската икономика. Намира се в опозиция на правителството. В нея членуват 30 хил. души. Председател — В. Ансо. Официален орган — седмичникът «Вай» («Ние»).

БЪЛГАРИЯ

(Народна република България)

Територия — 110,9 хил. кв. км. Население — 8,878 милиона души (1980 г.).

Народна република България е социалистическа държава, създадена след победата на народното въстание на 9. IX. 1944 г., при което бе свален монархо-фашисткия режим и бе поставено началото на социалистическата революция в страната. Ръководна сила на революцията беше партията на българските комунисти.

Висш орган на държавната власт и законодателен орган е Народното събрание, а между неговите сесии — Държавният съвет. Висш изпълнителен орган на държавната власт е Министерският съвет.

За кратък срок НРБ се превърна в съвременна промишлено-аграрна държава с развита промишленост, уедрено механизирано обществено селско стопанство и социалистическа култура.

НРБ е членка на СИВ и на Варшавския договор. България води миролюбива външна политика, основана върху принципите на пролетарския интернационализъм и мирното съвместно съществуване.

БЪЛГАРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БКП) — «челен отряд на работническата класа и всепризнат ръководител на народа в борбата за социализъм и комунизъм в Народна република България. В партията е организирана на доброволни начала най-съзнателната част на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелгенция» (из Устава на БКП). БКП е висша форма на политическа организация на работническата класа, ръководна и направляваща сила на социалистическото общество. Нейна крайна цел е построяването на комунистическо общество.

В целокупната си дейност партията се ръководи от марксистко-ленинското учение, от разработената въз основа на него програма за изграждане на развито социалистическо общество в България. Тя дава своя принос в творческото развитие на марксизма-ленинизма, възпитава работническата класа и всички трудещи се в иденте на научния комунизъм, води решителна борба срещу буржоазната идеология и срещу всички прояви на ревизионизъм и догматизъм.

Европа

БКП е изградена и развива своята дейност върху принципа на демократическия централизъм. Нейн висш орган е конгресът, а между конгресите — Централният комитет (ЦК). За ръководство на политическата и организационната работа ЦК избира от своя състав Политбюро и Секретариат. Партията се гради върху териториално-производствения принцип. Основните организационни единици — първичните партийни организации, се обединяват в градски, районни, общински и окръжни партийни организации. На XII партнен конгрес (1981 г.) БКП наброява 825 876 членове.

Печатни органи на ЦК на БКП са в. «Работническо дело» и теоретичното списание «Ново време».

Генерален секретар на ЦК на БКП е Тодор Живков (през 1954—1981 г. — първи секретар).

Възникването на Комунистическата партия в България е закономерен исторически резултат от развитието на капитализма в страната, зараждането на работническата класа и разпространяването на марксизма в края на XIX в. БКП е създадена на Бузлуджаанския конгрес (1891 г.) по почин на родоначалника на социализма в България Димитър Благоев като **Б ъ л г а р с к а с о ц и а л д е м о к р а т и ч е с к а п а р т и я (Б С Д П)**. Конгресът приема Програма и Устав на партията, основани на принципите на научния социализъм. БСДП стъпва на историческата сцена като пролетарска по характер и идеология партия, като член отряд на работническата класа. Тя открито обявява, че «се състои от най-съзнателните работнически сили у нас», че е «авангардната на работническото движение». Непосредствената задача, която си поставя, е да развива у работниците «съзнателно стремление» към «социалистическия преврат». БСДП се провъзгласява за «част от всесветската социална демокрация», с което приобщава българските пролетарии към международното работническо движение.

Още в зората на социалистическото движение революционните марксисти водят борба срещу отцепниците от Бузлуджа, така наречените «съюзисти», които отричат навремеността на партията. Те застъпват становището, че социалистическото движение в изостанала в икономическо отношение България трябва да започне със създаване на работнически дружества за икономическа борба, в хода на която работниците сами щели да стигнат до политическата борба. Прилагайки

творчески марксизма към българската действителност, Д. Благоев и неговите привърженици — «партистите», аргументирано обопват «съюзистите». Те обосновават ръководната роля на социалдемократическата партия в работническото движение и без да отричат икономическата, изтъкват първостепенното значение на политическата борба.

Историческите условия налагат през 1894 г. БСДП да приеме в своите редове «съюзистите», след което се преименува в Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП). Погали увеличаването на дребнобуржоазните елементи разногласията в обединената партия продължават да съществуват и се задълбочават. Оформят се две течения: революционно-марксистко — начело с Д. Благоев, и реформистко-опортюнистическо, възглавявано от Янко Сакъзов. Д. Благоев и първите му съратници Гаврил Георгиев и Георги Кирков разобличават опитите на опортюнистите да подменят мерксизма с дребнобуржоазни възгледи, да насочат партията към широка дейност сред селската и градската дребна буржоазия, да ѝ наложат съглашателска тактика на приспособяване към интересите на дребната буржоазия. Революционните марксистки отстояват необходимостта партията да насочи своята пропагандна дейност сред работниците и другите трудещи се, а в политическите борби да действа самостоятелно в защита на близките и по-далечните интереси на работническата класа.

Голяма роля в идейната борба на революционния марксизъм против опортюнизма играят създаденият по решение на IV партиен конгрес (1897 г.) «Работнически вестник» и теоретичното сп. «Ново време», започнало да излиза преди конгреса под редакцията на Д. Благоев.

След VII конгрес на БРСДП (1900 г.) опортюнизмът придобива нов облик и се оформя като фракция в партията. Неговият идеолог Я. Сакъзов започва да издава през 1900 г. сп. «Общо дело», в което развива тезата за обединение на всички «произволящи слоеве» като средство за осъществяване на «демократични начала», на реформи, чрез които се отивало към социализма. В «произволящите слоеве» Сакъзов на първо място поставя селяните, включва занаятчиите и търговско-промишления слой (капиталистите) и едва на последно място — работниците. Чрез програмата за «общо дело» българските опортюнисти, наричани вече общоделци, отхвърлят марк-

Европа

систкото разбиране, че класовите противоречия при капитализма са непримирими (антагонистични), и се обявяват за класово сътрудничество с буржоазията. От страниците на сп. «Ново време» Д. Благоев решително разобличава общоделството като опит да се пренесе ревизионизмът на Е. Бернщайн на българска почва и да се подмени марксизмът с реформизъм. По този начин той се нарежда сред най-блестящите критици на международния ревизионизъм. В тази остра полемика Благоев използва аргументи от В. И. Ленин и неговия в. «Искра».

Закономерен резултат от дълбоките теоретични, тактически и организационни разногласия между революционните марксисти и опортюнистите е очистването на партията от общоделците на X партиен конгрес (1903 г.). С това се ознаменува пълното тържество на революционния марксизъм. Партията запазва и укрепва пролетарския си характер. Конгресът приема демократическия централизъм като основен организационен принцип. Скъсването на БРСДП, наричана вече БРСДП (тесни социалисти), с общоделците (широки социалисти) издига нейния международен престиж. Това я разграничава от обикновения тип социалдемократически партии във Втория интернационал, които търпят съжителството с опортюнизма, и я спасява от опасността да се изроди и се превърне в дребнобуржоазна реформистка партия. В развитието ѝ започва нов период — т е с н о с о ц и а л и с т и ч е с к и я т. БРСДП (т. с.) насочва главните си усилия към организирането и възпитаването на работническата класа в духа на научния социализъм. Под нейно ръководство през 1904 г. се изгражда **Общият работнически синдикален съюз (ОРСС)**. По време, когато редица ръководители и теоретици на международното работническо движение поддържат схващането за «синдикалния неутралитет», разпространявано и от широките социалисти у нас, тесносоциалистическата партия отстоява твърдо марксистката позиция за идейното и организационното свързване на професионалните съюзи с политическия авангард на работническата класа, с революционната теория и с генералната перспектива на класовата борба.

Последователен защитник на интересите на трудещите се, БРСДП (т. с.) се изправя в решителен двубой с буржоазията. «Класа против класа» е нейният лозунг. Тя заема все по-

категорично мястото си на авангард на класата, организира и ръководи стачното движение, направлява синдикалното организиране, устройва множество политически акции срещу настъплението на буржоазията. Под ръководството на БРСДП (т. с.) през 1912 г. се създава Съюзът на работническата социалдемократическа младеж (СРСДМ). Нараства ролята ѝ в общественно-политическия живот на страната. През 1913 г. тя има 18 мандата в Народното събрание, нейни представители са избрани в много общински и окръжни съвети. През 1910 г. в Самоков, а през 1912 г. — в Сливен, спечелва мнозинството от гласовете в общинските избори и създава общински комунни.

През тесносоциалистическия период БРСДП (т. с.) проявява забележителни качества на революционна марксистка партия. Тя продължава непримиримата си борба срещу опортюнизма на широките социалисти и техните опити да подчинят интересите на работническата класа на интересите на буржоазията. Партията очиства редните си от центристките антипартийни групи на анархолибералите (1905 г.) и прогресистите (1908 г.). Все повече укрепват нейните революционни добродетели: дълбока преданост към идеите на марксизма и пролетарския интернационализъм, непоколебима вяра в силите на работническата класа, класова непримиримост към буржоазията и нейните реформистки оръдия, съзнателна и желязна дисциплина. Всичко това я прави един от най-здравите отряди на международното работническо движение.

БРСДП (т. с.) води мъжествена борба срещу шовинизма и милитаризма на българската и другите балкански буржоазии. Тя издига лозунга за Балканска федеративна република, чрез който търси път за действително национално обединяване и демократично развитие на българския и останалите балкански народи. По време на Първата световна война нейната парламентарна група гласува против военните кредити. Тя решително осъжда позициите на опортюнистите от Втория интернационал за защита на буржоазното отечество като предателство към интересите на пролетарната, поради което В. И. Ленин нарича тесните социалисти «интернационалисти на дело». В редица свои статии Д. Благоев критикува измяната на лидерите на Втория интернационал и издига глас за създаване на нов интернационал върху основата на революционния марксизъм, с което дава ценен принос в борбата сре-

Европа

щу опортюнизма и социалшовинизма в международен мащаб. Партията участвува дейно в Цимервалдското движение и по въпросите на войната, мира и революцията стои най-близко до Болшевишката партия.

БРСДП (т. с.) посреща с голямо въодушевление победата на Великата октомврийска социалистическа революция и разгръща широка дейност на фронта и в страната за популяризиране на нейните лозунги.

Въпреки своите революционни добродетели през тесносоциалистическия период БРСДП (т. с.) още не е партия от нов, ленински тип. По редица основни въпроси на теорията, стратегията и тактиката на революционната борба теснячеството се отличава от болшевизма. Тесните социалисти не схващат империализма като последна фаза на капитализма и навечерие на пролетарска революция, поради което не поставят конкретно въпроса за властта, за движещите сили на революцията, за ролята на дребните селяни като съюзници на работническата класа и за съчетаване на борбата за демокрация с борбата за социализъм. Затова, въпреки че с дейността си партията революционизира войнишките маси на фронта, тя не възглавява Войнишкото въстание през 1918 г. и то претърпява неуспех.

Под влияние на Октомврийската революция и на осивата на благоевските революционни добродетели партията започва превъоръжаването си с ленинизма. През 1919 г. БРСДП (т. с.) става съснователка на Комунистическия интернационал и за разлика от много други партни влиза в него като цяло, без разцепление. На своя XXII конгрес (1919), обявен за I конгрес на БКП, тя се преименува в **Б ъ л г а р с к а к о м у н и с т и ч е с к а п а р т и я** (тесни социалисти) и приема Програмна декларация в духа на ленинизма.

В условията на следвоенната революционна криза (1919—1923) БКП все повече се утвърждава като авангард на трудещите се в борбата срещу настъплението на капитала и се превръща в първостепенна политическа сила в страната. Под нейно непосредствено ръководство се намират ОРСС, Българският комунистически младежки съюз (БКМС) и редица масови организации. Партията е организатор и ръководител на внушително стачно движение против експлоатацията, глада и скъпотията, организира широка акция в по-

мощ на гладуващото население от Поволжието (1921—1922), застава начело на борбата за изгонването на белогвардейците-врангелисти от България. През 1920 г. тя завоюва големни изборни успехи и парламентарната ѝ група е на второ място (след БЗНС) по брой на депутатите. Същата година спечелва изборите в 32 градски и 65 селски общински съвети, които функционират като общински комуни.

Третият партнен конгрес (1921) приема резолюция по аграрния въпрос, в основата на която е ленинското учение за работническо-селския съюз като необходимо условие за победата на революцията. Четвъртият конгрес (1922) възприема тактиката на единен работнически фронт, разработена от Коминтерна. В борбата против настъпващия фашизъм БКП прави практически стъпки за еднодействие с БЗНС, но все още не оценява по ленински демократичните организации като свои съюзници. Ето защо по време на военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 г. ЦК на партията заема погрешна линия на «неутралитет», която улеснява фашистките превратаджии.

В условията на изострена политическа криза след преврата и под въздействието на нарастващата критика от партийната маса здравето ядро в партийното ръководство начело с Васил Коларов (тогава генерален секретар на Коминтерна) и Георги Димитров, подпомогнато от Изпълнителния комитет на Коминтерна, извършва коренна промяна в стратегията и тактиката на БКП. Партията насочва усилията си към сплотяване на антифашистките сили за въоръжено въстание в името на работническо-селско правителство. Заседанието на ЦК от 5—7 август 1923 г. ориентира партията към непосредствена политическа и военна подготовка на въоръжено въстание. БКП призовава БЗНС и другите нефашистки партии и организации за обединяване в единен фронт срещу фашизма.

В условията на тежка фашистка диктатура БКП организира и възглавява през септември 1923 г. първото в света народно антифашистко въстание. Въпреки проявения героизъм по редица обективни и субективни причини въстанието завършва с неуспех, но то е преломен момент в ленинизацията на партията. Тя придобива собствен революционен опит в организирането и ръководенето на народните маси във въоръжената борба. На практика е приложена тактиката на единния фронт.

Европа

След кървавото потушаване на въстанието БКП е принудена да работи в условията на нелегалност, като продължава идейното, стратегическото и тактическото си превъоръжаване с ленинизма. Тя отстранява привържениците на опортюнистическото течение, които отричат септемврийската линия и се обявяват за ликвидирането на нелегалната БКП. Създадена е Партия на труда (януари 1924 г.) като легално проявление на БКП. Установени са близки връзки с левицата в БЗНС. Важен момент в развитието на БКП в този период е Витошката конференция (май 1924 г.) — първата нелегална конференция, която сплотява здравите партийни сили, осъжда десните ликвидатори и продължава курса на въоръжено въстание.

В края на 1924 и началото на 1925 г. настъпва процес на временна и частична стабилизация на капитализма, съпроводена със спадане на революционния подем. Партийното ръководство в страната недооценява, че обстановката налага да се смени курсът на въоръжено въстание. Появява се ултраляв уклон в БКП (особено в нейната военна организация), чийто представители подменят легалните форми на борба с действия на партизански чети (1924—1925 г.). Някои от ръководителите на военната организация се поддават на фашистките провокации и на терора на правителството отговарят с терористични акции. На 16 април 1925 г. се извършва атентат в черквата «Света Неделя», който фашистката власт използва като повод за кървав погром над дейците и привържениците на комунистическото и антифашисткото движение.

Московското съвещание на БКП (1925 г.) насочва партията и работническото движение към окопаване сред масите и събиране на сили за бъдещия революционен подем. Втората нелегална партийна конференция в Берлин (декември 1927 — януари 1928 г.) води борба срещу десните опортюнисти и проявилите се привърженици на лявото сектантство, обединили се в безпринципен блок против септемврийското ръководство на партията.

БКП успешно използва разнообразни легални форми на работа за свързване с трудещите се и за организиране на техните борби срещу настъплението на капитала и фашисткия терор. През 1925 г. на мястото на забранения ОРСС са изградени под ръководството на партията Независимите работнически професионални съю-

а и (Н Р П С). Голяма роля за свързването на БКП с трудещите се маси играе образуваната през 1927 г. Работническа партия (РП) като легално проявление на БКП. РП е революционна класова партия на пролетариата, която придобива широко влияние сред трудещите се и става действителен организатор и ръководител на техните борби.

Чрез РП, НРПС и създадения през 1928 г. Работнически младежки съюз (РМС) — легално проявление на БКП, БКП застава начело на настъпилня в страната нов революционен подем и от 1929 г. ръководи масовото стачно движение, в което участвуват хиляди работници. Въпреки полицейския терор в законодателните избори през 1931 г. РП получава 31 депутатски места, а в общинските избори през 1932 г. по броя на гласовете в столицата надвишава буржоазните партии, взети заедно.

Поради тежките удари, нанесени на партията и на кадрите ѝ след Септемврийското въстание от 1923 г. и Априлските събития (1925), както и поради някои грешки, допуснати в борбата срещу десните и левите отклонения, на Втория разширен пленум на ЦК на БКП в Берлин (1929) в ръководството на партията вземат връх левите сектанти, които провеждат погрешен курс. Техните догматични оценки, методи на ръководство и левичарски лозунги пречат за разгръщането на революционния подем сред работническата класа и трудещите се селяни по време на икономическата криза от 1929—1933 г., спъват изграждането на единния фронт, водят до откъсване на партията от масите. Лявото сектантство става сериозна пречка за превъоръжаване на партията с ленинизма.

Здравото марксистко-ленинско ядро в партията начело с Г. Димитров и В. Коларов води непримирима борба за преодоляване на лявото сектантство. По време на Лайпцигския процес — 1933 г., с мъжественото си държане пред фашисткия съд Г. Димитров става знаменосец в борбата против фашизма. Неговата победа в Лайпциг е сериозен удар и върху лявото сектантство в България. Под ръководството на Г. Димитров започва преодоляването на сектантството и догматизма.

След държавния преврат на 19 май 1934 г. политическите партии, в това число и РП, са поставени извън законите. БКП не съумява да вдигне работническата класа и трудещи-

Европа

те се на масов отпор срещу настъпването на фашистката диктатура, което разкрива безсилното на левосектантското партийно ръководство и погрешността на провеждания от него курс. Значителна стъпка за преодоляване на лявото сектантство и за извършване на поврат в партията са решенията на Петия разширен пленум на ЦК на БКП (1935), който приема резолюция, изработена от Политсекретариата на Изпълнителния комитет на Коминтерна. Пленумът осъжда линията на левосектантското ръководство и поставя като главна политическа задача пред партията изграждането на широк единен фронт против настъпващия фашизъм. Историческите решения на Седмия конгрес на Коминтерна (1935) за изграждане на единен работнически и широк народен антифашистки фронт против фашизма и войната стават програма за действие и на БКП. Под ръководството на Г. Димитров, който е избран за генерален секретар на Коминтерна, партията решително преодолява лявото сектантство. Повратен момент в това отношение е Шестият разширен пленум на ЦК на БКП (1936), който конкретизира решенията на Седмия конгрес на Коминтерна съобразно с българските условия и поставя като първостепенна задача изграждането на народен антифашистки фронт.

Шестият пленум утвърждава Димитровския курс на БКП, централно място в който заема пролемът за извършване на поврат в масовата работа на партията. През 1936—1940 г. БКП организира и ръководи масово стачно движение; постига известно единодействие с водачите на някои нефашистки организации и партии (БЗНС «Младне», БЗНС «Врабча I», Социалдемократическата партия и др.) чрез изграждане на народнофронтски комитети.

Нелегалните условия, при които е принудено да работи комунистическото движение в страната, правят безпредметно съществуването на две отделни партии на работническата класа — БКП и РП. По решение на ЦК на БКП (1938 г.) двете партии се сливат в единна класова революционна партия под името Българска работническа партия (БРП). Преустройството завършва напълно през 1940 г. Успешното осъществяване на Димитровския курс показва, че партията е усвоила ленинската стратегия и тактика на революционна борба и се е превърнала окончателно в партия от нов, ленински тип. В навечерието на Втората световна война и в

първата година след нейното започване БРП води енергична борба против въвличането на България във войната. Тя разгръща широка акция за приемане на предложението на съветското правителство за сключване на пакт за приятелство и взаимна помощ между СССР и България, известна като Соболева акция (1940—1941 г.).

На 24 юни 1941 г., два дни след вероломното нападение на фашистка Германия над Съветския съюз, Политбюро на ЦК на БРП възприема курс за организиране на въоръжена антифашистка народоосвободителна борба срещу хитлеристките нашественици и техните български помагачи. За организиране и ръководство на въоръжената борба са създадени Централна военна комисия при ЦК на БРП и военни комисии при окръжните комитети. През 1942 г. под ръководството на БРП започва изграждането на **О т е ч е с т в е н и я ф р о н т** (ОФ), в който се обединяват работническата класа, трудещите се селяни, народната интелигенция и всички патриотични и демократични сили на българския народ за борба срещу фашизма. ОФ е продължение и по-нататъшно развитие на тактиката на партията за изграждане на единен и широк народен антифашистки фронт. В Програмата на ОФ, съставена от Задграничното бюро на БРП под ръководството на Г. Димитров, са включени преди всичко демократични общонационални освободителни задачи, чрез които партията се доближава и до най-колебливите антифашистки среди.

В резултат на победите на Съветската армия на Източния фронт партизанското движение в България се разраства. През март—април 1943 г. ЦК на БРП поставя основите на **Народоосвободителната въстаническа армия (НОВА)**. Нейните партизански единици и бойни групи извършват хиляди саботажни действия, вдигат народа на борба и държат в постоянно напрежение фашистката власт. Широко разгърнатата се съпротива на народа не позволява на фашисткото правителство да изпрати нито един български войник на Източния фронт срещу Съветския съюз.

През август 1943 г. е създаден Национален комитет на ОФ, в който влизат представители на БРП, БЗНС «Пладне» и «Звено». По-късно към него се присъединяват социалдемократи и независими интелектуалци. Изграждането на Националния комитет съдейства за разгръщане на антифашистката борба в национален мащаб.

Европа

БРП организира и ръководи Деветосептемврийското народно въстание от 1944 г., което с решаващата помощ на Съветската армия събаря монархо-фашистката диктатура, установява народнодемократична власт и открива пътя за построяване на социализма в България. Установената на 9 септември 1944 г. народнодемократична власт още от самото начало е власт на работническата класа в съюз с другите трудещи се от града и селото под ръководството на партията. По своята същност тя е диктатура на пролетариата във формата на народна демокрация. След 9 септември 1944 г. Българската работническа партия (комунисти) — БРП (к), става управляваща и ръководна сила в политическия и обществения живот на страната. Тя работи енергично за укрепване на народната власт, ръководи разрушаването на стария буржоазно-фашистки държавен апарат и изграждането на нов държавен апарат, организира и ръководи участието на българския народ във войната на страната на свободолюбивите народи начело със Съветския съюз за окончателното разгромяване на фашистка Германия.

Осмият разширен пленум на ЦК на БРП (к) през 1945 г. разработва линията на партията за по-нататъшното укрепване на народнодемократичната власт, както и мероприятия за идейното и организационното укрепване на партията. Под ръководството на партията са осъществени последователно революционни мероприятия, които сломяват съпротивата на реакционната буржоазия и създават условия за разгърнатото строителство на социализма в България. Конфискувани са имуществата, придобити по време на войната по незаконен път, проведена е аграрна реформа, външната и вътрешната търговия се съсредоточават все повече в ръцете на държавата, извършва се всенародно допитване (8 септември 1946 г.) за премахване на монархията и на 15 септември 1946 г. България е провъзгласена за Народна република. В изборите за Велико народно събрание (1946 г.) БРП (к) получава повече от половината от подадените гласове, в резултат на което съставя правителство начело с Г. Димитров. Ръководната роля на БРП (к) е потвърдена и по парламентарен ред. На 4 декември 1947 г. Великото народно събрание приема нова, републиканска конституция. На 23—25 декември 1947 г. е извършена национализацията на капиталистическата индустрия, мините и банките. Ликвидиран е частнокапиталисти-

ческият сектор във външната търговия и в търговията на едро. Бързо се съкращава делът на частния стокооборот и в търговията на дребно. Завършва процесът на ликвидирането на капиталистическата частна собственост и на капиталистическата класа в града. Диктатурата на пролетариата окончателно се утвърждава и се осигуряват всички условия за планово социалистическо изграждане на страната.

Историческо значение за партията и страната има Петият партиен конгрес (1948), на който партията се преименува в Българска комунистическа партия (БКП). В Политическия отчет на ЦК, изнесен от Г. Димитров, се дава марксистко-ленинска оценка на миналото на партията, прави се задълбочена научна характеристика на главните периоди от нейното развитие. Същевременно се разкрива характерът на Девето-септемврийското въстание като дълбокореволюционен акт, който поставя началото на социалистическата революция в България. Георги Димитров прави важни теоретични изводи за същността на народната демокрация като форма на пролетарската диктатура. Конгресът начертава генералната линия за строителството на социализма — конкретните задачи за полагане икономическите и културните основи на социализма и перспективата за пълната му победа. Черпейки от богатия опит на КПСС и Съветския съюз, конгресът внася свой, национален принос в развитието на марксистко-ленинската теория и практика. Петият конгрес приема плана за първата петилетка (1949—1953), която представлява широка програма за социалистическа индустриализация на страната, на социалистическо преустройство (коопериране и механизирание) на селското стопанство. Приет е и нов устав. За генерален секретар на ЦК на БКП е избран Г. Димитров.

Начало на нов етап в развитието на БКП отбелязва Априлският пленум на ЦК на БКП (1956), проведен под ръководството на Т. Живков. В светлината на решенията на XX конгрес на КПСС пленумът осъжда решително култа към личността и вредните последици от него. Решенията му изиграват важна роля за пълното възстановяване на ленинските норми на партиен живот, за подобряване методите на партийно и държавно ръководство, за разгръщане творческата активност и инициативата на народните маси в социалистическото строителство. В Резолюцията на Дванадесетия конгрес на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум на

Европа

ЦК на БКП от 1956 година (2 април 1981 г.) е посочена капиталната заслуга на Априлския пленум — *«формирането на априлската линия на партията. . .*

Априлската линия на БКП — това е марксизмът-ленинизмът в действие при специфичните условия на нашата страна, живото единство и взаимодействие между творчески развиващата се теория на научния социализъм и конкретната обществено-историческа практика на работническата класа и широките народни маси в изграждането и развитието на социализма у нас.

Априлската линия — това е ленинската генерална линия на БКП в периода на завършването на прехода от капитализма към социализма, в условията на победилния социализъм, в борбата за изграждане на развито социалистическо общество и постепенно преминаване към строителството на комунизма в НР България.»

Седмият конгрес на БКП (1958) влиза в историята на партията и страната като конгрес на победилния социализъм в България. Конгресът констатира, че благодарение на правилната марксистко-ленинска политика на партията експлоаторските класи в България са ликвидирани, в промишлеността и селското стопанство са установени социалистически производствени отношения, изградено е морално-политическото единство между работническата класа, селяните-кооператори и народната интелгенция, т. е. завършен е преходът от капитализма към социализма.

Осмият (1962) и Деветият (1966) конгрес на БКП, както и пленумите на ЦК изиграват важна роля за по-нататъшното изграждане на материално-техническата база на социализма, за усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения и за повишаване ръководната роля на партията.

Нов етап в развитието на партията и страната е Десетият конгрес на БКП (1971). Конгресът приема нова партийна програма, която поставя като главна непосредствена историческа задача на партията изграждането на развито социалистическо общество в България — най-висок и завършващ етап в развитието на социализма. В нея са формулирани генералната линия и политическата стратегия на БКП за следващите няколко десетилетия. Обсъдени са основните принципи на новата Конституция на НРБ, приета с референдум на 16 май 1971 г. Единадесетият конгрес (1976) дообогатява и кон-

кретизира постановките в партийната програма за по-нататъшното изграждане на развито социалистическо общество. Националната партийна конференция (1978) набелязва мерки за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката като решаващ фактор за интензификацията на икономиката.

Дванадесетият конгрес на БКП (31. III. — 4. IV. 1981 г.) е нов връх в социалистическото развитие на България. Конгресът приема мащабна програма за повсеместна интензификация на народното стопанство върху основата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, за повишаване качеството и ефективността на труда навсякъде и във всичко, за по-нататъшното комплексно и по-пълно задоволяване на постоянно растящите материални, духовни и социални потребности на народа. За генерален секретар на ЦК на БКП е избран Т. Живков.

Забележителните успехи, които БКП постига в социалистическото изграждане на страната, се дължат преди всичко на нейната последователна марксистко-ленинска политика, на творческото използване на опита на КПСС, на конкретното прилагане на марксистко-ленинското учение за закономерностите на социалистическата революция, на братската и безкористна помощ, която КПСС и Съветският съюз оказват на БКП и България, както и на взаимното сътрудничество с останалите страни на социалистическата общност.

БКП е неделима част от международното комунистическо и работническо движение с определени приноси в неговата теория и практика. Тя твърдо и непоколебимо се ръководи от изпитаните принципи на пролетарския интернационализъм и води непримирима борба за запазване чистотата на марксизма-ленинизма. БКП съдействува активно за укрепване на единството и сплотеността на световната социалистическа общност и на международното комунистическо и работническо движение. Тя поддържа и развива братски връзки с другите комунистически и работнически партии и преди всичко с авангарда на световното комунистическо движение — КПСС, и оказва всестранна подкрепа на пролетарната и демократичните сили в света.

БЪЛГАРСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ НАРОДЕН СЪЮЗ (БЗНС) — политическа партия на селяните-кооператори в България.

Европа

която в съюз и под ръководството на Българската комунистическа партия (БКП) участва в управлението на страната и в изграждането на социализма. БЗНС е една от най-старите демократични селски партии в Европа.

БЗНС възниква в резултат на недоволството на трудещите се селяни от политиката на българската буржоазия и от капиталистическата експлоатация. Създаден е в края на 1899 г. като професионално-просветителска селска организация. Третият конгрес (1901) обявява съюза за политическа организация. От 1904 г. като идеолог и водач на БЗНС се утвърждава Александър Стамболийски. Седмият конгрес (1905) приема разработената от него първа програма на БЗНС в духа на аграризма и съсловния принцип и окончателно превръща съюза в селска съсловна политическа организация. В него членуват представители на различни прослойки на българското селячество, сред които преобладават трудещите се бедни и средни селяни. Разнородният социален състав и съсловният принцип на изграждане и формиране на неговата политика обуславят противоречивото развитие на съюза. БЗНС се изгражда като народна и демократична организация, една от най-левиите аграрни организации в света. Но в различни периоди от своето развитие е тласкан от десните сили в него към реакционни позиции. БЗНС се развива в непрекъсната борба между левите, демократични сили, и десните сили — изразители на интересите на селската буржоазия.

В навечерието на Балканската война — 1912—1913 г., БЗНС заедно с БРСДП (т. с.) води борба против милитаризма и монархизма, по-късно и против въвличането на България в Първата световна война. Дейци на съюза участвуват във войнишките бунтове (1915—1918) и във Войнишкото въстание от 1918 г. В годините на войните БЗНС разширява влиянието си и става най-масовата партия в страната. На Петнадесетия конгрес (1919) в борба с десните елементи съюзът приема по-радикална стопанска и политическа програма. След конгреса крайно десните са изключени от съюза, но в него остават прикрити десни елементи. След Първата световна война окончателно се оформя дребнобуржоазната идеология на БЗНС и неговата политическа платформа. БЗНС възприема ненаучната съсловна теория, според която главни са не класовите противоречия в обществото, а съсловните — между

селското и градското население; на по-голямото съсловие — селското, принадлежи ръководната роля в обществото. Провъзгласен е лозунгът за «самостоятелна селска власт», която да защитава «общоселските интереси». Без да отрича капиталистическия строй, БЗНС е за ограничаване господството на едрата буржоазия, за премахване недъзите на капитализма и за защита на дребната и средната частна собственост чрез кооперацията.

През октомври 1918 г. БЗНС е привлечен в управлението на страната заедно с буржоазни и дребнобуржоазни партии. На 6 октомври 1919 г. Ал. Стамболийски съставя коалиционно, а на 21 май 1920 г. — самостоятелно земеделско правителство. То прави сериозен опит да насочи политиката на страната по демократичен път, да наложи дребнобуржоазен изход от следвоенната революционна криза. Земеделското правителство осъществява редица демократични икономически и социални преобразования: аграрна реформа, въвежда трудова повинност, прогресивно-подоходно облагане и др., които, без да премахват господството на едрия капитал, засягат сериозно неговите интереси. Външната политика на правителството е насочена към мирно сътрудничество с всички страни, включително със Съветска Русия.

Отношението на БЗНС към БКП е колебливо и противоречиво. По инициатива на БКП между партията и БЗНС е постигнато известно единодействие в борбата срещу настъпването на реакцията. Земеделското правителство улеснява организираната от партията акция в помощ на гладуващото население в Поволжието (1921—1922). През 1922 г. БКП и БЗНС действуват съвместно в референдума за съдене на виновниците за националната катастрофа. Единодействието скоро е прекъснато. Ръководството на БЗНС стои на погрешното становище, че е възможно самостоятелно селско управление, без и дори против работническата класа и комунистите. Под влияние на десните сили в края на 1922 и началото на 1923 г. земеделското правителство подлага БКП на преследване, като същевременно отслабва борбата си срещу едрия капитал. Разединението между комунисти и земеделци улеснява извършването на военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 г., с който земеделското правителство е свалено от власт. Водачът на БЗНС Ал. Стамболийски е зверски убит. Ръководни и много прогресивни дейци на БЗНС са убити.

Европа

Извлекли поука от поражението, левите сили в БЗНС начело с Петко Д. Петков и Цвятко Аврамов приемат предложеното от ЦК на БКП единнофронтовско съглашение за съвместна въоръжена борба срещу фашизма и установяване на работническо-селска власт. По време на Септемврийското антифашистко въстание от 1923 г. се слагат основите на бойния съюз между БКП и БЗНС. След въстанието здравите единнофронтовски сили в БЗНС участвуват в борбата срещу фашистката диктатура, както и срещу опитите на останалите в съюза десни елементи да ликвидират неговите борчески прогресивни традиции. През Априлските събития от 1925 г. са избити много видни дейци на БЗНС. В него се оформят три течения: десница, център и левица. Десницата се колебае между опозиция срещу фашизма и сътрудничество с фашисткото правителство. Центристите са в опозиция на фашистката власт, но са против единодействието с БКП. Левицата е за съюз с БКП. В края на 1926 г. БЗНС се разцепва на няколко крила и групи: най-многоброен е БЗНС «Врабча I», в който преобладават центристите. Левицата се слива организационно с БКП. През 1932 г. се създава опозиционният на БЗНС «Врабча I» — БЗНС «Ал. Стамболийски» («Пладне»).

След Деветнадесетомайския преврат през 1934 г. БЗНС както и всички политически партии е забранен. В навечерието на Втората световна война и двете основни крила на БЗНС — «Врабча I» и «Ал. Стамболийски», претърпяват демократична сволуция. Обявяват се за възстановяване на Търновската конституция, за премахване на реакционния Закон за защита на държавата и др. БЗНС «Врабча I» обаче предпочита сътрудничеството с десните сили в нефашистката буржоазна опозиция, докато БЗНС «Ал. Стамболийски» е за сътрудничество с БКП. Двете крила на БЗНС участвуват в създадения под ръководството на БКП Народен антифашистки фронт (1937—1939). По време на Втората световна война — 1939 — 1945, и двете крила на съюза са против реакционната политика на монархо-фашизма и съюза му с хитлеристка Германия. БЗНС «Ал. Стамболийски» сътрудничи на партията за утвърждаване на демократичен изход от революционната криза в страната, приема Програмата на Отечествения фронт и участвува в неговото изграждане. Земеделците са втората по значимост сила в ОФ след комунистич-

тите. Левите сили в БЗНС вземат участие във въоръжената антифашистка борба — 1941—1944 г., и в Деветосептемврийското народно въстание през 1944 г.

След победата на Деветосептемврийската социалистическа революция БЗНС се възстановява като единна организация, става съуправляваща партия и главен съюзник на БКП. Десните, антикомунистическите сили в БЗНС начело с Г. М. Димитров (Гемето) и Никола Петков се обявяват срещу сътрудничеството с БКП и политиката на ОФ и правят безуспешен опит да наложат реакционен курс на съюза. През лятото на 1945 г. е създаден опозиционен на ОФ БЗНС (Никола Петков), разтурен през 1947 г. През 1948 г. ръководството на БЗНС, възглавявано от Георги Трайков, отхвърля съсловния принцип и БЗНС се преустройва в класова политическа организация на трудещите се селяни. Съюзът приема изграждането на социализма като своя програмна задача и признава ръководната роля на БКП в общественно-политическия живот на страната.

След Априлския пленум на ЦК на БКП (1956) ролята на БЗНС в общественно-политическия живот се повишава; разширява се и се обогатява неговата съвместна дейност с БКП. Особено важен е приносът на БЗНС за победата на кооперативния строй в българското село (1948—1958). Тридесет и вторият конгрес (1971) приема програма, в която съюзът възприема като своя непосредствена историческа задача изграждането на развито социалистическо общество в България. БЗНС участва в изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, в създаването и укрепването на аграрно-промишлените комплекси, в усъвършенствването на системата на социално управление.

БЗНС развива активна международна дейност, която подпомага осъществяването на миролюбивата външна политика на страната. Поддържа връзки с около 60 прогресивни селски и сродни партии и движения и полага усилия за обединяването им в името на мира и сътрудничеството между народите. Участва в създадената по негова инициатива Селска комисия към Световния съвет на мира (1969).

Върховен орган на БЗНС е конгресът, който избира Управителен съвет, а той от своята среда — Постоянно присъствие. Между конгресите при необходимост се свиква Върховен съюзен съвет. В съответствие с административното деление

Европа

на страната се изграждат окръжни, общински и местни дружби на БЗНС. Съюзът наброява 120 000 членове (1981).

Секретар на БЗНС — Петър Танчев (от 1974).

Печатен орган — в. «Земеделско знаме».

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

(Обединено кралство Великобритания
и Северна Ирландия)

Държава, разположена на Британските острови, в Северо-западна Европа. Т е р и т о р и я — 244,1 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — около 57 млн. души (1979 г.). Конституционна монархия (от 1957 г. кралица е Елизабет II). Монархът номинално е държавен глава, фактическата власт е съсредоточена в ръцете на кабинета на министрите. Висш законодателен орган е парламентът, който се състои от Камара на общините (635 депутати, избирани на 5 години) и Камара на лордовете (състои се от наследствени и от пожизнени лордове, получаващи това звание от монарха за лични заслуги пред държавата).

Партията, получила мнозинство в Камарата на общините, образува правителството. След предсрочните парламентарни избори (3. V. 1979 г.) на власт дойде Консервативната партия, чийто лидер — Маргарет Тачър, стана министър-председател. Великобритания е център на така наречената Британска общност на нациите, членува в НАТО, ЕИО и някои други политически и икономически организации на западноевропейските страни.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (КПВ) — създадена през 1920 г. след сливане на лявото крило на Британската социалистическа партия, Социалистическата работническа партия, редица социалистически организации от Южен Уелс и др. Партията възникна в годините на подем на работническото движение в страната, на разпространяване на марксистките идеи и под непосредственото въздействие на Великата октомврийска социалистическа революция в Русия.

Изразявайки коренните интереси на трудещите се във Великобритания, КПВ се бори срещу властта на монополите, защитава завоеванията и демократичните права на работническата класа, бори се срещу стремежа на управляващите кръгове да стоварят бремето на капиталистическата криза върху гърба на трудещите се, за социалистически изход от кризисното състояние на страната. През първите години на съществуването си КПВ водеше активно кампания под девиза «Долу ръцете от Русня», създаваше «комитети за действие» с цел да се осуети намесата на британския империализъм в работите на Съветската република. След това Компартията се бореше срещу фашизма както вътре в страната, така и в чужбина (британски батальон се сражаваше в състава на интербригадата в Испания).

През годините на Втората световна война КПВ се бореше за възможно най-бързо откриване на втори фронт в Европа, за мобилизиране на ресурсите в страната за разгрома на фашизма и за оказване помощ на Съветската армия. В следвоенния период тя поставя дейността си в служба на борбата за мир, разоръжаване и разведряване, за предотвратяване на нова световна война, за укрепване дружбата със СССР, в подкрепа на миролюбивите външнополитически инициативи на Съветския съюз.

В дейността си КПВ се ръководи от програмата си «Британски път към социализъм», приета от XXV партнен конгрес (ноември 1977 г.). Програмата предвижда мирен преход на страната към социализма, като се използват традиционните институции на парламентарната демокрация, като се завоюват голямата част от местата в парламента от широк демократичен съюз, в който ръководна роля трябва да играе работническата класа.

Делегации на КПВ участваха в съвещанията на комунистическите и работническите партии през 1957 г., 1960 г. и 1969 г., в Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии (1976 г.). КПВ поддържа редовни връзки с КПСС. 90% от партийните членове са работници. КПВ има значително влияние в профсъюзите, особено сред цеховите ръководители. Двама членове на КПВ участвуват в Генералния съвет на Британските профсъюзи.

КПВ се изгражда на принципа на демократическия централизъм. Основата на партията съставляват първичните орга-

Европа

низации. Висш орган на партията е конгресът, който се свиква един път на две години. (Последният, ХХХVI конгрес на КПВ, се състоя през ноември 1979 г.) В периода между конгресите дейността на партията се ръководи от Изпълнителен комитет, който избира Политически комитет (Политбюро) на партията.

Генерален секретар на КПВ — Гордън Макленън. Председател на Изпълнителния комитет — Р. Халверсън. Официални печатни органи са списанията «Комент» («Коментар») и «Марксизъм тудей» («Марксизмът днес»). КПВ участва в издаването на в. «Морнинг стар» («Утринна звезда») и на сп. «Лейбър мангли» («Работнически месечник»).

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (официалното ѝ название е «Национален съюз на консервативните и юнионистките асоциации») — организационно е оформена през 1867 г. на базата на политически групировки на английските земевладелци-аристократи. Обединява представители на управляващите класи във Великобритания и изразява интересите на едрия промишлен и финансов капитал, предимно на монополите, и на едрите земевладелци. Партията има също подкрепата на висшето офицерство и чиновничество, на част от буржоазната интелигенция, служещите и на работническата аристокрация.

Консервативната партия няма програма и устав. Преди редовните парламентарни избори тя издава предизборен манифест, в който излага програма за дейността на бъдещото консервативно правителство, в случай че партията дойде на власт. Консервативното правителство води открито класова политика в интерес на монополите: намалява държавните разходи за социални нужди, лишава национализираните отрасли на промишлеността от държавна подкрепа, води настъпление срещу правата на профсъюзите (по-точно по законодателен път ограничава правата за организиране на стачки и на пикети), понижава жизненото равнище на народа, като едновременно увеличава военните разходи и печалбите на монополите.

Във външната политика правителството на консерваторите подкрепя активно агресивния външнополитически курс на САЩ, насочен към засилване надпреварата във въоръжаването, към подкопаване на разведряването и конфронтация

със Съветския съюз. Консерваторите увеличиха рязко военните разходи, приеха програма за обновяване на ядрения арсенал на страната, съгласиха се всяка година да увеличават военния бюджет с 3% и в Англия да бъдат разположени нови американски ядрени ракети, да създават свои собствени «сили за бързо разгръщане», които да действуват извън Европа. В партията взеха връх най-реакционните сили и няма никаква по-сериозна вътрешна опозиция. Отношенията към СССР се градят на антисъветизма и антикомунизма.

През следвоенния период Консервативната партия е била на власт от 1951 до 1964 г., от 1970 г. до 1974 г. и след май 1979 г. На изборите от 3. V. 1979 г. за Консервативната партия гласуваха 43,9% от избирателите и тя получи в Камарата на общините 339 места.

КП се състои от 635 местни организации, всяка от които обхваща един изборителен окръг. Членството в партията не се оформя официално — няма членски книжки и не се плаща членски внос. Висш орган на партията е годишната конференция. Формално Централният комитет и Изпълнителният комитет на партията имат големи пълномощия. Но на практика властта е съсредоточена в парламентарната група и особено в ръцете на лидера на партията. Лидер на партията е Маргарет Тачър (министър-председател). Председател е Сесил Паркинсън. Консерваторите издават в. «Нюз летър», списанията «Тайм енд тайд» («Време и събития»), «Политикс ту дей» («Политиката днес»). (Партията е подкрепяна от мнозинството големи британски вестници и списания.)

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (ЛПВ) — създадена през 1900 г. по инициатива на Британските профсъюзи и на редица социалистически организации (Независимата работническа партия, Фабяанското дружество и Социалдемократическата федерация) с цел да се осигури избирането на работнически представители в парламента. Първоначално партията се е наричала «Комитет за работническо представителство», сегашното си име получава през 1906 г. ЛПВ е класическа социалдемократическа реформистка партия. Въпреки че лейбъристите наричат себе си социалисти, социализмът не фигурира като цел в техните партийни документи.

Партията няма дългосрочна политическа програма, която да определя нейните крайни цели и пътищата за постигането

Европа

им. Вместо нея се приемат програмни документи, съдържащи мероприятия, които лейбъристкото правителство възнамерява да осъществи, в случай че победи на парламентарните избори.

Във вътрешната политика ЛПВ признава за непоклатими капиталистическите основи на обществото и съчетава това с извършването на редица социално-икономически реформи (създаване и разширяване на държавния сектор, засилване на държавния контрол върху икономиката, въвеждане на държавна система в здравеопазването и образованието и т. н.). Във външната политика ЛПВ подкрепя неизменно НАТО и е за запазване на съюза със САЩ, в същото време проявява гъвкавост и стремеж към мир, разведряване, разоръжаване, към запазване на добросъседски отношения със СССР.

ЛПВ има над 7 млн. и 250 хил. членове, от които 666 хил. са индивидуални членове и 6,6 млн. са членове на профсъюзите и на други организации, влизащи в ЛПВ с правата на колективни членове. Основата на партията са партийните организации от парламентарния избирателен окръг (общо 623). Освен тях в ЛПВ влизат 59 профсъюза и 9 различни дружества. Висш партийен орган е годишната конференция, която избира Национален изпълнителен комитет от 25 души за практическо ръководство на дейността на партията (извън парламента). Освен това в Националния изпълнителен комитет влизат ръководителят на партията, неговият заместник, каснерът, председателят на партията и генералният секретар.

Парламентарната група заема особено положение в партията. Тя избира свой ръководител, който става ръководител на партията. Парламентарната група не е длъжна да се съобразява с решенията на партийната конференция, когато определя позицията си в парламента по един или друг въпрос. През януари 1981 г. на извънредна конференция на ЛПВ бе утвърдена нова система за избиране на ръководител на партията. Ръководителят ще се избира не от парламентарната група, а от избирателна колегия, в която ще влизат представители на парламентарната група, на профсъюзите и на местните партийни организации.

През цялата история на ЛПВ в нея се води борба между дясното и лявото крило, при това в ръководството на парламентарната група мнозинство имат десните сили. Същевременно през последните години Националният изпълнителен

комитет на партията до голяма степен е под влиянието на «левите» лейбъристи. От 1966 г. има лява парламентарна група «Трибюн», наброяваща около 80 души (тя не е оформена организационно, създадена се е исторически около седмичника «Трибюн»). През 1973 г. бе създадена «Кампания за демокрация в Лейбъристката партия», която се бори за установяването на пълен контрол на местните партийни организации върху дейността на депутатите в парламента, избрани от съответните окръзи, като се стигне дори до отзоваването и лишаването от подкрепа за прензбирането им. В ЛПВ има и десни групировки — «Манифест», «Кампания за победа на лейбъристите», «Социалдемократически съюз».

Лейбъристката партия членува в Социалистическия интернационал и се стреми да играе водеща роля в него (седалището на СИ е в Лондон). През следвоенния период лейбъристите са образували правителства през 1945—1951 г., 1964—1970 г., 1974—1979 г. На последните парламентарни избори на 3. V. 1979 г. ЛПВ претърпя поражение, за нея гласуваха 36,9% от избирателите (най-ниският процент от всички участия в изборите), в Камарата на общините има 268 места. Намира се в опозиция, образува т. нар. кабинет «в сянка». Ръководител на партията — М. Фут, председател — А. Китсън, генерален секретар — Дж. Мортимър. ЛПВ издава седмичника «Лейбър нюз» («Работнически новини»).

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (ЛПВ) — съществува от 1832 г., оформила се е окончателно през 1877 г. Социалната основа на партията са дребните и средните индустриалци, чиновничеството, буржоазната интелигенция.

До Първата световна война тя бе втора по влияние на английската буржоазия и много пъти е образувала правителства. Но в резултат на изострянето на класовата борба и разцеплението сред либералите тя постепенно загуби влиянието си. Сега ЛПВ не играе самостоятелна роля в политическия живот на страната. През 1977—1978 г. парламентарната група на Либералната партия се съюзи с лейбъристите и така помогна на Лейбъристката партия да се задържи на власт, без да има мнозинство в Камарата на общините.

ЛПВ няма постоянна програма. По основните въпроси на вътрешната и външната политика всъщност ръководството на ЛПВ застава на позициите на основните парламентарни

Е в р о п ѝ

партии (Консервативната и Лейбъристката) и ги решава от чисто конюнктурни съображения.

На общите парламентарни избори на 3. V. 1979 г. за кандидатите на Либералната партия гласуваха 13,6% от избирателите, партията има 11 депутати в парламента. Висшият орган на партията е годишната партийна конференция. Организационната основа на ЛПВ се образува от дружествата в избирателните окръзи.

Ръководител на партията — Д. Стийл, генерален секретар — У. Н. Хю-Джонс. Официални органи: «Либерал нюз» («Либерални новини»), сп. «Либерал магазин» («Либерално списание»). От големите вестници «Гардиън» («Страж») подкрепя либералите.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (СДПВ) — създадена на 26. III. 1981 г. от бивши членове на дясното крило на Лейбъристката партия; през януари 1981 г. те създадоха групировката «Съвет за социалдемократия».

Публикувана е програма на партията «Дванадесет задачи на социалдемократите». Партията се бори в съюз с либералите против двупартийната политическа система във Великобритания. Тя иска съществуващата мажоритарна избирателна система да бъде заменена с пропорционална.

Ръководители на партията: Рой Дженкинс, Шърли Уйлямс, Уйлям Роджърс, Дейвид Оуен.

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА

(ГДР)

Държава в Централна Европа. Т е р и т о р и я — 108,2 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 17,1 млн. души (1980 г.).

Германската демократична република е социалистическа държава, образувана на 7. X. 1949 г.

На Потсдамската конференция (юли—август 1945 г.) главните държави от антихитлеристката коалиция взеха решение за бъдещето на следвоенна Германия. Но заобикаляйки тези решения, западните държави в сговор с германската бур-

Германска демократична република

жозия разделиха страната, като през септември 1949 г. създадоха Федерална република Германия (на територията на западните зони).

Създаването на ГДР бе отговорът на работническата класа под ръководството на ГЕСП в съюз с всички трудеци се на опитите на управляващите кръгове в западните страни и на западногерманската буржоазия да нложат на населението от източната част на Германия господството на монополистичния капитал и да възстановят империалистическата държава. Като завърши антифашистко-демократичните преобразования, в началото на 50-те години ГДР пое курс към планомерно изграждане на основите на социализма.

Съвременна ГДР е сред 10-те най-развити в промишлено отношение страни в света. Благодарение на активната подкрепа на СССР и на другите братски социалистически страни в началото на 70-те години ГДР разкъса обръча на дипломатическата блокада, с който се опитваха да я обкръжат силите на международната реакция. ГДР поддържа дипломатически отношения с повече от 120 държави. През 1973 г. влезе в сила Договорът за основите на отношенията между ГДР и ФРГ. Републиката стана член на ООН.

Висш орган на властта в ГДР е Народната камара, а между сесиите — Държавният съвет. Законодателен орган е Народната камара, изпълнителен — Министерският съвет.

ГДР работи активно за укрепването на мира и разведряването; тя е член на СИВ и Варшавския договор. Важна роля в развитието на ГДР играят двустранните ѝ договори за дружба, сътрудничество и взаимна помощ със СССР и с другите страни от социалистическата общност. На 7 октомври 1975 г. в Москва бе подписан нов Договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между СССР и ГДР.

ГЕРМАНСКА ЕДИННА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГЕСП) — марксистко-ленинска партия, играеща водеща роля в държавния и обществения живот на ГДР. ГЕСП е образувана на 21. IV. 1946 г. при обединението на Комунистическата и Социалдемократическата партия.

На учредителния конгрес на партията (април 1946 г.) бе приет програмният документ на партията «Принципи и цели на Германската единна социалистическа партия», в който се поставяше задачата да се построи социалистическото об-

Европа

щество. На конгреса бе приет устав на партията, бе избран ЦК начело с двама председатели — Вилхелм Пик и Ото Гротевол. От самото начало ГЕСП стана сила, която сплотяваше и водеше германската работническа класа и широките трудещи се слоеве в борбата за изкореняване на останките от милитаризма и за осъществяване идеите на социализма.

На III конгрес на ГЕСП (юли 1950 г.) бе утвърден проектът за първия петгодишен план за развитие на народното стопанство на ГДР; партията и трудещите се бяха призовани да се борят за изпълнението на този план, който постави «началото на нова епоха в германската история». На II конференция на ГЕСП (юли 1952 г.) бе провъзгласен курс към изграждане на основите на социализма в ГДР. На състоялия се през юли 1958 г. V конгрес на ГЕСП бе констатирано, че в ГДР са построени основите на социализма, и бе набелязан по-нататъшният път в борбата за запазване на мира и за социалистическото строителство в ГДР. На VII конгрес на ГЕСП (април 1967 г.) бе поставена задачата да се създаде развита социалистическа обществена система в ГДР. На VIII конгрес на ГЕСП (юни 1971 г.) бе направена равностметка на социалистическото строителство в ГДР. На конгреса бе посочено, че се задълбочава процесът на разграничаване между двете германски държави, обосноваано бе положението за формирането на социалистическа германска нация в ГДР. На IX конгрес на ГЕСП (1976 г.) бе приета нова програма и бяха направени изменения в устава на партията. ГЕСП — е записано в програмата — «си поставя за цел да продължи изграждането на развитото социалистическо общество в Германската демократична република и по този начин да създаде основните предпоставки за постепенен преход към комунизма».

ГЕСП се изгражда по териториално-производствения принцип. Ръководен принцип в организационната структура на партията е демократическият централизъм.

ГЕСП има 2127,4 хил. членове и кандидат-членове (декември 1979 г.). От тях: работници са 56,9%, селяни — 4,7%, служещи — 9,9%, представители на интелегенцията — 21,7%, и други — 6,8%; 32,5% от членовете и кандидат-членовете на партията са жени.

ГЕСП участвуваше в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960,

Германска демократична република

1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

Висш орган на партията е конгресът, който се свиква веднъж на 5 години. Всекидневната работа на партията се ръководи от Централен комитет, който избира Политбюро и Секретариат. Генерален секретар на ЦК на ГЕСП е Ерих Хонекер. Централни органи на ГЕСП — в. «Нойес Дойчланд» («Нова Германия»), списанията «Айнхайт» («Единство») и «Нойер Вег» («Нов път»).

В ГДР действуват също и други демократични партии: Германска демократическа селска партия (ГДСП), Германска либералнодемократическа партия (ГЛДП), Германска националнодемократическа партия (ГНДП) и Християндемократическият съюз (ХДС).

Заедно с ГЕСП всички тези партии влизат в Демократичния блок и в Националния фронт на ГДР и оказват на ГЕСП съществена помощ при привличането на населението в изграждането на развитото социалистическо общество в ГДР. Демократичните партии признават ръководната роля на работническата класа и на ГЕСП, подкрепят активно политиката на правителството на ГДР. Организациялно демократичните партии са изградени на териториалния принцип. В народната камара всяка от тях има свои депутати. Ръководните дейци на демократичните партии влизат в състава на правителството, Държавния съвет и Президиума на Народната камара на ГДР.

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА СЕЛСКА ПАРТИЯ (ГДСП) — създадена през 1948 г. Обединява част от селяните — членове на селскостопанските производствени кооперативи, служещи и представители на интелигенцията, свързани със селското стопанство. В ГДСП членуват над 95 хил. души. Председател на ГДСП е Ерих Голденбаум (член на Президиума на Народната камара). Централен печатен орган на партията — в. «Бауерн Ехо» («Селско ехо»).

ГЕРМАНСКА ЛИБЕРАЛНОДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГЛДП) — създадена през 1945 г. Обединява занаятчии, търговци, част от интелигенцията, служещи и коопериранни селяни. В партията членуват 75 хил. души. Председател на

Европа

ГЛДП е Манфред Герлах (един от заместник-председателите на Държавния съвет на ГДР.) Централен печатен орган на партията — в. «Дер Морген» («Утро»).

ГЕРМАНСКА НАЦИОНАЛНОДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГНДП) — създадена през 1948 г. Обединява предимно част от средните слоеве на населението. В нея членуват около 85 хил. души. Председател на ГНДП — Хайнрих Хоман (един от заместник-председателите на Държавния съвет на ГДР). Централен печатен орган — в. «Национал [Цайтунг]» («Национален вестник»).

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (ХДС) — партия на религиозните слоеве от населението на ГДР, които се борят за мир и социализъм. В нея влизат около 110 хил. души. Председател на ХДС — Хералд Гьотинг (заместник-председател на Народната камара, заместник-председател на Държавния съвет на ГДР). Централен печатен орган — в. «Нойе Цайт» («Ново време»).

ГИБРАЛТАР

Владение на Великобритания в южната част на Пиренейския полуостров. Територия — 6,5 кв. км. Население — около 32 хил. души (1979 г.).

Управлява се от английски губернатор, при който има съветен орган — Гибралтарски съвет. Законодателната власт принадлежи на губернатора и на Камарата на събранията. Изпълнителен орган — Министерският съвет. Гибралтар е военноморска и военновъздушна база на Великобритания. Испания оспорва правото за Гибралтар.

ГИБРАЛТАРСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ — АСОЦИАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКИТЕ ПРАВА — образувана през 1976 г. след обединение на Гибралтарската лейбъристка партия и Партията за интеграция с Англия. Управляваща партия. На изборите през 1976 г. получи 8 от 15 места в Камарата на събранията. Ръководител — Дж. Хасан. Генерален секретар — Джон Пирис.

ГИБРАЛТАРСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ — създадена през 1978 г. на базата на Гибралтарското демократическо движение. Ръководител — Джо Босано. Генерален секретар — Хуан Карлос Перес.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ ЗА БРИТАНСКИ ГИБРАЛТАР

ГЪРЦИЯ

(Република Гърция)

Държава в Южна Европа, разположена на Балканския полуостров и близките острови в източната част на Средиземно море. Територия — 131,9 хил. кв. км. Население — около 9,3 млн. души (1979 г.). В съответствие с конституцията от 11. VI. 1975 г. Гърция е президентска парламентарна република. Държавен глава е президентът, който разполага с широки изпълнителни и законодателни пълномощия. Законодателната власт принадлежи на парламента, а изпълнителната власт се осъществява от правителството и държавната администрация.

Във вътрешната си политика правителството на Гърция се стреми да укрепи авторитарния режим и да разрешава икономическите трудности на гърба на трудещите се. Във външната политика, като подчертава «принадлежността на Гърция към Запада», то изразява стремеж да развива равноправни отношения с всички страни независимо от техния обществен строй. Гърция е членка на НАТО, от която военна организация излезе през 1974 г. и се върна отново през 1980 г., и на ЕИО, което слага отпечатък върху вътрешната и външната политика на правителството.

ГРЪЦКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГКП) — оформена организационно под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция на 17. XI. 1918 г. в обстановка на подем на революционното движение. До 1920 г. се нарича Гръцка социалистическа работническа партия, а от 1920 до 1924 г. — ГСРП (комунистическа). На III

Европа

извънреден конгрес (1924 г.) партията се преименува в Гръцка комунистическа партия.

ГКП извървя труден и сложен път. Гръцките комунисти трябваше да преодоляват в редиците си влиянието на социал-реформизма, ликвидаторството и фракционната борба, да преминат през огъня на ожесточени класови битки, да се борят в нелегалност.

През Втората световна война (1939—1945 г.) ГКП участвуваше активно в отблъскването на нападенията на италианските окупатори. По инициатива на партията бяха създадени Националният освободителен фронт (ЕАМ, септември 1941 г.) и Народоосвободителната армия (ЕЛАС, декември 1941 г.). През март 1944 г. ЕАМ образува Политически комитет за национално освобождение. В освободените райони на страната бяха положени основите на народнодемократичната власт. Откритата намеса на англо-американския империализъм прекъсна развитието на страната по демократичен път и доведе до избухването на гражданската война в Гърция (1946 г.). Създадената в планините Гръцка демократична армия (ГДА) водеше справедлива борба срещу вътрешната реакция и англо-американския империализъм, за национална независимост, демокрация и социален напредък. През декември 1947 г. ГКП бе обявена пълн от закона, а печатните ѝ органи — забранени. Четиридесет хиляди комунисти бяха хвърлени в затворите, а десетки хиляди емигрираха.

След края на гражданската война (август 1949 г.) ГКП насочи усилията си към прегрупиране на демократичните сили; концентрира дейността си върху организирането на икономическите и политическите действия на всички слоеве трудещи се. При военната диктатура (1967—1974 г.) в дълбока нелегалност ГКП организира Патриотичен антидиктаторски фронт, изигра решаваща роля за свалянето на диктаторския режим. След падането на военния диктаторски режим (юли 1974 г.) и легализирането на ГКП (септември 1974 г.) гръцките комунисти извършиха сериозна работа за създаването на нови партийни организации, за тяхното идейно-политическо и организационно укрепване, което доведе до засилване на влиянието на ГКП. На парламентарните избори през ноември 1974 г. от листите на ГКП бяха избрани 5 депутати, а през ноември 1977 г. — 11 депутати. Десетки комунисти са избрани за кметове на градове и села.

На X конгрес на ГКП, състоял се от 15 до 20. V. 1978 г. в Атина, бе обсъден отчетният доклад на ЦК и бяха направени частични изменения в програмата на партията, бяха избрани ръководни органи на ГКП. В програмата се подчертава, че Гърция ще стигне до социализма чрез единен революционен процес. Той се състои от два етапа на революционни преобразования, свързани тясно помежду си, въпреки че всеки от тях има свои явни, определени характерни черти — антиимпериалистически, антимонополистичен, демократичен етап и социалистически етап.

Делегации на ГКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960, 1969 г., в Берлинската конференция през 1976 г. и Парижката среща от 1980 г. на европейските комунистически и работнически партии. Партията поддържа братски отношения с КПСС.

По устав ГКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган на ГКП е конгресът, а между конгресите — пленумът на ЦК. Изпълнителни органи: Политбюро на ЦК и Секретариат на ЦК. Генерален секретар на ЦК — Харилаос Флоракис (от 1978 г., 1972—1978 г. — първи секретар). Централен орган — в. «Ризоспастис» («Радикал»). Теоретичен орган — сп. «Комунистически епитеориси» («Комунистически преглед»).

ЕДИННА ДЕМОКРАТИЧНА ЛЕВИЦА (ЕДА) — основана през 1951 г. като политическа коалиция на левите сили по време на действието на извънредните закони. През периода на военната диктатура 1967—1974 г. бе забранена. Възобновява дейността си през август 1974 г. Има известно влияние сред част от опортюнистично настроената интелигенция. В парламента има един депутат. Председател на ЕДА — И. Илиу. Позицията на ЕДА се отразява във в. «Авги» («Заря»).

НАЦИОНАЛНА ГРУПИРОВКА (НГ) — основана през октомври 1977 г. Включва профашистки, монархистки и крайно десни елементи. Има привърженици в държавния апарат. Няма точна организационна структура. Партията действа чрез депутатите си и извънпарламентарните активисти. Председател на НГ — Ст. Стефанопулос.

Европа

«НОВА ДЕМОКРАЦИЯ» (НД) — създадена на 4. X. 1974 г. на основата на Националния радикален съюз след падането на диктаторския режим и подготовката за парламентарни избори. НД изразява интересите на едрата промишлено-финансова буржоазия, свързана с чуждестранния капитал, и на едрите земевладелци.

Съгласно одобрения от конгреса устав (май 1979 г.) НД се състои от централна организация, периферни и отраслови организации. Централната организация свиква свой конгрес един път на 2 години, има Управителен комитет, Изпълнителен комитет, парламентарна група и икономическа комисия.

Фактически НД няма определена организационна структура и организирано членство. Съставът ѝ не е еднороден. Партията действа чрез депутатите си в парламента и извънпарламентарните активисти в столицата и провинцията, които се обединяват около ръководителя. Политиката на партията се изработва на заседания на парламентарната група на НД. Ръководител на НД (от 1981 г.) е Е. Авероф. Печатни органи, изразяващи възгледите на НД — в. «Нса порна» («Нов поход») и сп. «Нса демократна» («Нова демокрация»).

ОБЩОГРЪЦКО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ (ПАСОК) — създадено на 3. IX. 1974 г. при подготовката за парламентарни избори след падането на военния диктаторски режим. ПАСОК изразява интересите на националната буржоазия, особено на нейните средни слоеве, а също на интелигенцията, обявява се против гъста на монополите и на едрия капитал.

На парламентарните избори през 1981 г. ПАСОК получи по-голямата част от гласовете и образува правителство начело с А. Папандреу. Фактически ПАСОК няма определена организационна структура и организирано членство. Неговата политическа линия се определя от ръководителя на партията, а се осъществява чрез депутатите в парламента и активистите по места. Формално висшият орган на ПАСОК е конгресът, който избира Централен комитет (ЦК) и председател. Изпълнителен орган е Изпълнителното бюро. На конгреса се избира и Контролен дисциплинарен съвет и Контролна комисия на парламентарната група начело с председател. Председател на ПАСОК — А. Папандреу. Печатен

орган, изразяващ позициите на ПАСОК — вестник «Експреси» («Напред»).

ПАРТИЯ НА ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯ СОЦИАЛИЗЪМ (КОДИСО) — основана през март 1979 г. в обстановка, когато престижът на буржоазните партии пада и се засилва влиянието на социалистическите идеи, повишава се авторитетът на Гръцката комунистическа партия. КОДИСО се стреми да обедини прогресивните и либералните сили в партия от социалдемократически тип. Във външната политика партията е за запазване на западната ориентация на Гърция, за членство в НАТО и за пълно членство в ЕИО.

Партията няма определена организационна структура и организирано членство. Тя действа чрез депутатите и други влиятелни представители в центъра и по места. Формално на конгреса се избира ЦК, който на свой ред избира Политбюро и генерален секретар. На конгреса се избира още председател на партията и централна контролна комисия. Председател на КОДИСО — Йоанис Песмазоглу.

СЪЮЗ НА ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯ ЦЕНТЪР (ЕДИК) — партията е основана през октомври 1974 г. след падането на военния диктаторски режим, по време на подготовката за парламентарните избори от 17. XI. 1974 г. въз основа на действащия по-рано «Съюз на центъра». Първоначално се наричаше «Обединен център — нови сили» (ОЦНС). Основател — Г. Маврос.

През януари 1976 г. след реорганизация ОЦНС стана Съюз на демократичния център. ЕДИК изразява интересите на либералната буржоазия и има подкрепата на средните слоеве в града и селото. Партията не е еднородна. Дясното ѝ крило я влече към НД, а другата част действа от либералнодемократични позиции.

Няма определена организационна структура и организирано членство. Формално висш орган е конгресът, свикван един път на 3 години. На него се избира Централен комитет (ЦК). Изпълнителен орган — Политбюро на ЦК. Ръководителят на партията се избира от парламентарната група. Председател на ЕДИК (от март 1978 г.) е Й. Зигдис.

ДАНИЯ

(Кралство Даня)

Държава, разположена в Северозападна Европа. Заема голяма част от полуостров Ютландия и островите на Датския архипелаг (Зеландия, Фюн, Лолан, Фалстер и др.), а също остров Борнхолм в Балтийско море. Територия — 43 хил. кв. км. Население — 5,1 млн. души (1978 г.). На Даня принадлежат Фарьорските острови и най-големият в света остров Гренландия, който има вътрешна автономия.

Дания е конституционна монархия. Държавен глава — монарх (от януари 1972 г. — кралица Маргрете II), който осъществява законодателната власт заедно с еднокамарен парламент — фолкетинг. Изпълнителната власт принадлежи на монарха и правителството я осъществява от негово име.

Вътрешната политика на управляващите кръгове в страната има за цел да осигури печалбите на едрия капитал, като се намаляват разходите за социални нужди и се съкращава потреблението на трудещите се. Външната политика се определя от членството на Даня в НАТО и в ЕИО. В същото време правителството следва линия на отказ от разполагането на ядрено оръжие и на чуждестранни войски на датска територия в мирно време, обявява се за разведряване и за осъществяване на мерки за разоръжаване.

ВЕНСТРЕ — ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ — основана през 1870 г. Изразява интересите на едрите и средните земевладелци, на представители на градската буржоазия и на финансовия капитал, свързани със селското стопанство. Обявява се за свобода на частната инициатива, за ограничаване влиянието на държавата върху производството и разпределението, за отменяне на данъците върху поземлената собственост и за предаване на жилищното строителство на частни предприемачи, за строга финансова и данъчна политика, целяща да се ограничи потреблението на трудещите се. Особено се открояват исканията да се укрепят положението на едрите земевладелци, да се засили ролята на селскостопанската кооперация. Във външната политика следва курс на увеличаване приноса на Даня в НАТО и повишаване на военните разходи. Висш орган на ВЕНСТРЕ е конференцията, а между конфе-

рениите — Ръководството. Партията има 98,5 хил. членове. Председател — Х. Кристоферсен. Централен орган — в «Фюнс тиденде» («Новини от Фюн»).

ДАТСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДКП) — основана на 9. XI. 1919 г. в резултат на обединението на левите сили от Социалистическия младежки съюз и Датската социалистическа работническа партия в Лявосоциалистическа партия, която прие решение да влезе в Коминтерна. През ноември 1920 г. тя бе преименувана в ДКП. Сред създателите на ДКП фигурират видни дейци на революционното крило на работническото движение в страната: Мартин Андерсен Нексъ, Тьогер Тьогерсен и Мартин Нилсеъ, застанали начело на борбата срещу реформизма в социалдемократията.

В началото на 30-те години ДКП получи представителство в парламента. През немско-фашистката окупация (април 1940—май 1945 г.) ДКП организираше и ръководеше съпротивителното движение. Представители на ДКП влязоха в състава на първото следвоенно «правителство на свободата» (май—ноември 1945 г.). През 60-те и в началото на 70-те години ДКП укрепил значително позициите си в профсъюзите и в други масови организации на трудещите се, изпрати свои представители в парламента. Нейните представители в общинските органи се увеличили от 5 на 55 души.

На XXV конгрес на ДКП (септември 1976 г.) бе приета нова програма на партията — «Комунистическа програма». В нея се поставя задачата да се създаде широк фронт на антимонополистическите сили и да се установи антимонополистична демокрация. Главното външнополитическо искане е Дания да излезе от НАТО и ЕИО и да води политика на мирно съвместно съществуване, разведряване и сътрудничество с другите страни, особено със социалистическите страни. На XXVI конгрес на ДКП (април 1980 г.) бе приет политически манифест «Призиви за 80-те години», в който ДКП си поставя задача да обедини работническата класа и всички демократични сили в борбата срещу политиката на монополите. Подчертава се особено необходимостта да се мобилизират широките народни маси на борба за мир, задълбочаване на разведряването и разоръжаване, против решенията на американското правителство и върхушката от НАТО за разполагането на нови видове ракетно-ядрено оръжие в Западна

Европа

Европа. На конгреса бе осъден хегемонистичният курс на пекинските ръководители и сближаването им със силите на империализма и реакцията.

Делегации на ДКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии (1957, 1960, 1969 г.), на Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

ДКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът, а между конгресите — ЦК, който избира Изпълнителен комитет и Секретариат, за да ръководят текущата работа. Организацията на ДКП са изградени на териториално-производствения принцип. Партията има около 12 хил. членове. Председател на ДКП — Йорген Йенсен. Централен орган — в. «Ланд ог фолк» («Страна и народ»). Теоретичен орган — сп. «Тиден» («Време»).

ДАТСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДСДП) — създадена през 1871 г. в Копенхаген. Най-голямата политическа партия в страната. Обединява значителна част от работниците, служещите, дребната буржоазия и интелигенцията. ДСДП ръководи пряко Централното обединение на датските профсъюзи (ЦОДП), в което влизат над 1,2 млн. профсъюзни членове, редица други обществено-политически, търговски и спортни организации.

ДСДП е реформистка партия, стои на позициите на «демократическия социализъм». На ХХХІІ конгрес на ДСДП (17—20. IX. 1977 г.) бе приета програма, в която се поставя задачата да се построи социализъм в Дания чрез постигане на «солидарност» и «общност на интересите», за да се извършат реформи за преустройство на обществото. Дейността на ДСДП е основана на сътрудничество с буржоазните партии и постигане на компромиси с тях за сметка на интересите на трудещите се. Във външната политика ръководството на ДСДП подкрепя твърдо членството на Дания в НАТО и ЕИО и тясното сътрудничество със западните страни, поддържа линията на НАТО към увеличаване мощта на този блок. В същото време ДСДП посочва, че е необходимо да се задълбочава разведряването, като се изпълнява Заключителният акт на Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество, обявява се за приемането на ефикасни мерки за

разоръжаване. На декемврийската сесия на НАТО (1979 г.) представители на датското социалдемократическо правителство предложиха да се отсрочи с половин година приемането на решение за разполагането на ново ракетно оръжие със среден радиус на действие в Западна Европа и да се проведат преговори. Беше потвърдена също позицията на Дания против разполагането на ядрено оръжие на нейна територия в мирно време.

ДСДП участва активно в Социалистическия интернационал и членува във Федерацията на социалистическите и социалдемократическите партии на страните от ЕИО. В Европейския парламент тя има 3 мандата.

Висш орган на партията е конгресът, който се свиква един път на 4 години, а между конгресите — Главното ръководство и Изпълнителният комитет. Всяка година се свикват партийни конференции. В ДСДП членуват 125 хил. души. Председател на партията — Ликер Йоргенсен. Централни печатни органи — в. «Актуселт», политическо теоретично списание — «Ню политик».

КОНСЕРВАТИВНА НАРОДНА ПАРТИЯ (КНП) — създадена през 1915 г. Представява интересите на промишления и финансовия капитал, на едрите и средните предприемачи и земевладелци, на чиновническата върхушка. В програмата на КНП «Народна партия на 70-те години» се поставя искането да се ограничи влиянието на политическите организации, да се укрепи частната собственост и да се разшири свободата на конкуренцията, да се намалят данъците на акционерните компании и се повишат данъците върху потреблението. Обявява се за създаването на силен блок на буржоазните партии срещу всякакви мерки за национализация и «социализация». Във външната политика КНП е за активно участие на Дания в НАТО, за увеличаване на военните разходи и за изпълнение на всички задължения към НАТО и ЕИО.

Висш орган на КНП е конференцията, между конференциите — Ръководството. В партията членуват около 45 хил. души. Председател — ЙБ Стетер. Партията издава 18 всекидневника. Централен печатен орган — в. «Берлингске тиденде» («Берлингови новини»).

Европа

ПАРТИЯ НА ПРОГРЕСА (ПП) — основана през 1972 г. Има подкрепата на средните слоеве от населението (дребни търговци, служещи в частни фирми, чиновници). Обявява се за коренно съкращаване на държавния административен апарат, за пълна свобода на частната инициатива, за отменяне на данъка върху дохода на населението и на акционерните дружества, за съкращаване на разходите за социални нужди, наука и образование.

Има крайно десни възгледи. Подкрепя напълно решението на НАТО за разполагането на нови видове ракетно оръжие в Западна Европа и е за разполагането на ядрено оръжие в Дания. Висш орган на ПП е конференцията, между конференциите — Главното ръководство. Има 15 хил. членове. Председател на партията — М. Глиструп.

РАДИКАЛНА ЛЯВА ПАРТИЯ (Радикална Венстре) — основана през 1905 г. от група, излязла от партията Венстре. Представя интересите на дребнобуржоазните слоеве на градското население, на радикално настроената интелигенция, а също на част от дребните земевладелци — хусмените. Обявява се за класово сътрудничество, свобода на частната инициатива и координация на действията между правителството и обединението на индустриалците, за повишаване на данъците върху потреблението. Наред с това настоява и да се въведе данък, съразмерен с дохода, и да се увеличи данъкът върху нетрудовите доходи (спекулацията със земя и т. н.). Настоява да се извършат демократични реформи в системата на образованието и да се разшири жилищното строителство.

Ръководството на партията подкрепя създаването на датско-западногерманско военно командване и участието на страната в НАТО след 1969 г. Същевременно в партията се засялват настроенятия за излизане на Дания от НАТО и ЕИО, за осъществяване на ефикасни мерки за задълбочаване на разведряването и за разоръжаване. Ръководството на радикалите се обявява против увеличаването на военните разходи на Дания, против разполагането на ядрено оръжие в страната и плановете на НАТО да складира нови видове американско ракетно-ядрено оръжие със среден радиус на действие в Западна Европа.

Висш орган е конференцията, между конференциите — Ръководството. В партията членуват 14 хил. души. Пред-

Западен Берлин

седател — Т. Мьолер. Печатни органи — в. «Угенс политик» («Политиката през седмицата») и сп. «Фремсюн» («Поглед напред»). Радикалите имат влияние и върху едни от най-големите вестници в страната — «Политикен».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (СНП) — създадена през февруари 1959 г. от отцепила се от ДКП група ревизионисти. Обединява част от работниците, служещите и интелигенцията. Стои на реформистки позиции, стреми се да установи сътрудничество със социалдемокрацията и се въздържа от общи акции с левите сили. Бори се за реформи при разпределението на доходите в данъчната система, жилищното строителство, образованието и културата. Във външната политика СНП се обявява за излизането на страната от НАТО и ЕЮ, за преминаване към активен неутралитет, срещу надпреварата във въоръжаването и разполагането на нови американски ядрени ракети в Западна Европа. В нея членуват 5 хил. души. Висш орган на партията е конгресът. Председател на партията — Г. Петерсен. Печатен орган — в. «Социалистик дагблад» («Социалистически всекидневник»).

В страната действуват също и други политически партии: «Център демократи» — обединява дребнобуржоазните слоеве с дясна ориентация, основан през 1973 г., има 6 места в парламента. Водач на партията — Е. Якобсен; Социалистическа левница — опира се на ляво-екстремистки елементи, създадена през 1967 г., има 6 места в парламента. Председател на партията — С. Фолкс; Партия на правния съюз — дребнобуржоазна партия, основана през 1919 г., има 5 места в парламента. Председател на партията — Л. Фрестед—Кристеисен; Християнска народна партия — основана през 1970 г. дребнобуржоазна клерикална партия, има 5 места в парламента. Председател на партията — Ф. Кофод-Свендсен.

ЗАПАДЕН БЕРЛИН

Западен Берлин е политическа единица с особен международноправов статут. Градът е разположен на територията на Германската демократична република. Намира се под окупа-

Европа

ционния режим на три западни държави. Т е р и т о р и я — 480 кв. км. Н а с е л е н и е — 1,9 млн. души (1979 г.). Висш орган на градската власт е Градското събрание на депутатите. Изпълнителната власт се осъществява от сенат начело с управляващия кмет. През 1948 г. западните държави изкуствено откъснаха западните сектори на Берлин от естествения му обкръжение. Западен Берлин стана опасно огнище на напрежение в центъра на Европа.

Политиката на разведряване, водена по инициатива на Съветския съюз и на другите социалистически страни, спомогна Западен Берлин все по-малко да играе ролята на «фронтони град». Особено значение за това имаше четиристранното споразумение, сключено между правителствата на СССР, САЩ, Великобритания и Франция през септември 1971 г. В него се посочва, че в този район «не трябва да се прилага сила или заплаха със сила и споровете трябва да се решават изключително с мирни средства» и че «връзките между западните сектори на Берлин и Федерална република Германия ще се поддържат и развиват, като се има предвид това, че тези сектори, както и по-рано, не са съставна част от Федерална република Германия и няма да се управляват от нея и в бъдеще».

ГЕРМАНСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГСДП) — най-голямата партия в Западен Берлин. Възобновява дейността си през 1945 г. В нея членуват около 40 хил. души. На извънредните избори за Градско събрание на депутатите на 10. V. 1981 г. ГСДП получи 38,7% от гласовете и 52 места в Градското събрание (1979 г. — 42,7% от гласовете и 61 мандата). Председател на партията от 1981 г. — Петер Глоц. Печатен орган «Берлинер Щиме» («Берлински глас).

ЕДИННА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЗАПАДЕН БЕРЛИН (ЕСП ЗБ) — партия на западноберлинските комунисти. Създадена от част от общоберлинската организация на Германската единна социалистическа партия, която действуваше на територията на Западен Берлин до август 1961 г. ЕСП ЗБ се оформи организационно на конференция през ноември 1962 г. До февруари 1969 г. тя се наричаше Германска единна социалистическа партия — Западен Берлин.

На I конгрес на партията (май 1966 г.) тя се обяви за нормализиране на обстановката в града, за установяване на миро-

любиви отношения с двете германски държави. II конгрес на ЕСП ЗБ (май 1970 г.) прне програма за действия. В нея са набелязани целите, към чието осъществяване комунистите призовават населението на Западен Берлин: мир, демокрация, социално осигуряване, обществен напредък. На III конгрес на партията (октомври 1972 г.) бе приветствувано подписването на четиристранното споразумение и бе приета резолюцията «За крепка дружба и солидарност със СССР», посветена на 50-годишнината от създаването на СССР. На V конгрес на партията (април 1977 г.) главното внимание бе насочено към необходимостта от строго изпълнение на четиристранното споразумение. Бе набелязана широка програма за действия на партията по вътрешнополитически въпроси — борба срещу безработицата, за разширяване на икономическите връзки на града със социалистическите страни, за правата на жените и младежта, против растящото ограничаване на демократичните свободи.

Делегации на ЕСП ЗБ участваха в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии. Конгресите на партията се свикват един път на две години. На тях се избира председател (от 1978 г. е Хорст Шмит), двама негови заместници и ръководство на ЕСП ЗБ. Ръководството избира свои изпълнителни органи: Бюро и Секретариат. Печатен орган на партията — всекидневникът «Ди Вархайт» («Истината»), теоретичен орган — сп. «Конзеквент» («Последователно»).

СВОБОДНА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СвДП) — буржоазна партия. Основана през 1948 г. Изразява интересите на средните и дребните индустриалци, търговци, чиновници, занаятчии, на осигурената част от интелигенцията. Свързана е също с едрата буржоазия. Има около 2,5 хил. членове. На извънредните избори за Градско събрание на депутатите на 10. V. 1981 г. за СвДП гласуваха 5,6% от избирателите и тя получи 7 мандата (през 1979 г. — 8,1 % от избирателите и 11 мандата). Председател на партията — Юрген Кунце. Печатни органи на партията — всекидневникът «Берлинер либерале Цайтунг» («Берлински либерален вестник») и месечното списание «Либерале».

Европа

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (ХДС) — буржоазна партия, започва дейността си на територията на града през 1945 г. Изразява интересите на едрия капитал. В нея членуват около 16 хил. души. На извънредните избори за Градско събрание на депутатите в Западен Берлин на 10. V. 1981 г. за нея гласуваха 47,2 % от избирателите и тя получи 65 депутатски места (1979 г. — 44,4% от гласовете и 63 мандата). ХДС образува сенат (правителство на града) с малцинство в Градското събрание на депутатите. Председател на западноберлинския ХДС и кмет на града — Рихард фон Вайцекер. ХДС е подкрепяна от изданията на реакционния концерн на Шпрингер.

ИРЛАНДИЯ

(Ирландска република)

Държава в Западна Европа, заема голяма част от остров Ирландия. Територия — 70 хил. кв. км. Население — 3,3 млн. души (1979 г.). През 1921 г. в резултат на националноосвободителната борба срещу английския империализъм голяма част от Ирландия получи статута на доминион. През 1949 г. Ирландия бе провъзгласена за независима република. Североизточната част на страната (6 графства от Северна Ирландия) останаха под властта на Великобритания. Държавен глава е президентът. Законодателен орган — парламентът, който се състои от две камари — Камара на представителите и Сенат. Изпълнителната власт се осъществява от правителството, което се назначава от президента по предложение на Камарата на представителите.

Един от основните проблеми в политическия живот на Ирландия е националното обединение. Изострянето на северноирландската криза в края на 60-те години усложни политическото положение в републиката. През 1976 г. в Ирландия бе обявено извънредно положение, а след това бе въведено извънредно законодателство, ограничаващо гражданските права на населението. Рязкото недоволство в страната от позицията на коалиционното правителство на «Фине гал» и Лейбъристката партия по северноирландския въпрос и неговата

икономическа политика доведоха до поражение на коалицията на изборите през 1982 г. и до победата на «Фиана Файл».

Във външната политика правителството на Ирландия поставя основната тежест върху намаляването на икономическата зависимост от Великобритания, като разширява връзките си с другите страни. Ирландия е член на ЕИО и на някои други западноевропейски икономически организации.

ИРЛАНДСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — основана през 1933 г. в Дъблин. ИКП е марксистко-ленинска партия, изразяваща интересите на трудещите се от града и селото. Действува на територията на цяла Ирландия, включително и в Северна Ирландия. През 1941 г. партийната организация в южната част на страната временно прекрати дейността си, а партийната организация в Северна Ирландия прие името Комунистическа партия на Северна Ирландия. През 1948 г. комунистите от Ирландската република създадоха своя организация, наречена Ирландска работническа лига (от 1962 г. — Ирландска работническа партия).

През март 1970 г. в Белфаст се състоя Извънреден обединителен конгрес на ИРП и КПСИ, на който единодушно бе приета резолюция за възстановяването на единната ирландска комунистическа партия. На конгреса бе одобрен програмен документ — Манифест на ИКП, в който партията си поставя за цел «създаването на нова Ирландия, т. е. на свободна, обединена социалистическа страна».

На XVII конгрес на ИКП (февруари 1979 г.) бяха определени задачите на партията в двете части на страната в борбата срещу британския империализъм, за обединението на страната, за демократични преобразования, социален напредък и национална независимост. На конгреса бе изработена тактичката линия за единдействие на всички прогресивни, демократични сили както в северната, така и в южната част на Ирландия независимо от религиозната принадлежност. На конгреса бяха потвърдени отново интернационалните позиции на ИКП.

ИКП взе участие в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960, 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща на европейските комунистически и работнически партии 1980 г. Висш орган на ИКП е конгресът, свикван един път на три го-

Европа

дни. ИКП се разделя на две организации: северна и южна, които свикват свои конгреси въдиж на две години. Между конгресите цялата партия се ръководи от Националния изпълнителен комитет, който се избира на конгреса. Практически текущата работа на ИКП се ръководи от Политическия комитет на Националния изпълнителен комитет.

Национален председател на ИКП — Е. Бар. Генерален секретар — М. О'Риордън. Печатни органи: на южната организация — «Айриш уъркърс войс» («Глас на ирландските работници»); в. «Айриш соушълст» («Ирландски социалист»); сп. «Айриш соушълст ривю» («Ирландски социалистически преглед»); на северната организация — «Юнити» («Единство»).

ИРЛАНДСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (ИЛП) — основана през 1912 г. До 1930 г. е политическо крило на Ирландския конгрес на трейдunionите, от 1930 г. действа като самостоятелна социалреформистка организация. Има подкрепата на част от работниците и интелигенцията. Обикновено действа в коалиция с «Фине гал», заедно с която образува правителство, или е в опозиция на «Фиана файл». Член е на Социалистическия интернационал. Ръководител на партията е Ф. Клъски.

«ФИНЕ ГАЛ» — («Обединена ирландска партия») — образува на през 1933 г. при сливането на партията У. Косгрейв Куманнагел, съществуваща от 1922 г., и одобрилите англо-ирландския договор от 1921 г. за разделянето на Ирландия Партия на Центъра и Партия на Националната гвардия. Изразява интересите на проимпериалистическата промишлена и земевладелска буржоазия. Има подкрепата на чуждестранните монополистични кръгове, обявява се за поощряване на чуждестранните капиталовложения в ирландската икономика.

Няма принципи различия между «Фине гал» и «Фиана файл» особено във вътрешната политика. През следвоенните години в коалиция с Лейбъристката партия образуваше три пъти правителство (през 1948—1951 г., 1954—1957 г., 1973—1977 г.). Ръководител на партията — Г. Фицджералд. Партиен орган — «Фине гал булетни» («Бюлетни на партията «Фине гал»).

«ФИАНА ФАЙЛ» («Воинци на съдбата») — републиканска партия на националната буржоазия, едрия промишлен и тър-

говския капитал, средните и част от дребните фермери и интеллигенцията. Образувана през 1926 г. след разцепление на «Шин Фейн». Едната от двете основни управляващи партии в Ирландия (на власт е от 1932 до 1948 г., от 1951 до 1954 г. и от 1957 до 1973 г.). В програмата, приета още през 1926 г., партията си поставя за цел «да осигури единството и независимостта на Ирландия като република», «с мирни средства» да ликвидира разделението на страната и да извоюва икономическа самостоятелност.

През последните години правителството на «Фиана файл» започна все повече да сътрудничи с Великобритания, което срещна сериозната опозиция в партията и през декември 1979 г. доведе до смяна на ръководителя на «Фиана файл». Докато е на власт, ръководството на «Фиана файл» се стреми да води самостоятелна външна политика, нраз на което са отказът на страната да влезе в НАТО, призивите към преговори между великите държави за уреждане на актуалните нерешени въпроси, искането да се забрани ядреното оръжие и т. н. Но по редица международни въпроси тя фактически се приспособи към политиката на западните държави: отказа да осъди агресията на САЩ в Индокитай, вкара Ирландия в Общия пазар, отвори широко вратите за чуждестранния капитал.

Ръководител на партията — Ч. Хохн. Печатен орган — месечното издание «Глеас».

В Ирландия има и други партии:

«Шин фейн» («Ние сами») — най-старата политическа организация в Ирландия, основана през 1905 г. Изразява интересите на дребната буржоазия и интеллигенцията. Поставя си за цел да извоюва пълна политическа независимост на Ирландия от Англия и да обедини страната. През 1971 г. «Шин фейн» се разедини относно начините за постигане на тези цели. В резултат на това е образувана «временна» и «официална» «Шин фейн». Временната «Шин фейн», обявяваща се за продължаване на борбата с оръжие, прибегва до терористични методи (запазва военното крило на партията — Ирландска републиканска армия). Официалната «Шин фейн» е работническа партия; стреми се да води борба с политически методи. Председател — Р. О. Брейди.

«Ентохт Ерен» («Партия за ирландско единство») — образувана през 1971 г. от членове, напуснали «Фиана файл» поради несъгласие с политиката на партийното ръководство по отношение на Северна Ирландия.

Европа

Социалистическа лейбъристка партия — създадена през 1977 г. от група членове на Ирландската лейбъристка партия, отцепила се в знак на протест срещу участието на лейбъристите в коалиционно правителство.

ИСЛАНДИЯ

(Република Исландия)

Разположена на едноименен остров в северната част на Атлантическия океан. Територия — 103 хил. кв. км. Население — 220 хил. души (1978 г.). През 1944 г. обявена за независима парламентарна република. Законодателната власт принадлежи на президента и на двукамарен парламент — Алтинг. Изпълнителната власт се осъществява от президента чрез назначаваното от него правителство. Исландия е член на НАТО (няма собствени въоръжени сили). На нейна територия са разположени американски войски и голяма самолетна база в Кефлавик.

През февруари 1980 г. е образувано коалиционно правителство от представители на Партията на независимостта (консервативна), Прогресивната партия (фермерска) и Народния съюз (с лявосоциалистическа ориентация).

ИСЛАНДСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИСДП) — основана през 1916 г. в рамките на Асоциацията на исландските профсъюзи (АСИ). През 1942 г. се отделя от АСИ и започва да действа като самостоятелна политическа партия. Реформистка партия. Обединява представители на работниците, служещите, чиновниците и дребната буржоазия. В практическата си дейност следва десен курс, който противоречи на интересите на трудовото население. Във външната политика се обявява за укрепване на сътрудничеството със САЩ и НАТО и за запазване на американските бази и на войските на САЩ в страната.

В нея членуват около 2 хил души. Председател на партията — Б. Грьондал. Печатен орган — в. «Алтидубладид» («Народен вестник»).

НАРОДЕН СЪЮЗ (НС) — създаден през ноември 1968 г. при сливането на Исландската единна социалистическа партия с избирателния блок Народен съюз. Обединява работници, служещи, рибари, представители на дребната буржоазия и интелигенцията. В програмните документи на НС се определя за цел на партията извършването на преобразования в Исландия, съобразени с националните ѝ особености.

На практика НС се обявява за разширяване на социалните и икономическите права на трудещите се, за по-слаба зависимост на страната от западните държави и за независима от чуждестранния капитал икономика, за ликвидиране на американската база на територията на страната и за излизането ѝ от НАТО.

НС има влияние в профсъюзното движение на страната. Висш орган е конгресът, който се свиква един път на 3 години. За всекидневно ръководство се избира Изпълнителен комитет. В партията членуват 2,5 хил. души. Председател на НС — Свавар Гестсон — Политиката на партията се отразява от вестник «Тьодвилн» («Народна воля»).

ПАРТИЯ НА НЕЗАВИСИМОСТТА (консервативна) — ПН е създадена през 1929 г. при сливането на Консервативната и Либералната партия. Изразява интересите на търговския и промишления капитал, на значителна част от дребната буржоазия, има подкрепата на част от работниците и рибарите.

Във вътрешната политика се обявява за класово сътрудничество, развиване с всички средства на частната инициатива, срещу контрола на държавата върху цените и вносно-износните операции. Привържениците на ПН яват монопол върху риболова, преработката и износа на рибни продукти на световните пазари. Във външната политика ПН е твърд привърженик на ориентацията на страната към сътрудничество със САЩ и с други западни държави, на участието на Исландия в НАТО и разполагането на нейна територия на войски и бази на САЩ.

Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — Изпълнителен комитет. Партията има около 20 хил. членове. Председател — Г. Хатлгримсон. Партията издава трите най-големи по тираж вестника в Исландия: «Могунбладид» («Сутрешна поща»), «Вишир» («Ориентир») и «Дагбладид» («Всекидневник»).

Европа

ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (ПП) — създадена през 1916 г. Обединява фермери, представители на дребната и средната градска буржоазия. Има значително влияние в Обединеното кралство и в политическия живот на страната по традиция заема центристски позиции. ПП се бори за ограничаване на достъпа на чуждестранния капитал в Ирландия, за развитие на селското стопанство и националната промишленост. Във външната политика е за запазване членството на Ирландия в НАТО, но настоява американските войски да се изтеглят от територията ѝ. Ръководителите на ПП се обявяват за продължаване и задълбочаване на разведряването и за приемането на ефективни мерки за разоръжаване.

Има около 4,5 хил. членове. Председател на партията — С. Хермансон. Централен печатен орган — в. «Тимин» («Време»).

ИСПАНИЯ

Държава в Югозападна Европа, заема голямата част от Пиренейския полуостров, Балеарските острови в Средиземно море и Канарските острови в Атлантическия океан. Територия — 504,7 хил. кв. км. Население — 37,5 млн. души (1980 г.). Испания е парламентарна монархия. Държавен глава е кралят. Законодателно-съвестителен орган — Кортеси (парламент), който се състои от две камари — Конгрес на депутатите и Сенат. В резултат на парламентарните избори от 1. III. 1979 г. в Конгреса на депутатите са избрани 350 депутати и 208 в Сената. Изпълнителната власт принадлежи на правителството.

Дошло на власт през юли 1976 г., правителството на А. Суарес (подад оставка през януари 1981 г.) осъществи редица мероприятия за демократизация на страната: бяха легализирани политическите партии, разрешена беше дейността на демократическите профсъюзи, разпуснати бяха франкистката партия «Национално движение» и т. нар. «вертикални профсъюзи». През декември 1978 г. бе одобрена новата конституция на страната.

Външнополитическата дейност на испанското правителство е ориентирана към сътрудничество със страните от За-

падна Европа, подадена е молба за приемане на Испания в ЕИО. В Испания има военни бази на САЩ.

На парламентарните избори (1. III. 1979 г.) най-много гласове получи Съюзът на демократическия център — 34,2%, на второ място е Испанската социалистическа работническа партия — 29,4%. Испанската комунистическа партия получи 10,7% от гласовете. Чувствително загубиха позициите си десните и десноцентристките сили, обединили се в т. нар. «Демократическа коалиция». Значителен успех извоюваха регионалните партии, предимно в Каталония и в страната на баските.

ИСПАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — създадена на 15. IV. 1920 г. На I конгрес на ИКП (1922 г.) въпреки съпротивата на някои сектантски настроени делегати бе одобрена политика на единен фронт с трудещите се — с членовете на Общия съюз на трудещите се и с анархистите.

Разнородният състав на ИКП (в нея се оказаха елементи, които не са се освободили от влиянието на социалреформизма, анархизма и левосектантските тенденции) затрудняваше идеята и организацияното укрепване на партията. След установяването на военната диктатура на генерал Примо де Риверо през 1923 г. Компартията мина в нелегалност. На IV конгрес на ИКП (март 1932 г.) бяха осъдени решително сектантските тенденции в партията. Действително революционните ръководители, избрани на конгреса в ЦК — Хосе Диас (генерален секретар на ИКП от 1932 до 1942 г.), Долорес Ибарури и др. изиграха решаваща роля за укрепването на ИКП като авангард на работническата класа. ИКП скоро се превърна в една от най-влиятелните политически сили в страната.

Засилването на фашистката заплаха през 1933 г. показва, че е необходимо да се укрепят единството на работниците и всички демократични сили. ИКП предложи да се създаде широк антифашистки фронт. През този период започна бързо да се увеличава численият състав на ИКП. В навечерието на победата на Народния фронт на парламентарните избори (16. II. 1936 г.) ИКП имаше 30 хил. членове, а през юни 1936 г., преди фашисткия преврат, ИКП имаше вече 100 хил. членове. В периода на националнореволюционната война (юли 1936 г. — март 1939 г.) броят на членувашите в партията достигна 300 хиляди. ИКП бе основният организатор на отпора на испанския народ срещу фашисткия военен метеж.

Европа

След поражението на Испанската република ИКП премина в дълбока нелегалност. Броят на членовете и влиянието ѝ се намалиха значително. В условията на жесток терор и постоянни репресии партията започна да изработва нови форми и методи за борба. На V конгрес на ИКП (1954 г.) бе приета «Програма на Испанската комунистическа партия в борбата за независимост и демократизация на Испания, за коренно подобряване на жизнените условия на испанския народ» и устав на ИКП. На следващите конгреси на партията бе преработена програмата на ИКП, приета на V конгрес, и бе потвърдена политиката на партията, разработена на пленум на ЦК през 1956 г. В политическа резолюция на VIII конгрес на ИКП (октомври 1972 г.) се посочва, че партията се обявява за подготовката на обща политическа стачка, която трябва да прерасне в обща национална стачка с цел да се сваля режимът на Франко.

IX конгрес на ИКП (април 1978 г., Мадрид) бе първият (от 1932 г.) легален конгрес на Компартията на испанска територия. На конгреса бяха обсъдени политически тезиси за положението в страната и политиката на ИКП в новите условия (след смъртта на Франко), бе приет нов устав, в който не се споменава марксизмът-ленинизмът.

ИКП е една от най-големите и организирани опозиционни партии в страната. До IX конгрес на ИКП в нея членуваха над 200 хил. души. След легализирането си тя разшири връзките си с масите, засили се политическото ѝ влияние в страната. На парламентарните избори през 1977 г. ИКП получи повече от 1,5 млн. гласове (9,2%) и имаше 20 представители в парламента. На изборите през 1979 г. ИКП получи почти 2 млн. гласове (10,7%) и има 23 депутатски мандата в парламента. ИКП има значително влияние в Профсъюзната конфедерация на работническите комисии.

ИКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган на ИКП е конгресът, а между конгресите — ЦК, от чийто състав се избират Изпълнителен комитет на ЦК, Постоянна комисия и Секретариат. Към предприятията, университетите, кварталите има партийни комитети на ИКП, освен тях има още местни и окръжни комитети и провинциални комитети. ИКП има автономни организации (колкото е броят на основните национални райони в Испания).

Делегации на ИКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957,

1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) на европейските комунистически и работнически партии. Председател на ИКП — Долорес Ибарури, генерален секретар — Сантяго Карильо. Печатен орган в. «Мундо обреро» («Работнически свят»).

ИСПАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИСРП) — основана през май 1879 г. в Мадрид от група бивши членове на Испанската федерация на I интернационал. До 1881 г. е в нелегалност. На I конгрес на ИСРП (1888 г.) бе приета програма на партията. През 1921 г. лявото крило на ИСРП се отцепи и образува Испанската комунистическа работническа партия, която през 1921 г. се обедини с Испанската комунистическа партия. През януари 1936 г. ИСРП влезе в Народния фронт. През годините на републиката и националнореволуционната война от 1936—1939 г. ИСРП не един път е имала представители в правителството и го е ръководила. При франкистката диктатура действуваше в нелегалност, бе подлагана на репресии. ИСРП бе легализирана през февруари 1975 г.

XVII конгрес на ИСРП (декември 1976 г., Мадрид) се състоя в Испания за първи път след падането на републиката. На конгреса бе одобрена политическа програма. На XXI извънреден конгрес (септември 1979 г.) бе приета политическа резолюция, в която ИСРП се обявява за «класова, масова, демократическа партия с федерален характер.»

ИСРП е член на Социалистическия интернационал от 1970 година и е най-влиятелната опозиционна партия в съвременна Испания. В нея членуват около 120 хил. души (1980 г.), ИСРП има влияние в Общия съюз на трудещите се (около 2 млн. членове). Ръководни органи — Национален комитет и Изпълнителен комитет. ИСРП има 27 федерации в 34 провинции в страната. Генерален секретар на ИСРП — Ф. Гонсалес, председател на партията — Р. Рубнал. Печатен орган — сп. «Ел социалиста» («Социалист»).

НАРОДЕН СЪЮЗ (НС) — създаден през октомври 1976 г. в резултат от сливането на пет десни неофранкистки буржоазни партии. Подкрепян е от едрата буржоазия, част от реакционно настроената средна и дребна буржоазия. Председател — М. Фрага Ирибарие.

Европа

ПАРТИЯ ЗА ДЕМОКРАТИЧНО ДЕЙСТВИЕ — създадена на Учредителен конгрес в Мадрид през март 1982 г. Генерален секретар — Франсиско Фернандес Ордоньес.

СЪЮЗ НА ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯ ЦЕНТЪР (СДЦ) — оформил се организационно като единна партия след парламентарните избори през 1977 г. върху основата на предизборния съюз на 12 малки политически партии. Управляваща партия. Партията заема централни позиции. Стремни се да затвърди основите на буржоазнодемократичния режим по западен образец, които бяха заложили през периода след Франко. Обявява се за интеграция на Испания с ЕИО и за влизането ѝ в НАТО. СДЦ има влияние сред значителна част от испанската буржоазия, в нея членуват около 85,6 хил. души. Председател на партията — Леополдо Калво Сотело, генерален секретар — Иниго Каверо.

В Испания продължават да действуват крайно десни неонацистки групировки — Нова сила (Фуерса нуева), Национална конфедерация на ветераните от гражданската война и др. Има също значителен брой левичарски организации — Комунистическо движение, Революционна комунистическа лига и т. н. Освен това определено влияние сред деловите кръгове и интелигенцията на страната има и създадената през 1928 г. светска католическа организация «Опус Деи».

ИТАЛИЯ

(Италианска република)

Държава в Южна Европа в басейна на Средиземно море. Територия — 301,2 хил. кв. км. Население — 56,7 млн. души (1978 г.). От 1946 г. е република. Държавен глава е президентът. Законодателната власт се осъществява от двукамарен парламент, изпълнителната — от Министерски съвет. Италия е членка на НАТО, ЕИО и други политически и икономически организации на западноевропейските страни. През 1979 г. правителството подкрепи решението на НАТО за разполагането на американски ракети със среден радиус на действие на италианска територия, което предизвика широк протест сред демократичните сили.

ИТАЛИАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — най-голямата политическа партия на трудещите се в Италия, която ръководи тяхната борба срещу монополите, за мир, демокрация и социализъм. ИКП е създадена на 21. I. 1921 г. в град Ливорно от отделили се от Социалистическата партия комунистически групировки. Сред тях водеща роля играеше марксистко-ленинската група «Ордине нуово» («Нов строй»), основана от А. Грамши и П. Толнати през 1919 г.

Преодоляването на сектантските грешки на първия етап от съществуването на партията позволи на ИКП през 1921—1922 г. да организира в редица райони на страната отпор срещу черноризците на Мусолини, а след това в нелегалност (1926—1943 г.) да активизира съпротивата срещу фашисткия режим. При най-жестоки преследвания от страна на фашистите ИКП успя да запази мрежа от партийни организации вътре в страната. Много ръководители на ИКП бяха подлагани на репресии, в затвора загина ръководителят на Компартията А. Грамши. Извън страната бяха създадени комунистически групи и ново ръководство на ИКП начело с П. Толнати.

За да се разшири фронтът за борбата срещу фашизма, през 1934 г. ИКП сключи споразумение за единодействие с Италианската социалистическа партия, останало в сила до 1956 г. През Втората световна война комунистите бяха водеща и организираща сила в съпротивителното движение и в създаването на комитети за национално освобождение. Участвайки в правителството през 1944—1947 г., комунистите станаха инициатори на социалнодемократични преобразования, активни защитници на интересите на трудещите се в страната. Комунистите дадоха решаващ принос в разработването на демократичната конституция на Италия (приета през 1947 г. под натиска на левите сили). Борбата за спазването ѝ до днес определя до голяма степен съдържането на действията на широките трудещи се маси.

През юли 1972 г. в ИКП се вля голяма част от Италианската социалистическа партия на пролетарското единство (ИСППЕ), просъществувала от 1964 до 1972 г., взела решение да се саморазпусне, като членовете ѝ влязат в ИКП и ИСП. Под натиска на световната реакция и на десните сили в страната комунистите бяха извадени от правителството през 1947 г.

Програмата на ИКП предвижда да се осъществят мерки за демократизация на държавния строй и дълбоки преобразо-

Европа

вания в страната, да се въведат демократичен контрол в икономиката и широка аграрна реформа, да се повиши жизненото равнище на трудещите се, да се извършат реформи в съдебния апарат, да се въведе единна държавна система на медицинското обслужване и социалното осигуряване, да се дадат реални права на местните органи на властта и т. н. Във външната политика ИКП настоява Италия да води независим курс, насочен за осъществяване на инициативи за международното разведряване и укрепването на мира.

На XV конгрес на ИКП (март—април 1979 г.), състоял се в навечерието на предсрочните парламентарни избори, бе изразен стремежът на партийното ръководство да изработи линия с оглед на необходимостта да се укрепят съюзите на ИКП, да се запази и увеличи броят на избирателите. ИКП си постави целта да влезе в правителството. Изразявайки настроенията в полза на по-твърда класова политика при защитата на жизнените интереси на трудещите се, участниците в конгреса се обявиха за отказване на ИКП от участие в парламентарното мнозинство при неравноправни условия и подчиняване на политиката на управляващата партия; те се обявиха за политика на национално съгласие и за независима външна политика на Италия.

В съвременните условия ИКП смята, че е необходимо да се ориентира предимно към мирен път на развитие и социален напредък и да се бори за създаването на максимално широк антимонополистически фронт, който да обхваща всички слоеве от населението — от пролетариата до дребните индустриалци включително, и който би могъл да извърши социалистически преобразования в страната.

ИКП поддържа връзки с братските партии на други страни. Делегации на ИКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) на европейските комунистически и работнически партии. На парламентарните избори (1979 г.) за кандидатите на ИКП гласуваха 30,4% от избирателите. В Камарата на депутатите комунистите имат 201 представители (от 630), в Сената — 109 (от 315). В ИКП членуват (1979 г.) над 1,7 млн. души, от които 40% са работници в промишлеността, над 10% — селски пролетарнат и полупролетариат, над 23% — пенсионери и домакини, и т. н.

Висш орган на партията е конгресът, който се свиква поне веднъж на 4 години. Той избира Централен комитет и Централна контролна комисия. ЦК и ЦКК избират ръководство на партията. Орган на ръководството е Секретариатът на партията. Генерален секретар — Енрико Берлигуер. Централни органи на ИКП — в. «Унита» («Единство»), теоретични органи — «Ринашита» («Възраждане»), сп. «Критика марксиста» («Марксистка критика»).

ИТАЛИАНСКА ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ИЛП) — оформила се организационно в началото на ХХ век. Обединява част от едрата буржоазия и едрите земевладелци. ИЛП прекратява дейността си от 1926 до 1943 г. По време на съпротивителното движение от 1943 до 1945 г. участва в комитетите за национално освобождение, но се обявява за политика на атантизъм (изчакване). До 1972 г. тя е десноопозиционна партия, през 1972 — 1973 г. има свои представители в десноцентристкото правителство на Андреоти, а през 1979 г. — в правителството на Косига. В Камарата на депутатите има 9 места, в Сената — 2. В партията членуват около 100 хиляди души. Генерален секретар — В. Дзаноне. Печатен орган — «Нуова трибуна» («Нова трибуна»).

ИТАЛИАНСКА РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (ИРП) — образувана през 1832 г. в периода на подем на движението за създаване на единна независима италианска държава. Обединява част от средната и дребната буржоазия и интелигенция. В нея на времето са членували Гарибалди и Мацини.

След като фашистите заграбиха властта (1922 г.), голяма част от републиканците емигрираха. Партията възобновява дейността си след победата над фашизма. По време на съпротивителното движение малък отряд републиканци участва във въоръжената борба. Във вътрешната политика води антифашистка, а във външната — проатлантическа политика. В партията членуват около 110 хил. души. Генерален секретар — Дж. Спадолини. Печатен орган — «Воце републикана» («Републикански глас»).

ИТАЛИАНСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИСПД) — създадена през 1947 г. след разцепление на Социалистическата партия. През 1966 г. се съединява с ИСП, а от юни 1969 г. отново съществува самостоятелно. Влиза в Со-

Европа

циалистическия интернационал. Води центристка политика. Социална база — дребната буржоазия и чиновничеството. Сътрудничи с християндемократите в правителството.

В партията членуват 211 хил. души. Председател на партията — Д. Сарагат, генерален секретар — П. Лонго. Печатен орган — вестник «Уманта» («Човечество»).

ИТАЛИАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИСП) — основана през 1892 г. на учредителен конгрес в Генуа, където социалистите обявиха «изборната борба като едно от средствата за завоюването на обществената власт». Влиза в Социалистическия интернационал. Дълги години в партията се води борба между привържениците на революционното направление и реформистите. След идването на фашистите на власт дясното ръководство на ИСП се отказа от активни общи действия с другите антифашистки сили. След изгонването на реформистите от партията през октомври 1922 г. тя приема названието Обединена социалистическа партия. През 1934 г., за да води по-ефикасна борба с фашизма и срещу опасността от световна война, ИСП сключи договор за общи действия с комунистите. От октомври 1941 г. сътрудничи с комунистите в организирането на съпротивителното движение.

След края на войната в резултат от обединението на различни социалистически групи бе създадена отново Италианската социалистическа партия, пренела името Италианска социалистическа партия за пролетарско единство (ИСППЕ). В партията започна борба между привържениците на единството на работническата класа и десните опортюнисти, борещи се за «автономия» на ИСППЕ по отношение на комунистите. Но в общи линии ИСППЕ се придържаше към споразумението с комунистите за единство на действията и даде значителен принос в общата борба за въвеждането на републикански строй в Италия, за приемането на демократична конституция. През 1947 г. след излизането на социалистите и комунистите от правителството дясното крило на партията начело със Сарагат се отцепи от ИСППЕ, като образува Италианска социалдемократическа партия (ИСПДП). След разцеплението отново бе възстановено старото име на партията — ИСП.

От 1953 г. започна процесът на разграничаване и отдалечаване на ИСП от ИКП, довел през 1966 г. до анулиране на договора за общи действия. В края на 1964 г. част от левите социалисти начело с Т. Векети излезе от ИСП и образува

Италианската социалистическа партия за пролетарско единство (ИСППЕ) (просъществувала от 1964 до 1972 г.). От 1963 до 1973 година социалистите влизаха в управляващия левоцентристки блок заедно с християндемократите, социалдемократите и републиканците. През 1980 г. образуваха правителство заедно с ХДП и републиканците, а след това със социалдемократите.

На редовния конгрес на ИСП (март—април 1978 г.) централно място заемаше въпросът за мястото и ролята на ИСП в политическия живот на страната, изработването на линията за по-нататъшната ѝ дейност. ИСП има значително влияние в масовите демократични организации, по-точно в профсъюзите и в кооперативното движение. Заедно с комунистите социалистите ръководят редица областни и провинциални органи за управление.

Запазвайки близки отношения с ИКП, социалистите наред с това по редица въпроси заемат противоположни на комунистите позиции. ИСП подкрепи в парламента разполагането на нови видове американско ракетно-ядрено оръжие със среден радиус на действие в Италия.

В ИСП членуват около 450 хил. души (1979 г.). Генерален секретар — Б. Кракси. Печатен орган на ИСП — в. «Аванти!» («Напред!»).

ИТАЛИАНСКО СОЦИАЛНО ДВИЖЕНИЕ — НАЦИОНАЛНА ДЕСНИЦА (ИСД-НД) — неофашистка партия, създадена през 1947 г. на основата на разпуснати фашистки организации. По-рано се наричаше Италианско социално движение, през 1972 г. след обединението с Демократическата партия за монархическо единство (основана през 1959 г.) прие името Национални десни сили. През декември 1976 г. 17 депутати (от 35) и 9 сенатори (от 15) начело с председателя на партията Ковели излязоха от ръководството на ИСД-НД и обявиха, че създават самостоятелна неофашистка организация «Национална демокрация». ИСД-НД маскира дейността си с демагогски декларации, че зачита конституцията, че ще въведе ред в страната и т. н. Едновременно води провокационна дейност по отношение на демократичните организации, организира покушения и инциденти, за да създаде напрежение в страната. В партията членуват около 300 хиляди души. Национален секретар на партията — Д. Алмиранте. Печатен орган — в. «Секоло д'Италия».

Европа

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — най-голямата управляваща буржоазна партия в Италия, основана през 1943 г. на основата на организациите «Католическо действие» («Акционе католика»), продължила при фашизма дейността на така наречената «Народна партия» («Партито popolare»), основана през 1919 г. ХДП е социално разнороден блок: наред с представители на едрата и средната буржоазия в партията членуват и значителен брой трудещи се — католици. Единството ѝ при консервативното ръководство се осигурява от въздействието на католическите традиции, от постоянния натиск на Ватикана, от демагогската политика на «извънкласовост», от проповеди за «класов мир» и «християнска» справедливост. Наред с това през различни периоди ХДП имаше по-голямо или по-малко въздействие върху трудещите се маси, особено на село. Под тяхното влияние ХДП разширява съюзите си, подкрепяйки политиката на определен социално-икономически реформи в страната.

От 1944 до 1947 г. християндемократите образуваха коалиционни правителства заедно с комунистите и социалистите. От 1947 г. до 1963 г. те ръководеха различни правителствени центристски и десноцентристки коалиции. В продължение на 10 години християндемократите водеха политика на т. нар. ляв център, като се съюзиха в правителството със социалистите, социалдемократите и републиканците. През този период под натиска на демократичните сили в страната бяха извършени редица значителни социално-икономически преобразования. През 1980 г. отново бе образувано левоцентристко правителство с участието на социалисти, републиканци и социалдемократи.

XIV конгрес на ХДП (февруари 1980 г.) доведе до изостряне на вътрешнопартийните разногласия по въпроса за взаимоотношенията на ХДП с левите сили и на първо място с ИКП. В стремеха си да запазят доминиращата роля на християндемократите в политическия живот на страната и техния монопол върху властта около 58% от делегатите на конгреса се обявиха категорично срещу сътрудничество с ИКП в правителството. Във външната политика на конгреса бе одобрена ориентацията на партията към милитаристичните кръгове на САЩ и НАТО.

През последните години влиянието на партията отслабна. В партията членуват повече от 1,3 млн. души (1979 г.). Висш

орган на партията е конгресът, който се свиква един път на 2—3 години. Ръководен орган между конгресите — Национален съвет.

Политически секретар — Ф. Пиколи. Централен партийен орган — вестник «Пополо» («Народ»).

ЛИХТЕНЩАЙН

(Княжество Лихтенщайн)

Разположено в Централна Европа. Територия — 159 кв. км. Население — 25,3 хиляди души (1978 г.). Държавен глава е князът. Законодателната власт принадлежи на княза и на Ландтага (парламента), който се състои от 15 депутати. Изпълнителната власт се осъществява от правителство, което се назначава от княза. Лихтенщайн е единствената европейска страна, в която жените са лишени от правото на глас. Във външната политика интересите на Лихтенщайн се представляват от Швейцария.

ОТЕЧЕСТВЕН СЪЮЗ (ОС) — либералнобуржоазна партия, възникнала в края на XIX век. Състои се от дребни финанристи, търговци и селяни. Има мнозинство в парламента (8 места). Печатен орган — в. «Лихтенщайнер фатерланд» («Лихтенщайнско отечество»).

ПРОГРЕСИВНА БЮРГЕРСКА ПАРТИЯ (ПБП) — възникнала в края на XIX век. Деснореакционна партия, която изразява интересите на индустриалци, рентнери, съдържатели на хотели и ресторанти. Подкрепя правителството. Има 7 места в Ландтага. Печатен орган — в. «Лихтенщайнер фолксблат» («Лихтенщайнски народен вестник»).

ХРИСТИЯНСОЦИАЛНА ПАРТИЯ (ХСП) — възникнала след Втората световна война, левобуржоазна. В парламента не е представена. Печатен орган — седмичното издание «Дер Лихтенщайнер» («Лихтенщайнец»).

ЛЮКСЕМБУРГ

(Велко херцогство Люксембург)

Държава в Западна Европа. Т е р и т о р и я — 2586 кв. км. Н а с е л е н и е — 360 хиляди души (1980 г.). На Лондонската конференция през 1867 г. Люксембург бе провъзгласен за «вечно неутрална» държава, но през 1948 г. от конституцията на Люксембург бе съкратен параграфът за неутралитета. През 1949 г. управляващите кръгове в Люксембург овълякоха страната в НАТО. Люксембург влиза също в икономическия съюз Бенилюкс (Белгия, Нидерландия, Люксембург), ЕИО и Западноевропейския съюз.

Люксембург е конституционна монархия. Държавен глава е великият херцог. Законодателната власт се осъществява от Камара на депутатите, пред която е отговорно правителството. Правителството е коалиционно — съставено от Християнсоциалната народна партия и Демократическата партия.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДП) — либерална буржоазна партия. Основана през 1947 г., представлява интересите на средната и отчасти на дребната буржоазия. Председател на партията — Гастон Торн, генерален секретар — Жан Хамлиус. Печатен орган — в. «Летцебургер журнал» („Люксембургски вестник“).

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЛЮКСЕМБУРГ (КПЛ) — основана на 2. I. 1921 г. от революционното крило на Социалдемократическата партия. През германско-фашистката окупация (май 1940 г.—септември 1944 г.) КПЛ бе в нелегалност и ръководи съпротивителното движение, понасяйки големи загуби. В концлагер загинаха много членове и ръководители на КПЛ, сред които бе и първият ѝ председател Зе-нон Бернар.

В програмната декларация, приета от XVII конгрес на партията (април 1964 г.), се посочва, че КПЛ е марксистко-ленинска партия, която се придържа твърдо към принципите на пролетарския интернационализъм, обявява се за укрепване на единството на международното комунистическо движение върху основата на марксизма-ленинизма, поставила си

е крайна цел изграждането на социализма, обявява се за дружба между люксембургския и съветския народ.

ХХІІІ конгрес на КПЛ (май—юни 1980 г.) премина под лозунга «За единодействие в борбата за мир, демокрация и социален прогрес». В приетата резолюция «За активна мирна политика» делегатите на конгреса призоваха люксембургския народ да се обяви единодушно за продължаване на разведряването в Европа, за успешно провеждане на преговори за разоръжаване. Делегатите на конгреса призоваха правителството на Люксембург да заеме положителна позиция към предложенията, направени от Политическия консултативен комитет на държавите — участнички във Варшавския договор (май 1980 г.). На конгреса бяха приети и резолюциите «За икономическото положение» и «Против политиката на ограничаване правата на трудещите се, за социален и икономически прогрес».

След конгреса на пленум новият ЦК избра отново за председател на КПЛ Рене Урбани. Много комунисти бяха избрани в местните органи на властта.

Делегации на КПЛ участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии. КПЛ е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията, свикван един път на 2 години, е конгресът, който избира ЦК. Около 80% от партийните членове са работници. Печатен орган — в. «Цайтунг фум летцебургер фолек» («Вестник на люксембургския народ»).

ЛЮКСЕМБУРГСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЛСРП) — реформистка партия, основана през 90-те години на ХІХ век. Има значително влияние сред част от работническата класа и дребната буржоазия. През 1974—1979 г. образува правителствена коалиция с ДП. В ЛСРП членуват 4,5 хиляди души. Влиза в Социалистическия интернационал. Председател на партията — Р. Крипе. Фактически орган на партията — в. «Тагеблат».

ЛЮКСЕМБУРГСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЛСДП) — основана през 1971 г. от десните социалисти,

Европа

отцепили се от ЛСРП. Влиза в Социалистическия интернационал. Има 1,5 хиляди членове. Председател — Ф. Жорж.

ХРИСТИЯНСОЦИАЛНА НАРОДНА ПАРТИЯ (ХСНП) — католическа партия, основана през 70-те години на XIX век, изразява интересите на едрата монополистична буржоазия и земевладелците. От 1979 г. в коалиция с ДП ръководи правителството. В ХСНП членуват 8,5 хиляди души. Председател на партията — Жак Сантер. Печатен орган — в. «Люксембургер Ворт» («Люксембургска дума»).

МАЛТА

(Република Малта)

Независима държава, разположена на острови в централната част на Средиземно море. Територия — 316 кв. км. Население — 310 хиляди души (1980 г.). Дълго време Малта бе колония и военна база на Великобритания. Малта влиза в Общността на нациите. През 1974 г. Малта е провъзгласена за република. Законодателната власт се осъществява от еднокамарен парламент, който избира президента на страната. Лейбъристкото правителство (на власт от 1971 г.) успя да преразгледа английско-малтийското споразумение от 1964 г. за условията за разполагането на английските военни бази в Малта, а след като изтече срокът му на действие през 1979 г., не го възобнови.

Във външната политика правителството следва курс на необвързаност. Вътрешната политика е насочена към всеобщо развитие на икономиката, гарантиране на свобода на вероизповеданието и ненамеса на църквата в работите на държавата и в нейния политически живот.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА МАЛТА (КПМ) — основана през 1969 г. на учредителна конференция, на която бяха изработени насоките за дейността на КПМ и бе приет устав на партията. На II конгрес на КПМ (февруари 1979 г.) бе приета програма, която определя пътя за решаването на политическите и икономическите проблеми на страната и за

създаването на съюз на националните антиимпериалистически сили. КПМ стои на позициите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

Висшият орган на партията — конгресът — избира ЦК, който определя Национален изпълнителен комитет. Генерален секретар на КПМ — А. Васало. Централен печатен орган — сп. «Пролетарнат», издавано на малтийски и на английски език.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА МАЛТА (ЛПМ) — създадена през 1920 г., управляваща партия. Била е на власт през 1947—1950 г., 1955—1958 г. и от 1971 г. досега. Подкрепяна е от профсъюзите, дребната градска и селска буржоазия и прогресивната интелигенция в Малта. Най-организираната и масова политическа сила в страната.

След като дойде на власт, ЛПМ предприе редица стъпки, целещи да се намали зависимостта на Малта от Англия и нейните съюзници от НАТО, да се укрепят икономическата самостоятелност и суверенитет на страната, да се развие държавният сектор в икономиката. ЛПМ влиза в Социалистическия интернационал. Ръководител на партията — Дом Минтоф. Централни органи — месечното издание «Войс ъв Малта» («Гласът на Малта») и в. «Зменн» («Време»).

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НП) — опозиционна партия, създадена през 1924 г. на основата на Малтийския политически съюз и Националндемократическата партия. Подкрепяна е от едрата и средната национална буржоазия, висшето чиновничество и католическото духовенство. Във външната политика партията е за тесен съюз с Англия, САЩ и с другите западни страни. На власт бе от 1964 г. до 1971 г. Правителството на НП се обявяваше за предоставяне територията на страната за изграждането на военни бази на САЩ, Англия и НАТО. Ръководител на партията — Е. Феисг-Адами. Централен орган — седмичникът «Поплу» («Народ»).

В Малта действуват и партии, които не са представени в парламента: Националндемократическа партия (основана през 1974 г. с ръководител А. Коломбо) и Прогресивна конституционна (основана през 1953 г., обявява се за тесни връзки на Малта с ЕЮ и НАТО; ръководител — М. Стрикланд).

Европа

МОНАКО

Държава на брега на Средиземно море, състои се от слелите се три града Монако, Монте Карло и Кондамин. Територия — 1,8 кв. км. Население — около 25 хиляди души (1978 г.). Монако е конституционна наследствена монархия — княжество. Държавен глава е князът. Законодателната власт се осъществява от княза и от Националния съвет (парламент), изпълнителната — от Правителствен съвет от името на княза.

НАЦИОНАЛЕН ДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ — единствената политическа партия, която действа на територията на Монако. Печатен орган — в. «Журнал дьо Монако» («Вестник на Монако»).

НОРВЕГИЯ

(Кралство Норвегия)

Държава в Северна Европа, на Скандинавския полуостров. Територия — 324 хил. кв. км (заедно с архипелага Шпицберген, островите Ян-Майен и др. — 387 хил. кв. км). Население — над 4 млн. души (1979 г.). Държавен глава е кралят (Олаф V). Висш законодателен орган — Стортинг (парламент), със 155 депутати. Изпълнителната власт се осъществява от назначавано от краля правителство.

След Втората световна война външнополитическият курс на Норвегия се определя главно от членството ѝ в НАТО (от 1949 г.) и е насочен към тясно политическо и военно-икономическо сътрудничество с водещите държави от този блок. Характерно за вътрешната политика на управляващите кръгове е настъплението срещу социално-икономическите завоевания на трудещите се, постигнати през следвоенния период.

В страната има няколко партии.

ВЕНСТРЕ — основана през 1884 г. като буржоазна либерална партия. Подкрепяна е от либералните слоеве на средната и дребната буржоазия, служещите и интелигенцията. Венстре

се обявява за създаването на «хармонично общество» върху принципите на християнството и хуманизма, като се запази частната собственост. В работната програма на партията (1977 г.) се посочва, че Венстре не изразява интересите на никакви определени класи или групи и затова можела да разреши съществуващите противоречия в съвременното общество.

Партията се обяви против членството на Норвегия в ЕИО. Поради разногласия по този въпрос през 1972 г. партията се раздели. От Венстре се отделиха група привърженици на членството в ЕИО, които образуваха Нова народна партия. Във външната политика Венстре е за продължаване на членството на Норвегия в НАТО, за зачитането на «базовата и атомната политика» (отказ от разполагането в Норвегия в мирно време на чуждестранни военни бази и атомно оръжие), едновременно партията се изказва за разведряване и разоръжаване.

Председател на партията — Х. Х. Росбах. Централен печатен орган — в. «Дагбладет» («Всекидневник»).

НОРВЕЖКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НКП) — основана на 4. XI. 1923 г. от леви социалдемократи след разцеплението на Норвежката работническа партия (социалдемократическа). По своя социален състав НКП е работническа партия.

От самото си създаване НКП защитава активно жизнените интереси на норвежките трудещи се. През 30-те години НКП действа под знака на борбата за сплотяване на прогресивните сили в страната пред нарасналата заплаха от фашизма и войната. През окупацията на Норвегия от фашистка Германия комунистите активно участваха в националното съпротивително движение; нарасна престижът на Компартията и влиянието ѝ сред масите, увеличи се численият ѝ състав. В коалиционното правителство на Норвегия след освобождението на страната имаше представители на НКП. НКП постигна съществен успех и на първите следвоенни парламентарни избори.

В края на 40-те и началото на 50-те години в обстановката на антикомунизъм и «студена война», когато социалдемократията бе доминираща в норвежкото работническо движение, влиянието на НКП сред масите отслабна до известна степен.

Европа

При все това комунистите участваха активно в най-широкото след Втората световна война в страната народно движение срещу присъединяването на Норвегия към ЕИО. През 1973 г. по инициатива на НКП бе създаден т. нар. Социалистически изборен съюз (СИС), в който влязоха НКП, Социалистическата народна партия и редица други леви групировки. На парламентарните избори през 1973 г. СИС представи общодемократична, антимонополистическа програма и получи 11,2% от гласовете и 16 депутатски мандата. По-нататък някои представители на ръководството на НКП, тълкуващи погрешно въпроса за единството на левите сили, предложиха идеята да се създаде нова политическа партия на основата на СИС и да се разпусне Компартията. На XV конгрес на НКП бе даден отпор на ликвидаторските настроения и бе запазена Компартията като марксистко-ленинска организация, набелязан бе пътят за организационно-политическото укрепване на партията.

На XVI конгрес на НКП (април 1978 г.) бе направена равнометка за дейността на партията през изминалия период и бяха определени насоките за по-нататъшното активизиране на работата ѝ. На конгреса бяха приети два манифеста — «За активна мирна политика на Норвегия» и «Единството на работническото движение в борбата срещу капиталистическата криза».

Дейността на НКП се основава на програма, приета на XIV конгрес на партията през ноември 1973 г. Норвежките комунисти се обявяват активно за допълване на политическото разведряване с разведряване във военната област, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за решаване проблемите на разоръжаването, за излизане на Норвегия от империалистическия блок НАТО, за независима, самостоятелна и активна мирна политика. НКП следва линия на развитие и укрепване на връзките с КПСС и с другите братски партии.

Делегации на НКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

НКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът, който избира

Национално ръководство (ЦК) и председател на партията. Председател на партията — Ханс Клевен. Централен печатен орган — в. «Фрихетен» («Свобода»).

НОРВЕЖКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ — социалдемократи (НРП) — основана през 1887 г., най-голямата политическа партия в страната (през последните 45 години с малки прекъсвания е управляваща партия). Социалната основа на партията са работници, служещи, дребни селяни, рибари, част от интелигенцията. НРП е подкрепяна до голяма степен от профсъюзното движение в страната, има твърдата подкрепа и на други масови организации на трудещите се. Участва активно в Социалистическия интернационал.

През отделни периоди от историята си НРП е действувала от леви позиции и е поставяла радикални искания. През 1919—1923 г. влиза в Комunistическия интернационал (преди създаването на Норвежката компартия). След това действува като обикновена социалдемократическа партия. Идеологическа основа на партията е т. нар. «демократически социализъм». На практика партията следва типична реформистка линия. НРП се отказва от класовата борба и не поставя въпроса за ликвидирането на частната собственост.

Във вътрешната политика, в стремежа си да зачита исканията на трудещите се НРП издига лозунги за пълна заетост на работната ръка, за развитие на производствената демокрация, за разширяване на държавното регулиране на икономиката и т. н. В международната политика НРП е за това — Норвегия да остане член на НАТО, като продължи «базовата и атомната си политика». Същевременно партията се обявява за продължаване на разведряването и за решаване на проблемите на разоръжаването, за развитие на норвежко-съветските отношения. Тя отделя много внимание на подпомагането на развиващите се страни. НРП поддържа междупартийни връзки с КПСС.

Партията има около 172 хил. членове; организациите ѝ са създадени на териториално-производствения принцип. Освен индивидуалното членство в партията има и колективно членство. Висш орган на НРП е конгресът, който се свиква един път на 2 години (в годишните на парламентарните и общинските избори). Председател на партията е Гру Харлем Брундтланд. Централни печатни органи — в. «Арбейдербладет» («Работ-

Европа

нически вестник») и информационно-теоретичното списание «Актюел перспектив» («Актуална перспектива»).

НОРВЕЖКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ЛЯВА ПАРТИЯ (НСЛП) — създадена през 1975 г. на основата на Социалистическата народна партия и на някои други леви групировки, влизащи в СИС (1973—1975 г.). Не е еднородна по социалния си състав. Преобладават ляво настроени представители на интелигенцията, има представители на работническата класа и служещи.

В партията са представени различни леви течения — от умерено-реформистки до троцкистки и левичарски. НСЛП се отнася отрицателно към реалния социализъм. Обявява се срещу господството на монополите, в защита на социалните интереси на трудещите се, срещу покачването на цените, за намаляване на данъците и т. н., срещу засилването на напрежението, но същевременно подкрепя тезата за «еднаквата отговорност» на социалистическите и капиталистическите страни за този процес. НСЛП е против членството на Норвегия в НАТО и за укрепването на отбранителната способност на страната на национална основа. Подхожда към въпросите на войната и мира от пацифистки позиции.

Председател на партията — Б. Фурре. Централен печатен орган — в. «Ню тид» («Ново време»).

ПАРТИЯ НА ЦЕНТЪРА — основана през 1920 г. До 1959 г. се нарича Селска партия. Представява интересите на едрата и средната селска и на част от градската буржоазия, на собствениците на гори. В икономическата политика Партията на центъра отрежда главно място на намаляването на темповете за промишлено развитие. Според нея това трябва да спре нежелателните структурни икономически промени, да попречи на замърсяването на околната среда и да спомогне за по-рационалното използване на природните ресурси. Пътят към тази цел е децентрализация на икономическата и политическата власт, придружена с разширяване правата на органите за местно самоуправление.

Партията на центъра бе единствената буржоазна партия, която последователно се бореше срещу членството на Норвегия в ЕИО. В програмните документи по въпросите на външната политика Партията на центъра се обявява за запазване

на членството на Норвегия в НАТО при зачитане на «блоковата и атомната политика». Същевременно е за разведряване и за разоръжаване, за разширяване на помощта, която Норвегия оказва на развиващите се страни.

В партията членуват около 70 хил. души. Председател на партията — Йохан Якобсен. Централен печатен орган — в. «Нашунен» («Нация»).

ХРИСТИЯНСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ХНП) — създадена през 1933 г. Обединява на религиозна основа представители на средната и дребната буржоазия, духовенството и някои кръгове на интелигенцията.

Програмата на партията (1977 г.) изобилствува с абстрактни разсъждения за необходимостта да се изравнят социалните условия за всички хора, да се създаде общество на «общото благоденствие». ХНП смята, че членството на Норвегия в НАТО е необходимо.

Партията има около 40 хил. членове. Председател на ХНП — К. Кристиансен.

ХЪОЙРЕ — най-голямата буржоазна консервативна партия, основана през 1884 г. Представя интересите на едрия финансов капитал, на индустриалци, корабостроители и висши чиновници. В основната си програма (1980 г.) партията обявява курс към създаване на общество на «широките възможности, свободата и пазарното стопанство», в защита на правата на частната собственост, за намаляване данъците върху частната собственост, за намаляване разходите за обществени цели, за ограничаване ролята на държавата в икономиката на страната.

Хъойре се стремеше упорито да въвлече страната в ЕИО и продължава да бъде застъпник за участието на Норвегия в различни международни капиталистически обединения. Във външната политика Хъойре е ревностен привърженик на тясното сътрудничество на Норвегия със Запада, на укрепването на «солидарността и контактите между Северна Америка и Западна Европа в политическата и военната област», за укрепването на НАТО и за постоянно увеличаване на военните разходи.

Европа

В Хьойре членуват 130 хил. души. Председател на партията е Коре Вилкок. Централни печатни органи — в. «Афтенпостен» («Вечерна поща») и «Моргенбладет» («Сутрешна поща»).

ПОЛША

(Полска народна република, ПНР)

Държава в Централна Европа. Територия — 312,7 хил. кв. км. Население — над 35 млн. души (1979 г.).

Полската народна република е социалистическа държава. Висш орган на държавната власт в ПНР е еднокамарният Сейм, който се избира за срок от 4 години. Сеймът избира от своя състав маршал (председател) на Сейма, трима вицемаршали (заместник-председатели) и 23 постоянно действащи комисии. Между сесиите на Сейма върховната власт в страната се осъществява от Държавния съвет на ПНР (създаден през февруари 1947 г.). Висш орган на държавното управление е Министерският съвет, който е подотчетен на Сейма, а между сесиите — на Държавния съвет.

На изборите от 23. III. 1980 г. в Сейма бяха избрани 460 депутати, 261 от които са членове на ПОРП (над 56%), 113 са членове на Обединената селска партия, 37 — на Демократическата партия и 49 са безпартийни.

Във външната политика Полша следва общия курс на страните от социалистическата общност за развитие на международното разведряване, укрепване на мира и сътрудничеството между народите.

Крайъгълен камък във външнополитическата дейност на Полша са братските отношения със СССР, които са фиксирани юридически в Договора за дружба, взаимопомощ и следвоенно сътрудничество, подписан в Москва на 21. IV. 1945 г. Този документ затвърди прелома в историята на взаимоотношенията между народите на СССР и Полша, откри качествено нова епоха в развитието и укрепването на съветско-полските отношения и всестранното сътрудничество между двете страни и народи.

На 8. IV. 1965 г. във Варшава бе подписан нов Договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между СССР и Полша за 20 години, след което ще се продължава за всеки пет

години. Този документ потвърди идеите, заложи в предишния договор, и затвърди характера на братските отношения между СССР и Полша. Братски отношения свързват Полша и с другите страни от социалистическата общност. Полша е членка на СИВ и участничка във Варшавския договор.

Политическата система на ПНР се основава на съюза между Полската обединена работническа партия, Обединената селска партия, Демократическата партия и другите обществено-политически организации при ръководната роля на ПОРП. Всички тези организации влизат във Фронта на народното единство (ФНЕ) — масова организация, която обединява всички политически и обществени организации в Полша, и действуват в съответствие с неговата програма.

ПОЛСКА ОБЕДИНЕНА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПОРП) — съгласно конституцията на ПНР ПОРП е «водещата политическа сила на обществото в строителството на социализма». ПОРП е създадена на 15. XII. 1948 г. в резултат от обединението на Полската работническа партия (ПРП) и Полската социалистическа партия (ПСП) върху принципите на марксизма-ленинизма. Програмни документи на ПОРП са идеологическата декларация и уставът на партията, приети на I конгрес през декември 1948 г.

Под ръководството на ПОРП в страната бяха извършени коренни социално-икономически преобразования, които създадоха условия за построяването в Полша на социалистическото общество, за превръщането ѝ в съвременна, икономически развита държава.

На пленуми на ЦК на ПОРП след септември 1980 г. бяха обсъждани основни икономически и политически проблеми на партията и страната с цел кризата, която избухна през лятото на 1980 г., да бъде преодоляна. Бяха извършени и редица кадрови промени.

Седмият пленум на ЦК на ПОРП реши да се свика IX извънреден конгрес на ПОРП, който се състоя от 14 до 20 юли 1981 г. във Варшава. Конгресът, който премина в условията на изострена вътрешнополитическа и икономическа обстановка, прие изменения и допълнения в устава на ПОРП, програмата «За развитие на социалистическата демокрация, за укрепване на водещата роля на ПОРП в социалистическото строителство и за обществено-икономическото стабилизиране

Европа

на страната», обръщение на IX конгрес към народа, решение за изработване на перспективна програма на ПОРП и решение във връзка със стогодишнината на полското работническо движение.

ПОРП основава вътрешния си живот на принципите на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — Централен комитет (ЦК). ЦК избира от своя състав Политбюро и секретари на ЦК. Първи секретар на ЦК — Войчех Ярузелски.

В средата на 1981 г. ПОРП наброява около 2850 хил. членове и кандидат-членове. Социалният състав на партията е: работници — 44,7%, селяни — 9,3%, интелигенция — 39%, други — 8%.

Централни печатни органи са: в. «Трибуна люду» («Народна трибуна»), сп. «Нове дроги» («Нови пътища») — месечен теоретически и политически орган на ЦК на ПОРП.

ОБЕДИНЕНА СЕЛСКА ПАРТИЯ (ОСП) — създадена през 1949 г. като продължител на прогресивното полско селско движение. Тя има около 480 хил. членове. Действува предимно в селските райони и по правило в нея членуват частни селски стопани.

Председател на Главния комитет на ОСП е Роман Малиновски. Печатни органи на партията: в. «Дженник людови» и седмичното издание в. «Жельони Щандар». ОСП признава ръководната роля на ПОРП в социалистическото строителство и работническо-селския съюз за основа на народната власт. Тя участва във Фронта на народното единство и има свои представители в Сейма, правителството, Държавния съвет и местните органи на властта на всички равнища.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДП) — създадена през 1939 г. Обединява предимно част от градската интелигенция — занаятчии, работници от търговията и услугите. Има около 110 хил. членове. Председател на ЦК на ДП е Едвард Ковалчик. Печатни органи на партията: в. «Курниер полски» и седмичното издание «Тигодник! демократични». ДП признава ръководната роля на ПОРП и е неин политически съюзник в социалистическото строителство в ПНР. Тя участва във

Фронта на народното единство и има свои представители в Сейма, правителството, Държавния съвет и местните органи на властта на всички равнища.

ПОРТУГАЛИЯ (Португалска република)

Държава в Югозападна Европа (на Пиренейския полуостров), включва Азорските острови и остров Мадейра (в Атлантическия океан). Т е р и т о р и я — 92 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — около 10 млн. души (1980 г.).

До априлските събития през 1974 г. в Португалия господствуваше фашистката диктатура (от 1926 г.). В страната бе забранена дейността на всички политически партии освен на управляващата фашистка партия Национално народно действие (ННД). На 25. IV. 1974 г. страната тръгна по пътя на демократичните преобразования. Бяха възстановени основните демократични свободи: бяха разпуснати Националното събрание и Държавният съвет, партията ННД, ПИ-ЦЕ — политическата полиция, бяха освободени политическите затворници и беше разрешена дейността на Комунистическата партия и на другите политически партии и организации.

Държавен глава е президентът (от юни 1976 г. Антониу Рамальо Еаниш). Законодателен орган — Събрание на републиката (парламент, 250 депутати), висш орган на държавното управление — правителството. Съгласно конституцията (приета през април 1976 г.) в международните отношения Португалия се ръководи от принципите на националната независимост, правото на всички народи на самоопределение и независимост, равенство между държавите, мирно разрешаване на международните спорове, ненамеса във вътрешните работи на други държави и сътрудничество с всички народи в интерес на свободата и прогреса на цялото човечество.

От декември 1979 г. на власт е Демократичният съюз, в който влизат Социалдемократическата партия, Социалдемократическият център и други партии.

ПОРТУГАЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПКП) — създадена на учредителна конференция на 6. III. 1921 г.

Европа

Първият конгрес на ПКП се състоя през ноември 1922 г. През същата година ПКП се присъедини към Коминтерна. След военно-фашисткия преврат в Португалия (май 1926 г.) партията продължи революционната борба в сурови нелегални условия чак до април 1974 г.

Предвоенните години са период на организационното и идеологическото формиране на партията. Независимо от репресиите партията продължи да съществува и ръководеше действията на трудещите се срещу фашисткото правителство, срещу заплахата от световна война. След реорганизацията на партията през 1940—1941 г. беше създаден Секретариат на ЦК и партийен апарат, осигурено беше редовно издаване на централния орган на ПКП — в. «Авантел».

На III (I нелегален) конгрес на ПКП (ноември 1943 г.) бе избран ЦК и бе изработена линията на организиране и укрепване общите действия на работническата класа и другите антифашистки настроени слоеве от населението. На IV (II нелегален) конгрес на ПКП (1946 г.) бе констатирано, че численият състав на партията се увеличава и се засилва влиянието ѝ сред масите; бе подчертано, че политическите проблеми могат да се решат напълно чрез национално въстание, чиято цел е свалянето на фашистката диктатура, бе отбелязано, че е крайно необходимо да се съчетават гъвкаво легалните и нелегалните методи на работа. През цялото фашистко управление ПКП бе подлагана на жестоки репресии, много ръководители на партията, сред които и Алвару Куниял, лежаха дълго време във фашистките затвори.

VI конгрес на ПКП (IV нелегален — 1965 г.) прие нова програма, в която се посочваше, че ПКП е за мирно решаване на португалския политически проблем. Но, както бе посочено на конгреса, конкретната обстановка в страната диктува необходимостта от демократична и национална революция, чиито първостепенни задачи да бъдат чрез общо национални въоръжени действия да се унищожи фашизмът и да се установи демократичен строй. ПКП даде голям принос в подготовката и извършването на Априлската революция през 1974 г. и в осъществяването на най-важните прогресивни политически и социално-икономически преобразования след революцията.

На IX конгрес на ПКП (31. V. — 3. VI. 1979 г.) бе поставена задачата да се обединят всички леви демократични сили в страната, за да се борят за опазването на действащата

конституция и демократична законност, да защитят революционните завоевания, да осъществят по-добри условия на живот на трудещите се и широките слоеве от населението, да разширят равноправните международни връзки на Португалия, за сътрудничество със социалистическите и развиващите се страни.

На парламентарните избори (октомври 1980 г.) ПКП получи 39 места. ПКП поддържа активни връзки с международното комунистическо движение. Представители на ПКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии. КПСС и ПКП са свързани с братска дружба и взаимна солидарност, с единство на възгледите по основните проблеми на съвременността.

ПКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. В нея членуват почти 187 хил. души (юни 1980 г.), от които 57,3% са работници, в това число 13% селски труженици, 20,5% от партийните членове са жени. Генерален секретар на ПКП — Алвару Кунял. Централен орган на партията — в. «Аванте!» («Напред!»).

ПОРТУГАЛСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — създадена отново през май 1973 г. на учредителен конгрес във ФРГ при активната подкрепа на западногерманските социалдемократи върху основата на съществуващата легално от 1964 г. в Португалия социалистическа организация «Португалско социалистическо действие». На конгреса бе приета декларация за принципите и програмата на ПСП, в които се посочва, че вътрешнополитическата цел на ПСП е «изграждането на социализма, като се запази политическият и идеологическият плурализъм». Във външнополитическата програма на ПСП се предвижда борба срещу колониализма, за намаляване на международното напрежение, за премахване на военните блокове и за разоръжаване.

В дейността си ръководството на ПСП следва концепциите на социалдемократията. През декември 1979 г. ПСП обнародва нов програмен документ за 80-те години «10 години, за да се измени Португалия». Той предвижда вътрешно- и външнополитически реформи, включително интеграция на Португалия с

Европа

ЕИО. ПСП е член на Социалистическия интернационал от 1972 г.

На парламентарните избори (октомври 1980 г.) ПСП получи 66 депутатски мандата. В партията членуват малко повече от 93 хил. души (ноември 1976 г.). Генерален секретар на ПСП — Марну Соариш. Печатен орган — в. «Португал социалиста» («Социалистическа Португалия»).

ПОРТУГАЛСКО ДЕМОКРАТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ (ПДД) — масова антифашистка организация. Създадена през есента на 1969 г. На III конгрес на ПДД (24—25. VII. 1978 г., Лисабон) бе решено ПДД да се преобразува в политическа партия, бяха утвърдени програма и устав на партията. Основните положения на програмата на ПДД са: «мирен преход към социализма»; защита на «дълбоките промени, станали след 25 април 1974 г.»; борба срещу силите, които се опитват да върнат старите си привилегии и против всички онези, които пряко или косвено оправдават фашизма, расизма, колониализма и предават интересите на националната независимост в угода на империализма. На конгреса бе изразена твърдата решимост на ПДД да се бори за единство на всички демократични сили в общата борба срещу всички форми на потисничество и социална несправедливост. Във външнополитическата част на програмата се отбелязва, че ПДД следва политика на необвързаност, готово е да се бори за общо и подлежащо на контрол разоръжаване, след което да последва разпускане на политическите и военните блокове. Партията е за развитие на дружба и сътрудничество с всички народи в света върху принципите на равноправието и взаимното уважение.

На парламентарните избори (октомври 1980 г.) от ПДД, участвувало в изборите заедно с ПКП, бяха избрани 2 депутати. Ръководни органи на ПДД — Национална комисия и Секретариат. Председател на партията — Антонну Гальордишо.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СДП) — създадена през май 1974 г. В програмата на СДП (приета на I Национален конгрес на 23—24. XI. 1974 г.) за основна цел на партията е определено построяването (съгласно социалдемократическото схващане) на «общество на равните възможности», «чиято демокрация безусловно трябва да бъде плуралистична». Посочва се още, че в СДП може да членува всеки,

който подкрепя «основните ценности на демократичния и хуманния социализъм».

Във външнополитическия раздел на програмата се отбелязва, че СДП е за «общ мир и разоръжаване» и в същото време допуска участието на Португалия в НАТО, «докато не бъде създадена нова международна и многостранна система за сигурност». Тя е «за развитие на отношения с всички страни в света, като се зачитат принципите на ненамеса и равенство на държавите и на мирното съвместно съществуване». СДП се обявява за незабавно влизане на Португалия в Европейския съвет и в Европейската икономическа общност (ЕИО), за създаването на наднационални политически структурни, като едновременно се отделя особено внимание на развитието на отношения с Бразилия и с другите португалски говорещи страни.

На парламентарните избори (октомври 1980 г.) СДП получи 82 мандата. Партията влиза в управляващия Демократичен съюз. Председател на партията — Франсиску Пинту Балсемау.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ ЦЕНТЪР (СДЦ) — създаден през юли 1974 г. В «Декларация за принципите», определящи съдържанието на програмата на СДЦ (1975 г.), се посочва, че дейността на СДЦ — «центристка партия, която се бори за ротация на партиите в правителството», — е пропита от «изключително християнски дух», от стремежа да се гарантира «свобода и сигурност за португалските граждани». Съгласно декларацията партията се ръководи от тезата, че «частна инициатива, която може да се планира. . ., подкрепяна и контролирана от държавата, е най-сериозната основа на икономиката».

В програмата на СДЦ е отбелязано, че във външната политика партията трябва да действа за «по-активни културни, политически и икономически връзки на Португалия със западноевропейските страни. . ., за преговори с ЕИО за приемането на Португалия в Общия пазар. . ., за укрепване на дипломатическите и за развитие на културните и търговските връзки със СССР и другите страни от Източна Европа. . ., за по-активна солидарност със САЩ, за системна политика за преодоляване на сегашното стратегическо и идеологическо разделение на света на антагонистични блокове». Наред с

Европа

това правителството на Португалия (в него има и представители на СДЦ) «поддържа всичко, което може да укрепи отбраната на западния свят, подкрепя безусловно усилията на НАТО при сегашните условия».

На парламентарните избори (октомври 1980 г.) от СДЦ бяха избрани 46 депутати. Партията влиза в управляващия Демократичен съюз. Председател на СДЦ — Дногу Пинту Фрейташ ду Амарал.

РУМЪНИЯ

(Социалистическа република Румъния)

Социалистическа държава в Югоизточна Европа. Т е р и т о р и я — 237,5 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 22,1 млн. души (началото на 1980 г.). На 30. XII. 1947 г. работническата класа в съюз със селячеството сваля монархията и обявява страната за народна република. Румъния започна да строи социалистическото общество. На 21. VIII. 1965 г. съгласно конституцията Румъния бе провъзгласена за социалистическа република.

Висш орган на държавната власт е Великото национално събрание (ВНС), а между сесията — Държавният съвет на СРР. Законодателен орган — Великото национално събрание, изпълнителен орган — Министерският съвет. Външнополитическата и международната дейност на правителството е насочена към развитие на отношенията с всички социалистически държави, към сътрудничество с развиващите се страни и с развитите капиталистически държави. Румъния е член на СИВ и на Варшавския договор.

РУМЪНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (РКП) — единствената политическа партия в страната, която ръководи целия обществен и стопански живот, насочва дейността на всички масови организации и сдружения на трудещите се. Създадена е на базата на комунистическите групи, възникнали под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция в лявото крило на Румънската социалистическа партия. На 8. V. 1921 г. се състоя I учредителен конгрес на партията,

на който бе приета резолюция за присъединяването ѝ към Комunistическия интернационал. От 1921 г. до 1948 г. партията се наричаше Комunistическа партия на Румъния (КПР). В продължение на две десетилетия (1924 до 1944 г.) КПР работеше в дълбока нелегалност. По време на фашистката диктатура, въвлякла Румъния в престъпната антисъветска война на страната на хитлеристка Германия, КПР бе единствената политическа партия, която призоваваше масите на борба против фашизма и за излизане от войната срещу СССР. През април 1944 г., преодолявайки съпротивата на десните ръководители на социалдемократията, тя успя да създаде Единен работнически фронт, който става основа за обединението и мобилизацията на всички патриотични сили в борбата за сваляне на военно-фашистката диктатура. За това спомогна и благоприятната обстановка, възникнала след разгрома на герmano-фашистките войски от Съветската армия на румънска територия.

На 23. VIII. 1944 г. Комunistическата партия става инициатор и вдъхновител на въоръжено въстание, което постави началото на народната революция. През октомври 1945 г. на конференция на КПР бе поставена целта партията да завоюва цялата политическа власт, бе разработен план за възстановяване на народното стопанство, като се постави задачата да се индустриализира страната.

Под ръководството на КПР работническата класа в тесен съюз с трудовото селячество, опирайки се на широк демократичен фронт, разгроми в упорита борба силите на реакцията, извърши редица дълбоки демократични преобразования, включително и аграрна реформа, ликвидира монархията и провъзгласи страната за народна република. През февруари 1948 г. след обединението на Комunistическата и Социалдемократическата (основана през 1927 г.) партия върху основата на марксизма-ленинизма бе създадена Румънската работническа партия (РРП носеше това название от 1948 до 1965 г.). На обединителния конгрес бе утвърдена «Платформа на единната Работническа партия» и бе приет нейният устав. На VIII конгрес (1960 г.) бе посочено, че в Румъния е създадена икономическата база на социализма и че страната е навлязла в периода на завършване строителството на социализма. IX конгрес (1965 г.) констатира, че социалистическите производствени отношения са победили в града и селото. Конгресът реши

Европа

РРП да се преименува на Румънска комунистическа партия и прне нов устав.

На националната конференция на РКП през 1967 г. «за да се повиши оперативността и се премахне паралелността», бе решено да се обединят партийните и държавните функции. (Генералният секретар на РКП стана председател на Държавния съвет на СРР, първите секретари на окръжните комитети на РКП станаха председатели на окръжните народни съвети и т. н.) Бяха създадени партийно-държавни органи (в ръководството на икономиката, културата и науката и т. н.). На XI конгрес (1974 г.) бе приета програма на РКП за изграждането на всеотранно развито социалистическо общество в Румъния и за напредъка на страната към комунизма. На XII конгрес (1979 г.), потвърдил изцяло линията към по-нататъшна ускорена индустриализация на страната, петилетката 1981—1985 г. бе окачествена като решаващ етап в строителството на социалистическото общество на румънска земя и в превръщането на СРР в средноразвита промишлена държава.

Организационни принципи, на които е изградена РКП, са демократическият централизъм и териториално-производственото изграждане на партийните организации. Най-висшият орган на партията — конгресът (свиква се един път на пет години), избира Централен комитет и генерален секретар на РКП. Централният комитет избира Политически изпълнителен комитет и Постоянно бюро на Политическия изпълнителен комитет на ЦК на РКП.

В края на 1979 г. РКП имаше 2960 хил. членове (кандидатският стаж бе отменен на IX конгрес на РКП). От тях 54% са работници, 18% са селяни. Жените са почти 28% от всички партийни членове.

РКП поддържа широки връзки и контакти с комунистическите и работническите партии в света, участва в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция през 1976 г. на европейските комунистически и работнически партии. Между РКП и КПСС съществува редовен обмен на партийни делегации. Генерален секретар на РКП — Николае Чаушеску (от 1974 г. президент на СРР).

Печатни органи на ЦК на РКП — в. «Скъитя» («Искра»), теоретично и политическо списание «Ера социалиста» («Социалистическа ера»).

САН МАРИНО

(Република Сан Марино)

Една от малките държави в Европа на Апенинския полуостров. Територия — 61 кв. км. Население — около 20 хиляди жители (1978 г.).

Сан Марино е парламентарна република, чиито суверенитет е ограничен от конвенция, сключена с Италия през 1939 г. Висш законодателен орган е еднокамарният парламент (Голлям генерален конгрес), изпълнителната власт принадлежи на двама капитани-регенти, които са държавни и правителствени ръководители. От юли 1978 г. на власт е коалиционно правителство, съставено от представители на Коммунистическата, Социалистическата и Социалистическата единна партия.

САНМАРИНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СМКП) — създадена като секция на Италианската компартия през февруари 1921 г. Тъй като е била преследвана от полицията, партията временно прекратява дейността си. През 1941 г. възобновиха дейността си отделни комунистически групи, а на 7. VII. 1941 г. бе обявено създаването на СМКП. Чрез общи действия със Санмаринската социалистическа партия през 1945 г. комунисти и социалисти извоюваха мнозинство в парламента (35 от 60).

От 1945 до 1957 г. двамата капитани-регенти бяха комунист и социалист. През тези години блокът на двете партии извърши аграрна реформа в страната, национализира някои отрасли на промишлеността и направи в законодателството редица промени, които спомагат за укрепване на демократичните права на трудещите се.

През 1957 г. с помощта на италианската реакция, организира блокада на републиката, християндемократите, подкрепяни от социалдемократите (рenegати от Социалистическата партия), извършиха преврат и получиха мнозинство в парламента.

След победата на левите сили на парламентарните избори през 1978 г. СМКП влезе отново в коалиционното правителство. На IX конгрес на СМКП (1976 г.) бяха обсъдени въпроси за преодоляване на икономическата криза, бе поставено ис-

Европа

кането да се създаде правителство на широкото народно единство, бяха потвърдени интернационалните позиции на партията. Лявото правителство на Сан Марино, в което участвуват и комунисти, извърши редица социално-икономически преобразования в страната. Последният конгрес на СМКП се състоя през първата половина на декември 1980 г.

СМКП участвуваше в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) на европейските комунистически и работнически партии. Председател на партията — Е. Гасперони, генерален секретар — У. Барули. Печатен орган — в. «Шинтила» («Искра»).

САНМАРИНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СМСП) — основана през 1896 г. През 1945—1957 г. влизаше заедно с комунистите в управляващото мнозинство. Сега е управляваща партия заедно със СМКП и СЕП. В парламента има 8 места. В СМСП членуват около 500 души. Генерален секретар — Р. Джакомни. Печатен орган — в. «Нуово титано» («Нов титан»).

САНМАРИНСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СМСДП) — деснореформистка партия, основана през 1955 г. Политиката ѝ е насочена към разединяване на работническата класа и трудещите се от Сан Марино. През 1976 г. лявото крило на СМСДП се отдели и прие названието Социалистическа единна партия. Останалата част от партията бе наречена «Социалистическа демокрация». Има 2 места в парламента и около 300 членове.

Секретар — А. Казали. Печатен орган — «Рискоса социалиста» («Социалистическо обновление»).

САНМАРИНСКА ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СМХДП) — буржоазна партия, основана през 1945 г. Освен едри индустриалци и земеделци обединява част от трудещите се католици. Има подкрепата на католическата църква. През 1957 г. с помощта на италианската реакция извърши държавен преврат и чрез машинации получи мнозинство в парламента. В парламента има 26 места (от 60). Председател на партията — Ф. Биджи, генерален секретар — К. Боскаля. Печатен орган — в. «Сан Марино».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ЕДИННА ПАРТИЯ (СЕР) — създадена през 1976 г. от лявото крило на СМСДП. Обявява се за общи действия на левите партии. Участва в правителствения блок с комунистите и социалистите. В парламента има 7 места. В нея членуват 800 души. Секретар — П. Гасперони.

ДВИЖЕНИЕ В ЗАЩИТА НА РЕПУБЛИКАТА — неофашистка партия. Създадена през 1974 г. Има 1 място в парламента. Секретар — М. Бонели.

УНГАРИЯ

(Унгарска народна република)

Държава в югоизточната част на Централна Европа. Територия — 93 хил. кв. км. Население — 10,7 млн. души (1. 1. 1980 г.).

УНР е социалистическа държава. Висш орган на държавната власт е еднокамарното Държавно събрание. Между сесиите на Държавното събрание неговите функции се изпълняват от Президиума на Унгарската народна република, състояща се от председател, двама заместници, секретар и 17 членове. Висш орган на държавното управление е Министерският съвет, чиито членове се избират от Държавното събрание въз основа на предложения от Президиума на УНР.

УНР е членка на Варшавския договор и Съвета за икономическа взаимопомощ. Във външната политика тя следва последователно общата линия на страните от социалистическата общност, с които поддържа широки и постоянно развиващи се политически, икономически и културни връзки.

УНГАРСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (УСРП) — марксистко-ленинска партия на унгарската работническа класа. Приемничка на Унгарската комунистическа партия, основана на 24. XI. 1918 г. в Будапеща от леви социалдемократи, революционни социалисти и революционери-интернационалисти. Важна роля в създаването на партията изиграха завърналите се от Съветска Русия бивши

Европа

унгарски военнопленници — участници във Великата октомврийска социалистическа революция. Сред основателите на УКП са Б. Куи, Т. Самуели, Б. Саито, О. Корвни, Л. Рудаш. На 21. III. 1919 г. в условията на растящата революционност на масите УКП се обедини със Социалдемократическата партия в Унгарска социалистическа партия върху комунистическа платформа и бе провъзгласена Унгарската съветска република (УСР). През август 1919 г. след 133-дневна героична борба УСР падна под ударите на външната и вътрешната контрареволюция. Унгарската социалистическа партия се разпадна. УКП премина в нелегалност и четвърт век работи в условията на терор и жестоки репресии при фашисткия режим на Хорти.

При господството на хортистите извън пределите на страната се състояха два конгреса: през 1925 и 1930 г. В решенията на конгресите бе определен курс към нова социалистическа революция. Унгарската компартия се бореше за създаването на антифашистки народен фронт, през годините на Втората световна война се обявяваше решително срещу участието на страната във войната против СССР. След окупацията на Унгария през 1944 г. от войските на хитлеристка Германия УКП издигна лозунга за антифашистка съпротива и започна да организира партизанската борба.

След разгрома на фашизма и освобождението на Унгария от Съветската армия Компартията стана водеща сила в демократичните преобразования. На III конгрес (септември—октомври 1946 г.) бяха определени основните задачи на строителството на народнодемократична Унгария и програмата за прехода към социалистическата революция, бе приет нов устав на партията. По инициатива на Компартията бяха извършени аграрна и парична реформа, национализация на банките, транспорта, големите и средните промишлени и търговски предприятия, преход към планово стопанство. Тези преобразования, а също извоюваното от Компартията и нейните съюзници мнозинство на изборите в Националното събрание през август 1947 г. са най-важните фактори, осигурили победата на социалистическата революция в Унгария. За утвърждаването ѝ допринесе и обединението на Комунистическата и Социалдемократическата партия върху платформата на марксизма-ленинизма през юни 1948 г. На обединителния конгрес бе приета програмна декларация и устав на

партията, която започна да се нарича Унгарска партия на трудещите се (УПТ). УПТ определи за своя цел изграждането на социалистическото общество в страната.

През следващите години под ръководството на УПТ в страната бяха поставени основите на социалистическата икономика, разгърна се културната революция. Наред с това тогавашното ръководство на партията допусна при социалистическото строителство редица сериозни сектантско-догматични грешки, които доведоха до нарушаване на връзките между партията и масите. Като се възползваха от тези грешки, а също от предателството на ревизионистката групировка на И. Наги, силите на вътрешната и външната реакция организираха през октомври 1956 г. контрареволуционен бунт.

В сложната обстановка марксистко-ленинското ръководно ядро на партията начело с Я. Кадар успя да мобилизира революционните сили на народа и опирайки се на интернационалната помощ на Съветския съюз и на другите социалистически страни, защити социалистическите завоевания. Едновременно бе извършена реорганизация в партията, която получи сегашното си название УСРП. Под ръководството на УСРП бе постигната политическа консолидация в къси срокове. През следващите години бяха завоювани значителни успехи в социалистическото строителство. Голяма победа на партията бе завършването на социалистическото коопериране в селското стопанство (1961 г.).

На VIII конгрес на УСРП (ноември 1962 г.) бе констатирано, че в УНР са положени основите на социалистическото общество. На IX (ноември—декември 1966 г.) и на X (ноември 1970 г.) конгрес бяха определени новите задачи на социалистическото строителство, бяха направени необходимите изменения в устава на партията. На XI конгрес на УСРП (март 1975 г.) бе приета програмна декларация, в която са формулирани задачите за изграждането на развития социализъм. На конгреса бе отбелязано, че на дадения етап от развитието на обществото УСРП постепенно се превръща от авангард на работническата класа в авангард на целия трудов народ.

На XII конгрес на УСРП (24—27. III. 1980 г.) бе потвърден генералният политически курс на партията и бяха набелязани новите задачи за изграждането на развитото социалистическо общество. На конгреса бе подчертано, че УНР и в

Европа

бъдеще в тесен съюз със СССР и с другите страни от социалистическата общност ще се бори за запазването на мира, за утвърждаването на позициите на социализма, за укрепването на единството на световното комунистическо и работническо движение.

Делегации на УСРП участваха активно в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии. УСРП поддържа тесни делови и приятелски връзки с КПСС.

УСРП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. В нея членуват 812 хил. души; 51,6% от партийните членове (а по първоначално занятие — 73,2%) са работници и селяни; 28,3% са жени. Висшият орган на партията е конгресът, той избира Централен комитет (ЦК) и Централна контролна комисия (ЦКК). Централният комитет избира Политбюро и Секретариат на ЦК.

Първи секретар на ЦК на УСРП е Янош Кадар. Централен печатен орган е в. «Непсабадшаг» («Народна свобода»), теоретични и политически списания: «Таршадалми семле» («Обществен преглед») и «Партийлет» («Партиен живот»).

ФАРЪОРСКИ ОСТРОВИ

Острови, разположени в североизточната част на Атлантическия океан в Норвежко море. Числят се към Дания. Територия — около 1,4 хил. кв. км. Население — 41,5 хил. души. От 1948 г. имат вътрешна автономия. Законодателен орган по автономните въпроси е местният парламент — Лагтинг, който избира правителството на островите. Държавата се управлява от чиновници, назначавани от датския монарх.

В датския парламент се избират двама депутати от Фарьорските острови.

КОМУНИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ — доближава се до Датската компартия, създадена е през 1975 г. Председател — Е. Томсън.

Федерална република Германия

НАРОДНА ПАРТИЯ — основана през 1936 г. Либерално-буржоазна партия. Обявява се за умерени реформи. Има 6 мандата в Лагтингга. Ръководител на партията — Х. Дюрхус.

ПАРТИЯ ЗА САМОУПРАВЛЕНИЕ — умерено консервативна партия, обявява се за разширяване на пълномощията на Лагтингга. Има 2 депутати в парламента. Ръководител на партията — Х. Кас.

ПАРТИЯ НА ПРОГРЕСА И РИБОЛОВА — крайно дясна партия, основана през 1978 г. Изразява интересите на собствениците от рибната промишленост и на търговците с риба. Има 2 депутати в парламента.

РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ — леворадикална партия, основана през 1945 г. Тя е за умерени радикални реформи. Има 6 мандата в Лагтингга. Ръководител на партията — Е. Патурсон.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — реформистка партия с дясна ориентация, основана през 1825 г. Има 8 мандата в Лагтингга. Ръководител на партията — А. Дам.

ЮНИОНИСТКА ПАРТИЯ — консервативна, основана през 1906 г. Обявява се за запазване на съществуващия статут на островите. Има 8 мандата в Лагтингга. Ръководител на партията — П. Елесен.

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

(ФРГ)

Държава в Западна Европа. Територия — 248 хил. кв. км. Население — 59,5 млн. души (1978 г.). ФРГ е създадена на територията на трите западни окупационни зони на Германия през 1949 г. (на 23. V. бе приета конституцията на страната, на 7. IX. бе избран държавен глава — президент, а също правителствен ръководител — федерален канцлер). ФРГ има 10 провинции. Законодателната власт

Европа

се осъществява от парламент — Бундестага, който се избира на 4 години, и от Бундесрата, който се състои от представители от провинциалните правителства. ФРГ е членка на НАТО, ЕИО и на някои други политически и икономически организации на западноевропейските страни.

В продължение на 20 години (1949—1969 г.) правителството се ръководеше от партиите на монополистичния капитал ХДС/ХСС, следващи реваншистки курс. През 1969 г. на власт дойде правителство на В. Бранд—В. Шел, представляващо ГСДП и СвДП. За него бе характерен по-реалистичен подход към обстановката в Европа. Новото правителство прие редица мерки за разведряване и за прекратяване на «студената война»: през 1970 г. бяха сключени договори със Съветския съюз и ПНР, в които се потвърждава ненарушимостта на съществуващите граници в Европа и се съдържаша отказ от използването на сила или заплахата със сила при решаване на спорните въпроси. ФРГ установи дипломатически отношения с ЧССР, НРБ, УНР. Бе подписан договор «За основите на отношенията между ФРГ и ГДР», който влезе в сила на 21. VI. 1973 г. Той фиксира окончателно съществуването на две независими германски държави. През септември 1973 г. ФРГ и ГДР бяха приети в ООН.

Във ФРГ има значителни сили, които се обявяват срещу по-нататъшното подобряване на отношенията със Съветския съюз, за укрепване на военно-политическия съюз със САЩ. В последно време влиянието на тези сили започна да се проявява най-ясно по въпроса за разполагането във ФРГ на нови видове американско ракетно-ядрено оръжие, насочено срещу СССР и други социалистически страни.

ГЕРМАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГКП) — марксистка партия на работническата класа и на трудещите се от ФРГ. Образувана през септември 1968 г. На Есенския конгрес на ГКП (април 1969 г.) завърши формирането на партията: бяха приети основните документи — програмна декларация, програма за действия и устав на ГКП, бяха избрани ръководни органи на партията. В програмната декларация като главна задача през следващия период се определяше борбата за демократично обновление на държавата и обществото, за ограничаване на властта на монополите,

ликвидиране на исопацнзма и пресодоляване на милитаризма, за единоействие на работническата класа.

ГКП определяше стратегията и тактиката на борбата си и на следващите партийни конгреси — на Дюселдорфския (ноември 1971 г.), на Хамбургския (ноември 1973 г.), на Бонския (март 1976 г.). Особено място заема Манхаймският конгрес на ГКП (октомври 1978 г.), на него бе приета партийна програма. В този документ се обосновава необходимостта от дълбоки демократични преобразования в страната, поставена е задачата да се изгради социалистическо общество във ФРГ. ГКП се бори последователно за укрепване на мира и за продължаване политиката на разведряване, за развитие на отношенията между ФРГ и СССР.

На последните избори за Бундестаг (1980 г.) за ГКП гласуваха над 100 хил. избиратели. Западногерманските комунисти имат свои депутати в 37 общински и градски събрания на депутатите (края на 1980 г.). Делегации на ГКП участваха в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

В ГКП членуват 46,4 хил. души (1978 г.). Партийните организации са изградени както на териториален, така и на производствен принцип. Висш партисен орган е конгресът, който се свиква един път на две години. На него се избират председателят на ГКП и неговите заместници, Централно ръководство, Централна ревизионна комисия и Комисия за партисен контрол. Централното ръководство на партията избира свои изпълнителни органи — Президиум и Секретариат.

Председател на ГКП — Херберт Мис. Централен орган — всекидневникът «Унзере Цайт» («Наше време»), теоретичен орган — сп. «Марксистисхе Блетер» («Марксистки бюлетин»).

ГЕРМАНСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГСДП) — създадена през 1869 г. Разпусната през 1934 г. от фашистите, след Втората световна война ГСДП възобнови дейността си през 1946 г. Под нейно влияние е значителна част от работническата класа и профсъюзите във ФРГ.

ГСДП е член на Социалистическия интернационал.

Генералната линия на ГСДП е изложена в програма, приета на конгреса в Бад-Годесберг през 1959 г., която има реформистки характер. В нея социалдемократите се отказаха напъл-

Европа

но от марксистко-ленинската теория и практика на революционната борба и обявиха, че превръщат партията на работническата класа в т. нар. народна партия. Партийното ръководство се изказа за запазване на капиталистическия обществен строй в страната. На конгреса на ГСДП през декември 1979 г. в Западен Берлин бе подкрепено предложението на НАТО за производството и разполагането във ФРГ на нови видове американско ядрено оръжие.

На конгреса на ГСДП (юни 1980 г.) във външнополитическия раздел на предизборната програма бе подчертано, че няма разумна алтернатива на политиката на разведряването. В програмата се посочва голямото значение на стъпките за нормализиране на отношенията между ФРГ и социалистическите страни. Делегатите на конгреса отбелязаха, че е необходимо в най-близко време да се постигне споразумение на Виенските преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа, да се ратифицира договорът САЛТ—2. Делегатите приветствуваха предложението да се организира европейска конференция за разоръжаване. Заедно с това те се обявиха за укрепване на НАТО.

До 1966 г. ГСДП бе в опозиция. През 1966—1969 г. тя влезе в т. нар. «голяма коалиция», която се ръководеше от партията на монополистичния капитал ХДС/ХСС. От 1966 г. социалдемократите ръководят правителството, в което влизат и свободните демократи.

На изборите за Бундестаг през 1980 г. ГСДП получи 42,9% от гласовете (1976 г. — 42,6%). Има 218 депутати в Бундестага. В ГСДП членуват около 1 млн. души (1980 г.). Висш орган на партията е конгресът. Ръководен орган между конгресите е Ръководството на партията. Текущата партийна работа се ръководи от Президиум на партията.

Председател на ГСДП е Вили Бранд (председател на Социалистическия интернационал). Централен печатен орган — в. «Форвертс» («Напред»), теоретичен орган — сп. «Нойе Гезелшафт» («Ново общество»).

«ЗЕЛЕНА» ПАРТИЯ—образувана чрез сливане на редица организации, чиято позиция е опазването на околната среда. Партията се оформи окончателно на конгреса в Саарбрюкен (март 1980 г.). Програмата на «зелените» е социално-утопична. Нейните членове смятат, че главната причина за всички бедни е

развитието на икономиката. Партията поставя редица анти-монополистични искания. Има депутати в Ландтага на Баден-Вюртемберг и в Градското събрание на депутатите в Бремен. В нея членуват 13 хил. души (1980 г.). На изборите за Бундестаг през 1980 г. за нея гласуваха 1,5% от избирателите.

Председатели на партията — Август Хаузлайтер, Петра Кели, Норберт Маи.

НАЦИОНАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НДП) — неофашистка партия. Създадена през 1964 г. чрез сливане на малки деснорадикални партии и групи като Германската имперска партия, Германската партия и др. По своя социален състав тя е партия на средните слоеве от населението (на занаятчици, дребни индустриалци, търговци). Основната ѝ задача е да свали от хитлеристка Германия отговорността за започването на Втората световна война, да се оправдаят престъпленията на нацизма. НДП предявява открито реваншистките искания да се преразгледат границите на следвоенна Европа. Неонацистите заплашват населението с «червената опасност», разпалват националистични настроения. С помощта на социалната демагогия на първо време НДП успя да си осигури подкрепа сред някои слоеве от населението на ФРГ. През последните години НДП започла да губи привържениците си. Много от тях предпочетоха опозиционния блок ХДС/ХСС. На изборите за Бундестаг през 1980 г. НДП получи 0,2% от гласовете на избирателите.

В партията членуват около 11 хил. души (1978 г.). Председател на НДП — Мартин Мусниг (от ноември 1971 г.). Печатен орган — в. «Дойче Вохенцайтунг» («Немски седмичник»).

СВОБОДНА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СвДП) — буржоазна партия, създадена през 1948 г. след сливане на няколко провинциални организации, действащи под различни названия. Ориентира се към интересите на средните и дребните индустриалци, чиновници, служещи, към осигурената прослойка на интелгенцията, част от занаятчиите и селяните. Във вътрешната политика СвДП се обявява за буржоазно-либерални реформи, чиято цел е да се «смекчат» най-тежките последици от господството на държавно-монополистичния капитализъм. Свободните демократи защитават неприкосновеността

Европа

стта на частната собственост, свободната частна инициатива и конкуренцията. СвДП е против това на работниците и служещите да се дадат по-широки права за участие в управлението на предприятията.

На конгреса на СвДП (юни 1980 г.) нейният председател Х.-Д. Геншер разкритикува онези, които се противопоставят на разнообразните контакти между Изтока и Запада, и подкрепи предложението да се организира европейска конференция по разоръжаването, обяви се за продължаване на Виенските преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа, за ратифициране на договора САЛТ—2. Наред с това той потвърди верността на ФРГ към ЕИО и към западния съюз.

На изборите за Бундестаг (1980 г.) партията получи 10,6% от гласовете на избирателите (1976 г. — 7,9%), има 53 мандата. Във федералното правителство е представена от 4 министри — на външните работи, вътрешните работи, стопанството и земеделието. В провинцията Саар СвДП образува правителствена коалиция с ХДС.

В партията членуват 83 хил. души (1980 г.). Ръководни органи на партията — Федерално ръководство и Федерален комитет. Председател на партията — Ханс-Дитрих Геншер. Печатни органи — сп. «Либералес Форум» («Либерален форум») и бюлетинът «Фрайе демократише Кореспонденц» («Свободна демократическа кореспонденция»). Близо до СвДП е сп. «Либерал».

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (ХДС) — буржоазна партия, създадена през 1950 г. Представява интересите на реакционните кръгове на монополистичния капитал. Свързана е тясно с клерикалните кръгове. В нея членуват едри индустриалци и чиновници, имотни селяни и занаятчии, религиозно настроени работници.

През първите 20 години след създаването на ФРГ ХДС ръководеше правителството. Първоначално християндемократите издигнаха демагогски лозунги за социална справедливост, демокрация и «християнски социализъм», съдържащи се в икономическата програма на партията, приета в Ален през 1947 г. Но скоро открито преминаха на позициите на едрият капитал, станаха пряк инструмент на финансово-промишлената олигархия във ФРГ.

Под ръководството на ХДС с ранг на държавна политика бяха издигнати реваншистки искания да се преразгледат европейските граници, различни «теории» за «поглъщане» на ГДР, претенцията на ФРГ да говори от името на всички немци, стремещт Западен Берлин да бъде присъединен към ФРГ. Като партия на «студената война» ХДС се стремеше да снабди ФРГ с ядрено оръжие. Ръководителите на ХДС се опитват с всички средства да попречат на разведряването в Европа, на подобряването на отношенията със социалистическите страни. ХДС зае отрицателна позиция по редица външнополитически стъпки на правителството на ГСДП—СвДП, отрицателно е отношението му и към договорите между ФРГ и СССР, ГДР, ПНР, ЧССР и УНР.

На парламентарните избори (1980 г.) опозиционният блок ХДС/ХСС получи 44,5% от гласовете на избирателите (ХДС—34,2% и ХСС — 10,3%), има 226 мандата (ХДС — 174 и ХСС—52). На предишните избори за ХДС/ХСС гласуваха 48,6% от избирателите. В ХДС членуват около 700 хил. души (1980 г.). На конгресите на ХДС се избира Федерално ръководство на партията и Федерален партисен комитет. Председател на партията и на парламентарната група на ХДС/ХСС е Хелмут Кол.

ХРИСТИЯНСОЦИАЛЕН СЪЮЗ (ХСС) — основан през 1945 г. Действува само в Бавария. ХСС е самостоятелна партия със собствени ръководни органи. Образува парламентарен съюз с ХДС. ХСС е най-дясното и най-реакционното крило на блока ХДС/ХСС. ХСС има около 170 хил. членове (1980 г.). Председател на ХСС е Франц-Йозеф Щраус.

ХДС/ХСС издава 2 партийни бюлетина — «Унион или Дойчланд» («Съюз в Германия») и «Дойчланд Унион Дийист» («Служба на немския съюз»), списанията «Дойчес Монатсблат» («Германско месечно издание»), «Политише Майнунг» («Политическо мнение»), най-големите вестници — «Райнише Пост» («Рейнска поща»), «Байери Курир» («Баварски курнер»).

ФИНЛАНДИЯ

(Финландска република)

Държава в Северна Европа. Т е р и т о р и я — 337 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 4,8 млн. души (началото на 1980 г.). Финландия възникна като суверенна държава в резултат на Великата октомврийска социалистическа революция. През декември 1917 г. съветското правителство призна Финландия за независима държава. Дотогава тя беше част от Руската империя.

Голямо значение за Финландия имаха Споразумението за примирие от 19. IX. 1944 г. и Парижкият мирен договор от 10. II. 1947 г., прекратил участието на Финландия във Втората световна война на страната на хитлеристка Германия. Те забраниха дейността на профашистки и антисъветски милитаристични организации във Финландия, преградиха пътя към въвлечането ѝ във военни авантюри, насочени срещу СССР, осигуриха демократични права на всички финландски граждани.

Финландия е парламентарна република. Законодателната власт принадлежи на еднокамарен парламент (200 депутати), който се избира на 4 години. Държавен глава е президентът, който заедно с парламента осъществява законодателната, а заедно с правителството — изпълнителната власт.

Крайъгълен камък във външнополитическия курс на Финландия, носещ имената на двамата следвоенни президенти на страната — «Паасикиви—Кеконен», стана сключеният на 6. IV. 1948 г. по инициатива на съветското правителство Договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между СССР и Финландия. Този договор е продължаван два пъти — през 1955 г., а след това и през 1970 г. за следващите 20 години; той е здрава основа за добросъседските съветско-финландски откошения, за плодотворно взаимодействие на двете страни на международната арена, за взаимно сътрудничество в търговско-икономическата, научно-техническата, културната и в други области. Договорът от 1948 г. е важен фактор за мира и сигурността в Северна Европа.

В изборния през март 1979 г. парламент са представени 8 политическа партии.

ЛИБЕРАЛНА НАРОДНА ПАРТИЯ (ЛНП) — създадена през 1965 г. в резултат от сливането на Финската народна (понастоящем прогресивна) партия и Съюза на либералите. Социална база — висшите и средните слоеве на държавните служители, средните индустриалци, част от интелекциите, предимно преподаватели във висшите и средните училища.

Линията на ЛНП във вътрешната политика се доближава или до дясното течение на Националната коалиционна партия, или до центристката линия на Партията на центъра. Във външната политика ЛНП се придържа главно към «линията Паасикиви—Кеконен».

В ЛНП членуват около 15 хил. души. Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — Съветът на партията. Практическата дейност на ЛНП се ръководи от Ръководството. Председател на партията — Я. Итяля, секретар — К. Вялянен. Печатен орган — бюлетинът «Полтописте» («Фокус»), излиза два пъти в месеца.

НАЦИОНАЛНА КОАЛИЦИОННА ПАРТИЯ (НКП) — създадена през 1918 г., изразява интересите на едрия промишлен и финансов капитал, на част от едрите земевладелци, висшето чиновничество и офицерство, църковните кръгове, на високоплатената интелекциите. Водеща дясна буржоазна партия във Финландия.

В програмата на НКП, приета през 1970 г., и в декларациите на извънредния ѝ конгрес (1978 г.) за главна политическа задача на партията е обявена защитата на «свободното пазарно стопанство», «свободата на личността» и гарантирането на «национално единство».

След Втората световна война Коалиционната партия става главен противник на демократичното развитие на страната и на курса на дружба със СССР. През последните години в документите на НКП се посочва, че тя подкрепя външнополитическата «линия Паасикиви—Кеконен», но по оценката на прогресивните кръгове от финландската общественост това са тактически декларации. Коалиционната партия продължава да е основен вдъхновител на редица десни организации и печатни органи, които се опитват да подкопаят приятелските отношения със Съветския съюз и водят непрекъснатата антисъветска пропаганда. Заедно с английските консерватори и западногерманския ХДС НКП участва активно в дейността на

Европа

т. нар. Европейски демократичен съюз — своеобразен интернационал на десните сили в Европа.

В НКП членуват около 80 хил. души (началото на 1980 г.). Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — Съветът на пълномощниците. НКП има Ръководство начело с избран на конгреса председател на партията. Председател на НКП — Н. Суоминен, секретар — Ю. Исотало. Най-значителни печатни органи, които представляват или подкрепят НКП, са вестник «Ууси Суоми» («Нова Финландия») и издаваният в гр. Тампере «Аамулехти» («Сутрешен вестник»).

ПАРТИЯ НА ЦЕНТЪРА (ПЦ) — до 1965 г. — Аграрен съюз — основана през 1906 г. Социалната ѝ база е основната част от селскостопанското население във Финландия. Преди Втората световна война Аграрният съюз поддържаше главно политическата линия на дясната Национална коалиционна партия, особено във външната политика. След войната под влиянието на Урхо Калева Кеконен, който преди избирането му за президент на Финландия бе признат ръководител на партията, ПЦ изигра важна роля в устоновяването и благоприятното развитие на съветско-финландските отношения.

ПЦ действа в подкрепа на разведряването, за прекратяване надпреварата във въоръжаването и за развитие на международното сътрудничество. ПЦ поддържа редовни връзки с аграрните и центристките партии от скандинавските и редица други европейски капиталистически страни. ПЦ има контакти с КПСС (от 1970 г.), поддържа контакти с Българския земеделски народен съюз, с Германската демократическа селска партия (ГДР) и с Полската обединена селска партия.

Идеологията на Партията на центъра се основава на тезата за така наречения «среден път», който минавал между капиталистическите и социалистическите пътища за развитие на обществото. В програмните документи на партията видно място заемат социалното осигуряване, местното самоуправление, изравняването на условията за живот в различните части на Финландия, подчертава се необходимостта да се създават условия за развитието на личността и т. н. По основните въпроси на вътрешната и особено на икономическата политика ПЦ по правило споделя позициите на другите буржоазни партии.

ПЦ има над 300 хил. членове (началото на 1980 г.). Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите —

Съветът на пълномощниците. Текущата работа се ръководи от Централно ръководство начело с председател и секретар на партията. Председател на ПЦ — П. Вяюрюнен, генерален секретар — С. Кеярайнен. Печатен орган на ПЦ — вестник «Суоменмаа» («Финландска земя»).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (СРП) — левосоциалистическа, основана през 1973 г. на мястото на Социалдемократическия съюз на работниците и дребните земеделци (СДП), отделил се в края на 50-те години от ФСДП. Обединява представители на някои групи трудещи се и на интелигенцията. Защищава интересите на финландския трудов народ. Тя е за общи действия на работническата класа, за международно разведряване, за развитие на приятелски отношения между Финландия и Съветския съюз и другите социалистически страни. Председател на СРП — Л. Кивинен.

ФИНЛАНДСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ФКП) — основана на 29. VIII. 1918 г. от ляво настроени финландски социалдемократи. В течение на 26 години — до излизането на Финландия от Втората световна война (1944 г.), партията действуваше в нелегалност и бе в авангарда на борбата за демократично развитие на Финландия, за миролюбив външнополитически курс, за дружба и сътрудничество със СССР. След Втората световна война ФКП сплоти около себе си широките финландски трудови маси, стана една от водещите политически партии в страната. Най-голямо влияние ФКП има сред работниците от металообработващата, хранителната и дървообработващата промишленост, строителството и др. През последните години значително укрепнаха позициите на комунистите сред учащата се младеж и младите представители на интелигенцията.

В парламента, в местните органи за самоуправление и когато участвува в правителството, ФКП действува в рамките на Демократическия съюз на финландския народ (ДСФН) — масова обществено-политическа организация за сътрудничество между демократичните сили, създадена през 1944 г. от комунистите, заедно с левите социалдемократи и с безпартийни прогресивни дейци. ФКП влиза в ДСФН с правата на колективен член.

В програмните документи на ФКП е посочено, че генерал-

Европа

ната линия на партията е създаването и развитието на фронт на прогресивните сили в страната за борба срещу монополистичния капитал, за разширяване демократичните права на трудещите се и създаване на условия за преход към социализма. ФКП се бори последователно за укрепването на мира и сигурността в Северна Европа, на целия континент и в целия свят, за активна миролюбива външна политика на Финландия, за дружба и всестранио сътрудничество със Съветския съюз и с другите социалистически страни.

Финландската компартия поддържа тесни връзки с КПСС. Делегации на ФКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

ФКП е организирана на принципа на демократическия централизъм. В нея членуват около 49 хил. души (началото на 1980 г.), около 60% от които са работници. Висш орган на партията е конгресът, който се свиква на всеки три години, а между конгресите — Централният комитет. Председател на ФКП — Аарне Сааринен, почетен председател — В. Песи, заместник-председатели — Т. Снисало, О. Хенинен, генерален секретар — А. Аалто. Печатни органи — вестниците «Кансан уутисет» («Народни новини»), издаван от ФКП и ДСФН, и «Тиедонантая» («Вестник»), теоретично списание «Комунисти» («Комунист»).

ФИНЛАНДСКА КОНСТИТУЦИОНАЛИСТИЧНА ДЯСНА ПАРТИЯ (ФКДП) — до 1980 г. — Конституционалистична народна партия — крайно деснонационалистична партия; изразява интересите на едрия монополистичен капитал. Създадена през 1973 г. от десноекстремистки елементи, отцепили се от Националната коалиционна и от Шведската народна партия. Отличава се с ярък антисъветизъм. Председател на партията — Г. Ерирут.

ФИНЛАНДСКА СЕЛСКА ПАРТИЯ (ФСР) — до 1966 г. Партия на дребните земевладелци — основана през 1959 г. от група, отцепила се от Аграрния съюз (сега Партия на центъра). Дребнобуржоазна партия от десен, националистически тип. В програмата (1967 г.) партията се обявява за «нова сила»,

която противостои на всички «стари» политически партии. Но на практика партийното ръководство по правило се сближава с най-десните сили във Финландия. ФСП не само действа заедно с тях в защита на частната собственост и в подкрепа на свободната частна инициатива, срещу разширяването на държавното влияние върху икономическия живот, но и активно се включва в антисъветската дейност на тези сили.

Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — т. нар. Представителство и Ръководство начело с председателя на партията, което ръководи дейността ѝ. Председател на ФСП — П. Венамо (син на нейния основател и фактически ръководител В. Венамо). Печатен орган — в. «Суомен уутисет» («Финландски новини»).

ФИНЛАНДСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ФСДП) — създадена от дясното крило на социалдемократите след разцеплението на старата социалдемократическа партия (основа на през 1899 г.), което бе следствие от поражението на работническата революция през 1918 г. Чак до началото на 60-те години дясното ръководство на ФСДП начело с В. Танер поддържаше курса на реакционните буржоазни кръгове както във вътрешната, така и във външната политика. Ярکو изразеният антикомунизъм и антисъветизъм в политическата линия на тогавашната върхушка на финландската социалдемократия стана причина ФСДП да се окаже единствената в Европа социалдемократическа партия, одобрила участието на страната си във Втората световна война на страната на хитлеристка Германия. След края на войната заедно с дясната Национална коалиционна партия ръководството на ФСДП още дълго време се опитваше да води антисъветска политика. Но всичко това доведе до значително намаляване на влиянието на ФСДП, стана причина за разцеплението ѝ, принуди партията на конгреса през 1963 г. да смени ръководството си и да заяви, че подкрепя официалния външнополитически курс на страната, насочен към развитието на добросъседство и сътрудничество със СССР. Новото ръководство на ФСДП начело с Р. Пааси изостави донякъде антикомунистическата линия и през 1966 г. се съгласи да сътрудничи с Компартията в правителството на Финландия, а по-късно (1968 г.) установи между партийни отношения с КПСС. На международната арена, включително и в Социалистическия интернационал, ФСДП се

Европа

обявява за международно разведряване, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването и постепенен преход към разоръжаване.

Принципната програма на ФСДП, приета през 1952 г., е пропита от реформистки дух и предвижда постепенна трансформация на капитализма в т.нар. «демократически социализъм». На практика политиката на партията отговаря на интересите на едрия капитал. Същевременно линията на ФСДП да осъществява отделни реформи, които облекчават положението на една или друга група трудещи се, ѝ осигурява влияние сред значителна част от работниците, служещите, чиновниците, интелгенцията, определена част от дребната буржоазия и водеща роля в повечето финландски профсъюзи.

Във ФСДП членуват около 100 хил. души (началото на 1980 г.) Външ орган е конгресът, а между конгресите — Висшият партнен съвет. Текущата работа се ръководи от Изпълнителен комитет начело с председателя на партията. Председател на партията — К. Сорса, генерален секретар — У. Сундквист. Печатен орган — в. «Суомен соснали-демократи» («Финландски социалдемократ»). Политико-теоретичен орган — «Социалистинен айкакауслехти» («Социалистически журналист»).

ХРИСТИЯНСКИ СЪЮЗ (ХС) — десноклерикална буржоазна партия, възникнала през 60-те години при обединението под религиозни лозунги на излезли от различни буржоазни партни лица, предимно жени. Няма определена политическа програма. На парламентарните избори през 1979 г. ХС събра 4,8% от гласовете и получи 9 мандата в парламента.

Външ орган е годишният конгрес, а между конгресите — Съветът, изпълнителен орган — Ръководство. Председател на ХС — Р. Вестерхолм, секретар — Е. Алмгрен.

ШВЕДСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ШНП) — буржоазна, основана през 1906 г. под лозунги в защита на интересите на шведското национално малцинство във Финландия. Социалната база на ШНП включва всички слоеве на обществото, но политическата ѝ линия се определя от представителите на едрия капитал и на средната буржоазия, а също на чиновниците и интелгенцията. Стреми се към сътрудничество с центристките сили и подкрепя официалния външнополитически курс на Финландия.

Висш орган между годишните конгреси е Съветът на партията. Текущата дейност се ръководи от Работна комисия. Председател на партията — П. Стенбек, секретар — Б. Бергман. Политическите възгледи и позиции на партията в общи линии се изразяват от в. «Хувудстадсбладет» («Столичен вестник»).

ФРАНЦИЯ

(Френска република)

Държава в Западна Европа. Територия — 551,6 млн. кв. км. Население — 53,37 млн. души (1979 г.).

Франция е република. Държавен глава е президентът. Законодателната власт се осъществява от парламент, състоящ се от две камари: Национално събрание и Сенат. Изпълнителната власт се осъществява от президента, фактически с неограничени пълномощия, и от Министерския съвет. Върху развитието на политическата обстановка в страната влияят съществуването на силна партия на работническата класа и революционните традиции на работническото движение, съществуването на много политически партии, сложната социална структура, изострянето на социалните антагонизми.

Във вътрешната политика наред с методите на буржоазния реформизъм френските управляващи кръгове все повече използват и методите на авторитарното управление и настъплението срещу демократичните права и свободи. За външната политика на Франция е характерен стремеж към сътрудничество в рамките на НАТО и ЕИО с другите западноевропейски страни. В същото време тя води политика на разведряване и сътрудничество със Съветския съюз и с другите социалистически държави.

ДЕМОКРАТИЧЕСКИ СОЦИАЛЕН ЦЕНТЪР (ДСЦ) — образуван е през 1976 г. чрез сливането на две партни: Демократическия център и «Център за демокрация и прогрес». Буржоазна групировка, която се опира на най-консервативната част от едрата и средната буржоазия. Центристите влязоха в правителството и в правителствената коалиция през 1974 г. след

Европа

избирането на В. Жискар д'Естен за президент на републиката.

Ръководителите на Демократическия социален център се обявяват за укрепване на «атлантическата солидарност», за организиране на «съвместна отбрана» на Западна Европа, дори за създаване на общи (с Англия и ФРГ) ядрени сили, за разширяване на сътрудничеството на Франция с военната организация на НАТО. Председател на партията — Жан Льокаюс. Генерален секретар — А. Дилижан.

РАДИКАЛНА ПАРТИЯ — най-старата буржоазна партия във Франция, създадена през 1869 г. Социалната ѝ опора са дребната и средната буржоазия с републикански и антиклерикални възгледи, част от либералната интелигенция, заможното селичество.

Радикалната партия игра видна роля между двете световни войни. Нейни представители не един път са ръководили правителствата на републиката, били са президенти на Франция.

След Втората световна война възникналите в РП разногласия се изостриха, особено в началото на 70-те години. През 1972 г. лявото крило на радикалите скъса с ръководството и се отдели от партията, като създаде Движение на левите радикали. През 1978 г. партията на радикалите и радикалсоциалистите влезе в центристкия Съюз за френска демокрация и се присъедини към правителствената коалиция. Председател на партията — Д. Барнани. Генерален секретар — А. Росино.

РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (РП) — създадена през 1966 г. Влиза в Съюза за френска демокрация. До май 1977 г. се наричаше «Национална федерация на независимите републиканци». Партията бе ръководена от Валери Жискар д'Естен до май 1974 г., когато той бе избран за президент на републиката.

Изразява интересите на финансовата аристокрация, едрата и част от средната буржоазия, висшето чиновничество и на някои слоеве от научно-техническата интелигенция. Ръководителите на РП водят политика на «строги икономии», на настъпление срещу правата на трудещите се и на по-нататъшно подчинение на държавата и на политиката на страната на интересите на едрите монополи. Във външната политика «републи-

канците» са привърженици на отиваща далеч икономическа и политическа интеграция в рамките на ЕИО. Почетен председател — М. Помятовски. Генерален секретар — Ж. Блан.

СБОР ЗА РЕПУБЛИКАТА (РПР) — една от основните буржоазни партии. Създадена през 1958 г. от привърженици на Дьо Гол. Първоначално бе наречена Съюз в защита на новата република, а по-късно (през 1968 г.) — Съюз на демократите за защита на републиката (ЮДР). При управлението на Дьо Гол (1958—1969 г.), а след това при Ж. Помпиду (1969—1974 г.) бе основната управляваща партия с мнозинство в Националното събрание. Партията е подкрепяна от едрата и средната буржоазия, част от висшите политически и армейски кръгове, и също в определена степен и от националистически настроените слоеве на дребната буржоазия. Напускането на политическата арена, а след това и смъртта на Дьо Гол лишиха партията от фактическия ѝ ръководител и съществено понижиха морално-политическия ѝ авторитет. На извънредния конгрес през декември 1976 г. партията бе реорганизирана и прие сегашното си название.

Политическата програма на РПР е: укрепване на държавата и приоритет на президентската власт, «строга икономия» на гърба на трудещите се, по-нататъшно увеличаване ядреното въоръжение на Франция, независим курс на международната арена.

В дейността си партията се опира предимно на държавния апарат и на различни длъжностни лица. Ръководни органи са конгресът и Централният комитет (ЦК). Създаденият през 1976 г. пост председател на партията се заема от Жак Ширак, генерален секретар — Бернар Пон.

СЪЮЗ ЗА ФРЕНСКА ДЕМОКРАЦИЯ (СФД) — влиятелна буржоазна десноцентристка групировка. Създадена през февруари 1978 г. при подкрепата на президента Жиска д'Естен, непосредствено пред изборите за Национално събрание като предизборен центристски блок. В нея влизат: Републиканската партия, Демократическият социален център, Радикалната партия.

Социалната опора на партията е едрата промишлена и финансовата буржоазия, висши държавни чиновници, част от

Европа

средната и дребната буржоазия. През март 1980 г. се състоя II конгрес на СФД. Председател на СФД — Жан Льоканюе.

Политическите групировки, които влизат в СФД, запазват своята структура и ръководните си органи.

ФРЕНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ФКП) — създадена през декември 1920 г. под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция с решението на мнозинството от участниците в конгреса на социалистите в Тур за присъединяване към III интернационал. Названието комунистическа партия тя носи от януари 1921 г. Видна роля за формирането и укрепването на ФКП върху основата на марксистко-ленинските идеи имат М. Кашен, П. Вайян — Кутюрне, М. Торез, Ж. Дюкло, В. Фрашон, П. Сепар, В. Роше и други дейци на френското работническо движение. Най-голямата политическа партия във Франция, която защитава активно интересите на трудещите се и е за демократични промени, за единство на работническото движение, за мир, разведряване, социализъм, за френско-съветска дружба.

През първите години от съществуването ѝ във ФКП се водеше упорита борба за преодоляване на останалите в наследство реформистки възгледи, срещу опортюнистичните, троцкистките и сектантските елементи. В тази борба партията постепенно укрепваше връзките си с масите и влиянието си сред трудещите се. Към средата на 30-те години ФКП се превърна в масова пролетарска партия от ленински тип. През войната и фашистката окупация на Франция комунистите заедно с другите патриотични сили застанаха начело на съпротивителното движение.

През първите години след Втората световна война представители на ФКП — М. Торез, Ф. Бю и др. — влязоха в правителството на Дьо Гол и изиграха важна роля във възстановяването на националната икономика и приемането на редица социални закони в интерес на трудещите се. ФКП ръководеше борбата на френските трудещи се за демокрация и социализъм, за национална независимост и независима външна политика, срещу монополистичния капитал и реакцията, срещу колониалните войни (в Индокитай и Алжир), за мир и дружба между народите. По инициатива на ФКП в резултат на упоритите ѝ действия за единството на работническото и демократичното движение през юни 1972 г. бе създаден съюз на левите сили

въз основа на обща антимонополистична правителствена програма с участието на ФКП, Социалистическата партия и левите радикали. Но той не получи достатъчно ефикасна подкрепа от трудещите се. Поради това в навечерието на изборите за Национално събрание през март 1978 г. съюзът на левите сили се разпадна. Комунистите продължават борбата за сплотяване на трудещите се на нова, по-здрава основа.

Във ФКП членуват (май 1979 г.) 700 хил. души: около 50% са работници, 28% — служещи, 3,2% — селяни, 12,8% — пенсионери, 6,9% — други. Жените във ФКП са 35,7%.

В работата си сред масите ФКП се опира на Общата конфедерация на труда, на Движението на френската комунистическа младеж, Съюза на френските жени и други демократични организации на трудещите се. След президентските избори през 1981 г. ФКП е представена в сформираното от социалистите правителство с 4 министри. Комунисти ръководят общински съвети и са кметове на много градове във Франция.

ФКП играе активна роля в международното комунистическо и работническо движение. Тя стои на интернационални позиции по ключовите международни въпроси и основните проблеми на световното комунистическо движение. Делегации на ФКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии през 1976 г. По инициатива на ФКП и ПОРП в Париж през април 1980 г. бе организирана срещата на европейските комунистически и работнически партии за мир и разоръжаване. ФКП развива връзки с компартиите на много страни в света. ФКП и КПСС са свързани с отдавнашна тясна дружба и солидарност. През януари 1980 г. в Москва се състоя среща между делегация на КПСС начело с другаря Л. И. Брежнев и делегация на ФКП начело с другаря Ж. Марше.

ФКП е изградена организационно върху принципа на демократическия централизъм и териториално-производственото деление. Висш ръководен орган на ФКП е конгресът, който се свиква един път на три години (последният, ХХІІІ конгрес се състоя през май 1979 г.). На конгреса се избира Централен комитет (ЦК) и Централна комисия за финансов контрол. На пленум на ЦК се избират Политбюро, секретари и генерален секретар на партията. Съгласно устава, приет на ХХІІІ конгрес, създаден е също Централен национален съвет на пар-

Европа

тията — консултативен орган. Генерален секретар на ФКП — Ж. Марше. Печатни органи на ФКП — в. «Юманите» («Човечество»), седмично издание «Юманите диманш», теоретично и политическо списание «Кайе дю комюнисм» («Комунистически тетрадки»), седмично издание «Революсион».

ФРЕНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ФСР) — създадена през 1905 г. при сливането на двете съществуващи дотогава във френското работническо движение социалистически течения, ръководени от Ж. Гед и Ж. Жорес. Партията бе наречена Френска секция на работническия интернационал (СФИО).

През 30-те години СФИО сътрудничесхе с Компартията при създаването и в дейността на Народния фронт, дал отпор на фашизма във Франция и предприел важни социални мерки в интерес на трудещите се. През първите следвоенни години СФИО запази лоялни отношения с Компартията, но впоследствие под въздействие на вътрешната и външната реакция ръководителите на СФИО преминаха на антикомунистически и антисъветски позиции. През 1947 г. ръководството на СФИО спомогна за изключването на комунистите от правителството. Ръководителите на партията съдействаха за въвличането на Франция във военни блокове и в колониални авантюри (Алжир, Суец). Във вътрешната политика ръководството на СФИО следваше политика на класово съглашателство и разединение на работническото движение.

Тази политика стана причина СФИО да загуби влиянието си сред трудещите се, да отслабнат позициите ѝ и да възникне дълбока вътрешна криза. Кризата в партията и изострянето на класовата борба в страната доведе до определени промени в политиката на СФИО и до смяна на ръководството ѝ. През юни 1971 г. на конгрес в Епние бе прието решение за съюз с Компартията. СФИО се преименува в Социалистическа партия. През юни 1972 г. социалистите заедно с ФКП създадоха Съюз на левите сили въз основа на обща правителствена програма, което допринесе за укрепване на позициите и за увеличаване броя на партийните членове.

На извънредните парламентарни избори през 1981 г. за кандидатите на левницата (ФКП, ФСР и Движението на левите радикали) гласуваха 56, 5% от избирателите. Социалистите

засядно с Движението на левите радикали имат 285 депутати в Националното събрание и съставиха правителството.

Конгресът на ФСП през април 1979 г. показва, че в основата на политическата програма и дейността на партията продължава да стои реформизмът. Главната социална опора на партията са дребнобуржоазните слоеве в града и селото.

Във ФСП членуват около 180 хил. души (1979 г.), сред които преобладават средните и висшите чиновници, служещи, търговци, представители на дребнобуржоазните кръгове. Работниците са около 3% от партийните членове. В партията има фракции и групировки, които водят фракционна борба.

През януари 1980 г. на националната конференция на ФСП бе приет «Социалистически проект» — програмен документ, който отразява нов завой надясно в позициите на партията както по вътрешните, така и по международните въпроси. ФСП членува в Социалистическия интернационал. Ф. Митеран е един от неговите заместник-председатели. Висш орган на партията е конгресът, който избира Ръководен комитет, Национално бюро и Секретариат на партията. Първи секретар — Лионел Жоспен. Партиен орган — седмичното издание «Юните» («Единство»).

Обединена социалистическа партия (ОСП) — малка дребнобуржоазна групировка, създадена през 1960 г. от сливането на няколко леви и левичарски групи. Влиянието ѝ и политическото ѝ значение са незначителни. Тя има около 10 хил. членове; в опозиция на правителството е, стои на позициите на войнствувания антикомунизъм. Председател на ОСП — Ю. Бушардо. Движение на левите радикали (ДЛР) — малка дребнобуржоазна групировка, създадена през 1972 г. след разцепление на партията на радикалите върху основата на отцепилото се ляво крило. Бе в опозиция на правителството. През лятото на 1972 г. се присъедини към Съюза на левията върху основата на обща правителствена програма. През 1977 г. ръководството на левите радикали заяви, че не се смята обвързано със задълженията от общата програма. Председател на движението — Р.-Ж. Шварценберг. Национален център на независимите — малка буржоазна групировка, основана през 1949 г. Опира се на едрите индустриалци, търговци и земеделци. Съюзява се с центристкия Съюз за фрейска демокрация. Революционна комунистическа лига — малка троцкистка

групировка. Основната ѝ дейност е насочена срещу Компартията и социалистическите идеи. «Форс нувел» («Партия на новите сили») — малка крайно дясна профашистка групировка. Председател — Тиксие Винянкур.

ХОЛАНДИЯ

(Кралство Холандия)

Държава на северното крайбрежие на Западна Европа. Територия — 41,1 хил. кв. км. Население — 14,2 млн. души (1979 г.). Холандия е конституционна монархия. Законодателната власт принадлежи на краля (от 30 април 1980 г. — кралица Беатрикс I) и на Генералните щати (парламента), състоящи се от две камари. Изпълнителната власт се осъществява от Министерския съвет (правителството).

Холандия е членка на НАТО, ЕИО и на някои други политически и икономически организации на страните от Западна Европа. В страната има щабове на НАТО, американски военни бази, бойни части и складове на бундесвера. Особено характерно за вътрешната политика на правителството е настъплението срещу социалните и демократичните права на трудещите се.

В страната са регистрирани повече от 70 политически партии. В парламента са представени 11 партии.

«ДЕМОКРАТИЧЕСКИ СОЦИАЛИСТИ—70» («ДС—70») — партията е основана от група дясно настроени социалдемократи през 1970 г. В партията членуват 6 хиляди души. Председател — З. Хартог.

«ДЕМОКРАТИ—66» («Д—66») — партията е основана през 1966 г. от представители на прогресивната интелигенция. В нея членуват 10 хиляди души. Председател на партията. — Я. теи Брик.

НАРОДНА ПАРТИЯ ЗА СВОБОДА И ДЕМОКРАЦИЯ (НПСД) — либерална буржоазна партия, основана през 1946 г. Из-

разява интересите на част от едрата монополистична буржоазия, чиновничеството и интелигенцията.

Партията се обявява за «неприкосновеност на короната», за общество, основано на «християнство, свобода и социална справедливост», отхвърля «социализацията» на средствата за производство; във външната политика тя е «за военно равновесие между Изтока и Запада», за атомно въоръжаване на Запада, за «модернизация на ракетно-ядреното оръжие със среден радиус на действие», за «европейско единство».

Висш орган е конгресът, който се свиква един път на 1—2 години. Текущата работа на партията се ръководи от Изпълнителен комитет (7 души). В партията членуват 104 хиляди души. Председател на партията — Ф. Кортхалс Алтес. Печатен орган — в. «Алгемееи дагблад».

ПАРТИЯ НА ТРУДА (ПТ) — реформистка партия, създадена през февруари 1946 г. чрез сливане на част от Социалдемократическата работническа партия с буржоазно-клерикални групировки. Влиза в Социалистическия интернационал. В приетата през 1959 г. програма ПТ си поставя за цел установяването на «демократически социализъм», като се запази частната собственост върху средствата за производство.

Ръководеното от социалиста В. Дреес правителство прие през 1948 г. законопроект да не се допускат комунисти на държавна служба, присъедини Холандия към НАТО и други военно-политически блокове. На състоялия се през октомври 1972 г. извънреден конгрес на ПТ бяха разкриткувани някои аспекти на агресивния курс на НАТО, но не бе подкрепено предложението на много партийни членове страната да излезе от този блок.

През 1973—1977 г. ПТ застана начело на коалиционно правителство, образувано от представители на пет партии. На януарския конгрес на ПТ (1977 г.), състоял се малко преди редовните парламентарни избори, около 40% от делегатите се обявиха за съкращаване на военните разходи, за излизането на страната от НАТО, за разпускането на НАТО и на Варшавския договор, за постепенно създаване на безядрени зони в Европа.

През декември 1979 г. по предложение на ПТ и на партията «Д—66» втората камара на парламента разгледа и прие проек-

Европа

то резолюция срещу разполагането на нови американски ракети със среден радиус на действие.

ПТ има 120 хиляди членове. Председател на партията — М. ван ден Берг. Централен орган — в. «Хет фрайе фолк».

ПАЦИФИСТКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — основана през февруари 1957 г. чрез обединение на опозиционна група социалисти, напуснали Партията на труда, и представители на пацифистките организации «Църква и мир», «Общохоландска акция за мир» и др. В ПСП членуват пацифистки настроени представители на дребната и средната буржоазия, интелигенцията и духовенството.

В ПСП членуват над 8 хиляди членове. Председател на партията — Л. Меертенс. Печатен орган — «Бефрейднинг» («Освобождение»).

ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА РАДИКАЛИТЕ (ППР) — образувана през 1968 г. от група християнрадикали, отделили се от Католическата народна партия. ППР има 13 хиляди членове. Председател на партията — М. Бекерс.

ХОЛАНДСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХКП) — основана през 1918 г. на основата на лявото крило на Холандската социалдемократическа партия. През април 1919 г. влиза в Коминтерна.

През немско-фашистката окупация (1940—1945 г.) ХКП участва активно в съпротивителното движение. В тежките условия на нелегалната борба партията загуби близо 60% от членския си състав. През 1957 г. и 1960 г. делегации на ХКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии, а също в Берлинската конференция (1976 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

През 1964—1974 г. ХКП практически не участвуваше в инициативите, организирани в рамките на международното комунистическо движение, не поддържаше контакти с КПСС и с много братски партии. След 1975 г. контактите и връзките бяха възстановени.

XVI конгрес на ХКП (януари 1978 г.) потвърди верността на Компартията към принципите на марксизма-ленинизма, обяви се за укрепване и разширяване на контактите с

другите партии. Конгресът възложи на ЦК да изработи проект за нова програма на ХКП, която определя пътя на страната към социализма. XXVII конгрес на ХКП се състоя през юни 1980 г. Делегатите обсъдиха резултатите от дейността през отчетния период и бъдещите задачи на партията. Бяха приети резолюции, в които се формулира бойната програма на партията през близките години: «За дейността срещу ядреното оръжие, за мир и сигурност», «Въпроси на социално-икономическата борба», «За позицията в парламента и целите на ХКП», «За силна Холандска комунистическа партия».

За първи път от много години на конгреса присъстваха делегации на редица политически партии в страната, включително и на Партията на труда, представители на профсъюзни и обществени организации. На конгреса бе избран нов ЦК. За председател на ЦК на партията бе преизбран Х. Хукстра.

Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — Централният комитет. Политбюро на ЦК ръководи текущата работа. ХКП има 29 хиляди членове. Централен орган — в. «Де Ваархейд» («Истината»), теоретичен орган — сп. «Политик ен кюлтюр» («Политика и култура»).

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКИ АПЕЛ (ХДА) — основана през октомври 1980 г. при обединението на три клерикални партии — Антиреволюционната, Католическата народна партия и Християнсторическия съюз. От 1977 г. тези партии действуват в единен блок.

ХДА се обявява за «модернизация на ракетно-ядреното оръжие със среден радиус на действие», но както и НПСД е принудена да се съобразява с общественото мнение в страната. Поради това на декемврийската (1979 г.) сесия на Съвета на НАТО правителството на Холандия зае «особена» позиция, изразявайки несъгласие с разполагането на американски ядрени ракети «Пършинг—2» и на крилати ракети на територията на страната; правителството посочи, че ще вземе решение по този въпрос в зависимост от успеха, който ще постигнат страните в ограничаването на ракетно-ядреното оръжие.

ХДА има 165 хиляди членове. Председател — П. Бюкман.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

(Чехословашка социалистическа република, ЧССР)

Чехословашката социалистическа република (ЧССР) е федерална социалистическа държава, която се състои от две равноправни републики — Чешката социалистическа република (ЧСР) и Словашката социалистическа република (ССР). ЧССР е разположена в Централна Европа. Т е р и т о р и я — около 128 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 15 282 хил. души (1. I. 1980 г.). Висш законодателен орган на ЧССР е Федералното събрание. Държавен глава е президентът (избира се на 5 години). Висш изпълнителен орган — федералното правителство, което е отговорно пред Федералното събрание.

Като самостоятелна държава Чехословакия е образувана през 1918 г., след разпадането на Австро-Унгарската монархия. След Мюнхенския сговор (1938 г.) през 1939 г. фашистка Германия раздели страната, като създаде така наречената Словашка държава с марионетно клерикално-фашистко правителство и окупира чешките земи. Под ръководството на ЧКП народите на Чехословакия не се примириха с робството и разгърнаха антифашистка националноосвободителна борба. През 1944 г. избухна Словашкото национално въстание, поставило началото на националндемократичната революция в страната, а през май 1945 г. избухна въстанието на чешкия народ.

Съветската армия с участието на чехословашките воители освободи Чехословакия от фашистките окупатори през 1945 г. и след победата на националноосвободителната борба чехословашкият народ получи отново национална и държавна независимост. В страната бе установен народнодемократичен строй, бяха извършени дълбоки социално-икономически преобразования. През февруари 1948 г. трудещите се под ръководството на ЧКП нанесоха решаващо поражение на буржоазията, опитала се да върне страната към капиталистическия път на развитие. Победоносният февруари ознаменува победата на социалистическата революция, доведе до установяването на диктатура на пролетариата в страната и откри широк път към изграждането на социализма.

Чехословашкият народ постигна големи успехи в социалистическото строителство. През 1960 г. бе приета нова кон-

ституция и Чехословакия започна да се нарича Чехословашка социалистическа република (ЧССР). През 1968 г. действащите в страната и в партията антисоциалистически сили и десните опортюнисти предизвикаха дълбока политическа криза и се опитаха с помощта на чуждестранните империалистически кръгове да извършат контрареволуционен преврат. Като се опираха на интернационалната помощ на братските социалистически страни, чехословашките трудещи се защитиха социалистическите завоевания и продължават успешно да строят развитото социалистическо общество. По икономическия си потенциал, социалните завоевания, жизненото равнище, развитието на културата, науката, образованието и здравеопазването ЧССР е една от водещите страни в света.

Чехословакия поддържа дипломатически отношения със 127 държави и почти със също толкова страни — търговски връзки. Във външната политика ЧССР продължава да разширява и задълбочава съюзническите отношения, дружбата и всестранното сътрудничество със СССР и с другите страни от социалистическата общност, бори се активно за международно разведряване, за мир и сигурност на народите. Чехословакия е членка на Съвета за икономическа взаимопомощ и участничка във Варшавския договор от основаването им.

ЧЕХОСЛОВАШКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЧКП) — образувана през май 1921 г. на основата на Социалдемократическата работническа партия (лява) при обединението на марксистките организации и групи, възникнали в периода на революционен подем в страната под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция. Значителна роля в създаването на ЧКП изиграха Б. Шмерал, А. Запотоцки, К. Крейбих и други дейци на чехословашкото работническо движение. Голямо значение за създаването и укрепването на ЧКП имаха помощта и подкрепата на В. И. Ленин. ЧКП се формира като партия от ленински тип в острата борба с опортюнистическите елементи и течения. На V конгрес (1929 г.) начело на партията застана марксистко-ленинското ядро, ръководено от Клемент Готвалд.

През годините на буржоазната република ЧКП ръководеше борбата на чехословашките трудещи се срещу капиталистическия гнет и експлоатация. През 30-те години ЧКП бе единствената партия, която се бореше последователно срещу фа-

Европа

шистката опасност, за свободата и националната независимост на страната. През 1938 г., след Мюнхенската спогодба, ЧКП бе забранена. По време на фашистката окупация (1939—1945 г.), действайки в нелегалност, ЧКП обедини около себе си всички прогресивни сили за борба срещу окупаторите. След освобождението на Чехословакия от фашистките окупатори през май 1945 г. и установяването на народнодемократичния строй в страната ЧКП организира борбата за прерастването на националдемократичната революция в социалистическа. През февруари 1948 г. трудещите се под ръководството на ЧКП ликвидираха опитите на буржоазията да извърши контрареволуционен преврат и осигуриха победата на социалистическата революция.

През юни 1948 г. ЧКП се обедини със Социалдемократическата партия върху основата на марксизма-ленинизма.

На IX конгрес на ЧКП (1949 г.) бе определена генералната линия на партията за изграждане на социализма, бяха набелязани задачи за индустриализацията на страната и социалистическото преустройство на селото. На X конгрес на ЧКП (1954 г.) бе констатирано, че в резултат от изпълнението на първия петгодишен план (1949—1953 г.) в страната е построена стабилна основа на социалистическото общество, че социалистическият сектор е станал решаващ в икономиката. На общодържавната конференция на ЧКП (1960 г.) бе одобрен проектът на новата социалистическа конституция, приета от Националното събрание през юли 1960 г. През следващите години в дейността на партията започнаха да се увеличават трудностите и слабостите, бяха допуснати отделни грешки. На XIII конгрес на ЧКП (1966 г.) бяха определени основните насоки за преодоляването на трудностите и решаването на назрелите проблеми. Но тогавашното ръководство на ЧКП не осигури изпълнението на конгресните решения и премахването на слабостите и грешките. Това доведе до засилването на кризисните явления в партията.

На януарския пленум (1968 г.) на ЦК на ЧКП бе поставено искането да се ликвидира всичко, което пречи за последователното прилагане на ленинските норми за партиен живот, на развитието на социалистическото общество. Но избраното от пленума ръководство на ЦК на ЧКП, в което десните опортюнисти взеха надмощие, не предприе необходимите мерки за изпълнението на поставените задачи и откри пътя за ши-

роко настъпление на десните и антисоциалистическите сили. С подкрепата на чуждестранните империалистически центрове те разгърнаха яростни атаки срещу марксистко-ленинския курс на партията и основите на социализма, стремяха се да подкопаят приятелските отношения между Чехословакия и Съветския съюз и другите социалистически страни, подготвиха контрареволуционен преврат.

Опирайки се на интернационалната помощ на братските социалистически страни, чехословашките трудещи се начело с марксистко-ленинското ядро на ЧКП нанесоха решително поражение на контрареволуционните и десноопортюнистичните сили и защитиха завоеванията на социализма. На априлския (1969 г.) пленум на ЦК на ЧКП бе избрано ново ръководство на ЦК начело с Густав Хусак, което разгърна целенасочена дейност за сплотяването на партията върху принципите на марксизма-ленинизма и за възстановяването на ръководната ѝ роля. Важен етап в нормализацията на обстановката в партията стана Декемврийският (1970 г.) пленум на ЦК на ЧКП, на който бе приет документът «Поуките от кризисното развитие в Чехословашката компартия и в обществото след XIII конгрес на ЧКП».

Забележително събитие в живота на партията и страната станаха XIV (1971 г.) и XV (април 1976 г.) конгрес на ЧКП, които демонстрираха победата на марксистко-ленинските сили в борбата за възстановяване на ЧКП като партия от ленински тип и тържеството на принципите на пролетарския интернационализъм. На XVI конгрес на ЧКП (април 1981 г.) бяха поставени нови задачи за изграждането на развитото социалистическо общество в Чехословакия, които се изпълняват успешно.

Чехословашката комунистическа партия се бори активно за единството на световното комунистическо движение върху принципите на марксизма-ленинизма, за развитието и задълбочаването на дружбата и сътрудничеството със Съветския съюз и с другите страни от социалистическата общност, за укрепването на мира в целия свят. ЧКП участва в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

ЧКП има 1538 хиляди членове и кандидат-членове (1. I. 1981 г.).

Европа

Генерален секретар на ЦК на ЧКП — Густав Хусак. Централен печатен орган — в. «Руде право» («Червено право»); теоретични и политически списания — «Нова мисъл» и «Живот страны».

Съставна част от Чехословашката комунистическа партия е Словашката комунистическа партия (СКП) — тя е териториална организация на ЧКП. СКП има над 378 хиляди членове и кандидат-членове. (I. I. 1981 г.). Първи секретар на ЦК на СКП — Йозеф Ленарт. Печатен орган на ЦК на СКП — в. «Правда».

ПАРТИЯ НА СЛОВАШКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ (ПСВ) — създадена след февруарската победа на трудещите се над реакцията през 1948 г. Обединява малка част от градското и селското трудово население на Словакия. Партията влиза в Националния фронт на ЧССР, подкрепя програмата за строителството на социализма, признава ръководната роля на ЧКП. Представена е във Федералното събрание на ЧССР, а също в словашките държавни органи. Председател на Президнума на ЦК на партията — Йозеф Мяртан. Печатен орган на партията — в. «Люд» («Народ»).

СЛОВАШКА ПАРТИЯ НА СВОБОДАТА (СПС) — образувана през 1946 г. след отцепване от Словашката демократична партия. Обединява известна част от бившата словашка дребна буржоазия, служещи и интелигенция, предимно католици. Партията влиза в Националния фронт на ЧССР, подкрепя неговата програма, сътрудничи с ЧКП и с другите политически партии в изграждането на социализма. Има свои представители във Федералното събрание на ЧССР и в словашките държавни органи. Председател на партията — Михал Жакович. Печатен орган на партията — в. «Слобода».

ЧЕХОСЛОВАШКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ЧНП) — създадена през февруари 1948 г. след реорганизацията на съществуващата от 1918 г. едноименна буржоазна партия. ЧНП обединява гражданите, изповядващи християнска религия (главно селяни). Партията влиза в Националния фронт на ЧССР и признава ръководната роля на ЧКП в живота на страната. На конгреса на ЧНП през 1977 г. бе одобрена програмата за по-нататъшното развитие на социалистическото общество в Чехословакия, наредена на XV конгрес на

ЧКП. ЧНП действа само в областите на ЧСР. Партията е представена във Федералното събрание на ЧССР, в Чешкия национален съвет, в правителството на ЧСР и в местните национални комитети.

Председател на ЧНП — Збинек Жалман. Централен орган на партията — в. «Лидова демокрация» («Народна демокрация»).

ЧЕХОСЛОВАШКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЧСП) — създадена през 1948 г. от част от членовете на съществуващата от 1897 г. Национална социалистическа партия. Обединява някои слоеве от населението, принадлежало по-рано към градската средна и дребна буржоазия, интелигенция, а също малка част от работници и селяни. ЧСП влиза в Националния фронт на ЧССР, признава ръководната роля на ЧКП в живота на страната и подкрепя програмата за изграждането на социализма в Чехословакия. Партията действа в ЧСР, представена е във Федералното събрание на ЧССР, в Чешкия национален съвет, в правителството на ЧСР, в местните национални комитети. ЧСП одобри програмата за по-нататъшното развитие на социалистическото общество в Чехословакия, изработена на XVI конгрес на ЧКП. Председател на ЧСП — Бохуслав Кучера. Централен орган на партията — в. «Свободно слово».

ШВЕЙЦАРИЯ

(Швейцарска конфедерация)

Държава в Централна Европа. Територия — 41,3 хил. кв. км. Население — 6,3 млн. души (1980 г.). Швейцарската конфедерация е федеративна парламентарна република, състои се от 23 кантона, всеки от които има своя конституция, парламент и правителство. Законодателната власт принадлежи на Федералното събрание (парламента), което се състои от две камари: Национален съвет (200 депутати) и Кантонален съвет (45 депутати). Изпълнителната власт се осъществява от Федералния съвет (правителството). Държавен и правителствен глава е президентът на конфедерацията, избира се за една година от състава на федералните съветници.

Европа

Един от най-острите вътрешнополитически проблеми е безправното положение на чуждестранните работници. Поради закриване на работните места през последното десетилетие 250 хил. чуждестранни работници бяха принудени да напуснат страната. Друг проблем е засилването на политическата пасивност на населението. Външнополитическата доктрина на Швейцария е «универсалният неутралитет». По основните външнополитически въпроси Швейцария се придържа към позициите на развитите капиталистически държави, а през последните години разширява връзките си със социалистическите страни.

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ЛП) — до 1977 г. се наричаше Швейцарски либерално-демократически съюз (създадена през 1913 г.). ЛП е обединение на либералните партии в кантоните Женева, Во, Нюшател и Базел. Малка, но достатъчно влиятелна реакционна групировка на швейцарската буржоазия, особено тясно свързана с големите женевски банкери и с базелските химически тръстове. Обявява се за неограничена «свобода на частната инициатива», срещу увеличението на преките данъци и за увеличение на косвените данъци, против подобряването на социалното законодателство. По основните вътрешно- и външнополитически въпроси линията на партията съвпада с позицията на Швейцарската радикално-демократическа партия. По някои данни в нея членуват около 10 хил. души.

На парламентарните избори през 1979 г. тя получи 6 места в Националния съвет и 3 места в Кантоналния съвет. ЛП контролира вестниците «Базлер нахрихтен» («Базелски известия»), «Журнал дьо Женев» («Женевски вестник»), «Газет дьо Лозан» («Лозански вестник»).

ПАРТИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ (ПН) — Съюз на независимите — основана през 1935 г. от големия индустриалец Дутвайлер, тя е финансирана от най-големия монополистичен тръст «Мигро», който разполага с широка мрежа от магазини и културни институти. Социалната база на ПН е дребната буржоазия. Към основните политически въпроси партията подхожда от десни позиции. «Независимите» прибягват широко до демагогски методи — обявяват се за ограничаване на косвените данъци и за известно повишаване на

преките данъци върху едрия капитал, против увеличението на разходите за военни нужди. В ПН членуват около 6 хил. души. На изборите през 1979 г. партията получи 8 места в Националния съвет. Нейните представители заедно с депутатите от ШЕНП образуват обща парламентарна група. По основните въпроси поддържат правителството. Председател на ПН — В. Бил.

ШВЕЙЦАРСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКО-ХРИСТИЯНСКА ПАРТИЯ (ШДХП) — оформила се като общонационална партия през 1912 г. (до 1970 г. Консервативна християнско-социална католическа партия). Една от влиятелните буржоазни партии в страната, особено в кантоните, където преобладава католическото население. Представява интересите на клерикалните кръгове от едрия и средния капитал. Свързана е с Ватикана. Обявява се за свобода на «частната инициатива», подкрепя само умерените реформи в социалното законодателство и по-точно свързаните с помощта за многодетните семейства, поддържа линията за увеличаване на военния бюджет. По основните проблеми на вътрешната и външната политика позицията на партията съвпада със становището на другата правителствена партия — Радикално-демократическата, въпреки че е по-сдържана относно евентуално участие на Швейцария в западноевропейската интеграция. Поддържа идеята за влизането на Швейцария в ООН.

Масовата база на ШДХП са средните слоеве, част от селяните и работниците (1/4 от избирателите, гласуващи за тази партия, са работници). По някои данни тя има 60 хил. членове. Има местни организации във всички кантони. ШДХП ръководи Обединението на швейцарските профсъюзи (100 хил. членове, или над 10% от всички профсъюзни членове в страната). В резултат на парламентарните избори през 1979 г. партията получи 44 места в Националния съвет и 18 — в Кантоналния съвет. Представена е във Федералното събрание. Има представители в ръководните органи на 18 кантона. Председател на ШДХП — Г. Внер, генерален секретар — Х. П. Фаганини. ШДХП контролира 30% от политическия печат (79 вестника). Най-влиятелните вестници на ШДХП са «Фатерланд» («Отечество»), «Либерте» («Свобода»), «Курне» («Курниер»).

Европа

ШВЕЙЦАРСКА ЕВАНГЕЛИСТКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ШЕНП) — наричана по-рано Евангелистка партия. Реакционна клерикална партия, която се опира на евангелистката църква и на профсъюза «Швейцарска асоциация на работниците и служещите—евангелисти». Действува само, в 8 кантона от немски говорещата част на страната. На парламентарните избори през 1979 г. получи 3 места в Националния съвет. Председател на ШЕНП — Вили Созер, секретар — Хайнер Шудер.

ШВЕЙЦАРСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ШНП) — във френски говорещите кантони се нарича Швейцарска партия на демократичния съюз на Центъра. Създадена е през 1971 г. Изразява интересите на заможното селячество, занаятчиите, дребната и средната буржоазия. ШНП се обявява за протекционистични тарифи за защита на селяните и занаятчиите от чуждестранната конкуренция, за увеличаване на субсидиите на селяните, против подобряването на социалното законодателство. ШНП е против участието на Швейцария в западноевропейската интеграция. Има 23 места в Националния съвет и 5 места в Кантоналния съвет, както и един пост в правителството. Председател на ШНП — Ханс Концет. ШНП контролира няколко вестника, най-влиятелният от които е «Нойе бернер Цайтунг» («Нов бернски вестник»).

ШВЕЙЦАРСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (ШПТ) — основана на 14—15. X. 1944 г. в Цюрих след сливане на забранените през 1940 г. Швейцарска комунистическа партия (създадена на 5—6. III. 1921 г.) и Лявата социалистическа федерация. Обединява работници, служещи, част от селячеството и трудовата интелигенция върху принципите на марксизма-ленинизма. През първите следвоенни години като истински защитник на интересите на трудещите се партията поставя редица искания, целещи да се подобри тяхното положение, да се разшири демокрацията и се ограничи всевластието на монополите, бореше се активно за мир. Влиянието ѝ порасна бързо. Но през 50-те години в обстановката на широка антикомунистическа кампания броят на партийните членове намаля.

Националната конференция на ШПТ (1971 г.) одобри сегашния устав и програмата на партията. В програмата се

подчертава, че ШПТ се ръководи от марксистко-ленинското учение и научния социализъм. Основната цел на партията е изграждането, ако е възможно по мирен път, на социалистическо, а след това и на комунистическо общество; в борбата за осъществяването на тази цел главната, решаваща сила е работническата класа. ШПТ се обявя за широко народно движение, за единдействие на «всички сили на мира и труда, които в една или друга форма са жертва на експлоатация от страна на едри капиталисти и жертва на неговото господство».

На XI конгрес на ШПТ (май 1978 г., Женев) бе посочено, че в отношенията с братските партии ШПТ се ръководи от положенията, изработени на Берлинската (1976 г.) конференция на европейските комунистически и работнически партии. Основно място във външнополитическата дейност на ШПТ заема борбата за мир и сигурност, за солидарност с народите, които се борят за национално и социално освобождение, подкрепата на инициативите на СССР, насочени към осигуряване на общ мир. Партията е за това, страната да пази строго неутралитет, против участието на Швейцария в надпреварата във въоръжаването.

ШПТ участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г., в Берлинската конференция (1976 г.) и в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии (като наблюдател). Между КПСС и ШПТ са установени тесни приятелски отношения. ШПТ има 3 места в Националния съвет. Партията е изградена върху териториално-производствения принцип. Висш орган на партията е конгресът, който избира ЦК и ЦКК. Пленумът на ЦК избира Политбюро и Секретариат на ЦК. Генерален секретар на ШПТ — Арман Манян. Почетен председател — Жан Велсан. ШПТ издава: на френски език «Воа Увриер» («Работнически глас»), на немски «Форвертс» («Напред») и на италиански «Лавораторе» («Работник»).

ШВЕЙЦАРСКА РАДИКАЛНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ШРДП) — в отделни немски говорещи кантони се нарича Швейцарска либерално-демократическа партия. Възникнала е през 1848 г., станала е общошвейцарска през 1894 г.

Изразява интересите на монополистичната буржоазия. В ръководството ѝ има индустриалци, лица със свободни професии. Масовата база на партията е дребната и средната

Европа

буржоазия, около 20% от членовете ѝ са работници. Във вътрешната политика тя е за потискане борбата на трудещите се за своите права. Обявява се против държавния контрол върху дейността на монополите и подобряването на социалното законодателство. По инициатива на ШРДП бяха приети закони, които предвиждат да се съкратят средствата за строителство и да се намали броят на чуждестранните работници. Във външната политика стои на позициите на западните държави. Обявява се за по-широко участие на Швейцария в западноевропейската интеграция.

ШРДП има влияние върху редица обществени организации, профсъюзи, спортни и културни дружества. През последните години в партията се появи ляво крило, което се обявява за развитие на отношенията с всички страни без дискриминация, за развитие на отношения със Съветския съюз. В резултат на парламентарните избори през 1979 г. ШРДП получи 51 места в Националния съвет и 11 в Кантоналния съвет.

По някои данни в партията членуват 120 хил. души. Тя има голям апарат от партийни работници във всички кантони на страната. Ръководен орган — Генерален секретариат. Председател на партията — Я. Рихтер. Влиятелни официози — в. «Нойе цюрхер Цайтунг» («Нов цюрихски вестник»), «Национал Цайтунг» («Национален вестник»), «Дер Бунд» («Съюз»).

ШВЕЙЦАРСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ШСДП) — в кантоните Женева, Во, Нюшател и Тичино се нарича Швейцарска социалистическа партия. Създадена през 1870 г., след две години се разпада и е основана за втори път през 1888 г. Влиза в Социалистическия интернационал. ШСДП е подкрепяна от значителна част работници, служещи, дребната и средната буржоазия. Под нейно влияние се намират основните профсъюзни центрове. Партията има обширна мрежа от спортни, културни и други организации. Във вътрешната и външната политика ШСДП подкрепя буржоазните партии. Програмата на ШСДП, приета през 1959 г., провъзгласява оттегляне от марксизма, поставя целта да се изгради «демократичен социализъм», като се развива потребителското и производственото коопериране и се установят «равноправни отношения между хората на наемния труд и индустриалците». Партията се обявява за «общо и подлежащо на контрол ра-

зоръжаване», но заявява, че «докато великите държави не се разоръжат, Швейцария е длъжна да продължава военните си приготовления». Дълго време ръководството на ШСДП водеше антисъветска кампания. Националното ръководство на партията се обявява срещу контактите и съюза с Швейцарската партия на труда и другите прогресивни организации. Но редица кантонални организации във френски говорещата част на страната при подготовката за парламентарните избори през 1978 г. се съюзиха с комунистите. ШСДП има 51 места в Националния съвет и 9 места в Кантоналния съвет. От 1959 г. нейни представители неизменно заемат в правителството 2 поста от общо 7.

В ШСДП членуват около 68 хил. души. Висш орган е конгресът, между конгресите — Ръководният комитет. Председател — Х. Хубахер.

Позицията на ШСДП се отразява от вестниците «Фолксрехт» («Народно право») и «Бернер Тагвахт» («Бернски преглед»).

Национално действие (пълно название — Национално действие срещу настъплението на чужденците) — националистическа групировка, отцепила се през 1971 г. от Републиканското движение. Има 2 места в Националния съвет. Републиканско движение (пълно название — Швейцарско движение за републикански действия) — основано през 1971 г. под лозунга за защита на швейцарското население от настъплението на чужденците. Във външната политика стои на изолационистки позиции, обявявайки се против влизането на Швейцария в ООН и против участието на страната в ЕИО. Има едно място в Националния съвет.

ШВЕЦИЯ

(Кралство Швеция)

Държава в Северна Европа, на Скандинавския полуостров. Територия — 449,8 хил. кв. км. Население — 8,3 млн. души (1979 г.). Швеция е конституционна монархия. Кралят има предимно представителни функции. Законодателната власт се осъществява от еднокамарен парламент (Риксдаг), а изпълнителната принадлежи на правителството.

Европа

Вътрешнополитическата обстановка в Швеция, която обикновено се отличава със стабилност, през последното десетилетие, особено от средата на 70-те години, се изостри значително.

През 1976 г. социалдемократите, образуващи правителството на Швеция непрекъснато след 1932 г., отстъпиха правителствената власт на коалиция на трите буржоазни партии (Умерената коалиционна, Партията на центъра и Народната партия). И майки пряката подкрепа на правителството, монополите засилиха настъплението си срещу интересите на трудещите се, стремяйки се не само да намалят техните реални доходи, но и да премахнат редица важни социални завоевания на работническото движение. Във външната политика Швеция следва традиционния си курс на неучастие във военно-политически съюзи и на неутралитет, подкрепян широко от шведския народ. През 1972 г. Швеция сключи споразумение за свободна търговия с ЕИО.

ЛЯВА ПАРТИЯ — КОМУНИСТИ (ЛПК) — създадена на 13—16. V. 1917 г. от левите социалисти под названието Шведска лява социалдемократическа партия. На IV конгрес (1921 г.) тя бе преименувана в Шведска комунистическа партия. Сегашното си название партията прие на XXI конгрес през 1967 г.

Целта на партията, както е посочено в програмата на ЛПК (приета през 1972 г.), е работническата класа, ръководена от революционното учение на Маркс—Ленин, да извоюва победа над капитализма и да построи социалистическото и комунистическото общество.

ЛПК се бори за насъщните искания на трудещите се, против настъплението на монополите срещу техните социални и икономически интереси, против десния курс на буржоазното правителство, за разширяване на демократичните права на трудещите се. ЛПК критикува социалдемократическата концепция за отказ от класовата борба и практиката на социалдемократите да сътрудничат с монополистичния капитал, особено когато ШСДРП е на власт. В същото време ЛПК подкрепя социалдемократите против буржоазния блок. Партията поддържа външнополитическия курс на неучастие в блокове и неутралитет, обявява се против сближаването на страната с ЕИО, за по-активно съдействие на Швеция за

международно разведряване и разоръжаване, за подкрепа на националноосвободителните движения, настоява страната да намаля рязко военните разходи.

През март 1977 г. ЛПК се раздели след продължителна вътрешнопартийна борба, при която много членове на партията и редица нейни организации критикуваха ръководството на ЛПК за отклонение от ориентацията на партията преди всичко към работническата класа и особено от принципите на пролетарския интернационализъм. На последния XXV конгрес на ЛПК (1978 г.) бе приета «антикапиталистическа програма» за излизане от кризата, в която се настоява да се замразят наемите и цените на стоките от първа необходимост, да се води демократична данъчна политика, да се забрани износът на капитали зад граница и се осъществяват гарантираните от закона демократични права на трудещите се.

На парламентарните избори (1979 г.) ЛПК получи 5,6% от гласовете и 20 мандата в Риксдага (от 349).

Делегации на ЛПК участваха в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1960 г., а също през 1969 г. — като наблюдатели, в Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии през 1976 г.

ЛПК има 17,5 хил. членове. Организацията на партията е изградена върху териториално-производствения принцип. Висш орган на партията е конгресът, който се свиква един път на 3 години. На конгреса се избира Ръководство и председател на партията. Ръководството избира от своя състав заместник-председател, секретар и Изпълнителен комитет. Председател на ЛПК — Л. Вернер, заместник-председател — Е. Марклунд, секретар — Т. Форшберг. Централен печатен орган — в. «Арбетартиднинген — Ню даг» («Работнически вестник — нов ден»), теоретичен орган «Сосналистик дебат» («Социалистически дебати»).

НАРОДНА ПАРТИЯ (НП) — създадена през 1934 г. при обединението на две либерални партии. По социалния си състав е много разнородна: наред с различни категории индустриалци и висши служещи в партията влизат също дребни служители и дори работници. Партията представлява интересите на едрата и средната буржоазия и чиновничеството.

Европа

Програмата на партията, приета на конгреса през 1972 г., представлява неопределена платформа за «социално-либерален курс», при който класовите интереси на буржоазията се защитават под формата на разсъждения за «свободното развитие на индивида», включително и на частната инициатива, за «децентрализация на политическата и икономическата власт» и т. н.

За разлика от края на 40-те и началото на 50-те години, когато ръководителите на партията се обявиха за присъединяването на Швеция към НАТО, сега НП настоява страната да продължи традиционния курс на неприсъединяване към блокове и неутралитет, за международно разведряване и разоръжаване. Наред с това ръководството на партията се обявява за по-тясно сътрудничество на Швеция с ЕИО,

През 1945 г. партията мина в опозиция до 1976 г., когато НП образува коалиционно правителство с още две буржоазни партии; през октомври 1978 г. в условията на изострили се разногласия между партньорите от коалицията НП образува еднопартийно правителство на малцинството, просъществувало до октомври 1979 г., когато след редовните избори бе създадена отново трипартийна коалиция.

Влиянието на НП в страната и нейните позиции в парламента отслабнаха значително през 70-те години. На изборите през 1970 г. тя получи само 10,6% от гласовете и 38 мандата (през 1979 г. — 16,2% и 58 мандата) и от най-голямата през 50-те години се превърна в най-слабата от представените в Риксадага буржоазни партии.

Организационно НП е изградена върху териториалния принцип. Висш орган е конгресът, който се свиква всяка година; на него се избират Ръководството, председател, заместник-председател, секретар на партията и Изпълнителен комитет на Ръководството. Партията има 60 хил. членове (1979 г.). Председател на партията — Ола Улстен. Официален печатен орган — сп. «Ютсикт» («Перспектива»). Тиражът на вестниците, върху които партията има влияние, а сред тях са и най-големите в Швеция — «Експресен», също и «Дагенс нюхетер» («Новинките през деня»), е почти половината от тиража на всекидневния печат в страната.

ПАРТИЯ НА ЦЕНТЪРА (ПЦ) — създадена през 1910 г. До 1958 г. се наричаше Земеделски съюз. Партията изразява

интересите както на селската, така и на градската дребна и средна буржоазия. Сред нейните избиратели има значителен брой служещи и малка част работници.

В своята програма (приета през 1970 г.) и в политическата си агитация партията си поставя за цел «да осигури равенство между хората» чрез създаването на «децентрализирано общество, основано на християнския мироглед и хуманизъм», обявява се за ограничаване на централната държавна власт и за по-големи права на органите за местно самоуправление, против «концентрацията на икономическата власт както в ръцете на държавата, така и в ръцете на частни лица», настоява да се вземат мерки за стимулиране на дребната и средната частна инициатива. ПЦ вижда в нея един от главните пътища за решаване на проблема със заетостта. В социалната политика се стреми да води линия, близка до курса на социалдемократите. Независимо дали е в опозиция или е представена в правителството, ПЦ подкрепя последователно водения от Швеция курс на неучастие в съюзите и на неутралитет, обявява се за продължаване на политиката на разведряване и за разоръжаване.

От 1951 г. до 1957 г. ПЦ имаше свои представители в ръководеното от социалдемократите двупартийно правителство, през 1976—1978 г. и от края на 1979 г. влизаше в правителствената коалиция с Умерената коалиционна и с Народната партия.

На последните парламентарни избори през 1979 г. ПЦ получи 18,2% от гласовете и 64 мандата.

Висшият орган — годишният конгрес — избира Ръководство, председател, двама заместник-председатели и секретар на партията. ПЦ има 141 хил. членове (1979 г.). Освен това за членове на партията по устав се смятат и членовете на нейните женски (68 хил. души) и младежки (80 хил. души) съюзи. Председател на партията — Т. Фелдин. Официален печатен орган — сп. «Свенск политик» («Шведска политика»), най-големият вестник — «Скопска дагбладет» («Скопски всекидневник»).

РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ — КОМУНИСТИ (РПК) — създадена на 26—27. III. 1977 г. от организации и членове на Лявата партия — комунисти, излезли от нея след продължителна вътрешнопартийна борба.

Европа

В приетата на конгреса на РПК (ноември 1977 г.) програма на партията се казва, че идейната ѝ основа са марксизмът-ленинизмът и пролетарският интернационализъм, че РПК се стреми в борбата за интересите на работническата класа да стане неин революционен авангард, да доведе работническата класа до властта с цел да се извърши социалистическо преобразование на обществото. Пътят на Швеция към социализма, както се посочва в програмата, преминава през анти-монополистичната демокрация, която може да се установи в резултат на общата борба на работническата класа и на всички други демократични сили в страната.

На парламентарните избори през 1979 г. партията събра 0,2% от гласовете на избирателите и не получи мандат в Риксдага.

На XXVI конгрес на РПК (април 1980 г.) бе набелязан пътът за активизиране на дейността сред масовите организации на трудещите се и на работата на комунистите в полза на мира, разведряването и разоръжаването. Бе приет документът «Комунистите в началото на 80-те години». РПК определя като една от главните си задачи развитието и укрепването на връзките с КПСС и с другите братски партии.

РПК има 5,5 хил. членове (1980 г.), основната част от които са работници. Висш орган на РПК е конгресът, който се свиква един път на три години. На него се избира Ръководство на партията, което определя от своя състав председател и секретар на Ръководството и Изпълнителен комитет. Председател на РПК е Р. Хагел, секретар — И. Льов. Централен печатен орган — в. «Норшенсфламан» («Северно сияние»), теоретично списание — «Комунисти ревью» («Комунистически преглед»).

УМЕРЕНА КОАЛИЦИОННА ПАРТИЯ (УКП) — създадена през 1904 г. чрез обединението на различни консервативни групи. До януари 1969 г. се нарича Дясна партия. Партията представлява интересите на най-едрите монополи, земевладелци, висши чиновници. Получава пряка финансова помощ от банките и акционерните дружества.

В партийната програма, приета през 1969 г. (с допълнения през 1972, 1973 и 1976 г.), се посочва, че УКП защитава правата на частната собственост и на свободната частна инициатива, настоява да се ограничи намесата на държавата в

икономиката. Партията си е поставила за цел да създаде общество, основано върху «отговорността и независимостта на гражданите», които имат собственост, така наречената «демокрация на собствениците».

От началото на 70-те години УКП следва по-гъвкава вътрешнополитическа линия. В приетото на последния конгрес през 1978 г. допълнение към партийната програма се посочва, че политиката на УКП «се основава на консервативната идеология, съчетана с либерални идеи». Влиянието на УКП в страната през последните години нарасна бързо за сметка на Народната партия и на Партията на центъра. През 1979 г. тя получи на изборите 20,4% от гласовете.

От 1945 до 1976 г. УКП бе в опозиция на социалдемократическите или на ръководените от социалдемократи правителства. През 1976 г. образува правителство заедно с НП и ПЦ и го оглави. Официално партията не се обявява против традиционната шведска политика на неприсъединяване към блокове и неутралитет. В същото време тя се стреми към по-тясно сближаване на страната със западните държави и по-точно настоява Швеция да стане пълноправен член на ЕИО.

УКП има около 150 хил. членове (1978 г.). За членове на партията се смятат също членовете на женския и младежкия съюз на УКП. Висш орган е конгресът, който се свиква веднъж на всеки 3 години. Председател на партията е Улф Аделсон.

Официален печатен орган — сп. «Медборгарен» («Гражданин»). УКП контролира около 18% от тиража на всекидневниците. Най-големият вестник е «Свенска дагбладет» («Шведски всекидневник»).

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (ХДС) — създадена през 1964 г., дребна клерикална буржоазна партия с десни възгледи по много въпроси на външната и вътрешната политика. Влиянието ѝ в страната е незначително. На изборите през 1979 г. ХДС получи 1,4% от гласовете. През цялото си съществуване не е имала депутат в Риксдага. Председател на партията — А. Свенсон. Официален печатен орган — в. «Даген» («Ден»).

ШВЕДСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ШСДРП) — основана през 1889 г., най-голямата политическа партия в страната. Влиза в Социалистическия

Европа

интернационал. Главната политическа и икономическа опора на ШСДРП е профсъюзното движение. Социалдемократията доминира и в други масови организации в страната.

Програмата на партията (приета през 1975 г.), построена на принципите на обновения «демократически социализъм», има реформистки характер, въпреки че съдържа определена критика на капитализма и доста радикални искания за икономическа и производствена демокрация. В сравнение със старата програма от 1960 г. е засилена антикомунистическата линия. Докато бе на власт почти непрекъснато от 1932 г. до 1976 г., ШСДРП действуваше в по-благоприятни в сравнение с повечето капиталистически страни условия и извърши редица прогресивни социално-икономически реформи.

След неуспешните за партията парламентарни избори през 1976 г., на които получи само 42,7% от гласовете (през 1968 г. — 50,1%), ШСДРП бе принудена да отстъпи властта на коалиция от три буржоазни партии. Резултатите от изборите през 1979 г. (43,5%) също не ѝ дадоха възможност да дойде отново на власт, дори с подкрепата на комунистите. Външно-политическият курс на ШСДРП е насочен срещу участието на Швеция във военно-политическите съюзи и към неутралитет. Партията проявява голям интерес към проблемите на международната сигурност, обявява се за международно разведряване и разоръжаване.

На последния XXVI конгрес (септември 1978 г.) ШСДРП се обяви за реорганизация на шведската отбрана с цел да се съкратят военните разходи и възложи на ръководството на партията да проучи възможностите за установяването на обществен контрол върху кредитните учреждения.

ШСДРП е изградена на териториално-производствен принцип и има над 1 млн. членове (1979 г.), от които над две трети са колективни членове, присъединили се към партията чрез профсъюзите. По социалния си състав тя е предимно работническа партия. Широко са представени различните категории служещи, а също дребни индустриалци. Висш орган е конгресът, който се свиква веднъж на 3 години (една година преди новите парламентарни избори). На него се избират Ръководство на партията, председател, секретар. Председател на партията е У. Палме, секретар — С. Андерсон. Официални печатни органи — сп. «Актюелт и политик» («Актуалното в политиката») и «Тиден» («Време»).

ЮГОСЛАВИЯ

(Социалистическа федеративна република Югославия)

Социалистическа държава в Югоизточна Европа, *Т е р и т о р и я* — 255,8 хил. кв. км. *Н а с е л е н и е* — 22,44 млн. души (1980 г.). През 1941—1945 г. Югославската комунистическа партия бе организатор и ръководител на народоосвободителната борба и на социалистическата революция. В страната бе ликвидирана властта на едрите земевладелци и капиталистите. Най-важният момент в борбата на народите в Югославия за създаването на многонационална социалистическа държава бе II сесия на Антифашисткия съвет за народно освобождение на Югославия (29 ноември 1943 г.). Учредителната скупщина (ноември 1945 г.) прие декларация за окончателното ликвидиране на монархията и за провъзгласяването на Югославия за федеративна народна република (ФНРЮ). От 7. IV. 1963 г. страната започна да се нарича Социалистическа федеративна република Югославия (СФРЮ). На 21. II. 1974 г. бе провъзгласена действащата сега конституция.

Орган на общественото самоуправление и висш орган на властта във федерацията е Скупщината на СФРЮ. Председателство на СФРЮ изпълнява функцията на колективен държавен глава. Изпълнителен орган на Скупщината на СФРЮ е Съюзният изпълнителен съвет (правителството).

През последното десетилетие югославските трудещи се, държавните и партийните органи насочиха усилията си към решаване на задачите, свързани с по-нататъшното развитие на общественно-политическата система върху основите на социалистическото самоуправление и стабилизирането на икономиката на страната.

Югославия изгражда отношенията си с другите държави върху принципите на мирното съвместно съществуване. Тя е един от инициаторите и активните участници в Движението на необвързаните страни. СФРЮ развива сътрудничеството със Съветския съюз и с другите социалистически страни. От 1964 г. Югославия участва в работата на редица органи на СИВ.

СЪЮЗ НА ЮГОСЛАВСКИТЕ КОМУНИСТИ (СЮК). На обединителния конгрес на 20—23. IV. 1919 г. в резултат от

Европа

сливането на Социалдемократическата партия и организациите в различните части на страната бе създадена Югославската социалистическа работническа партия (комунисти). През същата година ЮСРП (к) влезе в III, Комунистически интернационал. Тя започва да се нарича Югославска комунистическа партия (ЮКП) след II конгрес (юни 1920 г.). В края на декември 1920 г. ЮКП бе забранена и повече от две десетилетия тя действуваше в нелегалност. През 1937 г. начело на Югославската комунистическа партия застана Й. Броз Тито (от октомври 1940 г. — генерален секретар на ЦК на ЮКП, от ноември 1952 г. — генерален секретар на СЮК, от октомври 1966 г. до смъртта си през май 1980 г. — председател на СЮК).

В процеса на народоосвободителната борба редиците на ЮКП нараснаха от 12 хил. (1941 г.) до 141 хил. членове (1945 г.). V конгрес (юли 1948 г.) бе първият, който ЮКП организира като управляваща партия. През ноември 1952 г. се състоя VI конгрес на ЮКП, на който тя се преименува в Съюз на югославските комунисти (СЮК). Програмата на СЮК бе приета на неговия VII конгрес (април 1958 г.). През март 1969 г. на IX конгрес бе приет нов устав на СЮК (на X и XI конгрес бяха утвърдени изменения и допълнения към него).

Уставът определя СЮК като «революционна и единна организация, ръководна идейно-политическа сила на работническата класа и на всички трудещи се в борбата им за социализъм върху основите на самоуправлението». Създаването на безкласово комунистическо общество съгласно устава е историческа задача и конкретна цел на Съюза на югославските комунисти.

Важно място в живота на партията и страната зае X конгрес на СЮК (май 1974 г.). Участниците в него разгледаха въпроса за по-нататъшното укрепване на ролята на партията, обявиха се за последователното спазване на принципа на демократическия централизъм. Бяха разкриткувани теориите за стихийното развитие на самоуправлението, които принижават значението на ръководната дейност на партията. В икономиката бе поставена задачата да се засилят плановете начела, да се разработят дългосрочни програми за развитието на отделните отрасли и на цялата икономика, да се преодоляват някои диспропорции в народното стопанство. Ръково-

дейки се от приемствеността на курса, определен на X конгрес, участниците в XI конгрес на СЮК (юни 1978 г.) разработиха политиката на партията по основните въпроси за по-нататъшното социалистическо развитие на страната и дейността на СЮК на международната арена.

Делегация на СЮК участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1957 г. Й. Броз Тито участва в Московското и в Будапещенското (1967 г.) съвещание на ръководителите на комунистическите и работническите партии и на правителствените ръководители на социалистическите страни за положението в Близкия Изток. Делегация на СЮК участва в редица срещи на представители на европейските компартии, в Берлинската конференция (1976 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

Укрепват и се развиват отношенията между СЮК и КПСС, между СФРЮ и СССР. Важна роля за по-нататъшното укрепване на връзките и контактите между КПСС и СЮК, между СССР и СФРЮ изиграха срещите на високо равнище при посещението на другаря Л. И. Брежнев в СФРЮ и на другаря Й. Броз Тито в СССР, приетите в резултат на преговорите общи съветско-югославски документи.

В края на 1980 г. в СЮК членуваха над 2 млн. души (от тях: 30% са работници, 5% — частни селски стопани). Висш партнен орган е конгресът (който се свиква един път на 4 години). На конгреса се утвърждава съставът на ЦК и на Ревизионната комисия на СЮК, чиито членове се избират от републиканските, краевите и армейските партийни организации. Председателството на ЦК на СЮК като политически изпълнителен орган на ЦК избира от своя състав председател (всяка година) и секретар (на всеки две години). От състава на ЦК се избират 9 изпълнителни секретари на Председателството на ЦК на СЮК. Председател на Председателството на СЮК (от октомври 1981 г.) — Душан Драгосавац. Печатни органи на СЮК — в. «Комунист» и сп. «Социализам».

АЗИЯ

АОМИН

(Макао)

Владение на Португалия в Източна Азия по крайбрежието на Южнокитайско море, включва полуостров Аомин, островите Тапа и Колоане. Територия — 16 кв. км. Население — около 350 хил. души (1978 г.).

От 1951 г. е «отвъдморска провинция» на Португалия. Управлява се от губернатор, назначаван от президента на Португалия. Създадено е Законодателно събрание.

ДЕМОКРАТИЧЕСКИ ЦЕНТЪР (ДЦ) — създаден през 1974 г. Обединява всички леви сили, борещи се за демократични реформи.

СЪЮЗ ЗА ЗАЩИТА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА АОМИН — обединява десните сили в провинцията.

АФГАНИСТАН

(Демократична република Афганистан)

Държава в Югозападна Азия, в Средния Изток. Територия — 655 хил. кв. км. Население — 15,54 млн. души (1979 г.).

В резултат от въоръжен преврат на 17. VII. 1973 г. в Афганистан бе ликвидирана монархията и страната бе обявена за република. Но правителството, възглавявано от М. Дауд, близък роднина на отреклия се от престола крал, водеше фактически предишния политически курс. Забраната за

дейността на прогресивните демократични организации в страната, репресиите срещу ръководствата им, рязкото изостряне на класовата борба — всичко това доведе до националнодемократичната революция, която победи на 27. IV. 1978 г. Революцията беше ръководена и извършена от Народнодемократичната партия на Афганистан (НДПА) — партията на работническата класа и на всички трудеци се в страната. На 30. IV. 1978 г. Революционният съвет, който пое властта, провъзгласи страната за Демократична република Афганистан (ДРА). Новата власт се зае да осъществи социално-икономически преобразования в интерес на трудещите се маси, във външната политика възприе курс на необвързаност и развитие на добросъседските отношения с всички страни в района.

СССР пръв призна ДРА. Между СССР и Афганистан съществуват стари отношения на приятелство и добросъседство. През март 1919 г. младата Съветска република призна независимостта на Афганистан. През 1921 г. в Кабул беше подписан съветско-афганистански Договор за дружба — първият равноправен договор на Афганистан с велика държава. През 1931 г. СССР и Афганистан сключиха Договор за неутралитет и взаимно ненападение. През декември 1978 г. партийно-правителствена делегация на ДРА направи в СССР официално приятелско посещение, при което беше подписан Договор за дружба, добросъседство и сътрудничество, отразяващ качествено новия етап в традиционно добрите отношения между двете страни.

Мерките за ликвидиране на феодалните отношения и за демократизиране на обществения живот в Афганистан се осъществяват в сложни условия. Политиката на правителството на ДРА среща яростната съпротива на смъкнатите класи. Вътрешната реакция, намерила убежище главно в Пакистан, разгърна ожесточена враждебна дейност за смъкване на народното правителство, активно подкрепяна от международния империализъм начело със САЩ, а също от Китай и техните съюзници измежду реакционните режими в Близкия и Средния Изток.

Сложната обстановка в страната се изостри още повече поради предателската политика на Амин, която целеше да бъде унищожена партията и да бъдат ликвидирани завоеванията на революцията, която постави под заплаха свободата,

независимостта, националния суверенитет и териториалната цялост на Афганистан. На 27. XII. 1979 г. патриотичните сили в ДРА свалиха режима на Амин.

В страната започна нов етап от Априлската революция, главно съдържание на който е поправянето на допуснатите грешки и сплотяването на народа около НДПА по пътя към осъществяване на градивните задачи на Априлската революция.

За да помогне на афганистанския народ да отблъсне въоръжената агресия отвън и в отговор на многократните молби на правителството на ДРА, Съветският съюз, изпълнявайки интернационалния си дълг, изпрати в Афганистан ограничен контингент войски в съответствие с чл. 4 от съветско-афганистанския Договор за дружба, добросъседство и сътрудничество от 1978 г. и с Устава на ООН.

През април 1980 г. Революционният съвет въведе в действие «Основни принципи на ДРА» за периода, докато бъде приета конституцията на републиката. В съответствие с тези принципи държавната власт в ДРА принадлежи на трудещите се от града и селото. Тя се опира на широкия Национален отечествен фронт, обединяващ всички прогресивни, демократични и патриотични сили и общественно-политически организации в страната. За основа на външната политика са обявени принципите за мирно съвместно съществуване и позитивно необвързване.

Ярък израз на укрепването на приятелството и истинското сътрудничество между ДРА и Съветския съюз беше състоялото се през 1980 г. посещение в СССР на генералния секретар на НДПА, председател на Революционния съвет и министър-председател на ДРА Б. Кармал.

ДРА се стреми да развива отношения с другите страни от социалистическата общност въз основа на принципите за интернационална солидарност, да поддържа приятелски отношения с други страни, особено със съседните, и с всички мюсюлмански организации и народи.

Върховен орган на държавната власт е Висшият съвет на ДРА. До образуването му върховен държавен орган е Революционният съвет. Държавен глава е председателят на Революционния съвет.

НАРОДНОДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ НА АФГАНИСТАН (НДПА) — създадена през януари 1965 г. Първият ѝ (учре-

дителен) конгрес се е състоял нелегално в Кабул на 1. 1. 1965 г. Партията обединява прогресивно настроени представители на афганистанската интелгенция, напредничавите офицери, работниците от държавния апарат, студентите, част от работниците. Конгресът провъзгласява генералната линия на партията, насочена към борба за изграждане в Афганистан на общество, «свободно от потисничество и експлоатация на човек от човека». Конгресът избира ЦК на НДПА. За първи секретар на ЦК на НДПА е избран Н. М. Тараки, а за негов заместник и за секретар на ЦК — Бабрак Кармал.

През април 1966 г. започва да излиза печатният орган на ЦК на НДПА — в. «Халк» («Народ»). Под заглавие «Демократична програма на в. «Халк»» в първите му два броя бе публикувана програмата на партията. През 1967 г. бе издаден нелегално утвърденият преди това от пленума на ЦК на НДПА устав на партията, в който НДПА беше определена като «висша форма на политическа организация и авангард на работническата класа и на всички трудещи се в Афганистан». През 1966 г. НДПА влиза в сложен период от идейно-организационното си развитие. Сред членовете на партията и особено в ръководството на НДПА се появяват разногласия, в чиято основа лежат елементи на съперничество между отделни ръководители на партията и различия във възгледите по редица тактически въпроси. В този период започва и разколническата дейност на Амин. През есента на 1966 г. Б. Кармал и редица други членове на ЦК излизат от състава на ЦК и образуват групата «Парчам» («Знаме»). Тя следва самостоятелна политическа линия, като действа под името НДПА.

От 1967 г. започва да излиза собственият печатен орган на групата — в. «Парчам» (издава се до 1970 г.).

Въпреки разцеплението двете групировки заявяват, че признават целите и задачите на борбата, провъзгласени от първия конгрес на НДПА, от програмата и устава на партията. Но в практическата си дейност до 1977 г. «Халк» и «Парчам» действуват като две самостоятелни групировки със свои ръководни органи. Мерките, взимани в този период от двете страни, за да се преодолеят разногласията, не дават положителен резултат, и разцеплението продължава.

През първите месеци от съществуването на републиката представители на двете групировки заемат редица важни държав-

ни постове. Но още през февруари—март 1974 г. ръководителят на правителството Дауд взема мерки за смазване на прогресивните сили. Свалени са от постовете им и министрите, чрез които двете групировки на НДПА работят в афганистанската армия и държавния апарат. Започват репресии срещу групировките, на чиито членове е забранено да се занимават с политическа дейност.

При тези условия ръководителите на двете групировки на НДПА възобновяват работата за обединяването им. През юни 1977 г. е публикувана «Декларация за единството в НДПА», подписана от Н. М. Тараки и Б. Кармал. Скоро се състоя общо заседание на ръководните органи на «Парчам» и «Халк», на което са образувани ръководни органи на НДПА. Генерален секретар на ЦК на обединената НДПА става Н. М. Тараки. За секретари на ЦК са избрани Б. Кармал и по един от всяка групировка. Обединяването на групировките допринася за успеха на партията през Априлската революция.

Победата на националдемократичната революция на 27. IV. 1978 г. довежда до задълбочаване на разногласията в НДПА. Междуособицата в ръководството на НДПА завършва към есента на 1978 г., когато ръководителите на «Парчам» начело с Б. Кармал са изпратени в чужбина като посланици; членовете на групировката са подложени на гонения.

Разколническата дейност на Амин, стремежът му към еднолична власт, който се изостря особено много към септември 1979 г., довежда до постепенно съсредоточаване на партийната и държавната власт в ръцете на Амин, който сваля Н. М. Тараки от всички партийни и държавни постове, а след това и го ликвидира физически. Привържениците на «Парчам» и привържениците на Н. М. Тараки в НДПА са подложени на жестоки репресии. Без съд в затвора са хвърлени стотици членове на партията, много стотици са ликвидирани. Нарушавайки всички норми на партийната демокрация и дисциплина, Амин поставя на ключови постове в партията и държавата свои роднини и лица, които са му лично предани. НДПА все повече губи позиции като политическа организация.

След победата на патриотичните сили начело с Б. Кармал на 27. XII. 1979 г. и след избирането на Кармал за генерален секретар на ЦК на НДПА са взети енергични мерки за преодоляване на разцепленето в партията, за възстановяване на НДПА въз основа на организационния принцип на демокра-

тическият централизъм и за превръщането ѝ в ръководна сила на афганистанското общество.

НДПА навлиза в нов етап от развитието си. Програмните декларации и документи на НДПА отразяват национално-демократичния характер на извършваните в страната преобразования.

Най-важна задача на НДПА през новия, втори етап от революцията става възстановяването на единството на партийните редици. Термините «Халк» и «Парчам» са свалени от партийния речник. В новия ЦК на партията и в неговото Политбюро влизат революционери — представители на двете групировки в партията. По места се създава партнен апарат, какъвто по-рано фактически няма. В НДПА се привличат нови членове, верни на революционното дело. Делово се обсъждат въпросите, свързани с възстановяването на единството на партията и с укрепването на сплотеността ѝ. Вземат се мерки за разширяване социалната база на революцията. Партийните организации разясняват на масите обстановката в страната, привличат ги на своя страна. Създаден е Национален отечествен фронт върху революционно-демократична основа с участието на различни политически, обществени и религиозни организации.

На 13. IV. 1980 г. се състоя вторият пленум на ЦК на НДПА, на който бе утвърден новият устав на партията.

Новият устав на НДПА организационно закрепва единството и сплотеността на партията от долу до горе, точно регламентира нормите за партнен живот. НДПА, се подчертава в устава, е партия от нов тип, която «гради дейността си върху принципите на научната революционна теория». Генерален секретар на ЦК на НДПА е Бабрак Кармал (председател на Революционния съвет).

БАНГЛАДЕШ

(Народна република Бангладеш)

Държава в североизточната част на Южноазиатския подконтинент. Територия — 142,7 хил. кв. км. Население — към 87 млн. души (1980 г.). Ръководителят на държавата и

правителството — президентът — се избира чрез пряко гласуване за 5 години. Законодателната власт принадлежи на президента и на Националното събрание (парламента). Министър-председателят и министерският кабинет се назначават от президента и тяхната задача е да подпомагат дейността му.

След постигането на независимостта през 1971 г. дошлото на власт правителство на партията Народна лига (Лига Авами) начело с Муджибур Рахман извършва редица радикални социално-икономически преобразования. На 15. VIII. 1975 г. в резултат от реакционен преврат Муджибур Рахман загива трагично. В страната е въведено военно положение, забранени са дейността и създаването на политически партии.

На 7. XI. 1975 г. армейска групировка, възглавена от генерал Зиаур Рахман, извърши държавен преврат, в резултат на което властта премина в ръцете на военното командване. От 21. IV. 1977 г. З. Рахман бе назначен, а от 3. VI. 1978 г. бе избран президент на страната. (През 1981 г. бе убит от заговорници.) Основа на политиката е «програма от 19 точки», център на която е задачата страната да задоволява сама нуждите от храна чрез всеобхватно развитие на селското стопанство. За главни конституционни принципи са обявени «привързаността към идеалите на исляма, демокрацията, национализмът и социализмът».

Във външната политика е обявен курс към «разширяване на приятелското сътрудничество с всички страни въз основа на независимостта и суверенитета на Бангладеш». Дипломатическите отношения със СССР бяха установени на 25. I. 1972 г. Бангладеш участва в Движението на необвързаните страни. В началото на 1980 г. вътрешнополитическата обстановка в страната се характеризира със засилване на реакцията и с гонения срещу Комунистическата партия на Бангладеш, която се обяви в защита на афганистанската революция. Към юни 1980 г. властите арестуваха към 50 дейци на Компартията, включително генералния секретар на ЦК на КПБ М. Фархад. (През 1981 г. е освободен под гаранция.)

ДЕМОКРАТИЧНА ЛИГА (ДЛ) — основана през 1976 г. на базата на излязла от Народната лига групировка, която заема десни позиции. Привърженик на идеята за капитали-

стическо развитие на Бангладеш. Смята за необходимо да се установят «тесни братски отношения» с мюсюлманския свят, а също със западните капиталистически страни, на първо място със САЩ. Председател на партията — К. М. Ахмед, генерален секретар — Шах Моазем Хосени.

ИСЛЯМСКА ДЕМОКРАТИЧНА ЛИГА (ИДЛ) — религиозно-общинна партия. Създадена през 1976 г. Гръбнак на партията са членовете на крайно дясната реакционна организация Джамаате исламн. Пропагандира теорията за «висшата идеология на мюсюлманската нация». За главна своя задача смята превръщането на Бангладеш в «страна на исляма». На парламентарните избори през 1979 г. образува блок с Мюсюлманската лига и получи 6 места (от общо 330). Има две фракции. Ръководители — Маулана Абдур Рахим и Маулана Сидики Ахмед.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА БАНГЛАДЕШ (КПБ) — създадена на 6. III. 1948 г. на базата на организацията на Индийската комунистическа партия в Източна Бенгалия, която след разделянето на Индия през 1947 г. стана част от Пакистан. До април 1971 г. се нарича Комунистическа партия на Източен Пакистан.

През 1954 г. е забранена и продължава дейността си в нелегалност. Подлагана е на жестоки репресии от пакистанските власти. Води активна борба за демократичните права на трудещите се и за подобряване живота на народните маси, за независима външна политика. Изиграва голяма роля в борбата за единство на всички демократични сили в Източна Бенгалия. През 1971 г. КПБ участва активно във въоръжената борба срещу режима на военната хунта, за независимост на страната. През април 1971 г. приема наименованието Комунистическа партия на Бангладеш. След като Бангладеш извоюва независимост и след като се легализира през декември 1971 г., КПБ обяви за своя главна задача «да мобилизира творческите сили на народа за възстановяване икономиката на страната и за подобряване положението на масите» и последователно се бори за единство на национално-патриотичните сили. КПБ подкрепя програмата за социално-икономически преобразования, провъзгласена от Муджибур Рахман след постигането на независимостта.

А в я я

През 1975—1976 г. КПБ е забранена. През октомври 1976 г. възобновява легалната си дейност. От октомври 1977 г. до ноември 1978 г. КПБ е отново забранена. Тя участва в парламентарните избори през 1979 г., като издигна 11 кандидатури и получи към 80 хиляди гласа.

III конгрес на КПБ (24—27. II. 1980 г., Дака) утвърди новата програма на партията «Пътят на Бангладеш към социализма», в съответствие с която «целите на социалистическата революция ще се постигат постепенно, чрез успешното изпълнение на задачите на националдемократичната революция». На този етап главната задача, се изтъква в програмата, е да се постигне единство на работниците, селяните, средните слоеве от населението, част от националната буржоазия, да се обединят и консолидират всички прогресивни и демократични патриотични сили.

Делегация на КПБ участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва през 1969 г. Между КПСС и КПБ съществуват братски отношения, които почиват върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

Партията се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. Върховен неин орган е конгресът, а в периода между конгресите — Централният комитет. Генерален секретар на ЦК — Мохамед Фархад, председател — Монн Сингх. Печатен орган на партията — вестник «Екота» («Единство»).

МЮСЮЛМАНСКА ЛИГА (МЛ) — възстановена през август 1976 г. (забранена през 1971 г. заради активно сътрудничество с бившата пакистанска военна хунта и затова, че се обявява против независимостта на Бангладеш). Най-голямата мюсюлманска партия в страната. Главни програмни постановки: да се издигне ислямът в ранг на държавна политика, да се установят тесни отношения с мюсюлманския свят, да се промени наименованието на страната в «Ислямска република Бангладеш», да се отстранят левите и демократичните сили от политическия и общественния живот на страната. В ръководството на партията влизат десни политически дейци.

През 1977 г. партията се разцепва поради остри разногласия по въпроса за отношението към правителството на З. Рахман. От партията излиза значителна групировка начело с генералния секретар Шах Азизур Рахман, която подкрепя

политиката на З. Рахман и влиза по-късно в Националистическата партия. Много представители на тази групировка заемат редица ключови постове в ръководството на партията, избрани са в парламента и влизат в състава на правителството на З. Рахман.

На парламентарните избори през 1979 г. Мюсюлманската лига образува блок с ИДЛ и спечели 12 места. Ръководител на партията — Абдус Сабур Хаи.

НАРОДНА ЛИГА (НЛ) — създадена през юни 1949 г. Отражава интересите на дребната и средната буржоазия и на собствениците на земя, няма подкрепата на широките народни маси.

През март — декември 1971 г. заедно с другите патриотични сили Народната лига води въоръжена борба за създаване на независима държава. След постигането на независимостта Народната лига става управляваща партия и призовава да бъде създадено в Бангладеш «демократично общество, без експлоатация на човек от човека, върху принципите на бенгалския национализъм». За главни принципи в политиката на партията са провъзгласени национализмът, социализмът, демокрацията и секуларизмът. Външнополитическият курс на НЛ се определя от принципите на мирното съвместно съществуване, необвързаността и неутралитета, развитието и укрепването на приятелството с всички страни. На първите общи парламентарни избори след провъзгласяването на независимостта на Бангладеш през март 1973 г. НЛ спечелва 306 депутатски места (от 315) и отново образува еднопартийно правителство.

През февруари 1975 г. са разпуснати всички политически партии, включително и Народната лига. През ноември 1976 г. Народната лига възобновява политическата си дейност. Различният подход по въпроса за пътищата за по-нататъшното развитие на страната довежда до излизането на редица консервативни и десни групировки от Народната лига, които образуват нови политически партии. Въпреки сериозния разцепления НЛ успява да запази положението си на една от най-влиятелните политически сили в страната.

НЛ е опозиционна партия. На парламентарните избори през 1979 г. тя спечелва 39 места. Върховен орган на НЛ е сесията на съвета. С текущата работа се занимава Работен комитет. Председател на НЛ е Абдул Малек Укил, генерален секретар — Абдул Разак.

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА БАНГЛАДЕШ (НПБ) — управляваща партия, създадена от президента З. Рахман през септември 1978 г. чрез обединяване на редица разнородни, включително десни и левичарски, националистически партии и групировки. Програмните документи на НПБ като цяло почиват върху провъзгласената от З. Рахман «програма от 19 точки». На парламентарните избори през 1979 г. НПБ получава 249 депутатски мандата (от общо 330) и образува еднопартийно правителство.

Върховният ѝ орган е партийната конференция. Текущата работа се ръководи от Национален съвет (117 д.), Изпълнителен комитет (21 души) и Постоянен комитет (12 души). Председател на НПБ — генерален секретар — Б. Чаудури. Печатен орган — в. «Дойник деш» («Страната днес»).

НАЦИОНАЛНА НАРОДНА ПАРТИЯ (ННП) — образувана на конференция в Дака през 1957 г. в резултат на обединяването на редица демократични и прогресивни партии и организации в Източен Пакистан. Изразява интересите на радикално настроената дребна буржоазия и на прогресивната интелигенция, които стоят на антиимпериалистически, антифеодални и антимонополистични позиции. От 1958 г. до 1962 г. е забранена.

През 1971 г. заедно с други национално-патриотични сили взима активно участие във въоръжената борба срещу пакистанската военна хунта, за независимост на Бангладеш. През май 1972 г. в Дака се състоя първата общонационална конференция на ННП. Приетата на конференцията нова програма си поставя за цел да се построи в Бангладеш социалистическо общество чрез радикално преустройство на икономическата система на страната и чрез аграрна реформа в интерес на най-бедните селяни. ННП смята за една от главните си задачи борбата за единство и сплотеност на всички леви и демократични сили, за да бъдат решени стоящите пред страната неотложни социално-икономически проблеми.

През 1975—1976 г. ННП е забранена. Възобновява дейността си през октомври 1976 г. Участва в парламентарните избори през 1979 г. и получава един депутатски мандат. Висш орган на партията е Националната конференция, текущата работа се ръководи от Национален съвет и Национален работен комитет. Председател на партията е Музафар

Ахмад, генерален секретар — Пир Хабнбур Рахман. Печатен орган — седмичникът «Нутон Бангла» («Нова Бенгалия»).

НАЦИОНАЛНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НСП) — основана през октомври 1972 г. на базата на напуснала Народната лига групировка, която заема националистически и левоекстремистки позиции. Изразява главно интересите на дребнобуржоазните градски слоеве от населението. На парламентарните избори през 1979 г. получава 8 мандата. Председател на НСП е М. А. Джалил, генерален секретар — Абдул Раб.

БАХРЕЙН

(Държава Бахрейн)

Държава, разположена на островите на архипелаг Бахрейн в северозападната част на Персийския залив. Територия — 598,3 кв. км. Население — 320 хил. души (1978 г.).

Бахрейн е независима държава (от 1971 г.), монархия. Държавен глава — емир. По конституция законодателната власт принадлежи на емира и на Законодателното събрание (разпуснато през 1975 г.). Изпълнителната власт се осъществява от Държавен съвет начело с министър-председател.

Политическите партии и организации са забранени.

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ НА БАХРЕЙН (ФНОБ) — прогресивна организация на бахрейнски патриоти, създадена през 1959 г. Бори се за ликвидране на чуждото икономическо господство, за подобряване на положението на трудещите се, за демократизиране на вътрешния живот и за прогресивен външнополитически курс на страната. ФНОБ има значително влияние в профсъюзите на Бахрейн. Заявява своята вярност към марксизма-ленинизма, обявява се за приятелство и сътрудничество със Съветския съюз. Ръководен орган на ФНОБ е Централният му комитет.

Фронът поддържа контакти с комунистическите и рево-

люционно-демократичните партии в арабските страни, а също с обществени организации в страните от социалистическата общност, включително със Съветския комитет за солидарност със страните от Азия и Африка. Нелегален печатен орган на ФНОБ — в. «Ал Джамахир» («Масн»).

БИРМА

(Социалистическа република Бирмански съюз)

Държава в Югоизточна Азия. Т е р и т о р и я — 678 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 33,3 мил. души (1980 г.).

Бирма получи национална независимост на 4. 1. 1948 г. след продължителна националноосвободителна борба срещу английското колониално господство. От 1948 до 1952 г. властта е в ръцете на националната буржоазия и едрите земевладелци. На 2. 111. 1962 г. след взенен преврат на власт идва Революционен съвет, създаден от патриотично настроени бирмански офицери, който провъзгласява програмата «Бирманският път към социализма». Придържайки се към социалистическа ориентация, бирманските национални демократи правят редица социално-икономически реформи, в резултат от които под контрола на държавата преминават главните отрасли на икономиката, банковата система, транспортът, външната и значителна част от вътрешната търговия, здравеопазването и образованието.

В края на 1973 г. е приета нова конституция, според която на 4. 1. 1974 г. е провъзгласена Социалистическа република Бирмански съюз (СРБС) и със закон е определена социалистическата ориентация на страната. Законодателната власт се осъществява от Народното събрание, изпълнителната — от Министерския съвет. Държавен глава (президент) е председателят на Държавния съвет, избран от Народното събрание.

Във външната си политика Бирма следва независим курс, обявява се за укрепване на мира и стабилността в Азия, за равноправно сътрудничество с всички страни в света. През 1964 г. в Бирма е приет закон за защита на националната солидарност, по силата на който са разпуснати всички полити-

чески партии и масови организации и е въведена еднопартийна система.

От 1948 г. в Бирма не спира въоръжената борба срещу правителството, водена от различни въстаннически сили, които имат подкрепа отвън. Феодално-земевладелската опозиция настоява да се създадат независима Шанска и Каренска държава, които да излязат от Бирманския съюз. Буржоазно-земевладелската опозиция, която през 1970 г. създава Националноосвободителен фронт, през 1973 г., след като председателят на фронта У Ну напуска поста си, се разпада на три групировки: Народно-патриотична партия, Партия на единството на Бирманския съюз и Антифашистка партия на народното единство (АПНЕ), които се борят за реставриране на буржоазно-парламентарната система в страната. За сваляне на режима на революционните демократи се бори и лявата опозиция, обединена под ръководството на Бирманската комунистическа партия в редовете на Националния демократичен обединен фронт (НДОФ).

След президентския указ за амнистия (28. V. 1980 г.) редица въстаннически групировки се предават на властите. Сред тях е и АПНЕ начело със своя председател — бившия министър на отбраната Бохму Аунг.

БИРМАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БКП) — организационно се оформя на 15 .III. 1939 г. след обединяването на няколко марксистки групи. През Втората световна война (1939—1945 г.) БКП изиграва важна роля за мобилизиране на бирманските патриоти за борба срещу японските окупатори. По инициатива на БКП през 1944 г. е създаден единен общонационален антимпериалистически фронт — Антифашистка лига за народна свобода (АЛНС), която през март 1945 г. вдига бирманския народ на въоръжено въстание срещу японските завоеватели.

След края на войната — през юли 1945 г., вече при легални условия се състоя II конгрес на Бирманската компартия, който приема програма на партията, насочена към борба за национална независимост и за пълно ликвидиране на английското колониално господство. Курсът към мирно развитие на бирманската революция предизвиква рязка критика от страна на левосектантската групировка в БКП, която излиза от

Азия

Компартията и създава своя партия — Комунистическа партия на Червеното знаме.

Разцеплението в БКП значително отслабва революционните сили в Бирма. През октомври 1946 г. БКП беше изключена от АЛНС заради критиката срещу съглашенската линия на буржоазното ръководство на АЛНС. Политическата обстановка в страната се изостря рязко. През март 1948 г. БКП минава в нелегалност и започва въоръжена борба срещу правителството. През 1949 г. под нейно ръководство се създават НДОФ и Народоосвободителна армия (НОА), която заедно с други въстанически сили разгръща бойни действия срещу правителствените войски. През 1950 г. НОА претърпява поражение и е принудена да мине към партизанска борба, която продължава и до днес. През 1955 г. БКП приема програма, в която се поставя задачата да се построи социалистическо и комунистическо общество в Бирма. Програмата-минимум на БКП предвижда да се прекрати гражданската война, да се възстанови мирът, да се разширят демократичните права на народа, да се създаде единен национален демократичен фронт и да се образува правителство на широка демократична основа.

През 1955, 1958, 1960 и 1961 г. БКП безрезултатно предлага на правителството да започнат мирни преговори. Мирни преговори започват едва през 1963 г., след като на власт идва Революционният съвет, който издава указ за обща амнистия и призовава всички въстанически сили да водят преки преговори без каквито и да било предварителни условия. Преговорите между БКП и Революционния съвет (2. IX—14. XII. 1963 г.) завършват безрезултатно.

Под влияние на маоисткото ръководство на ККП през 1964 г. БКП приема нова програма, която предвижда да се разгърне въоръжена борба срещу националдемократичния режим. Срещу тази линия се обявява част от ръководството на БКП. През 1967—1968 г. под въздействието на «културната революция» в Китай в БКП е извършена партийна чистка, при която са физически ликвидирани неколцина от най-старите членове на партията. В боевете с правителствените войски през 1965—1975 г. загиват много ръководители на Компартията и над половината от членовете на ЦК. Въоръжените отряди на БКП, които заедно със съюзниците на партията наброяват към 10 хиляди бойци, действуват в североизточната

част на Бирма, близо до границата с КНР, Лаос и Тайланд.

Делегации на БКП участваха в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957 и 1960 г. Председател на ЦК на БКП — Такин Ба Тейн Тин.

ПАРТИЯ НА БИРМАНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПРОГРАМА (ПБСП) — основана на 4 .VII. 1962 г. като национално-демократична управляваща партия. Програма на ПБСП е политическата декларация на Революционния съвет «Бирманският път към социализма», публикувана на 30. IV. 1962 г. Партията си поставя за цел да изгради в Бирма социалистическо общество по свой, «бирмански път». Програмата на ПБСП отхвърля капиталистическия път на развитие и провъзгласява редица социално-икономически преобразования със социалистически характер.

Философска основа на ПБСП е документът «Системата на отношенията на човека с околната среда», приет през януари 1963 г. Идеологията на ПБСП има антикапиталистически и антиимпериалистически характер.

ПБСП се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. Върховен орган на партията е конгресът, свикван веднъж на 4 години. Конгресът избира Централен комитет и Комитет за партниен контрол. ЦК избира Централен изпълнителен комитет, Дисциплинарен комитет и Секретариат на ЦК. Влизаният в ПБСП първо става съчувственик, а след това се приема за кандидат-член на партията. ПБСП има 829 хил. членове и кандидат-членове. Под ръководството на ПБСП действуват масови организации на работниците, селяните, младежта, ветераните, писателите и журналистите.

Председател на ЦК на ПБСП е У Не Вин, генерален секретар — У Ей Ко. Печатни органи на ПБСП: в. «Ботатаун» («Авангард»), списанията «Партниен живот», «Партийни новини» и «Международен живот», издавани на бирмански език.

НАЦИОНАЛЕН ДЕМОКРАТИЧЕН ОБЕДИНЕН ФРОНТ (НДОФ) — създаден на 24. III. 1949 г. като единен фронт на работниците, селяните и дребната буржоазия. В приетия манифест НДОФ поставя задачата да се конфискува чуждият капитал, да се ликвидира едрото земевладение, да бъде смъкнато правителството на АЛНС и да бъде заменено то с правителст-

А з и я

во на НДОФ. През 1963 г. делегация на НДОФ води мирни преговори с Революционния съвет, но те не дават положителни резултати. Революционният съвет отказва да изпълни искането на НДОФ да се запазят въоръжените му сили и неговият контрол над освободените райони.

В края на 60-те години в знак на несъгласие с пропекниската политика на ръководството на БКП от НДОФ излизат Каренската национална обединена партия, партията на Новата монска държава и Прогресивната партия на Кай. Сега в НДОФ влизат Чинската върховна организация, а също редица националистически организации, които водят въоръжена борба на територията на Качинска, Шанска, Каренска и Кайска национална област. Числеността на НДОФ е около 20 хил. души. Ръководен орган на НДОФ е президентът, в който влизат представители на БКП и други въоръжени нелегални организации.

БРУНЕЙ

Разположен е в Югоизточна Азия, в северната част на остров Калимантан. Територия — 5,8 хил. кв. км. Население — 220 хил. души.

Английски протекторат от 1888 г., под японска окупация през 1941—1945 г. Подемът на националноосвободителното движение в района принуждава Англия да даде конституция на Бруней през 1959 г. На изборите през 1962 г. побеждава единствената партия по онова време — Народната партия, която се бори за независимост на Бруней и организира движение за обединяване на Бруней, Саравак и Сабах в независима република. Въоръжено о въстание, залочнато от това движение, е смазано, а Народната партия — забранена.

Държавният глава е наследствен монарх, султан, той възглавява Министерския съвет, в който влиза и английският върховен комисар (според договора от 1971 г. с Англия той отговаря за отбраната и външните отношения). Законодателен орган е Законодателният съвет. В условията на извънредното положение, в сила от 1962 г., Бруней се управлява главно със султански декрети. През 1978 г. в резултат от англо-брунейските преговори е постигнато споразумение за даване пълна независимост на Бруней през 1983 г.

НАРОДЕН ФРОНТ ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА БРУНЕЙ (основан през 1966 г.) — единствената легална партия, намира се в лоялна опозиция на правителството, бори се за разширяване на изборителните права на населението и за известно ограничаване на монархията. Председател на партията е Зайнал Абидин Путех.

БУТАН

(Кралство Бутан)

Държава в Южна Азия, в югоизточната част на Хималаите. Територия — 47 хил. кв. км. Население — над 1,3 милиона души (1977 г.). Бутан се намира в особени договорни отношения с Индия. Върховната власт принадлежи на краля. През 1968 г. е приет указ, който ограничава властта му. Съвестителен орган при краля е кралският съвет. Законодателен орган е Националното събрание, изпълнителен — Министерският съвет.

Правителството води политика на необезвръзване и мирно съвместно съществуване, обявява се за намаляване на международното напрежение. Политическите партии и обществените организации са забранени.

ПАРТИЯ БУТАНСКИ КОНГРЕС — развива своята дейност извън пределите на страната.

ВИЕТНАМ

(Социалистическа република Вьетнам)

Вьетнам заема източната част на Индокитайския полуостров. Територия — 329,6 хил. кв. км. Население — 53,7 млн. души (1980 г.)

Историята на Вьетнам е история на многовековната борба на народа срещу чуждите завоеватели, за национална независимост и свобода, за териториална цялост на страната. Раз-

громът на фашистка Германия и милитаристична Япония създава благоприятни външнополитически условия за победа на революцията във Виетнам. На 2. IX. 1945 г. Хо Ши Мин провежда масов митинг в Ханой образуването на Демократична република Виетнам (ДРВ) — първата държава на работниците и селяните в Югоизточна Азия.

Но френските колонизатори, настанали се във Виетнам в края на XIX в., не могат да се примирят със загубата на богатата колония и скоро след победата на революцията започват война срещу ДРВ, която продължава почти 9 години. Тя завършва през 1954 г. с победа на виетнамския народ. Подписаните през юли 1954 г. Женевски споразумения за Индокитай разделят Виетнам на две части с временна демаркационна линия. Съсвобождението на Северен Виетнам и възстановяването на мира дава възможност на трудещите се от ДРВ да пристъпят към завършване на демократичните реформи, към преустройство на частнокапиталистическата промишленост и търговия, към създаване на основите на социализма на виетнамска земя. Постиженията в социалистическото строителство са законодателно утвърдени в конституцията на ДРВ, приета през 1959 г. (първата конституция, отразила демократичния етап от революцията, е приета през 1946 г.).

В Южен Виетнам, където с подкрепата на САЩ е установен марионетен режим, през тези години се засилва борбата на патриотите. Опитвайки се да спасят от гибел марионетките си и да смажат националноосвободителното движение на населението на Южен Виетнам, империалистите от САЩ започват през 1965 г. агресивна война срещу Северен Виетнам. Агресорите търпят съкрушително поражение и през януари 1973 г. са принудени да подпишат Парижкото споразумение за прекратяване на войната и възстановяване на мира във Виетнам.

През пролетта на 1975 г. в Южен Виетнам се разгръща общо настъпление на патриотичните въоръжени сили, което завършва през април 1975 г. със сгромолясането на сайгонския режим и с пълното освобождение на Юга. Многогодишната героична борба на виетнамския народ за независимост на родната земя завършва с блестяща победа. В същото време това е и победа на социалистическите страни, на всички прогресивни сили. През април 1976 г. е избрано единно Национално съб-

рание — върховен орган на държавната власт в страната, което на 2. VII. 1976 г. обявява образуването на Социалистически република Виетнам, взема решение за държавните органи на страната, за столицата на СРВ (за столица е обявен Ханой), за химна и знамето на републиката. Новата конституция е приета от Националното събрание на СРВ на 18. XII. 1980 г.

Решавайки при изключително трудни условия задачите на социалистическото строителство, правителството на СРВ води активна външна политика, която цели да се противодействува на експанзионистичния курс на Пекин, да се създадат благоприятни условия за мирен съзидателен труд на вьетнамския народ. СРВ последователно укрепва всестранното сътрудничество със страните от социалистическата общност, развива отношенията с всички държави въз основа на взаимното уважение, независимостта, суверенитета, взаимната немеса във вътрешните работи, равенството и взаимната изгода. Заедно с братските страни се бори за мир и разведряване, за национална независимост, демокрация и социализъм.

СРВ е участничка в Движението на необвързаните държави, член на Координационното бюро на това движение. От юни 1978 г. е членка на СИВ.

През ноември 1978 г. партийно-правителствена делегация на СРВ начело с Ле Зуан и Фам Ван Донг посети Съветския съюз. При посещението бяха подписани Договор за дружба и сътрудничество между СССР и СРВ, а също важни икономически спогодби. СССР е оказвал и оказва многостранна помощ на вьетнамския народ при решаването на задачите на социалистическото строителство. Важен етап за по-нататъшното задълбочаване на съветско-вьетнамските връзки стана срещата между ръководителите на СССР и СРВ през юли 1980 г.

ВИЕТНАМСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ВКП) — създадена на 3. II. 1930 г. на състоялата се в Хонконг (Сянган) обединителна конференция на комунистическите организации, възникнали в страната през 20-те години в процеса на развитието на работническото и националноосвободителното движение. Конференцията е ръководена от Хо Ши Мин, който се памира тогава в Южен Китай като представител на Коминтерна. През октомври 1930 г. на първия пленум на

ВКП тя е преименувана в Индокитайска комунистическа партия (ИККП). Пленумът приема политическата програма на партията, в която са формулирани задачите на буржоазно-демократичната революция и пътищата за прерастването ѝ в социалистическа. През 1930—1931 г. под ръководството на ИККП във Виетнам се надига мощна вълна от акции на работниците и селяните срещу колониално-феодалния гнет. В резултат на това движение в провинциите Нгеан и Хатин възникват първите в историята на Виетнам органи на народната власт — съветите Нге-Тин. Тези акции на работниците и селяните са удавени в кръв от френските колонизатори. Въпреки терора и репресиите ИККП продължава работата си. През април 1931 г. ИККП е приета в Коминтерна.

I конгрес на ИККП се състоя на 27—31. III. 1935 г. Той избира ЦК, приема редица решения за работата на партията, за създаване на единен антиимпериалистически фронт на Индокитай, в подкрепа на Съветския съюз и др. През май 1941 г. на VIII пленум на ЦК е утвърдена програма за борба за национално освобождение и е приета резолюция за подготовка на въоръжено въстание. Пленумът приема също решение да бъде създаден Съюз за борба за независимост на Виетнам — Виетмин. През август 1945 г. под ръководството на ИККП в страната побеждава революцията. На 2. IX. 1945 г. е създадена Демократична република Виетнам (ДРВ). През декември 1946 г. ИККП призовава виетнамския народ на обща съпротивителна борба срещу френските колонизатори, които през 1945 г. започват война срещу ДРВ.

II конгрес на ИККП се състоя от 11 до 19. II. 1951 г. в обстановка на война срещу френските колонизатори. Решено е ИККП да се преименува на Виетнамска партия на трудещите се (ВПТ), приети са програма и устав на партията и е избран ЦК на ВПТ. Президентът Хо Ши Мин е избран за председател на ЦК на партията и остава на този пост до смъртта си през 1969 г. В програмата на партията е посочено, че основни задачи на виетнамската революция са: да бъдат изгонени империалистическите завоеватели, да се постигне независимост и единство на страната, да бъде ликвидиран колониалният режим и да бъдат изкоренени всички остатъци от феодализма, да се развива народнодемократичният строй и да бъдат положени основите на социализма.

III конгрес на партията (септември 1960 г.) приема нов

устав на ВПТ, определя генералния курс на партията към изграждане на социализма в ДРВ и борба за обединяване на страната. Конгресът прави равностойна на възстановяването и развитието на икономиката на Северен Вьетнам през 1955—1960 г. и утвърждава директиви за петгодишен план за развитие на народното стопанство през 1961—1965 г. Под ръководството на ВПТ вьетнамският народ постига значителни успехи в изпълнението на петгодишния план, в превръщането на СРВ от изостанала аграрна страна в аграрно-индустриална държава.

Резултатите от многогодишната борба на вьетнамския народ за обединение на родината са отчетени на IV конгрес на партията, състоял се в Ханой от 14 до 20. XII. 1976 г. Конгресът определя, че вьетнамската революция е навлязла в нов етап, когато цялата страна изпълнява единна стратегическа задача: осъществява социалистическа революция. Конгресът очертава главните насоки, задачите и целите на икономическото развитие на страната през 1976—1980 г., решава да се преименува Вьетнамската партия на трудещите се на Вьетнамска комунистическа партия (ВКП), утвърждава нов устав на партията, избира ръководни органи на ВКП и възстановява поста генерален секретар на ЦК на ВКП.

В дейността си ВКП се опира на Вьетнамския Отечествовен фронт.

Делегации на ВКП участвуват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии (1957 и 1960 г.). ВКП поддържа активни връзки с КПСС, с другите братски партии и води заедно с тях решителна борба срещу маонизма и всички форми на опортюнизъм в световното комунистическо движение.

Към началото на 1980 г. във ВКП се наброяват над 1,5 милиона членове и кандидат-членове. Партията се гради върху принципа на демократическия централизъм. Върховен орган на партията е конгресът, а между конгресите — ЦК на ВКП. Изпълнителни органи — Политбюро и Секретариат на ЦК.

Генерален секретар на ЦК на ВКП е Ле Зуан. Централен орган на партията е в. «Нян зан» («Народ»), теоретичен орган — «Конг шан» («Комунист»).

ВИЕТНАМСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ВДП) — създадена през юли 1944 г. Представлява интересите на пат-

А з и я

риотично настроената дребна буржоазия. Подкрепя напълно програмата на Виетнамската комунистическа партия в изграждането на социализма в СРВ. Влиза в Отечествения фронт. В Националното събрание на СРВ има свои представители. Генерален секретар на ЦК на ВДП — Нгуси Суан Йем. Централен орган на партията — в. «Док Лап» («Независимост»).

ВИЕТНАМСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ВСП) — създадена през юли 1946 г. Обединява част от старата, патриотично настроена интелигенция. Подкрепя напълно генералната линия на Виетнамската комунистическа партия. Има свои представители в Националното събрание на СРВ, влиза в Отечествения фронт. Генерален секретар на ВСП — Нгуен Сиен. Централен орган на партията — сп. «То Куок» («Родина»).

ИЗРАЕЛ

(Държава Израел)

Държава в Близкия Изток. Т е р и т о р и я — 14 хил. кв. км (в границите, определени с решението на Общото събрание на ООН през ноември 1947 г.; без 6,7 хил. кв. км, завладени от Израел по време на израелско-арабската война през 1948—1949 г.). Н а с е л е н и е — 3,8 млн. души, от тях евреи — 3,2 милиона и араби — около 0,5 млн. (януари 1980 г.).

Израел е образуван на 14. V. 1948 г. в съответствие с решението на Общото събрание на ООН от 29. XI. 1947 г. за отменяне на английския мандат върху Палестина и за създаване на нейна територия две независими държави — еврейска и арабска. Арабска държава на територията на Палестина не е създадена, а в резултат от войната през 1948—1949 г. Израел анексира част от територията, определена за арабска държава.

Израел и неговите управляващи ционистки партии водят агресивна, експанзионистична политика спрямо съседните арабски държави и носят отговорност за агresiите срещу тях. През октомври — ноември 1956 г. Израел участва заедно с Англия и Франция в агресията срещу Египет. През юни

1967 г. той извършва агресия срещу Египет, Сирия и Йордания и окупира част от територията на тези държави с обща площ над 68 хиляди кв. км. В резултат от отказа на Израел да изтегли войските си от окупираните арабски територии през октомври 1973 г. избухва нов въоръжен конфликт на Израел с Египет и Сирия. Натискът на общественото мнение, израсналата боеспособност на армиите на арабските държави, засилената изолация на Израел на международната арена принуждават правителството на Израел да се съгласи да участва в мирната конференция за Близкия Изток (Женева, декември 1973 г.). През януари 1974 г. и през септември 1975 г. Израел подписва с Египет, а през май 1974 г. и със Сирия споразумение за раздалечаване на войските. През март 1978 г. Израел извършва агресия срещу Ливан, окупира част от южните райони на страната и ги предава под контрола на местните деснохристиянски военни части, които сътрудничат активно с него.

Израел е република, възглавявана от президент, който се избира от Кнесета (парламента). Законодателната власт принадлежи на еднокамарния парламент (120 депутати), изпълнителната — на министерския кабинет. Според резултатите от изборите за Кнесет (май 1977 г.) е образувано правителство от крайно реакционния блок «Ликуд» («Сплотеност»), включващ партиите «Херут», Либералната, «Лам» (през 1979 г. преименувана в Рафи). В правителствената коалиция участвуват също партиите Мафдал (Национално-религиозна партия) и «Демократично движение».

Във вътрешната си политика правителството следва курс към по-нататъшна милитаризация на икономиката, поощряване на частния израелски и чуждестранен капитал в икономиката, ограничаване на държавното планиране и контрола над цените на вътрешния пазар, към по-нататъшно ограничаване на демократичните права на трудещите се.

Във външната си политика правителството начело с блока «Ликуд» следва линия на усилено колонизиране на завладените арабски територии и на създаване на еврейски селища там. През август 1980 г. парламентът на Израел взема решение да се анексира цял Ерусалим и да се провъзгласи той за «вечна и неделима столица» на Израел.

Израелското правителство упорито саботира изпълнението на резолюциите на Съвета за сигурност и Общото събрание

на ООН за изтегляне на израелските войски от всички окупирани територии. През март 1979 г. при активното участие на САЩ Израел сключва с Египет сепаративен «мирен» договор, който цели срещу постепенното изтегляне на израелските войски от Синай по същество да се увековечи израелската окупация на Западния бряг на р. Йордан, сектора Газа и Голанските възвишения, да се установи военно-политическо сътрудничество между двете държави, да се засили американското присъствие в Близкия Изток и да се създаде ос Вашингтон—Кайро—Тел Авив, насочена срещу прогресивните арабски и африкански режими.

ИЗРАЕЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — от 1919 г. до 1921 г. — Палестинска социалистическа работническа партия, от 1921 до 1948 г. — Палестинска комунистическа партия, от 1948 г. (в пределите на държавата Израел) — Израелска комунистическа партия. От 1921 до 1942 г. действа в нелегалност.

ИКП обединява еврейски и арабски трудещи се и представители на прогресивната интелигенция. Като единствена интернационална партия в Израел ИКП е против агресивната външна и антинародната вътрешна политика на управляващите среди, последователно се бори за политическите и икономическите интереси на всички трудещи се, за мир, демокрация и социален прогрес.

ИКП се бори активно за всеобхватно, справедливо уреждане на близкоизточния конфликт. През март 1977 г. в съответствие с решенията на XVIII конгрес на ИКП е създаден Демократичен фронт за мир и равноправие (ДФМР). Освен ИКП в него влизат редица организации и общественици. Общата програма на ДФМР съдържа искане Израел да се изтегли от всички окупирани през 1967 г. арабски територии и да се установи траен и справедлив мир между Израел и арабските страни, да се даде равноправие на арабското население на страната, да се защитят правата и интересите на еврейските и арабските трудещи се, да се ликвидира социалната дискриминация на евреите — преселници от азиатски и африкански страни, да се защитят и разширят демократичните свободи, да се осигурят равни права на жените.

XIX конгрес на ИКП (февруари 1981 г.) демонстрира пълното единство на ИКП в идеологическо, политическо и орга-

пязационно отношение и отбелязва нарасналото влияние на Компартията в живота на Израел. Конгресът потвърждава плана за мир, изработен от XVII конгрес на партията, който предвижда да се изтеглят израелските войски от всички окупирани през 1967 г. арабски територии, да се признае Организацията за освобождение на Палестина, да се създаде палестинска държава на Западния бряг на р. Йордан, включително източната (арабска) част на Ерусалим, и в сектора Газа.

Делегации на ИКП участвуват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

ИКП е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Външ орган е конгресът, а между конгресите — ЦК, Политбюро и Секретариат на ЦК.

Генерален секретар на ЦК на ИКП е Меир Вилнер.

Печатни органи на ИКП — вестниците «Зу адерех» («Това е пътят») — на иврит, и «Ал Иттихад» («Единство») на арабски език. ИКП има и други издания.

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ЛП) — организирана през 1961 г. след обединяването на две буржоазни партии — «Общи ционисти» и Прогресивната партия. Изразява интересите на едрата и средната буржоазия. Настоява за развитие на «свободната» икономика.

През април 1965 г. част от членовете на ЛП се отцепват и образуват Партията на независимите либерали. През септември 1973 г. ЛП влиза в блока «Ликуд». На изборите през 1977 г. този блок получава 43 депутатски места (от тях ЛП — 15). По въпроса за уреждането на блискоизточния проблем ЛП споделя програмата на крайно реакционната партия «Херут». ЛП влиза в Световната ционистка организация (СЦО) и е член на Световния съюз на общите ционисти.

Партията има към 40 хил. членове. Ръководители на партията — И. Модан и Симха Ерлих.

НАЦИОНАЛНО-РЕЛИГИОЗНА ПАРТИЯ (НРП — МАФДАЛ) — образувана през 1956 г. в резултат от обединяването на две религиозно-политически партии. Изразява интересите на религиозно настроената буржоазия и духовенството.

НРП непрекъснато (с изключение на краткия период юни --

октомври 1974 г.) влиза в правителствените коалиции. От 1977 г. е в правителствената коалиция, образувана от реакционния блок «Ликуд». Партията е за запазване и за засялване на ролята на религията в живота на страната, заема екстремистки позиции по въпроса за уреждането на близкоизточния проблем, настоява да се задържат окупираните арабски земи, преди всичко Западният бряг на р. Йордан. НРП е представена в Изпълнителния комитет на СЦО. На изборите през 1977 г. получава 12 депутатски места в Кнесета.

Председател на Мафдал е Йосеф Бург, генерален секретар — Дани Вермус. Орган на партията е в. «Ацофе» («Наблюдател»).

ИЗРАЕЛСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (МАИ) — дясна социал-демократическа ционистка партия. Възниква през януари 1968 г., след като към Мапан (Израелска работническа партия) се присъединяват партните «Ахдут авода» («Единство на труда») и Рафи («Работническа листа на Израел»). В МАИ се запазват различия от политически и тактически характер и се води остра фракционна борба за ръководство на партията. МАИ е за развитие на държавния капитализъм, защитава интересите на едрата и средната израелска буржоазия.

В основата на платформата на МАИ за уреждане на близкоизточната криза са залегнали «програма от 14 точки» (приета през 1973 г.) и «планът Алон», в които се изразява готовност да се направи т. нар. териториален компромис на трите фронта. В същото време партията е против връщането на Израел към граничните линии от преди 4. VI. 1967 г., против създаването на независима палестинска държава, против признаването на Организацията за освобождение на Палестина и преговорите с нея. МАИ е за разрешаване на палестинския въпрос в рамките на «йорданско-палестинска формация» и едновременно с това заявява, че «сигурните граници» на Израел трябва да минават по река Йордан.

Заедно с Обединената работническа партия (Мапам) МАИ контролира Общата федерация на труда в Израел (Хистадрут), която обединява преобладаващата част от работниците и значителна част от федерациите на селскостопанските кооперативи. Има разклонена мрежа от низови партийни производствени и териториални организации.

МАИ и Мапам влизат в избирателния блок «Маарах».

На последните избори (1977 г.) «Маарах» получава 31 депутатски места (от тях МАИ — 26). МАИ участва активно в СЦО и в Световната федерация «Поалей цион», член е на Социалистическия интернационал. Има 250 хил. членове (1978 г.).

Председател на партията е Шимон Перец, генерален секретар — Хаим Бар-лев.

Изразители на мненията на партията са в. «Давар» (официален орган на Хнстадрут) и месечникът «Мигван».

ОБЕДИНЕНА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (МАПАМ) — ционистка социалдемократическа партия. Основана през 1948 г. в резултат на обединяването на три ционистки организации: «Ашомер ацаир», «Ахдут авода» и лявото крило на «Поалей цион». През 1954 г. Мапам се разцепва: по-голямата част от «Ахдут авода» се обособява в отделна партия, която след това се обединява с Мапан.

Мапам води политика на съглашателство с израелските управляващи среди. Като действа под лозунгите за т. нар. ционистки социализъм и заемайки до известна степен умерени позиции по вътрешната и външната политика, Мапам успява да запази определено влияние сред членовете на част от селскостопанските кооперативни села (кибуци), работниците, занаятчиите и дребната буржоазия. Едновременно с това, като участва в правителствената коалиция заедно с партията Мапан, а след това с МАИ от 1955 до 1977 г., тя подкрепя антиарабската политика на страната и агресията срещу арабските държави през 1956 и 1967 г. Сега позициите ѝ по уреждането на блискоизточната криза са близки до МАИ, с която от 1965 г. образува изборния блок «Маарах». В Кнесета Мапам има 5 депутати. Мапам има ляво крило, което е против блока с МАИ. Брой на членовете — около 38 хил. души.

Генерален секретар — Мсир Талми. Печатен орган — «Ал-амишмар» («На стража»).

«ХЕРУТ» — крайно дясна ционистка партия. Създадена през 1948 г. на базата на нелегалната екстремистка терористична ционистка организация «Иргун цвай леуми». «Херут» настоява Израел да се върне в «библейските си граници», т. е. в държавата Израел да бъдат включени както всички

А з и я

окупирани територии на Палестина, така и част от териториите на съседните арабски държави. «Херут» е тясно свързана с международните ционистки организации и фондове и както всички останали ционистки партии в Израел получава от тях финансова помощ.

На последните избори за Кнесет (1977 г.) от 43-те депутатски мандата, спечелени от блока «Ликуд», партията «Херут» получава 20.

Като основа на правителствената коалиция партията «Херут» си поставя за цел Израел да задържи окупираните арабски територии, да се даде «автономия» на арабския народ на Палестина, изцяло отхвърля участието на Организацията за освобождение на Палестина (ООП) в уреждането на близкоизточния проблем.

Партията «Херут» поощрява десните екстремисти, активно поддържа политиката на САЩ за скалпване на израелско-египетски военен блок за борба срещу радикалните режими в Близкия и Средния Изток. Стои на позициите на крайния антикомунизъм и антисъветизъм.

«Херут» е израелска секция на международния ционистки съюз «Херут-ацохар».

Председател на партията е Менахем Бегин (министър-председател).

В Израел има още редица малки политически партии, а също различни групировки — от крайно десни, фашистки, до левичарски. В същото време в страната действуват редица демократични организации, включително Движението за дружба Израел—СССР, Движението на демократичните жени в Израел, Комунистически младежки съюз в Израел, Израелска лига за защита на правата на човека, Израелски съюз на борците от антихитлеристкия фронт и жертвите на нацизма и др.

ИНДИЯ

(Република Индия)

Държава в южната част на Азия. Т е р и т о р и я — 3,28 млн. кв. км. Н а с е л е н и е — към 650 млн. (началото на 1980 г.). Получава независимост на 15. VIII. 1947 г.; от

26. 1. 1950 г. е република. Изпълнителната власт принадлежи на президента (той е и държавен глава), на вицепрезидента и правителството начело с министър-председателя. Законодателната власт се осъществява от двукамарен парламент — Народна камара (Долна) и Съвет на щатите (Горна камара).

Вътрешнополитическата обстановка в Индия през последните години се характеризира с напрегната борба между силите на демокрацията и прогреса, от една страна, и силите на реакцията, от друга, по въпроса за пътищата за развитие на страната. Въпреки съпротивата на имотните класи в Индия са направени известни социално-икономически преобразования в интерес на широките народни маси и укрепването на политическата самостоятелност на страната. Във външната си политика Индия по традиция следва курс на необвързаност, мирно съвместно съществуване и сътрудничество с всички страни. Успешно се развиват всестранните приятелски отношения на Индия със Съветския съюз въз основа на Договора за дружба и сътрудничество между СССР и Индия, подписан на 9. VIII. 1971 г.

Индия се стреми да води последователно линия на нормализиране на обстановката в Южна Азия. През 1976 г. са възстановени дипломатическите отношения между Индия и Пакистан. През 1977—1979 г. са решени някои въпроси от двустранните отношения между Индия, Бангладеш, Шри Ланка и Непал.

През 1977—1979 г. сред главните политически партии в Индия стават сериозни промени. В резултат от многобройни разцепления и преминаване от една партия в друга се появяват нови политически партии, коалиции и групировки. През януари 1980 г. на изборите за Народна камара убедителна победа удържа партията Индийски национален конгрес (И) начело с И. Ганди. Голям успех постигат също левите партии в Индия, които действуват в единен фронт.

БХАРАТИЯ ДЖАНАТА ПАРТИ (БДП) (Индийска народна партия) — създадена през април 1980 г. от дейци на религиозно-шовинистичното крило на партията Джаната, бивши привърженици на партията Бхаратия джан санг начело с А. Б. Ваджпаие и Л. К. Адвани. Изразява интересите на националистически настроените слоеве от индийската буржоазия, главно средната и дребната, и на земевладелците.

Ръководителите на БДП заявяват, че са «верни на индийския национализъм, на принципа за секуларизъм, като се зачитат всички религии, и на социализма въз основа на провъзгласените от М. Ганди принципи за децентрализация на политическата и икономическата власт». Подчертава се, че партията ще се ориентира към развитие на селските райони. Главна опора на нейното влияние са северните райони на Индия (Утар Прадеш, Мадхя Прадеш, Раджастан, Бихар), чисто населенне говори на хинди. БДП има към 2 милиона членове. През април 1980 г. се състоя учредителната конференция на БДП и е създадена комисия за изработване на програмата и устава ѝ.

Председател на БДП е А. Б. Ваджпайе, генерални секретари — Л. К. Адвани, Сикандар Бакхт, Мурли Мапохар Джоши. Печатен орган е седмичникът «Органайзър» («Организатор»).

ДЖАНАТА ПАРТИ (ДП) (Народна партия) — създадена през май 1977 г. на основата на предизборния блок от партии и групировки, участвували в парламентарните избори през март 1977 г.

Още от създаването си ДП е крайно пъстра, нестабилна формация. В нея влизат както представители с дясна, консервативна ориентация, така и центристи, и леви, демократични елементи. Всичко това предопределя острата фракционна борба в партията. ДП няма собствена програма.

ДП е на власт от март 1977 г. до юли 1979 г., когато правителството на тази партия, възглавявано от Морарджи Десаи, изгубва мнозинството в Народната камера на парламента и подава оставка. От партията излизат група дейци начело с Чаран Сингх, който по-късно създава партията Лок дал. През март 1980 г. в партията става второ разцепление, през април — трето, в резултат от което дейците от нейното религиозно-шовинистично крило напускат партията и образуват нова партия — Бхаратия Джаната парти. Влиянието на ДП в страната като цяло рязко пада. На парламентарните избори през януари 1980 г. ДП получава 31 места от 544 (по-рано тя има 300 места) в новата Народна камера. В Горната камера има 36 места от 243 (1980 г.).

ДП има влияние главно в северната част на страната — в щатите, чието население говори езика хинди.

Председател на ДП е Чандра Шекхар, генерални секретари — Рам Кришна Хегде, Сурендра Мохан, Субраманиам Свами, Шахабудни.

ИНДИЙСКИ НАЦИОНАЛЕН КОНГРЕС (ИНК) — създаден от либерално настроени буржоазно-земевладелски дейци и представители на заможната интелигенция през 1885 г. под покровителството на английската колониална администрация. В периода на националноосвободителната борба на индийския народ благодарение на усилията на такива ръководители като М. Ганди и Дж. Неру ИНК се превръща в масова, най-влиятелна политическа сила в страната. Върху платформата на ИНК под лозунгите за национално освобождение се обединяват най-широки слоеве от индийския народ, включително националната буржоазия, трудещите се от града и селото. През целия период на националноосвободителната борба на индийския народ ИНК възглавява тази борба.

От август 1947 г. до март 1977 г. е управляваща партия в Индия. Отново идва на власт под името Индийски национален конгрес (И) под ръководството на Индира Ганди през януари 1980 г. Отразява интересите на всички слоеве от индийската национална буржоазия. През 1955 г. ИНК провъзгласява за своя цел да се изгради «общество от социалистически тип» в страната. Идеолозите на ИНК подчертават, че социално-политическа основа на индийската разновидност на социализма е сътрудничеството между всички класи под опеката на надкласовата държава, като по този начин се пренебрегват класовите противоречия. Икономическа основа трябва да стане т. нар. смесена икономика, в която под ръководството и при контрола на държавата биха се съчетавали държавният и частният сектор. Практически политиката на ИНК не води до отказ от капиталистическия път на развитие.

В резултат от изострянето на противоречията между консервативните и демократичните елементи в ИНК по въпроса за пътищата за по-нататъшното развитие на страната в края на 1969 г. партията се разцепва на Индийски национален конгрес и Индийски национален конгрес (организация).

Когато е на власт през 1969—1974 г., ИНК прави някои социално-икономически преобразования в интерес на широките слоеве от населението. Между тях са: национализация

на най-големите частни банки, общото застрахователно дело, част от предприятията в каменовъглената и текстилната промишленост, цветната металургия; укрепване на държавния сектор в икономиката; отмяна на пенсите и привилегиите на бившите феодални управници на княжествата. В повечето щати са приети закони за намаляване на «таваните» на притежаваната земя, но прилагането на тези закони среща активната съпротива на богатите класи.

През периода на извънредното положение през 1975—1977 г. под ръководството на ИНК са осъществени редица непопулярни мерки, които предопределят поражението на партията в парламентарните избори през март 1977 г. В ИНК се изостря фракционната борба. В резултат от последвалото разцепление през януари 1978 г. от партията излизат група известни ръководители. Подкрепя ги мнозинството от депутатите-конгресисти, които по-късно се обединяват в партия, получила официалното наименование Индийски национален конгрес (У). Малцинството начело с И. Ганди образува партията ИНК (И). В предизборния манифест на ИНК (И), публикуван през ноември 1979 г., се казва, че ИНК (И) «ще бъде предад на идеалите на секуларизма, демокрацията и социализма», ще «се придържа твърдо към курса на мирно съвместно съществуване и концепцията за необвързаност». ИНК (И) е за развитие на плановата икономика, за ограничаване ръста на монополите и дейността на транснационалните корпорации в страната, за бързо повишаване на продуктивността на селското стопанство като основа на националната икономика, за продължаване на аграрната реформа и подпомагане на дребните и средните селяни чрез отпускане на заеми и кредити и т. н. На извънредните избори за Народна камара през януари 1980 г. ИНК (И) получава 351 места от 544 и става управляваща партия. В Горната камара ИНК (И) има 101 депутати от 243 (март 1980 г.). ИНК (У) има в Народната камара 13 места, а в Горната камара — 24 места (1980 г.). Напоследък редица дейци от ИНК (У) и други партии преминават в ИНК (И).

В основата на организационния строеж на ИНК е залегнал административният принцип. Първично звено е комитетът на блока (не по-малко от 25 активни членове на територия, където живеят 60 хил. души), след това идват комитетите на районите, градовете, съюзните територии и щатите. Висши

ръководни органи: ежегодните конгреси, Общондийският комитет (ОК) на ИНК, който по устав се събира на сесии не по-рядко от два пъти годишно. Между сесиите на ОК на ИНК партията се ръководи от Централен работен комитет.

Данни за числеността на ИНК (У) и ИНК (И) не са публикувани.

Председател на ИНК (И) — Индира Ганди, генерални секретари — Г. К. Мупанар, Р. С. Чоудхри, Ш. С. Махатра, К. Рай, С. Рао, Р. К. Баджпай. Председател на ИНК (У) — Девардж Урс, генерални секретари — Банка Бехари Дас, Таракешвари Синха, Раджмангал Панде, К. В. Кешвулу, Радж Бахадур.

ИНДИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — създадена през декември 1925 г. в резултат от обединяването на комунистическите групи, съществуващи в отделните провинции в Индия. ИКП е една от най-големите политически партии в страната. Тя ръководи такива масови организации като Общондийския конгрес на профсъюзите, Общондийския селски съюз, Индийския съюз на селскостопанските работници, Общондийската федерация на младежта, Общондийската федерация на студентите, Националната федерация на индийските жени.

След завоюването на независимостта (1947 г.) ИКП приема на общондийска конференция (1951 г.) своя програма. В нея се отбелязва, че ИКП има за цел да бъде изградено социалистическо общество в страната, но за този етап си поставя задачата да води борба за изкореняване на остатъците от колониализма, за осъществяване на неотложни социално-икономически преобразования. ИКП подчертава необходимостта да бъде създаден широк национален фронт. През 1964 г. ИКП се разцепва. Част от комунистите, излезли от ИКП, създават паралелна партия — *Комунистическа партия на Индия (марксист)*. Разцеплението нанася значителни вреди на лявото и демократичното движение в Индия. VII конгрес на ИКП (декември 1964 г.) приема нова програма на партията, в която се прави подробен анализ на социално-икономическото развитие на Индия. Съвременният етап от революцията е определен като антиимпериалистически, антифеодален, демократичен. В програмата се поставя задача да се създадат националдемократичен фронт, държава на

националната демокрация и да се тръгне по некапиталистически път на развитие.

XI конгрес на ИКП (III—IV 1978 г.) посочва задачите на партията за разгръщане на масова борба за интересите на индийските трудещи се, за идеологическо и организационно сплотяване на партийните редици, за засилване ролята на ИКП в политическия живот на страната. Конгресът специално подчертава необходимостта от единодействие на всички леви и демократични сили в страната и преди всичко на ИКП и ИКП (м). През 1978—1980 г. позициите на двете комунистически партии по различни международни и вътрешни проблеми постепенно се сближават. От януари 1980 г. представители на ИКП влизат в правителството на Обединения ляв фронт на щата Керала, където влиза и ИКП (м).

Спрямо управляващата партия ИНК (И) ИКП действа като лява демократична опозиция, подкрепя прогресивните стъпки на правителството на И. Ганди и настоява да се осъществят по-бързо социално-икономически мерки в интерес на народните маси. ИКП води решителна борба срещу десните реакционни сили, които действуват във и от управляващата партия. ИКП има 12 депутати в Народната камара на парламента, 9 депутати в Горната камара (1980 г.) и около 100 депутати в законодателните събрания на щатите.

Делегации на ИКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

ИКП е изградена по административен принцип (селски, градски, районни комитети, съвети на щатите). Партийни организации на ИКП има в 20 щата от общо 22 (освен Нагаленд и Сиким) и в две съюзни територии (Гоа и Делхи) от общо 9. В ИКП членуват 425 хил. души (1980 г.). Върховен ръководен орган на партията е конгресът, който се свиква не по-рядко от веднъж на три години. Конгресът избира Национален съвет на партията, а той избира Централен изпълнителен комитет и Централен секретариат, който ръководи текущите работи на партията.

Генерален секретар на Националния съвет на ИКП е Чаидра Раджесвара Рао. Централни печатни органи на ИКП: вестниците «Джанюг» («Народен век») — на езика хинди, «Ню ейдж» («Нов век») — на английски език, «Хайят» («Живот») — на езика урду. Теоретични списания: «Парти

лайф» («Партиен живот») — на английски език и «Комунист» — на езика хинди.

ИНДИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (марксисти) ИКП (м) — възниква през ноември 1964 г. в резултат от разцеплението на ИКП. В програмата на ИКП (м), приета през 1964 г., се казва, че преобразованията, които предстои да се направят в Индия в сегашния етап, като цяло не надхвърлят рамките на буржоазнодемократичната революция. В програмата си и в други документи партията обявява индийското правителство за реакционно и като непосредствена цел поставя задачата то да бъде заменено.

През първите години от съществуването си ИКП (м) се солидаризира с Китайската комунистическа партия по много въпроси. През 1969 г. в ИКП (м) става разцепление. От партията излизат група открито промаонстки настроени дейци, които обявяват за основа на дейността си въоръжената борба и «индивидуалния терор срещу представителите на имотните класи». След редица въоръжени акции правителството ги подлага на репресии и влиянието им бързо пада. Приблизително от средата на 70-те години ръководителите на ИКП (м), които си дават сметка за провала на външнополитическата линия на китайското ръководство, започват все повече да критикуват основните положения на маонизма, да заемат по-реалистични позиции. За пръв път след многогодишна конфронтация с ИКП X конгрес на ИКП (м) (април 1978 г.) издига лозунга за необходимостта от сплотяване на всички леви и демократични сили в страната, включително Индийската компартия. През 1978—1979 г. ръководството на ИКП (м) критикува остро китайския външнополитически курс. То осъжда китайската агресия против Виетнам и блока на пекинските ръководители със САЩ, обявява се в подкрепа на арабските народи, против израелската агресия, а също в подкрепа на позицията на Съветския съюз спрямо Афганистан.

ИКП и ИКП (м) си сътрудничат тясно на изборите през януари 1980 г. Процесът на сближаване между двете компартии продължава и след изборите. ИКП (м) има 36 депутати в Народната камара и 7 места в Горната камара (1980 г.). ИКП (м) възглавява правителството на левия демократичен фронт в щатите Западна Бенгалия (от юни 1977 г.), Трипура (от януари 1978 г.), Керала (от януари 1980 г.).

Организационно ИКП (м) се изгражда по административния принцип. Партийни организации на ИКП (м) действуват в 14 щата и в една съюзна територия. ИКП (м) има 157 хил. членове (1978 г.). Висш орган е конгресът, който се събира веднъж на 3 години. В съответствие с устава броят на членовете на ЦК и на Политбюро се определя на всеки конгрес. На X конгрес е избран Централен комитет, а ЦК избира Политбюро.

Генерален секретар на ЦК на ИКП (м) — Е. М. Ш. Намбудирипад. Печатен орган на ИКП (м) — седмичникът на английски език «Пипълз демокраси» («Народна демокрация»).

ЛОК ДАЛ (ЛД) (Народна партия) — създадена през септември 1979 г. от привърженици на Чаран Сингх и група социалисти начело с Дж. Фернандес и Мадху Лимае, които излизат от Джаната парти. Изразява интересите на заможените и средните селски слоеве, главно в северните щати. ЛД обединява тесен кръг лица и работи главно по време на избори в съответните избирателни окръзи.

Програма няма. В предизборния манифест на ЛД, публикуван на 11.XII. 1979 г., се казва, че партията ще се стреми да се преодолеят «главните недъзи на индийското общество — корупцията, пълната липса на дисциплина, девалвацията на етичните и моралните ценности, религиозната омраза, мизерията, растящата безработица, пропастта между богатството и бедността».

Сред ръководните дейци на партията не стихва фракционната борба. В Народната камара на парламента има 41 депутати, в Горната — 10 (1978 г.). Председател на ЛД — Чаран Сингх, генерални секретари — Мадху Лимае, Нарендра Сингх, В. Кумар.

Освен изброените общонационални партии в страната действуват регионални партии. Най-големите от тях са:

Дравида мунетра кажагам (ДМК). (Дравидска прогресивна федерация) — в щата Тамилнаду. **Аниа ДМК** (наречена така в чест на основоположника на ДМК Аннадураи) — в щата Тамилнаду. **Акали дал** (Партия на безсмъртните) — в щата Пенджаб. **Национална конференция** — в щата Джаму и Кашмир. **Форуърд блок** — в щатите Западна Бенгалия, Тамилнаду и някои др. **Революционна социалистическа пар-**

тия — в щатите Западна Бенгалия и Керала. Керала конгрес (Кералски конгрес) — в щата Керала. Мюсюлманска лига — в щатите Керала, Утар Прадеш и някои др.

ИНДОНЕЗИЯ

(Република Индонезия)

Държава в Югоизточна Азия. Територия — 1904, 4 хил. кв. км. Население — над 150 млн. души (1980 г.).

Близо 350 години Индонезия е колония на Холандия. През 1942—1945 г. страната е под японска окупация. При благоприятните условия, създали се в резултат от разгрома на германския фашизъм и японския милитаризъм, подемот на националноосвободителното движение в Индонезия довежда до провъзгласяване на независимата Република Индонезия на 17. VIII. 1945 г.

Индонезия е унитарна република. Държавен глава е президентът, който едновременно възглавява кабинета на министрите и е върховен главнокомандуващ на въоръжените сили. Той назначава и сваля министрите, които отговарят пред него. След държавния преврат от 1965—1967 г. са разгромени и забранени Комунистическата партия, прогресивните обществени и левонационалистически организации, а техните привърженици са подложени на гонения. В страната официално е провъзгласена доктрината за «двойствената функция на въоръжените сили», според която армията има не само чисто военни задачи, но и играе роля на ръководна политическа сила в обществото. В съответствие с тази доктрина ключовите постове в държавния и стопанския апарат в центъра и по места се заемат от представители на въоръжените сили, а военното ведомство контролира практически всички сфери на политическия живот в страната. На военното командване се дават 100 от 460-те депутатски мандата в Съвета на народните представители (парламента), който осъществява текущото законодателство. Армията не участва непосредствено в изборните кампании. Членовете на парламента са едновременно членове на върховния орган на държавната власт — Народния консултативен конгрес (НКК), в който влизат също представители от административните области

и различни слоеве от населението (функционални групи). Според конституцията НКК се събира на сесии не по-рядко от един път на 5 години, за да избере президент и да определи генералния политически курс на страната. Икономическата политика на държавата предвижда да се привличат широко чуждестранни инвестиции и кредити. За основа на външната политика официално е провъзгласен принципът за неприсъединяване към военни блокове и за развитие на равноправни взаимноизгодни отношения с всички страни. Осъществявайки този курс, Индонезия среща силното противодействие на империалистическите държави, на Китай и ултраконсервативните проимпериалистически среди в самата страна.

В съответствие с приетия през 1975 г. закон за партийната система броят на политическите организации в страната е ограничен до 3 и те са задължени да действуват в рамките на държавната политика. Държавните служители могат да влизат в партия само със знанието на началството си, а в редица случаи — с писменото му разрешение. Ликвидирано е влиянието на политическите партии върху основните обществени организации и те са обединени в профсъюзния център Сбщоиндонезийска федерация на работниците, в Националния комитет на индонезийската младеж, в Съюза за единство на индонезийските селяни и др.

ИНДОНЕЗИЙСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИДП) — създадена на 11. I. 1973 г. в резултат от сливането на Индонезийската национална партия, Католическата и Християнската партия, Партията на бедните хора (Мурба) и Съюза на защитниците на независимостта на Индонезия (ИПКИ), извършено в съответствие с правителствената програма за опростяване на партийната система в Индонезия. Понеже това сливане има изкуствен характер, а не бе продиктувано от стремеж на тези твърде разнородни партии към единство, създадената по този начин ИДП се оказва неспособна да предложи цялостна позитивна програма.

След като властите забраниха да се пропагандират възгледите на бившия президент Сукарно, които са идеологията на Индонезийската национална партия (най-голямата от партиите, влезли в ИДП), ръководителите на Демократическата партия и досега не могат да изработят идейна платфор-

ма, която да е в състояние да спечели на ИДП симпатиите на широките маси.

Социалният състав на ИДП е разнороден. Липсата на програма и противоречията в ръководството на партията водят до намаляване влиянието на ИДП в обществото. На парламентарните избори през 1977 г. тя получава само 29 места. Генерален председател на партията е Сунавар Суковати.

ИДП няма официален печатен орган. По политически възгледи най-близко до нея е в. «Мердека» («Независимост»).

ИНДОНЕЗИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП) — основана през 1920 г. От края на 1965 г. е в нелегалност. Десетилетия наред ИКП е авангард на освободителното движение на индонезийските трудещи се и дава голям принос за антиимпериалистическата борба на индонезийския народ, за защитата на завоеванията на националната революция. През първата половина на 60-те години ИКП изпада под силно маонистко влияние, което довежда до поява на опортюнистични уклони в политиката на ръководството на партията и я отслабва сериозно в момент, когато десните среди консолидират силите си, като се готвят да направят държавен преврат и да променят насилствено политическата система. В резултат от терора на реакцията, разгърнат от края на 1965 г., загиват около 500 хил. членове на партията, над половин милион са хвърлени по затвори и концлагери.

В документите «За правилен път на индонезийската революция» и «Насъщните задачи на комунистическото движение в Индонезия», издадени от нелегалното марксистко-ленинско движение съответно през 1967 и 1969 г., индонезийските комунисти анализират причините за поражението на прогресивните сили в страната и набелязват пътища за възраждане на партията въз основа на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. В документите си, включително в издадените през 70-те години, Индонезийската компартия призовава всички прогресивни сили в страната да създадат «Фронт на националното единство, който да е в състояние да представлява интересите на целия индонезийски народ в името на изграждането на свободна демократична Индонезия».

Емиграцията на ИКП се възглавява от Задграничен комитет на партията, който разгръща широка работа за развитие

А з и я

на интернационалните връзки на ИКП. Индонезийската компартия издава списание «Текад ракят» («Решителност на народа»).

ОБЕДИНЕН СЕКРЕТАРИАТ НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ ГРУПИ (Голкар) — създаден през 1964 г. с президентски декрет. В Голкар влизат различни професионални, кооперативни, женски и други организации. Още от самото начало неговото ръководство се намира под силното влияние на военните; след 1965 г. държавното ръководство започва да подготвя Голкар за ролята на масова опора на новото правителство.

По време на предизборни кампании Голкар има пълната подкрепа на държавния апарат и фактически действа като правителствена групировка. На изборите през 1977 г. Голкар получава 232 места в парламента. Висш орган е Националната конференция, която избира ръководен съвет.

Генерален председател на Централния ръководен съвет е генерал Амир Муртоно, генерален секретар — Сугианто. Голкар има и Попечителски съвет, в който влизат висшите държавници. Централен печатен орган на Голкар е в. «Суара каря» («Трудов глас»).

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ НА ЕДИНСТВОТО И РАЗВИТИЕТО (ОПЕР) — създадена на 5. I. 1973 г.; в нея влизат четири мюсюлмански партии — Нахдатул Улама (Съюз на мюсюлманските богослови), Индонезийската мюсюлманска партия (Пармуси), Индонезийският мюсюлмански съюз (ПСИИ) и Движението за мюсюлманско възпитание (Перти). Те също се обединяват до голяма степен под натиска на властите, но поради общата религиозна основа ръководителите на ОПЕР успяват по онова време да изместят на заден план междупартийните разногласия. Социалният състав на ОПЕР е разнороден: едри и дребни земевладелци, мюсюлмански бизнесмени, интелгенция, мюсюлмански духовници, част от селяните и др. Ръководството на партията не предлага единна програма за политически и социални преобразования и умело използва стихийните демократични настроения на масите, недоволството от нарушенията на демокрацията, от господството на чуждия капитал, от безконтролните действия на военните власти, от корупцията и т. н. Критиката срещу тези страни от индо-

исзийската действителност създава на ОПЕР определена популярност сред масите. Голямо значение има и политическата работа, която партията води сред вярващите мюсюлмани чрез джамните и духовните училища. На изборите през 1977 г. партията получава 99 мандата (през 1971—94).

Председател на партията е Идхам Халид. Генерален председател на Централния ръководен съвет на ОПЕР — И. Наро. Главният вестник, който отразява като цяло становищата на мюсюлманските среди в страната, е в. «Пелита».

ИРАК

(Иракска република)

Държава в Югозападна Азия. Територия — 435 хиляди кв. км. Население — 12,2 млн. души (1977 г.). Ръководител на правителството е президентът. Законодателната власт се осъществява от Революционен команден съвет (РКС), изпълнителната — от президента, РКС и Министерския съвет.

През юни 1980 г. е избрано Национално събрание (парламент), което е съвещателен орган.

През юли 1968 г. на власт в Ирак идва Арабската социалистическа партия Баас. Новото ръководство провъзгласява курс към сплотяване на националнопатриотичните сили за борба срещу империализма, за укрепване на националната независимост и социалния прогрес на Ирак; то се бори срещу кемпдейвидските споразумения, за гарантиране законните национални права на арабския народ на Палестина. Направена е прогресивна аграрна реформа, включително в Кюрдския автономен район, издадени са прогресивни закони за труда, общественото осигуряване и пенсиите за работниците. Ирак национализира всички чужди петролни компании, които функционират на негова територия. Особено внимание се обръща на развитието и укрепването на държавния сектор във всички отрасли на националната икономика. Поет е курс към въвеждане на планова икономика. Направени са стъпки за разрешаване на кюрдския проблем и за укрепване на националното единство в Ирак на тази основа.

Но в последно време силите на империализма и реакцията успяха да нарушат установилото се сътрудничество между партията Баас и Иракската комунистическа партия в рамките на Националния прогресивен фронт, в резултат от което през 1979 г. партията е принудена да премине в нелегалност. Като се възползваха от съществуващите спорни гранични въпроси между Ирак и Иран, същите сили през септември 1980 г. провокираха въоръжения иракско-ирански конфликт, който взе характер на продължителна разрушителна война.

Ирак е за развитие на отношенията със Съветския съюз и с другите социалистически държави. През април 1972 г. между Съветския съюз и Ирак е сключен Договор за дружба и сътрудничество.

ИРАКСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИКП). През 1932 г. в южната част на Ирак възникват отделни комунистически групи. На 31. III. 1934 г. нелегалните кръжоци и групи се обединяват и е провъзгласено създаването на Компартията.

I конгрес на партията (април 1945 г.) одобрява национална харта, приема устав на партията и избира Централен комитет. Конгресът поставя като главна задача да се създаде национален фронт на всички патриотични сили за борба за национална независимост и социален прогрес на Ирак. ИКП, която по онова време е единствената, макар и нелегална политическа партия в страната, разгръща широка дейност в работническите профсъюзи, в селските и младежките организации, сред интелигенцията, като мобилизира народните маси на борба срещу английското господство и властта на реакцията в Ирак. Партията е подложена на жестоки гонения. През 1947 г. са арестувани и през февруари 1949 г. екзекутирани генералният секретар на ЦК на ИКП Юсеф Салман Юсеф (Фахед) и двама членове на Политбюро, извършени са масови арести на комунисти и други демократи. На II конференция на ИКП (1956 г.) е избран нов ЦК на партията и е приета резолюцията «За национално и общоарабско освобождение», въз основа на която партията мобилизира народните маси за борба срещу империализма и реакцията.

По инициатива на ИКП и с нейно участие през 1957 г. е създаден Фронт за национално единство, който обединява всички патриотични сили в страната. В състава на фронта Компартията участва в подготовката и извършването на

революцията от 1958 г. в Ирак. След революцията ИКП работи легално. Партията се превръща в голяма политическа сила, която обединява в редовете си десетки хиляди работници, селяни и представители на прогресивната интелигенция.

Изплашена от растящото влияние на ИКП, иракската национална буржоазия, която сътрудничи с Компартията във Фронта за национално единство, започва да се отдръпва от него. Провокираните от силите на реакцията и империализма контрареволуционни акции в Мосул и Киркук (1959 г.) подкопават единството на националните патриотични сили в Ирак и Фронтът за национално единство се разпада. Против Компартията е разгърната широка кампания на репресии и в края на 1960 г. ИКП минава в нелегалност.

Усложненията, възникнали в отношенията между ИКП и партията Баас в Ирак при смазването на мосулския и киркукския бунт, продължават да съществуват и след като партията Баас идва на власт в Ирак през февруари 1963 г., те са използвани за започване на широки репресии срещу иракските комунисти и други демократи. Това довежда до разцепление на националните и патриотичните сили и до падане на първото баасистко правителство.

През юли 1968 г. партията Баас отново идва на власт. Провъзгласеният от нея прогресивен курс за развитието на Ирак създава необходимите условия за преодоляване на негативните наслоения в отношенията между ИКП и Баас. Прекратява се преследването на комунистите, арестуваните комунисти и други демократи са пуснати от затворите. ИКП получава възможност да действа легално. През май 1972 г. двама нейни представители влизат в иракското правителство. През юли 1973 г. ИКП и Баас подписват споразумение за създаване на Национален прогресивен фронт (НПФ).

III конгрес на ИКП (1976 г.) прави равносметка на развитието на следреволюционния процес в Ирак след II конгрес на Компартията (1970 г.), като специално отбелязва, че създаването на НПФ и постигането на съюз с партията Баас са извънредно големи събития в живота на страната, извънредно важно завоевание на нейното революционно движение. Конгресът потвърждава, че политиката на национално сътрудничество и единен фронт е принципен курс на Иракската комунистическа партия. Конгресът приема нова програма на партията, като я съобразява с новата обстановка. За главна

А з и я

цел на партията е провъзгласно укрепването и задълбочаването на революционния процес в Ирак, заздравяването на сътрудничеството с партията Баас и с други патриотични сили в НПФ.

След като легализира дейността си, Компартията се превръща във влиятелна политическа сила. Тя нараства значително в числено отношение, стабилизирант се организационните ѝ основи. Но силите на империализма и реакцията успяват да нарушат установилото се сътрудничество между ИКП и партията Баас. Страхът от нарастването на авторитета на ИКП сред народните маси, от засилването на нейното влияние върху целия ход на социално-икономическото развитие на страната довежда до това, че от края на 1977 г. започва репресивна кампания срещу Компартията. По измислено обвинение в политическа дейност сред въоръжените сили през май 1978 г. са екзекутирани група иракски комунисти и техни привърженици (31 души). Едновременно се прилагат мерки за отстраняване на комунистите от държавните и обществените организации. Всичко това създава нетърпима обстановка около Иракската компартия, което принуждава нейното ръководство да реши ИКП да излезе от НПФ (май 1979 г.), да отзове представителите си от правителството и да мине в нелегалност. Юлският пленум (1979 г.) на ЦК потвърждава преминаването на Компартията в опозиция на сегашния иракски режим.

ИКП последователно и активно се бори за сплотяване на международното комунистическо движение върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Компартията решително осъжда разколническата дейност на пекинското ръководство и враждебната му кампания срещу СССР.

Между КПСС и ИКП се развиват тесни братски отношения.

Ръководен орган на ИКП е Централният комитет, избран на III партиен конгрес. Първи секретар на ЦК на ИКП е Азиз Мохамед.

АРАБСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ БААС НА ИРАК — управляваща. Организационно се оформя през 1954 г. като филнал на общоарабската партия Баас и обединява в редиците си отделни дребнобуржоазни групировки,

които се борят срещу империализма и реакцията, за национално освобождение на Ирак. Първоначално действа не-легално. През 1957 г. партията Баас заедно с Иракската компартия и други патриотични сили влиза във Фронта за национално единство, в състава на който участва в смъкването на монархическия режим в Ирак (1958 г.). Нейни представители влизат в първото републиканско правителство.

Скоро империализмът и реакцията успяват да подкопаят постигнатото единство на националните патриотични сили, да разрушат Фронта за национално единство. През февруари 1963 г. е направен държавен преврат и на власт идва партията Баас. Но поради негативната позиция, която тази партия заема тогава спрямо Комунистическата партия и други прогресивни сили в страната, тя не намира опора в народните маси, през ноември 1963 г. баасисткото правителство е смъкнато и партията Баас минава в нелегалност. През юли 1968 г. Баас отново идва на власт в Ирак. Този път тя призовава към единство на националните патриотични сили, защита на националната независимост, ликвидирание на господството на чуждия капитал, преодоляване на икономическата изостаналост на страната. VIII конгрес на партията Баас (1974 г.) потвърждава волята ѝ да върви по прогресивен антиимпериалистически път и заявява, че за Ирак е неприемлив капиталистическият път на развитие, той поставя задачата да се задълбочават прогресивните преобразования, «за да се създаде необходимата материална и духовна база за преминаване към социализма».

Иракската компартия и другите патриотични сили в страната подкрепят прогресивния антиимпериалистически курс на партията Баас. През март 1970 г. Баас постига споразумение с ръководството на кюрдското движение за прекратяване на войната в иракски Кюрдистан, за мирно уреждане на кюрдския проблем. През 1974 г. е приет закон за автономия на иракските кюрди, създаден е Кюрдският автономен район с център в град Арбил и са учредени административните му органи: Автономно законодателно събрание и Кюрдски изпълнителен съвет. През 1975 г. патриотичните кюрдски организации влизат в НПФ.

В последно време силите на империализма и реакцията успяха да нарушат установилото се сътрудничество между Баас и ИКП.

А з и я

Централен изпълнителен орган на партията Баас е Регионалното ръководство. Генерален секретар на Регионалното ръководство, председател на Революционния команден съвет и президент на Иракската република е Саддам Хюсени. Печатен орган — в. «Ас Саура» («Революция»).

КЮРДСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (КДП) — създадена на 16. VIII. 1946 г. чрез обединяването на национално-демократичните организации на иракските кюрди. В нея влизат представители на различни социални слоеве от кюрдското население — на интелигенцията, дребната и средната национална буржоазия, част от работниците и селяните. Още от зараждането си партията възглавява борбата на иракските кюрди срещу империализма и реакцията, за национални права на кюрдите. В процеса на мирното уреждане на кюрдския проблем, чието начало е положено с мартенската декларация (споразумение) от 1970 г., в партията ясно се очертава поляризация на силите. Деснонационалистическите елементи в ръководството ѝ започват да клонят към сътрудничество с империализма и реакцията. Това се проявява особено след издаването на закона за автономия на иракските кюрди (1974 г.), в който дясното ръководство на КДП вижда заплаха за класовите си интереси. То възобновява военните действия срещу режима на партията Баас.

През 1975 г. Ирак и Иран постигат споразумение за нормализиране на отношенията. Това лишава дясното ръководство на КДП и на кюрдското движение от подкрепа отвън, което го принуждава да прекрати въоръжените действия и да напусне пределите на Ирак. Организаторът и несменяемият ръководител на КДП Мустафа Барзани емигрира в САЩ, където умира през октомври 1979 г. Приемници на М. Барзани стават неговите синове Масуд Барзани и Идрис Барзани, които емигрират с привърженниците си в Иран.

При практическото прилагане на закона за автономия на иракските кюрди официално е провъзгласено възстановяването на Кюрдската демократическа партия върху нова основа (април 1974 г.). През май 1980 г. се състоя X конгрес на официалната КДП, който потвърждава верността на КДП към сегашния вътрешнополитическия курс на партията Баас и одобрява външната политика на Ирак. Конгресът избира нов ЦК на КДП (9 членове и 11 кандидат-членове). От 1975 г.

КДП влиза в НПФ. Партията е малобройна. Генерален секретар е Хашем Хасан Акраун (държавен министър в иракското правителство).

КЮРДСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (КРП) — лява дребнобуржоазна националистическа кюрдска партия. Възниква през 1964 г. след отцепването на групировката на Джалал Талабани и Ибрахим Ахмед от КДП. През 1970 г. след постигането на споразумението за мирно уреждане на кюрдския проблем КРП отново влиза в КДП. През 1973 г., когато положението в иракски Кюрдистан се изостря, са взети мерки за възстановяването на КРП на официална основа. От март 1974 г. в Багдад започва да функционира партиен център на КРП. През 1975 г. КРП влиза в НПФ. Партията е малобройна.

Генерален секретар на ЦК на КРП е Сатар Шериф.

ДВИЖЕНИЕ НА КЮРДСКИТЕ ПРОГРЕСИСТИ — кюрдска организация в Ирак, обединяваща тесен кръг патриотично настроени кюрдски интелегенти, борещи се за демократично прилагане на закона за автономията. От 1975 г. влиза в НПФ. Организацията се възглавява от държавния министър Абдала Исмаил Ахмед.

ИРАН

(Ислямска република Иран)

Държава в Средния Изток. Територия — 1648 хил. кв. км. Население — 35,2 милиона жители (в края на 1979 г.).

Иран е ислямска република (от 1. IV. 1979 г.). В резултат от победата на антимонархическата и антиимпериалистическа революция през февруари 1979 г. е смъкнат шахският режим. През декември 1979 г. е приета новата конституция на страната, съгласно която начело на държавата стои общопризнатият ръководител на иранската революция аятолах Хомейни. Еднокамарният парламент (Меджлис) се състои от 270 депутати. През периода след победа-

та на революцията републиканското ръководство на страната осъществява редица мерки за ликвидиране на държавно-политическите органи на шахския режим и за полагане основите на новия строй. Републиканските власти насочват усилията си към стабилизиране на положението в икономическия и политическия живот на страната.

Важни стъпки са направени във външната политика. Иран излиза от агресивния блок СЕНТО, ликвидира американските военни бази на своя територия, заявява, че се отказва от ролята на полицаи в района на Персийския залив, скъсва отношенията с Израел и ЮАР, подкрепя арабския народ на Палестина, влиза в Движението на необвързаните. Подкрепяна от империалистическите среди, преди всичко в САЩ, иранската контрареволуция не се отказва от опитите си да спъне хода на Иран по пътя на независимото национално развитие. Иранският народ изразява волята си да даде отпор на тези опити и да запази завоеванията на революцията.

Съветският съюз неизменно води спрямо Иран политика, почиваща върху принципите на равноправието, добросъседството, зачитането на националния суверенитет и взаимната ненамеса във вътрешните работи.

Когато избухва иракско-иранският въоръжен конфликт (септември 1980 г.), Съветският съюз призовава той да бъде уреден най-бързо с политически средства, с усилията на двете страни.

ИСЛЯМСКА РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ — създадена през март 1979 г. от група ирански мюсюлмански религиозни дейци със съгласието на аятолах Хомейни (самият Хомейни не се обвързва с никаква политическа партия). Между учредителите ѝ са аятолах Бехешти и ходжатолеглам Хашеми-Рафсанджани. В програмната декларация на учредителите на партията се изтъква, че нейна цел е да се ислямизира всестранно иранското общество, да се създаде ислямска политическа и икономическа система, да се ликвидира западното влияние в страната

Провъзгласеният от ръководството на Ислямската републиканска партия лозунг за необходимостта «да се прилага на практика курсът на Хомейни» ѝ спечелва множество привърженици, главно измежду религиозно настроените представи-

тели на дребнобуржоазните слоеве на населението. В партията «се записват» жителите на цели райони и дори населени пунктове. Броят на членовете ѝ надминава 5 милиона. Организации на партията са създадени във всички провинции. За късо време Ислямската републиканска партия се превръща в най-масовата политико-религиозна организация в Иран. Тя играе активна роля в подготовката и провеждането на общонародния референдум за провъзгласяване на Иран за ислямска република.

В съвета от експерти за окончателно разглеждане на проекта за новата иранска конституция, избран на 3. VIII. 1979 г., мнозинство имат представителите на Ислямската републиканска партия. Председател на съвета става ръководителят на партията аятолах Бехешти. Иранското духовенство получава възможност да играе водеща роля при изработването на текста на новата конституция, която бе приета с референдум на 2 декември 1979 г. На изборите за иранския парламент (Меджлис) през март и май 1980 г. Ислямската републиканска партия получава към 70% от гласовете. Меджлисът бе възглавен от Хашеми-Рафсанджани.

В политиката на ръководството на Ислямската републиканска партия, което представлява консервативната част от иранското шнитско духовенство, се проследяват тенденции към засилване на борбата с неислямските, либералните, демократичните и левите партии, организации и печат, против предоставянето на право на автономия на населяващите Иран национални малцинства в рамките на единната иранска държава. Във външната политика партията действа от позициите на панислямизма.

Централен орган на партията е в. «Джумхури ислами» («Ислямска република»).

ИРАНСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ТУДЕ) — създадена през октомври 1941 г. от ирански комунисти и други прогресивни, демократично настроени дейци. Приемник и продължител на делото на Иранската комунистическа партия (забранена през 1931 г.). Партията обединява в редиците си представители на прогресивната интелигенция, студентството, работниците, зааятчиите, селяните. На I конгрес на ИНП (август 1944 г.) са приети програмата и уставът ѝ, избрани са Централен коми-

тет и Контролна комисия на ИНП, учреден е печатен орган — в. «Рахбар». Програмата на партията поставя задачите да се ликвидира господството на чуждите монополи, да се осигурят демократични свободи, да се направят коренини реформи в социалната и икономическата област в интерес на трудещите се. Към края на 1945 г. ИНП има около 50 000 членове. Под нейно ръководство работят младежка и женска организация, селски съюз, редица профсъюзи. ИНП се превръща в масова политическа партия.

Изплашена от разрастването на демократичното движение в страната, в края на 1946 г. иранската реакция преминава в настъпление срещу прогресивните сили. ИНП е подложена на репресии. През февруари 1949 г. е обявена извън закона. Партийните организации са разгромени, вестниците — закрити. Много ръководители и активисти на ИНП са хвърлени в затворите. 13 ръководители на ИНП са осъдени задочно на смърт. Партията е принудена да мине в илегалност. Към началото на 50-те години ИНП успява да възстанови организациите си. През 1951—1953 г. тя е в първите редици на антимонархическата и антиимпериалистическата борба, подкрепя Националния фронт начело с Мосадък, който се бори за национализация на иранския петрол и за ограничаване на монархията.

След военния преврат през август 1953 г. в Иран се надига нова вълна от репресии срещу прогресивните организации.

През юли 1975 г. се състоя XV пленум на ЦК на ИНП, който утвърждава нова програма и устав на партията. В програмата се подчертава, че «Иранската народна партия е партия от нов тип на работническата класа в Иран» и нейн мироглед е марксизмът-ленинизмът. Тя е последователен защитник на интересите на работническата класа и на другите трудещи се класи и слоеве от иранското общество. ИНП взема активно участие в антимонархическата и антиимпериалистическа революция в Иран, довела до смъкването на шахския режим през февруари 1979 г. През март 1979 г. е прието обръщение към иранския народ за създаване на единен фронт за отпор на контрареволуцията.

От 11. III. 1979 г. ИНП възобновява легалната си дейност в Иран. Възстановени са и са създадени нови партийни групи в Техеран, Тсбриз, Исфахан, Абадан и други градове. ИНП заявява, че подкрепя онези положения от социално-полити-

ческата програма на ръководителя на иранската революция аятолах Хомейни, които имат обективно прогресивен характер и се отнасят до ограничаването на властта на едрия капитал и едрите земевладелци, до необходимостта да се защитават интересите на широките трудещи се слоеве и да се освободи Иран от чуждата зависимост. ИНП участва активно в обсъждането на проекта за новата иранска конституция и внася редица предложения, целещи да ѝ се придаде по-демократичен характер. Партията участва и в президентските, и в парламентарните избори, като последователно води курс за укрепване на антиимпериалистическите и общодемократичните аспекти на иранската революция.

Делегация на ИНП участва в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 година.

Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът; между конгресите работата се ръководи от Централен комитет, който избира от своя състав Изпълнително бюро.

Генерален секретар на ЦК на ИНП (от януари 1979 г.) е Нуреддин Кианури. Централен орган е вестник «Мардом» («Народ»), теоретично списание — «Доия» («Вселена»).

ЙОРДАНИЯ

(Хашемитско кралство Йордания)

Държава в Близкия Изток. Т е р и т о р и я — 97,7 хил. кв. км (от юни 1967 г. Израел окупира 5,9 хил. кв. км западно от р. Йордан). Н а с е л е н и е (без окупиранията територия — по оценка 770 хил. жители) — 2,2 млн. души.

Йордания е конституционна парламентарна монархия. Държавен глава е кралят (от 1952 г. Хюсеин ибн Талал), който разполага с широки пълномощия в сферата на законодателната и изпълнителната власт.

Йордания участва в Движението на необвързаните държави, членка е на Арабската лига. Запазвайки като цяло външнополитическата си ориентация към западните страни, в същото време от средата на 60-те години тя постепенно

А з н я

разширява политическите, икономическите и културните отношения със Съветския съюз и др. страни от социалистическата общност. Йордания е за всеобхватно политическо уреждане на блискоизточния проблем под егидата на ООН и с участието на всички заинтересувани страни, включително СССР, САЩ и други държави. Тя осъжда сепаративния египетско-израелски договор, сключен с участието на САЩ, изразява несъгласие с проекта за «административна автономия» на палестинците от Западния бряг на Йордан и сектора Газа, смята, че блискоизточната криза може да се уреди само ако Израел изтегли напълно войските си от всички окупирани през 1967 г. арабски територии, включително и от арабската част на Ерусалим, и ако се задоволят законните права на арабския народ на Палестина, включително правото му на самоопределение. Йордания признава Организацията за освобождение на Палестина (ООП) за единствен законен представител на палестинците и правото на тази организация да създаде независима държава на територията, освободена от израелска окупация.

От април 1957 г., след реакционния преврат, всички политически организации са забранени. Но в обстановката, създадена се след израелската агресия през 1967 г. национално-патриотичните сили получиха възможност да водят полулегална дейност.

ЙОРДАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЙКП) — създадена през 1943 г. (до 1951 г. действа като Лига за национално освобождение на Палестина). В програмата на ЙКП, приета през 1954 г., се поставя задачата да се води борба за премахване господството на империализма и феодализма в Йордания, да се създаде съюз на работническата класа със селяните и дребната буржоазия, с всички патриотични сили в страната. Програмата изисква да се възстановят правата на палестинските араби, призовава да се укрепи арабската солидарност, за да се осигури победа на националноосвободителното движение на арабските народи. През 1956 г. ЙКП участва в парламентарните избори в листата на създадения по нейна инициатива Национален фронт. Двама комунисти са избрани за депутати в парламента. През 1957 г. ЙКП е подложена на репресии и премивава в нелегалност. През

1967 г. комунистите, хвърлени в затвора, са освободени, а намиращите се в чужбина, между които и първият секретар на ЙКП Ф. Насар, получават разрешение да се върнат в родината си.

През август 1967 г. ЦК на ЙКП утвърждава временна програма на партията, в която като главна цел се поставя задачата да се води борба за ликвидиране последиците от израелската агресия. ЙКП призовава всички антнимпериалистически патриотични сили да създадат широк национален фронт и да образуват правителство на националното единство, което да е в състояние да осигури освобождаването на окупираните от Израел земи и да разреши икономическите и социалните проблеми на страната.

Съобразявайки се с обстановката, създадена се след октомвриската война през 1973 г., пленумът на ЦК на ЙКП приема през май 1974 г. програмен документ, който потвърждава и развива основните положения от временната програма. Пленумът призовава да се мобилизират всички сили в страната, за да бъдат освободени съвместно с другите арабски страни арабските земи, окупирани от Израел през 1967 г., да се окаже помощ и подкрепа на арабския народ на Палестина в борбата му за възстановяване на неговите законни национални права, а също да се дадат демократични права на Йорданския народ и на неговите национално-патриотични сили и да се задоволят основните икономически и социални искания на трудещите се. ЙКП сътрудничи с Организацията за освобождение на Палестина. Клонът на ЙКП — «Палестинска комунистическа организация на Западния бряг на р. Йордан» — играе важна роля във влизания в ООП Палестински национален фронт, който действа от 1973 г. на окупираната територия. ЙКП има значително влияние в различни Йордански обществени организации, включително в профсъюзите.

ЙКП заема марксистки, интернационални позиции. Тя е за приятелство и сътрудничество на арабските страни със Съветския съюз и с другите страни от социалистическата общност. Представители на ЙКП участвуват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

Първи секретар на ЦК на ЙКП е Фанк Уарад. Печатни органи на партията — в. «Ал-Джамахир» («Маси») и теоре-

А з и я

тичното списание «Ал хакика» («Правда»). На Западния бряг — в. «Ал уатан» («Родина»).

В Йордания действуват полулегално и отделни групировки и звена на Сирийската арабска социалистическа партия Баас, на иракската партия Баас и на главните палестински организации, влизащи в ООП.

«АЛ ИХУАН АЛ МУСЛИМУН» («Мюсюлмански братя») — реакционна организация. Като религиозна формация действува фактически легално. Има влияние на село, а също и сред учащите се, чиновниците от държавния апарат, търговците.

КАМПУЧИЯ

(Народна република Кампучия, НРК)

Кампучия е разположена в южната част на полуостров Индокитай. Територия — 181 хил. кв. км. Население — около 5 млн. (1980 г.).

От 1863 до 1884 г. е протекторат на Франция. От 1884 до 1940 г. е колония на Франция. От 1940 до 1946 е окупирана от Япония. От 1946 до 1953 г. е отново протекторат на Франция. В резултат от упоритата борба на народа за национално освобождение на 9. XI. 1953 г. Кампучия е провъзгласена за независима държава. На 18. III. 1970 г., подкрепяни от САЩ, група военни и десни дейци начело с генерал Лон Нол извършват държавен преврат. С тяхно съгласие в Кампучия влизат американски войски. След Виетнам и Лаос Кампучия става жертва на агресивната война на САЩ в Индокитай. Кампучийският народ се вдигна на въоръжена борба. Тази борба се ръководи от създадения през май 1970 г. Единен национален фронт на Кампучия (ЕНФК). В резултат от героичната съвместна борба на виетнамския, лаоския и кампучийския народ американският империализъм търпи пълно поражение в Индокитай. На 17. IV. 1975 г. патриотично-революционните сили на Кампучия завладяват столицата на страната — Пном Пен, проамериканският марионетен режим е смъкнат. Но властта в Кампучия е узурпирана от реакционната кли-

ка на Пол Пот—Йенг Сари. С подкрепата на Пекин тя установява в страната варварски режим на геноцид. За по-малко от четири години управление на тази клика в Кампучия в резултат на терора, глада и епидемиите загиват около 3 млн. души.

На 2. XII. 1978 г. революционно-патриотичните сили, вдигнали се на борба срещу антинародната клика, създават Единния фронт за национално спасение на Кампучия (ЕФНСК). В началото на януари 1979 г. режимът на Пол Пот—Йенг Сари е свален и е провъзгласена Народна република Кампучия (НРК). На 8. I. 1979 г. е образувано правителство — Народнореволюционен съвет (НРС).

В политическите документи на ЕФНСК и НРС се посочва, че Кампучия ще заздравява отношенията на братска дружба и сътрудничество със страните от социалистическата общност, ще укрепва солидарността си с младите освободили се държави, с националноосвободителните движения, ще съдействува за консолидиране на Движението на необвързаните страни.

СССР и страните от социалистическата общност оказват безвъзмездна помощ на НРК, като ѝ доставят хранителни продукти и стоки, а също ѝ помагат да възстанови народното си стопанство.

Единен фронт за национално спасение на Кампучия (ЕФНСК) — сега ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ИЗГРАЖДАНЕ (ФНИ) — създаден на конгреса на народните представители на 2. XII. 1978 г. Главна обществено-политическа организация в Кампучия. В прнетата от конгреса декларация се посочва, че ЕФНСК «обединява всички народности в страната, всички патриотични сили независимо от политическите им схващания и религиозни убеждения, включително съотечествениците, живеещи в чужбина». Целите на ЕФНСК са: да бъде смъкната «реакционната семействена клика на Пол Пот—Йенг Сари», да се установи истински народнодемократичен строй в страната, «да се изгради мирна, независима, демократична, неутрална, необвързана Кампучия, която да върви по пътя към социализма».

Конгресът избира 14-членен Централен комитет на ЕФНСК. За председател на ЕФНСК е избран Хенг Самрин. След смъкването на режима на Пол Пот—Йенг Сари и обра-

Азия.

зуването на НРС в него влизат основната част от членовете на ЦК на ЕФНСК, а Хенг Самрин става председател на НРС. От декември 1981 г. председател на Съвета на ФНИ е Чна Сям.

II конгрес на ЕФНСК (Пиом Пен, 29—30. IX. 1979 г.) прави равносметка на дейността на ЕФНСК и НРС за ликвидиране на тежките последици от управлението на режима на Пол Пот—Йенг Сарн и взема решения, насочени към по-нататъшно нормализиране на живота в републиката, определя главните насоки в политическото и социално-икономическото развитие на страната. Конгресът одобрява временен устав на ЕФНСК, в който се посочва, че Единният фронт за национално спасение на Кампучия е масова организация на кампучийския народ, която го ръководи в изграждането на мирна, независима, демократична, неутрална и необвързана Кампучия, вървяща по пътя към социализма, и дава активен принос за укрепване на мира и стабилността на Югоизточна Азия и в целия свят. В новия ЦК на ЕФНСК са избрани представители на различни политически сили, включително такива, които се присъединяват към революцията след победата ѝ. Разширяването на социално-политическия състав на ЦК на ЕФНСК помага за по-нататъшното заздравяване на позициите му в Кампучия.

КАМПУЧИЙСКА НАРОДНОРЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ — официално създадена на 19 февруари 1951 година.

Националноосвободителното движение в Кампучия от десетилетия е свързано с борбата на народите във Виетнам и Лаос за свобода и независимост. Създадената на 3 февруари 1930 г. Комунистическа партия на Индокитай възглавява борбата на народните маси в тези три страни за национално освобождение срещу френските колонизатори.

На II конгрес на Комунистическата партия на Индокитай, проведен през февруари 1951 г., се взема решение за създаване на отделни партии в трите страни, тъй като осъществяването на общата задача — борбата срещу империализма, ще се извършва в конкретни и специфични за всяка страна условия.

I конгрес на Народнореволуционната партия «Прачечун» се провежда на 28 юни 1951 г. в един от освободените райони на страната. Приети са програмата и устав на партията. За ге-

нерален секретар е избран Сян Хенг, който по-късно изменя на революционните идеали.

II конгрес на Народно-революционната партия се е състоял на 30 септември 1960 г. в Пиом Пен. За генерален секретар на партията, която приема името Кампучийска комунистическа партия, е избран Ту Самут — бивш член на Комунистическата партия на Индокитай.

Характерно за конгреса е това, че на него се очертават ясно две фракции, съществуващи в партията:

— привърженици на идеята за индокитайска солидарност, за дружба с Виетнам и Лаос, бивши членове на Комунистическата партия на Индокитай, и

— националистично настроени партийни членове, главно завършили образованието си във Франция и завърнали се в страната като Кхиеу Самфан, Йенг Сари, Пол Пот и др.

В партията започва продължителна фракционна борба, при която националистическите елементи завземат ръководството в партията.

II конгрес на ККП се провежда през 1963 година. На него Пол Пот е избран за генерален секретар.

От средата на 60-те години, след посещението на Пол Пот в Китай и срещите му с Мао Цзедун в партията се утвърждава маонисткото влияние.

III конгрес на ККП се е състоял през септември 1971 година. След него в партията се засилва още повече влиянието на маоизма. През есента на 1973 г. Пол Пот започва чистка в партията за изгонването, премахването или физическото унищожаване на противниците на неговата «генерална» линия на насилствена колективизация и др. През април 1975 г. се извършва насилствена евакуация на градовете от «червените кхмери» и започва осъществяването на кървавата диктатура на Пол Пот в мащабите на цялата страна.

Новият етап в живота на партията води своето начало от средата на ноември 1978 г., когато в провинция Тай Нин се събират 15 партийни членове, откъснали се по различно време от полпотовската организация, и провеждат съвещание относно предстоящите задачи. В него участвуват Пен Сован, Хенг Самрин, Чна Сим, Рос Самаи и други сегашни кампучийски ръководители.

На 7 януари 1979 г. патриотичните сили заемат Пиом Пен и след няколко сражения край Компонгсом и в провинция

А з и я

Батамбанг страната е освободена от полпотовския режим.

Сегашното кампучийско ръководство не признава за редовни проведените от Пол Пот два партийни конгреса — през 1963 и 1971 г.

III партисен конгрес се провежда през януари 1979 г. Това е учредителен конгрес на партията, която запазва името си комунистическа. За секретар на партията е избран Пен Сован. По-късно се създава Централен комитет, който избира Постоянен комитет (Политбюро) в състав от трима души: Пен Сован — първи секретар на ЦК, Сай Пху Тхонг — председател на комисията по организационните въпроси при ЦК на партията, и Чна Сим — заместник-председател на ЦК на ЕФНСК и министър на вътрешните работи. Приема се програма и устав на партията, изготвени на базата на устава на Кампучийската народнореволюционна партия от 1951 г.

През май 1981 г. партията отново приема името Кампучийска народнореволюционна партия.

IV конгрес на Кампучийската народнореволюционна партия се проведе в Пиом Пен от 26 до 29 май 1981 г. Това е първият легално проведен партисен конгрес, в работата на който участваха не само делегати от страната, но и делегации на братски партии от 11 страни. Изнесени бяха Политически отчет на ЦК на КНРП, прочетен от Пен Сован, доклад за направлението за работа през следващите години и програма за икономическо и културно развитие — от Хенг Самрин, и доклад за реорганизацията на партията в здрава марксистко-ленинска партия — от Сай Пху Тхонг. Избрани бяха Централен комитет в състав от 21 членове и кандидат-членове и Политбюро в състав от 8 души. Генерален секретар на ЦК на КНРП — Хенг Самрин.

КИПЪР

(Република Кипър)

Държава на едноименния остров в източната част на Средиземно море. Територия — 9251 кв. км. Население — 639 хил. души (1979 г.).

В резултат от многогодишната освободителна борба на

кипърци през 1960 г. Кипър става независима република. Конституцията от 1960 г. предвижда да се създаде в републиката система от органи на държавната власт със съответно представителство на кипърските гърци и кипърските турци. Но от 1963 г. във връзка с изострянето на отношенията между кипърските гърци и турци, предизвикано от намесата на империалистическите кръгове във вътрешните работи на Кипър, представителите на турската община не участвуват в работата на парламента, правителството, държавните учреждения. През 1967 г. кипърските турци създават «временна турска администрация». На 15. VII. 1974 г. военната хунта в Гърция в сговор с тайните служби на НАТО извършва в Кипър държавен преврат, който предизвиква остра реакция в Турция. На 20. VII. турски войски правят десант на острова под претекст да възстановят конституционния ред, а след това завладяват към 40% от територията на острова. Обстановката в Кипър се изостря рязко. Кипърският въпрос е обсъждан нееднократно в ООН, но приетите резолюции не се изпълняват. На 13. II. 1975 г. ръководството на кипърските турци едностранно създава т. нар. турска федерирана държава на завзетата от турските войски част от острова.

Многократните опити да се реши кипърският проблем чрез преговори между кипърските гърци и турци завършват без успех поради намесата на външните империалистически сили, които се стремят на превърнат Кипър във военна база на НАТО.

Правителството на Кипър и демократичните сили в страната настояват за най-бързо и справедливо уреждане на кипърския въпрос чрез преговори между представители на двете народности, за политика на «позитивен» неутралитет, за развитие на приятелските връзки с всички страни. Кипър е активен участник в Движението на необвързаните държави.

КИПЪРСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДИКО) — основана през юли 1976 г. в период на изостряне на политическата и икономическата обстановка на Кипър след поражението на реакционния метеж (15. VII. 1975 г.) и десанта на турските войски на острова (20. VII. 1975 г.). ДИКО е главната буржоазнодемократична партия. Защищава буржоазнодемократичните свободи и ръководната роля на частния

капитал и свободната инициатива. Тя настоява също да се засили държавното регулиране в икономиката. ДИКО си поставя за цел «да обедини върху здрава основа всички демократични и патротиични сили, за да могат те да изиграят необходимата роля в борбата за спасяване на Кипър», призовава да бъдат изтеглени чуждите войски от страната, да се дадат здравн международни гаранции за суверенитета и сигурността на Кипър. ДИКО настоява Кипър да следва политика на необвързаност, признава значението на подкрепата на СССР и другите социалистически страни, но отдава значение на ролята на САЩ и западноевропейските страни в решаването на кипърския въпрос. Партията работи за мирно уреждане на кипърския проблем въз основа на резолюциите на ООН чрез преговори между гърците и турците на Кипър. На парламентарните избори през септември 1976 г. в листата на ДИКО са избрани 21 депутати (9 депутати напускат партията).

ДИКО няма определена организационна структура и членски състав. Нейната дейност се осъществява чрез депутатите и местните активности. Формално на конгрес се избират Централен съвет и председател на партията.

Председател на ДИКО е С. Кириану (президент на Република Кипър). Политическите възгледи на партията намират израз във вестник «Елефтери Кипрос».

ДЕМОКРАТИЧЕН СБОР (ДС) — основан през май 1976 г. на базата на съществуващата по-рано Единна партия на национално мислещите. Към ДС се присъединяват крайно дясното крило на разпадналия се Прогресивен фронт, Демократическата национална партия, а също националистически, опозиционно настроени спрямо президента сили и антиправителствените елементи от ЕОКА. Политическата платформа на ДС цели да се разреши най-бързо кипърският проблем въз основа на т. нар. съществуваща «реалност» в интерес на укрепването на блока НАТО. Ръководителите на партията настояват Кипър да се ориентира изцяло към западните държави, опитват се да раздухват антикомунистическа кампания, допускат нападки срещу СССР и другите социалистически държави.

На парламентарните избори през септември 1976 г. ДС печели над 20% от гласовете на избирателите, но поради ма-

жоритарната избирателна система не получи нито едно място в парламента. ДС няма определена организационна структура и членски състав. Дейността си осъществява чрез партийни функционери и печата.

Председател на ДС е Г. Клиридис. Възгледите на ДС отразяват вестниците «Махи» («Борба») и «Симерини» («Днес»)

ЕДИНЕН ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ НА ЦЕНТЪРА (ЕДЕК) — партията е основана през март 1969 г., когато обстановката в Кипър продължава да се изостря поради намесата на империалистическите среди на НАТО. ЕДЕК е левоцентристка партия от социалдемократически тип. Стреми се към уреждане на кипърски проблем въз основа на резолюциите на ООН, работи за единен, независим, суверенен, териториално цялостен Кипър. ЕДЕК е приета в Социалистическия интернационал като наблюдател. В парламентарните избори през 1976 г. от листата на ЕДЕК са избрани 4 депутати.

ЕДЕК няма определена структура и членски състав. Политическата ѝ дейност се осъществява от депутатите в парламента и посредством местните активисти, свързани с привържениците на ЕДЕК. Формално висш орган на ЕДЕК е конгресът, който избира Централен комитет, а също председател на партията. Изпълнителен орган е Политбюро.

Председател на ЕДЕК е В. Лисаридис. ЕДЕК издава вестниците «Неа» («Новини») и «Анексартитос» («Независим»).

НАРОДНА ПАРТИЯ — малочислена партия на кипърските турци. Ръководител — А. Орхон.

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНОТО ЕДИНСТВО (ПНЕ) — основана през октомври 1975 г. в обстановка, когато отношенията между кипърските гърци и турци се изострят рязко. Управляваща партия на кипърските турци. Обединява заможната част от турската буржоазия, нейните най-реакционни среди. В програмата на ПНЕ турците в Кипър се характеризират като неделима част от турската нация, провъзгласява се правото на борба за независима турско-кипърска държава. Ръководството на партията широко използва методите на терор и насилие, насажда антидемократични порядки. По разрешаването на кипърския въпрос заема твърди националистически позиции.

А з и я

Основателят на партията Р. Денкташ от юни 1976 г. е «президент» на т. нар. турска федерирана държава в Кипър. От 40 депутатски места в Законодателното събрание ПНЕ има 28. Всичките десет министри, председателят и заместник-председателят на събраниято са представители на Партията на националното единство. ПНЕ има организации в градовете и селата.

Ръководител на партията е Р. Денкташ. Възгледите на партията изразява в. «Заман» («Време»).

ПАРТИЯ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ (ПНО) — основана през март 1976 г. Дясна социалдемократическа партия, която обединява турската дребна буржоазия. В опозиция е на ръководителя на турската община Р. Денкташ. В «парламента» е представена с 8 депутати. Определена организационна структура и членски състав няма. Председател — А. Дурдуран. Генерален секретар — Ф. Везироглу. Политическите възгледи на ПНО отразява в. «Халкын сеси» («Народен глас»).

ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ НА ТРУДОВИЯ НАРОД НА КИПЪР (АКЕЛ) — основана на 14. IV. 1941 г. по време на английското колониално господство, приемник на Кипърската комунистическа партия, действувала от 1926 до 1941 г. АКЕЛ е организатор на борбата на кипърския народ за освобождение на страната от колониална зависимост. През 1955—1959 г. дейността на АКЕЛ е забранена поради извънредното положение в Кипър. След отменянето му на 4. XII. 1959 г. АКЕЛ взема участие в изборите за първи президент на републиката (13. XII 1959 г.) и за първи състав на Камарата на представителите на 31. VII. 1960 г. (от нейната листа са избрани 5 депутати). X конгрес на АКЕЛ, състоял се през март 1962 г., дава оценка на промените, настъпили в Кипър след провъзгласяването му за република, и изработва програма на партията.

В обстановката на изостряне на отношенията между кипърските гърци и турци, инспирирано от милитаристичните среди в НАТО, АКЕЛ се обявява за мирно уреждане на разногласията без каквато и да било намеса отвън. На парламентарните избори през октомври 1976 г. 9-мата кандидати на АКЕЛ са избрани за депутати в Камарата на представителите, като получават 40,7% от гласовете. От декември 1974 г. АКЕЛ е

Представена в Националния съвет — висш съвещателен орган при президента на републиката.

XIV конгрес на партията, състоял се от 25 до 28. V. 1978 г., призовава да се сплотят всички демократични и патриотични сили в борбата за спасяване на Република Кипър като независима, суверенна и териториално цялостна федерирана държава, настоява да бъдат разпуснати всички незаконни въоръжени отряди, да бъдат изтеглени всички чужди войски, да се реши справедливо кипърският въпрос въз основа на резолюциите на ООН, да се прекрати империалистическата намеса, апелира да се разшири сътрудничеството между кипърските гърци и турци, одобрява конкретна програма за икономическо развитие. АКЕЛ се стреми към конструктивни преговори между кипърските гърци и турци, за да се разрешат съществуващите разногласия. Партията има влияние върху работническата класа, голяма част от най-бедните селяни, върху част от средните слоеве и интелигенцията, ползва се с определено влияние и сред трудещите се от турското малцинство. В дейността си АКЕЛ се опира на масовите демократични организации — Общокипърската федерация на труда (ПЕО), Единната демократична организация на кипърската младеж (ЕДОН), Съюза на кипърските селяни (ЕКА), Общокипърската федерация на женските организации (ПОГО).

Делегации на АКЕЛ участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г., на Берлинската конференция (1976 г.), в Парижката среща (1980 г.) на европейските комунистически и работнически партии.

АКЕЛ, която има 12 хил. членове, се изгражда съгласно устава ѝ по принципа на демократическия централизъм. Върховен орган е конгресът, който се свиква на 4 години. Конгресът избира Централен комитет, а той на свой ред избира изпълнителни органи: Политбюро и Централен секретариат.

Генерален секретар на АКЕЛ е Е. Папайоану. АКЕЛ издава вестник «Харавги» («Разсъмване») и политикотеоретично списание «Неос димократис» («Нов демократ»).

ТУРСКА РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (ТРП) — основана през декември 1970 г. в условия, когато обстановката в Кипър продължава да се изостря. Партията обединява в реди-

ците си прогресивните слоеве на кипърските турци, представители на либералната интелигенция и трудещите се кипърски турци. Настоява да се постигне компромисно разрешение на кипърския проблем, като се запази единната и независима кипърска държава, чрез мирни преговори с кипърските гърци. В Законодателното събрание е представена от двама депутати. Точна организационна структура и членски състав няма. Генерален председател на партията (от октомври 1976 г.) е Й. Йозгюр, секретар — М. Талят. Изразител на възгледите на партията е в. «Йени дюзен» («Нов ред»).

КИТАЙ

(Китайска народна република)

Държава, разположена в Източна и Централна Азия. Т е р и т о р и я — около 9,6 млн. кв. км. Н а с е л е н и е — 970,9 млн. души (края на 1979 г.).

Образуването на КНР на 1. X. 1949 г. е резултат от продължителната революционна борба на китайския народ, избухнала под огромното влияние на Великата октомврийска социалистическа революция в Русия. Във всички етапи от националнодемократичната, антифеодална, антиимпериалистическа революция на китайския народ, ръководен от Китайската комунистическа партия, Съветският съюз и КПСС оказват на освободителната борба на китайските трудещи се голяма безкористна морално-политическа, материална и военна помощ и подкрепа.

Разгромът на японската квантунска армия в Североизточен Китай и в Северна Корея от съветските войски през август 1945 г. доведе до бързата капитулация на Япония, а голямата политическа и морална помощ на съветския народ за китайските трудещи се създава благоприятни условия за завършване на народната революция; СССР пръв признава КНР и дълги години оказва голяма политическа, икономическа, военна и дипломатическа помощ и подкрепа на младата държава. На 14. II. 1950 г. в Москва е подписан съветско-китайски Договор за дружба, съюз и взаимна помощ за срок от 30 години. През 1979 г. китайското ръководство заявява, че

няма намерение да продължи договора. Така то поема историческата отговорност за прекратяването му.

През първото десетилетие от съществуването на КНР, особено през периода на първия петгодишен план (1953—1957 г.) и в началния период от осъществяването на втория петгодишен план (1958—1962 г.), докато той още не е провален от политиката на «големия скок», Съветският съюз (по признанията на самите китайски ръководители) оказва «безпрецедентна по мащабите си» помощ за създаването на първоначалните основи на индустриализацията на Китай.

Приетата през 1954 г. конституция на КНР и утвърдената на VIII конгрес на ККП през септември 1956 г. генерална линия през преходния период разчистват път за уверения ход на Китай по пътя към социализма в тясно взаимозгодно и равноправно сътрудничество със Съветския съюз и другите социалистически страни. Но национализмът и хегемонизмът, които взимат връх в китайското ръководство в края на 50-те години, узурпацията на властта в партията и държавата от маоистката групировка довеждат до рязък поворот във вътрешната и външната политика на Китай встрани от социализма. Мао Цзедун и неговият най-близък антураж правят серия от чистки в партията, държавния апарат, армията, органите на културата и извършват т. нар. «културна революция», в хода на която, както се признава сега в Китай, жертва на репресиите стават над 100 млн. трудещи се; 10 млн. комунисти, челници в труда, кадрови работници са изтезавани до смърт. Всичко това води до задълбочаване на общата криза в китайското общество, до разруха в китайската икономика, култура, в партийните, обществените и държавните органи. В страната е установена най-жестока военно-бюрократична диктатура.

На международната арена китайското ръководство се съюзява с най-реакционните и агресивни среди на империализма и с помагачите му. Пекин открито се обявява срещу Варшавския договор и СИВ, подкрепя империалистическите военни блокове и групировки — НАТО и др. Китай установява пряко сътрудничество с ЕИО, влиза в Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) и в Международния валутен фонд (МВФ). Китайското ръководство води политика, враждебна на мира и разведряването. То поощрява с всички средства надпреварата във въоръжаването и заедно с импе-

риализма се бори срещу освободителните революции. Пекин се превърна в ударен отряд на агресивните среди на империализма, а неговата идеология — маоисткият социалшовинизъм — в разновидност на антикомунизма.

В началото на 60-те години маоисткото ръководство на Китай поема курс към влошаване на отношенията между СССР и КНР. Съветският съюз направи всичко възможно, за да предотврати този процес и да нормализира отношенията с КНР. Политиката на СССР спрямо КНР е определена от XXV конгрес на КПСС, който дава принципна оценка на маоистката идеология и политика като пряко враждебни на марксистко-ленинското учение, и призовава да се води непримирима борба с маоизма, но едновременно с това потвърждава неизменната готовност на съветската страна да нормализира отношенията с Китай върху принципите на мирното съвместно съществуване.

Според конституцията на КНР, приета през март 1978 г., «Китайската народна република е социалистическа държава. . .». Върховен орган на държавната власт е Общокитайското събрание на народните представители (ОСНП), в периодите между сесиите му — Постоянният комитет на ОСНП (ПК на ОСНП). Председател на ПК на ОСНП — Ё Цзянин. ОСНП и ПК на ОСНП осъществяват законодателната власт. Изпълнителната власт принадлежи на Държавния съвет (ДС) — правителството на КНР. Председател на ДС на КНР е Чжао Цзян.

КИТАЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ККП) — създадена през 1921 г. чрез обединяване на марксистките кръжоци в Шанхай, Пекин, Кантон и някои други градове в Китай и задграничните групи. Кръжоците и групите се създават със съдействието на Коминтерна и под огромното притегателно влияние, което имат сред напредничавите слоеве от китайските трудещи се идеите на Великата октомврийска социалистическа революция в Русия и идеите на марксизма-ленинизма в Китай (за официална дата на създаването на ККП е прието да се смята 1. VII. 1921 г.). Голяма роля в подготовката за I конгрес на Компартията и в създаването ѝ изигра дейността на Ли Дачжао — един от първите китайски марксисти. ККП възникна в период на подем на националната революция в Китай, която има демократичен, преди

всичко антиимпериалистически и антифеодален характер. Малобройната работническа класа в Китай едва е започнала да излиза на сцената на самостоятелната политическа борба. Най-активна сила в изграждащата се партия са реполуционно настроените слоеве на китайската дребнобуржоазна интелигенция.

Главните задачи на националната революция през 20—30-те години — борба против властта на чуждия капитал, борба за национална независимост и единство на страната — оказват сериозно влияние върху социалната борба на китайските трудещи се за права, придават на тази борба специфични форми, което изисква от младата партия да разработи много гъвкава и диференцирана тактика, за да привлече на своя страна трудещите се от града и селото, като се запази политиката на единен фронт с патриотично и антиимпериалистически настроените слоеве на китайската национална буржоазия, военните, с китайската дребнобуржоазна интелигенция и т. н.

За да продължат революционната борба, китайската работническа класа и ККП се нуждаят от съюзници и това предопределя обективната необходимост и дълговременния характер на линията за създаване на единен антиимпериалистически фронт. Той се оформя като съюз на ККП с гоминдана. Тези въпроси са в центъра на разискванията на II, III, IV и V конгрес на ККП, състояли се от 1922 до 1927 г. След смъртта на Сун Ятсен (1925 г.) десните сили в гоминдана начело с Чан Кайши започват да се отказват от политиката на единен фронт с комунистите. Подемът на националната революция, който все повече увелича масите на работниците и селяните, плаши буржоазно-земевладелската върхушка на гоминдана. През 1927 г. е направен контрареволюционен преврат, разтурен е единният фронт с левите сили и започва жесток кървав терор срещу ККП. Революцията претърпява поражение.

През 1928 г. (в Москва) се състоя VI конгрес на ККП, който решава центърът на дейността на партията временно да се пренесе от града в селото, да се разгърне аграрна революция, да се създадат въоръжени сили и опорни бази на революцията в селските райони. От 1927 до 1937 г. ККП води въоръжена борба срещу гоминдана. В този тежък период КПСС и Коминтернът оказват на ККП огромна помощ в

Азия

разработването на стратегията и тактиката на партията съобразно с новата обстановка.

След VII конгрес на Коминтерна в условията на започналата японска агресия срещу Китай по инициатива на Коминтерна и на представителя на ККП в Коминтерна Ван Ми е разработена тактиката за единен фронт на всички патриотични сили в Китай в борбата срещу японската агресия. Въпросът за единния фронт на ККП и гоминдана отново излиза на дневен ред. Опирайки се на подкрепата на Съветския съюз, на Коминтерна и международното революционно движение, ККП се превръща в общонационална сила. Но в самата ККП въпросът за единния фронт и за сътрудничеството с Коминтерна и КПСС е предмет на най-остра борба между интернационалистичните и дребнобуржоазно-националистическите сили.

Нарушавайки устава на ККП и принципа на демократическия централизъм, националистическите сили се опират на армейските групировки, които възглавяват, заемат ключови позиции в ръководството на партията и започват да насаждат в нея милитаристични порядки. От 1928 до 1945, от 1945 до 1956, от 1958 до 1969 г. не се свикват конгреси на ККП.

Националистическите сили използват нарасналния през антияпонската война авторитет на партията, за да направят от национализма гръбнак на идеологията и политиката на партията. Началото на това е положено в речта на Мао Цзедун на VI разширен пленум на ЦК на ККП през 1938 г. Като се възползват от това, че в началото на 40-те години Коминтернът и КПСС са погълнати от организирането на отпора срещу хитлеристкия фашизъм и японския милитаризъм, националистическите сили в ККП преминават в настъпление. Те фактически отклоняват апела на Коминтерна да координират усилията си със Съветския съюз, за да не се допусне пряко нападение на Япония срещу СССР и да се води борба срещу японската агресия в Китай, като по същество ограничават борбата срещу Япония и съсредоточават вниманието си върху «натрупването на сили». През 1941 г. под претекст «да се внесе ред в стила» и «да се преустрои ученето» те започват да ликвидират всички интернационалистични сили в партията. Едновременно с това цялата партия се преобучава в духа на «иденте на Мао Цзедун». След като правят организационна и идеологическа чистка в партията и армията през периода 1941—1945 г., Мао Цзедун и неговите привърженици

провеждат VII конгрес на ККП, за да закрепят официално господстващото си положение в партията и армията. Конгресът, който се състоя през май—юни 1945 г. в Янан, начертава линия за мирно демократично преустройство на страната след разгрома на Япония и за създаване на коалиционно правителство на ККП и гоминдана. Приет е новият устав на ККП, в който е провъзгласено, че «в цялата си работа ККП се ръководи от идеите на Мао Цзедун».

Под ръководството на ККП и с безкористната братска помощ на СССР, социалистическите страни и всички прогресивни сили, преодолявайки огромни обективни и субективни трудности, китайският народ като цяло успешно изгражда новия живот. През 1952 г. партията разработва генералната линия за преходния период, която поставя целта Китай постепенно да се превърне в социалистическа държава.

През 1953 г. е приет първият петгодишен план за развитие на народното стопанство на КНР. Опитът от четирите години на първата петилетка показва правилността на тази генерална линия и тя е потвърдена на VIII конгрес на ККП, състоял се през септември 1956 г. Конгресът утвърждава истински социалистическата линия за развитие на Китай, изработена през 1952 г., като подчертава, че гаранция за успешния ход на Китай по пътя на изграждането на социализма са миролюбивата политика на страната и братското сътрудничество и дружбата със Съветския съюз и другите социалистически страни. В резолюциите на конгреса се посочва, че в КНР «е създаден социалистически обществен строй». В програмното въведение на новия устав на ККП е записано, че «в действителност си партията се ръководи от марксизма-ленинизма».

До VIII конгрес на ККП броят на членовете и кандидат-членовете ѝ е нараснал до 10,7 млн. От тях само около 14% са работници, селяните са над 69%, интелигенцията — 12%, други — 5%. Предвид състава на партията и социалната обстановка, в която действа тя, VIII конгрес обръща специално внимание на опасността от господство на дребнобуржоазната стихия и от влияние на великоханския шовинизъм и национализъм в ККП. През 1957 г. Мао Цзедун и възглавяваните от него националистически сили подемат в партията атака срещу решенията на VIII конгрес; на втората сесия на този конгрес, свикана през май 1958 г., е предложена нова

«генерална линия», която предвижда да се направи «голям скок» в икономиката и да бъдат създадени «народни комуни» на село.

В началото на 60-те години вътрешният и външнополитическият курс на ККП търпи коренни промени, които довеждат до възникване на криза в обществото и до разкол в партията, IX конгрес на ККП (1969 г.) се ознаменува с легализиране на новата маонстка политическа организация. По-нататък конгресите и пленумите на партията се превръщат в процеси срещу поредната «банда», както биват наричани неудобните китайски ръководни дейци, които по едни или други причини трябва да отговорят за провалите на политиката на Мао Цзедун.

IX конгрес осъжда Лю Шаоци и голяма група неудобни на Мао Цзедун дейци на ККП; състоялият се през 1973 г. X конгрес на ККП вече изцяло се заема да разобличи Лин Бяо. Двамата конгреса отминават конкретните потребности на развитието на страната. На тези конгреси «иденте на Мао Цзедун» и антисъветизмът са утвърдени като официална партийна и държавна доктрина. Веднага след смъртта на Мао Цзедун (9. IX. 1976 г.) в самото ръководство на партията се засилва още повече ожесточената борба за власт, която продължава и досега. Група видни дейци от маонското ръководство начело с Цзян Цин (вдовицата на Мао Цзедун) е обявена за «банда», която се опитвала да завземе властта.

XI конгрес на ККП (12—18. VIII. 1977 г.) до голяма степен е посветен на задачата да се разобличи «бандата на четиримата» и да се определят перспективите за развитието на страната и партията, а също пътищата за преодоляване на извънредно тежките последици от «културната революция» и от цялата политика, водена от Мао Цзедун, след 1958 г., т. е. след ревизиране решенията на VIII конгрес на ККП (1956 г.). Конгресът приема нов устав на ККП, който потвърждава маонските организационни и теоретични основи на партията.

ККП няма разгърната програма. Краткият увод към устава на ККП, променян не само на всеки конгрес, но дори и на пленумите на ЦК на ККП, играе роля на програма. В него се провъзгласява целта в Китай да бъде изграден социализъм. За теоретична основа на партията са обявени «иденте на Мао Цзедун». (Като програмно изискване е поставена «задачата

да се води борба срещу двете свръхдържави — Съветския съюз и САЩ».)

Съгласно устава на ККП организационен принцип на партията е демократическият централизъм, но на практика той е заменен с бюрократичен централизъм. Делегатите на общокитайския и провинциалните конгреси не се избират, а се назначават. На XI конгрес е избран нов ЦК на ККП. На пленум на ЦК на ККП е избрано Политбюро на ЦК на ККП. То се състои от председател на ЦК на ККП и четирима заместник-председатели, които образуват Постоянния комитет на Политбюро.

Острата борба в партията по вътрешната и външната политика и около идейно-политическото наследство на Мао Цзедун продължава. През 1978 г. беше заявено, че центърът на тежестта в цялата дейност на партията се премества върху «осъществяването на четирите модернизации» (на промишлеността, селското стопанство, военното дело, науката и техниката). Централно място в «четирите модернизации» заема задачата да се създаде мощен военен потенциал на страната, като широко се използва помощта на империалистическите държави.

През февруари 1980 г. на пленум на ЦК на ККП са одобрени проект за нов устав на ККП (внесен за вътрешнопартийно обсъждане) и документът «Някои норми за политическия живот на партията». Направени са промени в организационната структура на висшето ръководство на партията и в личния ѝ състав. Отново е създаден Секретариат на партията, съществувал до 1966 г., който е «призван да движи текущата работа под ръководството на Политбюро и на неговия Постоянен комитет», увеличен е броят на членовете на Постоянния комитет на Политбюро. Решено е да се свика предсрочно XII конгрес на ККП. Взето е решение да се реабилитира посмъртно бившият председател на КНР Лю Шаоци.

В ККП членуват 38 млн. души.

Председател на ЦК на ККП — Ху Яобан. Официални печатни органи на ЦК на ККП — в. «Женмин жибао» («Народен вестник») и теоретичното и политическо списание «Хунци» («Червено знаме»).

След «културната революция» и смъртта на Мао Цзедун сегашното ръководство на Китай започва да възобновява дейността на съществуващата по-рано организация на Един-

А з и я

ния фронт, орган на който е Националният комитет на Народния политически консултативен съвет на Китай (НК на НПКС); освен ККП в него влизат още 8 демократически партии, отделни представители на учените и на дейците на литературата и изкуството, религиозни дейци (председател на НК на НПКС е Дън Сяопин).

Демократически партии: Революционен комитет на гоминдана, Китайско дружество за съдействие на демокрацията, Китайско обединение за национално-демократично изграждане, Демократичен съюз на Китай, «Дружество 3 септември», Китайска партия на стремежа към справедливост, Селско-работническа демократична партия, Съюз за демократична автономия на Тайван.

Социална база на тези партии са националната буржоазия и старата интелгенция. Общият брой на членовете на демократическите партии е под 100 хил. души. Представители на тези партии са включени в законодателните органи и в правителството на КНР.

КОРЕЯ

Разположена е в източната част на Корейския полуостров и на съседните острови. Т е р и т о р и я — 220 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — над 56 млн. души.

През 1945 г. Съветската армия я освобождава от японско колониално господство. Територията на Корея е временно разделена на 2 зони — съветска и американска, за да се приеме капитулацията на японската армия. Въпреки международните споразумения, трасирали път за създаване на единна демократична корейска държава, САЩ, които се опират на реакционните среди в Южна Корея, провеждат през май 1948 г. сепаративни избори и създават в южната част на страната марионетно правителство. При тези условия прогресивните сили в северната и южната част на Корея произвеждат през август 1948 г. общокорейски избори за Върховно народно събрание на Корея. На 9. IX. 1948 г. сесията на Върховното народно събрание провъзгласява Корейската народнодемократична република.

СССР пръв установява дипломатически отношения с КНДР

Корейска народнодемократична република

и към края на 1948 г. изтегля войските си от територията ѝ.

През 1950 г. международният империализъм и южнокорейската военщина започват въоръжена агресия срещу КНДР. През войната (1950—1953 г.) трудещите се в КНДР, опирайки се на подкрепата на социалистическите страни и на цялото прогресивно човечество, защитават независимостта си. През 1953 г. е подписано споразумение за примирие в Корея.

КНДР се бори за изтегляне на американските войски от Южна Корея и за мирно обединение на страната върху демократична основа, за създаване на единна независима Корея.

КОРЕЙСКА НАРОДНОДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА (КНДР)

КНДР е социалистическа държава, разположена в северната част на Корейския полуостров. Т е р и т о р и я — 121,2 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — над 17 млн. души (1980 г.).

Върховен орган на народната власт и законодателен орган е еднокамарното Върховно народно събрание (ВНС), избираемо за 4 години. В периода между сесиите на ВНС функционира Постоянен съвет на ВНС. Върховен ръководен орган на държавната власт е Централният народен комитет (ЦНК), възглавяван от президента на КНДР. ЦНК формира разпоредителния и изпълнителен орган — Административен съвет, в който влизат министър-председателят, неговите заместници и министрите.

В резултат от осъществяването на плановете за икономическо развитие през периода 1957—1970 г. КНДР се превърна в социалистическа индустриална държава. На тази основа сега продължава укрепването на материално-техническата база на социализма. Както се изтъква в конституцията, приета през 1972 г., КНДР се бори за пълна победа на социализма. КНДР се стреми към мирно обединение на страната върху демократични начала. Тя настоява да бъдат изтеглени чуждите войски от Южна Корея, да се установят конфедеративни отношения, като за определен период се запазят съ-

ществувалите на Юг и на Север политически системи, а също да се осъществят други мерки, за да се намали напрежението и да се уредят проблемите на Корейския полуостров.

КНДР поддържа разностранни отношения със социалистическите страни, участва в работата на СИВ като наблюдател. Между СССР и КНДР са сключени Договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ (6. VII. 1961 г.) и редица други договори и споразумения за икономическо, научно и културно сътрудничество. От 1975 г. КНДР е член на Движението на необвързаните страни.

КОРЕЙСКА ТРУДОВА ПАРТИЯ (КТП). През 1925 г. в Корея е създадена комунистическа партия, която влиза в Коминтерна с права на секция. Корейската комунистическа партия разгръща широка дейност за създаване на масови революционни организации на работниците и селяните и за пропагандиране на марксистко-ленинското учение, ръководи борбата на трудещите се срещу колониалното господство. Но поради репресиите на японските колонизатори и фракционната борба в ръководството партията фактически престава да съществува. През 1928 г. Изпълнителният комитет на Коминтерна взема решение да прекрати връзките с нея. През последвалния период в Корея съществуват нелегални комунистически групи, които продължават революционната дейност.

След като Съветската армия освобождава Корея от японското колониално господство, от 8 до 14. IX. 1945 г. в Сеул се състоя конференция на представители на комунистическите групи, на която отново е образувана Корейска комунистическа партия и е избран ЦК. На конференция на представителите на комунистическите организации в петте провинции на Северна Корея, състояла се на 10. X. 1945 г. в Пхенян, е създадено Севернокорейското организационно бюро на Корейската комунистическа партия. Тази дата се чествува в КНДР като ден на създаването на Корейската трудова партия — ръководната сила на корейския народ. За секретар на Севернокорейското организационно бюро на Корейската компартия е избран Ким Ир Сен. В резултат от окупацията на Южна Корея от американските войски и от разделянето на страната връзките между ЦК на Компартията в Сеул и Организационното бюро на Компартията в Пхенян са прекъснати.

Корейска народнодемократична република

На I учредителен конгрес, състоял се през август 1946 г., Компартията на Север се обедини с Новата народна партия (създадена през 1946 г.) въз основа на принципите на марксизма-ленинизма. Така е създадена Корейската трудова партия. Компартията на Юг също се обедини с Народната и с Новата народна партия и през ноември 1946 г. образува Трудова партия на Южна Корея. По решение на обединения пленум на централните комитети на двете партии през юни 1949 г. те се сливат в единна Корейска трудова партия.

Корейската трудова партия възглави борбата на народа за създаване на органи на народната власт, за осъществяване на демократични преобразования и сплотяване на всички патриотични сили в Единния демократичен отечествен фронт (ЕДОФ). Конкретните пътища за създаване на народнодемократична република са разгледани на II конгрес на КТП (март 1948 г.).

III конгрес на КТП (април 1956 г.) утвърждава курса на партията за изграждане основите на социализма в КНДР, за завършване кооперирането на селското стопанство и социалистическото преустройство на частната индустрия и търговията. IV конгрес на КТП (септември 1961 г.) одобрява контролните цифри на седемгодишния план за развитие на народното стопанство на КНДР през 1961—1967 г. и определя главната задача — да бъде създадена материално-техническата база на социализма. V конгрес на КТП (ноември 1970 г.) прави равносметка на икономическото развитие на републиката и на превръщането ѝ в социалистическа индустриална държава, утвърждава директивите за шестгодишния план за развитие на народното стопанство на републиката през 1971—1976 г.

VI конгрес на КТП (октомври 1980 г.) обобщава резултатите от икономическото и социалното развитие на страната и формулира задачите, целещи да се укрепи материално-техническата база на социализма и да се повиши културното равнище на народа.

Важен етап в заздравяването на материално-техническата база на социализма е изпълнението на втория седемгодишен план за развитие на народното стопанство на КНДР през 1978—1984 г.

КТП се организира въз основа на принципа на демократическия централизъм. Партията има към 3,2 млн. членове.

А з н я

Конгресът на партията (свиква се по устав веднъж на 5 години) избира ЦК, който ръководи партията в периодите между конгресите. Пленумът на ЦК на КТП избира Политбюро, Президиум на Политбюро и Секретариат на ЦК на КТП.

Представители на КТП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957 и 1960 г. Между КПСС и КТП се осъществяват контакти и се обменя опит.

Генерален секретар на ЦК на КТП е Ким Ир Сен. Централни печатни органи са в. «Нодом синмуи» («Труд») и списание «Киночжа» («Трудещ се»).

КТП е ръководна и организираща сила на Единния демократичен отечествен фронт на Корея, в който влизат Корейската социалдемократическа партия (създадена през ноември 1945 г., председател на ЦК — Кан Рян Ук) и Партията Чендокийо Ченудан (Партия на младите приятели на религията на небесния път), създадена през 1946 г., председател на ЦК — Тен Син Хек.

ЮЖНА КОРЕЯ

Разположена в южната част на Корейския полуостров, южно от военномаркационната линия, която минава в района на 38-ия паралел. Територия — 99,6 хил. кв. км. Население — над 38 млн. (1981 г.).

В резултат от сепаративните избори, произведени в Южна Корея от командването на американските окупационни войски (те се намират в Южна Корея от 1945 г.), на 15. VIII. 1948 г. е образувана т. нар. «Корейска република». САЩ отреждат на Южна Корея ролята на важен стратегически плацдарм за борба с националноосвободителното движение на азиатските народи. На 1. X. 1953 г. САЩ подписват с Южна Корея «договор за взаимна отбрана» (в сила от 1954 г.), който узаконява безсрочната окупация на Южна Корея от американските войски. В Южна Корея са наложени ограничения на демокрацията и на свободата на политическата дейност, забранява се създаването на комунистически и демократични организации, нарушават се елементарните човешки права. След

като на власт идва режимът на Чун Ту Хуан (август 1980 г.), всички политически партии са разпуснати. В ход е процес на образуване на нови буржоазни партии.

ЛАОС

(Лаоска народнодемократична република, ЛНДР)

Държава в централната част на полуостров Индокитай. Територия — 236,8 хил. кв. км. Население — 3,7 млн. (1980 г.).

Висш законодателен орган е Върховното народно събрание. Президент на републиката и председател на Върховното народно събрание е членът на Политбюро на Лаоската народно-революционна партия (ЛНРП) Суфанувонг. Изпълнителен орган е правителството.

В резултат от народното въстание срещу японските окупатори на 12. X. 1945 г. Лаос е провъзгласен за независима държава Патет Лао (Страна на Лао). Но още на следващата година френските войски, които се разпореждат в Лаос още от 1893 г., отново завземат страната. От 1946 г. до 1973 г. прогресивните сили в страната водят борба срещу вътрешната реакция, френските колонизатори, а след това и с американските империалисти. На 21. II. 1973 г. в столицата на Лаос — Виентян, е подписано споразумение за възстановяване на мира и постигане на национално разбирателство в страната. В съответствие с това споразумение на 5. IV. 1974 г. са образувани Временно правителство на националното единство и Национален политически коалиционен съвет на Лаос, в който влизат представителите на патриотичните сили и виентянската страна.

На 2. XII. 1975 г. Националният конгрес на народните представители ликвидира монархията, като провъзгласява страната за Лаоска народнодемократична република (ЛНДР), разпуска Временното правителство на националното единство и Националния политически коалиционен съвет, създава Върховно народно събрание и правителство на ЛНДР. В Лаос завършва националнодемократичната революция, установен е народнодемократичен строй и страната пристъпва към из-

граждане на социалистическото общество, като прескача капиталистическия стадий на развитие.

За времето, изминало след завършването на етапа на националнодемократичната революция, лаоският народ под ръководството на ЛНРП, черпейки от опита на братските социалистически страни и получавайки всестранна помощ и подкрепа от тях, осъществява редица коренни социално-икономически, политически и културни преобразования. Собственост на държавата стават всички обществени земи, горски, минерални и водни ресурси на страната, а също градските земи. Национализирани са частните банки, външнотърговските фирми, имуществото на компрадорската буржоазия и на други реакционери. Създаден е и укрепва с всички средства държавният сектор. В селското стопанство успешно се разгръща процес на коопериране. В ЛНДР се прави много за повишаване на материалното жизнено равнище на трудещите се, за ликвидиране на неграмотността и за създаване на безплатно здравеопазване.

Във външната си политика ЛНДР следва твърдо курс към укрепване на братските отношения със социалистическите страни въз основа на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, към развитие на отношенията с всички други страни въз основа на зачитането на независимостта, суверенитета, териториалната цялост, немесата във вътрешните работи, равенството и взаимната изгода, към подкрепа на националноосвободителното движение, защита на мира и сигурността на народите. ЛНДР е член на Движението на необвързаните страни. Страната участва в работата на СИВ (както наблюдател).

ЛАОСКА НАРОДНОРЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (ЛНРП) — продължителка на делото на Индокитайската комунистическа партия (ИККП) в Лаос, ръководна и направляваща сила на лаоския народ. През 1936 г. в ИККП е създадена лаоска секция, в чийто задачи влиза да ръководи революционно-патриотичната борба в Лаос. II конгрес на ИККП (11—19. II. 1951 г.) решава да се създадат отделни комунистически партии във всяка от страните в Индокитай (Вьетнам, Лаос и Кампучия).

В крепостта на лаоската революция — провинция Самнеа — 300 делегати, бивши членове на ИККП, създават на

22. III. 1955 г. Лаоската народна партия, която на втория си конгрес през февруари 1972 г. е преименувана в ЛНРП. Конгресът формулира политическите задачи, насоките и формите на борба през периода на националнодемократичната революция и преминаването към социализма.

Като издига лозунга на борба за мирен, независим, демократичен, единен и процъфтяващ Лаос, ЛНРП сплотява около себе си най-широки слоеве от населението на страната. По инициатива и под ръководството на ЛНРП през януари 1956 г. бе създаден и постоянно се разширява единен национален фронт — Патриотичният фронт на Лаос (от февруари 1979 г. — Фронт за национално изграждане на Лаос). Партията не само сплотява под знамето на фронта представители на работниците, селяните, дребната буржоазия и други слоеве от населението, които са участвували в националнодемократическата революция, но и привлича да участвуват в него всички, които проявяват антиимпериалистически тенденции.

На основата на войсковите части на Патет Лао партията създава Народоосвободителната армия на Лаос, която става сигурен защитник на революционните завоевания.

Като прилага творчески ленинското учение, през декември 1975 г. ЛНРП може да вземе цялата власт в страната по мирен, безкръвен път. Решенията на ЦК на ЛНРП са ръководни документи не само за членовете на партията, но и за държавните органи на властта. ЛНРП смята народнодемократичната власт за форма на пролетарска диктатура, като основа за успешно изграждане на социализма в Лаос. ЛНРП ръководи най-масовата организация в страната — Фронта за национално изграждане на Лаос (ФНИЛ). Председател на ЦК на ФНИЛ е Суфанувонг. Под ръководството на партията действуват Федерацията на патриотичните профсъюзи, Съюзът на патриотичните жени, Народнореволюционният съюз на младежта в Лаос и други обществени организации.

Ръководството на ЛНРП полага много усилия, за да дава отпор на пекинските хегемонисти, които организират въоръжени провокации на лаоско-китайската граница, водят в Лаос разузнавателна и подривна дейност, грубо се намесват във вътрешните му работи. Дейността на ЛНРП почива върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. ЛНРП се бори в защита на единството на

А з н я

марксистко-ленинските партии, за сътрудничество между страните от социалистическата общност.

ЛНРП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на ЛНРП е конгресът на партията. Конгресът избира Централен комитет. ЦК избира Политбюро и Секретариат.

Генерален секретар на ЦК на Лаоската народнореволюционна партия е Кайсон Фомвихан (министър-председател). Централен орган на ЦК на ЛНРП е в. «Сиенг пасасон» («Народен глас»).

ЛИВАН

(Ливанска република)

Държава в Близкия Изток. Територия — 10,4 хил. кв. км. Население — около 3 млн. души (в началото на 1980 г.).

Ливан е буржоазна парламентарна република. Държавен глава е президентът, който има широки пълномощия. Върховен законодателен орган е еднокамарният парламент. Той избира президента. В икономическата сфера Ливан е тясно свързан със западните страни.

В резултат от експанзионистичната политика на Израел в Ливан намират убежище към 400 000 палестинци. От 1969 г. тук се намират ръководният орган на палестинското съпротивително движение (ПСД) — Изпълнителният комитет на Организацията за освобождение на Палестина (ООП), и влизащите в състава ѝ палестински организации. Статутът на пребиваването на палестинците в Ливан се урежда от споразуменията от 1969 г., подписани в Кайро от представители на ООП и на официалните ливански власти.

През април 1975 г. в Ливан избухват въоръжени сблъсквания, които продължават до есента на 1976 г. Те са провокирани от империалистическите сили, опиращи се на десните среди в страната, за да бъдат разгромени ООП и ливанските национално-патриотични сили. Но реакцията не успява да реализира плановете си. В страната настъпва поляризация на политическите сили. От една страна, създаден е Централен политически съвет на националнопатриотичните сили в

Ливан (1976 г.), в който влизат прогресивните партии и организация, действащи в съюз с ПСД, от друга — «Ливански фронт», обединил деснохристиянските групировки.

След пряката израелска агресия срещу Ливан през март 1978 г. част от територията е завладяна и продължава да се намира под контрола на израелската армия. По молба на ливанските власти в южните райони са изпратени войски на ООН. През март 1980 г. национално-патриотичните сили в страната предлагат програма за политическо уреждане на съществуващата криза, която получава подкрепата на широките слоеве от ливанския народ.

Официален външнополитически курс на Ливан е политиката на позитивен неутралитет и невъвучастие във военни блокове.

ДВИЖЕНИЕ НА НЕЗАВИСИМИТЕ НАСЪРИСТИ (Мурабитун) — възниква сред привържениците на идеите на Гамал Абдел Насър в Ливан. Ръководителите на движението осъждат сегашната позиция на президента на Египет заради отказа му от идеите на Насър и капитулантския му курс по уреждането на блискоизточния проблем.

Мурабитун участва в дейността на Централния политически съвет на национално-патриотичните сили в Ливан. Има собствени въоръжени части, които през 1975—1976 г. действуват активно в Бейрут на страната на прогресивните сили.

Ръководител на движението е Ибрахим Колейлат.

ЛИВАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЛКП). До 1944 г. е част от единната Комунистическа партия на Сирия и Ливан (основана през октомври 1924 г.). II конгрес на Компартията на Сирия и Ливан (януари 1944 г.) се смята за първи конгрес на ЛКП. Той взема решение да се създаде самостоятелна Ливанска компартия, одобрява програма и устав на партията. През 1948 г. поради преминаване в нелегалност тя се обединява отново със Сирийската компартия. След обединението на Сирия и Египет през 1958 г. ЛКП отново става самостоятелна, макар до 1961 г. да съществува обединено централно ръководство на двете партии.

II конгрес на ЛКП се състоя нелегално в Бейрут през 1968 г. Той приема програма и устав на партията. През 1970 г.

А з я я

ЛКП получи право на легална дейност. III конгрес на ЛКП (6—10. I. 1972 г.), който се състоя легално, приема политически тезиси за главните задачи на партията, внася промени в устава ѝ, разработва програма по аграрния въпрос.

IV конгрес на ЛКП (юли 1979 г.) е свикан в обстановка на продължаващо изостряне на вътрешното положение в страната. Конгресът набеязва главните насоки в дейността на партията с оглед на съвременното положение и решава да се създаде постът председател на партията.

ЛКП участва активно в дейността на Централния политически съвет на национално-патриотичните сили в Ливан, който към началото на 1980 г. обединява 14 различни политически партии и организации. Партията поставя задачите за социално-икономически преобразования и за демократично развитие на страната и наред с това последователно се бори за решаване на ливанската криза върху мирна демократична основа, за запазване на единството, териториалната цялост и независимостта на страната.

Висш орган на партията е конгресът (свиква се на 4 години). Конгресът избира ЦК. Всекидневната работа в партията се води от Политбюро и Секретариат на ЦК на ЛКП.

Делегации на ЛКП участвуват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 година.

Председател на ЛКП е Никола Шаун, генерален секретар на ЦК — Жорж Хаун. Компартията неофициално издава вестник «Ан Нида» («Партия»), списанията «Ат Тарик» («Път») и «Ас Сакафа ат уатание» («Национална култура»).

НАЦИОНАЛСОЦИАЛНА ПАРТИЯ (НСП) — основана през 1932 г. Издига националистически лозунги, призовава да бъде създадена велика Сирия. През 70-те години в партията настъпва разцепление и ръководството е поето от лявото крило, което преразглежда критично редица предишни програмни постановки. Партията играе активна роля в Централния политически съвет на национално-патриотичните сили в Ливан. В дейността си се опира главно на общността на православните християни. При въоръжените сблъсквания през 1975—1976 г. въоръжени отряди на партията участвуват на страната на прогресивните сили в Ливан.

Председател на партията — Инаам Раад.

ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА КОМУНИСТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ (ОКД) НА ЛИВАН — създадена в края на 60-те години въз основа на ливанското крило на Движението на арабските националисти. Активно участва в дейността на Централния политически съвет на НПС на Ливан, сътрудничи с другите прогресивни сили в страната.

Генерален секретар — Мохсен Ибрахим.

ПАРТИЯ НАЦИОНАЛЕН БЛОК — основана през 1939 г. Отначало е създадена като предизборен блок на християнско-маронити. През 1946 г., след като Ливан получава независимост, предизборният блок се трансформира в политическа партия — Национален блок. Изразява интересите на буржоазните среди в планински Ливан (района на гр. Библос).

През периода на ливанската криза от 1975—1976 г. ръководството на партията настоява да се прекратят въоръжените сблъсквания в страната, осъжда дейността на десните сили и сътрудничеството им с Израел.

Ръководител на партията — Реймон Едде. (Срещу него бяха извършени няколко атентата. През 1976 г. емигрира във Франция.)

ПРОГРЕСИВНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — основана през май 1949 г. от ръководителя на дружката общност Камал Джумблат (убит от реакционерите през 1977 г.). Ползва се с влияние сред мюсюлманско-дружкото население, а също сред служещите, учащата се младеж, интелигенцията и селяннте.

Във вътрешната политика ПСП е за умерени демократични преобразования, предвиждащи по-специално да се засили ролята на държавата в икономиката на страната, като се запази принципът за частната собственост, да се национализират отделни отрасли. Що се отнася до аграрния въпрос, партията поставя задачата да се разделят големите поземлени владения, да се създадат селскостопански кооперативи. В програмата се изтъква необходимостта да се демократизира общественно-политическият живот, да се промени съществуващата образователна система, да се ограничи дейността на чуждите монополи. Във външната политика партията настоява за неутралитет на Ливан, за тясно икономическо сътрудничество с другите арабски страни, за развитие на отно-

шенията със Съветския съюз. ПСП поддържа приятелски отношения с КПСС.

Ръководството на ПСП участва активно в дейността на Централния политически съвет на НПС, подкрепя борбата на арабския народ на Палестина за законните му права.

ПСП е представена в ливанския парламент с 6 депутати. В нея членуват над 10 000 души. Конгресите на партията се свикват всяка година.

Начело на партията стои Ръководен съвет от 17 души. ПСП е член на Социалистическия интернационал.

Председател на ПСП е Уалид Джумблат. Печатен орган — в. «Ал Анба» («Известия»).

ФАЛАНГИСТКА ПАРТИЯ КАТАИБ (ливанска фаланга) — основана през 1936 г. от Пиер Джемайел като военизирана младежка организация от полуфашистки тип; обединява в редовете си предимно християни-маронити. Отразява интересите на едрата ливанска маронистка буржоазия, тясно свързана със западните страни. Настоява Ливан да се откъсне от арабските държави и да се ориентира към западните страни, да се ликвидира палестинското присъствие в страната. Поддържа измислената теза, че християнската общност в страната е заплашена от мюсюлманите.

Партията има големи въоръжени отряди, които получават значителна помощ от Израел и от западните страни. Заема екстремистки позиции по въпроса за политическото уреждане на кризата в страната, стреми се, опирайки се на подкрепа отвън, да наложи собствените си условия за разрешаването ѝ. Играе водеща роля в блока на десните християнски партии, т. нар. «Ливански фронт».

Председател на партията е Пиер Джемайел. Печатен орган — вестник «Ал амал» («Действие»).

Гнчак (основана през 1889 г.) и Рамкавар (основана през 1908 г.) — политически партии на арменската колония в чужбина. Изразява интересите на дребиата и едрата либерална буржоазия.

Ташнакцютун (основана през 1890 г.) — арменска националистическа буржоазна партия.

В Ливан действуват също 2 самостоятелни регионални организации, подчиняващи се на централните на общоарабското ръководство на Баас в Сирия и Баас в Ирак.

МАЛАЙЗИЯ**(Федерация Малайзия)**

Държава в Югоизточна Азия. Територия — 333 хиляди кв. км. Население — 13,5 млн. души.

Малайзия е федеративна държава, която се състои от 13 щата (9 от тях се възглавяват от наследствени султани), конституционна монархия. Върховният държавен глава се избира измежду султаните за 5 години. Той назначава министър-председателя и министрите, които са отговорни пред парламента, състоящ се от Камара на представителите и Сенат.

Федерацията е създадена през 1963 г. след сливане на Малая (английска колония от 1824 г., независима държава от 1957 г.), Сингапур (напуснал федерацията през 1965 г.) и английските колонии на северната част на остров Калимантан — Сабах и Саравак.

Във външната си политика Малайзия се ръководи от принципите за необвързаност, мирно съвместно съществуване, развитие на взаимноизгодни отношения с всички страни, поддържа дипломатически и търговски отношения със СССР и другите социалистически страни. Малайзия е член на регионалната организация Асоциация на страните от Югоизточна Азия (АСЕАН).

Политическите партии, които подкрепят програмата на правителството, образуват Национален фронт, който сега разполага със 131 места в Камарата на представителите. В Националния фронт влизат:

МАЛАЙЗИЙСКА ПАРТИЯ НА СЪЮЗА — управляваща партия, образувана през 1952 г. Тя обединява три политически партии — Обединена малайзийска национална организация, Обединение на малайзийските китайци, Обединение на малайзийските индуси. Председател на Партията на съюза е Датук Хусейн Он (той е и министър-председател на страната).

ОБЕДИНЕНА МАЛАЙСКА НАЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ (ОМНО) — създадена през 1946 г. Изразява интересите на едрата малайска национална буржоазия и феодалната върхушка. Макар да провъзгласи за своя цел създаването

Азия

и консолидирането на единна малайзийска нация, **ОМНО** води политика на приоритетно развитие на малайската частна инициатива, стабилизиране на водещата роля на малайския език и култура. Има 630 хил. членове. Под ръководството на партията работят младежка и женска организация. Партията има 70 места в парламента, нейни представители са 30 от 59 членове на правителството.

Председател на партията е Датук Хусеин Он, генерален секретар — Мустафар Джабар. Печатен орган — в. «Утусан Мелайю» («Пратеник на Малая»).

ОБЕДИНЕНИЕ НА МАЛАЙЗИЙСКИТЕ КИТАЙЦИ (ОМК) — основано през 1949 г. Представява интересите на местната китайска буржоазия. В същото време блокът на партията с **ОМНО** предизвиква опозиция сред националистически настроените слоеве от китайското население. Има 450 хил. членове, 17 места в парламента. 7 членове на **ОМК** влизат в правителството. Председател на партията е Ли Сан Чун. Печатен орган — в. «Стар» («Звезда»).

КОНГРЕС НА МАЛАЙЗИЙСКИТЕ ИНДУСИ (ОМИ) — образувано през 1946 г. Изразява интересите на местната буржоазия и чиновничеството от индийски произход. Наброява 120 хил. членове. В парламента **ОМИ** е представено от трима депутати, които са и членове на правителството. Изпълняващ длъжността председател на партията — Сами Велу.

НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ НА МАЛАЙЗИЯ (Геракан ракят) — основано през 1968 г.; в парламента е представено от 4 депутати. В партията влизат предимно малайзийци от китайски произход, с най-голямо влияние се ползва в щат Пенанг.

Председател на партията е Лим Чонг Ю.

НАРОДНО-ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ — създадена през 1955 г.; представлява интересите на дребната китайска и индийска буржоазия; център на влиянието на партията е щат Перак.

Председател на партията — Кхонг Кок Ят.

НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ НА САРАВАК — образувана през 1961 г.; обединява представители на коренното население.

Председател на партията е Датук Дунстан Ендави.

ОБЕДИНЕНА НАРОДНА ПАРТИЯ НА САРАВАК — образувана през 1959 г.; обединява главно представители на китайското население в този щат. Председател на партията е Онг Ке Хуай.

В състава на Националния фронт влизат и три партии, действащи в щат Сабах — Съюзна партия на Сабах, Партия на единството на коренното население и «Берджайя».

Между партиите, които не влизат в правителствената коалиция, най-значителни са:

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА МАЛАЯ (КПМ) — основана през 1948 г., в нелегалност от 1948 г. КПМ не признава създадената през 1963 г. федерация, поради което запазва в името си старото название на страната. Намира се под силно маонстко влияние. Според съобщения на печата има около 3 хил. членове, които водят партизанска война срещу правителството. През 1974 г. се разцепва на три фракции поради разногласия по пътищата и методите за по-нататъшната борба.

Генерален секретар на партията е Чен Пин.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА НАРОДНА ПАРТИЯ — основана през 1955 г.; настоява Малайзия да се развива по социалистически път. Подложена на преследвания от властите. Председател на партията — Касим Ахмад.

ПАНМАЛАЙСКА ИСЛЯМСКА ПАРТИЯ — основана през 1951 г. Представява интересите на дребната и средната малайска буржоазия. През 1977 г. партията излиза от Националния фронт. В края на същата година в нея става разцепление и отделната се групировка образува партията «Берджаса».

Панмалайската ислямска партия има в парламента 5 депутати. Председател на партията е Мохамад Асри.

ПАРТИЯ «БЕРДЖАСА» — образувана през 1977 г. в резултат от разцепленето на Панмалайската ислямска партия.

Председател на партията е Хофни Мохамед Насир, генерален секретар — Махмуд Зухди.

ПАРТИЯ ЗА ДЕМОКРАТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ (ПДД) — създадена през 1966 г.; най-влиятелната опозиционна партия

А з и я

в страната. Има 16 депутати в парламента. Подкрепяна предимно от китайската общност в Малайзия. Обявява се за развитие на буржоазнодемократичните институции, против даването на привилегии на малайската общност в страната. Във външната политика заема, общо взето, неутралистични позиции. Социалната ѝ програма е типична за социалдемократическа партия. Член на Социалистическия интернационал. Председател на партията е Чен Ман Хин, генерален секретар на ПДД — Лим Кит Сянг.

МОНГОЛИЯ

(Монголска народна република)

Държава в Централна Азия. Т е р и т о р и я — 1565 хиляди кв. км. Население — 1 685 400 души (към януари 1981 г.).

Монголската народна република е социалистическа държава. Народната революция през 1921 г. смъква властта на феодалите и дава на монголския народ независимост. През ноември 1924 г. Великият народен хурал провъзгласява Монголия за народна република. През годините на народната власт монголският народ, опирайки се на всеотдайната помощ на Съветския съюз, преодолява някогашната феодална изостаналост и извършва дълбоки социално-икономически преобразования във всички сфери от живота на обществото. Превръщането на Монголия в аграрно-индустриална страна със съвременна многоотраслова икономика и висока култура е ярко доказателство за триумфа на ленинското учение за некапиталистическия път на развитие на изостаналите по-рано страни.

МНР се бори последователно за укрепване единството и сплотеността на световната социалистическа система, членка е на СИВ. В тясно взаимодействие със страните от социалистическата общност МНР се бори активно за гарантиране на траен мир и сигурност на народите, за сигурност в Азия въз основа на общите усилия на азиатските държави.

Върховен орган на държавната власт е Великият народен хурал, който е и законодателен орган, а между сесиите — Президиумът на Великия народен хурал. Върховен изпълнителен и разпоредителен орган е Министерският съвет.

МОНГОЛСКА НАРОДНОРЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (МНРП) — организационно се оформя на I конгрес — 1—3. III. 1921 г. — в обстановка на подем на националноосвободителното движение на монголския народ, разгърнало се под непосредственото влияние на Великата октомврийска социалистическа революция. За основа на създаването ѝ служи сливането на два нелегални революционни кръжока (юни 1920 г.), в които ръководна роля играят Д. Сухе-Батор и Х. Чойбалсан, в единна организация — Монголската народна партия (това наименование се запазва до март 1925 година). Първият конгрес приема програма, която насочва партията към подготовка и провеждане на антиимпериалистическата и антифеодалната народнодемократична революция. Създаденото скоро след конгреса Временно народно правителство се обръща към съветското правителство с молба да му помогне да изгони от страната белогвардейските банди. Монголските революционни войски заедно с частите на Червената армия освобождават Урга (сега Улан Батор), където на 11. VII. 1921 г. е провъзгласена народната власт.

Възникнала като революционно-демократична партия на трудовите арати (селяните), МНРП още от самото начало установява тесни връзки с РКП (б) и Коминтерна, ориентира се в дейността си към идейните принципи на международното комунистическо движение. Изключително голямо значение за определяне перспективите на монголската революция и за укрепване на МНРП върху марксистко-ленинските принципи има срещата на Д. Сухе-Батор и други монголски революционери с В. И. Ленин (5. XI. 1921 г.). Съветите на Ленин стават основа на програмните документи на партията.

Особено място в историята на МНРП заема нейният III конгрес (август 1924 г.). Опирайки се на ленинското учение за некапиталистически път за развитие на изостаналите страни, той начертава генералната линия за преминаване на страната от феодализма към социализма, като се прескочи капитализмът. Този курс е закрепен и във втората програма на МНРП, приета от IV конгрес на партията (1925 г.).

Партията защитава генералната линия в упорита борба с десния (1928 г.) и «левия» (1932 г.) уклон. Важна роля за преодоляването им изиграва идейното влияние на Коминтерна. Към края на 30-те години под ръководството на МНРП са решени задачите на общодемократичния етап от революция-

та: ликвидиране на феодалите като класа, изтласкване на чуждия капитал, укрепване на народнодемократичния строй. В процеса на полагане основите на националната промишленост и разгръщане на културната революция стават принципино важни промени в социалната структура на монголското общество — възниква работническа класа, появява се народна интелигенция. От чисто аратска (селска) по социален състав партия МНРП израства в марксистко-ленинска партия на работническата класа и трудовите арати.

X конгрес на МНРП (1940 г.) приема третата програма, която определя главните задачи на партията през периода на преминаване от демократичния етап на революцията към социалистическия.

През годините на Втората световна война МНРП възглавява общонародното движение за оказване помощ на Съветския съюз в борбата срещу германския фашизъм. В заключителния етап от войната МНР участва в разгрома на японския милитаризъм. В годините след войната под ръководството на МНРП монголският народ постига големи успехи в социалистическото строителство. В края на 50-те години в МНР е завършена колективизацията на аратските стопанства, в резултат от което социалистическата собственост върху средствата за производство става икономическа основа на обществото. XIV конгрес на МНРП (1961 г.) подчертава, че след утвърждаването на социалистическите производствени отношения в цялата икономика и приемането на новата конституция (1960 г.) МНР навлиза в нов период от развитието си — период на доизграждане на социалистическото общество. Главните задачи през този период са определени в четвъртата програма на партията, приета от XV конгрес на МНРП (юни 1966 г.): всестранно развитие на производителните сили на социалистическото общество въз основа на постиженията на съвременния научно-технически прогрес, осигуряване високи темпове на икономически растеж и издигане на социалистическата култура, засилване на комунистическото възпитание на трудещите се и на тази основа — понататъшно повишаване материалното благосъстояние и културното равнище на народа. XVII конгрес на МНРП (юни 1976 г.) утвърждава «Основни насоки за развитие на народното стопанство и културата на МНР през 1976—1980 г.». На конгреса е формулиран и активно се осъществява курсът

Народна демократична република Йемен

към широко сближаване и консолидация на МНР със социалистическите страни, преди всичко със Съветския съюз, в икономиката, политиката, идеологията и културата. Конгресът поставя като една от най-важните задачи активното утвърждаване на социалистическия начин на живот. През май 1981 г. се състоя XVIII конгрес на МНРП.

МНРП участва в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1967 г., последователно се бори за сплотяване редиците на световното комунистическо движение въз основа на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, активно разобличава реакционната същност на политиката, идеологията и практиката на маоизма.

Много важна роля за укрепване на връзките между КПСС и МНРП, на приятелството и сътрудничеството между съветския и монголския народ имат взаимните посещения на партийно-правителствени делегации в СССР и в МНР.

През 1979 г. МНРП има над 70 000 членове и кандидат-членове, от които 32,5% са работници, 18,2% са членове на селскостопанските обединения, 49,3% са служещи и представители на интелигенцията. Партията се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. Висш ръководен орган е конгресът (свиква се веднъж на 5 години). Конгресът избира Централен комитет на партията; за ръководене на текущата работа ЦК избира Политбюро и Секретариат.

Генерален секретар на ЦК на МНРП е Юмжагийн Цеденбал. Централен орган на партията е в. «Унен» («Правда»), политическо и теоретично списание — «Намън амдрал» («Партиен живот»).

НАРОДНА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН

(НДРЙ)

Държава в югозападната част на Арабския полуостров. Територия — 336,5 хиляди кв. км. Население — 1,9 млн. души (1979 г.).

НДРЙ е република. Независимостта ѝ беше провъзгласена на 30. XI. 1967 г. През 1970 г. е преименувана на Народна демократична република Йемен. Според конституцията, която влезе в сила на 30. XI. 1970 г., законодателната власт принадлежи на Върховния народен съвет. Между сесиите неговите функции изпълнява Президиумът на ВНС. Изпълнителен орган — Министерският съвет. В НДРЙ са извършени дълбоки социално икономически преобразования: национализирани са промишлените предприятия, банките, застрахователните компании, установен е монопол върху външната и вътрешната търговия на едро, извършена е радикална аграрна реформа, създадени са кооперативи и държавни стопанства.

При осъществяването на социално-икономическите и политическите преобразования ръководството на НДРЙ се стреми да използва широко опыта от изграждането на социализма в СССР и други страни от социалистическата общност.

Във външната си политика страната се бори против империализма и колониализма, за тясно сътрудничество със страните от социалистическата общност. През 1979 г. е сключен Договор за дружба и сътрудничество между СССР и НДРЙ.

ЙЕМЕНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЙСП) — създадена през октомври 1978 г. на базата на обеднената политическа организация Национален фронт, която възниква в резултат от сливането (през 1975 г.) на трите прогресивни партии в НДРЙ: Националният фронт, възглавявал въоръжената борба на южнойеменския народ против английските колонизатори, партията Народен авангард (леви баасисти) и Народнодемократичния съюз (южнойеменски марксисти). Първият учредителен конгрес на ЙСП се състоя от 11 до 13. X. 1978 г. в Аден. Той приема програма и устав на партията и избира ръководни органи.

По конституция ЙСП е управляваща партия в страната. В програмата на партията за нейна идеологическа основа е провъзгласен научният социализъм. Сегашният етап от развитието на страната е характеризирани в програмата и устава на ЙСП като етап на завършване на националнодемократичната революция с перспектива тя да прерасне в социалистическа революция. Като принципна насока в икономическата политика на партията е посочено развитието и укрепването на държавния и кооперативния сектор. Изтъкната е

Народна демократична република Йемен

ролята на партията като ръководна сила в общественото и държавното развитие на НДРЙ. Подчертана е необходимостта партията да има тесни връзки с масите, да се опира на работническата класа, да се привличат в партията най-добрите представители на тази класа и на нейния съюзник — селяните, набляга се върху важността на спазването на принципите на демократическия централизъм.

Програмата подчертава интернационалните принципи, от които се ръководи ЙСП. Курсът към укрепване на сътрудничеството със СССР и страните от социалистическата общност е провъзгласен за основна насока във външната политика на ЙСП и правителството на НДРЙ. В основата на отношенията на НДРЙ с капиталистическите страни, по-специално със страните в Близкия Изток, е положен принципът за мирно съвместно съществуване и взаимна ненамеса във вътрешните работи.

През октомври 1980 г. се състоя извънреден конгрес на ЙСП, който приема програма и устав на партията, директиви за втория уточнен петгодишен план (1981—1985 г.) и избира нови ръководни органи на партията.

Програмата на ЙСП поставя задачата да се обедини Йемен (НДРЙ и ЙАР) върху прогресивна демократична основа. Правителството на НДРЙ предприема стъпки за създаване на необходимите условия да се постигне тази цел.

Партията има около 18 000 членове и кандидат-членове. Работническата прослойка в партията възлиза на около 12%. Стремешът на ръководството да я увеличи се спъва от малочислеността на работническата класа.

Ръководството на ЙСП разгръща приятелски отношения с другите марксистко-ленински партии, преди всичко с КПСС. От 1973 г. тези отношения се развиват на планова основа. Редовно се разменят делегации, които взаимно се запознават с работата по широк кръг въпроси от партийното и държавното строителство и обменят опит. Важна насока в междупартийното сътрудничество е помощта на КПСС в подготовката на кадри за ЙСП в Съветския съюз и в Демократичен Йемен.

През май 1980 г. на посещение в Съветския съюз бе генералният секретар на ЦК на Йеменската социалистическа партия, председател на Президнума на Върховния народен съвет и

Авля

председател на Министерския съвет на НДРЙ Али Насър Мохамед.

Ръководни органи на Йеменската социалистическа партия са Централният комитет, Политбюро на ЦК и Секретариатът на ЦК.

Генерален секретар на ЦК на ЙСП е Али Насър Мохамед. Печатен орган на партията — в. «Ас Саури» («Революционер»).

ОМАН

(Султанат Оман)

Държавата Оман е разположена в югоизточната част на Арабския полуостров. Т е р и т о р и я — над 200 хиляди кв. км (границите ѝ не са определени точно). Н а с е л е н и е — над 1 млн. души (1978 г.). Оман е абсолютна монархия начело със султан.

Стремейки се да запази политическите, военните и икономическите си позиции в страната, през август 1970 г. английското правителство подписва със султаната договор, който дава на Англия икономически, политически и военни привилегии. В страната са настанени египетски военни части. Султан Кабус подкрепя кемпдейвидската сделка и предлага инициативата да се създаде военен блок на страните от Персийския залив с участието на западни страни. През 1980 г. той подписва споразумение, с което представя на САЩ правото да създадат военна база в Оман.

Политическите партии и организации са забранени.

НАРОДЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ОМАН (НФОО)

— прогресивна организация на оманските патриоти, създадена през август 1974 г.

Програмата за национално действие на НФОО, приета през 1974 г., предвижда да се води борба за смъкване на султана и за установяване на национално-патриотичен режим, да се дадат на народа политически свободи, настоява да се анулират всички неравноправни договори, сключени от султана, да се ликвидират чуждите военни бази, да бъдат изтеглени

от страната египетските военни контингентя, да се води политика на необвързаност, да се подкрепя общоарабската борба срещу империализма, по-специално борбата на палестинския арабски народ за законните му права. Висш орган на НФОО е конгресът, който се свиква веднъж на две години или в извънредни случаи. Конгресът избира Централно ръководство, от състава на което се избира Централен изпълнителен комитет (ЦИК). Той е постоянно действащ ръководен орган на фронта в периодите между конгресите.

Председател на Централния изпълнителен комитет е Абдел Алкади.

НФОО поддържа връзки с обществени организации в социалистическите страни, включително със Съветския комитет за солидарност с азиатските и африканските страни, с прогресивните режими и национално-патриотичните сили в арабските страни.

Незаконен печатен орган на ЦК на НФОО е в. «Саут ас Саура» («Глас на революцията»).

ПАКИСТАН

(Ислямска република Пакистан)

Държава в северозападната част на Южноазиатския подконтинент. Територия — 807 хил. кв. км. Население — 79,9 млн. души (средата на 1979 г.). Като независима държава Пакистан възниква през 1947 г. в резултат от разделянето на бивша британска Индия. До 1971 г. се състои от две части: Западен и Източен Пакистан. През април 1971 г. в резултат от борбата на народа на Бангладеш в източната провинция е провъзгласена независимата Народна република Бангладеш.

През декември 1971 г. военната диктатура на Яхия Хан предизвиква военен конфликт с Индия, който завършва с капитулация на пакистанските войски. Военният режим пада, образувано е гражданско правителство начело със З. А. Бхуто, което изразява главно интересите на градската и селската буржоазия. На парламентарните избори през март 1977 г. пакистанската Народна партия на Бхуто отново печели. Но блокът на десните опозиционни партии, обедини-

ли се в Пакистански национален съюз, обвинява З. А. Бхуто, че е фалшифицирал резултатите от изборите, с което предизвиква дълбока конституционна криза в страната. На 6. VII. 1977 г. в страната е извършен нов военен преврат, в резултат от който практически цялата законодателна и изпълнителна власт преминава в ръцете на Военния съвет. На 16. X. 1979 г. военното правителство обвинява политическите партии, че са създали криза в страната, и забранява напълно дейността им, блокира финансовите средства на политическите партии в банките на страната, затваря седалищата им. Всякаква политическа дейност е забранена. Държавен глава е президентът, от 1978 г. — Зиа Ул Хак, който заема поста главен военен управител и ръководител на правителството.

Преди забраната на дейността им главните партии в Пакистан са:

ДЖАМААТ—И ИСЛАМИ (общност на исляма) — възникнала през 1941 г., дясна партия. Опира се на част от буржоазията, феодалите, мюсюлманските духовници. Упражнява известно влияние върху най-изостаналата част от трудещите се в града и селото, а също върху част от учащите се. Партията е добре организирана — има организации във всички райони на страната и доста добре развит пропаганден апарат. Работи за още по-голяма ислямизация на Пакистан с оглед на превръщането му в теократична мюсюлманска държава. В остра опозиция на правителството на З. Бхуто. Настоява Пакистан да се сближи още повече с мюсюлманските държави, преди всичко с онези, в които са на власт реакционни режими, да се развиват отношенията на Пакистан със западните страни и да се скъсат напълно връзките със социалистическите страни и Индия.

Партията контролира редица студентски и женски организации, има влияние в някои профсъюзи.

Председател — Миян Туфанл Мохамад. Генерален секретар — Х. Ахмад. Печатни органи — вестниците «Наван вакт» («Ново време»), «Ндан Милат», «Тасним».

ДЖАМААТ-УЛ УЛЕМА-И-ИСЛАМ (общност на служителите на исляма). Основана през 1941 г., опира се на средните градски слоеве. Най-голямо влияние има в Белуджистан и в Северозападната гранична провинция. Заема десно-

центристки позиции. През 1977 г. влиза в Пакистанския национален съюз. Председател на партията — М. Махмуд.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена през 1948 г., забранена през 1954 г. и оттогава действа в нелегалност. Генерален секретар на ЦК на партията — Имам Али Назиш.

НАЦИОНАЛНА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ (НДП) — създадена през 1975 г. на базата на забранената Национална народна партия (ННП), НДП, както и нейната предшественичка, има най-голямо влияние в Белуджистан и Северо-западната гранична провинция.

Председател на партията — Ш. Х. Мазари.

ПАКИСТАНСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ПНП) — основана през 1967 г. През 1971—1977 г. е управляваща партия, действа под лозунга за «ислямски социализъм». Опира се на представителите на средната и отчасти на дребната буржоазия и чиновничеството.

Докато е на власт от декември 1971 г., правителството на ПНП провъзгласи и частично осъществи някои демократични реформи. Но тези реформи са половинчати и не получиха подкрепа от широките народни маси. От това се възползва реакцията, която предизвиква вътрешнополитическата криза и провокира военен преврат.

От 1977 г. партията е подложена на гонения от военните власти, нейният ръководител и бивш министър-председател З. А. Бхудо е арестуван и екзекутиран. Председател на ПНП е г-жа Б. Н. Бхудо. Печатни органи — в. «Мусават» («Равенство») и седмичниците «Нусрат» и «Шахаб».

ПАКИСТАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — основана през 1972 г. Социална опора на партията са интелгенцията, селяните, част от работническата класа. За идеологическа основа на партията е провъзгласен марксизмът-ленинизмът. ПСП се бори за сплотяване на левите и демократичните сили, за демократизиране на пакистанското общество, за извършване на социално-икономически преобразования в страната в интерес на трудещите се.

Председател на партията — К. Р. Аслам. Печатен орган — «Авами Джумхуриет».

ПАКИСТАНСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ (ПНС) — блок от партии, главно с дясна ориентация, образуван през януари 1977 г. Поставил си главна задача да победи З. А. Бхуто и неговата партия на изборите през март 1977 г. Заема крайно десни позиции, като често спекулира с религиозните и националните чувства на населението. Обструкционистката и опортюнистична позиция на ПНС спрямо З. А. Бхуто води до дълбока вътрешнополитическа криза и до идване на военните на власт.

ПНС не можа да запази единството си по време на военното управление и да стане активна политическа сила. От него излиза партията Техрик Истиклял, а след това и редица други организации.

Председател на ПНС — П. Пагаро (председател на партията Пакистанска мюсюлманска лига). Генерален секретар — М. Махмуд (председател на партията Джамаат-ул Улема-и-ислам).

ТЕХРИК ИСТИКЛЯЛ (Партия на справедливостта) — основана през 1969 г. Десноцентристка буржоазна партия. Има влияние сред едрата и средната буржоазия, както и сред част от интелигенцията и студентството.

Партията е в активна опозиция на правителството на З. А. Бхуто и през 1977 г. влиза в ПНС. След военния преврат излиза от ПНС. Обявява се против управлението на военните в Пакистан, за възстановяване на буржоазната демокрация, за развнтне на отношенията със западните страни и преди всичко със САЩ, а също с КНР.

Председател на партията — Азгар Хан.

ПАКИСТАНСКА МЮСЮЛМАНСКА ЛИГА — една от най-старите партии в страната, основана през 1906 г. Изразява интересите на едрата буржоазия и едрите земевладелци, както и на част от мюсюлманското духовенство. Участвува активно в създаването на ПНС, където изиграва важна роля. Председател на партията — П. Пагаро.

ОБЩОПАКИСТАНСКА МЮСЮЛМАНСКА ЛИГА — основана през 1969 г. Сега е разделена на няколко враждуващи фракции, които нямат масова опора.

Освен споменатите главни партии в Пакистан съществуват редица други политически партии и групировки, които не играят особена роля в общественния живот.

СИНГАПУР

(Република Сингапур)

Държава в Югоизточна Азия. Територия — 581,5 хил. кв. км. Население — 2,4 млн. души (1930 г.).

Владение на Англия от 1824 г.; през 1963 г. влиза в новосъздадената федерация Малайзия. От август 1955 г. е независима държава. Държавен глава е президентът, който назначава министър-председателя и министрите. Еднокамарният парламент се избира за 5 години. В развитието на икономиката на страната правителството следва линия на широко привличане на чуждия капитал. Сингапур е много голямо морско пристанище, един от най-важните търговски, финансови и промишлени центрове в Азия. Във външната политика страната възприема курс на неприсъединяване към военните блокове и към развитие на взаимноизгодните отношения с всички страни. Сингапур влиза в Асоциацията на страните от Югоизточна Азия (АСЕАН).

ПАРТИЯ ЗА НАРОДНО ДЕЙСТВИЕ (ПНД) — управляваща партия. Създадена през 1954 г. от група леви политически и профсъюзни дейци, които настояват Сингапур да получи независимост. Това искане изразява интересите на широките слоеве от населението — трудещи се, национална интелигенция, дребна и средна буржоазия. След като ПНД идва на власт през 1959 г., в нея възникват разногласия по въпрос за по-нататъшната борба за независимост. През 1961 г. 13 депутати от лявото крило на ПНД излизат от партията и образуват Сингапурски социалистически фронт. Като издигат редица популярни лозунги, вкл. за обединение с Малайзия, за програма за индустриализация на Сингапур и др., ръководителите на ПНД успяват да спрат процеса на разпадане на партията и да запазят властта в свои ръце.

В икономическата област ПНД следва курс към развитие

на страната по капиталистически път, като държавната власт съсредоточава в свои ръце значителни контролни и регулиращи функции. Във вътрешната политика се осъществява строга регламентация на политическата дейност, допускат се само такива нейни форми, които не надхвърлят рамките на парламентарните методи.

На изборите през 1976 г. печели 69-те места в парламента. Броят на членовете на партията (през 1979 г.) е около 10 000.

Председател на партията — Онг Тенг Чеонг, генерален секретар — Ли Куан Ю (министър-председател на Сингапур от 1959 г.). Печатен орган на ПНД — сп. «Петир» («Мълния»).

ОБЕДИНЕН НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ — създаден в края на 1974 г. след сливането на 5 опозиционни партии. Бори се за отменяне на военната повинност, за намаляване на военните разходи, за отменяне законите за вътрешната сигурност, които ограничават правото на населението на политическа дейност, за намаляване на арендата и наемите, за евтино медицинско обслужване. Във външната политика партията настоява за нормализиране на отношенията със страните в Индокитай, за развитие на разностранни отношения с капиталистическите и други държави. Фронът призовава Сингапур да се обедини отново с Малайзия. На изборите през 1976 г. Обединеният национален фронт получава към 7% от гласовете.

Председател на партията — Конг Сенг. Генерален секретар — Харбанс Сингх.

РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ — основана през 1971 г. С най-голямо влияние се ползва в средите на интеллигенцията. Бори се за демократизиране на вътрешния живот в Сингапур, за установяване на по-тесни отношения с Малайзия. На изборите през 1976 г. партията получава 1,5% от гласовете на избирателите.

Генерален секретар на партията — Дж. Джейратуам.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ФРОНТ — основан през 1961 г., след като лявото крило на ПНД излиза от нея. Социална база са дребните търговци, занаятчиите, неквалифицираните работници, студентската младеж. Партията е под маоистко влияние, отказва се от парламентарна дейност, издига левичар-

ски лозунги. Резултат от това е рязкото спадане на влиянието на фронта сред масите. Докато на изборите през 1963 г. неговите кандидати печелят 33% от гласовете, през 1976 г. те получават само 3%.

Председател на фронта — Ли Сю Чо.

В страната действуват също редица незначителни и малочислени партии.

СИРИЯ

(Сирийска арабска република, САР)

Държава в Близкия Изток. Територия — 185,2 хил. кв. км. Население — 8,9 млн. души (1979 г.).

В борбата си за национално освобождение сирийският народ извоюва независимост през 1946 г. От 1958 до 1961 г. Сирия образува заедно с Египет Обединена арабска република (ОАР). Държавен глава на САР е президентът. Законодателната власт се осъществява от Народния съвет и от президента, изпълнителната — от Министерския съвет.

След революционния преврат през март 1963 г. на власт идва Арабската социалистическа партия Баас. Оттогава и особено след февруари 1966 г. в Сирия са осъществени редица прогресивни социално-икономически преобразования: национализирани са големите предприятия, приет е закон за аграрната реформа, обявени са за държавна собственост природните богатства, установен е държавен контрол върху дейността на банките и застрахователните дружества. След «изправителното движение», възглавявано от Х. Асад (ноември 1970 г.), за пръв път в историята на страната стават избори за органи на местното самоуправление. През март 1972 г. е създаден Национален прогресивен фронт (НПФ), който обединява Баас, Сирийската комунистическа партия и други патриотични партии и организации в страната. Прета е постоянна конституция на САР (март 1973 г.) и е избран Народен съвет (парламент).

Във външната си политика Сирия води антиимпериалистически курс, следва линия на сътрудничество със Съветския съюз и други социалистически страни. През октомври 1980 г.

в Москва е подписан Договор за дружба и сътрудничество между СССР и САР. Сирия е за всеобхватно уреждане на близоизточния конфликт в съответствие с резолюциите на ООН, за консолидиране на силите, противопоставящи се на провокациите на империализма и ционизма, против капитулантската политика на Египет. Тя е активен член на Фронта на твърдостта и противодействието. Сирия участва в Движението на необвързаните страни и в Движението за африканско-азиатска солидарност.

АРАБСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ Баас — управляваща партия. Създадена през 1947 г. в Дамаск след сливане на няколко дребнобуржоазни националистически групи, които действуват под лозунгите на борбата за независимост и единство на всички арабски народи. Първоначално се нарича Партия за арабско възраждане (Баас). През 1954 г. се обединява с дребнобуржоазната Арабска социалистическа партия (ръководител — А. Хаурани) и приема сегашното си наименование.

Програмен лозунг на Баас е «Единство, свобода, социализъм». От началото на 50-те години Баас се включва активно в политическия живот на страната, като участва в борбата срещу военодиктаторските режими с прозападна ориентация, на власт в Сирия до 1954 г. През периода 1955—1957 г. в обстановка на подем на националноосвободителното движение в Близкия Изток Баас установява сътрудничество с Компартията по редица въпроси на вътрешната и външната политика.

След като Сирия излиза от ОАР през септември 1961 г., в Баас се изострят противоречията по въпроса за единството с Египет: в партията става разцепление (през май 1962 г. от нея е изключена групировката на Хаурани). През март 1963 г. Баас става управляваща партия в Сирия. На 23.II.1966 г. ръководството на Баас и на страната е поето от лявото крило на партията, а през ноември 1970 г. властта в Сирия минава в ръцете на крилото на партията, възглавявано от Хафез Асад. Социална база на партията: представители на дребнобуржоазните слоеве от населението, интелигенцията, а също част от работниците, селяните и офицерите от сирийската армия. Партията се изгражда на териториално-производствен принцип, има областни, градски и районни комитети

VII регионална конференция (декември 1979—януари

1980 г.) потвърждава социалистическата ориентация на Сирия, нейния курс на борба срещу империализма и реакцията, за развитие на отношенията със социалистическите страни. На конференцията са създадени ЦК и Контролно-ревизионна комисия.

Върховен орган на партията е общоарабският конгрес на Баас, на който са представени също партийните организации на Баас, действащи в други арабски страни. Той избира общоарабско (национално) ръководство и генерален секретар (XIII общоарабски конгрес на Баас се състоя през август 1980 г.). От 1967 г. Баас поддържа редовни връзки с КПСС.

Генерален секретар на Баас — Хафез Асад. Официален печатен орган — вестник «Ал Баас» («Възраждане»).

СИРИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СКП) — основана през 1924 г. До 1944 г. обединява в редиците си сирийските и ливанските комунисти. Когато Сирия и Ливан са подмандатни територии на Франция, СКП води голяма пропагандна и агитационна работа сред народните маси, като ги организира за борба срещу империализма, за национална независимост и за изтегляне на чуждите войски. От 1948 до 1958 г. сирийските и ливанските комунисти действуват заедно в рамките на единната Комунистическа партия на Сирия и Ливан.

СКП участва активно в подготовката за смъкване на диктаторския режим на Шишekli през 1954 г., бори се против империалистическите планове за създаване на военни блокове и за въвличане на Сирия в тях, обявява се за разширяване на връзките със социалистическите страни, за развитие на националната икономика и подобряване на жизнените условия на трудещите се.

В периода, когато Сирия и Египет са обединени, Компартията е в нелегалност и е подложена на жестоки преследвания. След 8. III. 1963 г. дясното ръководство на Баас, което вижда в Компартията съперник в борбата за влияние сред масите, поема линия на ограничаване на дейността ѝ. С идването на левите баасисти на власт през февруари 1966 г. се създават благоприятни условия за сътрудничество на комунистите и левите баасисти на правителствено равнище.

През ноември 1970 г. СКП подкрепя новото ръководство на Баас. Представители на СКП участвуват в Народния съвет, правителството и ръководството на НПФ.

Като сътрудници с Баас и с други патриотични партии и организации, СКП се бори за задълбочаване на прогресивните преобразования в страната, за подобряване положението на трудещите се, за продължаване на антиимпериалистическия курс, за укрепване на приятелството със СССР и с другите социалистически страни. СКП последователно се бори за единство на световното комунистическо движение, против подривната политика на пекинското ръководство, за мир и разведряване.

V конгрес на СКП (май 1980 г.) изслуша отчетния доклад на ЦК, в който е направен анализ на политическото, икономическото и социалното положение в страната, а също на положението в региона. В доклада се съдържа призив да се укрепва арабското националноосвободително движение в борбата срещу кемпдейвидския сговор и плановете, които кроят американският империализъм, ционизмът, вътрешната и външната реакция. Делегатите на конгреса вземат решение да се смята отчетният доклад на ЦК като практическа програма за дейността на партията. Конгресът уточнява някои положения от програмата на партията, утвърждава проекта за нов устав, избира нов състав на ръководството на ЦК на СКП и на Ревизионната комисия.

За генерален секретар на ЦК на СКП отново е избран Халед Багдаш, за заместник-генерален секретар на ЦК на СКП — Ю. Фейсал. Печатен орган на СКП е в. «Нидал аш Шааб» («Народна борба»).

Арабски социалистически съюз (АСС) на Сирия (насъристи) — подкрепя курса на сирийското ръководство за постигане на арабско единство. Разделен е на две групи. Представители на АСС (групата на Ф. Заяли) влизат в състава на НПФ, правителството и парламента.

Арабско социалистическо движение (хуаваристи) — дребнобуржоазна политическа организация, създадена през 1950 г. По своята програма и по лозунгите си в много отношения е сходна с Баас. Разцепена е на няколко групировки, някои от които са представени в НПФ, правителството и парламента.

Юнионистка социалистическа партия — по програмните си постановки е близка до Баас и АСС. Влиза в НПФ. Сътрудничи със СКП.

СЯНГАН

(Хонконг)

Владение на Великобритания в Източна Азия, на брега на Южнокитайско море. Състои се от остров Сянган, редица малки острови и малък участък от полуостров Цзюлун. Територията е наета от Китай през 1898 г. за 99 години. Територия — 1013 кв. км. Население — около 5,01 млн. души. Управлява се от английски губернатор, към когото има Законодателен и Изпълнителен съвет.

Действуват редица буржоазни партии:

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ ЗА САМОУПРАВЛЕНИЕ — създадена през 1963 г.; **ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА ХОНКОНГ** — създадена през 1964 г.; **СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ** — създадена през 1964 г.

ТАЙЛАНД

(Кралство Тайланд)

Държава в Югоизточна Азия. Конституционна монархия. Територия — 514 хил. кв. км. Население — 46 млн. души (1980 г.). Държавен глава е кралят. Върховен законодателен орган — Националното законодателно събрание, което се състои от Горна камара — Сенат (205 назначавани членове) и Долна — Камара на представителите (301 депутати, избирани от населението).

Следвоенните години се характеризират с борба за власт между различните групировки в управляващите среди, в която активно участва армията. През октомври 1977 г. в страната е извършен поредният военен преврат. На власт идват

група генерали и адмирали. През април 1979 г. стават избори за Долната камара на Националното законодателно събрание, предшествувани от мерки за известна либерализация на режима, включително разрешена е дейността на политическите партии (с изключение на Компартията).

В правителството, образувано през март 1980 г., освен военните влизат представители на пет партии. Външната политика на правителството се ориентира към сътрудничество със САЩ, Япония и други империалистически държави, а също с Китай. Тайланд отказва да признае Народна република Кампучия (НРК) и представя територията си за плацдарм за агресивните действия на полпотовските банди срещу НРК. В северната, североизточната и южната част на Тайланд действуват въстанически отряди, борещи се против правителството.

Политическите партии работят по правило само при избори.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена през 1947 г. Отразява интересите на едрата буржоазия, градската интелигенция, университетските среди. Поставя си за цел да се създаде в Тайланд общество на класическата парламентарна демокрация. На изборите получава 34 места в Националното законодателно събрание. Ръководител — Танат Коман (заместник-министърпредседател).

ТАЙЛАНДСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ТКП) — създадена през 1942 г. в период на подем в националната борба на тайландския народ срещу японските завоеватели. От 1952 г. е в нелегалност. През 1965 г. образува въстанически отряди, които водят въоръжена борба против правителството.

През последните години ръководството на ТКП изцяло изпада под идеологическото влияние и контрола на Пекин, като подчинява дейността на партията на целите на хегемонистичната, великодържавна политика на китайските ръководители в региона. Но промаоисткият курс на ръководството на ТКП предизвиква съпротивата на здравите сили на партията, които под влияние на победите на революциите в страните на Индокитай настояват да се ревизира погрешната

политическа линия на ТКП и тя да престане да следва слепо политиката на Пекин. Генерален секретар на ЦК на партията — Горсан Вантам.

ПАРТИЯ НА СОЦИАЛНОТО ДЕЙСТВИЕ — образувана през 1974 г., след като от Демократическата партия излиза нейната консервативна фракция. Партията се опира на представителите на едрия национален и на местния китайски капитал, на феодално-аристократическите слоеве и на заможните слоеве в тайското село. На изборите през 1979 г. получава 87 места в Долната камара. Ръководител на партията — Кукрит Прамодж.

ТАЙСКА НАРОДНА ПАРТИЯ — създадена от екстремистките елементи, излезли от Демократическата партия. Социалната ѝ база са средната и дребната градска буржоазия. Има подкрепата на значителна част от бангкокската полиция и на представители на консервативните военни среди. В парламента разполага с 33 места, в опозиция е. Ръководител на партията е Самак Сунтаравет.

ТАЙЛАНДСКА НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ — образувана през 1968 г., опира се на едрия индустриално-финансов капитал, на компрадорската буржоазия, свързана с бизнеса в Япония и КНР, и на военните измежду тайския генералитет. В партията влизат големи бизнесмени от китайска националност. На изборите през 1979 г. получава 38 места в парламента. Председател — генерал Праман Адирексан (заместник-министърпредседател). Генерален секретар — Чатичай Чунаван.

В страната има редица по-малки партии, създадени в периода на подготовката на изборите през 1979 г. Към тях спадат: Партията на свободата и справедливостта — с 26 места в парламента (ръководител — Буниймг Нантапиват); партията Нова сила (ръководител Красао Чанавонг); Социално-аграрната партия (ръководител — Сават Кампракот) и други партии.

ТУРЦИЯ **(Република Турция)**

Турция е разположена на два континента: в Азия и в Европа. Територия — 779,4 хил. кв. км. Население — 47 млн. души (1980 г.).

В резултат на победата на националноосвободителното движение на турския народ на 29. X. 1923 г. Турция е провъзгласена за република. Висш законодателен орган е Великото национално събрание, което се състои от две камари — Сенат на републиката и Народна камара (Меджлис). Изпълнителната власт се осъществява от президента — държавен глава, избран за 7 години, и от Министерския съвет.

Турция участва в блока НАТО, на нейна територия има американски военни бази. През март 1980 г. е подписано ново военно споразумение със САЩ. В същото време турското ръководство през последните години води политика на развитие на отношенията със съседните страни, вкл. със Съветския съюз. През юни 1978 г. е подписан Политически документ за принципите на добросъседското и приятелско сътрудничество между СССР и Република Турция.

В Турция има значителен брой буржоазни партии, мнозинството от които стоят на десни позиции. Левите сили също са представени от няколко партии, като главните от тях настояват да се преодолее разколът и да се осигури единство на работническото движение.

На 12. IX. 1980 г. в страната бе извършен военен преврат, ръководството на въоръжените сили разпуска парламента и забранява дейността на всички политически партии.

ТУРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ТКП) — създадена през 1920 г. Първите турски комунистически групи и организации възникват в Турция и в чужбина през 1918—1920 г. На 10. IX. 1920 г. се състоя конгрес, който решава те да се обединят в една партия, утвърждаваща програмата и устава ѝ, набелязва стратегията и тактиката, избира ръководни органи. За председател на ТКП е избран видният турски революционер, активният организатор на партията Мустафа Субхи, за генерален секретар — ръководителят на истанбулската организация Етем Нежат.

Турските комунисти участвуват активно в национално-освободителното движение на турския народ през 1918—1920 г., борят се против империализма и местната реакция, за жизнените интереси на трулещите се. Управляващите среди и реакцията подлагат ТКП на непрекъснати гоения и жесток терор. На партията е нанесен тежък удар през януари 1921 г.: 15 нейни ръководителн. между които М. Субхи и Е. Нежат, са убити зверски. През 1923 г. ТКП е забранена и оттогава е в нелегалност. Въпреки тежките условия на нелегалната работа и полицейските преследвания ТКП продължава да действува. През годините на Втората световна война комунистите водят активна борба против политиката на сътрудничество на турските реакционни среди с фашистка Германия, за установяване на добросъседски отношения със Съветския съюз. След войната ТКП се бори последователно за ликвидиране на политическата и икономическата зависимост на Турция от империалистическите държави, за излизане на страната от военните блокове, за мир, демокрация и социален прогрес.

През 1977 г. на партийна конференция са утвърдени нова програма и устав на партията, определени са главните политически, идеологически и организационни задачи на ТКП. Конференцията подчертава необходимостта от единоедействие на всички демократични антиимпериалистически сили в рамките на единен фронт.

ТКП отстоява необходимостта от по-нататъшно укрепване единството на международното комунистическо и работническо движение. Делегации на ТКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г., в Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии през 1976 г.

Ръководен принцип в организационния строеж на ТКП е демократическият централизъм. Висш ръководен орган е конгресът, а между конгресите — Централният комитет, Политбюро и Секретариатът на ЦК. 60% от членовете на партията са от работнически произход.

Генерален секретар на ЦК на ТКП е Исмаил Билен.

НАРОДНОРЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (НРП) — създадена през 1923 г. (до 1924 г. се нарича Народна партия). Един

А з и я

от основателите на партията и пръв неин председател е Мустафа Кемал Ататюрк, ръководител на националноосвободителното движение на турския народ и пръв президент на Турската република. НРП изразява интересите на търговско-индустриалната национална буржоазия, дребните собственици, чиновничеството и интелигенцията.

От 1923 до 1950 г. НРП е на власт. До средата на 30-те години между СССР и Турция съществуват отношения на дружба и сътрудничество, чиито основи са положени от В. И. Ленин и К. Ататюрк. Но след това ръководството на партията постепенно поставя страната в тясна зависимост от Запада. През 1950 г. на власт идва опозиционната Демократическа партия.

След държавния преврат през 1960 г. НРП от 1962 до 1965 г. отново възглавява правителството на страната. Но това е период на нарастваща криза в партията. През 1965 г. по инициатива на Б. Еджевит, един от ръководителите на партията, партията провъзгласява курс «наляво от центъра». След няколко години остра вътрешнопартийна борба надделяват привържениците на новия курс. На V извънреден конгрес на НРП през 1972 г. за председател на партията на мястото на И. Иньоню, който заема този пост от 1938 г., е избран Б. Еджевит. Благодарение на обещанията да разшири правата на работниците и служещите, да ограничи дейността на чуждия и едрия турски капитал, да вземе мерки за демократизиране на обществения живот в страната на изборите през 1977 г. партията успява да получи в Народната камара 213 места от общо 450. Създадено е коалиционно правителство (януари 1978—октомври 1979 г.). Докато е на власт, НРП води политика, която не отговаря на дадените от нея обещания, и на частичните парламентарни избори (1979 г.) търпи поражение, като получава само 29% от гласовете (през 1977 г. — 40%).

НРП е членка на Социалистическия интернационал от 1978 г.

Във външната политика НРП е за вярност към военните блокове и съюзи, в които Турция влиза, и едновременно с това — за по-независим от САЩ и НАТО външнополитически курс, за развитие на приятелските отношения с всички страни в региона, особено със съседните, в рамките на т. нар. «многостранна политика», за продължаване процеса на разведряване.

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНОТО СПАСЕНИЕ (ПНС) — създадена през 1972 г. След 1973 г. ръководството на партията е завзето от присъединилите се към нея бивши членове на Партията на националния ред — реакционна, крайно дясна партия, забранена през 1973 г. ПНС се опира на религиозните дребнобуржоазни маси, защитава първостепенната роля на исляма във вътрешната и външната политика. На изборите през 1977 г. ПНС изпраща 24 депутати в Народната камара на парламента.

Председател — Неджметин Ербакан.

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ (ПНД) — създадена през 1958 г. (до 1968 г. се нарича Републиканска селско-национална партия). Опира се главно на дребнобуржоазните градски слоеве и на националистически настроената част от младежта. Като оръдие на своята политика, характеризираща се с пантюркизъм и яростен антикомунизъм, използва полувоенизираните, фашнствуващи, терористични отряди на младежката организация на партията, наричащи себе си «идеалистически огнища» или «сиви вълци». На изборите през 1977 г. получава 16 места в Народната камара на парламента.

Председател — Алпарслан Тюркеш.

ПАРТИЯ НА СПРАВЕДЛИВОСТТА (ПС) — създадена през 1961 г. Изразява интересите на едрата търговска и индустриална буржоазия, банковия капитал, едрите земевладелци. В нейните редици се вливат значителна част от бившите членове на Демократическата партия, забранена след държавния преврат през 1960 г. ПС има най-голямо влияние сред дребната буржоазия в градовете и особено в селата.

В икономическата област програмата на ПС дава приоритет на частната инициатива, декларира най-широко поощрение на дейността на чуждия капитал в Турция, на внедряването на западната буржоазна култура и идеология в страната. Във външната си политика ПС се ориентира към тясно военно-политическо и икономическо сътрудничество на Турция със Запада, на първо място с НАТО и САЩ. Едновременно с това ПС поддържа станалния общ за повечето турски партии курс към развитие на добри отношения със съседните страни, вкл. със Съветския съюз.

А з и я

До 1965 г. ПС е главната опозиционна партия. На частичните парламентарни избори през октомври 1979 г. ПС можа да получи 48% от гласовете на избирателите, което ѝ даде възможност да състави правителство на малцинството с подкрепата на няколко десни партии. Свалено при военния преврат на 12. IX. 1980 година.

Председател на партията — Сюлейман Демирел.

ТУРСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ТРП) — създадена през 1961 г.; през 1971 г. е забранена, през 1975 г. — отново създадена. Председател — Бехидже Боран.

ТУРСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ТСРП) — създадена през 1974 г. Председател — Ахмет Качмаз.

ТРП и ТСРП са работнически партии, близки по програмните си положения и поставящи си за цел изграждане на социализма в Турция. Двете партии са за национализиране на природните богатства и основните отрасли на стопанството, за радикална аграрна реформа, за широки демократични права и свободи на трудещите се, за антиимпериалистическа външна политика, включително за излизане на Турция от НАТО, за ликвидиране на чуждите военни бази на нейна територия, за укрепване на приятелските отношения със Съветския съюз.

ФИЛИПИНИ

(Република Филипини)

Държава, разположена в Югоизточна Азия, на повече от 7000 острова. Провъзгласена за независима на 4. VII. 1946 г. след полсвнвексно американско колониално господство. Т е р и т о р и я — около 300 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 48 млн. души (март 1960г.).

Филипините се намират под силното икономическо и военно влияние на САЩ, които имат значителни капиталовложения в икономиката на страната и разполагат със стратегически важни военни бази на Филипинските острови.

Според конституцията от 1973 г. законодателната власт

Принадлежи на еднокамарното Национално събрание, изпълнителната — на Министерския съвет. Президентът е избран от Националното събрание за 6 години. Конституцията предвижда, че до изборите за постоянно Национално събрание цялата власт принадлежи на президента Ф. Маркос. С президентски указ (23. IX. 1972 г.) дейността на законодателните органи и политическите партии е ограничена, в страната е въведено военнo положение (отменено през януари 1981 г.). През 1978 г. стават избори за временно Национално събрание; мнозинството от депутатите в него са членове на управляващата коалиция «Движение за ново общество».

Правителството на Филипините е за развитие на отношенията с всички страни, за мир и сигурност, за общо и пълно разоръжаване, за ликвидиране на остатъците от колониализма, за превръщане на Югоизточна Азия в зона на мир и сигурност, за икономически и социален прогрес на освободилите се страни. През 70-те години Филипините установяват дипломатически отношения със СССР и други социалистически страни. През 1976 г. в СССР е на официално посещение президентът на Филипините Фердинанд Маркос.

По силата на закона за извънредното положение от 1972 г. до 1978 г. във Филипините е забранена дейността на всички политически партии, вкл. бившите управляващи партии — Партията на националистите и Либералната партия.

ФИЛИПИНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ФКП) — основана на 26. VIII. 1930 г., но официална декларация за създаване на ФКП е направена на 7. XI. 1930 г. I конгрес на ФКП (май 1931 г.) приема програма на партията и избира ЦК начело с Крисанто Еванхелиста, виден филипински профсъюзен деец. През 1935 г. ФКП е приета в Коминтерна. През периода 1931—1937 г. ФКП е в нелегалност. През 1938 г. на III конгрес на ФКП Компартията се обединява с Филипинската социалистическа партия, основана през 1933 г. като легална марксистка партия. В навечернето на Втората световна война, действайки при легални условия, ФКП завоюва силни позиции в работническото и селското движение. През 1940 г. на местните избори за кметове са избрани 6 комунисти, кандидатирали се в листата на Народния фронт.

През годините на японската окупация ФКП е инициатор

на борбата срещу чуждото иго. Под ръководството на ФКП (март 1942 г.) е създадена народната армия Хукбалахап, която става най-масовата и организирана сила на съпротивата срещу Япония. След освобождението на страната ФКП укрепва значително влиянието си в демократичното движение. През 1945 г. под нейно ръководство е създаден Конгрес на работническите организации, а през 1946 г. — Национален селски съюз. На общите избори през 1946 г. ФКП възглавява Демократичния съюз — блок на патриотичните партии и организации.

V конгрес на ФКП (1946 г.) се състоя легално. Той призовава членовете на партията да се борят за укрепване на националния суверенитет, за ликвидиране на политическата и икономическата зависимост от САЩ, за аграрна реформа и за демократични права на народа. През 1947 г. филипинската реакция с подкрепата на САЩ започва настъпление срещу завоеванията на народа. През 1948 г. е приет закон, забраняващ дейността на ФКП, след което тя минава в нелегалност и започва въоръжена борба срещу правителството. В тази борба, която партията води, без да се съобразява достатъчно с политическата обстановка в страната, ФКП понася големи загуби. През декември 1950 г. в Манила е арестуван целият Секретариат на ЦК на ФКП, в партизанските битки загиват много ръководители на Компартията и командири от освободителната армия (Хукбонг). През 1953 г. ръководството на ФКП предлага на правителството да се водят преговори за мир, но получава отказ.

През 1956 г. ФКП решава да прекрати въоръжената борба, да разпусне партизанските отряди и да използва легални и нелегални форми за борба. Но още на другата година филипинският парламент приема закон за борба срещу подривната дейност, който поставя ФКП извън закона. През 1964 г. в Манила е арестуван генералиният секретар на ЦК на ФКП Хесус Лава. През 1967 г. ФКП изключва от редовете си промаонистката групировка, която през декември 1968 г. създава Комунистическа партия на Филипините, партия на идеите на Мао Цзедун и през 1969 г. — Нова народна армия (ННА), започнала въоръжена борба срещу правителството. Авантюристичната линия на маонистката групировка се отразява вредно на антиимпериалистическото движение във Филипините и внася разцепление в прогресивните масови организа-

нии. Като се възползва от редица терористични актове на маоистите в Манила и в други градове, през септември 1972 г. правителството въвежда извънредно положение и подлага на репресии редица прогресивни масови организации на трудещите се.

VI конгрес на ФКП (февруари 1973 г.) се състоя нелегално. Той приема нова програма, в която са набелязани формите на борбата за осъществяване на националдемократична революция, за развитие на Филипините по пътя към социализма. Конгресът определя своята политика спрямо правителството на президента Маркос; ръководейки се от нея, през октомври 1974 г. ФКП постигна споразумение за прекратяване на въоръжената борба, за амнистиране на всички участници в нея и за освобождаване на всички комунисти и бойци от партизанските отряди от затвора. VII конгрес на ФКП (юли 1977 г.) приема нова програма на партията, която е насочена към мирно развитие на филипинската революция. Конгресът поставя задачите да се води борба срещу господството на американския империализъм на Филипините и да се създаде единен национален антиимпериалистически фронт. Конгресът потвърждава верността на ФКП към марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм и осъжда великодържавната политика на китайското ръководство, която «укрепва позициите на империализма и наврежда на социалистическите страни».

Делегация на ФКП взема участие в работата на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 година.

Генерален секретар на ЦК на ФКП — Фелисисимо Макапагал. Печатен орган на ЦК на ФКП — месечният бюлетин «Сулонг» («Напред»).

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ЛП) — основана през 1946 г.; защитава интересите на едрата филипинска буржоазия и земевладелците. Когато бе на власт през 1946—1954 г. и 1961—1965 г., ЛП води проамерикански външнополитически курс, въвлича Филипините в американската агресия в Корея и Южен Виетнам, предоставя територията на страната за създаване военни бази на САЩ. В самата страна либералното правителство предприема широко настъпление срещу демократичните права на народа и разпалва антикомунистичес-

ка истерия. Проамериканската политика на либералите трикратно търпи поражение на президентските избори — през 1953, 1965 и 1969 г. През 1979 г. на изборите за местни органи на властта ръководството на ЛП създава опозиционния блок «Национален съюз за освобождение» начело с бившия президент Д. Макапагал и с председателя на Либералната партия Х. Рохас.

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛИСТИТЕ (ПН) — създадена през 1907 г. като буржоазно-земевладелска партия, която предлага програма за мирен път в борбата за национална независимост. През 1935 г. ПН възглавява автономната администрация на Филипините, която е послушно оръдие в ръцете на американските империалисти. През 1946 г. Партията на националистите участва в единен изборителен блок с Демократическия съюз, в който важна роля играе ФКП. На президентските избори през 1957 г. тя издига лозунга «Филипините преди всичко!» и нейният кандидат печели. Борейки се за укрепване на националната независимост, за ревизиране на военните и икономическите договори със САЩ, за развитие на отношенията със социалистическите страни, кандидатът на тази партия за президентския пост Ф. Маркос побеждава два пъти на изборите — през 1965 и през 1969 година.

През септември 1972 г. правителството на националистите въвежда военно положение в страната и предлага програма за създаване на «ново общество», която предвижда да се направят аграрна и други реформи. На изборите за временно Национално събрание през 1978 г. и за местни органи на властта през 1979 г. създаденото на базата на ПН «Движение за ново общество» постига победа.

Ръководител на партията е Фердинанд Маркос, президент и министър-председател.

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ МОРО (ФНОМ) — основан през 1969 г. като единен фронт на мюсюлманското население, което настоява да му бъдат дадени широки права на автономия. През 1972 г. след въвеждането на военно положение ФНОМ отказва да изпълни заповедта на правителството неговите членове да предадат оръжието си и започва въоръжена борба за създаване на независима мюсюлманска държава на островите Минданао и Сулу. През 1976 г.

ФНОМ води мирни преговори с правителството (в Триполи, Либия) и постига споразумение за прекратяване на въоръжената борба. Въз основа на това споразумение през 1977 г. в 13 южни провинции се състоя референдум, на който мнозинството от населението се изказва против отделянето от Република Филипини. Ръководството на ФНОМ отказва да признае резултатите и възобновява въоръжената борба.

ФНОМ има морална и материална подкрепа от някои мюсюлмански държави и в редица райони води борба заедно с отрядите на маоистката Нова народна армия. В редовете на ФНОМ влизат към 10 000 души.

Ръководител на ФНОМ е Нурхаджи Мисуари.

ШРИ ЛАНКА

(Демократична социалистическа република Шри Ланка)

Държава в Южна Азия на остров Шри Ланка (бившия Цейлон). Територия — 65,6 хил. кв. км. Население — към 15 млн. души (1979 г.).

На 4. 11. 1948 г. страната получава статут на доминион на Великобритания. На 22. V. 1972 г. в съответствие с новата конституция Цейлон е провъзгласен за Република Шри Ланка, а през септември 1978 г. — за Демократична социалистическа република Шри Ланка. Президентът на републиката е държавен глава и ръководител на изпълнителната власт. Законодателен орган е еднокамарното Национално държавно събрание (парламент); правителството — Министерски съвет — се възглавява от министър-председател. Сегашното правителство води курс към развитие и укрепване на капиталистическите отношения в страната. Управляващите среди смятат, че най-ефикасен път за икономическия напредък на Шри Ланка е да се укрепят позициите на частния капитал, да се разшири сферата на неговата дейност и да се засили влиянието му върху икономиката на републиката с помощта на чужди капиталовложения.

Републиката води външна политика, почиваща върху неприсъединяването към военно-политическите блокове и върху принципите, одобрени от конференциите на необвързаните

страни. След като на власт идва правителството на Обединената национална партия (лятото на 1977 г.), във външната политика на Шри Ланка все повече се проявява линията към укрепване на връзките със Западна Европа, Япония и др. капиталистически страни. Но едновременно с това правителството заема в общи линии реалистични позиции по проблемите на разоръжаването, борбата за мир и разведряване.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ШРИ ЛАНКА (КПШЛ) — образувана на 3 .VII. 1943 г. на нелегална конференция върху основата на Обединената социалистическа партия (основана през ноември 1940 г.) и на отделни комунистически групи. До 1972 г. КПШЛ се нарича Цейлонска комунистическа партия. Компартията се бори решително за освобождаване на страната от английско колониално господство. След завоюването на независимостта КПШЛ заедно с други демократични сили се обявява за най-скорошно ликвидиране на остатъците от колониализма, против вътрешната реакция.

От 1970 г. до 1977 г. КПШЛ заедно с Партията на свободата на Шри Ланка и Социалистическата партия влиза в коалиционното правителство на Обединения фронт (ОФ), образувано от тези партии през 1968 г. През февруари 1977 г. КПШЛ излиза от ОФ и от неговото правителство.

През май 1977 г. КПШЛ, Социалистическата партия и излязлата от Партията на свободата радикална фракция (която приема названието Народнодемократична партия) създават Обединен ляв фронт (ОЛФ), но през 1979 г. ОЛФ фактически прекратява дейността си. XI конгрес на КПШЛ (26—30. III. 1980 г.) конкретизира изработения от предишния конгрес курс на партията и поставя задачите; да се разяснява на работническата класа и левите сили пътят на борбата срещу експлоататорската политика на буржоазията; да се работи за постигане на единство в работническата класа и между левите сили; да се укрепва партията и да се разширява влиянието ѝ сред масите, като това се смята за главно условие за успешно изпълнение на стоящите пред КПШЛ задачи. На конгреса е обърнато специално внимание на въпроса за създаването на обединен фронт на левите и демократичните сили.

Делегации на КПШЛ участвуват в работата на междуна-

родните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. КПШЛ е за обединяване на антиимпериалистическите сили и за сплотяване на техния авангард — международното комунистическо движение, въз основа на принципите на марксизма-ленинизма; тя призовава правителството на Шри Ланка да развива сътрудничеството със социалистическите страни и да води антиимпериалистическа външна политика.

КПШЛ се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е националният конгрес, който се свиква веднъж на три години. През периода между конгресите работата на партията се ръководи от Централен комитет (ЦК), който избира Политбюро на ЦК на КПШЛ. Генерален секретар на ЦК на КПШЛ — К. П. Силва. Печатни органи — вестник «Ета» («Правда»), «Мавбима» («Родина») — на сингалски, «Десабхиманн» («Патриот») на тамилски и в. «Форуъд» («Напред») на английски език.

ОБЕДИНЕНА НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ (ОНП) — създадена през 1946 г., отразява интересите на едрата и средната буржоазия, на някои слоеве от дребната буржоазия, на едрите земевладелци. През 1963 г. ОНП провъзгласява за своя цел да се изгради «демократичен социализъм» в страната. Програмата на ОНП предвижда да се запази частната собственост върху средствата за производство и в търговията, да се привлича частният капитал в икономиката на страната. Едновременно с това ОНП не възразява срещу държавния контрол над отделни отрасли от стопанството. Във външната политика ОНП стои на позициите на необвързаността.

ОНП е управляваща през периода 1948—1956 г., в 1960 г., през 1965—1970 г. След победата на парламентарните избори през 1977 г. ОНП получи правото да състави правителство.

Политическата линия на ОНП се определя на годишните национални конференции на партията. През периода между тях работата на ОНП се ръководи от Изпълнителния комитет и Работния комитет.

Председател на ОНП е Дж. Р. Джаявардене. Генерален секретар — Д. Вималасена. Печатни органи — «Юнайтед нешънъл парти джъриъл» — на сингалски и английски език, седмичниците «Сиярата» («Наша страна») и «Намдесаи» («Наша страна») — съответно на сингалски и тамилски език.

ПАРТИЯ НА СВОБОДАТА НА ШРИ ЛАНКА (ПСШЛ) — създадена през 1951 г. от група бивши членове на ОНП. ПСШЛ изразява интересите на дребната и средната сингалска национална буржоазия. През 1956—1959 г. и през 1960—1965 г. е управляваща партия. През 1970 г. възглавява коалиционното правителство, което се задържа до 1977 г. Завоят надясно, станал в ръководството на ПСШЛ през последните години от дейността на правителството на ОФ, довежда до разцепление на фронта и до поражение на ПСШЛ на парламентарните избори през 1977 година.

Програмата на ПСШЛ е приетият през 1970 г. предизборен манифест на Обединения фронт, в който участниците във фронта заявяват, че са решени да установят в страната «социалистическа демокрация». ПСШЛ се задължава да ликвидира икономическата зависимост на страната от империалистическите монополи, да осъществи антикапиталистически мерки, да национализира чуждите банки и външната търговия, с бързи темпове да развива държавния сектор, да демократизира държавния апарат, да повиши жизненото равнище на трудещите се. В практическата си дейност през 1970—1977 г. ПСШЛ до голяма степен се отказва от тези програмни планове.

Висш орган на ПСШЛ е ежегодно свикваният национален конгрес на партията. В интервалите между конгресите дейността на партията ръководят нейният Централен комитет (ЦК) и Политбюро на ЦК.

Председател на ПСШЛ — Сиримаво Бандаранайке (през октомври 1980 г. по решение на парламента на Шри Ланка С. Бандаранайке беше лишена от граждански права). Генерален секретар на ЦК на ПСШЛ — Р. Викреманияне. Печатни органи — в. «Синхале» («Сингалец»), «Динакара» («Всекидневник») и «Сириланка» («Шри Ланка») — на сингалски език, «Нейшън» («Нация») — на английски.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ШРИ ЛАНКА (СПШЛ) — създадена през 1935 г. като организация, обединяваща представители от различни антиимпериалистически направления — от дребнобуржоазни радикали до комунисти. През 1940 г. някои от ръководителите на СПШЛ под влияние на троцкизма тръгват по пътя на антикомунизма и антисъветства. Това довежда до излизане на комунистите от СПШЛ ■

впоследствие — до създаване на Компартията. В Шри Ланка Социалистическата партия е известна под наименованието «Ланка сама самаджа парти» — ЛССП.

Към началото на 60-те години ръководството на СПШЛ предпочва да преодолява сектантските си възгледи, което през 1968 г. води до образуването на Обединения фронт (ОФ) на ПСШЛ, КПШЛ и Социалистическата партия. През 1970—1975 г. СПШЛ влиза в коалиционното правителство на ОФ. През 1977 г. Социалистическата партия заедно с КПШЛ и Народнодемократичната партия образува Обединен ляв фронт, в състава на който участва в парламентарните избори. След фактическото прекратяване на дейността на ОЛФ Социалистическата партия отново възприема линия на ограничаване сътрудничеството с КПШЛ. През 1976 г. от СПШЛ излизат редица видни членове начело с члена на Политбюро на ЦК на СПШЛ В. Нанаякара, които създават Новата социалистическа партия на Шри Ланка.

СПШЛ смята за своя цел да се направят социалистически преобразования в Шри Ланка.

Висш орган на партията е конгресът. Той избира Централен комитет (ЦК), пленумът на ЦК избира Политбюро и генерален секретар.

Председател на СПШЛ е Колвин Р. де Силва. Генерален секретар — Бернард Зойса.

Печатни органи — вестниците «Джанадина» и «Джанасатхия» — на сингалски език, «Самасамаджия», «Самадхармам» и «Самасамаджист» — на сингалски, тамилски и английски език.

ТАМИЛСКИ ОБЕДИНЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ (ТОФО) — създаден през 1972 г. по инициатива на Федералната партия (образувана през 1949 г.). В състава на ТОФО влизат Федералната партия, партията Тамилски конгрес и редица малки тамилски националистически групировки и организации.

ТОФО изразява интересите на дребната и средната тамилска буржоазия и смята за своя крайна цел да се образува тамилска държава в северните и източните райони на Шри Ланка. В същото време ТОФО посреща одобрително декларацията на X конгрес на КПШЛ, че Компартията признава правото на самоопределение на тамилското малцинство на

А з и я

базата на регионална автономия в рамките на единната ланкийска република.

По много въпроси от вътрешната и външната политика на Шри Ланка ТОФО често застава на прогресивни позиции, критикува онези действия на правителството, които целят да бъдат ограничени демократичните права и да се понижи жизненото равнище на народа. На парламентарните избори през 1977 г. ТОФО получава 18 места в Националното държавно събрание и става главната опозиционна партия в парламента.

Висш орган на партията е конгресът, на който се избира Работен комитет. Той ръководи работата на ТОФО (в периодите между конгресите) и избира председател и генерален секретар на фронта. Председател на ТОФО е М. Сивасидамбарам. Генерален секретар — А. Амирталнигам.

Я П О Н И Я

Държава в Източна Азия. Т е р и т о р и я — 372,2 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 115,2 млн. души (1979 г.).

Япония е конституционна монархия. Императорът, който се смята за «символ на държавата и единството на народа», не разполага с реална власт. Висш законодателен орган е парламентът. Изпълнителната власт принадлежи на кабинета на министрите начело с министър-председателя. От 1955 г. правителство образува Либерално-демократическата партия, която защитава интересите на едрата буржоазия. Япония е свързана със САЩ чрез военно-политически съюз — «договор за взаимно сътрудничество и сигурност». В страната са разположени американски войски и военни бази.

Съветско-японските отношения са нормализирани през 1956 г. при подписването на Обща декларация за прекратяване състоянието на война и възстановяване на дипломатическите, търговските и други отношения.

ЯПОНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЯКП) — създадена на нелегален учредителен конгрес в Токио на 15. VII. 1922 г. в период на подем на работническото и демократичното движение в страната под влияние на Великата октомврий-

ска социалистическа революция. Голяма помощ в организирането на партията оказва С. Катаяма.

До края на Втората световна война партията действа нелегално. В трудните условия на масови репресии и преследвания ЯКП последователно се бори против агресивната политика на японския империализъм, призовава да бъде смъкната монархията и да бъдат конфискувани земите на едрите земевладелци, бори се в защита на интересите на работническата класа от гнета на капитала.

През есента на 1945 г. ЯКП излиза от нелегалност и взема активно участие в борбата на японския народ за демократични преобразования. В началото на 50-те години американските окупационни власти и силите на вътрешната реакция започват репресии срещу японските комунисти; партията преживява многогодишен период на разцепление и разногласия по въпросите на стратегията и тактиката. Сегашната програма на ЯКП е приета на VIII конгрес (1961 г.). Тя насочва партията към борба срещу американския империализъм и японския монополистичен капитал, към извършване на антиимпериалистическа, антимонополистическа демократична революция и чрез нея за по-нататъшно развитие към социалистическа революция. ЯКП следва курс на мирно развитие на революционния процес, при което важна роля се отнежда на създаването на единен националдемократичен фронт, а също на разширяването на представителството в парламента и в органите на местното самоуправление, като се съчетава парламентарната борба с масовата борба извън парламента.

От началото на 70-те години ЯКП поставя конкретната задача да се създаде единен фронт, като бъдат сплотени силите на прогреса, борещи се за разтрогване на японско-американския военен съюз и за развитие на Япония по пътя на неутралитета, за отказ от политиката в интерес на едрия капитал и за осъществяване на политика за защита на народа, против възраждането и засилването на милитаризма, за демократизиране дейността на парламента и за развитие на демокрацията. XII конгрес на ЯКП (1973 г.) изработва на тази основа предложението за програма на демократично коалиционно правителство.

XIII (извънреден) конгрес на ЯКП (1976 г.) подчертава, че партията обръща особено внимание на проблемите, зася-

гащи осигуряването на демокрацията във всички етапи от революционния процес; той приема «Декларация за свободата и демокрацията». На XIV конгрес (1977 г.) и на XV конгрес (1980 г.) на ЯКП са обсъдени проблемни, свързани с усъвършенствването на работата на партията, за да се разшири влиянието ѝ сред масите и да се увеличи представителството ѝ в парламента и в органите на местното самоуправление. Поставена е задачата да се изгради масова авангардна партия и в най-близко време да се увеличи броят на партийните членове.

На парламентарните избори през юни 1980 г. за ЯКП гласуват около 6 млн. души (10,1% от участниците в изборите). В Камарата на представителите ЯКП получава 29 места (от 511), в Камарата на съветниците — 12 (от общо 252).

За развитие на отношенията между КПСС и ЯКП допринасят преговорите между делегациите на двете партии, състояли се в Москва през декември 1979 година.

Първичните организации се създават както по производствен принцип (в предприятия, учреждения, висши учебни заведения и т. н.), така и по местожителство. Създадени са областни, градски и районни комитети на ЯКП. ЯКП има 440 хил. членове (февруари 1980 г.). Висш орган на ЯКП е конгресът, който се свиква веднъж на 2—3 години. Конгресът избира Централен комитет (ЦК), който осъществява ръководството в периодите между конгресите. ЦК избира Президиум — ръководен орган между пленумите на ЦК. За всекидневно ръководство се учредяват Постоянно бюро на Президиума на ЦК и Секретариат на ЦК.

Председател на Централния комитет — С. Носака, председател на Президиума на ЦК — К. Миямото, председател на Секретариата на ЦК — Т. Фува. Централен орган — в. «Акахата» («Червено знаме»), теоретичен и политически орган — списание «Дзенеи» («Авангард»).

КОМЕЙТО (ПАРТИЯ НА ЧИСТАТА ПОЛИТИКА) — основана на 17. XI. 1964 г. на базата на Съюза за чиста политика, който действа като политически отдел на голямата будистка организация Сока гакай. Първоначално програмните постановки на Комейто, формулирани въз основа на догмите на будистката секта Ничирен шошю, провъзгласяват «изграждането на идеално общество» в съответствие с идеите за «бу-

дистна демокрация». Партията координира тясно дейността си със Сока гакай.

На VIII конгрес на Комейто (юни 1970 г.) програмата е ревизирана, за да се отслаби нейната религиозна окраска. В програмата се посочва, че Комейто избира «средния път», който предвижда да се осигури «благосъстоянието на целия народ», и се ръководи от концепцията за «хуманен социализъм». Комейто проповядва «сдържаност, постоянство и хармония», като отхвърля класовата борба и слага ударението върху парламентарната дейност. Призовава към сплотяване на партните от опозицията, вкл. Социалистическата партия, и към създаване на правителствена коалиция на «средния път» върху тази основа, при условие, че нейните участници се откажат да сътрудничат с ЯКП.

Комейто се опира на средните градски слоеве, преди всичко на дребните и средните индустриалци и на част от работническата класа. В последните години се стреми да си създаде влияние в профсъюзите. През 1980 г. на изборите за Камарата на представителите получава 5,3 млн. гласа и 33 депутатски мандата. В Камарата на съветниците на парламента има 26 места.

Комейто е организирана по териториален принцип. Има 167 хил. членове.

Висш орган е конгресът, който се свиква всяка година. Между конгресите партията се ръководи от Централен изпълнителен комитет (ЦИК).

Председател на ЦИК — Й. Такейри. Генерален секретар — Д. Яно. Печатен орган — «Комей шимбун», теоретичен орган — сп. «Комей».

ЛИБЕРАЛНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЛДП) — създадена на 15 .XI. 1955 г. в резултат от обединяването на буржоазните Либерална и Демократическа партия. От самото си създаване е управляваща, ръководителят на партията възглавява правителството.

Програмата на ЛДП насочва партията да защитава частната собственост върху средствата за производство и «свободната частна инициатива». Едновременно се издигат лозунги за парламентарна демокрация и либерализъм, за изграждане на «държава на благоденствието», които са призвани да представят ЛДП като «общонародна партия». ЛДП е тяс-

но свързана с организациите на едрия капитал и координира с тях политиката на правителството си. Извънредно важно място в тази политика заемат въпросите, свързани с използването на възможностите на държавата, за да се създадат благоприятни условия за дейността на капиталистическите предприятия.

Във външната си политика ЛДП е възприела курс, който предвижда да се поддържат отношения с всички страни, включително със социалистическите. Но за главно направление на дипломатията си ЛДП смята военно-политическия съюз и всестранното сътрудничество със САЩ.

На изборите за Камара на представителите на парламента през 1980 г. ЛДП събира 28,2 млн. гласа (47,9% от участввалите в изборите) и получава 284 места. В Камарата на съветниците има 135 депутати.

Висш орган на партията е ежегодният конгрес, който има формален характер и се свиква, за да се утвърдят решенията на ръководството. Депутатите в парламента имат привилегировано положение в партията; решението на тяхното събрание практически е равносилно на решение на конгреса. Председателят назначава генерален секретар, който ръководи текущата дейност. В префектурите има федерации на ЛДП, в другите административни единици се създават организации на партията.

В ЛДП са записани над 3 млн. членове, влизането в партията има формален характер.

Председател на ЛДП е Дзенко Судзуки, генерален секретар — Судзуми Никайдо. Печатни органи: в. «Джию шимпо» и сп. «Гекан джию мишу».

КЛУБ НА НОВИТЕ ЛИБЕРАЛИ (КНЛ) — образуван през 1976 г. от група депутати в парламента, които напускат ЛДП, тъй като са недоволни от неефикасността на политиката и многобройните разобличения на корупцията на нейните ръководители. Рекламира се като «нова консервативна партия», почиваща върху принципите за «нов либерализъм»; формално е в опозиция, но на практика политическата платформа на КНЛ слабо се отличава от политиката на ЛДП. Има подкрепата на част от едрата буржоазия, стреми се да укрепи влиянието си в дребнобуржоазните слоеве на обществото. На изборите за Камара на представителите през 1980 г. събира 1,7

млн. гласа и получава 12 мандата; в Камарата на съветниците има 2 места. Численост — 40 хил. членове.

Ръководител на партията — Йохей Коно, генерален секретар — Т. Ямагучи. Печатен орган — сп. «Гекан шинджию курабу».

ДЕМОКРАТСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДСП) — създадена на 24. I. 1960 г. от група десни социалдемократи начело със С. Нишио, напуснали Японската социалистическа партия. Социалната ѝ база е градската дребна и средна буржоазия, а също известна част от работническата класа. Главна масова опора — реформисткото профсъюзно обединение Общояпонска конфедерация на труда (Домей). ДСП се обявява за «народна партия», отхвърля класовата борба, вкл. стачната борба на работническата класа. Ръководи се от концепцията за «демократически социализъм», от идеята за развитие по «среден път», за изграждане на «държава на благоденствието» чрез реформи. Често сътрудничи с ЛДП по въпроси от вътрешната и външната политика. Член на Социалистическия интернационал. На изборите за Камара на представителите през 1980 г. ДСП събира 3,9 млн. гласа и получава 32 места; в Камарата на съветниците има 12 депутати.

Висш орган на партията е ежегодният конгрес. За постоянно ръководство конгресът избира Централен изпълнителен комитет (ЦИК). По териториален принцип по места се създават областни федерации и други организации на партията. Численост — 46 хил. членове.

Председател на ЦИК — Р. Сасаки. Генерален секретар — С. Цукамото. Централен орган — в. «Шюкан мишша». Теоретичен орган — сп. «Какушни».

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (СДС) — създаден на 26 .III. 1978 г. от дейци с дясна социалдемократическа ориентация, напуснали Японската социалистическа партия. Сътрудничи с партните от «средния път» — Комейто и ДСП. В парламента има 5 места.

Председател Х. Ден, генерален секретар — Я. Нарадзаки. Печатен орган — «Шакайминшу ренго».

ЯПОНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЯСП) — създадена на 2. XI. 1945 г. след обединяването на различни пред-

военни социалдемократически партии и групи. През 1947—1948 г. заедно с някои буржоазни партии участва в правителството. През 1951—1955 г. се разцепва на Лява ЯСП и Дясна ЯСП. На обединителния конгрес през октомври 1955 г. са приети устав и програма на партията. Програмата на ЯСП провъзгласява за цел на партията да се извърши социалистическа революция, «без да се използва насилне и въоръжена сила, по демократичен път, като се завоюва абсолютно мнозинство в парламента». Програмата определя ЯСП като «организация на трудещите се класи: преди всичко на работническата класа, след това на селяните, рибарите, средните и дребните индустриалци, интелигенцията».

През 1970 г. ЯСП провъзгласява концепцията за образуване на народен антимонополистичен фронт и за създаване на народно коалиционно правителство от опозиционните партии, включително ЯКП, а през 1974 г. публикува проект за програмата на такова правителство. Главни моменти в нея са «защита на конституцията и демокрацията, неутралитет и подобряване живота на народа». В масовата борба и в парламента ЯСП периодично осъществява общи действия с ЯКП по отделни актуални проблеми. Без да отхвърля по принцип такъв подход към Японската компартия, 44-тият конгрес на ЯСП (1980 г.) одобрява споразумение за сътрудничество с Комейто в дейността за създаване на коалиционно правителство без комунистите. ЯСП неизменно е най-голямата опозиционна партия в парламента, макар в последните години влиянието ѝ сред избирателите да намалява. През 1980 г. на изборите за Камара на представителите кандидатите на партията получават 11,4 милиона гласа (19,3% от участвувалите в изборите) и са избрани 107 депутати. В Камарата на съветниците има 47 места.

ЯСП се изгражда по териториален принцип. Основна опора в политическата ѝ дейност са профсъюзите, главно Генералният съвет на профсъюзите (СОХИО).

За ЯСП е характерно разнообразието на идеологическите и политическите възгледи на членовете ѝ: от такива, които признават марксистко-ленинското учение, до дяснореформистки групировки. По силата на това политиката на партията се определя чрез компромис между силите, които образуват ЯСП. ЯСП е член на Социалистическия интернационал. Едновременно поддържа отношения с редица комунистически

Организация за освобождение на Палестина

партии в чужбина. Има редовни партнирни връзки с КПСС. Делегации на ЯСП много пъти посещават СССР за преговори в ЦК на КПСС. Броят на членовете на ЯСП не надхвърля 50 хил. души.

Висш орган — годишният конгрес, делегати на който стават депутатите в парламента и ръководни работници от централния партиен апарат и от местните организации. Конгресът избира Централен комитет (ЦК), а за ръководство на всекидневната работа — Централен изпълнителен комитет.

Председател на ЦИК на ЯСП — И. Асуката. Генерален секретар на ЦИК — Н. Баба. Централен орган — в. «Шакай шимпо». Теоретичен орган — сп. «Гекан шакайто».

ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ПАЛЕСТИНА (ООП)

Организацията е създадена на заседание на Палестинския национален конгрес в Ерусалим (28. V. 1964 г.); по решение на конференцията на ръководителите на арабските държави, състояла се в Кайро през януари 1964 г., ООП ръководи националноосвободителната борба на арабския народ на Палестина за национални права, включително правото на самоопределение и създаване на собствена държава, против империалистическите провокации и експанзионистичната политика на израелските управляващи среди.

ООП е широко призната в света като единствен законен представител на арабския народ на Палестина. От 1974 г. има статут на наблюдател в ООН и в асоциираните с нея международни организации. Представителства на ООП са открити в повече от 100 страни. От юни 1976 г. такова представителство действа в Москва, като има дипломатически привилегии.

Висш орган на палестинската национална власт (своеобразен парламент) е Палестинският национален съвет (ПНС) — председател Халед Фахум. ПНС избира Изпълнителен комитет на ООП и Централен палестински съвет. Изпълни-

телният комитет (14 членове) осъществява практическото ръководство на дейността на ООП, а Централният съвет (55 членове) има съвещателни функции в периодите между ежегодно свикваните сесии на ПНС.

В ПНС са широко представени палестинските обществени организации, творчески обединения, много независими политици, представляващи различните социални слоеве на палестинците, които окупаторите са изгонили от родината им.

ООП има редовни войскови части — Армия за освобождение на Палестина. Изпълнителният комитет на ООП и ръководствата на основните палестински организации се намират в Ливан.

Съветският съюз последователно оказва на ООП, на арабския народ на Палестина подкрепа в неговата справедлива борба за законните му национални права.

Председател на Изпълнителния комитет на ООП и върховен главнокомандуващ е Ясер Арафат. Печатен орган на ООП — в. «Фаластин ас Саура».

ООП обединява в своите редици главните организации на палестинското съпротивително движение. Най-големите от тях са:

ДВИЖЕНИЕ ЗА ПАЛЕСТИНСКО НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ (АЛ ФАТАХ) — основано през 1956 г. от група палестински дейци начело с Я. Арафат. Ал Фатах е една от най-големите и влиятелни организации в ООП, подкрепяна от много арабски страни. Има своя военна организация — «Ал асифа», а също отряди на народната милиция. Ръководни органи на Ал Фатах — Централен и Революционен съвет. Ал Фатах поддържа приятелски връзки със съветски обществени организации.

Ръководител на Ал Фатах е Ясер Арафат.

ДЕМОКРАТИЧЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ПАЛЕСТИНА (ДФОП) — образуван през февруари 1969 г., след като от Народния фронт за освобождение на Палестина излизат група дейци (до есента на 1974 г. се нарича Народно-демократичен фронт за освобождение на Палестина). В края на 1975 г. ДФОП публикува политическа програма, в която поставя искането да бъде създадена независима палестинска държава. ДФОП се бори за еднодействие на всички органи-

Организация за освобождение на Палестина

зации, влизащи в ООП. Сътрудничи тясно с Ал Фатах и с други палестински организации. Работи за укрепване на съветско-палестинските отношения, поддържа приятелски връзки със съветски обществени организации.

Ръководни органи — ЦК и Политбюро на ДФОП.

Генерален секретар — Наѐф Хауатме. Печатен орган — сп. «Ал Хурийя» («Свобода»).

НАРОДЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ПАЛЕСТИНА (НФОП) — създаден през октомври 1967 г. въз основа на Движението на арабските националисти. От септември 1974 г. до януари 1979 г. се отказва от политическите средства за уреждане на блискоизточната криза. На 14-ата сесия на ПНС (януари 1979 г.) заявява, че подкрепя политическата програма на ООП, призовава да се укрепи единдействието на палестинските организации в борбата против империализма, ционизма и реакцията.

НФОП поддържа приятелски връзки със съветски обществени организации.

Ръководни органи — ЦК и Политбюро на НФОП.

Генерален секретар — Жорж Хабаш. Печатен орган — седмичникът «Ал Хадаф» («Цел»).

НАРОДЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ПАЛЕСТИНА — ГЕНЕРАЛНО КОМАНДУВАНЕ, (НФОП — ГК) — образуван след излизане от състава на НФОП през октомври 1968 г. Подкрепян от прогресивните арабски държави. Поддържа приятелски връзки със съветски обществени организации.

Генерален секретар на фронта — Ахмед Джабрил.

ПАЛЕСТИНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ — на 11. II. 1952 г. бе обявено създаването ѝ в Бейрут, като в нея влизат комунистите от Западния бряг на р. Йордан и ивицата Газа, както и палестинските членове на Йорданската комунистическа партия, живеещи извън Йордания.

Ръководен орган — Централен комитет.

Печатен орган — в. «Ал Уатан» («Родина»)

ПАЛЕСТИНСКИ НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ (ПНФ) — създаден през август 1973 г. на окупираните от Израел територии

А з и я

на Западния бряг на р. Йордан и ивицата Газа. Води активна политическа борба против конфискуването на палестински земи и против изгонването на коренното население от израелските власти. Фронтът е широко обединение на различни политически и обществени сили, действащи на окупираните територии.

Ръководител — Джауад Салех.

«АС САЙЕКА» («МЪЛНИЯ») — създадена през декември 1968 г. по инициатива на Арабската социалистическа партия Баас в Сирия. Участва активно в борбата на арабския народ на Палестина за законните му национални права.

Ръководител — Исам ал Кади. Печатен орган — «Талаиа» («Авангард»).

АРАБСКИ ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ (АФО) — създаден през януари 1969 г. по инициатива на Арабската социалистическа партия Баас в Ирак.

Генерален секретар — Абдел Рахим Ахмед.

В редните на палестинската съпротива действуват Палестински фронт за освобождение (ПФО), Фронт на палестинската народна борба (ФПНБ) и други организации.

АФРИКА

АЛЖИР

(Алжирска демократична и народна република, АДНР)

Държава в Северозападна Африка. Т е р и т о р и я — 2381,7 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 18,9 млн. души (1980 г.). Независимостта е провъзгласена през юли 1962 г. Алжир е република. Конституцията на АДНР, влязла в сила на 22.ХІ. 1967 г., прсвъзгласява, че п л . т към социализма е необратим избор на алжирския на Държавен глава е президентът, който притежава широки пълномощия. Законодателната власт принадлежи на Националното народно събрание (ННС).

Във външната политика АДНР води антиимпериалистически, антиколониален курс, придържа се към принципите на положителния неутралитет, подкрепя националноосвободителните движения, обявява се за устансвяване на справедливи международни икономически отношения и за контрол на развиващите се страни над своите природни богатства. Алжир играе важна роля в Движението на необвързаните страни. В Националния фронт на твърдостта и противодействието АДНР се бори за сплотяване на прогресивните сили в арабския свят срещу империализма и против курса на сепаративни сделки по блискоизточния проблем.

Алжир е член на Организацията за африканско единство и на Арабската лига.

Между СССР и АДНР се развива сътрудничество в политическата, икономическата, културната и други области.

ПАРТИЯ ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ (ФНО) — управляваща революционно-демократична, единствената легална партия в страната. ФНО е създадена през 1954 г. като широка патриотична организация, оглавяла борбата на алжирския народ срещу френските колонизатори, която започва на 1. ХІ. 1954 г.

Африка

През август 1956 г. конгресът на ФНО, свикан в долината Сумам (Кабилія), определя организационната структура на Армията за национално освобождение, избира Национален съвет на алжирската революция (НСАР) и приема Сумамската платформа — основния идеологически документ на ФНО до 1962 г. Този документ предвижда да бъде създадена независима «демократична и социална република», да бъде извършена аграрна реформа, да бъдат национализирани основните средства за производство и др. На 19. IX. 1958 г. ФНО провъзгласява Алжирската република и образува Временно правителство. През март 1962 г. с Франция са подписани Еванските споразумения за прекратяване на огъня. През септември 1962 г. е провъзгласена АДНР.

През юни 1962 г. на сесията на НСАР в гр. Триполн (Либия), смятана за II конгрес на ФНО, е приета нова програма (Хартата от Триполи), която определя основните задачи на народнодемократичната революция.

За организационното оформяне на ФНО като управляваща партия след извоюването на независимостта е свикан III конгрес на ФНО (април 1964 г.). Той приема програма, наречена «Алжирската харта», устав на партията, избира ЦК и Политбюро на ФНО. В програмата се изтъква социалистическият път на развитие на страната, предвижда се планово устройство на икономиката и предаване на средствата за производство в ръцете на трудещите се. Във външната политика се поставя задачата да се води антиимпериалистически, антиколониален курс. След събитията от 19. VI. 1965 г. цялата власт в страната преминава в ръцете на Революционния съвет начело с Хуари Бумедиен. ЦК и Политбюро на ФНО прекратяват своята дейност, а партията претърпява редица реорганизации. Революционният съвет заявява, че основите на вътрешната и външната политика, провъзгласени в документите на ФНО, ще останат непроменени.

През годините на независимостта в Алжир са осъществени значителни социално-икономически преобразования.

Важен програмен документ, който характеризира завоеванията на алжирския народ и определя главните насоки за по-нататъшното задълбочаване на алжирската революция, е Националната харта, одобрена чрез референдум на 27. VI. 1976 година. В документа се посочват историческите задачи на Алжир: укрепването на националната независимост и

изграждането на общество без експлоатация на човек от човека. За движещи сили на алжирската революция са определени «наемните трудещи се на умствения и физическия труд, селяните, войниците, младежта и революционно-патриотичните елементи». Хартата е обявена за основен идеологически документ на ФНО, в който може да внася промени конгресът на партията. Според хартата ръководното положение в партията трябва да принадлежи на трудещите се. Представителите на заможните слоеве на населението не могат да заемат отговорни постове в партията и държавата.

IV конгрес на партията ФНО (27—31. I. 1979 г.) се обявява твърдо за вяност към Националната харта и към прогресивния антимпериалистически курс. На конгреса е приет устав на ФНО, установена е ясна структура и изборност на партийните органи. През юни 1980 г. се състоя извънреден конгрес на ФНО, който разгледа и утвърди основните насоки на петгодишен план за икономическо и социално развитие на страната (1980—1984 г.). Направени бяха промени в устава на ФНО. В резолюцията на конгреса е изразена решимостта да се продължава борбата срещу империализма, колониализма и расизма, да се подкрепя националноосвободителната борба на народите.

Партията се изгражда според териториално-производствения принцип. Конгресът избира Централен комитет (ЦК) начело с генерален секретар на партията. Генералният секретар назначава членовете на Политбюро (от юни 1980 г. — 7 души) и ги представя за утвърждаване от ЦК. Процесът на реорганизация и изграждане на ФНО продължава.

Под ръководството на партията ФНО работят всички обществени организации в страната: Общият съюз на алжирските трудещи се, националните съюзи на селяните, на младежта, на жените и др.

През октомври 1979 г. бе подписан протокол за връзки между КПСС и ФНО за периода 1980—1981 г.

Генерален секретар на ФНО е Шадли Бенджедид (от февруари 1979 г. президент на АДНР). Постоянният секретариат на ЦК на ФНО се оглавява от М. Ш. Месадия. ФНО издава седмичниците «Ал муджахид» («Борец») на арабски език и «Революцион Африкен» («Африканска революция») на френски език.

АНГОЛА

(Народна република Ангола, НРА)

Държава в югозападната част на Африка, включва също провинция Кабинда, отделена от основната част на Ангола от територията на Република Заир. Територия — 1247 хил. кв. км. Население — около 6 млн. души. Под ръководството на масовото Народно движение за освобождение на Ангола (МПЛА), създадено в нелегалност през декември 1956 г., народът на Ангола води въоръжена борба за независимост срещу португалските колонизатори. През дългогодишната борба МПЛА се ползва с всестранната подкрепа на СССР и на другите социалистически страни. След свалянето на фашисткия режим в Португалия през април 1974 г. силите на международната реакция, използвайки разколническите организации с прозападна ориентация (ФНЛА, УНИТА и ФЛЕК), се опитват да провалят процеса на деколонизация в Ангола. Като мобилизира широките народни маси, МПЛА отблъсна настъплението на силите на вътрешната и външната реакция. На 11. XI. 1975 г. е провъзгласена Народна република Ангола.

Международният империализъм и южноафриканските расисти започват открита агресия срещу младата държава. С решителната подкрепа на СССР, който един от първите призна НРА, на Куба и на другите страни от социалистическата общност МПЛА организира отпор срещу интервенцията на империалистическите и расистките сили.

Държавен глава е президентът, който е също председател на Националното събрание на НРА и главнокомандуващ въоръжените сили на страната. Изпълнителната власт се осъществява от правителството начело с президента.

В Ангола са положени основите за развитие на държавен сектор. Национализирани са или са преминали под контрола на държавата (посредством работнически комисии) стотици индустриални предприятия. Установен е държавен монопол върху външната търговия, укрепва контролът върху вътрешната търговия. Национализирани са банките. През 1977 г. е въведена национална парична единица. Всички големи селскостопански предприятия са обявени за държавна собственост и се управляват с широкото участие на трудещите се.

На международната арена НРА заема последователно анти-империалистически позиции, развива сътрудничеството със социалистическата общност. През октомври 1976 г. бе подписан Договор за дружба и сътрудничество между СССР и НРА.

В Народна република Ангола действа еднопартийна система.

МПЛА — Партия на труда, е създадена през 1977 г. върху основата на Народното движение за освобождение на Ангола (МПЛА). Първият конгрес на МПЛА (декември 1977 г.) определя текущия етап на революцията като народнодемократичен, чиято задача е да бъдат създадени условия за преминаване към социалистическа революция. Конгресът решава движението да бъде преобразувано в МПЛА — Партия на труда, ръководеща се от марксистко-ленинската теория. Според устава «МПЛА — Партия на труда, е партия на работническата класа, която обединява в здрав съюз работниците, селяните, революционната интелигенция и другите трудещи се, предани на делото на пролетариата».

Организационен принцип за изграждането на партията е демократическият централизъм. Сега се формират ръководните органи: създадени са ЦК от 45 членове и 10 кандидат-членове, Политбюро от 11 членове и 3 кандидат-членове, Централна ревизионна комисия от 5 души. Продължава търсенето на оптимална структура на апарата на ЦК, в 17 провинции е завършено създаването на провинциални комитети на партията, формират се ръководни органи на партията във всички равнища на административно-териториалното деление. Създадени са повече от 1800 първични партийни организации по производствен принцип, както и младежка организация «Младежта на МПЛА». До юни 1980 г. в партията са приети около 20 000 души.

През декември 1979 г. председателят на МПЛА — Партия на труда, и президент на НРА Жозе Едуарду душ Сантуш, който бе на официално посещение в СССР, бе приет от генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев. Между МПЛА — Партия на труда, и КПСС са установени отношения на сътрудничество.

Африка

БЕНИН

(Народна република Бенин)

Държава в Западна Африка (до ноември 1975 г. Република Дахомей). Територия — 112,6 хил. кв. км. Население — 3,3 млн. души. Независимостта е провъзгласена през 1960 г. Вътрешнополитическото положение в страната беше неустойчиво, стоваха чести военни преврати. През октомври 1972 г. на власт идва прогресивна групировка от патриотично настроени военни начело с майор (днес подполковник) Матьо Кереку. През 1974 г. е провъзгласен курс за развитие на страната по пътя на социалистическа ориентация върху основата на принципите на научния социализъм.

Върховен законодателен орган на републиката е Националното революционно събрание. На общи избори през ноември 1979 г. за държавен глава и ръководител на правителството (Националния изпълнителен съвет) е избран Матьо Кереку.

ПАРТИЯ НА НАРОДНАТА РЕВОЛЮЦИЯ НА БЕНИН (ПНРБ) — управляваща и единствена политическа партия в страната. Създадена през ноември 1975 г. Декларацията за генералната линия и уставът, приети на извънреден конгрес през 1976 г., характеризират ПНРБ като авангардна партия на работническата класа и на всички трудещи се, ръководеща се от принципите на марксизма-ленинизма. Като най-близка цел се провъзгласява решаването на задачите на национално-демократичната революция, а като крайна цел — построяването на социалистическо общество.

Социалната база на партията са работниците, занаятчиите, селяните, войниците, представителите на прогресивната интелигенция. ПНРБ поддържа дружески връзки с национално-освободителните движения, с революционно-демократичните, комунистическите и работническите партии, вкл. и с КПСС.

I национален конгрес на ПНРБ (ноември 1979 г.) потвърди избрания от партията курс на социалистическа ориентация, начерта перспективите за икономическо и социално развитие на страната. Конгресът избра Централен комитет и Политбюро. За председател на ЦК на ПНРБ е преизбран М. Кереку (президент на НРБ). Централен орган на партията е в. «Еузу» («Революция»).

БОТСВАНА (Република Ботсвана)

Република в южната част на Африка. Т е р и т о р и я — 600,4 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — около 750 хил. души. До провъзгласяването на независимостта — на 30. IX. 1966 г. — протекторат на Великобритания — Бечуаналенд.

Държавен глава и ръководител на правителството е президентът. Законодателната власт принадлежи на президента и на Националното събрание, което включва 36 депутати; от тях 32 се избират на общи избори, а 4 се препоръчват от депутатите в Националното събрание.

Правителството на Ботсвана води курс на необвързване и развитие на сътрудничеството с всички страни. Има установени дипломатически отношения със СССР и други социалистически държави. Ботсвана е член на Организацията за африканско единство.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА БОТСВАНА (ДПБ) — управляваща от 1966 г., основана през януари 1962 г. Представява интересите на редица племенни вождове, на фермерите и на част от интелигенцията, ползва се с подкрепата на мнозинството от населението на страната. ДПБ е за укрепване на независимостта, за постигане на национално единство, за многоотраслово развитие на икономиката на страната, за коренио подобряване на образователната система и на подготовката на национални кадри; осъжда политиката на апартейд в ЮАР, води курс за разширяване на политическите и икономическите връзки с независимите африкански страни, оказва подкрепа на националноосвободителните движения.

На общите избори през октомври 1979 г. ДПБ увеличи представителството си в парламента от 27 на 29 места.

Висшият орган на ДПБ е националният конгрес, който се свиква на две години. На него се избира Национален изпълнителен комитет (6 души). Председател на партията е Кует Масире (президент на Ботсвана). Изпълнителен секретар — П. Балопи. Издава седмичника «Терисаньо» («Консултация»).

Африка

НАРОДНА ПАРТИЯ НА БОТСВАНА (НПБ) — основана през декември 1960 г. Ползва се с определена подкрепа на градското население. Заема панафрикански позиции. Има един представител в Националното събрание. Председател на НПБ — Ф. Матанте. Секретар — П. Пуднефатсхва. Издава седмичника «Маса» («Разсъмване»).

НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ НА БОТСВАНА (НФБ) — създаден през октомври 1963 г. Ползва се с определена подкрепа на местната интелигенция, учащите се и на редица племенни вождове, лява опозиционна партия.

Програмата на НФБ призовава да се обединят всички сили, борещи се срещу местната реакция и чуждия капитал, срещу неоколонизализма и апартейда, за укрепване на икономическата самостоятелност на страната, за промени в социалната и икономическата област, за прекратяване на всички връзки с расистите в ЮАР. На изборите през 1979 г. за партията гласуват около 43% от избирателите, но тя получава само 2 места в парламента. Председател на партията — К. Кома, генерален секретар — М. Мхонва.

Партия на независимостта на Ботсвана (ПНБ) — създадена през 1964 г., след като през 1962 г. от Народната партия на Ботсвана излиза лявото крило, оглавявано от генералния секретар М. Мпхо. Има подкрепата на определена част от работниците и интелигенцията. Както и НПБ, води курс, близък до политиката на управляващата партия. В Националното събрание не е представена. Председател — М. Мпхо, генерален секретар — И. Мокоби.

БРЯГ НА СЛОНОВАТА КОСТ

(Република Бряг на слоновата кост)

Държава на западния бряг на Африка Т е р и т о р и я — 322,5 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 6,7 млн. души (1979 г.). Национална независимост получава през 1960 г. и става република.

Законодателната власт в страната принадлежи на Националното събрание. Държавен глава и ръководител на пра-

вителството е президентът, който се избира за 5 години. Вътрешната политика на републиката е насочена към развитие на страната по капиталистически път и привличане на чужди, главно френски и американски капитали в икономиката. Външнополитическият курс на страната се определя от нейната ориентация към западните страни. През 1959 г. правителството на републиката, поддавайки се на антисъветска империалистическа провокация, прекъсна дипломатическите отношения със СССР. Бряг на слоновата кост е член на Организацията за африканско единство, асоцииран член на ЕЮ.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА БРЯГ НА СЛОНОВАТА КОСТ (ДП на БСК) — управляваща и единствена в страната, възникнала през 1947 г. като местна секция на РДА.¹ Във вътрешната политика мерките на ДП на БСК са насочени към защита на интересите на националната буржоазия и на едрите плантатори, към поощряване на чуждите инвестиции и забрана на опозицията срещу режима. Ръководителите на партията се обявяват за капиталистически път на развитие на страната.

Външнополитическият курс на ДП на БСК цели да се укрепят всестранно отношенията с капиталистическите страни и да се запазят тесни политически, икономически и военни връзки с Франция. В Организацията за африканско единство заема непоследователна позиция, обявява се за политика на «диалог» с расисткия режим на Южноафриканската република.

Всичките 147 места в парламента на страната принадлежат на депутати от ДП на БСК.

Организационно партията се изгражда според териториалния признак, има селски комитети (първични организации), обединени в подсекции. Формално цялото възрастно население на страната влиза в ДП на БСК.

---

¹ РДА — Африканско демократично обединение — прогресивна политическа организация във френските колонии в Тропическа Африка със секции в някои от тях; разпаднала се в резултат от реакционната разколническа дейност на ръководството на секцията в Бряг на слоновата кост.

Африка

Висши органи на партията — конгрес, Ръководен комитет (ЦК) от 100 членове и Политбюро (32 д.). VII конгрес (1980 г.) избира за председател на партията президента на страната Ф. Уфуе-Боани и премахва поста генерален секретар. Печатни органи на ДП на БСК — в. «Фратерните — матен» («Братство — утро») и в. «Фратерните — ебдо» («Братство — седмичник»).

БУРУНДИ

(Република Бурунди)

Държава в Централна Африка. Територия — 27,8 хил. кв. км. Население — 4,1 млн. души (1979 г.). До 1962 г. Бурунди влиза в състава на подопечната територия на ООН Руанда—Урунди, предадена под управлението на Белгия. На 1. VII. 1962 г. е провъзгласена независимостта. До 1966 г. е конституционна монархия. През 1966 г. в страната се извършва военен преврат, в резултат на който е свалена монархията и е установен републикански режим. В съответствие с конституцията от 1980 г. законодателната и изпълнителната власт принадлежат на ЦК на партията ЮПРОНА, на президента и на парламента на страната. Президентът е и министър-председател и назначава членовете на правителството.

Правителството се придържа към курс на развитие на националната икономика, поощрява създаването на държавни, смесени и кооперативни предприятия, води борба срещу феодалните елементи на село.

Република Бурунди участва в Движението на необвързаните страни, обявява се против колониализма, расизма и неоколониализма, стреми се да развива равноправни отношения с всички страни в света, особено в икономическото сътрудничество. Светският съюз поддържа дружески отношения с Бурунди, оказва съдействие при подготовката на национални кадри и в други области.

СЪЮЗ ЗА НАЦИОНАЛЕН ПРОГРЕС (ЮПРОНА) — партията е създадена през 1959 г. в условията на подем на националноосвободителното движение в страната, изиграва ръко-

водна роля за организирането на борбата на народните маси за независимост. През 1966 г. със специален декрет ЮПРОНА е провъзгласена за управляваща и единствена партия. През декември 1979 г. се провежда I конгрес, който приема харта (програма) и устав на партията, избрани са ЦК и Политбюро. В съответствие с програмните документи ЮПРОНА е масова партия, която «обединява прогресивните елементи на обществото и се опира на съюза между селяните, работниците и революционната интелигенция». Численост — повече от 800 хил. души.

ЮПРОНА се обявява за завършване на националнодемократичната революция, за ликвидиране на националното и социалното неравенство, за построяване на общество без експлоатация на човек от човека, за установяване и развитие на дружба и солидарност с всички революционни сили.

Партията се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. Висшият орган на партията — конгресът, избира ЦК и председател на партията. В нея влизат обществените организации: Революционна младеж на Рвагасоре, Съюз на жените в Бурунди, Съюз на трудещите се в Бурунди. Председател на партията — Жан-Батист Багаза (президент на страната). Генерален секретар — Е. Мвороха. Печатен орган — в. «Убумве» («Единство»).

ГАБОН

(Република Габон)

Държава в Екваториална Африка. Независимост получава през 1960 г. Територия — 267,6 хил. кв. км. Население — около 1,2 млн. души (1976 г.). Законодателната власт в републиката принадлежи на Националното събрание, което се избира на 5 години. Според конституцията от 1967 г. президентът се избира с общо гласуване на 7 години, той ръководи правителството. Габон е асоцииран член на ЕИО, член на АОЕ.

ГАБОНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГДП) — управляваща и единствена в страната. Създадена през 1968 г.

Африка

вместо партията Габонски демократически блок. Обединява цялото възрастно население. Изразява интересите на кръговете, които са за запазване на тесни връзки с капиталистическите страни.

Официална доктрина на ГДП е доктрината за «демократичен координиран прогресизъм», която предвижда развитие на страната по капиталистически път, поощрява участието на националния капитал в икономическото строителство, открива широко поле за дейност на империалистическите монополи.

На II извънреден конгрес (януари 1979 г.) е избран ЦК на партията от около 100 души. Според декларациите на габонските ръководители «от съществен орган ЦК трябва да се превърне в орган, направляващ вътрешната и външната политика на правителството». От своя страна Политбюро на ЦК «осъществява общ и постоянен контрол над дейността на държавните служби».

Външнополитическият курс на страната се характеризира с прозападна ориентация. Последният конгрес (II редовен) се състоя през ноември 1979 г. На него бе потвърдена предишната ориентация на развитие на страната. Генерален секретар на ГДП — Омар Бонго (президент на Габон).

ГАМБИЯ

(Република Гамбия)

Държава в Западна Африка. Територия — 11,3 хил. кв. км. Население — 568,5 хил. души (1978 г.). Независимостта е провъзгласена през 1965 г., република е от 1970 г. Законодателната власт се осъществява от Камара на представителите (еднокамарен парламент). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът (Д. К. Джавара). Правителството на Гамбия се обявява за развитие на частната инициатива, поощрява разгръщането на кооперативното движение в селското стопанство (в рамките на капиталистическите отношения). Във външната политика правителството следва курс на необвързаност, на укрепване отношенията със съседен Сенегал, с който има под-

писани споразумения за координиране въпросите на отбраната и външната политика и за развитието на басейна на р. Гамбия. Поддържа тесни връзки със западните страни и преди всичко с Великобритания.

На 1. II. 1982 г. е обявено обединяването на Гамбия и Сенегал в конфедерация Сенегамбия — с обща икономическа и валутна система, общи въоръжени сили и единна външна политика.

НАРОДНА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (НПП) — основана през 1959 г. (преди това се нарича Народна партия на протектората). Управляваща от 1966 г. Изразява интересите на заможните селяни, буржоазията и интелигенцията. В областта на вътрешната политика НПП се обявява за икономическа независимост на страната, като същевременно поощрява чуждестранните инвестиции в такива отрасли на икономиката като туризма, транспорта и др. Външнополитическата линия на ръководството на НПП е насочена към подкрепа на националноосвободителното движение в южната част на Африка, към запазване на тесни икономически и политически отношения със западните страни.

На парламентарните избори през 1977 г. НПП спечели 28 от 35-те места. Последният конгрес на НПП се състоя през май 1979 г.

Ръководител на партията (генерален секретар) — Д. К. Джавара. Политическата линия на НПП се изразява от правителствените вестници «Гамбия нюз бюлетин» («Бюлетин за новини в Гамбия») и «Гамбия еко» («Ехо от Гамбия»).

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ (ОП) — основана през 1951 г. Ползва се с подкрепата на интелигенцията в столицата (гр. Банжул), на търговците и на други слоеве от градското население, главно католици. Програмните постановки на партията във вътрешната и външната политика малко се различават от линията на управляващата НПП. На парламентарните избори през 1977 г. партията получава 2 места.

Ръководител на партията — П. С. Нджие.

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНИЯ КОНВЕНТ (ПНК) — основана през 1975 г. В партията влизат представители на ради-

Африка

кално настроената интелигенция и на младежта, на селяните и занаятчните, които настояват да се подобри положението на трудещите се и да се развива икономиката на затънтените селски райони. На изборите за парламент през 1977 г. ПНК получава 5 места.

Ръководител на партията — Шериф Мустафа Дмба.

Партия на националното освобождение (ПНО) — основана през 1975 г.

Ръководител на партията — Чаясин Папа Сека.

ГАНА

(Република Гана)

Държава в Западна Африка. Територия — 238,5 хил. кв. км. Население — 10,9 млн. души (1978 г.). Народът на Гана извоюва политическата си независимост през 1957 г. (преди това страната е британска колония, наречена Златен бряг). От 1960 г. е република, начело на която застава създадената от Кваме Нкрума Народна партия на конвента (НПК). В програмните документи НПК провъзгласява за своя цел изграждането на социалистическо общество. През 1966 г. прозападно настроени офицери извършват държавен преврат. Но след като не успява да реши сложните икономически и социални проблеми, през 1969 г. военната хунта предава властта на буржоазната Партия на прогреса, ръководена от стария противник на Кваме Нкрума К. Бусия.

След редица военни правителствени преврати през септември 1979 г. военните предават властта на победилата на изборите през юни 1979 г. Народна национална партия.

През ноември 1978 г. е премахната забраната за дейността на политическите партии. В Гана възникват повече от 30 партии. Политическият вододел между партиите е следването на политиката на К. Нкрума или на неговия противник К. Бусия.

На 12. XII. 1981 г. е извършен военен преврат. Управлението поема Временен съвет за национална отбрана с председател Джери Ролингс. Дейността на всички партии е забранена.

НАРОДНА НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ (ННП) — създадена в края на 1978 г. Обединява много привърженици на идеите на Кваме Нкрума: работници, селяни, прогресивна интелигенция и радикално настроени младежи. В партията влизат и представители на буржоазията, на чиновничеството, на националистически елементи.

ННП претендира да обединява всички национално-патриотични сили в страната и в своя манифест провъзгласява следната задача — да се ликвидира положението в икономиката, при което средствата за производство са съсредоточени в ръцете на неголяма група лица, да се гарантира на всички граждани правото на труд и на справедливо възнаграждение за извършената работа. Във външната политика ръководителите на ННП обещават да се придържат към курса на положителен неутралитет и необвързаност, да сътрудничат с партиите и правителствата на другите страни в борбата срещу империализма, колониализма, неоколониализма и всички форми на расова дискриминация.

От основаването на ННП в нея започва борба между консервативните елементи и радикалното крило или «младите нкрумовци», които са за коренни промени в икономическата и социалната структура на Гана, за развитие на страната по пътя на прогреса, против участието на империалистическите монополи в нейната икономика. В края на май 1980 г. в гр. Кумаси е свикан конгрес на ННП, който не успява да приеме програмни документи и да избере ръководни органи на партията. За да не допуснат разцепване на партията, консервативните ръководители на ННП разпускат Централния комитет, прекъсват конгреса и предават ръководството на партията на Х. Лиман (президент на Гана), на председателя на ННП Н. О. Беко III и на основателя на партията Имору Егала. Организационното и идеологическото състояние на ННП остава неопределено.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ ФРОНТ (СДФ) — партия, създадена през 1978 г. на базата на централното профсъюзно обединение — Конгрес на профсъюзите в Гана — и на отново възникналата Социалдемократическа партия на Гана. Идеологията на партията е смесца от трейдънионизъм и социалдемократически реформизъм. Провъзгласявайки за своя цел изграждането на Гана като силна и процъфтява-

Африка

ща социалистическа държава, ръководителите на СДФ не посочват пътищата за осъществяването на тази цел.

НАРОДЕН ФРОНТ (НФ) И ОБЕДИНЕН НАЦИОНАЛЕН КОНВЕНТ (ОНК) — създадени на базата на бившата буржоазна Партия на прогреса. Партиите открито се обявяват за капиталистически път на развитие на Гана.

ГВИНЕЯ

(Народнореволуционна република Гвинея)

Държава, разположена на западното крайбрежие на Африка. Територия — 246 хил. кв. км. Население — 5,7 млн. души (1980 г.). Бивша колония на Франция, провъзгласена за независима република на 2. X. 1958 г. От ноември 1978 г. страната се нарича Народнореволуционна република Гвинея (предишното название — Република Гвинея). Законодателната власт принадлежи на Националното събрание, изпълнителната — на президента и на правителството.

След извоюването на независимостта Гвинея провъзгласява курс за развитие на страната по некапиталистически път. С подкрепата на широките народни маси в Гвинея е реорганизиран държавният апарат, създадена е национална армия и са осъществени редица прогресивни социално-икономически промени. Ръководството на Гвинея си поставя задачата да укрепи държавния сектор в икономиката на страната, като същевременно допуска и дейност на чуждестранния капитал.

На международната арена Гвинея се придържа към принципа на необвързаност, подкрепя народите, борещи се за свобода и независимост, последователно се бори за укрепване на африканското единство върху антиимпериалистическа основа, развива отношенията си със социалистическите страни.

ПАРТИЯ-ДЪРЖАВА ГВИНЕЯ (ПДГ) — управляваща и единствена в страната. ПДГ е новото название, прието през 1978 г. на XI конгрес на Гвинейската демократическа партия (ГДП). ГДП възниква през май 1947 г. като местна секция на Африканското демократично обединение. В средата

на 50-те години става масова политическа организация. Под ръководството на ГДП гвинейският народ постига провъзгласяването на независимост. На референдум през 1958 г. той отхвърля френската проектоконституция, предвиждаща автономия на Гвинея в рамките на Френската общност.

ПДГ е революционно-демократическа партия, обединяваща работници, селяни, занаятчии, служещи и интелигенция. Ръководен принцип на ПДГ е демократическият централизъм.

Според устава на партията, приет на XI конгрес на ГДП през ноември 1978 г., за основни цели на ПДГ се провъзгласяват «освобождаването и пълната еманципация на африканските народи, утвърждаването на тяхната национална самобитност», «пълното и окончателно унищожаване на колониализма, неоколониализма, империализма и на всички други форми на експлоатация», «създаването на социалистическо общество в условията на социална справедливост, демократичен напредък и мир». Уставът предвижда в ръководните органи на партията да се избират лица, занимаващи се с частно-собственническа и търговска дейност.

XI конгрес на партията характеризира съвременния етап на развитие на Гвинея като етап на създаване на нова общественно-политическа структура, наречена «Партия-държава». Той одобрява сливането на държавните и партийните органи в единни държавно-партийни органи под името местни, районни и областни революционни власти. Това намира отражение в устава на ПДГ, съгласно който низовата организация на ПДГ е «местната революционна власт».

Висши органи на ПДГ са конгресът, Централният комитет и Политбюро на ПДГ. Между КПСС и ПДГ съществуват дружески отношения. Генерален секретар на ПДГ — Ахмед Сску Туре (президент на Гвинея). Печатен орган — в. «Ороля» («Достойнство»).

ГВИНЕЯ — БИСАУ

(Република Гвинея — Бисау)

Държава на западното крайбрежие на Африка. Територия — 36,1 хил. кв. км. Население — около 800 хил. души. Гвинея — Бисау е бивша португалска колония. В периода 1963 —

Африка

1974 г. в страната се разгръща въоръжена националноосвободителна борба, ръководена от Африканската партия за независимост на Гвинея и Островите Зелени нос (ПАИГК). След свалянето на фашисткия режим в Португалия през април 1974 г. националноосвободителната борба в Гвинея — Бисау навлиза в заключителната си фаза. През октомври 1974 г. Португалия признава Република Гвинея—Бисау (РГБ) и изтегля напълно войските си.

През ноември 1980 г. на власт идва Революционен съвет, оглавяван от бившия главен комисар (министър-председател) на Съвета на държавните комисари на РГБ Ж.-Б. Виейра. Създадено е правителство на републиката. Програмата на новото ръководство на РГБ предвижда «създаването на истински независима икономика», основаваща се на принципите на «националната революционна демокрация», а в областта на външната политика — продължаване на изработения по-рано курс.

След извоюването на независимостта страната тръгва по пътя на некапиталистическо развитие. Приет е закон за национализиране на всички земи, полезни изкопаеми, гори, транспортни и съобщителни средства. Държавата взема под свой контрол външната и вътрешната търговия, национализира банките и въвежда национална валута.

Външната политика на страната има антиимпериалистическа насоченост и се основава на принципите на необвързаност. Републиката подкрепя националноосвободителните движения, развива дружески връзки и всестранно сътрудничество със Съветския съюз и другите социалистически страни. Същевременно правителството води курс на развитие на отношенията с капиталистическите страни и преди всичко с бившата метрополия.

АФРИКАНСКА ПАРТИЯ ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА ГВИНЕЯ И ОСТРОВИТЕ ЗЕЛЕНИ НОС (ПАИГК) — създадена на 19. IX. 1956 г. в гр. Бисау от ръководителя на ПАИГК Амилкар Кабрал. През януари 1963 г. започва въоръжената борба срещу португалските колонизатори. ПАИГК се ползва с всестранната подкрепа и помощ на СССР и на другите социалистически страни.

За идеология на партията са обявени революционната демокрация и идеите на основателя на ПАИГК Амилкар

Кабрал. ПАИГК приема за основна задача създаването на национална икономка, политически независима материална база, повишаване жизненото равнище на народа. В програмните документи на партията политическата власт в републиката се определя като национално-революционна демокрация на трудовите слоеве от населението.

До ноемврийските събития в Република Гвинея — Бисау ПАИГК е единствената управляваща партия както в Република Гвинея — Бисау, така и в Република Острови Зелени нос. През януари 1981 г. в Република Острови Зелени нос е създадена Африканска партия за независимост на Островите Зелени нос (ПАИКВ). В Република Гвинея — Бисау партията продължава да действа с предишното си наименование — ПАИГК.

Крайната цел на ПАИГК е построяването на общество без експлоатация на човек от човека. Уставът определя ПАИГК като прогресивна авангардна партия, която обединява в редиците си на доброволни начала най-съзнателната и прогресивна част от трудовите маси. ПАИГК основава дейността си върху принципа на демократическия централизъм и колективното ръководство. Изгражда се по териториално-производствен принцип.

Ръководството на ПАИГК се обявява за всестранио развитие на дружбата и сътрудничеството със СССР и за укрепване на отношенията с КПСС. Висшите ръководни партийни органи, създадени в ПАИГК, са Висш съвет на въоръжената борба, Изпълнителен комитет на борбата и Постоянна комисия. През април 1978 г. с цел ПАИГК да осъществява по-действено ръководство на социалните и икономическите процеси, в РГБ са създадени национални съвети на ПАИГК и постоянни комиси.

Председател на Националния съвет на ПАИГК и на неговата Постоянна комисия (Политбюро) е Жоау Бернарду Виейра. Централен печатен орган на РГБ — в. «Но пинча» («Напред»), а теоретично списание — «Милитанте» («Активист»).

ГОРНА ВОЛТА (Република Горна Волта)

Държава в Западна Африка. Територия — 274,2 хил. кв. км. Население — 6,7 млн. души (1979 г.). Бивша френска колония. През 1960 г. става независима република. На власт идва партията Демократичен съюз на Горна Волта начело с М. Ямеого, който заема поста президент и ръководител на правителството. Докато той е на власт, в резултат на корупцията сред управляващата върхушка страната се оказва на ръба на икономическа катастрофа. През 1966 г. на власт идва военно правителство, което взема мерки за стабилизиране на икономическото положение. То разпуска Националното събрание и всички политически партии.

През 1970 г. в страната е възстановена многопартийната система и се провеждат избори за Национално събрание. Във връзка с изострянето на междупартийната борба през 1974 г. президентът С. Ламизана прекратява действието на конституцията, разпуска парламента, сформира и оглавява смесено военно-гражданско правителство. През 1977 г. чрез референдум е приета нова конституция, в съответствие с която в страната се разрешава дейността на три политически партии, а през 1978 г. се провеждат парламентарни и президентски избори. Поста президент на страната отново заема С. Ламизана.

В областта на вътрешната политика се води курс на развитие на частната инициатива и привличане на чуждестранни капитали. Заедно с това се взимат и някои мерки за укрепване на държавния сектор в икономиката. Икономическите трудности непрекъснато се увеличават, а това влияе съществено върху вътрешнополитическата обстановка.

През ноември 1980 г. в страната е извършен държавен преврат и на власт идва «Военен комитет за възстановяване и национален прогрес» начело с полковник Сейе Зербо. Прекратява се действието на конституцията от 1977 г. Националното събрание е разпуснато, дейността на политическите партии временно се прекратява.

На международната арена Горна Волта се придържа към принципите на необвързаност. Поддържа широки връзки с капиталистическите страни и преди всичко с бившата мет-

рополия, но заедно с това води курс на развитие на отношенията със социалистическите страни, обявява се против расизма и колониализма на африканския континент.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ НА ГОРНА ВОЛТА (РДВ—РДА) — новото название на най-влиятелната буржоазно-националистическа партия Демократичен съюз на Горна Волта (ЮДВ—РДА). То е прието от нея през март 1980 г. след сливането с двете партии — Партията на африканското прегрупиране и Националния съюз на независимите.

ЮДВ—РДА е създадена през 1958 г. на базата на съществуващата от 1947 г. местна секция на Африканското демократично обединение (РДА). Новата партия РДВ—РДА има 31 места в парламента. Нейни представители влизат в правителството на страната.

Във външната политика ръководството на партията се стреми към укрепване на връзките предимно със западните държави, като същевременно се обявява и за развитие на отношенията със социалистическите страни и за укрепване на позициите на африканските страни на международната арена. Председател на РДВ—РДА — Д. И. Кономбо. Генерален секретар — Жерар К. Уедраого.

НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ ЗА ЗАЩИТА НА ДЕМОКРАЦИЯТА (ЮНДД) — втора по големина буржоазно-националистическа партия в Горна Волта. Образувана е през 1977 г. от отцепила се част от партията ЮДВ—РДА. На парламентарните избори през 1978 г. получава 13 места в Националното събрание. На I конгрес на ЮНДД през януари 1980 г. е определена целта на партията — «да осигури участието на гражданите на Горна Волта в определяне стратегията на производството и справедливото разпределение в рамките на коригирания и контролиран либерализъм».

Генерален секретар на партията — Е. Зома.

ПРОГРЕСИВЕН ФРОНТ НА ГОРНА ВОЛТА (ФПВ) — политическа партия, обединяваща представители на интелгенцията, селяните и дребната буржоазия.

Образувана през ноември 1979 г. след сливането на партията Прогресивен съюз на Горна Волта с редица други политически партии и групировки.

Африка

Програмата на ФПВ, приета на I конгрес на партията (3—5. XI. 1979 г.), провъзгласява в областта на вътрешната политнка курс към икономическа независимост на страната и към демократични промени, а във външната политнка — курс на решителна борба срещу неоколоннализма и империализма и придържане към принципите на необвързаност. Генерален секретар на ФПВ — Ж. Ки-Зербо, политически секретар — Жозеф Уедраого.

ДЖИБУТИ

(Република Джibuти)

Държава в северозападната част на Африка, на брега на Аденския залив при входа на пролива Бабел Мандеб (до 1977 г. се нарича френска територия на афарите и исаките). Т е р и т о р и я — 22 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — около 250 хил. души (1979 г.). До провъзгласяването на републиката през юни 1977 г. е колония на Франция. Законодателната власт принадлежи на Националното събрание от 65 депутати. Изпълнителната власт притежават президентът и министър-председателят, който се назначава от него.

В икономическата област правителството на републиката поощрява «свободната инициатива», запазва тесни финансово-икономически връзки с Франция. Във външната политика е провъзгласен курс на необвързаност и сътрудничество с всички държави.

НАРОДНО ОБЕДИНЕНИЕ ЗА ПРОГРЕС (РПП) — политическа партия, създадена през март 1979 г. Формално е наследничка на бившата ръководна партия в страната — Африканска народна лига за независимост (ЛПАИ). Според замисъла на нейните ръководители РПП трябва да стане общонационална партия, обединяваща представителите на всички народности в страната. На нейния учредителен конгрес е избран Централен комитет от 125 души. По-късно от неговия състав са избрани Изпълнителен комитет (25 души) и 7 различни функционални комисии, назначени са членовете на Политбюро (12 души). Обаче процесът на организацион-

ното изграждане на РПП още не е завършен. Не е изработена програма на партията, в нейните редици бавно се включват нови членове.

Председател на партията — Хасан Гулед Аптидон (президент на републиката).

В Джибути освен РПП продължава формално да съществува още една партия — Национален съюз за независимост (юни). Един от нейните ръководители е Баркат Гурад Хамаду — министър-председател на страната.

ЕГИПЕТ

(Арабска република Египет)

Държава в Североизточна Африка и на Синайския полуостров в Азия. Територия — 1002 хиляди кв. км. Население — 41 млн. души (1979 г.). През 1922 г. Египет е обявен формално за независимо кралство.

През юли 1952 г. в резултат на антиимпериалистическата националнодемократична революция, извършена под ръководството на видния деец на прабското националноосвободително движение Г. А. Насър, реакционният монархически режим е свален. През 1953 г. Египет е провъзгласен за република.

В страната бяха осъществени, особено през 60-те години, дълбоки социално-икономически промени в интерес на трудещите се, бяха взети мерки за развитие на индустрията, селското стопанство и др. отрасли на националната икономика. Във външната политика Египет се придържаше към антиимпериалистически курс, оказваше подкрепа на националноосвободителните движения, водеше линия на всестранно укрепване на връзките с арабските страни и с държавите от социалистическата общност. През тези години широко се развиваха дружбата и сътрудничеството между Египет и Съветския съюз.

След смъртта на президента Насър (1970 г.) в страната се активизират реакционните сили, които успяват да установят контрол над вътрешната и външната политика. На международната арена режимът на Садат следва политиката на империалистическите и реакционните сили, скъсани са

Африка

отношенията със Съветския съюз и с другите държави от социалистическата общност. Със съдействието на САЩ Египет сключва сепаративни антиарабски сделки с израелския агресор и така нанася сериозна вреда на националните интереси на арабските народи.

След убийството А. Садат на 6. X. 1981 г. президент става Хосни Мубарак. Той продължава стария курс.

Държавен глава е президентът. Висш орган на законодателната власт е Народното събрание (392 депутати). След юлската революция през 1952 г. всички политически партии в страната са разпуснати. През втората половина на 70-те години са създадени отново редица политически партии.

ЕГИПЕТСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЕКП) — изразява интересите на трудещите се и на прогресивната интелгенция. Активно се бори за връщането на Египет към пътя на независимост и напредък, против предателската политика на сепаративни сделки и споразумения по близкоизточния проблем. ЕКП решително осъжда антисъветизма на режима на Садат, като подчертава, че тази линия на властите сериозно вреди на истинските интереси на египетския и на другите арабски народи. Партията действа в нелегалност. Властите не прекратяват опитите да я унищожат. Но въпреки всички трудности влиянието на ЕКП непрекъснато расте. През септември 1980 г. се състоя I конгрес на партията, който утвърди нейната програма и устава. В началото на 1980 г. в стремежа си да укрепи сътрудничеството си с всички национално-патриотични сили ЕКП заедно с насърсите, с представителите на религиозната и на независимата опозиция образува Египетски патриотичен фронт (ЕПФ) за борба срещу антинародната политика на египетското ръководство (генерален секретар — Саад Едди аш Шазли — бивш началник на генералния щаб на въоръжените сили на Египет).

Партията издава нелегален вестник «Ал Интисар» («Победа»). ЕКП поддържа отношения с другите комунистически и работнически партии.

СОЦИАЛЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (СЛП) — образувана през 1976—1977 г. като «дясна опозиция» срещу режима на Садат. Опира се на подкрепата на някои кръгове на национал-

ната буржоазия и буржоазната интелигенция и на част от служещите в държавния апарат. Влиянието ѝ е твърде ограничено. През 1978 г. СЛП приема предложението на партията на Садат да образуват «правителствена коалиция», през юли 1979 г. излиза от нея. На парламентарните избори през 1979 г. СЛП получава 3 места в Народното събрание.

Председател на СЛП — Мустафа Камел Мурад. Печатен орган — в. «Ал Ахрар» («Либерали»).

НАЦИОНАЛНОДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НДП) — управляваща, създадена през август 1978 г. вместо Арабската социалистическа партия, която не оправдава надеждите на режима на Садат. Ползва се с подкрепата на различни групи от буржоазията, забогатели от търгашески и спекулативни сделки, както и на висшите чиновници и едрите земевладелци. За да създадат илюзията, че НДП е «общонародна», «масова» организация, властите въвличат в нея по различни пътища представители и на други слоеве на египетското общество. Партията има 330 места в Народното събрание.

Председател на НДП — Хосни Мубарак.

Под контрола на партията са практически всички главни египетски вестници.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРЕСИВНА (ЛЯВА) ПАРТИЯ (НПП) — създадена през 1976—1977 г. Обединява демократичните и национално-патриотичните сили в Египет — на съристи, марксистки, юнионисти, представители на лявомюсюлманските и либерално-демократичните кръгове. НПП решително отхвърля вътрешно- и външнополитическия курс на управляващия режим, защитава националните интереси на египетския народ, отстоява принципите и целите на юлската революция през 1952 г., настоява за демократизиране на политическия живот в страната. Партията се бори активно против сепаративната кемпейндска сделка с Израел, против въвличането на Египет в орбитата на империалистическата и сионистката политика. НПП смята за необходимо Египет да укрепва връзките си с всички сили на мира, независимостта и прогреса, да развива дружба и сътрудничество със Съветския съюз и с другите държави от социалистическата общност. Партията има голям авторитет и влияние в страната и в арабския свят.

Африка

I конгрес на НПП (април 1980 г.) утвърди програма и устав на партията. НПП действа в сложни условия. Въпреки че партията е в легална опозиция, властите постоянно подлагат нейните активисти и привърженици на репресии и преследвания. НПП е принудена да прекрати издаването на свой вестник. Депутатите на НПП са отстранени от Народното събрание.

Генерален секретар на НПП — Халед Мохиедин — виден политически и обществен деец на Египет, един от активните участници и ръководители на юлската революция през 1952 г.

ПАРТИЯ «НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ» (ПНФ) — обединява патриотично настроените представители на интелигенцията, националната буржоазия и другите социални слоеве. Обявява се против антинародната политика на управляващия режим. Сътрудничи с НПП.

НОВА ПАРТИЯ УАФД — създадена в началото на 1978 г. от активисти и привърженици на ръководната политическа партия в дореволюционен Египет «УАФД» и смята се за нейна наследничка. През юни 1978 г. партията заяви, че се саморазпуска в знак на протест против антидемократичните действия на властите. Нейните привърженици не взимат активно участие в политическия живот на Египет, но въпреки това запазват позициите си като една от влиятелните опозиционни сили в страната. Те се обявяват за създаване режим на буржоазна демокрация в Египет по западен образец, за по-уравновесена външна политика, за «въвеждане на ред» в икономиката, защитават интересите на националния капитал, чиито позиции са измествани от чужди монополи.

Ръководител на Нова партия УАФД — Фуад Сираг Еддин, бивш генерален секретар на «УАФД».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (СПТ) — образувана в края на 1978 г. Състои се главно от представители на либерално настроената интелигенция, средната и дребната буржоазия. Създадена на базата на съществуващата в дореволюционния период организация «Млад Египет». Критикува много аспекти от дейността на властите — техните антидемократични мерки, политиката на сближаване с ционист-

кото ръководство на Израел и т. н. Партията е представена в Народното събрание от 34 депутати.

Председател на СПТ — Ибрахим Шукри. Печатен орган — в. «Аш шааб» («Народ»).

В страната на полулегална и нелегална основа действуват редица религиозно-политически организации — «Мюсюлмански Сратя» и др.

ЕТИОПИЯ

(Социалистическа Етиопия)

Държава в Североизточна Африка. Територия — 1221,9 хил. кв. км. Население — 29,7 млн. души. След свалянето на императора Хайле Селасие I (12. IX. 1974 г.) за колективен държавен глава с всички функции на законодателната власт е провъзгласен Временният военен административен съвет (ВВАС). Той се състои от военнослужещи със средни и низши чинове, избрани от въоръжените сили на страната през първите месеци на етиопската националнодемократична революция. ВВАС отменя императорската конституция и провъзгласява намерението да построи в Етиопия народнодемократична република. От септември 1975 г. страната се нарича Социалистическа Етиопия. Изпълнителната власт принадлежи на Временно военно правителство в лицето на Министерския съвет.

Основният политически документ на етиопската революция е Програмата на етиопската националнодемократична революция, приета от ВВАС на 20. IV. 1976 г. В програмата се предвижда да бъдат ликвидирани последиците от феодализма, империалистическото господство и бюрократизма на стария държавен апарат, определят се задачите за създаване на социално-икономически предпоставки за полагане основите на бъдещото социалистическо общество.

В страната са национализирани главните индустриални и търговски предприятия, банки и др. финансови учреждения, природните богатства, външната търговия, провъзгласено е социално, национално и религиозно равенство на всички граждани. В селските райони цялата земя е национализирана и

Африка

раздадена безплатно на селяните (не повече от 10 ха на семейство). Започнато е осъществяването на широка програма за постепенно коопериране на селското стопанство, за създаване на държавни ферми, производствени, потребителски и други кооперативи.

През юли 1975 г. са национализирани градските земи и частни жилищни сгради. През декември 1976 г. е обнародван нов закон за труда, който за пръв път в историята на страната гарантира на работниците и служещите правото на труд, определя 8-часов работен ден, минимална заплата и платен годишен отпуск. В страната са създадени обединения на селяните и градските жители, които заедно с производствените задачи изпълняват функциите на местни органи на властта, завършено е формирането на младежки и женски организации, реорганизирани са профсъюзите.

На международната арена Социалистическа Етиопия води антиимпериалистически курс, последователно подкрепя борбата на народите за национално освобождаване, обявява се против расизма и колониализма, от принципи позици критикува експанзионистичната и хегемонистична линия на Пекин. Етиопия развива и укрепва всестранно сътрудничество със Съветския съюз и другите социалистически страни.

КОМИСИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА ПАРТИЯ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ В ЕТИОПИЯ (КОПТЕ) — създадена с декрет на ВВАС на 18. XII. 1979 г. Сега в страната се извършва значителна работа за създаване на управляваща партия, основана на принципите на научния социализъм. Като обединява основните прогресивни сили в страната, по своята структура, цели и положение в системата на държавните органи КОПТЕ фактически е основа на създаваната партия. Задачите на комисията са: да ръководи работата по организирането на авангардна партия на трудещите се, разпространяването и пропагандирането на марксистко-ленинските идеи, политическото и идеологическото възпитание на трудещите се. На базата на доклада на председателя на КОПТЕ Менгисту Хайле Мариам I конгрес на Комисията за организиране на партия на трудещите се в Етиопия (юни 1980 г.) прие решение, в което се одобрява ролята на КОПТЕ като политически ръководител. На конгреса е утвърден съставът на ЦК и на Изпълнителния комитет, приети са редица инструкции, регули-

ращи работата на комисията, връчени са първите членски книжки на КОПТЕ.

Ръководни органи на КОПТЕ — председател, конгрес, Централен комитет, Изпълнителен комитет, провинциални, областни и районни комитети и комитети на първичните организации. Председателят на ВВАС, който същевременно е и председател на КОПТЕ, притежава широки пълномощия, благодарение на които могат да бъдат създадени необходимите условия за изпълнение на задачите на КОПТЕ.

Председател на КОПТЕ е Менгисту Хайле Мариам (председател на ВВАС и министър-председател от февруари 1977 г.). Печатен орган на ЦК на КОПТЕ — в. «Серто адер» («Трудещ се»), излиза на амхарски език.

ЗАИР

(Република Заир)

Държава в Екваториална Африка. Територия — 234,5 хиляди кв. км. Население — 25,8 млн. души (1979 г.). Република Заир (бившо «белгийско» Конго) става независима през 1960 г. След убийството на първия министър-председател П. Лумумба от агенти на империалистическите кръгове и на вътрешната реакция (януари 1961 г.) в страната се разгръща въоръжено въстаническо движение. То е смазано с помощта на империалистическите държави. Борбата за власт между различните политически групировки завършва през ноември 1965 г. с военен преврат, подготвен с участието на империалистическата агентура. Президент става генерал Мобуту. През 1977 и 1978 г. в провинция Шаба се подновяват въстаническите действия. Те са потушени с непосредственото участие на военни подразделения от Белгия, Франция, Мароко и някои други страни.

Заир е република. Държавният глава — президентът, ръководи дейността на Националния законодателен съвет (парламента) и на Националния изпълнителен съвет (правителството).

В основата на външната политика е залегнал стремежът на заирските управляващи кръгове да залазят тесни връзки с

Африка

империалистическите държави. На територията на страната има военни бази на страните от НАТО.

НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ НА РЕВОЛЮЦИЯТА (НДР) — управляваща и единствена партия в страната, създадена от президента Мобуту през 1967 г. НДР официално е провъзгласено за «върховна институция на нацията». Партийните органи са едновременно и държавни. Изразява интересите на компрадорската и бюрократичната буржоазия и на десно-националистическите кръгове. Във външната политика НДР се ръководи от принципите на «позитивен неутрализъм», зачитане на «истинския суверенитет» на всички държави, обявява се за единство на африканските страни и за пълно освобождаване на африканския континент.

През 1977 г. се състоя II конгрес на НДР. Конгресът бе принуден да констатира провала на начертаните по-рано планове за икономическо развитие, спадане на производството и рязко влошаване материалното положение на народните маси. Същевременно налице е прекомерно забогатяване на «заирската буржоазия» и на висшето звено на партийния апарат. Издигнат е «планът Мобуту», който предвижда мерки за развитие на транспорта, селското стопанство, минно-рудните отрасли, както и реформа на държавния апарат. Конгресът решава планът да се осъществява със съдействието на Международния капаутен фонд, на Международната банка за възстановяване и развитие и на нови външни заемни. Дадени са нови привилегии на частния местен и чуждестранен капитал. В документите на конгреса се оценява положително разширяването на намесата на западните държави в работите на африканските страни.

НДР практически обединява в редиците си цялото възрастно население на страната. Партийните членове се делят на две категории: «присъединили се към партията» и «активисти на партията». Организационно се изгражда според териториалния принцип, върху основата на строг централизъм. Висша партийна инстанция е председателят на партията, след него идват Политбюро, Централният комитет, конгресът на партията (парламентът и правителството също се смятат за органи на партията).

Председател — основателят на партията Мобуту Сесе Секо.

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ НА КОНГО (ФНОК) — създаден през 1967 г. от офицери от заирската армия, настроени опозиционно спрямо режима на Мобуту. Фронтът действа нелегално, обявява се за свалянето на Мобуту и за установяване на демократичен режим в страната. Неговите основни сили и особено създадените от него военни подразделения са извън границите на Заир.

Председател на фронта — генерал Н. Мбумба.

ЗАМБИЯ

(Република Замбия)

Държава в южната част на Африка. Територия — 752,6 хил. кв. км. Население — 5,5 млн. души (1978 г.). Замбия постига независимост на 24. X. 1964 г. Държавен глава и ръководител на изпълнителната власт е президентът. Законодателен орган — еднокамарно Национално събрание.

Правителството на републиката води курс за укрепване на политическата и икономическата независимост. Установен е държавен контрол над главните чуждестранни компании, действащи в промишлеността и търговията. Заедно с мерките за създаване на държавен сектор се поощрява националната частна инициатива. Външната политика на Замбия има антиимпериалистическа насоченост, базира се върху принципите на необвързаност. Като една от «фронтните» държави Замбия подкрепя борбата на народите на Намибия и ЮАР срещу колониализма, расизма и апартейда.

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНАТА НЕЗАВИСИМОСТ (ЮНИП) — основана през октомври 1959 г. на базата на забранената от английските колонизатори партия Африкански национален съюз на Замбия (1958—март 1959 г.). Ръководи борбата на народа срещу колониалното господство. От провъзгласяването на независимостта на Замбия е управляваща. От 1972 г. след въвеждането на еднопартийна система е единствената политическа партия в страната.

Партията обединява в редиците си селяни, работници, пред-

Африка

ставители на националната интелигенция и на буржоазията. За крайна цел ЮНИП провъзгласява построяването на «хуманистично общество» в Замбия. Основните принципи на това общество са формулирани в програмния документ — манифеста «Хуманизъм в Замбия», чиято първа част е публикувана през 1967 г., а втората — през 1974 г. В устава на ЮНИП (1978 г.) се казва: «Главна задача на партията е осъществяването на победоносен преход от капитализъм към хуманнзъм посредством социализма като средство за изкореняване на империализма, колониализма, неоколониализма, фашизма и расизма, от една страна, и на мизерията, глада, неграмотността, болестите, престъпността и експлоатацията на човек от човека — от друга.» Като важна крачка към създаването на хуманистично общество се провъзгласява предаването на основните средства за производство и разпределение под контрола на държавата. Партията отделя голямо внимание на укрепването на националното единство. Ръководната роля на ЮНИП е утвърдена в конституцията на Замбия.

Партията се изгражда по териториално-производствен принцип. Висши органи на ЮНИП са Генералната конференция (свиква се веднъж на 5 години), Националният съвет (свиква се веднъж годишно) и Централният комитет. Председател на ЮНИП е Кенет Д. Каунда (президент на републиката). Генерален секретар — Хъмфри Мулемба. Печатен орган — в. «Таймс ъв Замбия».

ЗАПАДНА САХАРА

Бившо колониално владение на Испания (т. нар. Испанска Сахара), разположено в Северозападна Африка на крайбрежието на Атлантическия океан. Територия — 266 хил. кв. км. Състои се от две области — Сагия ел Хамра и Рио де Оро (Уед ед Дахаб). Население — около 80 хил. души (1975 г.).

След подписването на испанско-мароканско-мавританското споразумение в Мадрид на 14. XI. 1975 г. Мароко и Мавритания, позовавайки се на своите «исторически права», изпращат войски в Западна Сахара. На 26. II. 1976 г. Испания обявява предаването на административните функции спря-

мо тази територия на Мароко и Мауритания. През август 1979 г. Мароко едностранно присъединява и южната част на Западна Сахара. През ноември 1979 г. XXXIV сесия на Общото събрание на ООН приема резолюция, в която се признава «неотменимото право на народа на Западна Сахара на самоопределение и независимост». В резолюцията се съдържа призив към Мароко «да сложи край на окупацията на тази територия» и се препоръчва фронтът ПОЛИСАРИО, «единственият законен представител на народа на Западна Сахара, да взема пълно участие във всички усилия за справедливо, трайно и окончателно политическо разрешаване на въпроса за Западна Сахара».

През септември 1980 г. специалният комитет на ОАЕ призовава да се прекрати огънят в Западна Сахара и ОАЕ с помощта на ООН да проведе референдум с цел самоопределение то на Западна Сахара.

НАРОДЕН ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА САГИЯ ЕЛ ХАМРА И РИО ДЕ ОРО (Фронтът ПОЛИСАРИО) е националноосвободително движение, ръководещо борбата за независимост на Западна Сахара. Създаден е през май 1973 г. Води военни действия срещу испанските колонизатори. На 28. XII. 1975 г. е създаден Временен сахарски национален съвет (ВСНС). На 27. II. 1976 г. ВСНС и Фронтът ПОЛИСАРИО (ФП) провъзгласяват образуването на Сахарската арабска демократична република (САДР), която е призната от около 40 държави, включително от 26 членки на ОАЕ. На 5. III. 1976 г. е обявено създаването на правителство на САДР начело с министър-председателя Мохамед Ламин Улд Лхмед. Третият конгрес на ФП (август 1976 г.) приема конституция на САДР, национална програма и политически манифест, избира ръководни органи на Фронта и на САДР. В програмните документи се предвижда да бъде постигната пълна независимост на Западна Сахара, да се укрепи националната икономика, да се ликвидират всички форми на експлоатация и да бъдат извършени прогресивни социално-икономически промени. Във външнополитическата област ФП се обявява за широко международно сътрудничество върху основата на принципите на мирно съвместно съществуване, в подкрепа на народите, борещи се срещу колониализма, империализма и апартейда. Ръководни органи на Фронта —

Африка

Изпълнителен комитет и Политбюро. Изпълнителният комитет има функции на Съвет на революционното командване (СРК), който според конституцията е висшият държавен орган на САДР. СРК назначава членовете на правителството. Законодателната власт в САДР принадлежи на заменилия ВСНС Сахарски национален съвет, в който влизат ръководителите на Фронта, племенни вождове и патротични дейци.

IV конгрес на Фронта (септември 1978 г.) приема решение да се прекратят едностранно военните действия срещу Мавритания, което довежда до подписване на споразумение между Мавритания и Фронта през август 1979 г. Фронтът ПОЛИСАРИО, който се ползва с всеобщата подкрепа на Алжир и Либия, е признат от повечето националноосвободителни движения, от много политически партии и обществени организации в света за единствения законен представител на народа на Западна Сахара.

Председател на Изпълнителния комитет на Фронта, генерален секретар на Фронта ПОЛИСАРИО и председател на СРК на САДР е Мохамед Абделазиз.

Фронтът издава седмичник на френски език «Льо Саара либр» («Свободна Сахара»).

ЗИМБАБВЕ

(Република Зимбабве)

Държава в южната част на Африка. Територия — 390,6 хил. кв. км. Население — 6,9 млн. души (1978 г.), от тях африканци — 6,6 млн. и лица от европейски произход — 260 хил. души.

В края на XIX в. е завладяна от Англия. Наречена е Южна Родезия. През 1923 г. получава статут на «самоуправляваща се» колония. През 1965 г. управляващата групировка на Я. Смит с мълчаливото съгласие на Великобритания едностранно обявява «независимостта» на Родезия и установява в страната расистки режим на бялото малцинство. Световната общност не признава тази «независимост» и продължава да смята Родезия за английска колония. В страната се разгръща въоръжена освободителна борба. Опитът на империа-

листите и расистите да разрешат родезийския проблем чрез създаване на марионетно африканско правителство (1979 г.) не успява. През 1980 г. в страната се произвеждат общи избори, в които побеждават национално-патриотичните сили. На 18. IV. 1980 г. е провъзгласена независима Република Зимбабве (африканското название на страната).

Зимбабве е парламентарна република. Държавен глава е президентът. Законодателната власт принадлежи на парламента, който се състои от Камара на събрание (100 депутати, от които 20 се избират от бялото население и 80 — от африканците) и Сенат. Орган на изпълнителната власт е правителството, оглавявано от министър-председател.

Правителството на Зимбабве поема курс към укрепване на политическата и икономическата независимост и се придържа към принципите на необвързаност.

АФРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ НА ЗИМБАБВЕ (ЗАНУ) — партия, основана на 8. VIII. 1963 г. след излизането на група политически дейци начело с Н. Ситоле от Съюза на африканския народ Зимбабве (ЗАПУ). Тя поставя искането за независимост на Родезия, като властта бъде предадена на африканското мнозинство в съответствие с избирателния принцип «едни човек — едни глас». През август 1964 г. партията е забранена, а много от нейните ръководители са репресирани. От 1966 г. до 1979 г. води въоръжена освободителна борба. През 1976 г. в партията се извършва смяна на ръководството и нейн ръководител става Р. Мугабе. През октомври 1976 г. заедно със Съюза на африканския народ Зимбабве образува Патриотичния фронт Зимбабве, който бе признат от Организацията за африканско единство за единствения законен представител на народа Зимбабве. В периода 1976—1979 г. в състава на обща делегация на Патриотичния фронт партията участва в преговори за политическо разрешаване на родезийския проблем.

На парламентарните избори през февруари 1980 г. партията се явява с наименованието ЗАНУ (ПФ) и получава 57 от 80-те места, определени за африканци. Партията заема ръководна позиция в коалиционното правителство. В своите програмни постановки ЗАНУ поставя задачата частният сектор постепенно да бъде ограничен и икономиката на страната да се преустрои върху социалистически начала.

Африка

Ръководни органи — Централен комитет и Национален изпълнителен комитет. Председател на ЗАНУ — Р. Мугабе (министър-председател). Печатен орган — «Зимбабве нюз» («Новини от Зимбабве»).

ОБЕДИНЕН АФРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ — многобройна африканска групировка. Сформирана е през 1977 г. под контрола на расистките власти, които я противопоставят на Патриотичния фронт и я използват за създаване на неоколониален режим в страната. След организирания от Я. Смит изборен фарс през април 1979 г. е обявена за «управляваща партия». В изборите през 1980 г. претърпява съкрушително поражение, като получава само 3 места в парламента. Председател — епископ А. Музорева.

СЪЮЗ НА АФРИКАНСКИЯ НАРОД ЗИМБАБВЕ (ЗАПУ) — партия, основана през декември 1961 г., присмичка на Африканския национален конгрес на Южна Африка (създаден през 1957 г. и забранен през 1959 г.) и на Националнодемократическата партия (създадена през 1960 г. и забранена през 1961 г.). Обявява се за национална независимост и за власт на африканското мнозинство в Родезия. През 1962 г. партията е забранена, а много нейни ръководители са репресирани. Води въоръжена борба срещу расисткия режим. През 1976 г. заедно със ЗАНУ влиза в Патриотичния фронт на Зимбабве. В състава на обща делегация на фронта участва в преговорите за политическо уреждане на проблема в Родезия (1976—1979 г.).

Програмата на ЗАПУ поставя за задача развитието на страната по пътя на прогресивни социално-икономически промени. В изборите през 1980 г. партията участва под названието Патриотичен фронт. Тя получава 20 места в парламента.

Ръководни органи — Централен комитет и Национален изпълнителен комитет. Председател на ЗАПУ — Дж. Нкомо. Печатни органи — «Зимбабве ревю» и «Зимбабве пийпълз войс» («Гласът на народа Зимбабве»).

ФРОНТ НА ЗИМБАБВЕ — образуван през 1962 г. на базата на няколко расистки партии под названието Родезийски фронт. През периода 1962—1979 г. е на власт, като води

курс за запазване и укрепване господството на бялото малцинство, на засилване на расовата дискриминация и задушаване на националноосвободителното движение. Има 20 места в парламента, запазени за лица от европейски произход. Ръководител — Я. Смит.

КАМЕРУН

(Обединена република Камерун)

Държава в Западна Африка. Получава независимост през 1960 г. Територия — 475,4 хил. кв. км. Население — 7,8 млн. души (1978 г.). През май 1972 г. във Федерална република Камерун е проведен референдум, на който е одобрена нова конституция. Тя премахва федералното устройство на страната и провъзгласява Камерун за единна държава.

Във вътрешната политика управляващите кръгове на Камерун се обявяват за укрепване единството на камерунската нация и за развитие на страната върху базата на «планиран либерализъм» в икономиката, който поощрява дейността на чуждестранния капитал, а също така и националната инициатива и отрежда на държавата регулираща роля. На международната арена правителството води политика на не-обвързаност, осъжда колониализма и расизма, обявява се за развитие на отношенията с всички държави, като се ориентира предимно към връзки със западните държави. Камерун е член на Организацията за африканско единство и асоцииран член на ЕИО.

КАМЕРУНСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ (КНС) — управляваща и единствена партия в страната. Образувана е през септември 1966 г. на основата на Камерунския съюз, към който се присъединяват някои други политически организации. КНС обединява представители на чиновничеството, служещите, средната, сдрата и бюрократичната буржоазия, търговците, селяните. В основни линии изразява интересите на развиващата се буржоазия и на камерунския елит.

Идологическата концепция на партията отрича класовата

Африка

борба като «нанасяща вреда на общите интереси» и проповядва «надкласово» национално единство.

III конгрес на КНС (февруари 1980 г.) отделя първостепенно значение на въпросите, свързани с икономическото положение на страната, и посочва за основна задача в партийната работа превръщането на КНС в ръководна сила на обществото, в авангардна партия. В областта на международните отношения е потвърдена принадлежността на Камерун към принципите на независимост, необвързаност, сътрудничество и африканска солидарност. Осъждат се колониализмът, расизмът, политиката на апартейд. Конгресът призовава да продължи да се укрепва националното единство. На конгреса е избран Централен комитет от 63 души.

Висш орган на партията е конгресът, който избира Политбюро начело с национален председател. В периода между конгресите може да се свика Националният съвет, в който влизат членовете на Политбюро, на правителството, депутати в парламента и представители на секциите. Първичните организации се създават по териториален принцип и са обединени в подсекции, които в рамките на даден департамент образуват секция на КНС. Национален председател на КНС — Амаду Ахиджо (президент на Камерун). Печатен орган — в. «Юните» («Единство»).

КЕНИЯ

(Република Кения)

Държава в Източна Африка. Територия — 582,6 хил. кв. км. Население — 15,3 млн. души (1979 г.). Получава независимост през 1963 г.

През май 1963 г. след победа в изборите за Национално събрание партията Африкански национален съюз на Кения (КАНУ) образува първото африканско правителство начело с Джомо Кениата. През декември 1964 г. Кения е провъзгласена за република. Висш законодателен орган е Националното събрание. Висш изпълнителен орган — Министерският съвет. Държавен глава и ръководител на правителството е президентът.

Правителството на Кения води курс на капиталистическо развитие, поощрява притока на чуждестранен капитал и развитието на частната инициатива. В областта на външната политика официално провъзгласява принципа на необвързаност, но на практика се ориентира към западните капиталистически държави. Кения е член на Организацията за африканско единство.

АФРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ НА КЕНИЯ (КАНУ) — единствената официална партия. КАНУ е създадена през март 1960 г. като преемничка на масовата политическа организация Африкански съюз на Кения, обединяващ по това време върху основата на антиколониални лозунги няколко десетки малки политически организации, партии, племенни обединения, представляващи интересите на африканската интелигенция, на дребната и средната буржоазия, както и на някои слоеве от работническата класа и селяните.

В първите си програмни документи КАНУ се обявява не само за постигане на политическа и икономическа независимост, но и за изграждане впоследствие на «Африканска демократична социалистическа Кения». Обаче с идването на КАНУ на власт неговото ръководство се отказва от провъзгласените по-рано политически принципи и започва да поощрява развитието на капиталистически отношения в страната. Възникналите върху тази основа сериозни разногласия вътре в КАНУ довеждат до разцепление на партията. Бившият вицепрезидент на страната и на КАНУ О. Одиंगा и редица радикално настроени политически дейци излизат от партията и през 1966 г. създават политическата организация Съюз на народа на Кения (КПУ). През октомври 1969 г. КПУ е забранена, а нейните ръководители са арестувани. По-късно те са освободени, но без право да участвуват активно в политическия живот на страната.

Партията се изгражда по териториален принцип. Във всеки административен район на страната са създадени местни партийни организации, ръководени от районни изпълнителни комитети. При местните организации са създадени женски и младежки секции. Членството може да бъде индивидуално, колективно и пожизнено. Висш орган на КАНУ е общонационалната конференция, която се свиква съгласно устава един път в годината (на практика по-рядко). Тя избри-

Африка

ра национални ръководители на партията: председател, зам.-председател, генерален секретар и др. Политическото ръководство се осъществява от Ръководния съвет на КАНУ, а в периода между неговите сесии, които се свикват на всеки три месеца — от Националния изпълнителен комитет, който се събира всеки месец. Постоянен работен орган е Националният секретариат.

Председател на КАНУ е Даниел Арап Мой (президент на Кения).

КОМОРСКИ ОСТРОВИ

(Федеративна ислямска република Коморски острови)

Държава в Мозамбикския пролив на Индийския океан. Включва островите Гранд Комор, Анжуан, Майота, Мохели и редица малки островчета. Обща територия — 2,2 хил. кв. км. Население — 344 хил. души (1976 г.). От 1961 г. Коморите са отвъдморска територия на Франция. През 1968 г. получават право на вътрешно самоуправление. На 6. VII. 1975 г. Камарата на депутатите на Коморите обявява независимостта на островите. Франция признава независимостта само на три острова — Гранд Комор, Анжуан и Мохели — и запазва управлението си над остров Майота.

През април 1977 г. по решение на властите всички политически партии и организации на Коморите са разпуснати. През май 1978 г. в страната е извършен преврат от чуждестранни наемници. Президент на Коморските острови става Ахмед Абдалах. Подписани са споразумения с Франция за военно, икономическо, финансово и техническо сътрудничество.

ЕДИНЕН НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ НА КОМОРСКИТЕ ОСТРОВИ — коалиция от няколко политически организации, които се обявяват срещу проимпериалистическия режим на президента А. Абдалах и настояват да бъде отменено френското управление на остров Майота.

Председател — Нурдин Мфауме. Генерален секретар — Саад Али.

ПАРТИЯ ЗА ДЕМОКРАТИЧНО ОБЕДИНЕНИЕ НА МАЙОТА — създадена в края на 1978 г. Обявява се за «социална справедливост, демократично изразяване на мненията и за национално присъединяване към Коморските острови». Водач — Камил Бехева.

КОНГО

(Народна република Конго, НРК)

Държава в Екваториална Африка. Територия — 342 хил. кв. км. Население — 1,4 млн. души. Независимостта на Конго — бивша френска колония — е провъзгласена през 1960 г. През 1963 г. в резултат от борбата на трудещите се маси под ръководството на профсъюзите е свален неоколониалният режим. Новото ръководство на Конго обявява, че ще води страната по некапиталистически път на развитие.

Осъществяват се прогресивни социално-икономически преобразования за укрепване на народнодемократичния строй, за създаване на държавен сектор в икономиката и за превръщането му в ефикасно оръжие за изтласкване на чуждите монополи и за подем на националната икономика. НРК подкрепя активно националноосвободителните движения, бори се против намесата на империалистическите държави в работите на африканските народи, за укрепване на разведряването, за разоръжаване, мир и сигурност на народите. Успешно се развиват дружеските отношения между НРК и страните от социалистическата общност, на първо място със Съветския съюз.

КОНГОАНСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (КПТ) — управляваща и единствена партия в страната. Създадена е през 1969 г. на базата на лявото крило на Националното революционно движение, което е на власт от 1964 г. В устава на КПТ се подчертава, че тя е авангардна организация на конгоанските трудещи се, която се опира на «работниците, селяните военнослужещите и революционната интелигенция, водещи решително борба за пълно освобождение и за изграждане

Африка

общество на научния социализъм». В дейността си партията възнамерява «твърдо да следва принципа на съчетаване на всеобщата истина на марксизма-ленинизма с практиката на конгоанската революция и да се бори против всички прояви на догматизъм и ревизионизъм».

КПТ води борба за завършване «етапа на национално-демократичната народна революция», през който трябва да се укрепи революционно-демократичният строй, и да бъдат създадени условия за независима национална икономика. Партията е принудена да води трудна борба за утвърждаване на социалистическата ориентация в развитието на страната. Причината е преди всичко в упоритата съпротива на вътрешната и външната реакция, както и в определени недостатъци в дейността на самата партия. На III извънреден конгрес на КПТ (март 1979 г.) завършва идейният и организационен разгром на десноопортюнистичната фракционна групировка начело с генерал Ж. Йомби-Опанго, станал ръководител на партията и президент на страната през 1977 г. след убийството на президента М. Нгуаби.

Конгресът отправя призив за по-решителна борба срещу бюрократичната буржоазия, за разширяване на прогресивните преобразования. Утвърдена е програма от мерки за преодоляване на финансовите и икономическите трудности, потвърден е курсът за развитие на всеобхватни другарски връзки с КПСС и с другите комунистически и работнически партии.

КПТ обединява в редните си около 7 хил. души. Работниците и служещите са 54,5% от партийните членове, революционната интелигенция — 21,5%, селяните — 14,5%, офицерите и войниците — 9,5%. Партията се изгражда по териториално-производствен принцип, на основата на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът, който избира Централен комитет и Политбюро.

Председател на ЦК на КПТ — Дени Сасу-Нгесо (президент на страната). Централен орган — в. «Етумба» («Борба»).

ЛЕСОТО

(Кралство Лесото)

Държава в южната част на Африка, анклав в ЮАР. Територия — 30,2 хил. кв. км. Население — 1,2 млн. души (1978 г.). Конституционна монархия, членка на Британската общност на нациите. Лесото е член на Организацията за африканско единство. Независимостта на Лесото (бивша Базутоленд) е обявена на 4. X. 1966 г. Законодателната власт принадлежи на краля, изпълнителната — на правителството.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЛЕСОТО (КПЛ) — основана на 5. V. 1962 г. на учредителен конгрес, който приема програма и устав и избира ръководни органи на партията.

За непосредствена задача на партията е провъзгласена борбата за независимост на Базутоленд. Партията приема курс за сътрудничество с другите национални патриотични сили. През февруари 1970 г. КПЛ е забранена и оттогава се намира в нелегалност.

През 1980 г. е публикуван проект за нова програма на КПЛ. Партията си поставя за главна задача създаването на «единен фронт на патриотичните сили на народа базуто за борба за укрепване на държавния суверенитет, за икономическа независимост, за установяване на революционно-демократична власт на работниците и селяните и за напредък по пътя на социалистическата ориентация на развитието».

Като критикува вътрешната политика на управляващата партия, КПЛ одобрява стремента на правителството на Националната партия на Базутоленд да се избави от политическата и икономическата зависимост от ЮАР, неговата борба против апартейда и осъждането на плановете за създаване на «съзвездие» от държави в Африканския Юг, установяването на връзки със социалистическите страни.

Социална база на партията са работниците и селяните. Постепенно расте и влиянието ѝ сред интелигенцията и учащите се. Висш орган е конгресът, който избира ЦК. Партията развива дейност в профсъюзите и в другите обществени организации.

Африка

Делегация на КПЛ участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва през 1969 г. КПЛ поддържа дружески отношения с КПСС. Председател на партията — Р. Матжи. Генерален секретар — Дж. Кена.

НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ НА БАЗУТО (НПБ) — създадена през 1959 г. След идването ѝ на власт през 1965 г. сътрудничеството на правителството на НПБ с ЮАР предизвиква народното недоволство и на изборите през 1970 г. мнозинството от гласовете получава опозиционната Партия на конгреса на Базуто. Правителството отказва да признае резултатите от изборите, анулира ги и разпуска парламента.

До известна степен положението в Лесото се нормализира през 1973 г. след създаването на Временно национално събрание, в което са представени основните партии в страната. Към края на 70-те години под влиянието на положителните промени на континента и като се съобразява с исканията на широките народни маси правителството на НПБ променя политиката си, заема по-самостоятелна позиция спрямо ЮАР и укрепва връзките с прогресивните държави на континента. На 1. II. 1980 г. са установени дипломатически отношения със СССР. Тези стъпки издигат авторитета на Лесото на международната арена.

Численост на НПБ — около 50 хил. души. Ръководител — Леабуа Джонатан (министър-председател на Лесото). Генерален секретар — А. Мохале (министър на образованието, спорта и културата). Печатни органи: «Мочочоно» («Комета») и «Лесото уикли» («Седмичник на Лесото»).

ПАРТИЯ НА КОНГРЕСА НА БАЗУТО (ПКБ) — създадена през 1959 г. на базата на организирания през 1952 г. Африкански конгрес на Базутоленд (АКБ), масово движение, ръководено от дребната буржоазия. ПКБ се обявява срещу расовата дискриминация и включването на Базутоленд в ЮАР, настоява за самоопределение, което ѝ спечелва голям авторитет в страната.

В началото на 60-те години ПКБ застава на позициите на антикомунизма и реакционния национализъм. Поради разцепление ПКБ загубва масовия си характер, което става причина за отслабване на освободителното движение и довежда

до поражение на партията в изборите през 1965 г. По-късно ПКБ успява да възстанови популярността си сред народа, критикувайки правителството.

След неуспешен опит за държавен преврат (началото на 1974 г.) ръководителите на ПКБ емигрират от страната. Партията се разцепва на три фракции.

ПАРТИЯ НА СВОБОДАТА «МАРЕМАТЛУ» — основана през 1962 г. в резултат от обединяването на Партията за свобода на Базутоленд и партията «Марематлу». Обявява се за разширяване на прерогативите на монарха. Численост — 3 хил. души. Председател — Е. Лиане. Генерален секретар — Б. М. Какетла. Издава в. «Мохаване» («Воин»).

ОБЕДИНЕНА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЛЕСОТО — основана през 1969 г. Дребнобуржоазна по характер, поддържа политиката на управляващата партия НПБ и влиза в правителството. Числеността на партията е около 100 души. Ръководител — Ч. Мофели (министър на водното стопанство, енергетиката и миннорудната промишленост). Генерален секретар — В. Лепума.

ЛИБЕРИЯ

(Република Либерия)

Държава в Западна Африка. Територия — 111,4 хил. кв. км. Население — 1,8 млн. души. Създадена през 1847 г. от бивши роби, преселили се от Америка. Те не се сливат с местното население, а го подчиняват на своята власт и се превръщат в привилегирован слой. Отношенията между американо-либерийците и мнозинството от коренното население получават характер на социален конфликт.

Вътрешната политика на правителството е насочена към укрепване на капиталистическите отношения. Всички ключови позиции в икономиката принадлежат на чуждестранния монополистичен капитал, главно американски. Външната политика, ориентирана към САЩ, допуска установяването на контакти със социалистическите страни и подкрепа на

Африка

националноосвободителните движения в Африканския Юг.

На 12. IV. 1980 г. войници и младши офицери от националната гвардия извършват държавен преврат, при който са убити президентът на страната У. Толбърт и редица други военни и държавни дейци. В страната е създаден Народен съвет за спасение. Председателят на НСС Самюъл Доу е държавен глава и ръководител на правителството на Либерия.

ПАРТИЯ НА ИСТИНСКИТЕ ВИГИ (ПИВ) — основана през 1869 г. На власт е от 1878 г. до 1980 г. Изразява интересите на американо-либерийския елит и на върхушката на родово-племенната аристокрация. Идеологията на партията, както заявяват нейните ръководители, е «хуманният капитализъм». ПИВ стои на позициите на антикомунизма. В областта на вътрешната политика Партията на истинските виги провъзгласява «политика на обединяване» и «политика на отворените врати». «Политиката на обединяване» предвижда някои мерки за сближаване на американо-либерийците с коренното население на страната и за привличането му към ограничено участие в политическия и икономическия живот. Външнополитическият курс на ПИВ е ориентиран към тесен съюз със западните страни и участие в регионалните африкански икономически организации (ЕКОВАС, съюз на реката Мано и др.).

След държавния преврат на 12. IV. 1980 г. ръководителите на ПИВ са арестувани. Централен орган — в. «Лайбриън ейдж» («Либерийски век»).

НАРОДНА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (НПП) — създадена през 1975 г. от либерийски студенти, учащи се в САЩ, под наименованието Прогресивен съюз на Либерия (ПАЛ). През 1978 г. ПАЛ пренася дейността си в Либерия и в края на 1979 г. е образувана НПП. Нейната численост, според ръководството, е 20 хил. души. Програмата на НПП още не е разработена, но нейните водачи провъзгласяват за своя идеология «африканския социализъм», настояват за демократизиране на политическия живот в страната и за независима икономическа политика.

През март 1980 г. всички ръководители и много активисти на НПП са арестувани, а партията е официално забранена. След преврата на 12. IV. 1980 г. арестуваните членове на

НПП са освободени. В новото правителство на Либерия НПП получава четири поста.

Председател на НПП — Габриел Матюс (министър на външните работи).

МАВРИЦИЙ

Островна държава в западната част на Индийския океан. Територия — 2,1 хил. кв. км. Население — 890,5 хил. души (1978 г.). До обявяването на независимостта на 12. III. 1968 г. е колония на Великобритания. Формално държавен глава е английската кралица, представлявана от генералгубернатор. Законодателната власт принадлежи на Законодателното събрание, а изпълнителната — на Министерския съвет.

Мавриций е член на Организацията за африканско единство и асоцииран член на ЕИО.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (ЛП) — създадена през 1936 г. на базата на профсъюзното движение по образец на английската Лейбъристка партия. Опира се на дребната и средната буржоазия, на определена част от работниците в захарните плантации и в заводите (главно представители на индийската общност, представляващи 52% от населението на страната).

В следвоенните години ЛП възглавява движението на народа на Мавриций за независимост, спечелвайки подкрепата на широки слоеве от населението. Тя идва на власт след победа в общите избори през 1967 г. След получаването на независимост ЛП провъзгласява курс към развитие на националните ресурси и местната промишленост, осигуряване на работа за населението, всестранно развитие на селското стопанство, подобряване на образователната система, медицинското обслужване и социалното осигуряване. През 1969 г. ЛП образува заедно със Социалдемократическата партия и с Мюсюлманския комитет за действие коалиционно правителство, което взема курс към капиталистическо развитие на страната. Народното недоволство от политиката на ЛП довежда до поражението ѝ в общите избори

Африка

през 1976 г., когато тя получава едва 28 от 70-те места в парламента и остава на власт само благодарение на коалицията със Социалдемократическата партия.

Във външната политика ЛП води курс на необвързаност, обявява се за развитие на отношенията със социалистическите страни. Същевременно се разширяват икономическите и политическите връзки със западните страни, главно с Англия и Франция.

Висш орган на партията е конгресът, който се свиква ежегодно. Ръководител на ЛП — Сивусагур Рамгулам (министър-председател). Председател на ЛП — Дж. Дейвид. Печатен орган — в. «Аванс» («Напред»).

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СДП) — изразява интересите на сдрите френско-маврицийски плантатори, на притежателите на захарни заводи и на креолската буржоазия. Ползва се с подкрепата на католическата църква. Стремни се към тесен съюз със западните държави и към безпрепятствен приток на чужди капитали в икономиката на страната, изказва се за развитие на търговията с ЮАР и поддържа политиката на «диалог» с нея.

В страната ръководството на СДП води политика на задушаване масовата борба на трудещите се за техните права, стреми се да бъдат създадени най-благоприятни условия за частната инициатива. На изборите през 1976 г. партията получава 8 места в парламента (за нея гласуват 17% от избирателите). За да не я допуснат на власт, партията Маврицийско боево движение, ЛП и СДП образуват коалиция и имат в Събраниято мнозинство с 2 гласа.

Ръководител на партията — Гастано Дювал. Председател — Дев Хурнам.

МАВРИЦИЙСКО БОЕВО ДВИЖЕНИЕ (МММ) — създадено през 1969 г. Обединява широки слоеве от трудещите се и младежта от различни етнически групи, представители на интелигенцията и на дребните чиновници. Ползва се с подкрепата на редица големи профсъюзи.

В програмата на МММ се посочва, че главната задача на партията е «извеждането на страната от сегашния застой и насочването ѝ към развитие и истински социализъм», включително въвеждане на ред в икономиката и ликвидиране на

основните причини за нейната неустойчивост, национализиране на големите предприятия и банки, аграрна реформа, борба с инфлацията и разширяване на заетостта, а също демократизиране на правосъдието и разпускане на политическата полиция, реформа в образованието и здравеопазването и други прогресивни промени. В областта на външната политика партията се обявява за курс на необвързаност, поставя задачата да се намали едностранната ориентация на Мавриций и да започне сближаване със социалистическите и с прогресивните развиващи се страни, изисква демилитаризиране на Индийския океан, връщане на остров Диего Гарсия и намаляване връзките с ЮАР.

Прогресивните искания на партията ѝ спечелват широката подкрепа на масите. Обезпокоено от нарастването на популярността на МММ, правителството на ЛП въвежда извънредно положение и арестува редица ръководители на партията. Въпреки това на общите избори през 1976 г. МММ получава голямата част от гласовете и има 34 места от 70-те в Законодателното събрание. Напоследък се увеличава влиянието на партията в профсъюзите и в другите масови организации, сред младежта, особено сред безработните, включително сред индийските, мюсюлманските и креолските общности. Числеността на МММ е над 40 хил. души.

Висш орган — Национално събрание на делегатите — конгрес на партията, който се свиква веднъж годишно. Първият конгрес на МММ се състоя през 1976 г. Начело на МММ стои Национален изпълнителен комитет и Политбюро от 10 души. Генерален секретар — Пол Беранже. Председател — А. Джугиот (лидер на парламентарната опозиция). Печатен орган — в. «Милитан» («Борец»).

МЮСЮЛМАНСКИ КОМИТЕТ ЗА ДЕЙСТВИЕ (МКД) — създаден през 1958 г. Представява интересите на едрата и средната мюсюлманска буржоазия и на лицата от индийски и пакистански произход. На изборите през 1976 г. МКД влиза в блок с ЛП и СДП. Представен е в Законодателното събрание и влиза в състава на коалиционното правителство. Ръководител на партията — А. Р. Мохамед. Председател — Р. Бандан.

Демократичен съюз на Мавриций (ДСМ) — създаден през ноември 1970 г. след излизане на лявото крило от Социал-

Африка

демократическата партия. Бори се за демократични промени в страната.

Независим прогресивен блок — опозиционна партия, създадена през 1958 г. Опира се на дребната буроазия от индийски произход. Ръководител на партията — Р. Джита. Председател — Г. Гангарам.

МАДАГАСКАР

(Демократична република Мадагаскар, ДРМ)

Държава на остров Мадагаскар и околните малки острови в Индийския океан край югоизточното крайбрежие на Африка. Територия — 597 хил. кв. км. Население — 9,1 млн. души (1977 г.). В края на ХІХ в. Мадагаскар попада под колониална зависимост от Франция. След дълга и упорита борба за национално освобождение през 1958 г. получава статут на автономна република в рамките на Френската общност. През 1960 г. е провъзгласен за независима република.

Държавен глава е президентът, който едновременно е и главнокомандуващ въоръжените сили и председател на Върховния революционен съвет. Законодателната власт осъществява Националното народно събрание.

Във вътрешната политика правителството на ДРМ води курс на радикална намеса на държавата в социално-икономическите процеси. Основните отрасли на икономиката са национализирани. На международната арена ДРМ подкрепя всички прогресивни сили, борещи се за социално и национално освобождение, участва активно в Движението на необвързаните страни, развива отношения на дружба и сътрудничество със социалистическите страни.

Според конституцията (1975 г.) ръководна политическа сила на малгашкото общество е Националният фронт за защита на революцията (НФЗР), създаден през декември 1976 г., който обединява в политически партии, поддържащи Хартата на малгашката социалистическа революция. Дейността на политическите партии и организации извън НФЗР е забранена.

АВАНГАРД НА МАЛГАШКАТА РЕВОЛЮЦИЯ (АРЕМА) — партия, основана от президента на ДРМ Д. Рацирака през 1976 г. Ползва се с голямо политическо влияние в страната и има най-много места в парламента (112 от 137), във Върховния революционен съвет и в правителството. В дейността си АРЕМА се ръководи от Хартата на малгашката социалистическа революция. АРЕМА има устав. За основен принцип на организационното изграждане на партията се провъзгласява демократическият централизъм. Висш орган на АРЕМА са конгресът (още не е свикан), Централният комитет и Изпълнителното бюро. Генерален секретар на АРЕМА — Дидие Рацирака (президент на ДРМ). Официален орган — в. «Атрика» («Борба»).

КОНГРЕС НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА МАДАГАСКАР — ДЕМОКРАТИЧЕН КОМИТЕТ ЗА ПОДКРЕПА НА ХАРТАТА НА МАЛГАШКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ (АКФМ-КДРСМ) — влиятелна революционно-демократическа партия, основана през 1958 г. Втората част от названието приема през 1976 г. АКФМ-КДРСМ обединява представители на селяните, работниците, интелигенцията, дребните служещи и търговците. През 1962 г. III конгрес на АКФМ провъзгласява за идеологическа доктрина на партията научния социализъм. В АКФМ влиза групата на малгашките марксистни «Имунгу ваувау», която има ръководна роля в партията. АКФМ е представена във Върховния революционен съвет, в Националното народно събрание и в правителството на ДРМ. АКФМ активно подкрепя прогресивния курс и антикапиталистическата ориентация на правителството. Редица от най-важните програмни искания на партията, които имат широката подкрепа на малгашките трудещи се, са включени в Хартата на малгашката социалистическа революция. Партията се бори последователно против империализма, неоколоннализма, расизма и апартейда, за мир и сигурност на народите. Редовният IX конгрес на АКФМ-КДРСМ, който се състоя през август 1980 г., потвърди курса за развитие на ДРМ по пътя на социалистическата ориентация, към задълбочаване на дружбата и сътрудничеството със СССР и другите социалистически страни.

АКФМ-КДРСМ има програма и устав. В партията членуват над 30 000 души. Висши органи на партията — конгресът, Национално бюро и Политбюро.

А ф р и к а

Председател на партията — Р. Андриаманджату. Генерален секретар — Ж. Рабесахала. Официален печатен орган — в. «Имунгу ваувау».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ «НАЦИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА МАДАГАСКАР» (В. С. МОНИМА) — образувана през септември 1977 г. след разцеплението на партията МОНИМА, чието екстремистко крило начело с ръководителя на МОНИМА М. Дзауна отказва да подкрепи Хартата на малгашката социалистическа революция и излиза от НФЗР, като минава в нелегалност. В. С. МОНИМА запазва две трети от членовете на бившата партия МОНИМА. Нейната социална база са селската и градската беднота от южната част на страната, селяни, занаятчии и дребни търговци. В. С. МОНИМА се обявява за пълно национализиране на чуждата частна собственост, за коопериране на селското стопанство, за планова икономика и за разширяване правата на трудещите се в управлението на производството. Във външната политика В. С. МОНИМА се солидаризира с всички антиимпериалистически сили и е за сътрудничество със социалистическите страни и с комунистическите и работническите партии. В страната се стреми към тясно сътрудничество с партията АКФМ.

Председател на Националното бюро на партията — Дзауна Реманиндри. Печатен орган — в. «Фитувиан-цараанга» («Класово равенство»).

СЪЮЗ НА ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИТЕ В МАДАГАСКАР (ЮДЕКМА) — образуван през 1969 г. Изразява интересите на известна част от трудещите се — католици. В парламента партията ЮДЕКМА е представена от двама депутати. Обявява се за тясно сътрудничество между партните, влизаци в НФЗР.

Председател на Националното бюро на партията — С. Н. Андриамурасата. Печатен орган — в. «Фнарахамнаса» («Сътрудничество»).

Движение за национално единство (Вундзи) — партия, образувана през 1973 г. Отразява интересите на дребната и на част от средната буржоазия, стои на трайбалистички позиции. В националното народно събрание е представена от 7 депутати.

Председател на партията — Ж. Разанабахини Марудзама.

Партия «Борци за власт на малките хора» и «Борци в защита на революцията» (МФМ—МФТ) — образувана през 1972 г. Отразява настроенята на най-екстремистките слоеве от населението. Социален състав — неголяма част от селяните и инскоплатените работници. Нерядко дейността на МФМ—МФТ е един от дестабилизиращите фактори в съвременния живот на страната. В парламента не е представена.

Председател на партията — Манандафи Ракутушириана. Печатен орган — в. «Ндау» («Напред»).

МАЛАВИ

Държава в Централна Африка, президентска република. Територия — 119,3 хил. кв. км. Население — 5,6 млн. души (1977 г.). Независимостта е провъзгласена на 6. VII. 1964 г. Държавен глава и ръководител на правителството е президентът, който се избира на 5 години. Висш законодателен орган — еднокамарно Национално събрание. Право да го разпусне или да продължава неговия срок има държавният глава.

Малави е член на Организацията за африканско единство.

ПАРТИЯ НА КОНГРЕСА НА МАЛАВИ (ПКМ) — управляваща от 1964 г. Създадена на 30. IX. 1959 г. на базата на забранения от английските колоннални власти Африкански конгрес на Нясаленд, съществувал от 1944 г.

ПКМ се обявява за развитие на страната по капиталистически път, поощрява частната инициатива, създава благоприятни условия за чуждестранните капиталовложения. Във външната политика води курс на тясно политическо и икономическо сътрудничество със западните страни и преди всичко с ЮАР и Англия, подкрепя плановете за създаване на «съзвездие» от страните от южната част на континента под егидата на расистите. Смазват се всякакви действия против политиката на правителството на ПКМ.

Цялата власт на ПКМ е в ръцете на нейния пожизнен председател Хастингс К. Банда (пожизнен президент на Малави). Генерален секретар — Е. Мупузи. Печатен орган — в. «Малави пюз» («Новини от Малави»).

Африка

ЛЕСОМА — СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ЛИГА НА МАЛАВИ — основана през 1975 г., нелегална. За крайна цел провъзгласява преустройството на обществото върху основата на научния социализъм, намаляването и ликвидирането на зависимостта на националната икономика от чуждия капитал, национализирането на основните предприятия, поощрява развитието на кооперации в селското стопанство и е за скъсване на връзките с ЮАР.

Партията има влияние сред работниците, включително сред работниците от жпн транспорта. Подкрепят я редица африкански страни. ЛЕСОМА е призната и от Африканския национален конгрес на ЮАР, от Патриотичния фронт на Зимбабве и от СУАПО (Намбия). В партията членуват около 15 хил. души. Председател на ЛЕСОМА — А. Мпакати. Издава в. «Кучансо» («Ново разсъмване»).

МАЛИ

(Република Мали)

Държава в Западна Африка. Територия — 1204 хил. кв.км. Население — 6,8 млн. души (1979 г.). До провъзгласяването на независимостта през 1960 г. Мали (т. нар. «Френски Судан») е френска колония. През първите години на независимостта в страната са осъществени редица социално-икономически промени с антиимпериалистическа и антикапиталистическа насоченост. През 1968 г. в резултат от държавен преврат на власт идват военни, които издигат програма за «национално помирение и възстановяване на националната икономика». През юни 1974 г. е приета нова конституция. През 1979 г. в страната е възстановено парламентарното управление. Правителството на Мали се стреми да укрепи икономическата независимост и да развие държавния сектор в икономиката.

Мали е активен член на Движението на необвързаните страни, обявява се против расизма, неокOLONИализма, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за дружески отношения със страните от социалистическата общност.

ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ НА МАЛИЙСКИЯ НАРОД (ДСМН) — управляваща и единствена партия в страната. Учредителният конгрес се състоя през март 1979 г. Утвърдени са програма и устав на партията, избрани са ръководни органи. В програмните документи се дава отрицателна оценка на капитализма и се излагат предимствата на социалистическия строй. Обаче се твърди, че в момента лозунгите за изграждане на социализъм са неприемливи за условията на страната.

ДСМН си поставя за цел да бъде изградена «държава на националната демокрация и да бъде създадена национална независима планирана икономика», да се разширява и укрепва държавният сектор, а също се поощрява смесеният и националният частен капитал. Дейността на чуждестранния капитал се допуска само в рамките на държавния план за развитие на икономиката. Предвижда се селяните да бъдат кооперирани на базата на традиционната селска община. Ще се оказва подкрепа и на индивидуалните стопанства.

ДСМН смята, че трябва непременно да подкрепя борещите се за независимост народи, борбата за мирно съвместно съществуване, за мир и международна сигурност, за установяване на нов международен икономически ред. ДСМН е за установяване на партийни връзки с всички прогресивни партии и с управляващите партии на социалистическите страни. Уставът на ДСМН утвърждава демократическия централизъм за основен принцип на организационното изграждане на партията. В партията се приемат всички възрастни граждани. Партийните организации се създават според административно-териториалното деление на страната. Ръководни органи: Национален съвет, Централно изпълнително бюро.

Генерален секретар на ДСМН — генерал Муса Траоре (президент на страната). Централен орган — в. «Есор» («Поддем»).

МАРОКО

(Кралство Мароко)

Разположено в Северозападна Африка. Територия — 445,5 хил. кв. км. Население — около 20 млн. души (1980 г.). Мароканският народ постига независимост през

Африка

1956 г. През същата година са отменени международният режим в Танжер и протекторатът над бившата испанска зона в Северно Мароко. През 1958 г. е възстановен суверенитетът над територията Тарфая, през 1959 г. — над територията Ифни. Позовавайки се на «историческите си права», Мароко присъединява бившата испанска колония Западна Сахара (през 1976 г. — нейната северна част, а през август 1979 г. — и южната), чието бъдеще подлежи на регулиране съгласно решенията на ООН и на ОАЕ.

Мароко е конституционна монархия. Според конституцията от 1972 г. кралят е държавен глава и върховен главнокомандуващ, той назначава и сваля правителството. Висш законодателен орган — Камарата на представителите.

След двата опита за държавен преврат (юли 1971 г. и август 1972 г.) и въоръжените бунтове на екстремистки елементи (март 1973 г.) крал Хасан II обявява мерки за т. нар «мароканизиране на икономиката», за национализиране на земите, принадлежащи на чужденци, и за «демократизиране» на режима. Страната преживява остри социално-икономическа криза.

На международната арена Мароко води политика на неутралитет, развива всестранни връзки със САЩ, Франция и други западни страни. Мароко е член на Арабската лига и на Организацията за африканско единство. Поддържа дружески връзки със СССР и с другите социалистически страни.

«НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ НА НЕЗАВИСИМИТЕ» (НСН) — водеща проправителствена групировка, оформила се като партия през октомври 1978 г. Обединява привърженици на монархическия режим. Изразява интересите на представителите на деловите кръгове, на ръководното звено от държавния апарат и на част от интелигенцията. Обявява се за запазване на конституционната монархия, за мароканизация на икономиката, за индустриализация, за ограничаване на едрата собственост върху земята, за контрол над цените. Привърженик е на присъединяването на Западна Сахара и на част от Алжир към Мароко. По въпроса за разрешаването на близкосточния проблем подкрепя решенията на общоарабското съвещание на високо равнище в Рабат през 1974 г., осъжда кемпдейвидските споразумения. Обявява се за развитие на сътрудничеството на Мароко както със Запада,

така и със Съветския съюз и другите социалистически страни. Ръководни органи на партията — Централен комитет (ЦК) и Изпълнително бюро.

Председател на НСН — Ахмед Осман (през периода 1972—1977 г. — министър-председател). Печатни органи — в. «Ал Мисак ал уатани» («Национален пакт») на арабски, и «Ал-Магриб» («Магриб») на френски език.

«НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ СИЛИ» (НСНС) — опозиционна дребнобуржоазна партия, стояща на антиимпериалистически позиции. Съюзът е създаден през 1959 г. след излизането на радикалното крило от «Истиклял». Ръководителите на НСНС издигат лозунги за борба срещу феодализма и режима на еднолично управление, за свободни парламентарни избори. Продължителната липса на ясна организационна структура, устав и програма, както и репресиите срещу активисти на НСНС отслабват партията. През лятото на 1972 г. НСНС се разцепва на две групировки: казablancaкская (всъщност НСНС) и рабатска (през 1974 г. се оформя като партията ССНС).

НСНС отразява интересите на дребната и средната буржоазия, на част от работниците, селяните и прогресивната интелигенция; свързан е с най-голямото профсъюзно обединение — Марокански съюз на труда (МСТ).

На III конгрес (1974 г.) НСНС приема програма, избира ръководни органи на партията — ЦК и национална административна комисия. В програмата се говори за борба за построяване на «социалистическо общество» в страната чрез ликвидиране на експлоатацията и национализиране на ключовите отрасли на икономиката, за аграрни преобразования и за справедливо разпределяне на националния доход. Партията не участва в парламентарните избори през 1977 г. Обявява се за широко сътрудничество на Мароко с всички страни, за справедливо уреждане на близкостоящия проблем. По въпроса за Западна Сахара заема съдържани позиции. Генерален секретар на НСНС — Абдала Ибрахим.

ПАРТИЯ НА НЕЗАВИСИМОСТТА («ИСТИКЛЯЛ») — буржоазно-националистическа. Основана през 1943 г. Изиграва значителна роля в борбата за независимост на Мароко. През 1959 г. от партията се отцепва радикалното ядро, което об-

Африка

разува НСНС. Обеднява представители на едрата и средната буржоазия, едни земевладелци, част от работниците, селяните и интелигенцията. През периода 1962—1977 г. партията е в опозиция. На изборите през 1977 г. получава 21,6% от гласовете. Има 49 места в парламента и 8 в правителството. «Истиклял» е привърженичка на конституционната монархия и парламентаризма. Подчертава верността си към исляма и отрича класовата борба. В програмите, одобрени на IX (1974 г.) и на X (1978 г.) конгрес на партията, се съдържат искания за «мароканизация» на икономиката, за индустриализация, за национализиране на банките, застрахователните компании и транспорта, за «справедливо разпределяне на земята» и т. н. Като се стреми да запази влиянието си сред масите, «Истиклял» издига лозунги за «народна власт», за «социална демокрация и справедливост», за «работническо самоуправление», «земята на онези, които я обработват», и т. н. По много международни въпроси стои на антиимпериалистически позиции. Подкрепя борбата на арабските народи против империализма и ционизма, обявява се за сътрудничество на Мароко с капиталистическите и социалистическите страни, със страните от Азия и Африка. По въпроса за границите има крайно националистически позиции. Под влиянието на партията се намират «Общият съюз на мароканските трудещи се», «Общият съюз на мароканските студенти», «Истиклялска младеж», както и женската организация «Истиклял». Ръководни органи на партията — Национален съвет, Централен комитет (ЦК) и Изпълнителен комитет.

Генерален секретар — Мохамед Бусета. Печатни органи — в. «Ал Алам» («Знаме») на арабски и «Опшион» («Мнение») — на френски език.

ПАРТИЯ НА ПРОГРЕСА И СОЦИАЛИЗМА (ППС) — създадена и легализирана през август 1974 г. като приемничка на Мароканската комунистическа партия (1943—1968 г.) и на Партията на освобождението и социализма (1968—1974 г.). I конгрес (февруари 1975 г.) приема програма и устав, в които се отбелязва, че в дейността си партията се вдъхновява от идеите на научния социализъм и се изгражда по принцип на демократическия централизъм. ППС е авангард на мароканската работническа класа, на най-бедните селяни, на революционната интелигенция и на други слоеве на трудещите се.

II конгрес (февруари 1979 г.) рязко осъжда политиката на правителството, довело страната до тежка социално-икономическа криза, издига искания да се национализираат ключовите отрасли на икономиката, да се укрепи държавният сектор, да бъдат извършени реформи, да се подобрят образованието и здравеопазването, да бъде създадено правителство на националното единство с участието на левите сили, да се задълбочи процесът на демократизация, да бъдат освободени всички политически затворници. Партията призовава да бъде създаден националндемократичен фронт с участието на ППС, ССНС, НСНС и профсъюзния център МСТ. Конгресът потвърждава верността на партията към принципите на научния социализъм и пролетарския интернационализъм, отбелязва решаващата роля на Съветския съюз и другите социалистически страни в борбата за мир, разведряване, свобода и социален прогрес на народите, осъжда идеологическите диверсии на империализма срещу реалния социализъм. Като подкрепя присъединяването на Западна Сахара към Мароко, ППС предлага да бъде сключен договор за ненападение между Мароко, Алжир и Мавритания.

Партията има около 30 хил. членове. На изборите през 1977 г. получава 116 хил. гласа (2,3%). Али Ята участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г.

Ръководни органи — Централен комитет, Политбюро и Секретариат. Генерален секретар — Али Ята, депутат в парламента. ППС издава на арабски език списание «Ал Мабадн» («Принципи») и в. «Ал баян» («Манифест») на арабски и френски език.

(СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ СИЛИ ССНС) — най-голямата опозиционна революционно-демократическа партия в страната. Създадена е през септември 1974 г. на базата на «рабатската» групировка, отцепила се от НСНС през 1972 г. Има влияние сред интелигенцията, учащата се младеж, служещите, дребната буржоазия, част от работниците и селяните. На изборите през 1977 г. получава над 700 хил. гласа (14,63%). Има 16 депутати в парламента. Извънредният конгрес на ССНС (януари 1975 г.) приема програма и устав, в които се заявява, че партията е вярна на принципите на научния социализъм, съдържат се искания за нацио-

Африка

нализиране на основните отрасли на икономиката, за аграрна реформа, за прогресивни социални промени, за демократизиране на режима. III конгрес на ССНС (декември 1978 г.) настоява да бъде дадена амнистия на политическите затворници, да бъдат проведени «честни избори», реформа на държавния апарат, да бъде създадено правителство, представляващо националните сили, Мароко да стане «демократична, парламентарна, конституционна монархия». ССНС се солидаризира с всички народи, борещи се за свобода и независимост, против империализма и колониализма. Подкрепя присъединяването на Западна Сахара и се обявява за създаване на «демократичен и истински народен Магреб». Поддържа връзки с антиимпериалистически партии в Азия и Африка, със социалистически, социалдемократически и някои комунистически партии в Европа. Има контакти със Социалистическия интернационал. Наброява 100 хил. членове.

ССНС има влияние в «Демократичната конфедерация на труда», «Националния съюз на мароканските студенти», организацията «Младежта на Итихадия». Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Ръководни органи — Централен комитет, Национална административна комисия и Политбюро.

Първи секретар на ССНС — Абдурахим Буабид. Печатни органи — вестниците «Ал мухарир («Освободител») — на арабски и «Либерасион» («Освобождение») — на френски език.

В Мароко действуват също «Конституционндемократическа партия», «Народно демократично конституционно движение», «Народно движение», «Партия на действието» и др.

МОЗАМБИК

(Народна република Мозамбик, НРМ)

Държава в Югоизточна Африка. Територия — 783 хил. кв. км. Население — 9,7 млн. души (1977 г.). Независимостта на Мозамбик, най-старата колония на Португалия, е провъзгласена на 25. VI. 1975 г. Освободителната бор-

ба на мозамбикския народ срещу португалските колонизатори е ръководена от Фронта за освобождение на Мозамбик (ФРЕЛИМО) — масова революционно-демократична организация, създадена през 1962 г. По време на въоръжената борба, започнала през 1964 г., Съветският съюз и другите социалистически страни оказват помощ на ФРЕЛИМО.

Държавен глава — президентът, който е и ръководител на правителството, и главнокомандуващ въоръжените сили. Висш законодателен орган на НРМ — еднокамарно Народно събрание.

Ръководството на НРМ провъзгласява курс на построяване основите на социалистическото общество. В страната се създава държавен сектор. Национализирани са земята и недвижимите имоти. Под контрола на държавата са банките, застрахователните компании, най-големите индустриални предприятия. Заедно с това за оживяване на икономическия живот се допуска дейността на дребния и средния частен капитал, преди всичко в търговията. В национализираните големи стопанства се организира отглеждането на захарна тръстика, памук, чай, фъспъци. В селата се стимулира създаването на производствени кооперации.

На международната арена правителството на НРМ води антиимпериалистическа политика, оказва помощ на борците срещу расизма в Южна Африка. Мозамбик е за развитие на многостранно сътрудничество със социалистическите страни. През март 1977 г. между СССР и НРМ е подписан Договор за дружба и сътрудничество.

В Мозамбик действа еднопартийна система.

ФРЕЛИМО — управляваща партия, създадена през февруари 1977 г. на III конгрес на Фронта за освобождение на Мозамбик, който поставя целта фронтът да прерасне в авангардна партия на съюза между работниците и селяните, ръководеща се от марксистко-ленинските идеи. Новата програма на партията определя три етапа на мозамбикската революция: националнодемократичен, завършил с победата на революцията, народнодемократичен, чиято цел е създаването на условия за приемняване към социализъм, и социалистически. Работническата класа се окачествява като челна и ръководна сила в социалистическото преустройство, а селяните — като основната сила на този процес. Конгресът избира нов

Африка

Централен комитет, Постоянен политически комитет на ЦК, който играе ролята на Политбюро, и четирима секретари на ЦК.

До 1980 г. във ФРЕЛИМО са приети 15 хил. членове и 6 хил. кандидат-членове на партията. Вземат се мерки за засилване на партийния контрол над всички страни от обществения живот, за укрепване на първичните партийни организации, за повишаване политическата активност на трудещите се.

През май 1976 г. и през ноември 1980 г. председателят на ФРЕЛИМО и президент на НРМС Машел, който посети СССР, бе приет от генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев.

ФРЕЛИМО издава списанието «Гласът на революцията».

НАМИБИЯ

Територия в южната част на Африка, на крайбрежието на Атлантическия океан, незаконно окупирана от ЮАР. До 1968 г. се нарича Югозападна Африка. Територия — 823,8 хил. кв. км. Население — 931 хил. души (1978 г.), от тях лица от европейски произход — около 100 хил. души.

След Втората световна война Южноафриканският съюз (днес ЮАР), който от 1920 г. управлява Намибия по мандат на Лигата на нациите, отказва да предаде тази територия под международна опека. През 1966 г. Общото събрание на ООН лишава ЮАР от мандата за Намибия. През 1978 г. Съветът за сигурност на ООН приема план за даване независимост на Намибия (резолюция № 435), който предвижда властта да бъде предадена на правителство, сформирано след общи избори в страната под наблюдението и контрола на ООН.

С мълчаливото съгласие на империалистическите държави ЮАР отказва да се подчини на настояванията на ООН да прекрати окупацията на Намибия, пречи да бъдат организирани общи избори, опитва се да създаде там послушен неоколониален режим. С цел да бъде създаден такъв режим, правителството на ЮАР организира т. нар. «конституционна конференция», която заседава през 1975—1977 г. в сградата на Турнхале във Виндхук (административния център на

Намибия) с участието на расистката Националистическа партия и на 10 марионетни етнически организации на африканското и смесеното население. През декември 1978 г. ЮАР организира в страната изборен фарс, като образува марионетно «Учредително събрание», което през май 1979 г. е преобразувано в «Национално».

Намибия се управлява от Генерален администратор на ЮАР, в който е съсредоточена цялата реална законодателна и изпълнителна власт. ЮАР се стреми да задуши националноосвободителната борба на народа на Намибия с военно-политически терор и репресии.

ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ ТУРИХАЛЕ — основан през ноември 1977 г. Включва Републиканската партия на бялото население и 10 организации на африканското и смесеното население, участвували в «конституционната конференция» в Турихале. Контролира се от правителството на ЮАР, което го използва за създаване на марионетен режим в Намибия. Обявява се за укрепване на политическите, икономическите и военните връзки с ЮАР, за запазване на привилегированите позиции на местното европейско малцинство, за разеднивяване на африканското и смесеното население по етнически признак. Има 41 места в т. нар. Национално събрание.

Ръководен орган — Изпълнителен комитет. Ръководител — Д. Мадж (ръководител на РП). Председател — К. Ньоба. Официоз — г. «Репъбликейн» («Републиканец»).

НАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЮГОЗАПАДНА АФРИКА (СУАПО) — революционно-демократична партия. Основана през 1958 г., става първата общонационална политическа организация на африканското население в страната. Застава начело на борбата на патриотичните сили за изгонване на южноафриканските окупатори и за независимост на Намибия. Призната от ООН и ОАЕ за единствения законен представител на народа на Намибия.

Програмата на СУАПО (1976 г.) предвижда да бъдат осигурени единството и териториалната цялост на независима Намибия, да бъдат унищожени всички форми на расова дискриминация, да бъдат създадени демократични органи на власт, да бъдат извършени прогресивни социално-икономически

Африка

промени за развитието на страната по пътя на социалистическата ориентация.

СУАПО смята за главно средство за постигане на независимост на Намибия въоръжената освободителна борба. В средата на 60-те години под нейно ръководство се разгръща партизанско движение, което по-късно значително укрепва и обхваща много райони на страната. Заедно с това партията изразява готовност за мирно разрешаване на проблема на Намибия, подкрепя резолюция № 435 (1978 г.) на Съвета за сигурност на ООН за провеждане на общи избори под наблюдението и контрола на ООН.

Между СУАПО и КПСС съществуват дружески връзки. Ръководни органи на СУАПО — Централен комитет и Национален изпълнителен комитет. Председател на СУАПО — Сам Нуйома. Печатен орган — в. «Намибия июз» («Новини от Намибия»).

ФРОНТ ЗА ДЕЙСТВИЯ ЗА ЗАПАЗВАНЕ ПРИНЦИПИТЕ НА ТУРНХАЛЕ (АКТУР) — реакционна расетка групировка. Основана през 1978 г. на базата на Националистическата партия ЮЗА, която до септември 1977 г. е провинциално отделение на управляващата Националистическа партия на ЮАР. Има 6 места в марionетното Национално събрание. Обвинява Демократичния съюз Турнхале, че недостатъчно твърдо защитава интересите на европейското малцинство.

Ръководител на АКТУР — Абраам Х. дю Плеси.

Национален фронт на Намибия — основан през 1977 г. на базата на Националния съюз на Югозападна Африка (СУАНУ) и на редица други малобройни съглашателски организации.

НИГЕРИЯ

(Федеративна република Нигерия)

Държава в Западна Африка. Територия — 924 хил. кв. км. Население — 79,8 млн. души. Независимостта е провъзгласена през 1960 г., република е от 1963 г. Правителството, дошло на власт през 1963 г., защитава интересите

на феодално-племенните кръгове и на компрадорската буржоазия. През януари 1966 г. патриотично настроени офицери извършват държавен преврат. Повече от 13 години в Нигерия съществува военен режим. През октомври 1979 г. властта в страната е предадена на гражданско правителство.

Висш законодателен орган е Националното събрание, което се състои от Сенат и Камара на представителите. Държавен глава, ръководител на правителството и главнокомандващ въоръжените сили е президентът (Шеху Шагари от Националната партия на Нигерия). Продължавайки политиката на военното правителство, Шеху Шагари обявява намерението си да води независим външнополитически курс, да подкрепя националноосвободителното движение в Африка и да се стреми към икономическа самостоятелност.

След премахването на забраната за политическа дейност към края на 1978 г. в страната се образуват над 50 политически партии, от които само 5 са официално регистрирани и им е разрешено да участвуват в парламентарните избори през лятото на 1979 г. Според правителствен декрет всички партии се създават отново като общонационални, а не като приемнички на старите, често етнически или регионални, съществували до 1965 г.

НАРОДНА ПАРТИЯ НА ВЕЛИКА НИГЕРИЯ (НПВН) — създадена през декември 1978 г. след отцепването на консервативното крило от Нигерийската народна партия. Неговите представители се обявяват за капиталистически път на развитие и за съюз на нигерийската буржоазия с чуждестранния капитал. НПВН обещава в своята програма да бъдат създадени по-благоприятни условия за народната просвета и здравеопазването, да бъде намалена безработицата. Външнополитическата програма на НПВН не е ясно определена. НПВН е единствената партия в Нигерия, действаща от антикомунистически позиции. Тя получава около 10% от местата в централните и местните органи на властта. Ръководител на партията е мултимилонерът Вазири Ибрахим. След изборите (юли—август 1979 г.) от НПВН излиза групировка начело с генералния секретар на партията Ндука Езе.

НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ НА НИГЕРИЯ (НПН) — създадена в края на 1978 г. Управляваща в коалиция с Нигерийската на-

Африка

родна партия. Обединява фермерите, средната и дребната буржоазия, част от интелигенцията и младежта. Има влияние в северната част на страната и в някои южни щати. В политическата си програма НПН подчертава неприкосновеността на частната собственост и потвърждава своята вяроност към принципите на демокрацията, правовия ред и справедливостта. В сферата на външната политика се обявява за запазване курса на необвързване, в подкрепа на народите, борещи се против расизма и колониализма, за запазване приятелски отношения с всички, включително и със социалистическите страни. На изборите за парламент и за законодателни органи на щатите спечелва около 37% от местата.

Председател на НПН — Аугустус Акинлой. Генерален секретар — А. Чирома.

НИГЕРИЙСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ННП) — създадена в края на 1878 г. на базата на Партията на лагоските прогресисти, на политическото обединение «Клуб на 19-те» и редица групировки в източните щати на Нигерия с умерени националистически възгледи. Политическа програма на партията е еkleктичeската доктрина за т. нар. «ново благоденствие», която Н. Азквиве — бивш президент на страната и ръководител на ННП — определя като «сплав от капитализъм, социализъм и благоденствие».

На изборите за централни и местни органи на властта през лятото на 1979 г. ННП получава 17% от гласовете. След изборите партията влиза в политически съюз с Националната партия на Нигерия, което ѝ осигурява редица министерски постове във федералното правителство.

Председател на партията — Олу Акинфосиле, национален секретар — Пол Уионго.

НИГЕРИЙСКА ПАРТИЯ НА ЕДИНСТВОТО (НПЕ) — създадена през октомври 1978 г. в южните щати, населени предимно от племето йоруба. В същото време НПЕ има филиали във всички други щати на страната.

Програмата на НПЕ съдържа някои искания за социални промени, за незабавно въвеждане на всеобщо безплатно начално образование и медицинско обслужване, за ликвидиране на безработицата и за комплексно развитие на селските райони. Икономическата доктрина на НПЕ има открито капитали-

стически характер. На изборите за парламент и за събрание на щатите НПЕ спечелва около 26% от местата.

Председател на НПЕ — Обафеми Аволово.

ПАРТИЯ НА НАРОДНОТО ВЪЗРАЖДАНЕ (ПНВ) — създадена в края на 1978 г. след обединяването на Движението за народна демокрация, действащо в южната част на страната, и Движението за демократична Нигерия, около което се групират демократичните сили от северната част на страната. Към ПНВ се присъединяват и такива обединения като Националния прогресивен фронт, Прогресивната народна партия и др.

ПНВ се смята за «организиран авангард на народа, за генерален щаб на борбата на народа за ново общество». Обявява се за изграждане на общество без експлоатация и потисничество, за истинска политическа и икономическа независимост, за създаване на народнодемократична държава, в която властта ще принадлежи на обикновения народ, за укрепване на националното единство, за равни права и хармонично развитие на всички народности и етнически групи в страната, за установяване на държавна собственост върху природните изкопаеми, горите водите, енергийните ресурси и др. В сферата на външната политика ПНВ се обявява за единство на Африка, за мир и разоръжаване, за сътрудничество със социалистическите страни, с прогресивните и демократични сили в света. На изборите за парламент и събрание на щатите получава около 10% от гласовете.

Председател на ПНВ — Амиду Кано. Генерален секретар — Семюъл Икоку.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ В НИГЕРИЯ (СПТН) — създадена през ноември 1978 г. на базата на Социалистическата работническо-селска партия на Нигерия и други марксистки групировки и социалистически обединения. Учредителният конгрес на СПТН (ноември 1978 г.) приема манифест и устав на партията и избира ръководни органи. В устава се отбелязва, че «целта на партията е да организира трудещите се в Нигерия за завоюване на политическата власт и за построяване на социалистическа държава, основана на идеите на научния социализъм». СПТН изразява

Африка

интересите на работниците, селяните и прогресивната интелигенция. Нигерийските власти отказват да регистрират официално СПТН и не ѝ разрешават политическа дейност в страната.

Председател на ЦК на КПТН — И. Фатогун. Политическата линия на партията отразява сп. «Ню хорайзън» («Нов хоризонт»).

ОСТРОВИ ЗЕЛЕНИ НОС

(Република Острови Зелени нос)

Държава, разположена на едноименните острови край западния бряг на Африка. Територия — 4039 кв. км. Население — 330 хил. души (1978 г.). Бивша колония на Португалия. След създаването на Африканската партия за независимост на Гвинея и Островите Зелени нос (ПАИГК) през 1956 г. на островите се засилва националноосвободителното движение. Действайки в нелегалност, ПАИГК създава в страната широка мрежа от партийни организации. След свалянето на фашисткия режим в Португалия през април 1974 г. новото правителство на метрополията признава ПАИГК като законен представител на населението на островите и започва преговори с нея. На 5. VII. 1975 г. е провъзгласена независимостта на Република Острови Зелени нос.

Висш законодателен орган е Националното народно събрание. След извоюването на независимостта правителството взема редица мерки за постепенно ликвидиране на колониалното наследство и за създаване на материални предпоставки за развитие на републиката по пътя на социалния прогрес. Под контрола на държавата преминават банките и застрахователните компании, въведена е национална валута, установен е контрол над вноса и износа. Правителството води курс на укрепване на държавния сектор в промишлеността и селското стопанство. Във външната политика се придържа към принципите на необвързване, подкрепя националноосвободителните движения, обявява се за разширяване на дружбата и сътрудничеството със СССР и с другите социалистически страни. В страната действа еднопартийна система.

АФРИКАНСКА ПАРТИЯ ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА ОСТРОВИТЕ ЗЕЛЕНИ НОС (ПАИКВ) — управляваща и единствена партия, създадена през януари 1981 г.

Генерален секретар на ПАИКВ — Аристидес Перейра (президент на Република Острови Зелени нос).

ОСТРОВ СВЕТА ЕЛЕНА

Владение на Великобритания в Атлантическия океан. Територия — 122 кв. км. Население — 5,1 хил. души. Принадлежи на Великобритания от 1659 г. Държавен глава на колонията е английската кралица, представлявана от английски губернатор.

Съгласно конституцията от 1967 г. органи на властта на остров Света Елена са Законодателният и Изпълнителният съвет.

Законодателният съвет се състои от губернатора (председател на съвета), двама назначавани членове (секретар и касиер) и от 12 членове, които се избират на общи избори. Изпълнителният съвет се състои от губернатора (председател на съвета) и от четирима членове.

На острова действуват две политически партии.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ — основана през 1975 г. Обявява се за запазване на частната собственост. Генерален секретар — Дж. Торнтън.

ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ — основана през 1973 г. Има 11 места в Законодателния съвет и 4 — в Изпълнителния.

РЕЮНИОН

(Отвъдморски департамент на Франция)

Реюнион е разположен в югозападната част на Индийския океан на едноименния остров, влизащ в групата на Маскаренските острови. Територия — 2,5 хил. кв. км. На-

Африка

селенис — 500 хил. души (1978 г.). От 1946 г. Реюнион е отоморски департамент на Франция. Административно се ръководи от назначаван префект. Правата на местните изборни органи са ограничени. Островът е представен в парламента на Франция от трима депутати и двама сенатори. В Реюнион има секции на основните френски политически партии.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА РЕЮНИОН (КПР) — най-влиятелната политическа сила на острова. Създадена е през 1959 г. на базата на съществуващата тогава на острова федерация на Френската комунистическа партия. За своя програмна цел КПР счита ликвидирането на колониалната система на управление и даването на статут на народнодемократична автономия на острова. В рамките на този статут се предлага да бъдат създадени законодателни и изпълнителни органи с право да решават всички проблеми от живота на острова, а също и орган за координиране на отношенията с Франция.

Програмата на КПР предвижда национализиране на захарната промишленост, провеждане на демократична аграрна реформа, установяване на контрол над външните икономически връзки, мерки за подобряване на жизнените условия на трудещите се. КПР води последователна политика за демилитаризиране на Индийския океан, за премахване на военните бази на империалистическите държави от островите в Индийския океан.

В борбата за интересите на реюнионските трудещи се, за задоволяване на техните икономически искания, против произвола на властите и ограничаването на демократичните свободи КПР се опира на профсъюзите, обединени в Общата конфедерация на труда на Реюнион, на Фронта на автономистката младеж, на Съюза на жените на Реюнион и някои други демократични организации. За кандидатите на КПР за местните органи на властта гласуват до 36% от избирателите.

КПР се стреми постоянно към укрепване на отношенията с братските партии. Представители на КПР участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г.

V конгрес на КПР (юли 1980 г.) обсъжда задачите на партията за обединяване на демократичните и народните сили на борба за интересите на трудещите се в условията на социално-

икономическата криза, за даване на политическа автономия на острова. В КПР членуват около 8000 души. Ръководни органи — конгресът, Централният комитет, Политбюро и Секретарнат.

Генерален секретар на КПР — Пол Вержес. Централен печатен орган — в. «Темоаняж» («Свидетелства»).

РУАНДА

(Република Руанда)

Държава в Централна Африка. Територия — 26,3 кв. км. Население — 4,8 млн. души (1978 г.). До края на Първата световна война Руанда е колония на Германия, а след това подмандатна и подопечна територия на Белгия. С решение на ООН от 1962 г. опеката е прекратена и Руанда става независима държава — от юли 1962 г. е република.

През юли 1973 г. в страната е извършен държавен преврат. На власт идва правителството на Националния комитет за мир и национално единство. През декември 1978 г. е приета нова конституция. Държавен глава е президентът. Законодателен орган е Националният съвет за развитие, изпълнителен — правителството.

Руанда е една от най-слабо икономически развитите африкански страни, в нейната икономика господствуват чуждестранните капитали. Руанда участва в Движението на необвързаните страни, осъжда колониализма и расизма. Между СССР и Руанда се осъществява сътрудничество в културната и в други области.

НАЦИОНАЛНО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ ЗА РАЗВИТИЕ (НРДР) — управляваща и единствена партия в страната. Създадена е през 1975 г. вместо разпуснатото през 1973 г. Републиканско-демократично движение Пармехуту.

Ръководството на Руанда отхвърля «социализма и капитализма като еднакво чужди за Руанда идеологии».

НРДР си поставя целта да бъде постигнато национално единство, да бъдат мобилизирани народните маси за развитието на страната, да бъдат ликвидирани феодаалните остатъци

Африка

и системата на експлоатация на човек от човека. Движението се провъзгласява за привърженик на принципите на мирно съвместно съществуване, необвързване и положителен неутралитет. То смята за необходимо да се оказва подкрепа на народите, борещи се за своето освобождение. НРДР обединява цялото възрастно население в страната, изгражда се според териториалния принцип.

Ръководни органи: председател на движението, конгрес и ЦК. Висшата власт принадлежи на председателя, той играе решаваща роля за изграждането на всички партийни органи.

Председател на НРДР — Ж. Хабиаримана (президент на страната). Генерален секретар на ЦК — Б. Хабимана.

САН ТОМЕ И ПРИНСИПИ

(Демократична република Сан Томе и Принсипи, ДРСТП)

Държава на едноименните острови в Гвинеийския залив на 300 км от крайбрежието на Централна Африка. Територия — около 1000 кв. км (Сан Томе — 836 кв. км, Принсипи — 128 кв. км). Население — около 80 хил. души (1977 г.).

Сан Томе и Принсипи са бивша колония на Португалия. През 1960 г. в нелегалност е създаден Комитет за освобождение на Сан Томе и Принсипи — демократична организация, която си поставя за цел да придаде организиран характер на антиколониалната съпротива. През 1972 г. комитетът е преобразуван в Движение за освобождение на Сан Томе и Принсипи (МЛСТП), което се бори за пълна независимост на страната. По време на борбата срещу колониализма МЛСТП поддържа контакти със светски обществени организации.

Демократична република Сан Томе и Принсипи е провъзгласена на 12. VII. 1975 г. в резултат от споразумение между МЛСТП и правителството на Португалия (след победата на демократичната революция в Португалия през април 1974 г.). Държавен глава е президентът. Републиката провъзгласява курс на построяване на общество без експлоатация на човек от човека. Национализирани са предприятията за първична обработка на какао и за производство на палмово

масло, предприятията за сапун и дървопреработка, създаден е държавен сектор. Извършена е аграрна реформа, като 90 % от обработваемата земя, където се произвежда основната част от продукцията за износ, е национализирана. Създават се кооперативи на рибарите.

Ръководството на ДРСТП заема антиимпериалистическа, антиколониална позиция, развива многостранно сътрудничество със СССР и с другите социалистически страни.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА САН ТОМЕ И ПРИНСИПИ (МЛСТП) — широк националндемократичен фронт, единствената и управляваща политическа организация в страната. Първични организации на МЛСТП са създадени в селскостопанските ферми, принадлежащи на държавата, в учебните заведения, в работилниците. Те се подчиняват на 18 областни комитета. I Национално събрание на МЛСТП (1978 г.) приема решение движението постепенно да се реорганизира, като в бъдеще прерасне в авангардна партия на трудещите се, въоръжена с научната теория за социалистическото преустройство на обществото. Създаден е Координационен комитет, който изпълнява ролята на ЦК. Работата по подготовката за изграждане на авангардна партия продължава. След подбор на кандидатурите и след обсъждането им на открити събрания на трудещите се в партията са приети 2000 души. Конгресът на МЛСТП (май 1980 г.) отделя особено внимание на укрепването на първичните организации. МЛСТП сътрудничи с КПСС.

Председател на МЛСТП — Мануел Пинту да Коша (президент на Сан Томе и Принсипи).

СВАЗИЛЕНД

(Кралство Свазиленд)

Държава в южната част на Африка. Конституционна монархия. Територия 17,4 хил. кв. км. Население — 520 хил. души (1976 г.). Независимост получава през септември 1968 г., член е на Организацията за африканско единство.

На 12. IV. 1973 г. кралят на Свазиленд Собхуза II обявява,

Африка

че отменя конституцията, разпуска Националното събрание и забранява политическите партии. Цялата власт преминава в ръцете на краля, който управлява еднолично с помощта на Националния съвет на свазите и на кралските съветници. Той назначава членовете на Сената и определя сесии на новия парламент.

В страната е въведена система на управление, основана върху традиционните племенни общини. Във вътрешната политика се води курс на укрепване на монархията, във външната — на поддържане връзки с Англия и ЮАР.

КОНГРЕС ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ НГВАНЕ (КНОН) — създадена през 1962 г. от група прогресивно настроени дейци, излезли от Прогресивната партия на Свазиленд, намира се в нелегалност. Има определена подкрепа в градските райони сред интелигенцията и работниците.

В програмните си документи КНОН поставя задачата в бъдеще да бъде изградена «националистическа, демократична, социалистическа и панафриканска държава», а в момента — да бъде свалена властта на монарха и да бъдат лишени феодално-племенните богаташи и белите заселници от привилегиите им. Обявява се за създаване на профсъюзи, за аграрна реформа и за преразпределяне на земята, за унищожаване на трайбализма и на расизма. На общите избори през 1973 г., след като получава 20% от гласовете, КНОН спечелва само 3 места (от 24) в Законодателното събрание. Мерките, които взема кралят през април 1973 г., са насочени на първо място срещу КНОН, който е в опозиция на краля и племенните институции. Редица ръководители на партията, включително и нейният председател, са арестувани.

Председателят на партията д-р Емброуз П. Зване е в изгнание.

До събитията през 1973 г. в страната действуват следните политически партии на коренното население:

НАЦИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ ИМБОКОДВО — основана през април 1964 г. Партията си поставя задачата да сплоти масите около традиционния вожд на свазите крал Собхуза II. Представява интересите на вождовете и на племенната върхушка, има подкрепа сред селското население.

ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ НА СВАЗИЛЕНД (ППС) — основана през 1960 г. на базата на съществуващата от 1929 г. Прогресивна асоциация на Свазиленд, която е обединявала интелигенцията в страната. След излизането на лявото крило начело с П. Зване от партията нейното влияние значително отслабва. Председател на ППС — Дж. Нкуку.

СЕЙШЕЛСКИ ОСТРОВИ

Държава, разположена на архипелага в западната част на Индийския океан. Т е р и т о р и я 404 кв. км. Н а с е л е н и е — 62 хил. души (1978 г.). Провъзгласена за независима на 28. VI. 1976 г. Членка на Организацията за африканско единство.

Съгласно конституцията от 1979 г. държавен глава е президентът, а законодателен орган — Народното събрание.

ПРОГРЕСИВЕН ФРОНТ НА НАРОДА НА СЕЙШЕЛСКИТЕ ОСТРОВИ (ПФНС) — образуван през 1978 г. на II конгрес на Обединената партия на народа на Сейшелските острови (ОПНС) създадена през юни 1964 г. от група прогресивно настроени младежи начело с Франс А. Рене.

В продължение на 13 години — отначало при колониалния режим, а по-късно — когато на власт е правителството на Демократическата партия на Сейшелските острови начело с Дж. Мънчем, — ОПНС практически е лишена от възможността да действа активно и да пропагандира своите идеи. Въпреки това на изборите през 1970 г. ОПНС получава 44% от гласовете, а през 1974 г. — 48%.

През 1972 г. ОПНС е призната от ОАЕ за единствен законен представител на народа на Сейшелските острови. На 5. VI. 1977 г. на власт идва правителството на ОПНС начело с Ф. Рене. Партията става единствената и управляваща политическа партия в страната.

II конгрес на ОПНС през 1978 г. констатира, че партията е изпълнила поставените пред нея цели. В интерес на националното единство и за да бъде привлечен целият народ на Сейшелските острови в стронтелството на социалистическото общество, конгресът постановява партията да бъде преобра-

Африка

зувана в Прогресивен фронт на народа на Сейшелските острови (ПФНС).

Уставът на Прогресивния фронт поставя за основни задачи запазването на икономическата и политическата независимост на страната, развитието на народната демокрация и укрепването на единството на всички националности без социална, икономическа, религиозна или расова дискриминация, създаването на «социалистическа държава, в която на всички граждани ще бъдат дадени равни възможности и ще им бъдат гарантирани основните жизнени потребности, присъщи на съвременното общество». В областта на външната политика ПФНС следва курс на позитивно необвързване, осъжда апартейда и поддържа националноосвободителните движения.

Висш орган на ПФНС е ежегодният национален конгрес, който избира Централен изпълнителен комитет (14 души) за срок от 3 години като ръководство между конгресите. В страната действуват 13 районни организации на ПФНС. Има женски и младежки съюз. Под ръководството на Прогресивния фронт работят профсъюзите. Извънредният конгрес на Прогресивния фронт на 24. II. 1980 г. изразява дълбока тревога от засилващата се милитаризация на Индийския океан и осъжда западните държави, които увеличават своето военно присъствие в района. Участниците в конгреса подчертават също и необходимостта да се укрепва ръководната роля на партията в живота на страната, да се разширяват пълномощията на първичните партийни организации, да се активизира тяхната дейност.

Председател на ПФНС — Ф. А. Рене (президент на републиката). Генерален секретар — Г. Сион. Печатен орган — в. «Пипъл» («Народ»).

СЕНЕГАЛ

(Република Сенегал)

Държава в Западна Африка. Територия — 196,2 хи. кв. км. Население — 5 млн. души (1976 г.). Френска колония от средата на XIX в., обявена за независима през 1960 г.

Сенегал е република. В страната действа конституция от 1963 г. Държавен глава е президентът. Законодателната власт принадлежи на Националното събрание, а изпълнителната — на президента и на назначавания от него министър-председател. Запазва се тясната икономическа зависимост от западните и преди всичко от френските монополи. На територията на Сенегал има френски военни бази. Сенегал е участник в Движението на необвързаните страни. До 1976 г. в страната съществува еднопартийна система. Сега конституцията разрешава дейността на четири политически партии с различна идеологическа насоченост.

От 7. II. 1982 г. Конфедерация Сенегамбия. Президент — Абду Диуф.

ПАРТИЯ НА НЕЗАВИСИМОСТТА И ТРУДА НА СЕНЕГАЛ (БИВША АФРИКАНСКА ПАРТИЯ ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА СЕНЕГАЛ — АПНС) — основана през 1957 г. в периода на подъем на националноосвободителното движение. Изиграва пажна роля за мобилизирането на трудещите се на борба за независимост. В съответствие с програмата, приета на I конгрес на АПНС през 1962 г., партията се обявява за установяване на народнодемократичен строй в страната и за изграждане на социализма като крайна цел. Ръководи се от марксистко-ленинското учение.

През 1960 г. дейността на АПНС е забранена и до 1976 г. тя действа в нелегалност. През 1972 г. в Дакар нелегално се свиква II конгрес на АПНС, който издига лозунга за създаване единен фронт на всички националопатриотични сили въз основа на съюза на работниците и селяните за сваляне на неоколоналия режим и за ликвидиране влиянието на чуждестранните монополи и бюрократичната буржоазия. Конгресът одобрява програма за борба на сенегалските трудещи се за некапиталистически път на развитие. След излизането на партията от нелегалност тя активизира работата сред масите, мобилизира ги на борба против влошаването на жизнените условия, безработицата и потъпкването на демократичните права и свободи.

ПНТС се обявява за сплотяване на международното комунистическо движение върху основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Ръководни органи на партията — Централен комитет (ЦК), Политбюро и Секре-

Африка

тариат на Политбюро. Генерален секретар на ПНТС — Сейду Сисоко. Централен орган — в. «Монмарев» («Борба»).

СЕНЕГАЛСКА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ (СДП) — основана през 1974 г. Изразява интересите на реформисткото крило на зараждащата се национална буржоазия. Ползва се с известна подкрепа сред определени средн от чиновничеството и селяните.

През май 1980 г. се свиква III конгрес на партията. СДП влиза в ролята на лоялна опозиция на режима. Тя смята за нужно да се запазят «привилегированите» отношения с Франция и с другите империалистически държави. Същевременно СДП призовава към по-тесни контакти с националноосвободителните движения и с прогресивните страни на африканския континент.

Партията се изгражда по териториалния принцип и има около 650 хил. членове. В Националното събрание е представена от 18 депутати (по резултати от изборите през 1978 г.) Ръководни органи — Централен комитет (ЦК) и Политбюро, генерален секретар — Абдулай Вад. Централен орган — в. «Демократ.»

СЕНЕГАЛСКО НАЦИОНАЛНО ДЕМОКРАТИЧЕСКО ОБЕДИНЕНИЕ (СНДО) — създадено през 1974 г. Изразява интересите на националистически настроената интелигенция. Правителството не разрешава да действа легално.

Ръководител — известният сенегалски учен-историк и литератор шейх Анта Дноп. Централен орган — в. «Тахао».

СЕНЕГАЛСКО РЕПУБЛИКАНСКО ДВИЖЕНИЕ (СРД) — основано през 1977 г. Изразява интересите на консервативните чиновнически среди и на традиционната върхушка. СРД провъзгласява вяност към идеалите на «свободното демократично общество», към принципите за свобода на частната инициатива, осъжда национализацията. СРД е за укрепване на сътрудничеството с Франция и САЩ. Начело на партията стои Ръководен комитет. Генерален секретар — Бубакар Гей.

СЕНЕГАЛСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ССП) — управляваща. До 1976 г. действа под названието Прогресивен съюз на Сенегал, създаден през 1958 г. от съглашателски дес-

нонационалистически кръгове по инициатива на известния поет и политик Л. С. Сенгор. Партията се ръководи от доктрината за «африканския социализъм». На международната арена се обявява в защита на идеите за укрепване на «асоциацията» на Африка с капиталистическа Европа, заема съглашателски позиции по въпроса на борбата против расизма и апартейда. Влиза в Социалистическия интернационал.

В ССП членуват около 800 хил. души, изгражда се по териториалния принцип. Висши органи на партията — конгрес, Централен комитет, Национален съвет и Политбюро.

Почетен председател на ССП — Л. С. Сенгор (той е и заместник-председател на Социалистическия интернационал). Генерален секретар — Абду Диуф (президент на република Сенегал). Централен орган на партията — в. «Юните» («Единство»).

СОМАЛИЯ

(Сомалийска демократична република, СДР)

Държава в Североизточна Африка. Територия — 637,6 хил. кв. км. Население — 3,5 млн. души (1978 г.). Съгласно одобрената с референдум през август 1979 г. конституция на СДР държавен глава и ръководител на правителството е президентът. Законодателната власт се осъществява от Народното събрание от 171 депутати, избрани за 5-годишен срок на общите избори на 30. XII. 1979 г.

Републиката е създадена през юли 1960 г. след обединяването на бившите Италианска и Британска Сомалия. На 21. X. 1969 г. група офицери от сомалийската национална армия свалят реакционния режим и провъзгласяват Сомалийската демократична република. Цялата власт преминава в ръцете на Върховния революционен съвет (ВРС), който декларира курс на некапиталистическо развитие. Национализирани са банките, големите чуждестранни компании и индустриални предприятия, установен е контрол над външната и вътрешната търговия, приети са конкретни мерки за ликвидиране на неграмотността и за повишаване жизненото равнище на трудещите се.

Африка

В областта на международните отношения правителството води курс на положителен неутралитет, установява дружески отношения със СССР и с другите социалистически страни, обявява се против политиката на империалистическите държави, против колониализма и расизма. Обаче по въпроса за границите, установили се в резултат от колониалното разделяне на континента, заема националистическа позиция, отказва да признае териториалната цялост на съседните държави. Като най-важна общонационална задача обявява обединяването на всички земи, населени със сомалийци, с всякакви средства.

През 1977 г. при подстрекателството на империалистическите кръгове и на арабската реакция в ръководството на Сомалия надделяват деснонационалистическите и шовинистичните възгледи, които го довеждат до отстъпление от прогресивния курс във външната и вътрешната политика. През юли 1977 г. правителството на Сомалия започва агресивна война срещу революционна Етиопия. След като понася значителни загуби в жива сила и техника, през март 1978 г. Сомалия извежда войските си от територията на Етиопия. Значително се влошава вътрешнополитическото положение. Ръководителите на Сомалия се опитват да намерят изход чрез укрепване на отношенията със западните капиталистически страни, с реакционните арабски режими, както и с КНР. По повечето актуални международни въпроси сомалийското ръководство застава на антикомунистически позиции. Сомалия е членка на Организацията за африканско единство и на Арабската лига, асоциирана членка на ЕЮ.

СОМАЛИЙСКА РЕВОЛЮЦИОННА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СРСП) — управляваща, основана на 1.VII. 1976 г. Нейният учредителен конгрес разпуска ВРС, приема програма и устав на партията, избира ЦК и Политбюро.

През януари 1979 г. е свикан извънреден конгрес на СРСП. Той изслушва отчетен доклад на ЦК, обсъжда и приема проекти за конституция и за 3-годишен план за икономическо развитие на СДР за 1979—1981 г., утвърждава резолюция за външната политика и по социално-икономическите въпроси. Конгресът не внася промени в политическия курс на сегашното ръководство на Сомалия. СРСП се изгражда по териториално-производствения принцип. Под ръководството на СРСП

действуват Федерацията на сомалийските трудещи се, женската и младежката организация.

Генерален секретар на ЦК на СРСП — Мохамед Снад Баре (президент на СДР). Орган на ЦК на СРСП — списание «Халган» («Борба»), излиза на сомалийски, арабски и английски език.

СУДАН

(Демократична република Судан)

Държава в Североизточна Африка. Т е р и т о р и я — 2,5 млн. кв. км. Н а с е л е н и е — 17 млн. души (1979 г.) На 1. 1. 1956 г. Судан е провъзгласен за независима република. След ликвидирането на колониалното господство властта в страната е завзета от представители на буржоазно-помещическите кръгове, феодално-племенната върхушка и бюрократичното чиновничество. На 25. V. 1969 г. в резултат от революционните действия на части на суданската армия в страната е установен антиимпериалистически режим, който започва прогресивни промени. Впоследствие в редиците на демократичните сили в страната възникват разногласия, задълбочаващи се както от провокациите на империалистическата агентура, така и от дейността на десните кръгове, които раздухват антидемократичните тенденции във вътрешната политика на правителството и го тласкат към преследване на Компартията.

На 19. VII. 1971 г. група левонастроени офицери, преценявайки неправилно обстановката, правят опит за държавен преврат, който завършва неуспешно. Деснонационалистичните, прозападните сили използват тези събития, за да започнат широка антикомунистическа кампания в страната и да укрепят позициите си. Репресиите на властите срещу участниците в «движението 19 юли» обхващат и Компартията. Започва настъпление срещу демократичните завоевания на суданския народ. На страната е натрапен проимпериалистически курс на международната арена.

Судан е президентска република. Законодателната власт е осъществява от Народното събрание. След 25. V. 1969 г. в

Африка

страната е забранена дейността на всички съществуващи порано политически партии. Същевременно властите обявяват намерението да създадат собствена политическа организация.

СУДАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СКП) — създадена през 1946 г. (до 1956 г. се нарича «Суданско движение за национално освобождение»). Изразява интересите на работническата класа, селяните, революционната интелигенция и на други слоеве трудещи се. Дълги години действа нелегално. През октомври 1964 г. след свалянето на военната диктатура Компартията излиза от нелегалност и заедно с други партии е представена в правителството и в парламента. През декември 1965 г. дейността на СКП е отново забранена, партията преминава в полулегално положение. IV конгрес на СКП (октомври 1967 г.) утвърждава нова програма и устав. Партията поставя задачите да бъдат извършени дълбоки социално-икономически промени в рамките на националдемократичната революция в страната. СКП подкрепя антиимпериалистическия курс и демократичните мерки на новия режим, установен през май 1969 г. Въпреки официалната забрана на всички партии, на първо време комунистите имат възможност да действуват на полулегална основа, влизат в състава на висшите държавни органи. Но след това отношенията на СКП с властите се усложняват, а след събитията от 19.VII. 1971 г. партията е принудена да премине в нелегалност.

Въпреки че действа в трудни условия, СКП продължава активно да се бори за коренните интереси на суданския народ. Разширяват се връзките ѝ с трудовите маси. СКП е за независимо демократично развитие на Судан. За задачи от първостепенно значение комунистите определят възстановяването на демократичните свободи, укрепването на държавния сектор, осъществяването на аграрна реформа и други мерки в интерес на народните маси, отказ от «специалните отношения» с режима на Садат и от прозападната ориентация на страната, укрепването на сътрудничеството със Съветския съюз и с другите държави от социалистическата общност.

Представители на СКП участваха в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г. Печатен орган на партията — в. «Ал Майдан» («Арена»).

СУДАНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ (ССС) — правителствена и единствената разрешена политическа организация в страната. Създадена е през 1972 г., с цел да се укрепят позициите на сегашния судански режим. В програмните документи на СССР има записани доста антиимпериалистически лозунги, но сега те са забравени. В действителност СССР се превръща в организация на върхушката: в неговото ръководство, както и в суданското правителство, не се прекратява борбата между различните съперничащи си групировки. На международната арена СССР сътрудничи главно с десните, реакционните сили.

Висш орган на СССР е конгресът. На 26. I.—2. II. 1980 г. се състоя III конгрес на СССР. В периодите между конгресите организацията се ръководи от ЦК (300 души) и Политбюро (20 души). Председател и генерален секретар на СССР — Дж. Нимейри (президент на Судан).

Главните буржоазно-помешнически партии на Судан — «Ал Умма», «Юнионистко-демократическа партия» и «Мюсюлмански братя» — продължават нелегалната си дейност.

СИЕРА ЛЕОНЕ

(Република Снера Леоне)

Държава в Западна Африка. Т е р и т о р и я — 72,3 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 3,7 млн. души (1979 г.). Независимостта на страната е провъзгласена през 1961 г. Република е от 1971 г. Законодателната власт принадлежи на Камарата на представителите (еднокамарен парламент). Изпълнителната власт осъществяват президентът и кабинетът на министрите, назначаван от него. През 1978 г. е приета нова конституция, съгласно която в страната е въведена еднопартийна система.

Правителството на Снера Леоне взема мерки за икономическа самостоятелност, стреми се да установи контрол над дейността на чуждите компании, разработващи полезните изкопаеми в страната, води политика на африканизация на икономиката, просветата и културата, обявява се против империализма и неоколониализма, подкрепя национал-

Африка

ноосвободителното движение на народите в южната част на Африка.

ОБЩОНАРОДЕН КОНГРЕС НА СИЕРА ЛЕОНЕ (АПС) — управляваща и единствена партия в страната. Основан през 1960 г. от ръководителя на работническото движение Снака Стивънс след излизането на радикалното крило от Народната партия на Сиера Леоне, което се обявява против проанглийската политика на ръководството на тази партия. АПС има подкрепата на мнозинството от населението и обединява представители на работниците, селяните, националната буржоазия и прогресивната интелигенция.

АПС си поставя за първостепенна задача всестранното развитие на селското стопанство и повишаването на неговата продуктивност, за да бъде задоволено населението с хранителни продукти. Предвижда се да се развива миннорудната промишленост, да се увеличи производството на диаманти, боксити и желязна руда.

Във външната политика ръководството на АПС се придържа към курс на необвързване, зачитане на суверенитета и териториалната цялост на другите държави, подкрепа на националноосвободителната борба на народите в южната част на Африка, развитие на дружески отношения с всички, включително и със социалистическите страни.

Ръководител на партията — Снака Стивънс (президент на Сиера Леоне). Печатен орган — в. «Ви юи» («Наш вестник»).

ТАНЗАНИЯ

(Обединена република Танзания)

Държава в Източна Африка на брега на Индийския океан (Танганайка) и на островите Занзибар и Пемба. Територия — 945,1 хил. кв. км. Население — 17,5 млн. души (1978 г.). Образувана е на 26. IV. 1964 г. от обединяването на бившите английски колонии Танганайка и Занзибар (Танганайка добива независимост на 9. XII. 1961 г., Занзибар получава формална независимост през 1963 г., но англичаните предават властта на своята марионетка ...

султана. На 12. I. 1964 г. султанът е свален). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът. Законодателната власт принадлежи на еднокамарното Национално събрание и на президента. Занзибар запазва определена автономия.

Танзания води политика на социалистическа ориентация. Национализирани са (срещу компенсация) всички чуждестранни банки и застрахователното дело, установен е държавен контрол над промишлеността и търговията, селяните се кооперират. На международната арена действа от антиимпериалистически позиции, придържа се към принципите за необвързаност. Като една от «фронтовите» държави подкрепя борбата на народите на Намибия и ЮАР срещу колониализма, расизма и апартейда.

РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (Чама ча Мапиндузи — ЧЧМ) — управляваща и единствена партия. Образувана на 5. II. 1977 г. ЧЧМ е революционно-демократична партия. Основни програмни документи са уставът и Арушката декларация. За главни цели на партията се провъзгласяват «консолидацията и запазването на независимостта на страната», «построяването на социализъм със собствени сили», «продължаването на борбата срещу колониализма, неоколониализма, империализма и всички форми на дискриминация», «постигането на африканско единство». «За да се построи и укрепи социализмът, всички основни средства за производство трябва да принадлежат на селяните и работниците и да се контролират от тях посредством правителството и кооперативните организации», се отбелязва в Арушката декларация. Като се стреми да укрепи държавния сектор, същевременно ЧЧМ допуска дейността на чуждестранния и местния частен капитал.

ЧЧМ обединява селяни, работници, служители, представители на интелигенцията и на част от местната буржоазия. Уставът на ЧЧМ провъзгласява партията за ръководна сила на танзанийското общество, «осъществяваща върховната власт над всички държавни органи». Положението за ръководната роля на ЧЧМ е утвърдено в конституцията на Танзания. КПСС и ЧЧМ поддържат дружески връзки. ЧЧМ се изгражда по териториално-производствения принцип. При образуването на ръководните партийни органи принципът за изборност се съчетава с назначението и членството по длъжност. В

Африка

някои предприятия и селища има групи и организации на ЧЧМ, в районите и провинциите на страната — съответни партийни комитети. Висши органи на партията — национална конференция (конгрес, свиква се веднъж на 5 години), Национален изпълнителен комитет и Централен комитет.

Председател на ЧЧМ е Джулиус Ннерере (президент на Танзания). Печатен орган — в. «Ухуру» («Свобода») — излиза на езика суахили.

ТОГО

(Република Того)

Държава в Западна Африка. Територия — 56,6 хил. кв. км. Население — 2,3 млн. души. Независимостта е провъзгласена през 1960 г. През януари 1967 г. в страната е извършен военен преврат под ръководството на подполковник (днес генерал) Г. Ейадема, който от април същата година изпълнява функциите на държавен глава и ръководител на правителството. Социална основа на режима в страната си зараждащата се национална буржоазия, тясно свързаните с нея бюрократичен елит и потомствените вождове, а също намиращите се под тяхното силно влияние широки селски маси. Управляващите кръгове в Того водят политика на развитие на страната върху основата на частнокапиталистическата инициатива и привличането на чуждестранни капитали в икономиката при известен контрол на държавата, ориентират се към връзки със западните страни. Того е член на Организацията за африканско единство, асоцииран член на ЕЮ.

ОБЕДИНЕНИЕ НА НАРОДА НА ТОГО (ОНТ) — единствената и управляваща партия в страната, създадена през 1969 г. В програмата на ОНТ се подчертава ролята на партията като организираща и мобилизираща сила за постигането на национално единство. Отбелязва се, че трябва да се засили ролята на държавата в развитието на народното стопанство, като се запазва частната инициатива.

III извънреден конгрес на ОНТ (ноември 1979 г.) потвърж-

дава верността на ръководството на Того към воденето на «либерална икономика» в интерес на националното развитие. Специално внимание е отделено на развитието на селското стопанство. В международен план се подкрепя пълното освобождение на африканския континент от колониализма, неоколониализма и империализма, подкрепят се всички националноосвободителни движения в Африка.

Според устава в ОНТ членуват всички пълнолетни граждани на страната. Висш орган на партията е конгресът. В периода между конгресите ръководен орган е Националният съвет, който се събира на заседания веднъж годишно. Централният комитет «определя концепцията и ориентацията на дейността на партията». Политбюро е «ръководен и вдъхновяващ орган, направлява и контролира живота на нацията във всички аспекти: политически, икономически, социален и културен». Уставът дава изключителни полномощия на националния председател на партията, който «осъществява висшето ръководство на партията». Първичните организации се създават по териториалния принцип. Национален председател — Гнасингбе Еядема (президент на страната).

ТУНИС

(Република Тунис)

Държава, разположена в Северна Африка. Територия — 164 хил. кв. км. Население — 6,3 млн. души (1980 г.). Бивш френски протекторат в продължение на 75 години, Тунис получава независимост през март 1956 г. През юли 1957 г. монархията е ликвидирана и страната е обявена за република.

Във вътрешните работи страната води курс на изграждане на национална икономика и развитие на националната култура в съответствие с принципите на т. нар. «дестурски социализъм». Във външната политика действа от позициите на необвързване и укрепване на международната сигурност. Тунис е член на Арабската лига (през 1979 г. седалището на организацията е преместено от Кайро в Тунис) и на Организацията за африканско единство. Развива всестранни връзки

Африка

със западните страни (САЩ, Франция и други). Поддържа дружески отношения със СССР и другите социалистически държави.

Държавен глава е президентът. Законодателната власт се осъществява от Националното събрание. Правителството отговаря пред президента.

«ДВИЖЕНИЕ ЗА НАРОДНО ЕДИНСТВО» (ДНЕ) — опозиционна революционно-демократична партия. Дейността ѝ в страната е забранена, а активистите са подложени на репресии. Има влияние сред част от интелигенцията, служещите, учащата се младеж, работниците и селяните. Действува и сред тунзийците, живеещи в Западна Европа. Настоява да се демократизира режимът и да бъдат извършени прогресивни социално-икономически промени. По международните въпроси заема антиимпериалистически позиции.

Ръководител — Ахмед бен Салах.

«ДВИЖЕНИЕ НА ДЕМОКРАТИТЕ-СОЦИАЛИСТИ» (ДПС) — опозиционна буржоазно-либерална партия. Въпреки че не е официално разрешена от властите, нейните активисти не са преследвани. Обединява част от интелигенцията и деловите кръгове. Издига лозунги за демократични свободи, за свободно създаване на партии, за «либерализиране на икономиката». Като партия се оформя през 1977—1978 г. върху основата на т. нар. «либерална опозиция», изключена от СДП през 1974 г.

Ръководител — Ахмед Местири. ДПС издава в. «Ар рай» («Мнение») — на арабски и «Демокраси» — на френски език.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ДЕСТУРСКА ПАРТИЯ (СДП) — управляваща, единствената легална партия. Създадена през 1934 г. след разцепление на партията Дестур. До октомври 1964 г. (VII конгрес) се нарича Нов Дестур. През периода на френския протекторат ръководи борбата на туниския народ за национална независимост и изиграва важна роля за ликвидирането на колониалния режим. Днес СДП управлява и контролира политическия живот в страната, ръководи дейността на всички обществени организации. Ядрото на партията, нейните ръководни кадри и апаратът се формират от националната буржоазна интелигенция. Основната членска

маса на СДП са представители на градската дребна и средна буржоазия, на селяните и националистически настроената част от работническата класа.

Официална доктрина на СДП е «дестурският социализъм», чиито основни положения са формулирани на VII конгрес на партията през 1964 г. За крайна цел на партията се провъзгласява построяването на социализъм в Тунис. В СДП има различни течения и направления. Партията има контакт със Социалистическия интернационал.

В периода на независимо развитие до 1969 г. под ръководството на СДП в страната са извършени прогресивни мероприятия за национализиране на чуждестранния капитал, създаване на държавен сектор в промишлеността и кооперативен — в селското стопанство. Но в резултат на изострянето на борбата по въпроса за пътищата за развитие на страната в ръководството на СДП през 1969 г. надделяват десните сили. Започва постепенно отстъпление от политиката на прогресивни промени. VIII конгрес провъзгласява главно ориентацията към развитие на частния сектор и привличане на чуждестранен държавен и частен капитал в страната. Развивайки положението на «дестурския социализъм», IX конгрес на партията (септември 1974 г.) издига идеите за «контракта между социалните партньори», за «асоциацията между труда и капитала». X конгрес на СДП (септември 1979 г.) показва стремежа на туниското ръководство да запази еднопартийна система в страната.

Общата стачка на 26. I. 1978 г. и събитията в Хафса (пролетта на 1980 г.) принуждават ръководството да обяви някои мерки за «демократизиране»: амнистия на политическите затворници, възстановяване в партията на редица дейци, изключени от СДП, регулиране на положението в профсъюзното и в студентското движение и др.

СДП има около 765 хил. членове (1979 г.). Партията се изгражда по производствено-териториален принцип. Висш орган е конгресът, който се свиква веднъж на 4 години. Починен председател на СДП (от 1974 г.) е Хабиб Бургиба (президент на Тунис). Той има широки пълномощия: разработва политиката на СДП, председателствува заседанията на ЦК и на Политбюро, назначава и сваля членовете на Политбюро, ръководи дейността на всички партийни органи. Генерален секретар на СДП — Мохамед Мзали (от април 1980 г.). Дирек-

Африка

тор на СДП — Монжи Коолн. Печатни органи — в. «Ал амал» («Надежда») — на арабски и «Аксон» («Действие») — на френски език.

ТУНИСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ТКП) — създадена през май 1939 г. на базата на комунистическите групи, които са съществували в страната от 1920 г. и са влизали във Френската комунистическа партия. Туниските комунисти са направили много за разпространяването на марксизма в страната. ТКП участва активно в националноосвободителното движение и в антифашистката борба, през Втората световна война застава начело на съпротивата на туниския народ срещу италианско-германските окупатори. След освобождението на страната от окупацията през 1943 г. ТКП излиза от нелегалност и до 1952 г. работи легално. През 1952—1954 г. ТКП участва активно в националната борба. Редница погрешни оценки на ръководството на ТКП по въпроса за пътищата на освободителната борба на туниския народ, както и репресиите на колонизаторите през 1952 г. довеждат до отслабването на партията. От юли 1954 г. ТКП отново действа легално. След като Тунис получава независимост ТКП настоява да се демократизира общественият живот, да бъде извършена аграрна реформа, да се повиши жизненото равнище на трудещите се, тя полага активни усилия за преодоляването на предишните сектантски грешки на ръководителите.

VI конгрес (декември 1957 г.) приема нова програма на ТКП «За туниски път към социализма», в която се подчертава, че партията трябва да действа за укрепване на националната независимост в интерес на трудещите се. VII конгрес на партията (март 1962 г.) подкрепя прогресивните мерки на правителството за укрепване суверенитета на страната и за създаване на държавен сектор в икономиката, призовава да се разшири сътрудничеството на Тунис със социалистическите страни.

През януари 1963 г. ТКП и нейният печатен орган в. «Ат тална» («Авангард») са забранени, отделни нейни ръководители са репресирани. ТКП действа в нелегалност.

През 1974 г. ТКП публикува програмната декларация «За нова прогресивна и демократична алтернатива», в която се призовават всички прогресивни сили в страната да се сплотят и да обединят действията си в борбата за демократизи-

ране на обществения живот, за прекратяване на репресиите, за легализиране на демократичните организации, включително на ТКП, за социален напредък и за преодоляване на политическата и социално-икономическата криза в страната.

Делегации на ТКП са участвували в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Ръководни органи — ЦК и Политбюро. Първи секретар на ТКП — Мохамед Хармел. Партията издава в Западна Европа вестниците «Еспоар» — на френски и «Ат-тарик» — на арабски език.

УГАНДА

(Република Уганда)

Държава в Източна Африка. Територия — 236,8 хил. кв. км. Население — 12,6 млн. души (1980 г.). Политическа независимост получава на 9. X. 1962 г. Създаденият през 1960 г. Чароден конгрес на Уганда (НКУ) става управляваща партия, а неговият водач — М. Оботе — президент и ръководител на правителството. През 1967 г. е приета конституцията, която провъзгласява Уганда за република от президентски тип.

На 21. I. 1971 г. в Уганда е извършен военен преврат, в резултат на което е установен диктаторският режим на генерал Иди Амин Дада. През октомври 1978 г. между Уганда и Танзания възниква въоръжен конфликт. През април 1979 г. части на създадения в емиграция Фронт за национално освобождение на Уганда (ФНОУ) с подкрепата на танзанийската армия заемат столицата на страната. Иди Амин избягва в чужбина, властта в страната взема ФНОУ. Вътрешнополитическата и външнополитическата линия на правителството на ФНОУ при президентите Луле и Бинайс е насочена към укрепване на връзките с капиталистическите страни на Запад. През май 1980 г. военната комисия на ФНОУ сваля президента Г. Бинайса и поема неговите пълномощия.

На парламентарните избори (декември 1980 г.) за президент на Уганда отново е избран М. Оботе.

Африка

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ НА УГАНДА (ФНОУ) — създаден през март 1979 г. в гр. Моши (Танзания). Това е политически съюз от много партии, организации и групи, които са се борили срещу режима на Иди Амин. За основни принципи на ФНОУ са провъзгласени националното единство, демокрацията, независимостта и социалният прогрес. Ръководител — Пол Муванга.

НАРОДЕН КОНГРЕС НА УГАНДА (НКУ). Начело със своя председател М. Оботе се обявява за осъществяване на принципите на ФНОУ, за създаване на широко представително коалиционно правителство, за антиимпериалистически курс. На парламентарните избори (декември 1980 г.) НКУ спечелва победа.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА УГАНДА (ДПУ) — създадена през 1956 г. като католическа партия, опираща се на най-голямата народност в страната — буганда. След като е забранена през 1969 г., партията за пръв път провежда конгрес през юни 1980 г., на който е избрано ново ръководство начело с председателя на партията Пол Каванга Семогерере. Подкрепя създаването на коалиционно правителство, опира се върху националната буржоазия, едрите търговци и местните клерикални кръгове и върху помощта на империалистическите държави.

ПАТРИОТИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА УГАНДА (ПДУ) — нова политическа партия, създадена в началото на юни 1980 г. от бивши членове на НКУ, активисти на профсъюзното и младежкото движение, военнослужещи. Нейното ръководство начело с Йовери Мусевени заявява, че подкрепя основните принципи на ФНОУ, смята да действува за постигането на реална политическа и икономическа независимост на страната.

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ НА УГАНДА (КПУ) — бившата монархическа партия «Кабака Йека», която е била създадена през 1961 г. Отразява интересите на бившите феодали, богатите търговци и селяни от народността буганда. Начело на партията е Маяджа Нканги.

ЦЕНТРАЛНОАФРИКАНСКА РЕПУБЛИКА

(ЦАР)

Държава в Централна Африка. Т е р и т о р и я — 629 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 2,3 млн. души (1979 г.). Независимостта е провъзгласена през 1960 г. През 1966 г. в страната е извършен държавен преврат, в резултат от който на власт идва Ж.—Б. Бокаса. През 1972 г. на конгреса на партията МЕСАН той е обявен за пожизнен президент на страната. През декември 1976 г. извънредният конгрес на партията МЕСАН приема нова конституция и обявява, че ЦАР става парламентарна монархия. За император е провъзгласен Бокаса.

През септември 1979 г. в страната е извършен нов държавен преврат. Император Бокаса е свален. Страната се връща към републиканската форма на управление след държавен преврат през 1981 г. Държавен глава става председателят на Военния комитет за национално възраждане — ген. Андре Колинмба. Във вътрешната политика правителството на ЦАР се обявява за развитие на частната собственост и за привличане на чуждестранни капитали. Външната политика на ЦАР се характеризира с непоследователност, готовност за компромиси, стремеж да се развият отношенията с всички страни с цел да се получава икономическа помощ. ЦАР поддържа особено тесни отношения със западните държави и най-вече с Франция. ЦАР е членка на Организацията за африканско единство, асоциирана членка на ЕИО.

ДВИЖЕНИЕ ЗА СОЦИАЛНА ЕВОЛЮЦИЯ НА ЧЕРНА АФРИКА (МЕСАН) — партия, основана през 1949 г. от известния централноафрикански деец Б. Боганда. Изиграва голяма роля в борбата на централноафриканския народ за независимост. След преврата през 1966 г. дейността на МЕСАН фактически се прекратява. Впоследствие като додатък на режима на личната власт на Бокаса играе твърде ограничена роля в общественно-политическия живот и в управлението на държавата. След преврата през 1979 г. дейността на МЕСАН е прекратена.

ПАТРИОТИЧЕН ФРОНТ НА УБАНГА (ПФУ) — създаден през 1972 г. При управлението на император Бокаса ПФУ е

Африка

една от опозиционните групировки, които настояват за връщане към републиканската форма на управление. ПФУ настоява незабавно да бъде изтеглен френският военен персонал от ЦАР, да бъде създадено временно правителство на националното единство от представители на различните политически групировки. ПФУ се окачествява като освободително движение. Ръководител — Абел Гумба.

ЦЕНТРАЛНОАФРИКАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ — през януари 1980 г. тогавашният президент Давид Дако обявява съществуването на тази «единствено законна» партия в страната.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОАФРИКАНСКИЯ НАРОД — създадено през 1979 г. Ръководител — Анж Патасе.

ЧАД

(Република Чад)

Държава в континенталната част на Централна Африка. Територия — 1284 хил. кв. км. Население — 4,2 млн. души (1977 г.). Независимостта е провъзгласена през 1960 г.

Политическата обстановка в страната е напрегната поради действията на ислямизираните народности в североизточните провинции. През август 1978 г. в резултат от споразумение между правителството и ръководството на една от опозиционните групировки е създадено правителство на националното единство, което, както се изяснява, е само временен компромис.

В началото на 1979 г. обстановката в страната отново се изостря. След преговори по инициатива на ОАЕ с представители на всички бореци се чадски военно-политически групировки и на правителствата на съседните държави, на конференцията в Лагос (Нигерия) през август 1979 г. е прието решение да бъде създадено преходно правителство, призвано да прекрати вътрешнополитическата криза. Такова правителство е

Южноафриканска република

създадено през ноември 1979 г. Начело на него застава ръководителят на ФРОЛИНАТ Гукуни Уедей. В страната се очертава процес на преминаване от гражданска война към търсене на мирни пътища за разрешаване на вътрешнополитическите въпроси. Но през март 1980 г. обстановката отново се изостря, подновяват се въоръжените сблъсквания между различните групировки.

След победата на силите, подкрепящи Г. Уедей, и след новата конференция за Чад в Лагос (декември 1980 г.), свикана под егидата на ОАЕ, в страната се очертава преход към мирен живот.

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ НА ЧАД (ФРОЛИНАТ) — създаден през 1965 г. Като политическа платформа на движението са издигнати исканията за действителна независимост на Чад, равнопоставяне на всички етнически и религиозни групи, планомерно социално-икономическо развитие на всички райони на страната. През 1966 г. като военна организация на ФРОЛИНАТ са създадени т. нар. «Народни сили за освобождение».

Председател на ФРОЛИНАТ — Гукуни Уедей.

ЮЖНОАФРИКАНСКА РЕПУБЛИКА (ЮАР)

Държава в Южна Африка. Територия — 1221 хиляди кв. км. Население — 27,7 млн. души (1978 г.), от тях африканци — 19,3 млн. и лица от европейски произход (главно африканери и англичани) — 4,4 млн. Образувана през 1910 г. под названието Южноафрикански съюз (ЮАС). До 1961 г. е доминион на Великобритания. На 31. V. 1961 г. е провъзгласена за република. Държавен глава е президентът. Законодателен орган — парламентът. Изпълнителната власт принадлежи на правителството.

След идването на власт на Националистическата партия през 1948 г. в страната е установен терористичен расистки режим. Право да избират и да бъдат избирани в парламента притежават само белите. Европейското малцинство е

Африка

узурпирало 87% от територията на ЮАР. Високоразвитата икономика се контролира от местната бяла буржоазия и от международните монополи. Африканците, които са 70% от населението, са лишени от елементарни права, на тях се падат само 20% от доходите, получавани в страната.

ЮАР окупира незаконно Намибия, стреми се да задуши освободителната борба на народа на тази страна и да му направи марионетен неокOLONIALЕН режим. Империалистическите държави оказват широка икономическа, политическа и военна подкрепа на ЮАР. Държавите от социалистическата общност и много развиващи се страни не поддържат връзки с ЮАР, спазвайки решенията на ООН и на Организацията за африканско единство за нейното бойкотиране.

АФРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН КОНГРЕС НА ЮЖНА АФРИКА (АНК) — основан на 8. I. 1912 г. Най-старата политическа партия на африканското население в ЮАР, първата действително общонационална организация, обединила представители на всички етнически групи. Най-силни позиции има в индустриалните центрове на ЮАР. Повечето от членовете и привържениците на АНК са работници.

Деятелността на АНК получава особено широк размах след Втората световна война, когато в ръководството на партията идват революционни демократи. Програма на АНК е Хартата на свободата (юни 1955 г.). В нея са формулирани основните задачи на национално-демократичната революция: премахване на режима на апартейд и създаване на демократична държава върху основата на равноправнето на всички граждани независимо от цвета на кожата, национализиране на минералните богатства, банките и промишлените монополи, преразпределяне на земята между онези, които я обработват. «Южна Африка принадлежи на всички, които живеят там — черни и бели», се казва в Хартата.

През 1960 г. АНК е забранен, много негови ръководители и активисти са репресирани. Партията преминава в нелегалност и започва подготовка за сваляне на расистката диктатура по въоръжен път. Военна организация на патриотичните сили става «Умконто ве Сизве» («Копие на нацията»). Борбата на АНК в нелегалност довежда до нов подем на народното движение в ЮАР през 70-те години. На съвременния етап партията смята за своя главна задача създаването на широк патриотич-

чен фронт, който да обедини всички противници на апартейда. Партията съчетава работата за политическото организиране и мобилизирането на масите с въоръжената съпротива. Бойни групи на «Умконто ве Сизве» действуват в градовете и в селските райони.

АНК и КПСС поддържат дружески връзки. Централни органи на АНК — Национален изпълнителен комитет, както и Революционният съвет, където заедно с африканците влизат ръководители на освободителното движение на индийското и на цветнокожото население и на белите демократи.

Председател на АНК е Оливър Тамбо. Генерален секретар — Алфред Нзо. Печатен орган — списание «Сечаба» («Напред»), издава се в чужбина. В страната излиза нелегалният в. «Сечаба—Исизве».

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА (НАЦИОНАЛНА) ПАРТИЯ — създадена през 1913 г., управляваща от 1948 г. Била е реорганизирана неведнъж. Изразява интересите на реакционните кръгове на монополистичния капитал и на селската буржоазия, предимно от африканерите (преселниците от холандски произход). Тясно свързана с холандската реформистка църква.

В основата на програмата на партията е залегнала доктрината на апартейда («отделното развитие»), която чрез позоваване на «божествена предопределеност» проповядва най-жестоката расова сегрегация и потискане на цветнокожото население на ЮАР и най-вече на африканците. Апартейдът е издигнат до равнище на държавна политика. Главен елемент в нея е бантустанизацията, т. е. създаването по етнически принцип на 10 «независими» марionетни държави (бантустани) върху «африканските земи» (13% от площта на ЮАР), с което се цели да се утвърди териториалното разделение на страната, да се лишат африканците от гражданство на ЮАР и да се осигурят условия за тяхното експлоатиране.

След извънредните избори през ноември 1977 г. и допълнителните избори през 1979 г. партията разполага със 133 от 165 места в парламента. Във всички избирателни окръзи действуват партийни комитети. Ръководни органи на партията — провинциални конгреси и изпълнителни комитети, федерален съвет и парламентарна фракция. Важна роля в определянето на политиката на партията играе тайното полуфашистко обединение «Брудербонд».

Африка

Ръководител на партията — Питър У. Бота (министър-председател на ЮАР). Офицюз — в. «Ди бюргер» («Бюргер»).

НОВА РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ — основана през юни 1977 г. на базата на центристката групировка на Обединената партия, която до саморазпускането си през 1977 г. е главната партия на парламентарната опозиция, изразяваща интересите на едрата буржоазия, главно от английски произход. Предлаганият от НРП план «за федеративно-конфедеративно» устройство на страната цели да увековечи господстващото положение на европейското малцинство, като му се осигурява решаващ глас във федералното правителство на «бяла» Южна Африка и на това правителство бъде подчинена конфедерация от «независимите» и автономни бантустанни. В парламента има 10 места, от тях 9 са от провинция Натал.

Ръководни органи — провинциалните конгреси, федералният съвет и парламентарната фракция. Ръководител — В. Роу.

ПРОГРЕСИВНА ФЕДЕРАЛНА ПАРТИЯ — основана през септември 1977 г. след обединяването на Прогресивно-реформистката партия (създадена през юли 1975 г. от сливането на Прогресивната и Реформистката партия с «лявото» крило на Обединената партия). Изразява възгледите на умерените кръгове на промишлено-финансовата буржоазия и на интелигенцията главно от английски произход. Обявява се за запазване привилегированите позиции на европейското население в рамките на федерацията от «самоуправляващи се» държави, състояща се от «бяла» Южна Африка и зависими от нея бантустанни. Има 18 места в парламента и е водеща партия на официалната опозиция. Ръководни органи — Национален конгрес, федерален изпълнителен комитет и парламентарна фракция. Ръководител — Ф. Ван Зил Слаберт.

ЮЖНОАФРИКАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЮАКП) — най-старата марксистко-ленинска партия на африканския континент. Основана на 30. VII. 1921 г. в Кейптаун под названието Комунистическа партия на Южна Африка на базата на съществуващите в страната марксистки групи, най-голяма от които е Интернационалната социалистическа лига.

От 1921 до 1950 г. действа легално. Влиянието на Ком-

Южноафриканска република

партията нараства значително през Втората световна война и в първите следвоенни години. Комунистите влизат в парламента и в общинските съвети на най-големите градове. През 1950 г. расистките власти приемат закон за «смазване на комунизма», който забранява дейността на Компартията. Като не се оказва достатъчно подготвена за преминаване в нелегалност, ЦК на партията взема решение за саморазпускане. В началото на 1953 г. на първия си нелегален конгрес партията е създадена отново под названието Южноафриканска компартия. През 50-те години въпреки забраната комунистите успяват да задълбочат и разширят връзките с АНК и с други демократични организации.

Програмата на партията «Пътят към свободата на Южна Африка» е приета на V конгрес на ЮАКП (ноември 1962 г.), който се свиква нелегално в Йохансбург. В нея се посочва, че крайната цел на ЮАКП — построяването на комунистическо общество — може да бъде постигната само след победа на националнодемократичната революция, чието основно съдържание е «националното освобождение на африканския народ, а главна задача — създаването на държава на националната демокрация в Южна Африка».

В началото на 60-те години правителството на ЮАР разгръща кампания на терор и репресии срещу борците за свобода. Въпреки тежките загуби Компартията продължава работата сред масите, заедно с АНК започва подготовка за въоръжена борба против расисткия режим. Със своите самоотвержени усилия комунистите на Южна Африка спомагат за подема на освободителното движение в страната през 70-те години. Състоялият се през ноември 1979 г. разширен пленум на ЦК на ЮАКП подчертава, че главна задача на партията на сегашния етап е образуването на широк фронт на всички патриотични и антирасистки сили начело с АНК. Отбелязана е необходимостта от по-нататъшно укрепване на нелегалните партийни организации и на връзките на ЮАКП с масите. Особено значение се придава на работата сред африканския пролетариат, както и на развитието на профсъюзното движение.

ЮАКП участва в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г. КПСС и ЮАКП поддържат дружески връзки.

Национален председател на ЮАКП е Юсуф Даду. Генера-

Африка

лен секретар — Мозес Мабида. Теоретичен орган — три-месечно списание «Африкен комюнист». В ЮАР нелегално се издава вестникът на Компартията «Инкулулеко фридъм» («Свобода»).

ЮЖНОАФРИКАНСКА ПАРТИЯ — Създадена през май 1977 г. на основата на дясното крило на Обединената партия. По основните политически въпроси влиза в блок с Националистическата партия. Има 3 места в парламента. Ръководител — Дж. Уилн.

В страната има и други политически партии.

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ НА ЮЖНА АФРИКА — основателите ѝ са ултрадесни бели реакционери, отцепили се през февруари 1982 г. от управляващата Националистическа партия.

Председател на партията — Андрис Трернихт.

АМЕРИКА

АНТИГУА И БАРБУДА

Независима държава (от 1. XI. 1981 г.), разположена на едноименния остров и на островите Барбуда и Редонда, влизащи в групата на Малките Антилски острови в Карибско море. Обща територия — 442 кв. км. Население — 77 хил. души (1976). Законодателен орган — двукамарен парламент; изпълнителен орган — правителството начело с министър-председател.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА АНТИГУА (ЛПА) — създадена в началото на 40-те години, една от най-старите политически организации на острова. Отразява интересите на дребната и средната буржоазия, действа от проимпериалистически позиции. Управляваща. Ръководител на партията Вийр Бърд (министър-председател). Печатен орган — в. «Уъркърз войс» («Работнически глас»).

ПРОГРЕСИВНО ЛЕЙБЪРИСТКО ДВИЖЕНИЕ (ПЛД) — основано през 1970 г. в резултат на обединяването на различни политически групи. Опира се на подкрепата на градските и селскостопанските работници, интелигенцията и служещите в държавните учреждения. Опозиционна партия, ползва се с подкрепата на профсъюзите. Ръководител — Робърт Хол. Печатен орган — в. «Лидър» («Водач»).

ДВИЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА АНТИГУА И КАРИБИТЕ — националнoдемократическа партия, има влияние сред част от трудовото население на страната. Ръководител на партията — Тим Хектър.

АНТИЛСКИ ОСТРОВИ

(Холандски)

Група острови в Карибско море, северно от Венецуела (Аруба, Бонайре, Кюрасао, Саба, Синт Естатиус и южната част на остров Сен Мартен). Обща територия — 1011 кв. км. Население — 220 хил. души (1979 г.). Влиза в състава на Кралство Холандия. Управлява се от холандски губернатор, както и от парламент (Щати) от 22 депутати, избирани на избори, и от местно правителство.

ДВИЖЕНИЕ ЗА НОВИ АНТИЛИ — създадено през 1971 г. на остров Кюрасао. Главното програмно положение на партията е искането да се демократизира политическата система на страната. На изборите през 1979 г. спечелва и има в Щатите 7 депутати. Ръководител на партията — Д. Мартина (министър-председател на коалиционното правителство).

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА КЮРАСАО — създадена през 1945 г. Опира се на подкрепата на дребната и средната буржоазия. Настоява да бъде дадена независимост на островите, като се запази единна държава. На парламентарните избори през 1979 г. търпи поражение и намалява представителството си в Щатите от 6 на 3 депутати. Ръководител — С. Розендал.

ИЗБИРАТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ НА НАРОДА — създадено през 1973 г. на остров Аруба, където е ръководна партия (има 12 от 21 членове на островния съвет). Обявява се за отделяне на острова от Холандските Антили и за провъзгласяване на независимостта му. В новия състав на Щатите е представено от 5 депутати. Ръководител — Г. Крус.

НАЦИОНАЛНА НАРОДНА ПАРТИЯ НА КЮРАСАО — създадена през 1948 г. Има подкрепата на част от дребната и средната буржоазия, на селските труженици и интелигенцията. Обявява се за тесни връзки с Холандия, за «планомерна» подготовка на островите за независимост. В Щатите е представена от двама депутати. Ръководител — Х. Евъртс.

РАБОТНИЧЕСКИ ФРОНТ НА КЮРАСАО — създаден през 1969 г. Ползва се с подкрепата на индустриалните и селскостопанските работници. Настоява незабавно да бъде дадена независимост на островите. Ръководител — Уилсън Годет (водач на докерите).

Народната партия на Аруба има в Щатите двама депутати, Патриотичната партия на Аруба — един депутат. Двете партии се обявяват за «особен статут» на острова. Социалдемократическа партия — създадена през 1973 г. след разцепление в Демократическата партия на Кюрасао.

АРЖЕНТИНА

(Република Аржентина)

Държава в югоизточната част на Южна Америка. Територия — 2,8 млн. кв. км. Население — 26,7 млн. души (1979 г.). Аржентина е членка на Движението на необвързаните страни.

През март 1976 г. в страната е извършен военен преврат. Създадената военна хунта (от командущите трите рода войски) сваля президента Мария Е. Мартинес де Перон, разпуска Конгреса, който се състои от Сенат и Камара на депутатите, и законодателните събрания на провинциите. Вместо отменената конституция е въведен «Статут на процеса на националната реорганизация», съгласно който на хунтата е предоставена цялата власт. Законодателните функции са предадени на създадената към хунтата «Законодателна консултативна комисия». Ръководителят на хунтата — командущият сухопътните войски генерал-лейтенант Х. Р. Видела, е назначен за президент на страната. Вместо него в състава на хунтата е въведен нов командущ армия. Президентът е отговорен пред хунтата, която има право да назначава и да сваля президента. От 22. XII. 1981 г. президент на Аржентина е генерал Леополдо Фортунато Галтиери.

С декрет на хунтата е «преустановена» за неопределено време дейността на всички политически партии. Пет екстремистки партии и терористични групировки с ултралевичар-

А м е р и к а

ска ориентация («Социалистическа партия на трудещите се», «Работническа троцкистка партия» и др.) са въобще забранени. Въпреки значителните ограничения дейността на многобройните политически партии в Аржентина продължава.

АРЖЕНТИНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (АКП) — основава под непосредственото влияние на Великата октомврийска социалистическа революция през 1918 г. в Буенос Айрес на конгрес на представителите на лявото крило на Аржентинската социалистическа партия под наименованието Интернационална социалистическа партия (ИСП). II конгрес на ИСП (1919 г.) взима решение да скъса с II Интернационал и да се присъедини към Коминтерна. I извънреден конгрес на ИСП (декември 1920 г.) единодушно приема «21 условия» на Коминтерна и преименува ИСП в Аржентинска комунистическа партия (АКП). Представителят на АКП Р. Гиолди участва в работата на III конгрес на Коминтерна през 1921 г. и се среща с В. И. Ленин.

VIII конгрес на АКП (1928 г.) определя характера на предстоящата в страната революция като буржоазнодемократична, аграрна и антиимпериалистическа. През 1930—1945 г. АКП работи в нелегалност, жестоко е преследвана. XI конгрес на АКП (август 1946 г.) отделя особено внимание на организирането на борбата на масите за демократични свободи, в защита на националната икономика от американските монополи. През 1959 г. по инициатива на АКП е създаден профсъюзен център — Движение за единство и профсъюзна координация.

Опасявайки се от увеличаването на влиянието на АКП, правителството забранява партията, закрива партийните вестници и издателства (април 1959 г.). XII и XIII конгрес на АКП (1963 и 1969 г.) стават в нелегалност. Въпреки жестоките репресии, въпреки специалния декрет на реакционното правителство «За защита от комунизма» (1967 г.) в периода на военните диктатури (1966—1973 г.) АКП се закалява идейно и организационно, укрепва връзките си с работническата класа и селяните, с редовите членове на политическите партии, намиращи се под влиянието на буржоазията. В нелегални условия АКП успява да издаде два пъти в страната в масов тираж Пълните съчинения на В. И. Ленин и милиони скземпляри друга марксистко-ленинска литература. С активното участие на ко-

мунистите през 1970 г. в Аржентина е създадена масовата прогресивна организация Национална среща на аржентинците (ЕНА), в която влизат представители на много политически партии, на профсъюзи, младежки, женски и други организации.

На президентските и парламентарните избори през март 1973 г. комунистите участвуват активно в изборите и в състава на Народния революционен съюз (НРС), в който влизат Партията на непримиримите, Революционната християнска партия и Народният съюз за движение напред, който издига най-прогресивната програма. На изборите НРС получава около 900 хил. гласа. За пръв път в Аржентина комунистите получават 2 места в Камарата на депутатите на Конгреса.

XIV конгрес на АКП (август 1973 г.) за пръв път през последните 27 години е проведен в легалност, която партията получава без предварително разрешение, още преди отменянето на декрета «За защита от комунизма» (май 1973 г.). На XIV конгрес на АКП за пръв път присъствуват делегации на КПСС и на братските партии на другите социалистически страни. Тогава в АКП членуват повече от 116 хил. души. Конгресът обсъжда политическото положение в страната и задачите на партията, внася промени в програмата и устава на партията, избира нов ЦК.

След военния преврат (март 1976 г.) дейността на АКП, както и на другите политически партии, е «преустановена». Като взема под внимание разнородността на силите, дошли на власт, и продължаващата диференциация в армията, АКП разобличава престъпната роля на най-реакционните кръгове, които искат да тласнат страната към «пниочетизация», настоява да бъде създаден блок от всички опозиционни сили, правителството да води широк «диалог» с партиите за бъдещето на Аржентина, да бъде образувано временно военно-гражданско правителство, което да поведе развитието на страната по конституционен път, да бъдат напълно възстановени демократичните свободи и т. н.

Делегация на АКП участвува в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. АКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът, в периодите между конгресите — ЦК, който избира Изпълнителен комитет на ЦК, Секретариат и други органи. Генера-

А м е р и к а

лен секретар на АКП — А. Фава. (От 1938 до смъртта му през 1980 г. генерален секретар е Херонимо Алварес.)

ГРАЖДАНСКО-РАДИКАЛЕН СЪЮЗ (ГРС) — създаден през 1891 г. Най-старата буржоазна партия с либерално-реформистка ориентация. От 1916 до 1930 г. е на власт. Опира се на дребната и средната буржоазия. Втора по численост и по влияние (след Хустисналистката) партия в страната. От 1930 г. насам партията неведнъж се разцепва. През 1957 г. след поредното разцепление партията приема названието ГРС на народа. В нея остават главно десни и центристски фракции на радикалите. Влиянието ѝ върху някои слоеве трудещи се, студенти и редица профсъюзи намалява поради тяхното постепенно преминаване на антимпериалистически класови позиции. Лявото крило образува вътре в партията Движение за възраждане на радикализма, което има подкрепата на младите радикали. На общите и президентските избори през март 1973 г. ГРС получава 22% от гласовете, на допълнителните избори (септември 1973 г.) — 24%.

Партията е в опозиция на военното правителство, но ръководството на партията няма намерение да създава блок от опозиционните сили, тъй като смята, че ГРС може самостоятелно да дойде на власт. Партията поддържа тесни връзки с европейската социалдемокрация и с Демократическата партия в САЩ.

Висш орган на партията — Национално събрание, което избира Национален комитет и председател. Председател на Националния комитет на партията — Рикардо Балбини.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ И РАЗВИТИЕ (ДИР) — създадено през 1957 г. от кандидата за президент на изборите през 1958 г. А. Фрондиси, който издига положителна програма за преобразования, подкрепена от Компартията и от другите прогресивни сили в страната. Но скоро след идването си на власт А. Фрондиси се отказва от предизборната си програма, води курс на подчиняване икономиката на чуждестранните монополи, започва преследване на комунистите, обявява Компартията извън закона (1959 г.). Крайно непопулярната политика на правителството на А. Фрондиси довежда до разцеплението на ДИР (1963 г.), като отцепилата се част създава Партия на непримиримите.

Като критикуват курса на военното правителство и поставят редица искания, подобни на исканията на много други политически партии (да бъде възстановена конституцията, да се нормализира дейността на профсъюзите, да бъдат освободени политическите затворници и др.), Л. Фройдиси и другите ръководители на ДИР настояват военното правителство да започне обещания «политически диалог» с всички партии в страната върху основата на публикуваната в края на 1979 г. програма на ДИР «Политически основи».

ПАРТИЯ НА НЕПРИМИРИМИТЕ В АРЖЕНТИНА (преди това се нарича ГРС на непримиримите) — левоцентристка буржоазна партия, създадена след разцеплението на партията ДИР през 1963 г. Има значително влияние сред интелигенцията и студентите.

След излизането от партията ДИР ГРС на непримиримите преодолява трудностите, свързани с борбата вътре в партията, изработва антимпериалистическа и антиолигархическа програма за действия, значително укрепва организационно. На изборите през март 1973 г. партията влиза в Народния революционен съюз като една от основните сили. За да подчертае различията си с партията ГРС, ръководството на ГРС на непримиримите приема названието Партия на непримиримите. Критикува политиката на военното правителство.

Председател на Националния комитет — Оскар Аленде (бивш губернатор на провинция Буенос Айрес).

ПРОГРЕСИВНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПДП) — основана през 1916 г. от големия общественик и просветител Лисандро де ла Торе, който се бори активно против империализма, колониализма, за национализиране на най-важните източници на суровини, за подобряване положението на трудещите се. През 1960 г. ПДП се обявява против забраната на Компартията. През последните години ръководството на ПДП все повече се отдалечава от прогресивните позиции на Лисандро де ла Торе и се съюзява с една от най-реакционните политически организации — Федералната партия, като се стреми да спечели симпатиите на военното правителство, дошло на власт през 1976 г. В ПДП има ляво крило, което настоява да бъдат възстановени традициите на Лисандро де ла Торе и фактически образува нова политическа партия под

А м е р и к а

същото название. Ръководител на ПДП — Мартинес Раймонда. Председател на лявото крило на ПДП — Рикардо Моллинас.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАРТИИ. Първата социалистическа партия в Аржентина е създадена през 1896 г. от големия общественик и политик от това време Хуан Б. Хусто, който за първи път превежда на испански език и през 1898 г. издава в Буенос Айрес първия том на «Капиталът» на К. Маркс. В края на ХІХ в.—началото на ХХ в. Социалистическата партия играе положителна роля в пропагандирането на идеите на социализма и сплотяването на работническата класа. През Първата световна война ръководителите на партията застават на позициите на реформизма и съглашателството с буржоазията, обявяват се за продължаване на империалистическата война, предават интересите на работническата класа. Това предизвиква разцепление в партията. Нейното ляво крило образува Интернационална социалистическа партия (1918 г.), която скоро приема названието Аржентинска комунистическа партия.

Сега в Аржентина действуват няколко социалистически партии и групи. Тяхната социална база са интелегенцията и някои средни слоеве. **Народна социалистическа партия** — стреми се към обединяването на всички социалисти в Аржентина върху основите на принципите на партията от края на ХІХ—началото на ХХ век. Поддържа контакти с Компартията. Има връзки със Социалистическия интернационал, като формално не влиза в него. Генерален секретар — Виктор Гарсна Коста. **Обединена социалистическа партия** — също се бори за обединяване на социалистите върху основата на обща програма. Генерален секретар — Симон Алберто Ласара. Тези две партии подписват споразумение за общи усилия за обединяване на социалистите. **Социалистическа партия на трудещите се** — застава на ултралевичарски, антикомунистически, антисъветски позиции, забранена е от военното правителство. **Социалдемократическа партия** — представлява крайно дясното, реакционното крило на аржентинските социалисти, действува от позициите на антикомунизма и антисъветизма. Влиза в Социалистическия интернационал. Лидер — А. Гнолди. Действуват също партиите «Социалистическо движение за национално освобождение» (генерален секретар —

Хорхе Селсер) и «Социалистическа конфедерация» начело с Алисия Моро де Хусто (дъщерята на Хуан Б. Хусто).

ФЕДЕРАЛНА ПАРТИЯ (ФП) — създадена през 1973 г. след обединяването на различни провинциални партии и групировки с крайно консервативна насоченост. На общите и президентските избори през 1973 г. за нея гласуват около 15% от избирателите. Сегашното военно правителство на Аржентина залага главно на тази буржоазно-помешническа партия. През март 1980 г. на пленум на ФП е взето решение партията да прегрупира силите си и да създаде десноцентристки блок, който би могъл да подкрепи политическите планове на военното правителство. Ръководител на партията — Ф. Манрике.

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — създадена през 1954 г. Партия от клерикален тип. Поддържат я главно средните градски слоеве и някои профсъюзи. Има връзки с християндемократическите партии в Европа и Америка. През 1972 г. във връзка с предстоящите избори се разцепва на две партии: Народнохристиянска партия (НХП) и Революционнохристиянска партия (РХП).

Християндемократите подкрепят общодемократичните искания да бъдат освободени политическите затворници в Аржентина, да бъдат възстановени демократичните свободи и да се започне «диалог» с военното правителство, но заедно с това смятат, че Компартията не може да участва в «диалога». През 1979—1980 г. започва обединяване на двете партии в една — ХДП — върху основата на тесните връзки с европейските християндемократи и Ватикана. Ръководител на РХП — Мартин Дип.

ХУСТИСИАЛИСТКА¹ (ПЕРОНИСТКА) ПАРТИЯ — образувана през 1947 г. на базата на Лейбъристката партия, профсъюзите и редица групировки, отцепили се от други политически партии. Основател и идеолог е генерал Хуан Доминго

¹ От испанската дума *justicia* — справедливост. — Бел. ред.

А м е р и к а

Перон. Партията обединява представители на едрите земеделци, едрата, средната и дребната буржоазия, работниците. Лозунгите на ръководителите на партията за борба срещу империализма, социалната демагогия («за примирение между труда и капитала» и т. н.) привличат на страната на ръководството на партията значителни слоеве от населението. На изборите през 1946 г. перонисткият блок получава около 54% от гласовете на избирателите и президент на страната става Перон.

След военния преврат през 1955 г. перонисткото политическо течение продължава да съществува под названието «хустисиалистско движение», като ръководител продължава да бъде Перон, емигрирал в Испания. На парламентарните избори през март 1973 г. създаденият за участие в изборите Хустисиалистки фронт за освобождение (ХФО), в който влизат различни политически сили, получава 49,5% от гласовете. На власт идва правителство начело с президента Е. Кампора. То осъществява редица прогресивни мерки (установени са отношения с Куба, ГДР, КНДР, отменени са някои репресивни закони включително антикомунистическият декрет, амнистирани са много политически и профсъюзни дейци и др.). Тези стъпки на правителството, както и редица прогресивни положения в програмата на ХФО, които на допълнителните президентски избори през септември 1973 г. издига за кандидат за президент Х. Д. Перон (на мястото на подалия оставката си през юли 1973 г. Е. Кампора), осигуряват на ХФО подкрепата на Компартията и на редица други политически партии. За президент на Аржентина е избран Перон, който получава 62% от гласовете.

След смъртта на Х. Д. Перон (1. VII. 1974 г.) президент става неговата съпруга М. Е. Мартинес де Перон, заемала поста вицепрезидент. Тя става и ръководител на Хустисиалистката партия. След военния преврат М. Е. Мартинес де Перон е свалена от президентския пост и е поставена под домашен арест. Партията фактически се разцепва на редица групировки със свои ръководни центрове. Общото ръководство на партията осъществява заместник-председателят на Националния съвет Д. Бител.

БАРБАДОС

Разположен на едноименния остров, влизащ в групата на Малките Антилски острови в Атлантическия океан. Т е р и т о р и я — 430 кв. км. Н а с е л е н и е — 300 хил. души (1978 г.). Бивша колония на Великобритания, получила независимост през ноември 1966 г. Влиза в състава на Британската общност на нациите. Държавен глава е кралицата на Великобритания, представена на острова от генералгубернатор. Законодателната власт принадлежи на двукамарен парламент, състоящ се от Сенат и Камара на събрание. Изпълнителната власт се осъществява от правителство начело с министър-председател (назначаване се от генералгубернатора, който като правило е лидерът на победилата в изборите партия).

В областта на външната политика, поддържайки, общо взето, мерките за укрепване на мира и международната сигурност, Барбадос не проявява особена активност и следва най-вече външнополитическата линия на САЩ.

БАРБАДОСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (БЛП) — управляваща, основана през 1938 г. под влиянието на идеите на трейд-юнионизма и на английската Лейбъристка партия. Партия с умерена социално-реформистка насоченост, ползва се с подкрепата на местната буржоазия и търговците, опира се на работниците от захарната промишленост, има влияние в профсъюзите. Притежава 17 от 24-те места в Камарата на събрание.

Ръководител — Джон Майкъл Дж. Адамс (министър-председател), заместник-ръководител Бернард Сент-Джон. Печатен орган — седмичникът «Бикън» («Маяк»).

ДЕМОКРАТИЧНА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (ДЛП) — опозиционна, образувана през 1955 г. Ползва се с подкрепата на част от работниците и фермерите. Партията няма ясна политическа ориентация и не играе важна роля в политическия живот. В Камарата на събрание разполага със 7 места. Ръководител на партията — Ерол Бароу.

НАРОДЕН ПОЛИТИЧЕСКИ СЪЮЗ — партия, създадена през 1976 г. Обявява се за ликвидиране на бедността и корупцията в страната, бори се за прогресивни преобразования. Въп-

А м е р и к а

реки че не е многобройна, работи сред широките маси и в профсъюзите. Ръководител и генерален секретар на партията — Боби Кларк. Печатен орган — в. «Брек-луз».

БАХАМСКИ ОСТРОВИ

(Общност на Бахамските острови)

Държава, разположена на архипелаг от коралови острови в Атлантическия океан (повече от 700, 30 от които са обитаеми). Обща територия — 13,9 хил. кв. км. Население — 204 хил. души (1978 г.). Бивша колония на Великобритания, получила независимост през юли 1973 г. Влиза в състава на Британската общност на нациите. Държавен глава е кралицата на Великобритания, която се представява от генералгубернатор. Законодателната власт се осъществява от парламент — Камара на събранието. Изпълнителната власт принадлежи на Министерския съвет начело с министър-председател, който се назначава от генералгубернатора. Като правило това е лидерът на партията, победила в парламентарните избори.

БАХАМСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — основна опозиционна партия, която се обявява за прогресивни социално-икономически реформи. Ползва се с подкрепата на работниците и интелигенцията. Създадена през 1976 г. от групировка, отцепила се от Свободната национална партия. След изборите през 1977 г. получава 6 места в парламента.

ПРОГРЕСИВНА ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ПЛП) — управляваща партия, създадена през 1953 г. Отразява интересите на дребната и средната буржоазия, съставена главно от търговци и собственици на хотели. Обявява се за провеждане на ограничени социални реформи, за широко привличане на чуждестранен капитал в страната (икономиката на Бахамските острови зависи напълно от инвестициите, идващи от САЩ — основен търговски партньор). Ползва се с подкрепата на работниците, дребните фермери, част от служещите, интелигенция-

та. На изборите през 1977 г. получава 30 от 38-те места в парламента.

Ръководител — Линдън Оскар Пиндлинг (министър-председател). Председател — Дж. Макей.

СВОБОДНА НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ (СНП) — отразява интересите на средната и едрата негърска буржоазия, тясно свързана с чуждестранния капитал. В последно време нейното влияние чувствително спада. Създадена през 1971 г. Има 2 места в парламента.

Председател — Елууд Доналдсън.

БЕЛИЗ

Бивше владение на Великобритания в югоизточната част на полуостров Юкатан в Централна Америка, което на 21 септември 1981 г. бе обявено за независима държава. Предишното му название е Британски Хондурас. Т е р и т о р и я — 23 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 160 хил. души. Законодателната власт принадлежи на Националното събрание, което се състои от Сенат и Камара на представителите. Изпълнителната власт се осъществява от местното правителство.

ОБЕДИНЕНА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ — създадена през 1973 г. на основата на Партията на националната независимост и редица други опозиционни партии и групи. Изразява интересите на проанглийската местна буржоазия и на търговците. Обявява се за независимост, но при запазването на тесни връзки с Великобритания. Намира се в опозиция и критикува някои основни мерки на правителството. На изборите през 1979 г. получава 5 места в Камарата на представителите.

ОБЕДИНЕНА НАРОДНА ПАРТИЯ (ОНП) — създадена през 1950 г., от 1954 г. — управляваща. Отразява интересите на дребната и средната национална буржоазия, ползва се с подкрепата на градските работници и фермерите, както и на интелигенцията. На конгреса на ОНП през февруари 1979 г. за основна вътрешнополитическа цел е обявено постигането на демокрация при всестранно развитие на икономиката. Ос-

А м е р и к а

новна задача във външната политика е получаването на независимост, която да бъде гарантирана с постигнато чрез преговори споразумение, приемливо за народа на Белиз, и с обезпечаване на сигурност от страна на Великобритания. Заема последователна антиимпериалистическа позиция, обявява се решително против всички форми на колоннално потисничество. На изборите през 1979 г. получава 13 от 18-те места в Камарата на представителите.

Генерален секретар — Джордж Прайс (министър-председател). Председател — Карл Роджърс. Печатен орган — в. «Белиз таймс» («Времето на Белиз»).

В Белиз действуват също: Коросалски обединен фронт — създаден през 1973 г., — в опозиция; Либерална партия — създадена през 1973 г.; Обединена асоциация на чернокожото население — оформя се като партия през 1970 г. Действува от позициите на борбата против расизма и колониализма, против експлоатацията и господството на малцинството.

БЕРМУДСКИ ОСТРОВИ

Група острови в западната част на Атлантическия океан. Територия — 53 кв. км. Население — 56,4 хил. души (1976 г.). Владение на Великобритания с вътрешно самоуправление, дадено през 1968 г. Управлява се от губернатор, назначаван от кралицата на Великобритания, при който като орган на законодателната власт действа двукамарен парламент, а изпълнителната власт принадлежи на Изпълнителен съвет. Парламентът се състои от Законодателен съвет (неговите 11 членове се назначават от губернатора) и от Камара на събранието (40-те членове се избират с общо гласуване).

ОБЕДИНЕНА БЕРМУДСКА ПАРТИЯ — създадена през 1964 г. Управляваща. На изборите през 1976 г. получава 55,5% от гласовете. Обявява се за умерени преобразования върху основата на «двурасово партньорство». Ползва се с подкрепата на буржоазните слоеве, главно от бялото население, тясно свързани с чуждестранните монополи, а също и на част от негърското население.

Ръководител — Дейвид Гибонс (оглавява правителството — Изпълнителния съвет).

ПРОГРЕСИВНА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ — създадена през 1963 г. Социална база са градските и селските трудещи се, както и неголяма част от местната интелигенция. Намира се в опозиция. Обявява се за въвеждане на безплатно начално и средно образование, за политическа просвета на народа, за развитие на националната икономика, особено на промишлеността, за ново прогресивно трудово законодателство. Главно искане — политическа независимост.

Ръководител на партията — г-жа Л. Браун-Евънс.

Бермудска демократическа партия — създадена през 1967 година.

БОЛИВИЯ

(Република Боливия)

Държава в централната част на Южна Америка. Територия — 1098,6 хил. кв. км. Население — 5,95 млн. души (1977 г.). Съгласно конституцията от 1967 г. законодателната власт принадлежи на Националния конгрес, а изпълнителната — на президента, който е държавен глава и ръководител на правителството.

Вътрешнополитическото положение в Боливия е нестабилно. След продължителен период на управление на военните на 1. VII. 1979 г. в страната се провеждат общи избори. Никой от кандидатите не получава абсолютно мнозинство гласове, необходими за пряко избиране на държавния глава. За временен президент е назначен председателят на Сената В. Гевара Арсе. Но на 1. XI. 1979 г. неговото правителство е свалено от военните. Превратът предизвиква широка опозиция както в страната, така и в чужбина. В резултат на компромис между армията, парламента и профсъюзите парламентът избира за временен държавен глава Лидия Гейлер Техадо, чието правителство взема редица икономически мерки с цел страната да бъде изведена от кризата, която преживява. Правителството провъзгласява курс към укрепване на демокрацията. На

А м е р и к а

29. VI. 1980 г. се провеждат нови избори, на които относително мнозинство — една трета от гласовете — получава кандидатът на левоцентристкия блок Ернан Силес Суасо. Възниква реална възможност за преминаване на властта в ръцете на демократичните сили. За да не се допусне това, на 17. VII. 1980 г. деснонационалистическа група военни извършва поредния държавен преврат. Военната хунта, съставена от командущите трите рода войски, обявява резултатите от изборите за недействителни, разпуска парламента, забранява дейността на политическите партии и профсъюзите, започва репресии срещу демократичните сили. За президент на страната хунтата назначава генерал Сенсо Торелио Виля.

От 1979 г. Боливия влиза в Движението на необвързаните страни.

До 1980 г. в Боливия има 57 политически организации. Обаче до военния преврат през юли 1980 г. активна роля в живота на страната играят само няколко най-големи политически партии.

БОЛИВИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ФАЛАНГА (БСФ) — създадена през 1937 г. Изразява интересите на най-реакционната част от боливийското общество. Ползва се с подкрепата на консервативните църковни дейци. Партийната идеология на БСФ се базира върху т. нар. «християнска демокрация». БСФ провъзгласява «национално единство» и «сътрудничество» между всички класи, партии и организации, обявява се против класовата борба, за силна държавна власт от диктаторски тип. В икономиката БСФ се обявява в защита на принципа на частната собственост, за привличане на чуждестранни капитали, за денационализация на минно-рудната промишленост.

В началото на 1978 г. БСФ фактически се разпада на две групировки. Ултрареакционната фракция на БСФ поддържа юлския преврат през 1980 г. Висши ръководни органи на БСФ — Национален политически съвет, Национален изпълнителен съвет и Национален политико-административен съвет. Ръководител на партията — М. Гутierrez.

БОЛИВИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БКП) — създадена през януари 1950 г. след обединяването на отделни

комунистически групи. Комунистите взимат участие в априлското народно въстание през 1952 г., което слага началото на антиимпериалистическата буржоазнодемократична революция. Програмата на партията предвижда радикална аграрна реформа, защита на националната минно-рудна промишленост, повишаване жизненото равнище на широките трудови маси.

След държавния преврат през август 1971 г. партията в дълбока нелегалност издига и настойчиво изпълнява лозунга за създаване единен фронт на всички антидиктаторски сили, сплотени около работническата класа. През април 1978 г. заедно с четири други леви партии БКП образува Фронт за демократично и народно единство (ФДНЕ).

IV конгрес на БКП (април 1979 г.) премества под лозунга за борба до победен край за демократизация на живота, за превръщане на Компартията в истинска масова организация. В международен план конгресът потвърждава верността на партията към принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, нейната солидарност със СССР и с другите страни от социалистическата общност.

В резултат от изборите през юни 1980 г. Компартията изпраща в парламента свои представители, като спечелва 3 места в Сената и 8 — в Камарата на депутатите. След преврата на 17. VII. 1980 г. БКП премества в нелегалност.

Представители на БКП са участвували в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Първи секретар на ЦК на БКП — Х. Колие Куето. Печатен орган — в. «Унидад» («Единство»).

ЛЯВО НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ (ЛНРД) — образува се в края на 1972 г. в резултат от излизането на демократичните елементи от Националистическото революционно движение. На първата конференция на партията (април 1979 г.) е приета програма, която определя ЛНРД като «многокласова, базираща се на националистическата и революционната идеология, плуралистична и демократична» организация. Посочва се, че ЛНРД действа от антиимпериалистически и националноосвободителни позиции, обявява се за съюз между работниците, селяните и служителите. Партията влиза в блока на левите сили ФДНЕ. След военния преврат през юли 1980 г. дейността ѝ е забранена. Ръководител на партията — Е. Силес Суасо.

А м е р и к а

ЛЯВО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ (ЛРД) — като организация с левоекстремистка ориентация се появява през май 1971 г., като обединява Революционната християндемократическа партия, групите «Спартак» и т. нар. «независими марксисти». За ЛРД са характерни вътрешни противоречия и непоследователна идеологическа платформа, в която марксистко-ленинските положения се преплитат с християнството. През януари 1978 г. в Каракас е подписан документ за обща дейност на ЛРД с ЛНРД. Влиза във ФДНЕ. От антиимпериалистически позиции се бори за установяване на народен, демократичен режим в страната. От юли 1980 г. след военния преврат дейността на партията е забранена. Ръководител — Х. Пас Самора.

НАЦИОНАЛНО-ДЕМОКРАТИЧНО ДЕЙСТВИЕ (НДД) — създадено по инициатива на бившия президент У. Бансер през април 1979 г. Обединява деснонационалистически групировки, борещи се за възстановяване на авторитарните форми на властта, за защита на частната собственост, за привличане на чуждестранни капитали в икономиката и за ограничаване дейността на държавния сектор, за активно участие на военните и на католическите свещеници в политическия живот на страната. Предизборната кампания на НДД през 1980 г. преминава под антикомунистически лозунги. НДД получава 30 места в Националния конгрес. Съюзът подкрепя юлския преврат през 1980 г. Ръководител на партията — генерал У. Бансер.

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ (НРД) — възниква през януари 1941 г. като политическа опозиция срещу тогавашния режим. До 1951 г. се превръща в най-голямата и организирана партия в страната. Социалният състав на НРД е твърде разнороден — от работниците и селяните до едрата национална буржоазия. В резултат на въоръженото народно въстание през април 1952 г. НРД идва на власт и остава управляваща партия до 1964 г.

Като изразява интересите на националната буржоазия, НРД се стреми в Боливия да бъде създадена развита капиталистическа икономика чрез някак буржоазнодемократични

преобразованния (национализиране на собствеността на крупните притежатели на мини, аграрна реформа, общо избирателно право, реорганизиране на армията, нова образователна система и др.).

Но постепенно ръководството на партията се отклонява от провъзгласените лозунги за «революционен национализъм», търси съглашателство с империализма, изоставя идеалите на революцията от 1952 г., задушава революционното движение на народните маси. Партията преживява редица големи вътрешни кризи и разделения.

През август 1971 г. НРД участва в заговора и свалянето на левонационалистическото правителство на Х. Торес. Заедно с профашистката БСФ и с реакционната част от армията НРД влиза в Народния националистически фронт, който става основна опора на антидемократичния режим на У. Бансер. На изборите през 1980 г. НРД получава 10 сенаторски и 34 депутатски места. След военния преврат през юли 1980 г. партията е забранена.

Висш орган на партията е националният конгрес (свиква се веднъж на 2 години), а в периода между конгресите — Националният политически комитет и Националната изпълнителна комисия. Ръководител на НРД — В. Пас Естенсоро.

ИСТИНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (ИРП) — оформя се през 1960 г. в резултат на разцепването на НРД. В нея влизат десни елементи на НРД, обявяващи се за привличането на чуждестранни капитали в Боливия, консервативната част от националната буржоазия, част от дребната градска буржоазия. Придържа се към деснонационалистически позиции. Ориентира се към сътрудничеството и помощта на САЩ. На изборите през юли 1979 г. влиза в коалиция с НРД. През февруари 1980 г. ИРП обявява, че излиза от коалицията «Съюз за национална революция» и на юнските избори през 1980 г. получава две места в Националния конгрес. След военния преврат през юли 1980 г. дейността на партията е забранена. Ръководител на партията — В. Гевара Арсе.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА БОЛИВИЯ (СПБ) — образувана през май 1971 г. след сливането на няколко леви групировки: Фронт, на работническото революционно дви-

А м е р и к а

жение, Съюз на новите революционни леви, Фронт за национално освобождение, Боливийско народно действие. СПБ провъзгласява за своя цел националното освобождение и построяването на социалистическото общество в страната. Ръководството на партията посочва, че в действителност си СПБ се ръководи от научната марксистко-ленинска теория. В началото на 1978 г. партията се разцепва, от нея излиза групировката на Г. Апонте Бурела и образува собствена социалистическа партия. На юнските избори през 1980 г. СПБ действа самостоятелно. В Националния конгрес получава 11 места. След юлския преврат през 1980 г. партията преминава в нелегалност. Нейният основател и ръководител М. Кирога Санта Крус е убит.

ФРОНТ ЗА ДЕМОКРАТИЧНО И НАРОДНО ЕДИНСТВО (ФДНЕ) — блок на левите сили. Създаден през април 1978 г. по инициатива на БКП, ЛНРД, ЛРД, СПБ. В програмата се посочва, че ФДНЕ е народен, националноосвободителен, революционен съюз, обединяващ представители на работническата класа, селяните, служещите, както и опозиционна част от националната буржоазия, която се бори за освобождението на народа.

Фронтът се обявява за създаване на национално, народно и демократично правителство, способно да контролира използването на националните ресурси. Особено внимание се отделя на развитието на държавния сектор, на селските кооперативи, а също се изразява готовност да се подкрепят частните индустриални и аграрно-промишлени предприятия. В международните отношения ФДНЕ е за установяване на дружески отношения с всички държави, за участие на Боливия в Движението на необвързаните страни. На изборите на 29. VI. 1980 г. кандидатът на ФДНЕ Е. Силес Суасо спечели най-много гласове. Фронтът получава 10 сенаторски и 47 депутатски места в Националния конгрес. Военното правителство, дошло на власт след държавния преврат през юли 1980 г., забранява дейността на ФДНЕ. Фронтът преминава в нелегалност и така координира и ръководи действията на демократичната опозиция.

БРАЗИЛИЯ

(Федеративна република Бразилия)

Държава в Южна Америка. Т е р и т о р и я — 8512 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 124 млн. души (1980 г.). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът, който се избира за 6 години без право на преизбиране. Законодателната власт принадлежи на двукамарен Национален конгрес (Сенат и Камара на депутатите). От 1889 г. е република.

През 1964 г. в Бразилия е извършен държавен преврат, в резултат на който е свалено прогресивното правителство на Ж. Гуларт и е установена военна диктатура. Конституцията е отменена, десетки хиляди души са подложени на политически репресии. Дълги години военните правителства водят политика на задушаване на демократичните свободи. През 1979 г. под натиска на опозицията и в резултат от действията на широките народни маси правителството извършва редица реформи: премахнат е Институционен акт № 5, който дава изключителни пълномощия на президента, включително да разпуска Конгреса и да лишава депутатите от мандати; отменени са смъртната присъда и доживотният затвор за политически престъпления.

Новият президент на страната генерал Жоау Батища ди Оливейра Фигейреду, избран на 15. 11. 1979 г., е принуден да продължи по пътя на известно либерализиране на режима. През август 1979 г. е обявена широка амнистия на политическите затворници и заточеници, отменена е цензурата на печата, през декември е приет закон, съгласно който се премахва изкуствено създадената дупартийна система и се възстановява многопартийната система. Разпуснати са правителствената партия Национален съюз за обновление (АРЕНА) и опозиционната — Бразилско демократично движение (БДД), разрешено е създаването на нови партии. С тази стъпка се цели да бъде разединена опозицията, която започва да се превръща в реална политическа сила, и да се укрепи режимът, като му бъде придаден демократичен облик. Във външнополитическо отношение Бразилия започва в известна степен да се дистанцира от безпрекословното следване на курса на САЩ, укрепва отношенията си с другите капиталистически стра-

А м е р и к а

ни, стреми се да разширява взаимноизгодните търговско-икономически връзки със социалистическите държави.

БРАЗИЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (БКП) — създадена на 25. III. 1922 г. на I Учредителен конгрес чрез обединяването на малките комунистически групи, възникнали в страната след Великата октомврийска социалистическа революция и под нейното непосредствено влияние. От образуването ѝ, с изключение на кратък период (1945—1947 г.), БКП действа в нелегални или полулегални условия. В следвоенния период, действайки легално, БКП значително засилва влиянието си сред работническата класа и сред другите слоеве от населението. На националните избори в края на 1945 г. за комунистите гласуват 12% от населението. БКП получава 14 места в Камарата на депутатите и едно — в Сената. За краткия срок легална дейност партията става масова, наброява 200 хил. членове. През май 1947 г. правителството, наплашено от нарасналото влияние на Компартията, отново забранява нейната дейност.

След военния преврат през 1964 г. БКП е подложена на жестоки репресии. Разгромени са партийните организации в много щати, в затворите са хвърлени хиляди активисти, арестувани са над 20 членове на ЦК, от тях 10 загиват в затворите, много ръководители са принудени да емигрират. VI конгрес на БКП (декември 1967 г.) заседава в дълбока нелегалност. Конгресът приема Политическа резолюция, в която определя бразилската революция на съвременния етап като национално-демократическа, призовава всички комунисти да се борят за създаването на широк фронт на демократичните сили за борба срещу диктатурата. През 1979 г. след приемането на закона за амнистията от бразилските затвори са освободени политическите затворници, ръководителите на БКП са връщат в страната.

В момента Компартията, въпреки че е извън закона, значително е укрепила редовете и влиянието си сред работническата класа и другите трудови слоеве. БКП се обявява за обединяване на демократичните и прогресивните сили в страната на борба за разширяване на демокрацията и за отменяне на реакционните закони, за свикване на учредителна асамблея, която да разработи нова конституция, бори се за своето легализиране,

КПСС и БКП поддържат братски отношения на дружба и солидарност. Представители на БКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

Генерален секретар на ЦК на БКП — Жокоиндо Диас.

ПАРТИЯ НА ДЕМОКРАТИЧНИЯ ТРАЙБАЛИЗЪМ (ПДТ) — съществувала до военния преврат през 1964 г., сега се възстановява. Програмата на ПДТ предвижда национализиране на банките и най-важните отрасли от икономиката. Партията се обявява за т. нар. «демократически социализъм», има подкрепата на европейската социалдемокрация. Ръководител — Л. Бризолоа (бивш губернатор на щата Рио Гранде ду Сул).

НАРОДНА ПАРТИЯ (НП) — обявява се за социално-икономически реформи, за да се предотврати взривът на недоволството на трудовите маси. НП смята да обедини в редиците си представителите на средната буржоазия от града и селото. Ръководители — сенаторът Т. Невес и депутатът Т. Рамальо (от бившата БДД) и депутатът М. Пинто (АРЕНА).

На 20. XII. 1981 г. бе съобщено, че Народната партия се обединява с партията Бразилско демократично движение.

ПАРТИЯ БРАЗИЛСКО ДЕМОКРАТИЧНО ДВИЖЕНИЕ (ПБДД) — създава се на базата на бившата опозиционна БДД, образувана през 1966 г., ПБДД е в легална опозиция. В социално-икономическата област ПБДД настоява да се изкорени мизерията, националният доход да се разпределя справедливо, да бъде извършена аграрна реформа, да има безплатно образование и контрол над чуждестранния капитал, да се гарантира широко участие на масите в политическия живот.

В политически план ПБДД си поставя целта да се бори за представителен народен суверенен режим; за свободно, пряко и тайно гласуване при издигането на всички изборни постове; за политическа, идеологическа, културна и религиозна свобода; за демократичен контрол над всички форми на властта; за независима външна политика. Председател на ПБДД — У. Гимарайс (депутат в парламента).

ПАРТИЯ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ (ПТ) — идеята за създаване на партията възниква по време на бойни действия на работ-

А м е р и к а

ническата класа от най-големите индустриални центрове на страната. Според публикувания манифест партията се обявява за дълбоки политически промени на обществото, за демократизиране на икономиката и на държавната структура, за широко участие на народа в решаването на държавните въпроси. Манифестът провъзгласява създаването на «равноправно общество без експлоататори и експлоатирани», но не посочва пътищата за неговото постигане. По програмните си положения ПТ може да изпълнява ролята на лява социалдемократическа партия. Ръководител — Луис Инасио да Силва (известен профсъюзен деец).

РЕПУБЛИКАНСКО-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (РДП) — създадена през март 1980 г., опозиционна на сегашния режим. В икономическата област програмата на партията предвижда активно развитие на селското стопанство и справедливо разпределяне на неговата продукция, в политическата — усъвършенствуване принципите на републиканската демокрация, многопартийност, участие на гражданите в избирането на своите ръководители, контрол над дейността на чуждестранните монополи.

Във външнополитическата област се провъзгласява стремеж да се води борба срещу всички форми на неоколониализъм и империализъм, срещу проявите на расова и религиозна дискриминация. Национален председател на РДП — П. Алейшу.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СДП) — създадена през януари 1980 г. на основата на партията АРЕНА и на дясното крило на БДД. В нея влизат и други политически дейци, подкрепящи режима. Един от първите в редовете на партията влиза сегашният президент на страната Ж. Фигейреду.

В манифеста на СДП се съдържат положения, насочени към намаляване на социалното напрежение в страната, с цел да се вземе инициативата от ръцете на опозицията, която се бори за демократизиране на живота в Бразилия. В мъглява форма се предвижда да се усъвършенствува демокрацията, да бъдат постигнати социална справедливост и прогрес, свободни преки избори, да бъдат гарантирани човешките права. В манифеста се съдържа обещание да се ликвидират непроизводителните латифундии и да се подобри положението на дребните и

средните земеделци. Декларира се по-справедливо разпределение на националния доход, участие на трудещите се в печалбите на предприятията.

СДП се стреми да се осъществи реформа на конституцията със сегашния състав на парламента, където тя има половината гласове (210 от 420 в Камарата на депутатите), а не чрез учредителна асамблея, както настояват демократичните сили, включително и Компартията. Провъзгласява укрепване на отношенията с всички страни, на първо място с латиноамериканските, с Португалия и с бившите португалски колонии в Африка.

Политическото ръководство на партията осъществяват идеологът на режима Голбъри Коуту е Силва, И. Аби-Акел (министър на правосъдието) и А. Нету.

В страната завършва създаването на други политически партии, чиито програмни документи вече са публикувани.

ВЕНЕЦУЕЛА

(Република Венецуела)

Държава, разположена в северната част на Южна Америка. Територия — 916,5 хил. кв. км. Население — 13,7 млн. души (1979 г.). Законодателната власт принадлежи на Конгреса, който се състои от Сенат — 49 сенатори, и Камара на депутатите — 200 места. Президентът сформира и ръководи правителството.

В периода 1974—1975 г. правителството на К. А. Перес национализира основните отрасли на икономиката — железнорудната и петролната промишленост, намиращи се под контрола на национални корпорации. Външнополитическият курс на правителството на К. А. Перес в новите условия се характеризира със стремеж да се разширят и задълбочат връзките със западноевропейските, афро-азиатските, а също и със социалистическите страни. През ноември 1976 г. се състоя първото в историята на съветско-венецуелските отношения официално посещение на президента на Венецуела в СССР. В реч в Москва К. А. Перес заяви, че «опитът на Съветския съюз може да стане неограничен за укрепване на независимото

А м е р и к а

развитие на Венецуела». От 12. III. 1979 г. президент на страната е Луис Ереро Кампинс.

ВЕНЕЦУЕЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ВКП) — създадена на 5. III. 1931 г. С изключение на кратки периоди (1945—1948 и 1958—1961 г.) тя действа в нелегални или полуполюгални условия. От 1968 г. партията действа легално.

Първият конгрес на ВКП (ноември 1946 г.) приема политически тезиси и устав на партията. Състояният се през февруари 1957 г. пленум на ЦК на ВКП призовава партията на борба посредством съюз на всички демократични и прогресивни организации срещу управляващата диктатура. През септември същата година по инициатива на Компартията в нелегалност е образувана патриотична хунта от представители на четири политически партии в страната. С активното участие на Компартията през януари 1958 г. е свален диктаторският режим. През 1961 г. ВКП разгръща въоръжена борба срещу антинародното правителство на Бетанкур, но тя не завършва с успех. Осмият пленум на ЦК на ВКП (април 1967 г.) стига до извода за безперспективността на партизанското движение при съществуващите условия и призовава партията да премине към мирни форми на борба. Пленумът признава необходимостта да се разгърне широко народно движение за прогресивни и демократични промени и взема решение ВКП да участва в предизборната кампания.

Четвъртият конгрес на ВКП (23—27. I. 1971 г.) обобщава резултатите от борбата на венецуелските комунисти за интересите на трудещите се, за национално освобождение и наべлязва нови задачи на борбата за революционни преобразования, за демокрация и социален прогрес. Конгресът еднодушно изключва от партията участниците във фракционната, антипартийна група. Това решение слага край на продължителната борба на венецуелските комунисти за марксистко-ленинска чистота в редовете на партията, за принципите на пролетарския интернационализъм, за самото съществуване на партията. След IV конгрес на ВКП е извършена сериозна работа за възстановяване на партията, за преустройство на организацията на Комунистическата младеж, чийто конгрес се свиква през февруари 1972 г.

Петият конгрес на ВКП (1—5. XI. 1974 г.) одобрява отчетния доклад на ЦК, в който наред с другото се отбелязва,

че в латиноамериканския континент се разгръща борба за утвърждаване на национален суверенитет и икономическа независимост. Шестият конгрес на ВКП (август 1980 г.) приема нова програма на партията, политическа декларация и внася някои промени в устава на ВКП. Новата програма на партията анализира от класови, марксистко-ленински позиции актуалните международни проблеми и вътрешнополитическото и икономическото положение във Венецуела. В политическата декларация венецуелските комунисти призовават всички демократични сили в страната да се сплотят в единен фронт. Делегатите на конгреса избират ново ръководство на ВКП. За генерален секретар на ВКП отново е избран Хесус Фариа, а за председател на партията — Густаво Мачадо.

В Националния конгрес ВКП е представена от един депутат.

ВКП взема участие в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

Партията издава седмичника «Трибуна популар» («Народна трибуна»).

ДЕМОКРАТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ (ДД) — партия, създадена през 1941 г. от Р. Бетанкур, Р. Галнехос и Р. Леони. За сравнително кратък срок тя се превръща в първата във Венецуела масова общонационална организация. ДД идва три пъти на власт: през 1945—1948 г., 1959—1968 г. и през 1974—1978 г. Социална база на партията са работниците, средните слоеве от града и селото включително дребнобуржоазната прослойка, представители на научно-техническата интелигенция, хора със свободни професии. ДД запазва трайни позиции сред работническото и профсъюзното движение; контролира най-голямото профсъюзно обединение в страната — Конфедерацията на трудещите се във Венецуела, което обединява над 1500 хил. души.

През времето, когато е в опозиция (1969—1974 г.), в партийното ръководство на ДД стават важни промени: «старата гвардия» е заменена от лидери от средното поколение, засилва се позицията на центристките групи. Като провъзгласяват за крайна цел на своята програма построяването на «демократически социализъм», идеолозите на партията ДД третирали по малко по-друг начин в сравнение с предшните години въпроса за движещите сили на революцията. Те признават,

А м е р и к а

че пролетарнатът все повече излиза на предни позиции, макар че, както и по-рано, твърдят, че венесуелският пролетарнат още не е узрял за своята историческа мисия. Новите програмни постановки на ДД показват, че тя взема за свое идейно оръжие основните теоретични концепции на световната социалдемокрация. ДД е член на Социалистическия интернационал. В новия състав на Националния конгрес партията е представена от 88 депутати и 21 сенатори.

Висш ръководен орган е националната конференция (свиква се веднъж на 2 години). В периода между конференциите партията се ръководи от Национален изпълнителен комитет от 19 души. Партийни организации има във всички щати на страната, ДД има вертикална структура.

Председател на Националния съвет на ДД — Гонсало Барнос. Генерален секретар — Алехандро Исагире.

ИЗБИРАТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ НА НАРОДА (ИДН) — създадено на 10. XII. 1967 г. в резултат от разцеплението на партията ДД. Основателите на ИДН характеризират своята партия като демократическа, националистическа, антиимпериалистическа и революционна организация. На националната конференция на ИДН (август 1970 г.) се приети политически тезиси на партията, в които се посочва, че ИДН води «борба за национално освобождение и демократически социализъм». Има правата на наблюдател в Социалистическия интернационал. ИДН има 4 депутати в Националния конгрес. Висш орган — Националната конференция (свиква се веднъж на две години). Висш ръководен орган е Националният съвет, изпълнителен ръководен орган — Националният политически комитет. Председател на ИДН — Луис Б. Прието Фигероа. Генерален секретар — Пас Галарага.

РЕПУБЛИКАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (РДС) — създаден през 1946 г. В партията влизат представители на дребната буржоазия (дребни и средни търговци и индустриалци), ползва се с влияние сред селяните в източната част на страната. В периода на борбата срещу диктатурата на П. Хименес дава голям принос за свалянето на тиранията. Идеолозите на РДС определят своята партия като демократическа, водеща борба за национална революция. В парламента е представена от 3 депутати и 1 сенатор (по списъците на пар-

тията «КОПЕЙ»). Ръководител на РДС — Ховито Вилялба. Генерален секретар — Мануел А. Салас.

СОЦИАЛХРИСТИЯНСКА ПАРТИЯ («КОПЕЙ») — създадена на 13.1.1946 г. като Комитет на независимата политическа организация на избирателите («КОПЕЙ»). През септември същата година «КОПЕЙ» провежда своя първи национален конвент (конгрес) и разработва програмен манифест. През март 1948 г. на третия конвент «КОПЕЙ» приема официално название — Венецуелска социалхристиянска партия (във всекидневната практика се ползва със старото название «КОПЕЙ», и утвърждава програма и устав. Партията представлява интересите на едрите земевладелци, едрата буржоазия и върхушката на католическото духовенство. През 1957 г. «КОПЕЙ» влиза в патриотичната хунта и заедно с другите партии дава своя принос за сваляне диктатурата на П. Хименес.

В края на 60-те години в ръководството на партията настъпва значителна трансформация в полза на т. нар. «демократични преобразования, за задоволяване исканията на различните слоеве на народа». «КОПЕЙ» активизира работата си сред селяните, работниците, интелигенцията и особено сред младежта и постига сериозни успехи. Възникнала като открито дясна организация, под влияние на влизащите в партията прогресивни сили, главно млади работници, «КОПЕЙ» се превръща в организация, защитаваща определени национални интереси. В последната предизборна кампания, за да спечели гласовете на най-бедните слоеве на населението, ръководството на «КОПЕЙ» критикува правителството на К. А. Перес, настоява да се строят повече жилища, да се води борба с безработицата, обещава, че ако вземе властта, ще предприеме реални мерки за намаляване темпа на поскъпване на живота, на инфлацията, ще се бори за премахване на корупцията и т. н.

В изборите през декември 1978 г. «КОПЕЙ» побеждава и за президент на страната е избран нейният кандидат Луис Ерера Кампинс.

Висш орган е Националната конференция (свиква се веднъж на две години). В периода между конференциите партията се ръководи от Национален комитет от 15 души. Организации на партията действуват във всички щати на страната и имат вертикална структура от първичните организации до Националния комитет. В Камарата на депутатите «КОПЕЙ» има 84 представители, а в Сената — 21.

А м е р и к а

Председател на «КОПЕЙ» — Педро дел Корал. Генерален секретар — Едуардо Фернандес.

«ДВИЖЕНИЕ КЪМ СОЦИАЛИЗМА» (МАС) — десноопортюнистическа групировка от реформаторски тип. Изключена от ВКП (1971 г.), оформя се в дребнобуржоазна организация. Обявява се за създаване на «либерален, плуралистичен социализъм». В Националния конгрес е представена от 2 сенатори и депутати. Генерален секретар на МАС — Помпейо Маркес.

ВИРЖИНСКИ ОСТРОВИ

(Британски)

Група острови в Карибско море. Т е р и т о р и я — 153 кв. км. Н а с е л е н и е — 11 хил. души (1976 г.). Владение на Великобритания с вътрешно самоуправление. Губернаторът, назначаван от кралицата на Великобритания, ръководи Изпълнителен съвет (5 души, включително главният министър). В Законодателния съвет напоследък броят на избраните членове на съвета се увеличи от 7 на 9 души, а на назначаваните е намалял от 3 на 1.

ПАРТИЯ НА ВИРЖИНСКИТЕ ОСТРОВИ — създадена в началото на 70-те години. На изборите през 1975 г. получава 3 места в Законодателния съвет. Ръководител — Уилард Уитли (главен министър).

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ — създадена в средата на 60-те години. На изборите през 1975 г. получава 2 места в Законодателния съвет.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена в средата на 60-те години. Програмите на тези партии предвиждат борба за икономическото развитие на островите.

ВИРЖИНСКИ ОСТРОВИ (САЩ)

Владение на САЩ в Карибско море, заема 9 неголеми острова, влизащи в групата на Малките Антилски острови. Т е р и т о р и я — 344 кв. км. Н а с е л е н и е — 118,9 хил. души (1978 г.)

Изпълнителната власт принадлежи на губернатора (избира се от населението). Еднокамарното Законодателно събрание, което също се избира от населението, се състои от 15 сенатори. Законите, приети от Законодателното събрание, подлежат на утвърждаване от губернатора. През 1973 г. е приет закон на САЩ, който дава право на Вирджинските острови да изпращат един представител в Камарата на представителите на Конгреса на САЩ (без право на глас в камарата).

ДВИЖЕНИЕ НА НЕЗАВИСИМИТЕ ГРАЖДАНИ (ДНГ) — създадено през 1970 г. През последните години влиянието на ДНГ намалява. През 1974 г. партията има 5 места в Законодателното събрание, през 1976 — 1.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ВИРЖИНСКИТЕ ОСТРОВИ (ДПВО) — образувана през 1973 г. Има 12 места в Законодателното събрание. На изборите през 1974 г. и през 1976 г. ДПВО си запазва правото да изпраща свой представител в Конгреса на САЩ.

ОБЕДИНЕНА НАРОДНА ПАРТИЯ (ОНП) — създадена през 1973 г. ОНП се обявява за независимост на островите.

ПРОГРЕСИВНА РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ НА ВИРЖИНСКИТЕ ОСТРОВИ — основана през 1970 г. На изборите през 1978 г. извоюва правото да изпрати свой представител в Конгреса на САЩ.

На островите са създадени звена на Демократическата и на Републиканската партия на САЩ.

ГВАДЕЛУПА

От 1946 г. «задморски департамент» на Франция в Карибско море, на островите, влизащи в Малките Антилски острови. Състои се от два основни острова — Гваделупа и Мари Галант, разделени от тесен пролив. На Гваделупа са административно подчинени също островите от Карибския басейн: Дезирад, Ле Сент, Сен Бартелеми и френската част на остров Сен Мартен. Т е р и т о р и я — 1705 кв. км. Н а с е л е н и е — 313 хил. души (1979 г.).

Ръководител на изпълнителната власт е префектът, който се назначава от президента на Франция. Има избран Генерален съвет, чиито права са ограничени. В парламента на Франция Гваделупа е представена от трима депутати и двама сенатори.

Вътрешнополитическото положение на Гваделупа се характеризира с борба за право на самоуправление и за самостоятелно решаване на собствените въпроси. В тази борба вземат участие всички демократични сили.

ГВАДЕЛУПСКО ДЕПАРТАМЕНТНО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ — възниква като самостоятелна партия през 1978 г. в резултат от разпадането на Гваделупското социалистическо движение, образувано през 1972 г. от гваделупските социалисти, които не пожелават да се присъединят към идеите на общата програма на левите сили във Франция поради нейната антиколониална насоченост. Въпреки леворсформистката си фразеология поддържа управляващото мнозинство, има относително влияние сред избирателите. Ръководи общинските съвети на 5 града, има 6 места в Генералния съвет. Председател — А. Самап.

ГВАДЕЛУПСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ГКП) — създадена през 1944 г. като местна федерация на Френската комунистическа партия. През 1958 г. на 9-ата федерална конференция е прието решение за създаването на самостоятелна Гваделупска компартия. ГКП е една от водещите политически партии на острова и има значително влияние сред трудещите се. На общите избори получава от 20 до 30% от гласовете. Комунистите ръководят 6 общински съвета, включително

на двата най-големи града на Гваделупа. В Сената на Франция има представител на ГКП.

ГКП защитава интересите на работническата класа и на всички трудещи се в страната, бори се против фактически колониалната политика на френските власти, за правото на жителите на Гваделупа сами да се разпореждат със съдбата си. До последно време ГКП, както и другите компартии на «задморските департаменти» на Франция, с които поддържа тесни връзки, издига лозунга за създаване на широк антиколониален фронт на борбата за «народна демократична автономия» в рамките на съюз с Франция. Този лозунг взема под внимание своеобразните икономически условия на страната и равнището на политическото и националното съзнание на народните маси. На VII конгрес на ГКП (16—19. V. 1980 г.) са внесени определени промени в програмата-минимум на партията, която, запазвайки лозунга за автономия, започва да се ориентира все повече към борба за пълна независимост на Гваделупа от Франция. ГКП неизменно заема принципи марксистко-ленински позиции по основните въпроси на съвременността, ръководи се от принципите на пролетарския интернационализъм. Делегации на ГКП са участвували в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г.

ГКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът, който избира ЦК, от него се избират Политбюро и Секретариат. Генерален секретар на ГКП — Ги Данент. Централен орган — в. «Етансел» («Искра»).

ГВАДЕЛУПСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ФЕДЕРАЦИЯ — местно звено на Френската социалистическа партия. През 1972 г. е разпусната и образува ядрото на бившата партия Гваделупско социалистическо движение. На политическата арена се появява отново през 1974 г. Формира се главно около ръководителите и лицата, избрани в органите на местното самоуправление. Влиянието ѝ сред избирателите е относително слабо. От 1975 до 1977 г. действа в съюз с ГКП върху основат на обща антиколониална платформа, но през 1978 г. се отклонява надясно и сега стои на десноопортюнистични, реформистки позиции. Федерален секретар — Ф. Прото.

Съществуват също малки левичарски партии: Гваделупско прогресистко движение (в момента се разпада на просо-

А м е р и к а

циалисти и привърженици на присъединяването към РПР), троцкистките групи **Работническа борба** и **Група за социалистическа революция**, маоистката **Партия на гваделупските трудещи се** и други, както и местните филиали на френските партии **Сбор за републиката (РПР)** и **Съюз за френска демокрация (ЮДФ)**.

ГВАТЕМАЛА

(Република Гватемала)

Държава в Централна Америка. Т е р и т о р и я — 109 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 7,2 млн. души (1980 г.). Държава, вен глава и ръководител на правителството е президентът който се избира на 4 години без право на преизбиране. Законодателната власт осъществява еднокамарен Национален конгрес.

През 1954 г., като се опират на въоръжената интервенция на САЩ, реакционните кръгове в Гватемала извършват преврат, в резултат на който е свалено демократичното правителство на Х. Арбенс. Оттогава в страната господства жестока диктатура, която се ползва с неограничената подкрепа на САЩ. През годините на военно-фашисткия режим в Гватемала загиват десетки хиляди демократи и патриоти. С идването на власт на правителство, ръководено от едрия земевладелец генерал Ромеро Лукас Гарсия (избран за президент през март 1978 г. от коалиция, съставена от Конституционно-демократическата партия, Истинския националистичен център и Революционната партия), репресиите в страната се засилват още повече. През последните две години от ръцете на терористичните организации, които си на служба на правителството, в Гватемала загиват много видни дейци на демократичното, профсъюзното и студентското движение. След военен преврат на 24.III.1982 г. властта поема тричленен военен съвет начело с генерала от запаса Ефраин Риос Монт.

В последно време значително се активизира дейността на партизаните («Партизанска армия на бедните», «Въстанически въоръжени сили», «Организация на въоръжения народ»

и др.), борещи се за освобождението на страната от диктатурата, разрастват се антидиктаторските дейстoия на другите демократични сили. Във външната политика Гватемала напълно следва курса на Вашингтон.

ГВАТЕМАЛСКА ПАРТИЯ НА ТРУДА (ГПТ) — основана на 28. IX. 1949 г. До 1952 г. се нарича Комунистическа партия. След държавния преврат през 1954 г. ГПТ действа в дълбока нелегалност, подложена е на жестоки репресии. През годините на диктатурата загиват стотици активни членове на ГПТ, двама генерални секретари на ЦК на ГПТ — Бернардо Алварадо Монсон (1972) г. и Уберто Алварадо Ареляно (1974 г.), повече от 20 членове на ЦК на партията.

IV конгрес на ГПТ (декември 1969 г.) прави извода, че в условията на военно-фашистката диктатура развитието на гватемалската революция трябва да тръгне по пътя на въоръжената борба в съчетание с другите форми на народното движение. На конгреса е приета програма на партията, която определя гватемалската революция на съвременния етап като аграрна, антнимпериалистическа, народна с перспективата да прерасне в социалистическа. Без да се отказва от въоръжената борба, сега ГПТ отделя главно внимание на укрепване единдействието на всички прогресивни сили, на сплотяване народното движение върху основата на конкретни и най-близки задачи. ГПТ работи активно в профсъюзите, в селските, студентските и младежките организации.

В дейността си ГПТ се ръководи от принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Поддържа тесни връзки с международното комунистическо движение, обявява се за единство и сплотяване на неговите редици. Между КПСС и ГПТ са установени отношения на братска дружба и солидарност. Делегации на ГПТ са участвували в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Генерален секретар на ЦК на ГПТ — Карлос Гонсалес. Печатен орган — в. «Вердад» («Правда»).

ДВИЖЕНИЕ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ (ДНО) — създадена през 1959 г., открита фашистка партия, изразява интересите на едрата буржоазия и едрите земевладелци, свързани с чуждестранния капитал. Под ръководството на партия-

А м е р и к а

та действуват терористичните банди «Ескадрон на смъртта», «Тайна антикомунистическа армия» и др. Генерален секретар — Марио Сандовал Аларкон, бивш вицепрезидент на страната (1974—1978 г.).

ЕДИНЕН ФРОНТ НА РЕВОЛЮЦИЯТА (ЕФР) — създаден през 1973 г., обединява привържениците на връщането към демократичните форми на управление. Има социалдемократическа ориентация. Подложен е на репресии от крайно дясната реакция. Много ръководни дейци на ЕФР са загинали. Генерален секретар — Карлос Моралес.

ИНСТИТУЦИОННО-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ИДП) — основана през 1964 г. Дясна партия, нейните членове са буржоа, земевладелци, военни. Генерален директор на партията — Доналдо Алварес Рунс, бивш министър на вътрешните работи (1974—1978 г.).

ИСТИНСКИ НАЦИОНАЛИСТИЧЕН ЦЕНТЪР (ИНЦ) — официално регистрирана през 1979 г., създадена на базата на предишната партия Организиран аранистки център. Обединява привърженици на бившия президент Арана (1970—1974 г.), крайно дясна, обявява се за обединяването на всички реакционни сили за борба срещу демократичното движение. Ръководител — генерал Карлос Арана Осорио.

РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (РП) — основана през 1957 г., центристка, обединява част от едрите земевладелци, средната и дребната буржоазия и интелигенцията. На изборите често се съюзява с реакционните партии. РП е била на власт през 1966—1970 г. Генерален секретар — Гонсало Юрита.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — основана през 1955 г., обединява клерикалните кръгове, дребната буржоазия, значителна част от селяните, известна част работници. Действува като умерена опозиция на сегашното правителство, обявява се за демократизиране на страната. Генерален секретар — Вилисисо Сересо.

ГВИАНА

(Кооперативна република Гвиана)

Държава в североизточната част на Южна Америка. Т е р и т о р и я — 215 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 810 хил. души (1978 г.) (52% от индиански и 31% от африкански произход). На 26. V. 1966 г. след дълга борба колонията — Британска Гвиана — е провъзгласена за независима държава — Гвиана, а на 23. II. 1970 г. — за република.

Държавен глава и ръководител на изпълнителната власт е президентът. Законодателната власт принадлежи на Националното събрание. Правителството на Гвиана пристъпва към планиране на икономическото развитие на страната, осъществява някои социално-икономически преобразования, включително национализация на всички основни чуждестранни промишлени и търговски компании.

През последните няколко години в областта на външната политика Гвиана стои на антиимпериалистически позиции. Тя участвува активно в Движението на необвързаните страни, установява дипломатически и икономически отношения със Съветския съюз, Куба и с други социалистически страни, подкрепя националноосвободителните движения. Всички външнополитически и вътрешнополитически мерки на правителството през последните години обективно имат прогресивно значение, въпреки че положителното им въздействие върху развитието на Гвиана значително се забавя от запазилото се расово разцепление в гвианското общество и от продължаващата конфронтация между двете главни партии — НКК и НПП.

НАРОДЕН НАЦИОНАЛЕН КОНГРЕС (НКК) — партия, създадена през 1955 г. в Джорджтаун. Основателят на партията Ф. Бърнъм до 1955 г. е един от ръководителите на НПП, след което излиза от нея и образува нова партия — НКК. Партията се опира главно на градското население — работници и служещи (гвианци от африкански произход). След провъзгласяването на независимостта на Гвиана през 1966 г. НКК става управляваща партия и е такава и досега.

НКК провъзгласява курс към построяване на социализъм от «гвиански тип». В основата на този социализъм е залегнала идеята да бъде създадена широка мрежа от кооперативи в сел-

А м е р и к а

ското стопанство, промишлеността, търговията. Ръководството на НКК нарича този «социализъм» «кооперативен социализъм», а след провъзгласяването на Гвиана за република през 1970 г. тя започва официално да се нарича Кооперативна република Гвиана.

Третият конгрес на НКК (август 1979 г.) потвърждава общия курс на НКК и правителството на Гвиана към развитие на страната по пътя на социалистическата ориентация. На конгреса се взема и решение главното ударение да се постави върху идеологическото възпитание на членовете на партията, както и на нейното организационно укрепване. Четвъртият конгрес на НКК се състоя през август 1981 г. Той отново потвърди генералната линия на партията.

Ръководни органи на НКК са конгресът, Генералният съвет, Централният изпълнителен комитет и Административният комитет. Ръководител на НКК — Ф. Бърнъм. Генерален секретар на НКК — Птоломи Рид. Централен печатен орган — в. «Ню нейшън» («Нова нация»).

НАРОДНА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ НА ГВИАНА (НПП) — създадена през 1950 г. в Джорджтаун по инициатива на група марксисти. От първите дни на своето съществуване партията разгръща активна борба за независимост на страната. За кратък период НПП става влиятелна сила и се ползва с подкрепата на широки слоеве от гвианското население.

Въпреки противодействието на колонизаторите и вътрешната реакция на изборите през 1953, 1957 и 1961 г. НПП получава мнозинството в парламента. От 1957 до 1964 г. на власт е правителство на НПП начело с Чедн Джаган. Правителството на НПП настоява да бъде дадена независимост на страната, провежда редица прогресивни мероприятия. От 1965 г. НПП е опозиционна партия и се ползва с подкрепата на населението главно от индиански произход.

Даването на независимост на Гвиана през май 1966 г. поставя пред НПП задачата да засили борбата за социални, икономически и политически промени, за антиимпериалистически курс във външната политика. Въпреки усилията на реакцията да подкопае влиянието на НПП, тя запазва трайни позиции в политическия живот на страната.

XVI конгрес на партията (септември 1970 г.) официално утвърждава превръщането на НПП в партия, основаваща се

на марксистко-ленинската идеология и принципите на демократическия централизъм. ХХ конгрес на НПП (август 1979 г.) утвърждава нова програма и устав на партията. В програмата се прави марксистко-ленински анализ на международното положение, на борбата на силите на социализма, на комунистическото и националноосвободителното движение за мир и социален прогрес. Съдържа се също така оценка на вътрешнополитическата обстановка и съотношението на класовите сили в страната. За най-близка цел в програмата на НПП се поставя задачата да се води борба за превръщането на Гвiana в страна със социалистическа ориентация.

НПП развива братски отношения с КПСС. Делегация на НПП участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии (1969 г.). Ръководни органи на партията са конгресът, Централният комитет (ЦК), Изпълнителният комитет и Секретариатът. Генерален секретар на НПП — Чеди Джаган. Централен печатен орган — в. «Мирър» («Огледало»), теоретично списание «Тандър» (Гръм).

Освен двете основни партии в Гвiana съществуват и следните партии: Съюз на трудещите се в Гвiana — провъзгласен за политическа партия през 1979 г. Обединява представители на радикалните леви кръгове на гвианската интелигенция и гвианската младеж както от индиански, така и от африкански произход. Поставя си целта да бъде създадено ново правителство на Гвiana на широка основа, да бъде ликвидирано расовото разцепление на гвианското общество и да бъдат извършени социално-икономически преобразования в интерес на трудещите се. Ръководители на партията — Июси Куайана и Рупърт Рупнарайн. Печатен орган — бюлетниът «Дейклийн» («Ясен ден»). Партията «Обединена сила» и Гвианската партия «Освободител» са малочислени деснобуржоазни партии.

ГВИАНА

(Френска)

Разположена на атлантическото крайбрежие в североизточната част на Южна Америка. Територия — 91 хил. кв. км. Население — 57,6 хил. души (1976 г.). От 1946 г.

А м е р и к а

е «задморски департамент» на Франция. Управлява се от префект, назначаван от френското правителство. Местното събрание — Генерален съвет — се състои от 16 души, избирани с общо гласуване за 6-годишен период. Представена е в парламента на Франция от един депутат и един сенатор.

Социалистическа партия — създадена през 1951 г. Гвианска социалистическа партия — създадена през 1956 г. Съюз на гвианския народ — създаден през 1958 г. Прогресивни партии, отразяващи интересите на интелигенцията и студентите, влизат във Фронта за освобождение на Гвиана, който се бори за автономия на страната.

Републикански съюз, Съюз за нова Гвиана, Гвианско народно движение — буржоазни партии, отразяващи интересите на френските монополи и местната буржоазия, обявяват се за запазване на съществуващата форма на управление.

В страната има също филиали на някои френски партии,

ГРЕНАДА

Държава, разположена на едноименния остров, влизащ в групата на Подветрените острови, и на два острова — Южни Гренадини от групата на Малките Антилски острови в Карибско море. Територия — 344 кв. км. Население — 110 хил. души. (1977 г.) От февруари 1974 г. е независима страна. Номинално държавен глава е кралицата на Великобритания, представена от генералгубернатор.

През 1979 г. след преврат е свален реакционният проимпериалистически диктаторски режим. На власт идва народно революционно правителство начело с Морис Бишоп. Новото правителство взема изцяло в свои ръце изпълнителната и законодателната власт. В страната се осъществяват прогресивни социално-икономически промени, а на международната арена правителството води последователен антиимпериалистически курс. Гренада се обявява за всестранно развитие на връзките със социалистическите страни.

ДВИЖЕНИЕ «НЮ ДЖУЕЛ» (ДНД) — създадена през 1973 г. от сливането на две политически групировки на прогресив-

по настроената интелегенция, работниците и фермерите. Единствената и управляваща партия.

ДНД е революционно-демократична партия. От своето създаване се обявява за истинска политическа и икономическа самостоятелност на Гренада, за социално-икономически преобразования с цел построяването на социализъм. ДНД ръководи революционния преврат на 13. III. 1979 г., след който става управляваща.

Председател на ДНД — Морис Бишоп (министър-председател). ДНД издава бюлетин «Ню Джуел».

ГРЕНЛАНДИЯ

Част от територията на Дания, най-големият остров в света, разположен в северната част на Атлантическия океан. Територия — 2,2 млн. кв. км. (1834 хил. кв. км са покрити с ледове). Население — около 50 хил. души. По споразумение между САЩ и Дания на острова е създадена система от американски стратегически бази. Административната власт принадлежи на губернатор, който се назначава от датския монарх. През 1979 г. е установено местно самоуправление. След изборите през 1979г. за орган на самоуправлението — Ландстинга — в него влизат представители на партиите СИУМУТ (13 души) и АТАСУТ (8 души). В парламента на Дания Гренландия е представена от двама депутати.

АТАСУТ — либерално-буржоазна партия, обявяваща се за пълно запазване на държавната общност с Дания и за членство в ЕИО.

ИНУИТ АТАКАТИГИИТ — левоекстремистка партия, обявяваща се за пълно държавно и икономическо отделяне от Дания.

СИУМУТ — левосоциалистическа партия, обявяваща се за разширяване на автономията, особено в областта на икономиката и природните ресурси, против участието на Гренландия в ЕИО.

А м е р и к а

Ръководител на партията — Джонатан Мотцфелдт (председател на Ландстинга).

СУЛИСАРТУТ ПАРТИАТ — партия, създадена от обедняването на гренландските работници. Поставя радикални искания за разширяване на автономията и за по-големи права на работниците.

ДОМИНИКА

(Доминиканска общност)

Държава на едноименния остров от групата на Малките Антилски острови в Карибско море. Т е р и т о р и я — 790 кв. км. Н а с е л е н и е — 80 хиляди души (1978 г.). Бивша колония на Великобритания. През 1967 г. получава статут на «асоциирана с Великобритания държава». През ноември 1978 г. става независима. Законодателната власт принадлежи на двукамарен парламент, а изпълнителната — на правителството начело с министър-председател.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (ДЛП) — създадена през 1979 г. Дребнобуржоазна партия. Ръководител — Оливър Серафин (оглавява временното коалиционно правителство).

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА ОСТРОВ ДОМИНИКА (ЛПД) — основана през 1957 г. От 1960 до 1979 г. е на власт. Изразява интересите на дребната и средната буржоазия. Ползва се с подкрепата на профсъюзите. В последно време много нейни членове излизат от партията и се присъединяват към ДЛП. Ръководител — П. Джон.

ОБЕДИНЕНА ДОМИНИКАНСКА ПАРТИЯ — създадена в началото на 50-те години, революционно-демократична, обединяваща представители на прогресивните леви кръгове в страната. Ръководители на партията — А. Мартин и У. Ривера.

ПАРТИЯ ЗА СВОБОДА НА ДОМИНИКА — създадена в началото на 70-те години, дясна буржоазна партия. До 1979 г. е в опозиция, а сега е управляваща.

Ръководител — Ю. Чарлз.

ДОМИНИКАНСКА РЕПУБЛИКА

Държава, разположена в източната част на остров Хаити и на редица неголеми острови в Карибско море. Т е р и т о р и я — 48,4 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 5658 хил. души (1979 г.). Президентът е глава на държавата и на правителството. Законодателната власт формално принадлежи на Националния конгрес, който се състои от Сенат и Камара на депутатите.

Вътрешнополитическото положение в страната е напрегнато. Правителството прибегва до репресии срещу демократичните и прогресивните сили. Във външната политика заема позиции, удобни за местната реакция и империалистическите кръгове.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ КИСКЕЙЯНО (Кискейя е старинното индианско название на сегашната територия на страната) — ултрадясна, контрареволуционна партия. Основател на партията е бившият генерал Елнас Усини и Усини, главен ръководител на контрареволуционните сили по време на събитията през 1965 г. Партията изразява интересите на крайните реакционни сили. През 1971 г. е организатор на неуспешния десен държавен преврат за сваляне на правителството на Балагер. Взема участие в открити терористични акции срещу демократичните и патриотични елементи. Политическото влияние на партията в страната е ограничено. Ръководители — Хулио Кампильо Перес и Леонте Бернал.

ДОМИНИКАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДКП) — основана през 1944 г. в илегалност (през периода 1944 — 1946 г. се нарича Доминиканска революционно-демократична партия, а от 1946 до август 1965 г. — Доминиканска народно-социалистическа партия). Създава се на базата на марксистки кръжоци в условията на подем на антиимпериалистическото

А м е р и к а

и националноосвободителното движение през Втората световна война.

През 1947 г. е обявена извън закона и е подложена на жестоки репресии. Конференцията на ДКП (юни 1955 г.), имаща характер на конгрес, приема устав на партията, решение за изработване на програма и избира ръководен орган — Секретарнат на ЦК. През юни 1959 г. Компартията взема участие във въоръжения бунт срещу диктатора Трухильо. От май 1961 г., след убийството на Трухильо, ДКП активизира дейността си, укрепва влиянието си сред масите, бори се срещу опитите на реакцията да върне страната към диктаторски режим.

С идването на власт на президента Бош (февруари 1963 г.) започва период на полулегална дейност на партията. ДКП води активна борба за независимо развитие на страната, укрепва своето влияние сред масите, участва в създаването на демократични профсъюзи, в ръководството на които влизат редица комунисти. Периодът на полулегална дейност на партията е прекъснат от държавния преврат на 25. IX. 1963 г., когато на власт идват военните. На 9. X. 1963 г. ДКП е обявена извън закона и отново преминава в дълбока нелегалност. Основните лозунги на ДКП след преврата са да бъде възстановен конституционният строй и да бъдат установени демократични порядки. В страната се разгръща движение против хунтата, за възстановяване на конституцията от 1963 г., което през април 1965 г. прераства в масова революционна борба на патриотичните сили с войските на реакцията. Комунистите вземат активно участие в борбата с местната реакция и войските на САЩ, които започват открита военна интервенция.

III национална партийна конференция (декември 1976 г.) определя основните тенденции на развитие и набелязва тактичката линия на партията. През ноември 1977 г. партията е официално легализирана. За първи път в историята на страната през 1978 г. ДКП участва в президентските и парламентарните избори. На изборите ДКП излиза с програма за коренна промяна на господстващата в страната структура и за ликвидиране на зависимия капитализъм с перспектива за преминаване на Доминиканската република към социализъм. Редица ограничения за дейността на партията обаче се запазват. През март 1979 г. се провежда II национален конгрес на ДКП — първият легален конгрес от нейното създаване,

на който са приети устав и програма на партията. ДКП се ръководи от принципите на марксизма-ленинизма.

Партията укрепва тесните връзки с КПСС и с другите братски партии. ДКП осъжда антикомунистическата и антисъветската дейност на китайските ръководители, техните контакти с реакционните режими и с империализма на САЩ.

Делегации на ДКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

ДКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът. Между конгресите цялата нейна дейност се ръководи от ЦК и Секретариат, който се избира от него. Генерален секретар на ДКП е Нарсисо Иса Конде. Официален печатен орган — в. «Аблан лос комунистас» («Говорят комунистите»).

ДОМИНИКАНСКА ПАРТИЯ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ — създадена в края на 1973 г. от бившия ръководител на Доминиканската революционна партия Х. Бош, който напуска ДРП. Въпреки популярността на своя ръководител няма влияние в страната.

ДОМИНИКАНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (ДРП) — създадена през 1939 г. в емиграция. Най-голямата политическа партия в страната. Обединява представители на градската и селската буржоазия, на интелигенцията, на част от работниците и заможените селяни. Активизира дейността си в страната след падането на диктатурата на Трухильо през 1961 г. В изборите през 1962 г. печели победа и един от нейните лидери, буржоазният либерал, професор и писател Хуан Емилио Бош, през февруари 1963 г. става президент на републиката.

Правителството на Бош осъществява редица мероприятия, които засягат интересите на американските монополи, одобрява решение за конфискуване на собствеността на Трухильо, разрешава легалната дейност на редица прогресивни организации, включително и на Компартията. През април 1963 г. е приета първата в историята на страната буржоазно-демократична конституция.

Прогресивните мерки на Бош предизвикват крайно недоволство сред местната реакция и империалистическите кръгове на САЩ, а също и сред десните елементи вътре в ДРП. На 23.

А м е р и к а

IX. 1963 г. в страната е извършен държавен преврат. Започва потъпкване на демократичните свободи, съпроводено с арести и убийства на много демократични деятели, с настъпление срещу работническата класа и всички трудещи се.

През февруари 1965 г. ДРП сключва споразумение със Социалхристиянската партия за обща борба за възстановяване на конституцията от 1963 г. и за връщането на Х. Бош на президентския пост. На 24. IV. 1965 г. офицери от армията (привърженици на Бош) извършват преврат, който поради участието на патриотичните сили в борбата срещу реакционния режим прераства в масово народно въстание.

Изплашени от развитието на националноосвободителното движение в Доминиканската република, на 28. IV. 1965 г. САЩ започват открита въоръжена интервенция. На 1. VI. 1966 г. в обстановката на американската окупация в Доминиканската република се провеждат избори. В тези условия ДРП не успява да спечели победа.

В края на 1973 г. Х. Бош излиза от ДРП и заедно със свои привърженици създава Доминиканската партия за освобождение. На президентските и парламентарните избори през май 1978 г. ДРП печели победа и става управляваща. През последните години (още преди идването си на власт) ДРП се отказва от националреформистките концепции, от мерките против олигархията, от програмата за национализация и за дълбока аграрна реформа и влиза в съюз с десните кръгове.

От 1966 г. ДРП е член на Социалистическия интернационал. Ръководител — Антонио Гусман Фернандес (президент на републиката). Генерален секретар — Хосе Франсиско Пеня Гомес. Печатен орган — в. «Трибуна Демократика».

ДОМИНИКАНСКО НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ (ДНД) — ултралява партия. Състои се главно от представители на дребната буржоазия и лумпенпролетариата. Издига антиимпериалистически лозунги. По време на диктатурата на Трухильо е подложена на жестоки репресии. Участва във въстанието на 24. IV. 1965 г.

ДНД се обявява за промяна на политическата и социалната структура на държавата, за коренна аграрна реформа. Настоява да бъдат скъсани всички връзки с американския империализъм. В борбата си използва полуанархистки, а в редица случаи и терористични методи. Основател на партия-

та — Максимо Лопес Молина. Печатен орган — в. «Либертад» («Свобода»).

РЕВОЛЮЦИОННА СОЦИАЛХРИСТИЯНСКА ПАРТИЯ (РСХП) — създадена през 1962 г. Дясна клерикална партия, свързана с дясното крило на много партии на християндемократията. През последните години от РСХП излиза значителна част от младежите. Не участва активно в политическия живот на страната.

РЕФОРМИСТКА ПАРТИЯ (РП) — основана през 1964 г. Реакционна, проимпериалистическа. Изразява интересите на местната реакция и действащите в страната чуждестранни монополи.

На изборите през 1966 г., преминали в условията на чуждестранната военна интервенция, РП успява да събере мнозинство от гласовете и става управляваща, а пейният водач Х. Балагер — президент на републиката. Реформистката програма, провъзгласена от партията през 1972—1973 г., почти не е изпълнена. На изборите през май 1978 г. РП търпи поражение. Сега е в опозиция на правителството. Нейна опора са средните слоеве и дребната буржоазия. Намира се под влиянието на консервативните кръгове. Ръководител на РП — Хоакин Балагер.

Политическа групировка «Червената линия на 14 юни» — обединява редица бивши членове на голямото и влиятелно в миналото политическо движение «14 юни», което се е борило за национално освобождение на страната. Групировката действа главно сред студентите. В страната действуват и редица други политически партии и групировки от различни политически направления.

ЕКВАДОР

(Република Еквадор)

Държава в северозападната част на Южна Америка. Т е р и т о р и я — 270,7 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 7686 хил. души (1978 г.). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът, който се избира за 5 години. През

А м е р и к а

август 1979 г. военното правителство — Висшият ръководен съвет, състоящ се от командущите трите рода войски — предава властта на конституционното правителство начело с президента Хайме Ролдос Агилера, избран през април 1979 г. Влиза в сила новата конституция (одобрена чрез референдум на 15. I. 1978 г.), започва да функционира еднокамарен парламент — Национална камара на депутатите.

От повече от 30-те партии в страната само 13 са официално признати от властите като национални партии.

КОНСТИТУЦИОННА ДЕМОКРАТИЧНА КОАЛИЦИЯ (КДК) — създадена през 1965 г. от бившия президент на Еквадор банкера Ото Аросемена Гомес (1966—1968 г.). Изразява интересите на едрата буржоазия (банкова и търговска), свързана с американските монополи. Членовете на КДК, избрани през 1979 г. в Националната камара на депутатите, се съюзяват с най-реакционните групи. Партията няма постоянно действащи организации по места. Неофициален печетен орган — в. «Ел телеграфо» (гр. Гуаякил), като значителна част от неговите акции принадлежат на О. Аросемена Гомес.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ЛЕВИЦА (ДЛ) — образува се в резултат на излизането на група членове от Либерално-радикалната партия, които не желаят да подкрепят открито реакционната политика на ръководството. ДЛ влиза в Социалистическия интернационал, поддържа връзки със социалдемократията от ФРГ. Има 14 места в Националната камара на депутатите. Ръководител на партията — Андреас Ф. Кордова.

ЕКВАДОРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЕКП) — създадена през 1926 г. въз основа на възникналата през 1925 г. група «Комунистическа секция за пропаганда и действия «Ленин»» и от други марксистки групи. Учредителният конгрес на Социалистическата партия на Еквадор през 1926 г. приема решение за влизане в Коминтерна. Партията приема сегашното название на II конгрес през 1931 г.

ЕКП обединява представители на работническата класа, селяните, студентите и интелигенцията. През 1944 г. комунистите активно участвуват във въстанието против реакционния режим на президента Арайо дел Рио, влизат в състава на Учредителното събрание и на правителството, стават инициа-

тори на изработването на прогресивната конституция от 1945 г. През 1948 г. с подкрепата на всички демократични сили ЕКП постига да бъдат ликвидирани американските военни бази в страната. ЕКП е инициатор и създател на масовите организации: Конфедерация на еквадорските трудещи се, Федерация на еквадорските индианци, Федерация на университетските студенти, Федерация на селскостопанските работници от крайбрежието и др. През периода на военната диктатура (1963—1966 г.) ЕКП работи в нелегалност и е подложена на жестоки преследвания, а нейните ръководители са хвърлени в затвора, някои от тях загиват. През март 1966 г. след свалянето на диктатурата ЕКП без предварително разрешение излиза от нелегалност и оглавява борбата на трудещите се за техните жизненни интереси и за програмните цели на партията.

VIII конгрес на ЕКП (1968 г.) приема програма, в която се посочва, че цел на партията е националноосвободителната революция като антиимпериалистическа, антифеодална и демократична революция, която след това да прерасне в социалистическа. За първи път на този конгрес на ЕКП присъства делегация на КПСС. IX конгрес на партията (1973 г.) обсъжда доклади за вътрешнополитическото положение в страната, за дейността на партията, избира нов ЦК, изразява солидарност с народа на Чили.

На общите и президентските избори през 1979 г. комунистите участвуват в създадения по инициатива на ЕКП Широк ляв фронт (ШЛФ) — избирателен блок, в който влизат Демократичният народен съюз, Революционната социалистическа партия, Революционното движение на левите християни, Движението за втора независимост и Народният комитет. В Националната камара на депутатите ШЛФ получава едно място.

Представители на ЕКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. ЕКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът. В периодите между конгресите дейността на партията се ръководи от ЦК. Генерален секретар на ЦК на ЕКП — Рене Може Москера. Централен орган на ЕКП — в. «Ел Пуебло» («Народ»).

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ (КП) — основана в средата на XIX в., една от най-старите традиционни партии в страната. Изразява интересите на едрите латифундисти от планинската

А м е р и к а

част (Сиера), на реакционното католическо ръководство и на едрата буржоазия, свързана с чуждите монополи. На президентските избори през 1979 г. КП подкрепя най-реакционния кандидат — кандидата на едрата буржоазия, свързана с чуждия капитал — С. Дуран Баллена (бивш кмет на Кито). В Националната камара на депутатите има 10 места.

Партията се изгражда по териториално-административния признак. Висш орган е Общото събрание. Ръководител на партията — Рафаел Арминос.

ЛИБЕРАЛНО-РАДИКАЛНА ПАРТИЯ (ЛРП) — създадена през втората половина на XIX в. като изразителка на интересите на търговско-финансовата буржоазия в Гуаякил. Обявява се против засилването на влиянието на едрите земевладелци-феодали и политическото ръководство на консерваторите. Идеолози на либералното движение са видният просветител, писател и демократ Хуан Монталво (1832—1889 г.) и генерал Елой Алфаре (1842—1912 г.), който неведнъж оглавява бунтовете на народа против режима на консерваторите и идва на власт през 1895 г. Е. Алфаре е избран два пъти за президент на страната (през 1895—1901 г. и през 1906—1911 г.) и осъществява много прогресивни промени (защитава суверенитета на страната, конфискува част от църковните земи, въвежда светско образование и др.). След зверското убийство на Е. Алфаре (1912 г.) ръководството на партията все повече отстъпва от неговите либерални принципи.

Правителството на либералите начело с Хосе Луис Тамайо става виновник за стрелбата по участниците в първата в страната стачка на трудещите се от Гуаякил. На 15. XI. 1922 г. на улиците на града загиват над 1000 души. Сега Либерално-радикалната партия изразява интересите на част от буржоазията, едрите земевладелци, средните слоеве от населението, защитава частната инициатива. На президентските избори през 1979 г. заедно с консерваторите подкрепя кандидатурата на С. Дуран Баллена. В Националната камара на депутатите има 4 места.

Партията се изгражда по териториалния признак. Висш орган е Асамблеята, която избира върховна хунта. Генерален директор на партията — Игнасио Идалго.

НАРОДЕН ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ (НДС) — основан през 1968 г., представлява интересите на широките трудови маси

от града и селото. Действува заедно с ЕКП. На изборите през 1979 г. партията влиза в ШЛФ. Председател на партията — Алфредо Паласнос. Печатен орган — в. «Трибуна популар» («Трибуна на народа»), излиза периодично.

ОБЕДИНЕНИЕ НА НАРОДНИТЕ СИЛИ (ОНС) — основана през 1948 г., управляваща. Обединява представители на дребната и средната буржоазия в Гуаякил, на интелигенцията, студентите и част от работниците, привлечени от демагогските изявления на ръководителя на партията Асад Букарам и от отделни мерки, които той взема за благоустрояването на бедняшките предградия на Гуаякил. На президентските избори през 1979 г. партията ОНС за пръв път идва на власт. От 69-те депутати в камарата 30 са представители на ОНС. Поради крайно нееднородния състав на партията в нея се води вътрешна борба, включително между привържениците на Х. Ролдос Агилера (президент на Еквадор) и А. Букарам (председател на Националната камара на депутатите).

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ — създадена през 1968 г. от бившия президент на Еквадор Карлос Хулио Аросемена, който преди това влизал в редица правителства. Обединява представители на дребната и средната буржоазия, на средните слоеве и на студентите. В партията частично влизат бивши членове на Националната федерация на веласкистите — партия на сваления през февруари 1972 г. президент Веласко Ибара. Партията се разцепва на дясно и ляво крило. Лявото крило се обявява за сътрудничество с ЕКП по редица въпроси.

В Еквадор действуват редица социалистически партии, образували се в резултат от излизането на опортюнистични групи от ЕКП, които създават през 1926 г. Социалистическа партия. Впоследствие тя неведнъж се разцепва.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ — представлява лявото крило на еквадорските социалисти, по редица въпроси заема ултралевичарски позиции; има известно влияние сред част от работниците и студентите. Фактически е разцепена на две самостоятелни партии под едно и също име. Техните ръководители са Телмо Идалго и Хорхе Чирибога. Демократическа социалистическа партия. Директор — Фабриан

А м е р и к а

Харамильо. Единица социалистическа партия — образувана през 1966 г. след неуспешен опит да обедини на конгрес около себе си всички други социалистически партии в страната. Партия на народната демокрация — създадена през 1978 г. от лица, отцепили се от Християндемократическата и Консервативната партия. Оказва влияние върху някои профсъюзни обединения на градските и селските трудещи се, най-вече върху Еквадорския профсъюстен център на класовите организации (СЕДОК). Партията поддържа връзки с християндемократическите партии в Италия, Венецуела, Коста Рика и Чили.

Един от ръководителите на партията е Освалдо Уртадо (вицепрезидент на Еквадор). Директор на партията — Хулио Сесар Трухильо.

В Еквадор съществуват също Народнодемократично движение, което стои на прокитайски позиции. Заместник-председател на партията — Хайме Уртадо. Алфаристки радикален фронт — създаден през 1972 г. Ръководител на партията — Сесилия Калдерон Прието де Кастро (дъщерята на Абдон Калдерон Муньос, бивш водач на партията, убит през 1978 г. от десни терористи). Радикално-демократическа партия. Водач — Франциско Уерта Монталво.

КАЙМАНОВИ ОСТРОВИ

Група острови в Карибско море, северозападно от остров Ямайка. Територия — 259 кв. км. Население — 13 хил. души (1975 г.).

Владение на Великобритания. Управлява се от губернатор, назначаван от английската кралица, който оглавява Законодателното събрание (12 от неговите 17—19 членове се избират с общо гласуване) и Изпълнителния съвет.

НАЦИОНАЛНА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА КАЙМАНОВИТЕ ОСТРОВИ. Отразява интересите на дребната и средната буржоазия. Ползва се с подкрепата на работниците и служещите.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ. Отразява интересите на търговско-промишлената буржоазия.

КАНАДА

Държава в Северна Америка. Т е р и т о р и я — около 10 млн. кв. км. Н а с е л е н и е — 23,7 млн. души (на 1. X. 1979 г.). Канада е независима федерална държава в рамките на Британската общност на нациите. Формално държавен глава е кралицата на Великобритания, представена от генералгубернатор, който се назначава от кралицата по препоръка на министър-председателя на Канада. Законодателната власт осъществява парламентът, който се състои от Сенат и Камара на общините. Висш орган на изпълнителната власт е правителството начело с министър-председателя.

На 18. II. 1980 г. на изборите за федерален парламент либералите нанесоха съкрушително поражение на консерваторите и дойдоха на власт.

За външната политика на страната е характерно активизиране на канадско-американските отношения както в политическата, така и в търговско-икономическата област. Непоследък отношенията с европейските страни нямат забележимо развитие. Канада участва в блока НАТО и в НОРАД (Обединено командване на аерокосмическата отбрана на Северна Америка). Въпреки натиска на проамериканските, пронатовски кръгове и на реакционните емигрантски организации върху правителството, търговско-икономическото сътрудничество със СССР продължава да се развива, установени са контакти по линия на културата, образованието и техниката.

КАНАДСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ККП) — образувана на 31. V.—1. VI. 1921 г. Компартията започва дейността си в нелегални условия. Още от първите ѝ стъпки пред нейното ръководство остро стон въпросът за намиране на пътища за легална дейност. За тази цел на учредителния конгрес през февруари 1922 г. е провъзгласено създаването на легална Компартия, наречена Работническа партия на Канада.

През 1924 г. на III общонационален конгрес, след като правителството отменя реакционния закон, забраняващ дейността на всички прогресивни организации на трудещите се, Работническата партия приема ново название — Канадска комунистическа партия.

От първите години на своето съществуване ККП води упо-

А м е р и к а

рита борба за единство на работническата класа, за нейното активно участие в обществения и политическия живот на страната. През 1929—1933 г., през периода на световната икономическа криза, Компартията оглавява движението в защита на интересите на трудещите се. Една от забележителните страници в дейността на партията по време на борбата срещу фашизма става оказването на помощ за републиканска Испания. Под ръководството на ККП е образуван батальон от канадски доброволци, който се сражава срещу фашизма в състава на интернационалната бригада. През Втората световна война Компартията мобилизира канадския народ на борба срещу най-опасния враг на човечеството — фашизма.

През 1940 г. канадското правителство забранява дейността на Компартията. През август 1943 г. Националният учредителен конгрес на комунистите провъзгласява създаването на Работническата прогресивна партия (РПП), която от 1959 г. отново се нарича Канадска комунистическа партия. През следвоенните години, в периода на настъпление на реакцията, ККП разгръща борба за мир, против настъплението на монополите на САЩ в икономиката на страната.

ККП е политическа организация на канадската работническа класа, която се бори за коренните политически и социално-икономически интереси на трудещите се, против настъплението на американския капитал в икономиката на страната, за национализиране на американските и канадските монополи, за намаляване на военните разходи. ККП призовава да бъде изработена нова конституция, гарантираща пълно равнопоставяне на двете нации на страната — английски и френски говорещите канадци. В международната си дейност ККП твърдо защитава принципите на марксизма-ленинизма и пролетарският интернационализъм, обявява се за единство на международното комунистическо и работническо движение, за укрепване на мира и дружбата между народите, за прекратяване надпреварата във въоръжаването и за забрана на ядреното оръжие.

Канадската компартия поема курс към създаване на широка коалиция на антимонополистичните сили и към осъществяване на демократични промени. Това налага нови форми и методи на работа. Проблемите на партийното строителство се разглеждат от XXI (1971 г.), XXII (1974 г.), XXIII (1976 г.) и XXIV (1980 г.) конгрес, от пленуми на ЦК, в

изказвания на ръководителите на партията. ККП действа в съответствие със своята програма «Пътят към социализма в Канада» и с устава, утвърдени от XVI конгрес на партията през октомври 1959 г. През 1971 г. XXI конгрес одобрява преработената програма на партията «Пътят към социализма в Канада».

ККП участва в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

XXIV конгрес на Канадската компартия, който се състоя през януари 1980 г., одобри отчетния доклад на Централния комитет и мерки за по-нататъшно идейно-политическо и организационно укрепване на партията, прне редица резолюции, включително резолюцията «Съветският съюз — опора на мира в света». В нея се изразява дълбока признателност към родината на Октомври за огромния принос в укрепването на мира, сигурността и свободата на народите.

Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът, който се свиква веднъж на две години, а в периодите между конгресите — Централният комитет. За ръководене на работата на партията между пленумите се избира Централен изпълнителен комитет. Генерален секретар на ККП — Уйлям Качан. Централен печатен орган — в. «Кънейдиън трибюн» («Канадска трибуна»), теоретичен — сп. «Комюнист вюпойнт» («Комунистическа гледна точка»).

КАНАДСКА ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (КЛП) — най-голямата партия в страната, основана през 1873 г. Изразява интересите главно на едрата, вкл. и на монополстичната буржоазия. Основната политическа програма е защитата на принципа на «свободната инициатива» при ограничено използване на «регулиращата» функция на държавата, «либерализъм» във външната търговия, разширяване на външнорепубликанските и икономическите връзки. Либералната партия повече от другите партии изразява интересите на националната канадска буржоазия.

По традиция либералите са привърженици на привличането на чуждестранен, главно американски капитал в Канада, въпреки че напоследък се опитват да ограничат настъпването на чуждия капитал в най-важните отрасли на канадската икономика. Във вътрешната и външната политика ръковод-

А м е р и к а

ството на партията се придържа към курса на т. нар. канадизация, т. е. осъществяване на мерки, отговарящи преди всичко на националните интереси на страната, обявява се за политика на разведряване.

На федералните парламентарни избори на 18. II. 1980 г. Либералната партия спечели абсолютно мнозинство (146 места от 282) и образува правителство.

Според устава член на партията може да бъде всеки, който подкрепя правителството на Либералната партия и неговата програма. Членовете на партията нямат партийни билети и не плащат членски внос. КЛП се финансира главно от пожертвувания.

Ръководни органи — Национален комитет, действащ само в периода на предизборните кампании и по време на конгресите и конференциите на партията; в останалото време — Национална федерация на партията, на която са подчинени организациите на КЛП в провинциите. Ръководител на партията — Пиер Елиот Трюдо (министър-председател). Либералната партия контролира значителна част от капиталистическия печат, вкл. в. «Торонто стар» («Звезда на Торонто»), «Глоуб енд мейл» («Поща от цял свят»), «Отава ситизън» («Отавски граждани»), «Монреал стар» («Звезда на Монреал»).

НОВА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НДП) — създадена през 1961 г. на базата на Социалдемократическата партия (Си Си Еф) и на част от профсъюзите, влизащи в Канадския работнически конгрес. Партията възниква в резултат от повишаването на политическото съзнание на канадските трудещи се, от техния стремеж да имат «своя» партия в парламента в противовес на партията на едрите монополи. Но ръководството и контролът в НДП завземат десните профсъюзни и социалдемократически водачи, които я превръщат в типична социалреформистка партия. НДП влиза в Социалистическия интернационал. Във вътрешната политика се обявява за национализиране на някои отрасли на икономиката, за плановост в управлението на икономиката, за подобряване материалното положение на трудещите се, за ограничаване господството на американския капитал. Във външната политика се бори против създаването на ядрени сили на НАТО и против ядреното въръжаване на Канада, за излизане на страната от

НОРАД и за по-независима от САЩ външна политика.

На парламентарните избори на 18. II. 1980 г. НДП получава 32 депутатски мандата.

НДП има както индивидуално, така и колективно членство. С колективни права в НДП се приемат профсъюзи, фермерски организации, кооперативи и т. н.

Висши органи на партията — конгресът, който се свиква веднъж на 2 години, между конгресите — съветът, избран от конгреса. Всекидневната работа на партията ръководи Изпълнителният комитет. Във всяка провинция се създава провинциална партийна организация със своя програма и устав, разработени в съответствие с националната програма и устава на НДП. В компетенциите на провинциалните организации влиза и издигането на кандидати за федералните избори. Но централното ръководство на партията си запазва правото да отменя решението на провинциалната организация и да определя кандидат по свое усмотрение. Водач на НДП — Джон Едуърд Бродбент.

ПАРТИЯ НА ОБЩЕСТВЕНОТО ДОВЕРИЕ — основана през 1935 г. Дясна политическа партия, която има влияние главно сред френски говорещото население в провинция Квебек. В основата на политическата програма на партията е съчетаването на социална демагогия с крайно реакционни политически лозунги.

Псевдонаучната теория за «социалния кредит», съгласно която всички икономически проблеми, включително и безработицата, можели да бъдат разрешени, ако се пуснат в обръщение повече парични знаци, се съчетава с лозунга за неограничена свобода на «свободната инициатива», изключваща всякаква намеса на държавата в икономическия живот на страната.

Партията няма ясна програма и устав. На федералните избори на 18. II. 1980 г. нейните привърженици, подкрепяйки реакционната политика на консервативното малцинство, губят всички места, които имат в Камарата на общините. Водач на партията — Лорн Резновски.

ПРОГРЕСИВНА КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ (ПКП) — основната опозиционна партия, създадена през 1854 г. Изразява интересите на едрата монополистична буржоазия и на

А м е р и к а

заможните фермери от Западна Канада. Консерваторите се смятат за партия с проанглийски тенденции, но същевременно се придържат към курс на тясно сътрудничество и със САЩ. Основа на политическата програма е защитата на принципа «за свободната инициатива» с известно паблягане на протекционизма във външната търговия. Канадските консерватори напълно подкрепят външната политика на американското правителство, вкл. и враждебните му действия срещу СССР, настояват да се увеличи «приносът» на Канада в НАТО. Консерваторите повече от либералите поддържат емигрантските организации в страната, враждебни на Съветския съюз.

Правителството на Прогресивната консервативна партия начело с Дж. Кларк се задържа на власт рекордно кратък срок (само 273 дни). На парламентарните избори на 18. II. 1980 г. консерваторите получават 103 от 282 места в 32-ата Камара на общините. Принципите на изграждане на Прогресивната консервативна партия съответствуват в общи линии на принципите на Либералната партия.

Ръководител на партията — Джоузеф Кларк. ПКП контролира половината от всички издания в Канада, включително «Отава джърнъл» («Отавски вестник»), «Газет» («Вестник»), «Девоар» («Дълг») и др.

КОЛУМБИЯ

(Република Колумбия)

Държава в северозападната част на Южна Америка. Т е р и т о р и я — 1138,9 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 25 млн души (1977 г.). Законодателната власт принадлежи на Националния конгрес (300 места), който се състои от Сенат и Камара на представителите. Държавен глава и ръководител на правителството е президентът.

Вътрешнополитическото положение в Колумбия в значителна степен се определя от съперничеството между двете най-големи буржоазно-помешчески партии — Либералната и Консервативната — и от стремежа им да затвърдят ръководството си в политическия живот в страната. В Колумбия действа «обсадно положение», въведено през 50-те

години поради подема на работническото и селското движение. През 1978 г. под предлог за борба с престъпността и тероризма е приет т. нар. «статут за сигурност», който сериозно затруднява дейността на прогресивните демократични организации. На президентските избори през 1978 г. с незначителна преднина победа спечелва кандидатът на Либералната партия Хулио Сесар Турбай Аяла. В сформирания от него коалиционно правителство влизат и петима представители на Консервативната партия.

Във външната политика правителството на Колумбия се придържа към доктрината за «идеологически плурализъм», води курс на защита на националния суверенитет и укрепване на икономическата самостоятелност. Поддържайки тесни контакти със САЩ, колумбийското правителство същевременно се стреми да установи и да разширява икономическите и политическите отношения със Съветския съюз и с другите социалистически страни.

КОЛУМБИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ККП) — създадена на 17. VII. 1930 г. от най-последователната част от Революционната социалистическа партия, образувала се под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция. Дълги години ККП работи в нелегални и полунелегални условия и едва през 1968 г. постига частично, а през 1974 г. пълно възстановяване на правата си като политическа организация.

През следвоенните години в партията се разгръща борба против десноопортюнистичния уклон. Групировката, изразяваща този уклон, начело с генералния секретар на партията А. Дуран през 1947 г. нэлиза от партията и образува т. нар. Комунистическа работническа партия. Против групата на Дуран се обявяват повечето от членовете на ЦК начело с председателя на партията Хилберто Виейра. През април 1949 г. по инициатива на здравите сили в партията завършват преговорите с групировката на Дуран за преодоляване на разногласията и за възстановяване на единна Компартия при условие, че участниците в групировката на Дуран индивидуално, в съответствие с направената самокритика, бъдат отново приети в партията. VI конгрес на ККП (август 1949 г.) утвърждава възстановяването на единна Комунистическа партия. Но след конгреса Дуран, който влиза в ръко-

А м е р и к а

водството на партията, продължава разколническата си дейност, за което скоро е изключен от ККП.

След като се освобождава от десния опортюнизъм, ККП започва да укрепва връзките си с масите. През 1964 г. е създаден Профсъюзен център на трудещите се в Колумбия, който днес обединява над 300 хил. трудещи се. Негов председател е членът на Изпълнителния комитет на ЦК на ККП Пастор Перес.

Тактическата линия на Компартията, разработена на VIII конгрес на ККП (декември 1958 г.) и одобрена от всички следващи партийни конгреси, предвижда съчетаване на всички форми на революционната борба в зависимост от конкретната обстановка и от възможностите във всеки район на страната. Партията активно участва и в предизборната кампания. През 1978 г. генералният секретар на ЦК на партията Хилберто Внейра и редица други ръководители на партията са избрани за членове на Камарата на представителите на Националния конгрес (парламента), в събранията на департаментите и в общинските съвети. Въпреки легалното положение на ККП местната реакция със знанието и одобрението на посолството на САЩ и преди всичко по указание на американската военна мисия в Колумбия води активна антикомунистическа кампания, включително и до физическо унищожаване на кадри на ККП.

На XI (декември 1971 г.), на XII (декември 1975 г.) и на XIII конгрес на ККП (ноември 1980 г.) присъствуват делегации на КПСС. В политическата резолюция на XIII конгрес се подчертава необходимостта да бъде създаден единен фронт на антиимпериалистическите и демократичните сили.

Програмата на партията, приета на X конгрес (съобразена с поправките, одобрени на XI и XII конгрес), гласи: «За да се стигне до социализма, трябва да бъде извършена антиимпериалистическа, антиолигархическа и антифеодална демократична и народна революция — първа крачка към социалистическата революция».

Колумбийската компартия заема твърди марксистко-ленински позиции, разобличава предателския курс на пекинското ръководство, подчертава изключителната роля на КПСС в борбата за разведряване, за укрепване на мира в света и сигурността на народите. ККП участва в международните

съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Генерален секретар на ЦК на ККП — Хилберто Виейра. Централен орган на ККП — в. «Вос пролетариа» («Пролетарски глас»), теоретично списание — «Документос политикос» («Политически документи»).

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ (КП) — основана през 1848 г. Изразява интересите на буржоазно-помешчическите слоеве, свързани с американските монополи, както и на върхушката на католическата църква. Ползва се с влияние сред известна част от селяните и работническата класа.

В КП има две основни групировки, които водят борба за подачество в партията: «Алваристи», оглавявани от бившия кандидат за президент от КП Алваро Гомес Уртадо, и «Оспино-пастранисти» начело с бившия президент на Колумбия Пастрана Бореро и Берта де Оспина. Двете групировки се обявяват за твърд курс спрямо прогресивните и демократичните сили и за активно привличане на чуждестранен, преди всичко американски капитал в икономиката. В коалиционното правителство са представени двете групировки на партията. В Националния конгрес КП има 134 места.

Партията няма ясна организационна структура и постоянно действащи органи. Изгражда се по териториалния принцип. По правило комитетите на КП в провинциите се създават за периода на предизборните кампании. Всяка от групировките има свои ръководни органи и самостоятелно провежда конгреси. «Алваристите» издават в. «Сигло» («Век»), «Оспино-пастранистите» — в. «Република».

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ЛП) — основана през 1849 г. Изразява интересите на едрата национална търговско-финансова и промишлена буржоазия. Има определено влияние и сред част от трудовите слоеве на населението, особено в големите градове.

Редица ръководители на ЛП се обявяват за ограничаване дейността на чуждестранните монополи, за развитие на националната икономика, в защита на правото на народите сами да се разпореждат с природните си богатства, за развитие на отношенията с всички страни, включително и със социалистическите. Напоследък се разшириха връзките на партията

А м е р и к а

със Социалистическия интернационал, благодарение на което в нея се разпространява социалреформистката идеология. В ЛП има две големи фракции: турбайсти (привърженици на президента Турбай) и лиеристи (последователи на бившия президент Карлос Лиерас Рестрепо). В Националния конгрес либералите имат 170 места.

Партията се изгражда по териториалния принцип. Няма ясна организационна структура. Висш орган е националният конгрес, който определя нейната политическа линия, избира ръководство и издига кандидат за президент на страната. Ръководител на партията — Турбай Аяла (президент на Колумбия). Печатни органи — в. «Ел Тиемпо» («Време») и «Ел Экспектадор» («Наблюдател»).

НАЦИОНАЛЕН НАРОДЕН СЪЮЗ (АНАПО) — основан през 1964 г. като опозиционно движение след излизането на редица групи, обединили се около бившия диктатор Р. Пиниля от Консервативната партия. През юни 1971 г. съюзът е провъзгласен за партия. През 1974 г. АНАПО се разпада на няколко враждуващи помежду си групировки с различна идеологическа насоченост.

Най-значително е прогресивно-демократичното крило на АНАПО (водач Хулио Сесар Перния).¹ То се опира на интелгенцията, студентите и част от работническата класа. На президентските избори през 1978 г. излиза в общ блок с Комунистическата партия и с други прогресивни организации. Дясната групировка на АНАПО оглавява дъщерята на бившия диктатор на Колумбия ген. Рохас Пиниля — Мария Еухения Рохас. На президентските избори през 1978 г. тази групировка се съюзява с консерваторите. След разкола на АНАПО някои от групировките, влизащи в него, стават левичарски терористични организации.

През 1964 г. са създадени Християндемократическа партия, Партия на независимите либерали, Социалистическа партия и други малобройни политически групировки, които имат забележимо влияние в политическия живот на страната.

КОСТА РИКА

(Република Коста Рика)

Държава в Централна Америка. Територия — 50,9 хил. кв. км. Население — 2,16 млн. души (януари 1980 г.). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът. Законодателната власт се осъществява от Законодателното събрание (57 депутати).

След общите избори през 1978 г. на власт в страната идва коалиция от десноцентристки буржоазни партии. Във вътрешната политика правителството поощрява частната инициатива и широкото привличане на чуждестранни капитали в икономиката. Като отстъпва пред натиска на олигархическите групировки, правителството засилва настъплението срещу правата на трудещите се, изострят се отношенията с профсъюзите.

Във външната политика правителството води курс на все-странно развитие на връзките със САЩ и другите капиталистически страни при запазване на отношенията със социалистическите държави.

КОАЛИЦИЯ «ОПОЗИЦИОННО ЕДИНСТВО» — създадена през юли 1977 г. като изборен блок на четири буржоазни партии (Демократично обновление, Калдеронистка републиканска, Християндемократическа и Национален съюз). Отразява интересите на едрата буржоазия и земевладелците, тясно свързани с американските монополи. Социалният състав на партиите в коалицията е нееднороден. Заедно с представители на едрия капитал и на земевладелците в нея влиза част от дребната буржоазия, студенти, служещи. През февруари 1978 г. кандидатът на коалицията Родриго Карасо Одно спечелва президентските избори. Като своя политическа платформа партиите от коалицията избират социалхристиянската доктрина.

Висш ръководен орган на коалицията «Опозиционно единство» е Политическият комитет, в който ключови постове заемат представители на едрия капитал в страната.

В Законодателното събрание коалицията «Опозиционно единство» е представена от 27 депутати. Най-големите десни вестници в страната — «Насион» и «Република», принадлежат и коалицията.

А м е р и к а.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА КОСТА РИКА (СП) — създадена през октомври 1973 г. на базата на неголямата група Костариканско социалистическо движение. Обединява главно служещи в държавните учреждения, преподаватели и студенти. СП влиза в блока Единен народ. В рамките на блока СП активно сътрудничи с партията Народен авангард на Коста Рика в борбата за разрешаване на вътрешнополитическите проблеми.

През юни 1978 г. на III конгрес на СП поради тактически разногласия става разцепление в ръководството. В резултат групировката на председателя на СП Алваро Монтеро Мехиа запазва контрол над СП, а групировката на бившия генерален секретар — Романо Санчо, излиза от партията и образува нова политическа партия — Движение на трудещите се «11 април». Двете партии — СП и Движението на трудещите се «11 април», са немногобройни.

ЕДИНЕН НАРОД — блок на левите сили, в който влизат партиите Народен авангард на Коста Рика (комунистическата), Социалистическата, Революционно движение на народа и др. Създаден през август 1977 г. за предизборни цели. На парламентарните избори през 1978 г. блокът Единен народ спечелва 7,6% от гласовете и получава 3 места в Законодателното събрание. Председател на Изпълнителния комитет на «Единен народ» е генералният секретар на ЦК на партията Народен авангард на Коста Рика Мануел Мора Валверде.

НАРОДЕН АВАНГАРД НА КОСТА РИКА (НА) — създадена на 16. VI. 1931 г. на учредителната конференция на редица марксистки кръжоци на работниците и занаятчиите. През 1943 г. се нарича Комунистическа партия. Веднага след създаването на партията костариканските комунисти разгръщат активна работа сред масите и скоро НА се превръща в една от най-влиятелните политически организации в страната и в Централна Америка. Партията има значително представителство в парламента (през 1948 г. — 10 места от 45). През 40-те години под влияние на НА в страната са приети закони за национализиране на банковата система, за социално осигуряване, за всеобщо безплатно начално образование.

В гражданската война през 1948 г., разпалена от империализма и реакцията, НА изгубва повече от 2,5 хил. ко-

мунисти. Десните сили, които побеждават, поставят партията извън закона. Много партийни организации са разгромени, партийните ръководители са изгонени от страната. През 1950 г. НА взема мерки за изграждане на редовете си. Състояният се нелегално извънреден конгрес приема нов устав на НА. Постепенно партията възстановява влиянието си в страната. Въпреки че НА продължава да е извън закона, реакцията не успява да започне кампания на преследване на комунистите. В началото на 60-те години НА без предварително разрешение преминава на полулегално положение. От 1970 г. досега НА има свои представители в Законодателното събрание и в местните органи на властта. На XI конгрес на НА (1971 г.), състоял се легално, за пръв път присъствува делегация на КПСС. През 1975 г., опирайки се на влиянието и авторитета си, НА постига пълно възстановяване на дейността си на легална основа.

XIII конгрес на НА (1980 г.) преминава под знака на централноамериканската солидарност. Отбелязва се, че свалянето на диктатурата на Сомоса в Никарагуа, борбата на народите на Салвадор и Гватемала, а също и на народите от Карибския район са свързани явления, които отразяват поддъма на антиимпериалистическите революционни движения в тази част на Латинска Америка, тясно свързани на свой ред със световния революционен процес. Особено се подчертава успешната дейност на КПСС за разведряване, за правото на народите сами да решават своята съдба, против опитите на империализма да задуши освободителното движение на народите. Конгресът рязко осъжда предателския курс на пекинското ръководство, което се съюзява със световната реакция.

Във вътрешнополитически план конгресът изтъква необходимостта да се засили борбата против курса на сегашното правителство за по-нататъшно подчиняване на икономическия и политическия живот в страната на диктата на американския империализъм. Според приетата на XI конгрес на НА програма (като се имат предвид поправките на XII и XIII конгрес на партията) се поставя задачата да бъде извършена антиимпериалистическа, аграрна, демократична и народна революция, която да открие пътя към социализма.

Делегации на НА участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957,

А м е р и к а

1960 и 1969 г. НА се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът. В периодите между конгресите — ЦК, който избира от своя състав Политическа комисия и Секретариат. Генерален секретар на ЦК на НА — Мануел Мора Валверде. Централен печатен орган — в. «Либертад» («Свобода»), теоретичен орган — сп. «Трабахо» («Труд»).

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНОТО ОСВОБОЖДЕНИЕ (ПНО) — основана през 1945 г. До 1948 г. се нарича Социалдемократическа партия. ПНО обединява представители на дребната и средната буржоазия, интелигенцията, част от селяните и работническата класа, а също отделни представители на едрата буржоазия и латифундистите. ПНО стои на позициите на дясната социалдемократия. Идеологическа основа на партията е социалреформизмът, теорията за сътрудничеството между класите.

След поражението на кандидатата на ПНО на президентските избори през 1978 г. партията преминава в опозиция. За първи път през последните 25 години ПНО няма мнозинство в Законодателното събрание, като получава само 25 места. В ПНО се изострят разногласията между отделните групировки на подкрепящата я буржоазия. Сега основната цел на ПНО е през 1982 г. да се върне към политическа власт, като привлече на своя страна опези слоеве от населението, които, убеждавайки се в несъстоятелността на правителството на партиите от коалицията «Опозиционно единство», са готови да подкрепят ПНО на предстоящите избори. ПНО има широка мрежа от организации в цялата страна и се изгражда по териториално-административен принцип. Висш орган е Националното събрание. Генерален секретар — Оскар Арнас Санчес.

КУБА

(Република Куба)

Държава в Западното полукълбо, разположени на остров Куба и близките острови от групата на Големите Антилски острови в Карибско море на входа на Мексиканския залив.

Т е р и т о р и я — 110,9 хил. кв. км. **Н а с е л е н и е** — 9,8 млн. души (1980 г.).

От края на XV в. Куба е била колония на Испания. През 1902 г. формално е провъзгласена за независима Република Куба, която фактически става полуколония на САЩ (повече от половин век САЩ се разпорещават с нейната съдба).

През януари 1959 г. в Куба е свалена диктатурата на американската марионетка Батиста и побеждава демократичната, антиимпериалистическа, аграрна революция, която през есента на 1960 г.—пролетта на 1961 г. прераства в социалистическа. Кубинският народ, опирайки се на братската подкрепа на социалистическата общност в борбата срещу опитите на американския империализъм да не допусне създаването на социалистическа държава в Куба, защитава правото да изгражда живота си по свое усмотрение.

Според конституцията (1976 г.) Република Куба «е социалистическа държава на работниците, селяните и на всички работници на физическия и умствения труд». В нея «цялата власт принадлежи на трудещия се народ». Властта «се опира на здравия съюз между работническата класа и селяните и другите слоеве трудещи се от града и селото под ръководството на работническата класа». В страната господствува социалистическа икономическа система.

Висш орган на държавната власт е Националното събрание на народната власт, от членовете на което се образува Държавният съвет. Председателят на Държавния съвет е глава на държавата и на правителството. Държавният съвет представлява Националното събрание в периода между неговите сесии. Той се подчинява на Националното събрание и се отчита пред него за своята дейност.

Висш административен изпълнителен орган е Министерският съвет, чиито членове се назначават от Националното събрание на народната власт по предложение на председателя на Държавния съвет.

Република Куба влиза в световната социалистическа общност. Тя е членка на СИВ от 1972 г. Външната политика на републиката се формира върху принципите на пролетарския интернационализъм. Куба се бори за траен и справедлив мир, основан на зачитане независимостта и суверенитета на народите и признаване на правото им на самоопределение. Куба е една от основателките на Движението на необвързаните страни (Белград, 1961 г.).

А м е р и к а

Куба изгражда своите отношения със Съветския съюз и другите социалистически страни върху принципите на социалистическия интернационализъм, на общите цели за построяване на ново общество, върху братската дружба, сътрудничество и взаимна помощ. В страната има една партия — Кубинската комунистическа партия.

КУБИНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ККП) — възниква в резултат на победата на кубинската революция през 1959 г. Формирането на ККП преминава през редица етапи. В средата на 1961 г. около революционното ръководство на страната, възглавявано от Фидел Кастро Рус, върху платформата на марксизма-ленинизма се обединяват революционно-демократичните организации «Движение 26 юли» и «Революционен директорат 13 март», възникнали в борбата срещу диктатурата на Батиста, започнала през 1953 г., и Народно-социалистическата (комунистическата) партия, основана през 1925 г. Създадените в резултат на това Обединени революционни организации (ОРО) през 1962 г. са преобразувани в Едина партия на социалистическата революция в Куба (ЕПСРК). През октомври 1965 г. ЕПСРК приема вместо Кубинска комунистическа партия.

През декември 1975 г. се провежда I конгрес на ККП, който утвърждава програмна платформа и устав на партията, одобрява проект за нова конституция на републиката, система за управление и планиране на икономиката, директивни на плана за социално-икономическо развитие за периода 1976—1980 г., предложения за ново административно-териториално деление на страната, обсъжда и приема резолюции по много други въпроси на социалистическото строителство. Според конституцията Кубинската комунистическа партия е висша ръководна сила на обществото и държавата, която организира и направлява общите усилия за постигане на високите цели на строителството на социализма и преминаването към комунистическо общество.

Кубинската комунистическа партия е боен отряд на международното комунистическо движение. Заедно с КПСС и другите братски партии тя решително се бори за единство и силност на неговите редици върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. През 1975 г. в Хавана се провежда съвещание на комунистическите пар-

тин от страните на Латинска Америка и Карибския басейн, което прави голяма крачка в усилията за координиране действията на тези компартии, внася положителен принос в укрепването на единството на международното комунистическо движение.

Укрепва сътрудничеството на Кубинската компартия с братските партии от социалистическата общност, с които тя поддържа постоянни контакти на двустранна основа, а също взема активно участие в многостранните срещи.

Във външната политика ККП отрежда централно място на укрепването на отношенията на дружба и сътрудничество с КПСС и Съветския съюз. Тези отношения, достигнали висока степен на политическо взаимно разбиране и сплотеност, се развиват върху планомерна, комплексна основа, която се определя от Съветско-кубинската декларация, подписана в Хавана на 2. II. 1974 г. при посещението на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев в Република Куба.

Делегация на ККП присъства (като наблюдател) на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г.

Организационното изграждане и дейността на ККП се основават на принципа на демократическия централизъм. Партията се изгражда по териториално-производствени принципи.

В края на 1980 г. ККП наброява около 400 хиляди членове и кандидат-членове на партията. Трудещите се, непосредствено заети в производството и в сферата на обслужването, са 47,3% от общия брой на членовете и кандидат-членовете на партията.

През декември 1980 г. се провежда II конгрес на ККП, който отчита резултатите от социалистическото строителство през изминалата петилетка, внася поправки в устава на партията, приема резолюции по вътрешната и външната политика, определя основните насоки на социално-икономическото развитие на страната за петилетката (1981—1985 г.). Конгресът избира: Централен комитет (148 членове и 77 кандидат-членове), който сформира Политбюро и Секретариат на ЦК. Първи секретар на ЦК — Фидел Кастро Рус (председател на Държавния съвет и на Министерския съвет на Република Куба). Централен орган на партията — вестник «Гранма», орган на Секретариата на ЦК на ККП — списание «Ел милиitante комуниста».

МАРТИНИКА

«Задморски департамент» на Франция от 1946 г., разположен на едноименния остров в Карибско море в архипелага Малки Антилски острови. Т е р и т о р и я — 1,1 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 310 хил. души (1979 г.). Начело на изпълнителната власт е префектът, който се назначава от президента на Франция. Има избран Генерален съвет, чиито права са ограничени. В парламента на Франция Мартиника е представена от трима депутати и двама сенатори. В икономическо отношение Мартиника се намира в силна и постоянно увеличаваща се зависимост от Франция.

МАРТИНИКАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (МКП)

— първите комунистически групи възникват в Мартиника през 1920 г. Впоследствие те се обединяват и през 1936 г. влизат във Френската компартия с права на федерация. През 1957 г. МКП се оформя организационно като самостоятелна партия. МКП се ползва на острова с голямо влияние, печелейки на изборите над 20% от гласовете. Нейни представители ръководят три общини; 3 генерални съветници на Мартиника са членове на МКП. В своята дейност партията се опира на масовите организации, включително на Общата конфедерация на трудещите се в Мартиника (най-големия профсъюз на острова).

МКП е един от инициаторите на срещата на антиимпериалистическите организации от «задморските департаменти» на Франция, която се провежда през август 1971 г. в град Морн-Руж (Мартиника). На нея се приема декларация с настояване на тези департаменти да бъде дадена автономия.

МКП се бори в защита на интересите на трудовия народ, против фактически колониялния режим. Като полага постоянни грижи за укрепване на своята организация и отстоява своите революционни идеали, МКП се стреми към единодействие на всички демократични, антиколониялни сили в борбата за предоставяне «народна, демократична автономия» на Мартиника.

VII конгрес на МКП, който се провежда на 12 и 13. IV. 1980 г., потвърждава тази ориентация, като коригира унитарната политика на партията (придаването на по-голямо значение на единството от долу). Той поставя задачата да се държи строга сметка за еволюцията в света и в Мартиника,

която може да доведе до издигане на лозунга за пълна независимост. МКП стои твърдо на марксистко-ленински позиции, като се ръководи в своята дейност от принципите на пролетарския интернационализъм. Делегации на МКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г.

МКП се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът, който избира Централен комитет (ЦК), от неговия състав се избират Политбюро и Секретариат. Генерален секретар на МКП — Арман Никола. Централен орган — в. «Жюстис» («Справедливост»), теоретичен орган — сп. «Аксион» («Действие»).

МАРТИНИКАНСКА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (МПП) — основана през 1958 г. от бившия ръководител на Компартията (тогава Мартиниканска федерация на ФКП) Еме Сезер, който напуска МКП поради десноопортюнистичните си възгледи. Партията изразява интересите на дребната и средната национална буржоазия, на част от интелигенцията и студентството. Ползва се с определено влияние сред трудещите се, има силни позиции в административния център на Мартиника (Фор-дьо-Франс). МПП влиза заедно с МКП и с Общата конфедерация на трудещите се в Мартиника в Националния мартиникански фронт (НМФ) за автономия, създаден по инициатива на комунистите. Председател на МПП — Еме Сезер (кмет на град Фор-дьо-Франс, един от депутатите в Националното събрание на Франция от острова). Централен печатен орган на МПП — в. «Прогресист».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ФЕДЕРАЦИЯ НА МАРТИНИКА (СФМ) — партия, стояща на реформистки позиции. Нейното влияние сред избирателите е незначително. Представители на СФМ ръководят три общини. В Генералния съвет е представена от трима свои членове. Председател — К. Салпетрис.

Съществуват и малки националистически партии и групировки: Мартиниканско движение за независимост, Работническа борба, Група на социалистическата революция и други. Има клонове на редица френски политически партии.

МЕКСИКО

(Мексикански съединени щати)

Държава в Югозападната част на Северна Америка. На Мексико принадлежат редица острови. Т е р и т о р и я — 1958,2 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 66,9 млн. души (1979 г.).

Висш законодателен орган е Националният конгрес, състоящ се от две камари — Сенат (62 души) и Камара на депутатите (400 души). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът, който се избира от населението за шестгодишен срок; притежава широки пълномощия.

Вътрешната политика на управляващите кръгове в Мексико е насочена към укрепване политическите и икономическите позиции на едрата буржоазия и към осъществяване на някои мерки, с които се цели да бъде постигната «класова хармония» в страната. Външната политика се изгражда върху принципите на ненамеса във вътрешните работи на други държави, разширяване на търговско-икономическите отношения с развитите капиталистически страни, активизиране на отношенията с необвързаните държави и развиване на всеотнашни отношения със социалистическите страни.

В страната действуват няколко политически партии.

ИНСТИТУЦИОННО-РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (ИРП) — основана през март 1929 г. Сегашното си наименование получава през 1946 г. Преди това се нарича Национално-революционна партия, а по-късно — Партия на мексиканската революция. Обединява представители на различни социални слоеве. На власт е от създаването ѝ. ИРП фактически се сраства с държавния апарат и е една от съставните части на партийно-държавната машина, призвана да запази и утвърди политическата власт и да укрепи икономическите и политическите позиции на управляващата буржоазия в страната и на международната арена. Представители на ИРП постоянно заемат президентския пост (от 1976 г. — Х. Лопес Портильо), а също и ръководни постове в органите на държавната власт в центъра и по места, в правителствения апарат, в основните общественно-политически и икономически организации.

Идеологическите и програмните постановки на партията

са отразени в «Декларацията за принципите на дейността», в програмата и устава на партията, приети през август 1978 г. на IX национална асамблея (конгрес). Партията заявява, че се стреми към построяване на общество върху принципите на социалната справедливост, подчертава верността си към духа на мексиканската революция, призовава към «сътрудничество между класите» и към «национално единство». С демагогска цел нейните ръководители критикуват недостатъците на буржоазния строй, предлагат да бъде унищожена експлоатацията на човек от човека. Основно идеологическо оръжие на ИРП е буржоазният национализъм.

ИРП се обявява за индустриализация и аграрни преобразования в страната, за привличане на чуждестранен капитал с цел да се развива икономиката, но под контрола на държавата и при условие, че няма да бъде изтласкан националният капитал. Важна насока във външнополитическата дейност на ИРП е развитието на отношенията със социалдемократическите партии, разширяването на връзките със Социалистическия интернационал. През 1979 г. ИРП става инициатор за провеждането в Мексико на редица срещи между представители на буржоазнодемократични партии. Голямо значение има съвещанието на ръководителите на 24 партии от 16 страни в Латинска Америка, получило националистическа и антиимпериалистическа насоченост, в резултат на което се създава регионалната организация «Конференция на латиноамериканските политически партии».

Организационната основа на партията са секторите — работнически, селски и народен. В работническия сектор влизат повечето профсъюзи, видна роля в него играе Мексиканската конфедерация на трудещите се. Селският сектор е представен от Националната селска конфедерация и от Лигата на аграрните общини; народният сектор — от Националната конфедерация на народните организации, както и от културни, младежки, обществени и други организации. Висш орган на партията е Националното събрание. То избира председател и генерален секретар на Националния изпълнителен комитет, определя линията на партията в политическата и социалната област. Председател на Националния изпълнителен комитет на ИРП е Педро Опета Пауяда, генерален секретар — Мануел Бартлет. Партията издава списание «Линса».

А м е р и к а

МЕКСИКАНСКА ОБЕДИНЕНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (МОСП) — на 7 ноември 1981 г. бе обявено възникването ѝ в резултат от обединяването на Мексиканската комунистическа партия, Партията на мексиканския народ, Социалистическата революционна партия, Движението за социалистическо единство и действие и Движението за народно действие.

МОСП, която избира за емблема сърпа и чука, а за знаме — червеното, ще разгръща дейността си под девиза «За демокрация и социализъм» и нейният химн ще бъде «Интернационалът». На първото си национално съвещание (7. XI. 1981 г.) МОСП избира временен Централен комитет от 90 души, както и временна Политическа комисия от 20 души, ръководили дейността ѝ до първия ѝ конгрес, който се състоя през март 1982 г. За генерален секретар бе избран Пабло Гомес. В МОСП влизат:

Мексиканска комунистическа партия (МКП) — образува се през ноември 1919 г., когато под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция в Мексико укрепва работническото движение, започнало да се въоръжава с марксистко-ленинската теория. През същата година МКП влиза в Комунистическия интернационал. Още през първите години от съществуването на партията мексиканските комунисти разгръщат енергична борба за сплотяване на пролетариата, за развитие на селското движение, за обединяване на профсъюзите върху революционно-класова основа. МКП заема твърда антиимпериалистическа позиция по всички въпроси на международното революционно движение, решително се обявява в подкрепа на младата Съветска Русия.

С активното участие на комунистите през 1929 г. се създават Единната профсъюзна конфедерация на Мексико и работническо-селският блок, които допринасят за укрепване на съюза между работниците и селяните.

Изплашени от засилващото се влияние на Компартията, през 1929 г. управляващите кръгове в Мексико забраняват МКП, нейният централен орган в. «Ел Мачете» е спрял, а много комунисти са подложени на репресии. През 1935 г. МКП отново получава право на легална дейност и става организатор на редица големи прояви на трудещите се маси, под чието въздействие правителството на Ласар Карденас национализира петролната промишленост и железопътната

мрежа, започва аграрни преобразования, пристъпва към демократизация на политическия живот в страната.

През 40-те години МКП е принудена да преодолява сериозни трудности, свързани с проникването на десноопортюнистични влияния и ревизионистични идеи в нейните редове. XIII конгрес на МКП (май 1960 г.) възстановява единството на партията върху основата на принципите на марксизма-ленинизма, избира ръководство и пристъпва към изработване на нова политическа платформа.

Пряко продължение на курса за укрепване на партията и за превръщането ѝ в истински марксистко-ленински авангард на трудещите се става редовният XIV конгрес на МКП (декември 1963 г.). Конгресът набелязва основни насоки на политиката на партията, приема програма и устав. В програмата се прави задълбочен анализ на социално-икономическото и политическото положение на Мексико, отбелязва се, че управляващата буржоазия и нейният политически инструмент — Институционно-революционната партия — са изопачили характера на мексиканската революция от 1910—1917 г. и все повече отстъпват от буржоазнодемократичните завоевания, постигнати в миналото благодарение на упоритата борба на мексиканския народ. Програмата на партията посочва, че за ускоряване на социалното развитие на страната са необходими радикални промени. За крайни цели на МКП се провъзгласяват установяването на диктатура на пролетариата и построяването на комунистическо общество в Мексико.

XVI конгрес на МКП (27. X.—1. XI. 1973 г.) приема нова програма и устав на партията. В програмата се определят характерът на революционния процес в страната, тактиката и стратегията на партията, нейните задачи и цели. XVII конгрес на МКП (9.—14. XII. 1975 г.) анализира политическото и икономическото положение, съотношението на класовите сили и протичащите в Мексико процеси. Конгресът изработва тактическата линия на партията във връзка с президентските и парламентарните избори през 1976 г. За разлика от предишната политика на «активен бойкот» на такива избори конгресът взема решение да участва в тях и издига свой кандидат за президент на страната — един от най-старите дейци на партията — Валентин Кампа Саласар. XVIII конгрес на МКП (май 1977 г.) изработва курс за превръщане на партията

Америка

във влиятелна общонационална сила и за укрепване на нейните връзки с левите организации.

Основен политически резултат от дейността на МКП след конгреса е официалното регистриране и легализиране на партията (юли 1978 г.). На последните парламентарни избори (1979 г.) МКП провежда успешно предизборната кампания и получава заедно с партните от лявата коалиция над 700 хиляди гласа, което ѝ осигурява 18 места в Камарата на депутатите на Националния конгрес на Мексико. Друго важно събитие през този период е създаването на коалиция на левите сили от МКП, Партията на мексиканския народ, Социалистическата революционна партия и Движението за социалистическо единство и действие. XX конгрес на МКП (октомври—ноември 1981 г.) одобри единодушно решението на ЦК партията да се обедини с други четири леви партии за засилване единдействието и влиянието им сред широките народни маси.

Делегации на МКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Висш орган на партията е конгресът, а между конгресите — ЦК на МКП и Изпълнителна комисия на ЦК и Секретариат, избирани от него. Генерален секретар на ЦК на МКП — А. Мартинес Вердуго. МКП издава всекидневник «Опосисион», сп. «Сосналисмо» и някои други периодични издания.

ПАРТИЯ НА МЕКСИКАНСКИЯ НАРОД — образувана през септември 1977 г. на базата на Социалистическата народна партия на мнозинството, която през 1976 г. излиза от Социалистическата народна партия. Заявява, че се изгражда върху принципите на марксизма-ленинизма, демократическия централизъм и пролетарския интернационализъм. За главна задача провъзгласява борбата за социализъм, сътрудничи с Компартията и с другите леви сили.

Социалистическа революционна партия — създадена през 1975 г. под названието Движение за социалистическа организация. Влизала в коалицията на левите сили, възглавявана от МКП.

Движение за социалистическо единство и действие — влизало в коалицията на левите сили.

Движение за народно действие — влизало в коалицията на левите сили.

ПАРТИЯ ЗА НАЦИОНАЛНО ДЕЙСТВИЕ (ПНД) — създадена през 1939 г. Основна опозиционна политическа организация, стояща на десни позиции. Изразява интересите на най-реакционната част от едрата буржоазия, финансовата олигархия и латифундистите, свързани с империализма на САЩ. В партията влизат и представители на средните слоеве от населението, назадинчавата част от селяните и реакционно настроената католическа интелгенция. ПНД стои на крайно антикомунистически позиции, води антинародна политика, обявява се дори против ограничения по характера си буржоазнодемократични мерки на правителството и против каквито и да било ограничения на частната инициатива.

Към партията се присъединява и по същество представлява неин придатък Националният съюз на синархистите — крайно реакционна католическа организация, изградена по образец на испанската фашистка фаланга. ПНД се стреми към разширяване на сътрудничеството със САЩ и другите развити капиталистически страни, към блокиране отношенията на Мексико със социалистическите страни. Печатен орган — в. «Атисбос» и седмичникът «Насион» («Нация»).

ИСТИНСКА ПАРТИЯ НА МЕКСИКАНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ (ИПМР) — създадена през 1957 г. от бивши генерали и дейци от времето на мексиканската революция. Малобройна партия. Обявява се в защита на конституцията от 1917 г. По същество е филиал на ИРП, тъй като оказва пълна подкрепа на нейната вътрешна и външна политика.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (СНП) — създадена през 1948 г. Основател и идеолог на партията е известният деец на мексиканското и международното профсъюзно движение Висенте Ломбардо Толедано (починал през 1968 г.). Партията се състои от представители на дребната буржоазия, интелгенцията, студентите и някои слоеве на работниците и селяните.

В програмните си документи СНП провъзгласява целта «да бъде променен господстващият в Мексико социален строй и да бъде установена вместо него социалистическа система». По мнение на ръководството на СНП тази цел трябва да се постигне по мирен, реформистки път, без изостряне на класовата борба, «чрез политически, законодателни и админи-

А м е р и к а

стративни промени». Ръководителите на СНП се обявяват за тясно сътрудничество с управляващата върхушка, тъй като по тяхно мнение намръщата се на власт буржоазия е национална и нейната политика отговаря на интересите на мнозинството от народа.

В областта на международните отношения СНП заема антиимпериалистически позиции, обявява се за независим курс на Мексико на международната арена, за укрепване и разширяване на отношенията със социалистическите страни, против агресивната политика на империализма на САЩ и против великодържавните, хегемонистични стремежи на китайските ръководители. СНП последователно поддържа външната политика на Съветския съюз, подкрепя революционна Куба, обявява се за разрешаване на близкосточния конфликт с политически средства и за връщане на окупираните от Израел арабски територии.

В СНП има разногласия, предизвикани от двойствената политика на нейното ръководство, която е антиимпериалистическа по външнополитически въпроси и съглашателска в редица случаи; реформистка и угодна на управляващата буржоазия по вътрешнополитическите проблеми. Позициите на СНП по въпросите на вътрешната политика затрудняват сътрудничеството и пречат на съвместните действия на демократичните сили в страната в интерес на трудещите се.

СНП се изгражда по териториално-производствен принцип. Висш орган на СНП е националната асамблея (конгрес). Между конгресите — ЦК и неговият изпълнителен орган — Националното ръководство. Генерален секретар на Националното ръководство на ЦК на СНП — Хорхе Крункшанк Гарсиа. СНП издава теоретичните списания «Нова демокрация» и «Вива Мехико», а също и информационен бюлетин.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ. В програмните документи издига демократични лозунги, възгласява «борба за правителство на трудещите се». На практика обаче се придържа към дребнобуржоазната идеология, води линия на тясно сътрудничество с ИРП, по правило подкрепя нейните вътрешно- и външнополитически мерки.

МОНТСЕРАТ

Разположен в групата на Малките Антилски острови в Карибско море. Територия — 101 кв. км. Население — 16 хил. души (1978 г.). Владение на Великобритания, разполагащо с вътрешна ограничена автономия. Управлява се от администратор, назначаван от кралицата на Великобритания, който ръководи Изпълнителен съвет от 7 души и Законодателен съвет (11 членове, 7 от които се избират от населението с общо гласуване).

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА МОНТСЕРАТ — била е неведнъж на власт. Ръководител — Уилям Брембл.

НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ — бори се за получаване на независимост. Побеждава в изборите през 1978 г и получава всички 7 места в Законодателното събрание. Ръководител — Джон Осбърн (главен министър).

ПРОГРЕСИВНА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ — създадена през 1970 г. Ръководител — Остин Брембл (бивш главен министър).

НИКАРАГУА

(Република Никарагуа)

Разположена в Централна Америка. Територия — 148 хил. кв. км. Население — 2,4 млн. души (1978 г.).

Властта в Никарагуа е в ръцете на Националното ръководство на Сандинисткия фронт за национално освобождение (СФНО), който е реална политическа и военна сила в страната. Законодателната власт принадлежи на Държавния съвет, който на практика е парламентът на страната, а изпълнителната — на правителството за национално възстановяване, функциите на държавен глава и ръководител на правителството изпълнява Ръководният съвет (хунта) на правителството за национално възстановяване.

От 1936 г. в страната господствуваше жестоката военно-

Америка

полицейска диктатура на семейство Сомоса. Диктаторският режим се ориентираше изцяло към САЩ и играеше роля на империалистически жандарм в борбата срещу националноосвободителните движения на латиноамериканските народи.

Въпреки кървавия терор демократичните и патриотични сили в Никарагуа водят продължителна и самоотвержена борба срещу режима, която на 19. VII. 1979 г. завършва със свалянето на тираничната диктатура на Сомоса. В политическата история на Никарагуа започва нов етап.

САНДИНИСТКИ ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ (СФНО) — военно-политическа организация, която изиграва основна роля за разгрома на диктатурата на Сомоса. Създаден през юли 1961 г. от Карлос Фонсека Амадор, Томас Борхе и Силвана Майорха, излезли от Никарагуанската социалистическа партия (партията на комунистите). В началото се нарича «Движение нова Никарагуа». Организацията си поставя за цел свалянето на военно-полицейската диктатура на семейство Сомоса. През 1962 г. се преименува в Сандинистки фронт за национално освобождение — в чест на националния герой на Никарагуа Аугусто Сесар Сандино, който в края на 20-те години ръководи въоръжената борба против окупиралите страната северноамерикански интервенти и е убит през 1934 г.

СФНО се създава като доброволна организация, проповядваща изключително въоръжените, партизански методи на борбата. Преминва труден път на развитие. СФНО отделя значително внимание на идеологическата и политическата работа сред масите, привлича в своите редове трудещите се от града и селото. С натрупването на опит се мени и характерът на фронта, а въоръжената борба все повече се съчетава с политическата работа. Постепенно СФНО се превръща във военно-политическа организация, чиято цел стават «завземането на властта и установяването на революционно правителство на основата на съюза между работниците и селяните, като бъдат привлечени всички патриотични, антиимпериалистически сили в страната».

СФНО обединява работници, селски труженици, университетска младеж, представители на интелигенцията. Ползва се с подкрепата на деловите кръгове и местната буржоазия.

През 1975—1977 г. режимът на Сомоса започва решително

настъпление срещу сандинистите: осъществява редица големи наказателни операции. На 8. XI. 1976 г. е убит ръководителят на фронта Карлос Фонсека Амадор. През това време в СФНО се образуват три групировки. Още в края на 1975 г. започва да се проявява първата — «Работническа линия». Нейна главна опора във въоръжената борба е градският пролетариат. Втората групировка, получила названието «Продължителна народна война», се придържа към традиционно за СФНО становище за въоръжената борба като основна форма на борбата против диктаторския режим на Сомоса. През 1976 г. се оформя третата — «Въстаническа групировка» или «Трета сила» (терсеристи), чиито ръководители поставят основното ударение на въоръжените операции в градовете. Групировката се обявява за тактически съюз с буржоазните партии и с международната социалдемокрация. Всички те имат собствена организационна структура и въоръжени сили. Предприемат се обаче опити за координиране на въоръжените акции. През август 1978 г. е създаден Координационен комитет на трите тенденции, който в крайна сметка помага не само за координиране на военните операции, но и за укрепване единството на целия фронт.

През март 1979 г. е създадено обединено Национално ръководство на СФНО. През май същата година започва решителният етап на битката срещу диктатурата. Едновременно на сандинистите, упоритата борба на всички патриотични и демократични сили завършват със свалянето на диктаторския режим. Победата на демократичните патриотични сили слага началото на революция, която по характера си е демократична, народна и антиимпериалистическа.

Сандинисткият фронт за национално освобождение извършва огромна работа за премахване на остарялата социално-икономическа структура и за полагане основите на нови, демократични форми на управление. На базата на СФНО е създадена Сандинистката народна армия. Започва работа за преобразяването на СФНО в политическа партия — Сандинистка революционна партия (засега назването е условно). Ръководството на СФНО създава също единен Сандинистки профсъюзеи център, Сандинистка младежка и женска организация.

Политическата комисия на Националното ръководство на СФНО (Политбюро) се състои от трима души — Байардо Арсе,

А м е р и к а

Хайме Уялок и Умберто Ортега. Печатен орган на СФНО — в. «Барикада». Ръководството на СФНО се обявява за развитие на отношенията с КПСС и Съветския съюз.

НИКАРАГУАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НСП) — основана през 1939 г. като партия на никарагуанските комунисти. От момента на своето създаване до 1979 г. действа в тежки условия на нелегалност и е жестоко преследвана от диктаторския режим на Сомоса. Много комунисти вземат участие във въоръжената борба срещу военно-полицейската диктатура в редиците на Сандинисткия фронт за национално освобождение. НСП участва в програмата за национално възстановяване на страната.

Делегации на НСП участват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г.

Първи секретар на ЦК на НСП — Луис Саинчес Санчо.

ЛИБЕРАЛНА НЕЗАВИСИМА ПАРТИЯ (ЛНП) — възниква през 1941 г. Основана от група политически дейци, напуснали Либералната националистическа партия, която е била опора на диктаторския режим. Съставена е от представители на демократично настроената интелегенция, служещите и дребната буржоазия. В основни линии изразява интересите на националната буржоазия. Била е в опозиция на диктатурата на Сомоса. Осъжда подчиняването на страната на чуждестранния империализъм. Привърженичка на изграждането на демократично общество в Никарагуа.

Ръководител на ЛНП — Плутарко Андурай Палма.

ТРАДИЦИОННА КОНСЕРВАТИВНА ПАРТИЯ (ТКП) — води своето начало от партията на консерваторите, възникнала в първата половина на XIX в.

Називането на партията е било неведнъж променяно. Официално се нарича Консервативна партия на Никарагуа, но е по-известна като ТКП. Изразява интересите на клерикалите и едрите земевладелци, както и на търговската буржоазия, свързана с чуждестранния капитал. В периода на диктаторския режим заедно със сомосистката Либерална националистическа партия е единствената партия, чието съществуване е разрешено от тогавашната конституция. В периода 1956—1967 г.

Острови Тьорке и Кайкос

демагогски критикува диктаторския режим, за което е лишена от конституционен статут и право да участва в изборите. В партията е имало редица фракции. Общо взето, ТКП е поддържала съществуващия в страната режим.

НИКАРАГУАНСКО ДЕМОКРАТИЧНО ДВИЖЕНИЕ (НДД) — образувана през 1978 г., обединява едри и средни предпринемачи и част от буржоазната интелигенция. Обявява се за «построяване на социализъм в условия на свобода» върху основата на принципа на идеологическия плурализъм, запазване на частния сектор и създаване на смесена икономика. Председател на партията — Алфонсо Робело Калехас.

Народна социалхристиянска партия (НСХП). Обединява част от вярващите, католическа партия.

Ръководител на НСХП — Карнос Гарсия Карака.

Социалхристиянска партия (СХП) — образувана през 1958 г., немногочислена буржоазно-помешническа католическа партия, обявява се за умерени социални реформи. Поддържа активни връзки с демократичнохристиянски партии в други страни. Ръководител — Хосе Давила Мембреньо.

През юли 1980 г. в Никарагуа е създаден Патриотичен фронт на революцията (ПФР). В него влизат Сандинисткият фронт за национално освобождение, Никарагуанската социалистическа партия, Либералната независима партия и Народната социалхристиянска партия. В общия документ, подписан от ръководителите на тези политически организации, се подчертава, че членовете на ПФР са обединени от предаността към идеалите на никарагуанската революция.

Всички политически партии, които са сътрудничали на режима на Сомоса, сред тях и Либералната националистическа партия, след победата на революцията са разпуснати и са прекратили съществуването си.

ОСТРОВИ ТЪОРКС И КАЙКОС

Група острови в Атлантическия океан в южната част на архипелага Бахамски острови. Територия — 430 кв. км. Население — 6,8 хил. души (1978 г.). Владение на Великобритания. Управлява се от губернатор, който се назначава.

Америка

чава от кралицата на Великобритания, и от действащ под негово председателство Държавен съвет, който има законодателни и изпълнителни функции. Повечето от членовете на съвета се избират с общо гласуване.

Лейбъристка партия на островите Тьоркс и Кайкос — създадена през 1972 г.; Народно демократично движение — управляваща партия; Народна национална организация.

ПАНАМА

(Република Панама)

Държава, разположена на Панамския провак в Централна Америка. Т е р и т о р и я — 77 082 кв. км. Н а с е л е н и е — 1,8 млн. души (1978 г.). Законодателната власт принадлежи на Националното събрание на народните представители, което се избира за 6 години, и на Националния законодателен съвет, в който влизат президентът и вицепрезидентът на републиката, председателят на Националното събрание, държавните министри и членовете на законодателната комисия на Националното събрание. Изпълнителната власт осъществяват президентът и вицепрезидентът на републиката (избират се за шестгодишен срок).

С идването на власт на командувачия националната гвардия генерал Омар Торихос през октомври 1968 г. в Панама започва процес на прогресивни социално-икономически преобразования. В резултат от взетите мерки нараства ролята на държавния сектор в икономиката, разширява се участието на масите в управлението на държавата. Във външната политика се очертават антиимпериалистически тенденции.

През 1972 г. влиза в сила нова конституция, която съдържа редица положения с позитивен характер — раздаване на земята на селяните, въвеждане на трудов кодекс, право на трудощите се да се обединяват в профсъюзи, признаване правото на стачки, снижаване на възрастовия избирателен ценз. В сферата на външната политика правителството на Панама се ръководи от принципите за самоопределение на народите и за мирно съвместно съществуване на страни с различни социални системи, ненамеса във вътрешните работи на други дър-

жави, равноправие в отношенията между тях, развитие на взаимноизгодни връзки с всички страни. От 1975 г. Панама участва в Движението на необвързаните страни.

През последните години най-важен външнополитически въпрос за страната е борбата за възстановяване на нейния национален суверенитет над зоната на Панамския канал. Подписаните в САЩ през септември 1977 г. нови договори за Панамския канал влязоха в сила на 1. X. 1979 г. В съответствие с договорите по 31. XII. 1999 г. по обед, местно време, се възстановява суверенитетът на Панама над канала и над цялата зона на канала.

През 1978 г. в страната е разрешена дейността на политическите партии и започна тяхното регистриране.

ПАНАМСКА НАРОДНА ПАРТИЯ (ПНП) — създадена на 4. IV. 1930 г. на базата на редица отделни комунистически групи. Първоначално се нарича Комунистическа партия. През 1937 г. в резултат от вътрешнопартийни борби партията се разпада. През 1943 г. при подема на демократичното движение в страната партията е създадена отново под наименованието Панамска народна партия. Но ръководството на ПНП начело със С. Солано започва да провежда десноопортюнистическа линия, която е решително осъдена в края на март 1951 г. на III конгрес на ПНП, а С. Солано и неговите привърженици са изключени от партията. За генерален секретар на ЦК на ПНП е избран Рубен Дарно Соуса. На състоялния се същата година IV конгрес на ПНП е потвърдена верността към ленинските идеологически и организационни принципи.

Репресните срещу комунистите, започнати от властите въз основа на приетия през 1953 г. закон за забрана на комунистическата дейност, спират увеличаването на броя на нейните членове и разрастването на нейното влияние сред масите. През 1962 г. пленумът на ЦК на ПНП издига като стратегическа задача свалянето на местната проамериканска олигархия и създаването на национално демократично правителство, което да възглави борбата на народните маси срещу американския империализъм.

След военния преврат през 1968 г. въпреки маневрите на десните сили ПНП, опирайки се на прогресивните сили сред военните, значително активизира дейността си и засилва влиянието си сред масите. Партията подкрепя антиимпериалистиче-

Америка

ските, демократични инициативи на новото панамско правителство. От 1978 г. ПНП действа легално.

VI конгрес на партията (февруари 1980 г.) посочва необходимостта да продължи процесът на прогресивни промени в страната. Поставя се задачата всички антимпериалистически сили да се обединят в Демократичен фронт за национално освобождение, призован да завърши борбата за връщането на Панамския канал на страната. Конгресът подчертава необходимостта да се укрепи единството на световното комунистическо движение върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Дава се висока оценка на братската помощ на СССР за Афганистан — «като реален израз на пролетарския интернационализъм, като помощ за народите, които се борят за своето национално и социално освобождение».

ПНП ръководи Националния профсъюзен център на трудещите се в Панама — най-голямото профсъюзно обединение в страната.

ПНП взема участие в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган е конгресът, между конгресите — ЦК, който избира Политбюро. Генерален секретар на ПНП — Рубен Дарио Соуса. Централен орган — в. «Унидад» («Единство»), теоретичен орган — сп. «Синтесис» («Синтез»).

ШИРОК НАРОДЕН ФРОНТ (ШНФ) — създаден през 1978 г. В него влизат представители на студентите, интелигенцията, дребнобуржоазните слоеве и средната буржоазия. Програмата на фронта предвижда да се укрепи националната независимост, да се разшири аграрната реформа, да се развива националната промишленост. Във външнополитически план ШНФ се обявява за развитие на отношенията с всички страни в света.

РЕВОЛЮЦИОННО-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТИЯ (РДП) — създадена през 1978 г., буржоазна партия. Обединява привържениците на О. Торихос, представляващи най-различни слоеве от панамското общество. Във вътрешната политика РДП се обявява за демократични принципи и форми на управление, в защита на гражданските права. Във вън-

шнополитически план се изказва за укрепване на независимостта, териториалната цялост и националния суверенитет, за развитие на връзките с всички страни по света, осъжда всички форми и прояви на колониализъм, расова дискриминация и неоколониализъм. Готвейки се за предстоящите президентски избори през 1984 г. РДП активно работи за създаване на широка социална база на партията, за да се опре на нея и да постигне победа в изборите. Партията няма ясна организационна структура. Ядра на партията има в комуналните хунти и общини във всички панамски провинции. Председател на партията — Херардо Гонсалес Вернас. Генерален секретар — Николас Гонсалес Ревиля.

Традиционни буржоазни партии са Панамистката, Либералната, Християндемократическата и някои други малобройни групировки, обединяващи представители на едрата промишлена и аграрна буржоазия, свързана с местната олигархия, които образуват Националния опозиционен фронт.

ПАРАГВАЙ

• (Република Парагвай)

Държава в централната част на Южна Америка. Територия — 407 хил. кв. км. Население — около 3 млн. души (1979 г.).

Държавен глава е президентът. Висш законодателен орган е Конгресът, съставен от Сенат и Камара на депутатите.

През май 1954 г. в Парагвай е извършен поредният държавен преврат, в резултат на което в страната е установена военно-полицейската диктатура на генерал А. Стреснер. Диктатурата подчинява икономиката на страната на интересите на САЩ и Бразилия, държи се на власт благодарение на подкрепата на империалистическите сили и на жестокия терор. От много години в страната има обсадно положение. Постоянно се провежда яростна антикомунистическа кампания.

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ (ЛП) — основана през 1887 г. Легална «опозиционна» партия. Изразява интересите на зна-

Америка

чителна част от селяните, студентите, интелегенцията, част от едрите земевладелци и компрадорската буржоазия, традиционно свързана с влиятелни икономически кръгове в Англия и Аржентина. Има осем депутати в парламента.

Ръководители — Фулвио Селауро и Касерес Карисимо. Към средата на 1980 г. ЛП се разцепва на редица фракции, които фактически са отделни партии.

НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ «КОЛОРАДО» (МОПОКО) — създадено през 1959 г. след разцепление в управляващата партия «Колорадо». Опозиционна, нелегална. Обединява представители на част от едрите земевладелци, националната буржоазия, интелегенцията и студентите. Стремя се към сваляне на диктатурата на Стреснер чрез държавен преврат. Ръководител — В. Ловера. От МОПОКО се отделя част от членовете начело с М. Флейтас, в резултат на което се създава Национално-републиканска асоциация (Партия «Колорадо») на съпротивата и изгнанието. Ръководителите на двете групировки се намират в Аржентина.

- **НАЦИОНАЛНО ДЕМОКРАТИЧНО СЪГЛАСИЕ** — политическа коалиция на равнището на ръководства на следните партии: Либерали-радикалната, Революционната фебреристка, Християндемократическата и МОПОКО. Създадена през февруари 1979 г. Основните искания в политическата платформа на коалицията са: установяване на ефикасна републиканска демократична система; отменяне на обсадното положение за цялата територия на страната; освобождаване на всички политически затворници; широка амнистия, отменяне на антидемократичните реакционни закони; защита на правата на човека; установяване на независима юридическа власт; премахване на репресивния полицейски апарат; приемане на нов изборен закон, който да не допуска фалшификации и измама в изборите и да гарантира зачитане волята на народа; защита на националния суверенитет; премахване монопола на правителството върху средствата за масова информация; премахване на строгата правителствена цензура; отменяне привилегиите на управляващите кръгове.

НАЦИОНАЛНО-РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ («Колорадо») — управляваща партия. Основана през септември 1887г

от генерал Б. Кабалеро под непосредственото влияние на бразилската армия, която по това време окупира територията на Парагвай. Изразява интересите на буржоазно-помешчическата олигархия и висшите офицери, тясно свързани с империализма на САЩ и с влиятелните икономически кръгове в Бразилия. Обединява значителни слоеве от трудещите се от града и селото и от интелигенцията, принудени да постъпват в нея, за да получат работа или някои привилегии.

През 1959 г. партията се разцепва. От нея излиза групировка, свързана с влиятелни икономически кръгове в Англия и Аржентина. По-късно тази групировка се оформя в самостоятелна партия Народно движение «Колорадо» (МОПОКО). В партията съществува силно реформистко течение, което е недоволено от диктаторската политика и настоява да се премахне несъответствието между програмата «за социална справедливост», провъзгласена от партията «Колорадо», и практическата дейност на правителството. Партията контролира основните легални работнически, селски и студентски организации в страната. Има около 800 хиляди членове. Тя практически е прикритие на диктаторския режим на Стреснер.

По места (в районите) партията «Колорадо» има звена, които се подчиняват на управляващата хунта (правителството). Ръководителите на звената се назначават от правителството. Висш орган на партията е конгресът, на който се избира управляващата хунта. Ръководител и почетен председател на партията е А. Стреснер. Председател — Х. Р. Чавес. Печатен орган — в. «Патрна» («Родина»).

ПАРАГВАЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПКП) — създадена на 19. II. 1928 г. от група работници-марксиста и представители на демократичната интелгенция начело с Обдулио Барте. На този ден е разпространен манифест «Към гражданите на републиката», който обявява раждането на партията на комунистите. През 1928 г. ПКП е приета в Комунистическия интернационал. През цялата си история ПКП действа легално два пъти (през февруари 1936 г. — 15 дни, и през втората половина на 1946 г. — 6 месеца).

Първият конгрес на ПКП (1941 г.) приема програма на партията, призовава работническата класа и народа да обединят усилията си за борба за демократични права и за аграрна реформа, да се укрепва партийната организация.

Америка

През 1947 г. ПКП възглавява въоръженото въстание, което преминава в гражданска война. Но революционното движение е потушено. II конгрес на партията (1949 г.) приема програма за националндемократични промени. Програмата предвижда да бъде осъществена аграрна реформа, да бъде възстановена икономическата независимост на страната и да се повишава жизненото равнище на трудещите се. През 1959 г. по инициатива на Компартията в чужбина се създава ръководство на Единния фронт за национално освобождение, в което участвуват представители на ПКП и на основните опозиционни партии. Ръководството на фронта разгръща работа за мобилизиране на парагвайските трудещи се на борба срещу диктаторския режим на Стреснер.

През март 1967 г. се провежда Национална конференция на ПКП. Конференцията приема документа «За основите на реорганизацията на партията» върху принципите на марксизма-ленинизма, избира Централен комитет, приема решение централните ръководни органи на партията да бъдат прехвърлени от емиграция в страната.

Юлският пленум на ЦК на ПКП (1978 г.) одобрява манифест на ПКП, приема декларация за марксистко-ленинско единство на партията, призовава опозиционните сили в страната да създадат широк антидиктаторски фронт за борба срещу фашистката диктатура на Стреснер. На пленума е потвърдена интернационалната линия на ПКП, дружбата с КПСС и другите братски партии, стоящи на позициите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, осъдени са дейността на маоистите и всички форми на антисъветизма. Пленумът избира ръководни органи на партията — Политическа комисия и Секретариат на ЦК на ПКП.

III конгрес на ПКП (април 1971 г.) одобрява програма, устав на партията и политически тезиси. В програмата на ПКП се подчертава, че работническата класа и нейният политически авангард — Парагвайската комунистическа партия — смятат за крайна цел на своята борба построяването на социализма и комунизма. На съвременния етап партията се бори за създаване на широк национален антидиктаторски фронт и за осъществяване на демократична, антиимпериалистическа революция. В политическите тезиси на ПКП се посочва, че докато в страната съществува военно-полицейска диктатура,

единственият път за осъществяването на тези цели е общото народно въстание.

ПКП действа в тежки условия на нелегалност, репресии и преследване. Представители на партията участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г.

ПКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът, между конгресите — Централният комитет, който се избира от конгреса. ЦК избира Политическа комисия и Секретариат на ЦК на ПКП. Първи секретар на ЦК на ПКП е Антолио Майдана (арестуван и съдбата му е неизвестна). Председател на партията — Обдулио Барте. Нелегално политико-теоретично списание на ЦК на ПКП — «Басес» («Основи»), вестник «Аделанте» («Напред»).

ЛИБЕРАЛНО-РАДИКАЛНА ПАРТИЯ — опозиционна от либерално-реформистки тип. Най-многобройната от всички либерални партии в страната. Изразява интересите на бедните и средните слоеве на селяните, студентите, част от едрите земевладелци и компрадорската буржоазия. Ръководители — Доминго Ланно, Мигел Анхел Мартинес Ярес, Кармен де Лара Кастро.

РЕВОЛЮЦИОННА ФЕБРЕРИСТКА ПАРТИЯ (РФП) — образувана през 1936 г. В началото на своята дейност е заемала революционни позиции. Легална опозиционна партия. Изразява интересите на дребната и средната буржоазия, а така също на студентството, интелгенцията и на хора със свободни професии. Член е на Социалистическия интернационал, получава от него финансова помощ. XI конгрес (ноември 1979 г., 1200 делегати) приема програмата «Национален социализъм». Основните положения в програмата съвпадат с политическата платформа на коалицията Национално демократично съгласие.

Висш орган на РФП е конгресът. На конгреса се избира Национален изпълнителен комитет. Ръководител на партията — Карлос Кабалеро Гати. РФП издава периодично вестник «Ел Пуебло» («Народ»).

А м е р и к а

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — създадена през 1965 г. Опозиционна легална партия, но не е призната от правителството, тъй като до този момент не може да събере необходимите за регистрирането 10 хиляди подписа. Социална база на ХДП са дребните и средните буржоазни слоеве от града и селото. За крайна цел на своята борба партията издига установяването на т. нар. комунитарна социална система в страната, която не засяга основите на капиталистическото общество.

Висш орган на партията е конгресът. Конгресът избира Национална хунта. Ръководители на партията — Луис А. Реск и Ирала Бургос.

В страната действуват още **Обединена либерално-радикална партия** — опозиционна. Не е призната от Централната избирателна хунта. Нейни ръководители са Луис Мари Вега и Алфредо Рамос. **Либерална партия («ТЕЕТЕ»)** — основана през 1962 г. Ръководството на партията заема реакционни позиции. Ръководители — братята Карлос и Фернандо Левн Руфинели.

ПЕРУ

(Република Перу)

Държава в западната част на Южна Америка. Територия — 1285 хиляди кв. км. Население — 18 млн. души (1980 г.). В началото на ХХ в. икономическите позиции в страната се заемат от американски компании. През октомври 1968 г. след военен преврат властта преминава в ръцете на Революционно правителство на въоръжените сили. Това правителство води патриотичен курс и осъществява дълбоки социално-икономически промени. Революционният процес в Перу има антиимпериалистически и антиолигархичен характер, в рамките на който се осъществяват промени в социално-икономическата и политическата област, се казва в политическата резолюция на VI конгрес на Перуанската комунистическа партия (1973 г.).

Перу е република. Държавен глава е президентът. Законодателната власт се осъществява от двукамарен конгрес, а изпълнителната — от Министерски съвет. През 1979 г. Кон-

ституционното събрание изработва нова конституция. Тя влиза в сила през май 1980 г. след общи избори, в които участвуват 15 политически групировки и партии. В Перу действуват над 60 партии и групи.

НАРОДНА ПАРТИЯ (НП или АПРА) — националреформистка партия. Възниква през 1924 г. на базата на Американския народно-революционен съюз (АПРА). Сегашното си название получава през 1944 г. Представява интересите на местната буржоазия, с нея все още са някои слоеве от дребната буржоазия, служители, занаятчии и работници. Партията се отказва (1947—1973 г.) от антиимпериалистическите лозунги и става съмншленник на реакцията. Влиянието на апристите през годините, в които управлява военното правителство, забележимо намалява. Особено силно са подкопани техните позиции в северната част на крайбрежието, където аграрната реформа ги лишава от опората на трудещите се.

Във връзка с пълната капитулация на НП пред империализма и със засилената антикомунистическа кампания в партията и сред апристката младеж възниква течение против реакционната линия на ръководството. На IV конгрес на НП (1959 г.) група млади апристи начело с Л. де ла Пуенте Уседа декларира своето несъгласие с политическата линия на ръководството на партията и след известно време се оформя в самостоятелна партия Революционно движение на левите.

На изборите през 1980 г. АПРА получава 26,5% от гласовете. След смъртта на основателя и ръководителя на АПРА — В. Р. Айна де ла Торе (1979 г.), в ръководството започва остра борба на различните течения.

НАРОДНО ДЕЙСТВИЕ (НД) — партия, основана през 1956 г. До октомври 1968 г. (до военния преврат) е управляваща, обединява предимно представители на буржоазията, едрите земевладелци, средните слоеве, част от работническата класа и заможните селяни.

По време на предизборната кампания програмата на НД «Перу на перуанците», прнета на организационния конгрес на партията през 1957 г., съдържа редица патриотични и демократични искания, включително за индустриализация на страната, провеждане на аграрна реформа, национализация на петролните богатства, разширяване на жилищното стро-

А м е р и к а

ителство. Но в практическата си дейност НД се ориентира към подкрепа на реакционните проамерикански кръгове и транснационалните монополи. Лявото крило на партията се отделя от НД, оформя се организационно и създава партията Социалистическо политическо действие. На изборите през 1980 г. НД получава 44% от гласовете на избирателите.

Ръководител на НД — Ф. Белаунде Тери (президент).
Генерален секретар — Хавиер Армас Стеля.

НАРОДНОХРИСТИЯНСКА ПАРТИЯ — основана през 1966 г. след отделяне на дясното крило на Християндемократическата партия. Влиза в блок с НД. Представява интересите на едрата проимперналистическа буржоазия и върхушката на средните слоеве. Председател — Бедоѝа Рейес. Печатен орган — в. «Виа експреса» («Особен път»).

ПЕРУАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПКП) — основана през 1928 г. от перуанския марксист Хосе Карлос Марнатсги. ПКП представлява прогресивната част на работническата класа, селяните, прогресивните слоеве на интелгенцията и студентите. През повече от 50-те години на съществуване ето си 38 години ПКП е принудена да действа в нелегално . Легализирана е от октомври 1968 г.

ПКП се бори за антиимперналистическа, антифеодална революция като първи етап в борбата за социалистическа революция. Партията е организатор на Фронта за защита на петрола, Фронта за национално освобождение и фронта «Единство на левите», който през 1967 г. печели 100 хиляди гласа, а на изборите през 1980 г. — над 120 хиляди (около 3%) от гласовете. Комунистите изиграват голяма роля за възраждането през 1968 г. на Общата конфедерация на перуанските трудещи се, обединяваща около 800 хил. души. ПКП влиза в блока на демократичните и антиимперналистическите сили «Единство на левите».

VII конгрес на ПКП (X—XI. 1979 г.) отчита резултатите от борбата през периода от 1973 г., приема нов устав и програма на партията, уточнява политическата линия на перуанските комунисти.

Делегации на ПКП участвуват в работата на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. ПКП се изгражда по принципа на

демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът. Между конгресите — Централният комитет (ЦК), който избира от своя състав Политическа комисия и Секретариат. Генерален секретар на ЦК на ПКП — Хорхе дел Прадо. Печатен орган — в. «Унидад» («Единство»).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ (СРП) — основана през 1976 г. от група бивши военачалници от правителството на Веласко Алварано. Представлява интересите на прогресивната интелигенция, средните слоеве и селяните. СРП влиза в блока «Единство на левите».

Председател на партията — дивизионният генерал в оставка Р. Родригес Фигероа.

РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ НА ЛЕВИТЕ (МИР) — партия, създадена през 1959 г. в резултат от излизането на група революционно настроени младежи от Народната партия. МИР се ползва с влияние главно сред студентите и младежите от столицата, а също и от градовете Трухильо и Чиклайо.

През 1965 г. в Андите започва партизанско движение, организирано от МИР, но то не получава подкрепата на населението. В края на годината бунтовниците са разбити. В боевете загива ръководителят на МИР — Луис де ла Пуенте Уседа. Партията влиза в блока «Единство на левите». Ръководител на МИР — Ф. Карпио.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ПОЛИТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ (СПД) — партия, образувана през 1971 г. под названието Социалистическо народно действие след излизането на част от членовете от партията Народно действие. Приема патриотична програма, ориентирана към построяване на социализъм в Перу. Обединява представители на дребната буржоазия, част от работническата класа и селяните. Ръководител — Г. Моме.

ПЕРУАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — основана през 1928 г. в резултат от скъсването на част от ръководителите с по-голямата част от ръководството на Комунистическата партия. Ползва се с неголямо влияние в северната част на страната. Има програма със социалдемократическа

А м е р и к а

ориентация. В редица случаи сътрудничи с ПКП. През последните години позициите ѝ отслабват. Ръководител на партията — Л. Кастильо.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — създадена през 1956 г. Представява интересите на националната буржоазия и дребните земевладелци. Ползва се с известно влияние сред интелигенцията, средните градски слоеве и част от селяните. Програмата на ХДП, приета на I конгрес (1956 г.), призовава към социално помирение и осъжда класовата борба. В края на 1966 г. от ХДП се отцепва дясното крило, което получава названието Народнохристиянска партия. През 1980 г. от партията излиза дясна група начело с М. Перес Гонсалес, чиито позиции се доближават до позициите на НХП. Председател на партията — Е. Корнехо Чавес.

В страната действуват и други партии.

Комитет за революционна ориентация — политическа групировка, която се отказва от подкрепата на линията на Пекин и от 1976 г. подкрепя линията на международното комунистическо движение. Влиза в блока «Единство на левите». Ръководител — Х. Сотомайор.

Комунистическа партия на Перу («Червена родина») — пропекинска групировка, отцепила се от ПКП през 1963 г. Влиза в блока «Съюз на революционните леви». Възглавява се от С. Передес. **Революционна марксистка работническа партия** — троцкистка групировка. Ръководител — Л. Непури. **Народно движение за действие и социална интеграция** — малобройна дясна групировка. Ръководител — У. Фернандес Дуран. **Национален фронт на трудещите се и селяните** — националистическо обединение на жителите от «новите селища» и на богати селяни от департамента Пуно. Ръководител — Р. Касерас Веласкес. **Одристски национален съюз** — дясна партия от привърженици на бившия диктатор генерал Одрна. Ръководител — С. Одрна Делгадо. **Перуанско демократично движение** — консервативна партия. Ръководител — А. Тудела Гарланд. **Политическа организация на перуанската революция** — дясна групировка, обединена около генерал Х. Танталеана Ванини. **Народен фронт на работниците, селяните и студентите** — блок от партии и групи, който се отказва от обща борба с «Единство на левите». Ръководител — Х. Ледесма Искнета. Печатен орган — «ФОСЕП». **Революционна комуни-**

стическа партия — левичарска групировка. Генерален секретар — М. Дамерт. Печатен орган — «Класе обрера» («Работническа класа»). Революционна марксистка работническа партия — групировка с троцкистка ориентация. Влиза в блока «Революционна партия на трудещите се». Ръководител — Р. Напурн Шапиро. Партия Революционен авангард — марксистка, основана през 1979 г. Влиза в блока «Единство на левите». Ръководител — Р. Летс. Социалистическа партия на трудещите се — една от групировките на троцкисткия блок «Революционна партия на трудещите се». Ръководител — Фернандес Чакон.

ПУЕРТО РИКО

Владение на САЩ в Уест Индия, в източната част на архипелага Големи Антилски острови. Територия — 8,9 хил. кв. км. Население — 3,3 млн. души (1978 г.). «Свободно присъединила се» към САЩ държава, фактически колония на САЩ. Висшата законодателна власт принадлежи на Конгреса на САЩ, който има неограниченото право да отменя всеки пуерторикански закон. Пълномощията на местния орган на властта — Законодателното събрание, което се състои от две камари: Сенат и Камара на представителите, — са ограничени и засягат неголям кръг въпроси на вътрешната политика. Почти всички закони на САЩ се отнасят и за Пуерто Рико.

През 1972 г. Комитетът на ООН по деколонизацията призна неотменимото право на народа на Пуерто Рико на независимост. Редица международни форуми, организирани по инициатива на Световния съвет на мира и Движението на необвързаните страни, се солидаризираха с борбата на пуерториканския народ за независимост, настояха да се прекрати милитаризацията на Пуерто Рико.

САЩ използват територията на Пуерто Рико като военностратегически плацдарм за борба срещу националноосвободителното движение в Латинска Америка и в други райони на земята кълбо, срещу Република Куба. В Пуерто Рико има военноморски и военновъздушни американски бази, както и складове за ядрено оръжие.

А м е р и к а

ДЪРЖАВНО-РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (ДРП) — създадена през 1898 г. От 1903 г. е регионална организация на Републиканската партия на САЩ. Социална база на ДРП са местните латифундисти, представителите на едрата и средната буржоазия, върхушката на държавните служещи. Цел на партията е Пуерто Рико да бъде включено в състава на САЩ и да стане американски щат. Програмата на ДРП се характеризира с неясни и общи положения за стремеж към всеобщо благоденствие и справедливост. По същество дейността на партията е насочена към защита на интересите на местната буржоазия и едрите земевладелци, тясно свързани със северноамериканския капитал. Председател на ДРП — А. Гарсия Мендес.

НАРОДНА ПАРТИЯ (НП) — групировка, отцепила се през 1968 г. от Народнодемократическата партия. Ръководител на НП — Р. Санчес Вилея.

НАРОДНОДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (НДП) — основана през 1938 г. От 1972 до 1976 г. е управляваща. НДП е изразителка на интересите на едрата буржоазия, свързана с монополистичните кръгове на САЩ и на реакционно настроеното чиновничество, обединява и част от селяните, работниците и студентите.

В програмните документи, приети през първите години след създаването на партията, се посочва, че НДП се бори за независимост на Пуерто Рико и за подобряване икономическото положение на народните маси. Но дейността на партията показва, че НДП е изоставила тези главни положения в своята програма и по същество се е превърнала в защитник на господстващия строй в страната. Главната цел на НДП е да се запази по възможност за по-дълъг период статутът на Пуерто Рико на «свободно присъединила се» държава към САЩ, като по-късно се слее със САЩ. През 1976 г. НДП търпи поражение на изборите. Ръководител на НДП — Р. Ериандес Колои.

НОВА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (НПП) — управляваща, създадена през 1967 г. след разцепление на Държавно-республиканската партия. НПП изразява интересите на едрата буржоазия. Програмната цел на партията е постепенното превръщане на Пуерто Рико в щат на САЩ. На общите избори през

1976 г. партията печели победа, като получава 48% от гласовете на избирателите. Ръководител на партията — Ромеро Барсело (губернатор — ръководител на изпълнителната власт).

ПАРТИЯ НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА ПУЕРТО РИКО (ПНПР) — създадена през 1946 г. Социална база на партията са прогресивните слоеве на националната буржоазия, интеллигенцията, служещите, студентите. Партията провъзгласява за главна цел борбата за независимост на Пуерто Рико с мирни, конституционни методи. Дейността на ПНПР се характеризира с антиимпериалистическа насоченост. Председател на ПНПР — Рубен Бернос Мартинес.

ПУЕРТОРИКАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПКП) — образувана през 1934 г. Програмата, приета на I конгрес (1934 г.), провъзгласява партията за ръководител и организатор на работническото революционно и антиимпериалистическо движение в Пуерто Рико. ПКП действа в тежки условия на постоянни репресии, но последователно се бори за създаване на независима република Пуерто Рико. В програмата на борбата се предвижда да се съчетаят общонационалните искания и защитата на правата на трудещите се, широкото участие в общонационалната борба и укрепването на пролетарската база. ПКП се обявява за обединяване на патриотично настроените кръгове в борбата за независимост.

ПКП участва в международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г. Генерален секретар на ПКП — Хуан Б. Перес. Печатен орган — в. «Пуэбло» («Народ»).

ПУЕРТОРИКАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ПСП) — създадена през 1971 г. на базата на Движението за независимост, образувано през 1959 г. ПСП изиграва значителна роля за подема на националноосвободителното движение в Пуерто Рико през 60—70-те години, бори се за обединяване на патриотите, водещи борба за ликвидиране на позорния колониален статут на острова, за създаване на демократична, независима държава.

На изборите през 1976 г. ПСП заедно с Партията за независимост на Пуерто Рико получава 7% от гласовете на избирателите. Генерален секретар на ПСП — Хуан Мари Брас. Печатен орган — в. «Кларидад» («Светлина»).

САЛВАДОР

(Република Салвадор)

Държава в Централна Америка. Територия — 21,4 хил. кв. км. Население — около 5 млн. души (1979 г.). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът. Законодателен орган е еднокамарно Законодателно национално събрание. Изпълнителната власт се осъществява от президента и правителство, което се назначава от него. През последните 49 години на власт са били фактически реакционни военни диктатори. През октомври 1979 г. в Салвадор е извършен военен преврат, след който е соалена диктатурата на генерал Ромеро. На власт идва военно-гражданска хунта. Създадено е националистично правителство с участието на представители на прогресивните и демократичните сили, вкл. и на Компартията. Опитите на правителството да направи реформи срещат съпротивата на местната олигархия и намесата на САЩ във вътрешните работи на Салвадор. В резултат на острата правителствена криза през януари 1980 г. в хунтата влизат представители на дясното крило на Християндемократическата партия (ХДП). Променен е и съставът на правителството, в което вземат превес реакционните елементи. Подновяват се репресиите срещу народните маси и левите сили. В страната започва гражданска война.

САЛВАДОРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (СКП) — създадена на 28. III. 1930 г. През изминалите повече от 50 години Компартията сплотява трудещите се на борба срещу диктаторските режими, за създаване на единен фронт на демократичните сили, прави много за идеологическото и организационното укрепване на редовете си, за увеличаване на числеността. През този период се свикват 6 конгреса на партията.

През 1971 г. с участието на СКП е създадена политическа коалиция — Национален съюз на опозицията (УНО), който приема програма за борба за създаване на демократично правителство, за демократични промени и за независима национална политика. На президентските избори през 1972 и 1977 г. кандидатът от УНО печели победа, но поради фалшифи-

каци и репресни на власт остават десните кръгове, които се насочват към установяване на фашистка диктатура в страната. VII конгрес на СКП (април 1979 г.) приема документа «Обосновки и тезиси на генералната линия на партията», в който се подчертава: «Революцията, която зрее в нашата страна, по същество е социалистическа революция, но тя задължително трябва да има свой пролог, свое начало в антиимпериалистическата демократична революция»; «Движещи сили на революцията в Салвадор са пролетарнатът, бедните и средните селяни и градските средни слоеве»; «Централен проблем на революцията е вземането на властта, нейното задържане и защита». Конгресът прави извода, че в условията на Салвадор парламентарният път на борбата не създава условия за идване на демократичните сили на власт.

Съвместно с другите революционни организации Комунистическата партия поема курс към постигане на победа във въоръжената борба срещу империализма и олигархията. Заедно с Народоосвободителните сили «Фарабундо Марти», Националната съпротива и Революционната армия на народа СКМ създава Революционен координационен комитет. Същевременно е създаден Координационен комитет на контролните от тях масови организации (Националния демократичен съюз, Революционния народен блок, Фронта за обединено народно действие, Съюза 28 февруари). По инициатива на тези организации е създаден Революционен демократичен фронт, призван да обедини всички опозиционни сили в Салвадор, борещи се за демократизация на страната, против намесата на САЩ, за дълбоки социално-икономически и политически реформи в страната.

През октомври 1980 г. Революционният координационен комитет създава Фронт за национално освобождение «Фарабундо Марти».

СКП участва в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г. Изгражда се по принципа на демократическия централизъм. Външ орган на партията е конгресът, между конгресите — ЦК. В състава на ЦК действуват Политическа комисия и Секретариат. Генерален секретар на ЦК на СКП — Хорхе Шафнк Хандал. Централен печатен орган — в. «Вос популар» («Народен глас»).

А м е р и к а

НАРОДООСВОБОДИТЕЛНИ СИЛИ «ФАРАБУНДО МАРТИ» (ФПЛ) — военно-политическа революционна организация на Салвадор. Създадена през 1970 г., ФПЛ се бори за осъществяване на социалистическа революция в Салвадор; за създаване на здрав работническо-селски съюз под ръководството на работническата класа като основа за единството на всички народни сили в борбата за сваляне на режима; за образуване на революционно народно правителство и за създаване на народна държава. ФПЛ съчетава въоръжената борба с другите форми на борбата, ако те помагат на народната война.

През 1974 г. ФПЛ създава масова организация — Революционен народен блок (около 150 хил. души), в който влизат редица профсъюзи, селски и студентски организации, Асоциацията на салвадорските учители и други народни организации. През януари 1980 г. ФПЛ заедно със СКП, Националната съпротива и Революционната армия на народа създават Революционен координационен комитет. Революционният народен блок влиза в създадения неотдавна Революционен демократичен фронт.

ФПЛ се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на ФПЛ е Революционният съвет, който избира Централно командване. Основател и ръководител на Народоосвободителните сили «Фарабундо Марти» — Салвадор Кайetano Карпио (Марсиал).

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКО НАЦИОНАЛНО - РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ (НРД) — социалдемократическа партия. Основана през 1968 г. От 1977 г. влиза в Социалистическия интернационал. Обединява някои кръгове от демократичната интелигенция на страната. НРД открито се обявява против вътрешната и външната политика на управляващата военно-гражданска хунта и против намесата на САЩ във вътрешните работи на Салвадор. Заедно с други демократични сили в страната влиза в Революционния демократичен фронт.

Генерален секретар на НРД — Гилермо Мануел Унго.

НАЦИОНАЛНА СЪПРОТИВА (НС) — революционна военно-политическа организация, създадена през 1975 г. Стои на антиимпериалистически позиции, провъзгласява верността си към марксизма-ленинизма, поставя си за цел извършването на социалистическа революция чрез въоръжена борба. НС

има своя масова организация — Фронтът за обединено народно действие, който обединява около 70—80 хил. души.

Заедно с другите леви организации в Салвадор води въоръжена борба за сваляне на проимпериалистическия реакционен режим и за създаване на революционно-демократично правителство. Влиза в състава на Обединеното военно-политическо ръководство и във ФНОФМ.

РЕВОЛЮЦИОННА АРМИЯ НА НАРОДА (РАН) — революционна военно-политическа организация. Създадена през 1972 г., обявява се за демократична революция в Салвадор.

През 1974 г. РАН установява контакти с Комунистическата партия, подкрепя нейната линия към постигане на единство на всички революционни и демократични сили в страната и съчетаване на въоръжената борба с борбата на трудещите се за техните основни социално-икономически искания. РАН създава свои въоръжени сили. Влиза в състава на Обединеното военно-политическо ръководство и във ФНОФМ.

РЕВОЛЮЦИОНЕН ДЕМОКРАТИЧЕН ФРОНТ (РДФ) — създаден през април 1980 г. Широка коалиция на политическите сили в страната. В РДФ влизат: редица профсъюзни федерации, Социалдемократическата партия (МНР), повечето членове на ХДП, излезли от нея в знак на протест против съюзяването на нейните ръководители с олигархията и империализма, представители на интелигенцията, деловите кръгове, католическата църква. В РДФ се влива целият Координационен орган на революционните масови организации, който обединява всички леви сили, вкл. и Салвадорската комунистическа партия.

Програмата на фронта предвижда да бъдат осъществени преобразования за демократично и независимо развитие на страната.

ФРОНТ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ «ФАРАБУНДО МАРТИ» — блок на Салвадорската комунистическа партия, Народоосвободителните сили «Фарабундо Марти», Революционната армия на народа, Националната съпротива и Революционната партия на централноамериканските трудещи се. Създаден през октомври 1980 г., възглавява въоръжената борба за сваляне на проимпериалистическия реакционен режим и за създаване на революционно-демократично прави-

А м е р и к а

телство. Организацията, влизащи в него, провъзгласяват верността си към марксизма-ленинизма.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — влиза в състава на военно-гражданската хунта и на правителството от януари 1980 г. Основана през 1960 г. Изразява интересите на средната и дребната буржоазия, част от работниците, селяните и студентите. Влизайки във военно-гражданската хунта заедно с военщината и олигархията, дясното крило на ХДП участва в потушаване борбите на салвадорския народ, който настоява за социално-икономически промени в страната. Импернализъмът на САЩ оказва икономическа и военна помощ на хунтата. Против политиката на сегашното ръководство на ХДП се обявяват около 80% от членовете на партията, които влизат в Революционния демократичен фронт.

Генерален секретар на ХДП — Хосе Наполеон Дуарте (президент на Салвадор).

СЕЙНТ ВИНСЪНТ И ГРЕНАДИНИ

Държава на остров Сейнт Винсът и на редица малки острови (Гренадини), влизащи в групата на Подветрените острови в югоизточната част на архипелага Малки Антилски острови. Обща територия — 389 кв. км. Население — 113 хил. души (1977 г.). Бивше владение на Великобритания. През 1958—1962 г. влиза в състава на Уестиндийската федерация. През 1969 г. е обявена за «асоциирана с Великобритания държава». На 27. X. 1979 г. е провъзгласена независимостта.

Законодателен орган — Камарата на събранието (еднокамарен парламент), изпълнителната власт се осъществява от правителството.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА СЕЙНТ ВИНСЪНТ — създадена през 1955 г., обединява главно представители на дребната буржоазия. Идига програма за защита на частната инициатива и поощрява чуждите инвестиции. Ръководител на партията — Милтън Кейтоу (министър-председател).

НОВА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена през 1979 г., основната опозиционна партия, дребнобуржоазна по характер. Ръководител — С. Митчел.

НАРОДНА ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена през 1952 г. Заедно с лейбъристите влиза в управляващата коалиция на страната до март 1979 г., когато коалицията се разцепва. Ръководител на партията — Е. Джошуа.

ОБЕДИНЕНО ОСВОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ (ЮЛУ, ЮЛИМО). ЮЛУ е названието на остров Сейнт Винсът на езика на коренните му жители. Създадено през 1974 г. в Кингстаун след обединяването на три опозиционни организации: Организация за културно самосъзнание на черното население, Комитет за освобождение на чернокожите и група на младите социалисти. От самото начало ЮЛИМО изразява вяност към марксистко-ленинската идеология. На I конгрес на ЮЛИМО през 1977 г. е провъзгласено, че ЮЛИМО е «авангардна партия на работническата класа на Сейнт Винсът и Гренадини». Партията обединява главно млади работници и служещи и си поставя задачата да бъде постигната истинска независимост на Сейнт Винсът и Гренадини и да бъдат извършени социалистически промени в страната.

През 1979 г. ЮЛИМО заедно с Народното демократично движение и организацията «Арви» образува прогресивната коалиция Обединено народно движение (ОНД). На изборите през 1979 г. ОНД получава 14,4% от гласовете на избирателите. Ръководител на ЮЛИМО — Ралф Гонсалвес. Генерален секретар — Ренуик Роуз. Печатен орган — в. «Фридъм» («Свобода»), теоретичен — списание «Бийкън» («Маяк»).

СЕЙНТ КРИСТОФЪР (СЕЙНТ КИТС)— НЕВИС—АНГИЛЯ

Острови в Източната част на Карибско море, влизат в групата на Малките Антилски острови. Територия — 400 кв. км. Население — 66 хиляди души (1976 г.). Владение на Великобритания, което според конституцията от 1967 г.

А м е р и к а

има статут на «доброволно асоциирана с Великобритания държава». Управлява се от губернатор, назначаван от английската кралица, и от парламент — Камара на събрание-то, който се състои от 9 назначавани и 10 избирани с общо гласуване членове, както и от правителството. Според конституцията от 1976 г. Ангиля, който фактически е излязъл от федерацията на островите, се управлява от назначаван от английската кралица комисар, ръководещ Законодателното събрание и Изпълнителния съвет. .

ДВИЖЕНИЕ НА НАРОДНОТО ДЕЙСТВИЕ — създадено през 1965 г. на остров Сейнт Китс. Изразява интересите на дребната и средната буржоазия, има подкрепата на част от работниците и служещите. Обявява се против даването на независимост на островите, като се мотивира с изостаналостта на икономиката на страната и с възможността Невис да се отдели от вече разпадналата се федерация. На изборите през 1980 г. получава 3 места в парламента и образува управляваща коалиция с Реформистката партия на Невис. Ръководител — Кенеди Симондс.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА СЕЙНТ КИТС—НЕВИС—АНГИЛЯ — създадена през 1932 г. Отразява интересите на земевладелците и търговската буржоазия, тясно свързана с чуждестранния капитал. Има известна подкрепа сред работниците, фермерите и част от интелигенцията. Обявява се за укрепване на търговско-икономическото сътрудничество с Ангиля, за политическа независимост на федерацията на трите острова след преговори с английското правителство. На власт е почти три десетилетия. На общите избори през февруари 1980 г. получава в парламента 4 места и преминава в опозиция. Ръководител — Ли Мур.

РЕФОРМИСТКА ПАРТИЯ НА НЕВИС — обявява се за отделение на острова от Сейнт Китс. Смята коалицията с Движението на народното действие за временна. На изборите през 1980 г. получава 2 места в парламента. Ръководител — Саймън Деннъл.

СЕЙНТ ЛУСИЯ

Държава на едноименния остров, влизащ в групата на Подветрените острови, в югоизточната част на Малките Антилски острови в Карибско море. Т е р и т о р и я — 616 кв. км. Н а с е л е н и е — 120 хил. души (1978 г.). Бивша колония на Великобритания (от 1814 г.), през 1967 г. получава статут на «асоциирана с Великобритания държава». На 22. 11. 1979 г. Сейнт Лусия е провъзгласена за независима държава.

Законодателен орган — еднокамарен парламент, изпълнителен — правителството начело с министър-председател.

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА СЕЙНТ ЛУСИЯ (ЛПСЛ) — основана през 1946 г. дребнобуржоазна, стои на умерени позиции, обявява се за социално-икономически реформи. През 1979 г. ЛПСЛ печели на изборите и става управляваща. Ръководител — Уинстън Сенък.

ОБЕДИНЕНА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ (ОРП) — създадена през 1964 г. Буржоазна партия, на власт е от 1964 до 1979 г. Правителството на ОРП води реакционна вътрешна политика и активно сътрудничи с английските колонизатори. На изборите през 1979 г. ОРП търпи поражение. Ръководител — Джон Комптън.

РАБОТНИЧЕСКО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ — основано през 1977 г., обединява главно прогресивната младеж и интелигенцията, работници. Действува от позициите на марксистката идеология. Бори се за пълна независимост на страната и за радикални промени в интерес на широките трудови маси. Ръководители на партията — Кени Ентъни и Ърл Буски.

СЪЕДИНЕНИ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ

Държава в Северна Америка. Най-могъщата страна в капиталистическия свят. Т е р и т о р и я — 9364 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — около 222 млн. души (януари 1980 г.). Териториалните владения на САЩ включват Американско Самоа, Гуам, Мидуей и редица други малки острови в Тихия

А м е р и к а

океан, както и *Виржинските острови* и *Пуерто Рико* (т. нар. «свободно присъединила се държава») в *Карибско море*. Под контрола и окупацията на САЩ е зоната на *Панамския канал*. САЩ управляват подопечните територии на ООН — *тихоокеанските острови* (*Микронезия*): *Каролинските, Марианските и Маршаловите острови*.

САЩ са република с президентска форма на управление и федерално държавно устройство. Висш орган на законодателната власт е Конгресът, който се състои от Сенат (100 сенатори, избирани за 6-годишен срок) и Камара на представителите (435 членове, избирани за 2-годишен срок). Държавен глава и ръководител на правителството е президентът, който се избира за 4 години. Той притежава цялата изпълнителна власт и е главнокомандуващ въоръжените сили на страната.

В САЩ е установена т. нар. *двупартийна система*, при която на власт се сменят двете основни буржоазни партии — *Републиканската* и *Демократическата*, изразяващи интересите на монополистичния капитал. Между двете партии фактически не съществуват принципни политически различия. Победата в борбата за власт на която и да било от тези партии не засяга основите на капиталистическото общество. Още през 1912 г. В. И. Ленин пише за буржоазните партии в САЩ: «След освобождението на негрите разликата между едната и другата партия ставаше все по-малка . . . Тази борба нямаше никакво сериозно значение за масата на народа. Народът бе лъган, отклоняван от неговите насъщни интереси посредством ефектни и безсъдържателни дуели между двете буржоазни партии.»¹

Действителната политическа и икономическа власт в САЩ принадлежи на неголяма шепа монополисти. Тя контролира буржоазните партии посредством официалното партийно ръководство и т. нар. *босове*, които официално не влизат в ръководството. За монополистичните кръгове е безразлично коя от двете буржоазни партии — *Демократическата* или *Републиканската* — ще победи на изборите. За тях е важно да победи онзи кандидат, който ще служи по-добре на техните интереси.

¹ Ленин, В. И. Съч. Т. 18, с. 406—407.

Нито Демократическата, нито Републиканската партия имат постоянна програма. За определен период такива програми са предизборните платформи. Постоянно членство в партиите няма. Броят на партийните членове се определя от гласовете, подадени за кандидата на съответната партия на президентските избори.

През 1980 г. в САЩ се състояха поредните избори. В резултат от изборите за Конгреса за пръв път от 26 години насам Сенатът се оказа под контрола на републиканците.

За нов президент на САЩ бе избран Р. Рейгън (Републиканската партия).

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ДП) — оформя се през 1828 г. През първата половина на ХІХ в. изразява интересите на плантаторите от Юга и на търговско-банкерските кръгове на буржоазията от Севера. Към партията се присъединяват градската дребна буржоазия, работници, фермери. През втората половина на ХІХ в. в ДП се образуват две съпернически си групировки — северна и южна. Южните демократи, наречени диксикрати, са били и остават най-консервативното крило на ДП. Партията има най-голямо влияние в 13 южни щата.

От създаването ѝ ДП е била много пъти на власт, напоследък — от 1961 до 1969 г. и отново от 1977 г. Външната политика на ДП се базира върху ясно изразена програма — «от позиция на силата». Именно при правителството на ДП САЩ започнаха интервенцията срещу младата Съветска Русия. След Втората световна война бяха започнати «студената война» срещу Съветския съюз, войната в Корея, агресията във Виетнам. Само при президента Ф. Рузвелт ДП води външна политика, отговаряща на реалното положение в света. При него са установени дипломатически отношения между САЩ и Съветския съюз (1933 г.), през годините на войната срещу хитлеристка Германия САЩ влизат в антихитлеристката коалиция. Но като цяло външнополитическият курс на ДП е последователен милитаристичен курс. Ярко потвърждение е външната политика на Дж. Картър, който претърпя поражение на президентските избори през 1980 г. Като провъзгласи хегемонистична, империалистическа «доктрина» за установяване на световно господство, Дж. Картър се отказа от политиката на разведряване и нормализиране на съветско-американските отношения. Той възроди политиката на «сту-

А м е р и к а

дената война», водена от първия следвоенен президент — демократа Труман.

ДП се ръководи от Национален комитет. Той избира Консултативен комитет, който разработва препоръки за висшия орган. Веднъж на 4 години (във високосна година) се провеждат конгреси на партията, които издигат кандидати за президент и вицепрезидент. Политически център на ДП е Тамъни хол в Ню Йорк. Емблемата на партията е магаре.

Ръководител на ДП — Дж. Картър. Председател на Националният комитет — Чарлз Манат, основни печатни органи, отразяващи политиката на ДП: «Ню Йорк таймс» («Нюйоркско време»), «Вашингтон пост» («Вашингтонска поща»), списание «Нюзунк» («Седмични новини»), и др.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА САЩ — създадена на 1. IX. 1919 г. на конгрес в Чикаго. Единствената политическа организация, която действително защитава интересите на работническата класа, на всички трудови маси, бори се за правата на черното население и на другите национални малцинства.

▶ В края на Втората световна война КП на САЩ преживява тежка криза, предизвикана от ревизионистичната линия на тогавашния генерален секретар на партията Браудър. Ревизионистите начело с Браудър проповядват теорията за классов мир и сътрудничество между труда и капитала, опитват се да докажат, че КП на САЩ трябвало да бъде ликвидирана и да бъде заменена с безпартийна, масова политическа организация. Но партията преодолява кризата, здравите сили успяват да нанесат поражение на теорията на Браудър и да спасят Компартията. В средата на 50-те години десктопортионистичните елементи и ликвидатори, възраждайки теорията на Браудър, отново се опитват да ликвидират партията, но и този път истинските марксисти, обединили се около председателя на партията У. Фостър, я защитават.

XVI конгрес на КП на САЩ (9—12. II. 1957 г.) потвърждава необходимостта от съществуване и всестранино укрепване на Компартията. XVII конгрес (10—13. XII. 1959 г.) окончателно завършва разгромяването на ревизионистите. Конгресът избира за генерален секретар Гюс Хол, който е на този пост и досега.

КП на САЩ е действувала и действа в трудни условия.

Тя е постоянно преследвана. Конгресът на САЩ приема десетки антикомунистически закони, въз основа на които се устройват съдебни процеси над ръководители на партията и нейни активисти. В началото на 50-те години всички ръководители на партията (с изключение на У. Фостър поради болест) излежават дълги присъди в затвора по лъжливо обвинение в опит да организират заговор срещу държавата. Само благодарение на упоритата борба на Компартията и на прогресивните сили в страната репресивните, антикомунистически закони са признати за антиконституционни и преследването на партията и нейните ръководители се прекратява. През 1968 г. Компартията участва като самостоятелна политическа сила в президентската предизборна кампания. XIX конгрес на Компартията (30. IV.—4. V. 1969 г.) приема програма и устав. Като главна задача на партията в програмата се определя създаването на антимонополистична коалиция начело с работническата класа.

Започналото подобряване на отношенията между Съветския съюз и Съединените щати в началото на 1972 г. и започналият процес на разведряване довеждат до известни промени в съзнанието на американския народ. Увеличава се интересът към Съветския съюз, към неговите постижения и към неговата Програма за мир. В новите условия се увеличава и авторитетът на КП на САЩ, която не само приветства и подкрепя разведряването и подобряването на съветско-американските отношения, но и разгръща кампания в страната в подкрепа на сближаването на двете страни. През 1972 г. Компартията участва в предизборната кампания за президент. Кандидат на партията за президент е генералният секретар Гюс Хол, а за вицепрезидент — ръководителят на младежката организация Дж. Тайнър.

В предизборната кампания през 1972 г. Компартията събира почти 400 хил. подписа под петиции за регистриране на нейните кандидати и постига те да бъдат включени в изборителните бюлетини на 13 щата и във федералния окръг Колумбия.

През януари 1973 г. в партията са въведени партийни членски книжки, които са били отменени през 1948 г. поради преследването на комунистите.

Важно значение за активизиране работата на партията има участието ѝ в предизборната кампания през 1976 г. Партията

А м е р и к а

събира 500 хил. подписа под петиции за регистриране на нейните кандидати и те са официално регистрирани в 19 щата и в столичния окръг.

XXII конгрес на Комунистическата партия на САЩ (23—26. VIII. 1979 г.) се свиква в Детройт. В него участвуват около 400 делегати (от тях 160 жени) от 30 окръжни партийни организации от 39 щата и от столичния окръг (гр. Вашингтон). В конгреса участвуват около 100 представители на негърското население. За пръв път присъствуват представители на около 30 чуждестранни комунистически и работнически партии, вкл. и на КПСС. Конгресът отделя голямо внимание на задачите на борбата за мир, укрепване на разведряването, на конструктивно развитие на съветско-американските отношения. Делегатите се изказват за ратифициране на договора САЛТ-2. Конгресът призовава комунистите по-широко да разгърнат работата сред трудещите се, особено в основните отрасли на промишлеността, да действуват всестранно за радикализиране на работническото движение, в подкрепа на действията на редовите профсъюзни членове против политиката на класово сътрудничество, която води реакционното ръководство на редица профсъюзни обединения. Подчертава се, че в процеса на борбата ще се полагат основите за създаване на широка антимонополистична коалиция на народните сили — «ново народно мнозинство». Специално внимание е отделено на изработването на програма за конкретните социално-икономически искания, която е съобразена както със засилването на борбеността на работническата класа, така и с равнището на съзнанието на широките трудови маси.

Конгресът избира Централен комитет (80 души) и Национален съвет (82 души). Първият пленум на ЦК единодушно избира за генерален секретар на партията Гюс Хол и за национален председател — Хеирн Уинстън. Продължени са пълномощията на предишния състав на Политбюро-на ЦК.

Декемврийският пленум на ЦК (1979 г.) разглежда въпроса за участието на партията в предизборната кампания през 1980 г. За кандидат за поста президент е издигнат Гюс Хол, а за поста вицепрезидент — Анджела Дейвис. Партията събира повече от 500 хил. подписа под петиции за регистриране на нейните кандидати и те са регистрирани в 25 щата и във федералния окръг Колумбия.

Централен печатен орган — в. «Дейли уърлд» («Светът днес»).

Компартията издава също седмичника «Пипълз уърлд («Свят на народите») в щата Калифорния, теоретичното списание «Политикъл афеърз» («Въпроси на политиката»), списанието по проблемите на негърското движение «Фридъмвейз» («Пътница към свободата» и др.

РЕПУБЛИКАНСКА ПАРТИЯ (РП) — основана през 1854 г. Възниква в процеса на борбата между привърженците на капиталистическия път на развитие на САЩ и защитниците на плантаторската система, основана на робския труд. Днес това е партия на финансовия капитал, опора на едрите монополи. Най-голямо влияние има в северните щати и в щатите на индустриалния Изток. Опира се на представителите на редица големи петролни монополи, банки, компании за битово обслужване, големи железопътни компании. На власт е била много пъти, в последно време — от 1969 до 1976 г. Отслабнала през годините на икономическата криза от 1929—1933 г., на изборите през 1932 г. РП търпи поражение и идва на власт едва през 1952 г., когато спечелва победа нейният кандидат Айзенхауер. Победа на Айзенхауер му осигуряват неговите обещания да реши много вътрешни проблеми и да завърши войната в Корея, започната от демократите.

По въпросите на вътрешната политика РП защитава интересите на едрите монополи. Във външната политика се придържа към политиката «от позиция на силата», към надпревара във въоръжаването и скалъпване на агресивни блокове.

Промяната в съотношението на силите на световната арена в полза на социализма и увеличаването на политическата, икономическата и военната мощ на Съветския съюз, постигнатият паритет между СССР и САЩ в областта на въоръженията принуждават правителството на РП (президента Никсън) да премине от конфронтация със Съветския съюз към взаимноизгодно сътрудничество, да признае принципа за мирното съвместно съществуване между държавите с различни социални системи за основа на взаимоотношенията между двете страни. През 1972 г. на Московската среща на високо равнище бе подписан историческият документ «За основите на взаимоотношенията между Съюза на съветските социалистически републики и Съединените американски щати», който фактически бе игнориран от бившето правителство на демократите, ръководено от Дж. Картър.

А м е р и к а

«Аферата Уотъргейт», станала в САЩ символ на злоупотребата с властта и на беззаконнето във висшите кръгове на американското правителство, отслабва и разединява РП.

РП се ръководи от Национален комитет, който избира от своя състав Изпълнителен комитет. Той решава най-важните въпроси и дава препоръки на Националния комитет. Конгресите се свикват веднъж на 4 години (във високосна година). На тях се издигат кандидатите за поста президент и вицепрезидент. Емблемата на партията е слон.

Ръководител на РП — Роналд Рейгън. Председател на Националния комитет — Ричард Ричардс. Печатни органи, които подкрепят РП — в. «Лос Анджелос таймс», седмичникът «Юнайтед Стейтс нюз енд уърлд рипорт» («Новини от Съединените щати и световен преглед») и др.

ТРИНИДАД И ТОБАГО

(Република Тринидад и Тобаго)

Държава в басейна на Карибско море, разположена на островите Тринидад и Тобаго и пет неголеми острова близо до крайбрежието на Южна Америка. Общата територия — 5,1 хил. кв. км. Населението — 1,2 млн. души (1977 г.). Тринидад и Тобаго е независима държава, от 31. VIII. 1962 г. е в Общността на нациите, оглавявана от Великобритания. От 1. VIII. 1976 г. е република. Държавен глава е президентът, законодателната власт се осъществява от двукамарен парламент, изпълнителната — от правителство начело с министър-председател.

КОНГРЕС НА ДЕМОКРАТИЧНОТО ДЕЙСТВИЕ — основан през 1971 г. Буржоазно-либерална партия, с умерена програма за борба с безработицата и корупцията, за стабилизиране на цените, за ограничаване на високите доходи и т. н. Ръководител — Р. Робинсън.

НАРОДНО НАЦИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ (ННД) — основано през 1956 г. и оттогава е управляваща партия. Изразява интересите на дребната и средната негърска буржоазия. Прави-

телството на Тринидад и Тобаго провежда в страната политика на развитие по капиталистически път, а на международната арена неотклонно следва външната политика на САЩ. Председател на ННД — Ф. Приват. Генерален секретар — Е. Гонсалес. Печатен орган — в. «Нейшън» («Народ»).

ОБЕДИНЕН РАБОТНИЧЕСКИ ФРОНТ (ОРФ) — основната опозиционна партия, създадена през 1975 г. Опира се главно на прогресивните профсъюзи на работниците от петролната и захарната промишленост, а също на фермерите. Към ОРФ се присъединяват редица леви организации и групи в страната.

За своя цел ОРФ провъзгласява борбата за «единство на работническата класа, за освобождаване на потиснатите трудови маси от африкански и индийски произход, за ликвидиране на всички форми на империалистическо господство, на капитализма и расизма».

ОРФ издига програма за социално-икономически преобразования в страната. През 1977 г. ОРФ се разцепва и сега се състои от три фактически самостоятелни фракции. Ръководители на ОРФ — Басдео Панди и Рафик Шах.

Освен това в страната действуват и партните: Демократическа лейбъристка партия (ДЛП), основана през 1956 г., буржоазна. Партията често се разцепва. Ръководител — С. Кашилдеоц. Социалдемократическа партия (СДП) — опозиционна партия. Създадена след разцепление на ДЛП. Ръководител — В. Джамадар.

УРУГВАЙ

(Източна Република Уругвай)

Държава в югоизточната част на Южна Америка. Територия — 186,9 хил. кв. км. Население — 2,8 млн. души (1980 г.). След провъзгласяването на независимостта Уругвай преживява гражданска война. В началото на ХХ в. в страната активно започва да прониква английски и американски капитал. Уругвай е република. След държавния преврат през юни 1973 г. повечето от членовете на конституция-

А м е р и к а

та са отменени, парламентът е разпуснат. От 1976 г. висш държавен орган е Националният съвет (състои се от генерали — членове на хунтата, и Държавен съвет). Държавният съвет има законодателни функции. От юни 1973 г. дейността на профсъюзното обединение Национален конвент на трудещите се (НКТ), а от декември 1973 г. и на УКП, на Социалистическата партия и на други леви партии и организации е прекратена и обявена извън закона. Започва процес на фашизиране. Правителството периодично провежда масови кампании на репресии против комунистите и всички демократи.

Въпреки преследванията в страната в нелегалност се разраства процесът на сплотяване на всички антифашистки сили, в който важна роля играе УКП. В началото на 1980 г. е създадена Група за демократично обединение, включваща представители на Широкия фронт, партиите «Бланко», «Колорадо», УКП и други опозиционни на властите сили. Групата е призвана да координира борбата на антифашистките сили, обявяващи се против режима.

ПАРТИЯ «БЛАНКО» (НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ) — възниква през първата половина на XIX в. Представлява латифундистите, част от средните слоеве и интелигенцията. Разбита е на редица групировки (фракции), но на изборите събира гласове под общия девиз «Бланко». В миналото основната фракция — ереристката, по името на бившия ѝ ръководител Л. А. де Ерера (1873—1959 г.), се разпада на редица групи. Крайнодясната групировка на тази партия се представлява от А. Хебер.

В опозиция на общата линия на партията е многобройната групировка «Пор ла Патриа». Ръководена е от Уилсън Ферейра Алдунате, действащ в емиграция. В съюз с нея е също масовото «Мовименто де Роча» с ръководител К. Х. Перейра.

От националната партия «Бланко» излиза буржоазно-националистическа група, ръководена от Е. Еро, представляваща радикално настроената дребна буржоазия. През 1971 г. тя влиза в Широкия фронт, но не проявява активност в борбата. На своите конгреси Националната партия избира Национален директорат, който осъществява ръководството между конгресите. Орган на крайно дясното крило на «Бланко» е в. «Ел Паис». («Страна»).

ПАРТИЯ ЗА ПОБЕДА НА НАРОДА — възниква през 1978 г. на базата на групировката Работническо-студентска съпротива. Наред с работата сред масите се готви за «открити действия». Антикомунистическа партия от анархистки тип. Ръководител — У. Корес.

ПАРТИЯ «КОЛОРАДО» (БАТЛИСТКА) — възниква през първата половина на XIX в., една от най-големите традиционни партии на уругвайската буржоазия. От началото на XX в. значителна част от влизащите в нея групировки се наричат батлистки, на името на нейния бивш ръководител Х. Батле-и-Ордонес, който е избран два пъти за президент (1903 и 1911 г.). След Втората световна война се разделя на редица групировки, които се обединяват под общия девиз «партия Колорадо», благодарение на което на изборите печелят победа над левите партии.

Групировката «15-и списък» или «Унидад и реформа» се ръководи от крайно десния водач Хорхе Батле. Отразява интересите на големи слоеве от средната и дребната буржоазия, а също и на представители на едрата буржоазия. Групировката «99-и списък», отцепила се от «15-и списък», действа от позициите на радикалната дребна буржоазия и влиза в Широкия фронт. Нейният ръководител е У. Баталя. Съществуват и редица други групировки.

Партията «Колорадо» няма оформено членство. Всички въпроси се решават от ръководителите на фракциите (групировките), които действуват сред масите в навечерието на изборите чрез партийните клубове по местожителство. Съществува общ Генерален изпълнителен комитет на партията «Колорадо». Бившите вестници на партията «Колорадо» — «Ла Маяна» («Утре»), «Ел Диарио» («Ежедневник») и «Ел Диа» («Ден») подкрепят режима.

УРУГВАЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (УКП) — основана на 21. X. 1920 г. след излизането на лявото крило от Уругвайската социалистическа партия. Представява интересите на работниците, селяните и прогресивната интелигенция. По своя социален състав е работническа партия (78% от членовете ѝ са работници). В програмната декларация и политическата платформа за най-непосредствените цели, приети на

А м е р и к а

XVII конгрес на УКП (август 1958 г.), се казва, че в началния си етап уругвайската революция ще бъде антиимпериалистическа и аграрна, а продължаването на борбата ще доведе до социалистически етап.

XVIII конгрес на УКП (юни 1962 г.) насочва комунистите да укрепват единството на левите сили. През същата година партията взема активно участие в създаването на Ляв фронт за освобождение. XIX конгрес на УКП (август 1966 г.) поставя конкретни задачи за създаването на «партия на широките маси и на кадрови партийни работници». През октомври 1966 г. с активното участие на УКП е образуван Национален конвент на трудещите се (НКТ), който обединява около 95% от работниците и служещите в страната (НКТ действа не-легално).

XX конгрес на УКП (декември 1970 г.) призовава партията да положи всички сили за създаване на Фронт на националното единство. През февруари 1971 г. възниква Широкият фронт — обединение на антиимпериалистическите и демократичните сили, в който наред с другите партии и организации влиза и УКП. Програмата на Широкия фронт поставя за цел установяването на народна власт. До реакционния преврат на 27. VI. 1973 г. представители на УКП влизат в парламентарната фракция на Широкия фронт. От края на 1973 г. УКП е забранена от властите.

Представители на УКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Въпреки жестоките репресии УКП се бори активно в нелегалност. Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Вншн орган е конгресът, а между конгресите работата на партията се ръководи от Централен комитет (ЦК), който избира Изпълнителен комитет и Секретарнат.

Първи секретар на ЦК на УКП е Родней Арисменди; на 8.V. 1974 г. е арестуван от уругвайските власти, но през януари 1975 г. в резултат на широката кампания на солидарност и на борбата в страната е освободен и замества за чужбина. Централен орган на партията — «Ел Популар» («Народен вестник»). В края на 1973 г. вестникът е забранен от властите. Нелегално излиза в. «Карта» («Писмо»). Нелегално се разпространява и политическото теоретично списание на Изпълнителния комитет «Естудиос» («Изследване»).

ЛЯВ ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ (ФИДЕЛ) — основан през 1962 г., включващ УКП, батлистката групировка «Авансар» («Напред»), Движението «26 октомври» (батлистко) и редица видни обществени дейци. През 1971 г. ФИДЕЛ, запазвайки своята организация, влиза в Широкия фронт.

РЕВОЛЮЦИОННА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ — малобройна партия с троцкистка насоченост. През 1971 г. влиза в Широкия фронт. Ръководител — Л. Нагил.

УРУГВАЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (УСП) — оформя се организационно през 1911 г. През 60-те години в УСП се извършва завой наляво: в знак на протест против суецката авантюра и войната в Алжир през 1960 г. тя излиза от Социалистическия интернационал и започва да подкрепя Куба. Същевременно обаче УСП неведнъж отхвърля предложенията на комунистите за единство в борбата за общите цели. През 1962 и 1966 г. социалистите отказват да действуват на изборите в блок с комунистите. През 1967 г. в партията възниква левичарски уклон, което довежда до забраняването на УСП и до разцеплението ѝ. От партията се отделя група, назоваваща се «Тупамарос».

През 1971 г. УСП влиза в Широкия фронт. През 1972 г. се провежда ХХХVII конгрес на УСП, който заявява, че в своята работа партията се опира на марксистко-ленинското учение. УСП поддържа връзки с КПСС, разменят се делегации. В края на 1973 г. дейността на УСП е забранена. Действува в нелегалност. Висш орган е конгресът, който избира Централен комитет (ЦК) и Изпълнителен комитет на ЦК.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — създадена в началото на ХХ в. под названието «Граждански съюз». От 1962 г. започва да се нарича ХДП. През 60-те години започва да се бори активно против «неефективността на капитализма», изиграва значителна роля в създаването на Широкия фронт през 1971 г., представлява интересите на дребната и националната буржоазия.

През 1965 г. от ХДП излиза Християнското гражданско движение, което се възглавява от В. Флорес и което стои на по-десни позиции. (Практически е престанало да съществува.)

А м е р и к а

В страната и в емиграция действуват различни движения и групи.

Група (комисия) за демократично обединение — създадена на 19. IV. 1980 г. Включва ръководители на опозиционни на режима политически партии и групи, а също видни дейци на културата, на обществени и научни организации и на църквата, борещи се против фашизма. Председател на групата е Х. Р. Ферейра, а заместник-председатели — К. Мартинес Морено и Х. Савала Карбальо.

Групи за обединяващо действие — лява групировка начело с ръководителя на профсъюза на текстилните работници Е. Родригес, който сега е в затвора. На изборите през 1971 г. влиза в Широкия фронт. Включва редица групи за «открити действия», включително «Социалистическо движение», отцепило се от УСП, Народния съюз на Е. Еро, Движението за единно народно действие — «МАПУ» и др. В емиграция начело на тази група е Р. Виларо, бивш ръководител на «МАПУ»

Социалистическо движение — малобройна група, отцепила се от УСП в края на 60-те години. Влиза в Широкия фронт.

«Тупамарос» (Движение за национално освобождение) — дребнобуржоазно революционно движение, обявяващо се за «открити действия». В периода 1968—1972 г. извършва редица терористични акции и е унищожено. Много членове на тази организация, включително и нейният ръководител Р. Сендик, продължават да бъдат в затвора.

Уругвайско революционно движение — лява революционна групировка начело с А. Колясо. Възниква през 1961 г. Влиза в Широкия фронт.

ФОЛКЛЕНДСКИ (МАЛВИНСКИ) ОСТРОВИ

Владение на Великобритания в югозападната част на Атлантическия океан, близо до бреговете на Южна Америка. Състои се от два големи острова — Източен и Западен Фолкленд, и над 200 малки острова. Територия — 12 хил. кв. км. Население — около 2 хил. души.

Островите са спорна територия между Великобритания и Аржентина. Въпросът на кого принадлежат островите не-

веднъж е бил обсъждан на сесии на Общото събрание на ООН, което призовава правителствата на двете страни да започнат преговори за мирно разрешаване на проблема. През април 1982 г. аржентински войски окупираха островите. Избухна криза между Великобритания и Аржентина. Единствената действаща партия е Прогресивната национална партия на Фолклендските острови.

ХАИТИ

(Република Ханти)

Държава в Карибско море. Заема западната част от едноименния остров и редица близки острови. Т е р и т о р и я — 27,8 хил. кв. км. Н а с е л е н и е — 5,2 млн. души (1980 г.). Хаити първа от латиноамериканските страни постига независимост през 1804 г. От 1915 г. до 1934 г. е окупирана от САЩ. През 1957 г. властта завзема диктаторът Ф. Дювалие, който през 1971 г. предава президентския пост на сина си — Ж. К. Дювалие. В страната господства жесток терор. Хаити е република, но властта е напълно в ръцете на диктатора. Фиктивно съществува Национално събрание — орган на законодателната власт. В края на 1979 г. са подсилени наказателните органи, срещу разрастващата се борба на народните маси активно се използват щурмоваци (тонтон макути).

ДЕМОКРАТИЧЕН СЪЮЗ НА ХАИТЯНСКИТЕ ДЕМОКРАТИ (ДСХД) — прогресивно обединение на ратаите и политическите емигранти в Доминиканската република, възникнало през последните години (в тази страна постоянно живеят около 300 хил. хаятжански работници). ДСХД действа нелегално, подложен е на преследване от доминиканските власти.

ЕДИННА ПАРТИЯ ЗА ПРАВИТЕЛСТВЕНО И РЕВОЛЮЦИОННО ДЕЙСТВИЕ — обединение на крайни реакционери, привърженици на Ф. Дювалне. Партията действа (формално) в периода на изборите за парламент. Създадена през 1957 г. под названието Партия на националното единство. Членовете на партията получават от диктатора доходни постове в правителството. След изборите престава да съществува.

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ НА ХАИТЯНСКИТЕ КОМУНИСТИ (ОПХК) — образувана през 1968 г. в резултат от обединяването на Партията за народно обединение на Хаитя (основана през 1959 г.) и Народната партия за национално освобождение (основана през 1954 г.). Работи в дълбока нелегалност. Представява интересите на работническата класа, селяните и прогресивната интелигенция. В декларацията за организационното обединение на двете партии се посочва: «ОПХК е съзнателен и организиран авангард на работническата класа, който се бори под знамето на марксистко-ленинската идеология. Като се опира на ленинските организационни положения, ОПХК ще ръководи борбата на пролетарската класа за осъществяването на хаитянската революция, за вземане на властта и построяване на социализъм.»

На 29. IV. 1969 г. в страната е приет закон, който предвижда смъртна присъда за принадлежност към Комунистическата партия. През май—юни 1969 г. правителството на Хаити започва жестоки репресии срещу партията. В затворите са хвърлени и физически унищожени стотици комунисти. ОПХК напълно подкрепя политическата линия, изработена съвместно на международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1960 и 1969 г.

I конгрес на ОПХК е свикан нелегално през септември 1978 г. Конгресът приема програма на партията, устав, тактическия документ «Борба за труд, хляб и свобода» и заключителна декларация и изпраща приветствие до ЦК на КПСС.

В програмата на партията се посочва, че «борбата за национална и народна революция е необходим етап в движението към социализма».

ОПХК се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на партията е конгресът; в периода между конгресите работата на партията се ръководи от Централния комитет (ЦК) начело с Политбюро. Редица големи партийни организации на ОПХК действуват сред хаитянските емигранти в много страни. Генерален секретар на ЦК на ОПХК — Р. Теодор. Централен орган на ОПХК — в. «Букан», («Огън»), разпространява се в Хаити нелегално.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ХАИТИ — възниква през юни 1979 г. като християндемократическа, подкрепяна от религиозните кръгове в САЩ, но скоро променя

названието си на социалдемократическа. Нейният председател С. Клод е арестуван.

ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ХАИТИ — основана на 27. VI. 1979 г. от обединяването на редица религиозни секти под опеката на САЩ, за да се създаде илюзията, че в страната съществуват демократични порядки, и да се ограничи влиянието на комунистите сред народните маси. Председател — Г. Южен. Партията издава бюлетина «ПДС» («ХДП»).

Лига за правата на човека — образувана през 1979 г. със знанието на САЩ, за да бъде дезинформирано общественото мнение, че в Хаити се зачитали правата на човека.

ХОНДУРАС

(Република Хондурас)

Държава в Централна Америка. Територия — 112,1 хил. кв. км. Население — 3,2 млн. души. Законодателната власт се осъществява от еднокамарен Национален конгрес (разпуснат с декрет през декември 1972 г.), а изпълнителната — от президента.

През август 1978 г. на власт в страната идва военна хунта от трима души, начело на която стои главнокомандуваният въоръжените сили генерал Пас Гарсиа. През април 1980 г. се провеждат избори за Учредително събрание — висшия законодателен орган на страната. До участие в изборите са допуснати всичко три партии — Националната, Либералната и ПИНУ. Най-много места в събранието «завзюват» либералите и представителите на Националната партия.

ХОНДУРАСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХКП) — създадена през 1927 г. След репресиите на реакцията в началото на 30-те години срещу младата и още неукрепнала Компартия нейните връзки с работническото движение се нарушават и тя фактически прекратява своето съществуване. През април 1954 г. в условията на дълбока нелегалност се провежда

А м е р и к а

конференция на хондураските комунисти, която провъзгласява създаването на ХКП, приема устав на партията и избира ЦК. Първият конгрес на ХКП (април 1968 г.) обсъжда въпроси на международното положение и вътрешнополитическата обстановка в страната и приема обръщение към народа, в което се излага програмата за дейността на ХКП.

II конгрес на ХКП (април 1972 г.) одобрява политически тезиси, приема нова програма и устав, избира нов състав на ръководните органи на партията. Конгресът определя новите задачи в борбата против господството на империалистическите монополи, реакционните кръгове и едрите земевладелци.

III конгрес на ХКП (май 1977 г.) одобрява отчетния доклад на ЦК, приема нова програма, устав на партията и политическа декларация. Конгресът подчертава необходимостта от структурни промени за по-нататъшното развитие на страната. Последователното изпълнение на тези задачи е възможно само ако бъде извършена антиимпериалистическа, антиолигархическа демократична народна революция.

Представители на ХКП участвуват в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. Генерален секретар на ЦК на ХКП — Ригоберто Падиля Руш. ХКП издава в. «Патриа» («Родина») и теоретичното списание «Трабахо» («Работа»).

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ — основана през 1891 г. Изразява интересите на буржоазната олигархия, свързана с компанията «Стандард фрут». Разделена е на редица групировки. Най-големите от тях са: 1. Движение на «родистите» (ръководител Модесто Родас Алварадо), най-влиятелно в северната част на страната. 2. Либерален народен съюз (генерален секретар Антонио Турсинос), намира се в опозиция на «традиционалисткото» ръководство на Либералната партия.

НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ — създадена през 1891 г. Изразява интересите на латифундистката олигархия и католическото духовенство, свързани с американската компания «Юнайтед фрут». Подкрепя военните реакционни кръгове. В парламента (до разпускането му) има 32 места. Генерален координатор на партията — Сунига Аугустинос (ръководител на крайнодясното течение на партията).

ПАРТИЯ НА ОБНОВЛЕНИЕТО И ЕДИНСТВОТО (ПИНУ) — ползва се с определена подкрепа сред градските средни слоеве. Обявява се за буржоазнодемократични реформи. Няма ясна програма. Ръководител на ПИНУ — Мигел Фернандес.

ЧИЛИ

(Република Чили)

Държава, разположена на тихоокеанското крайбрежие в юго-западната част на Южна Америка. Т е р и т о р и я — 756,9 хил. кв. км (включваща редица острови в Тихия океан). Н а с е л е н и е — 10,66 млн. души (1978 г.). След военния преврат на 11. IX. 1973 г. действащата от 1925 г. конституция практически е отменена и в страната е установен режим от фашистки тип. Властта е взета от военна хунта начело с генерал Пиночет, провъзгласен за президент на републиката. За да придаде «законност» на фашисткия режим, на седмата годишнина от кървавия преврат (11. IX. 1980 г.) кликата на Пиночет организира фарса с провеждането на т. нар. «плебисцит» за утвърждаване на нова «конституция».

От началото на 50-те години в страната започва подем на движението против империализма и олигархията, в което решаваща роля играе работническата класа. Въз основа на съюза между двете главни партии на работническата класа — Комунистическата и Социалистическата — през 1951 г. е създаден Народен фронт, през 1956 г. — Фронт на народното действие, а през 1969 г. — Блок на Народното единство, широка коалиция на левите сили, в която влизат Комунистическата, Социалистическата, Социалдемократическата и Радикалната партия, Движението за единно народно действие и Движението за независимо народно действие. През 1970 г. на президентските избори побеждава кандидатът на Блока на Народното единство, социалистът Салвадор Алиенде. В състава на сформираното от него правителство влизат представители на всички партии от Блока на Народното единство.

Правителството на С. Алиенде осъществява редица коренни социално-икономически и политически преобразования, на-

А м е р и к а

сочени към революционно преустройство на чилийското общество и към повишаване благосъстоянието на народните маси, което предизвиква ожесточената съпротива на вътрешната и международната реакция.

Военно-фашистката хунта, завзела властта, разпуска Националния конгрес, обявява извън закона всички политически партии и дейността на Единния профсъюзен център на трудещите се, започва масови репресии и терор против левите сили. Още от първите дни на идването си на власт военно-фашистката хунта се оказва в изолация. Броят на противниците на диктатурата расте, все по-масова става съпротивата срещу репресиите и антинародната политика на управляващата върхушка. Злодействата на хунтата нееднократно са осъждани от Организацията на обединените нации и от други представителни организации. САЩ подкрепят военно-фашистката хунта, като ѝ оказват финансова и икономическа помощ, доставят ѝ различни видове оръжие. Хунтата е подкрепяна и от някои реакционни режими в Латинска Америка, а също и от пекинските ръководители.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ЕДИННО НАРОДНО ДЕЙСТВИЕ (МАПУ) — създадено през 1969 г. от група леви членове на младежки организации, които не са съгласни с реакционната политика на ръководството на управляващата тогава Християндемократическа партия. Заедно с други леви партии МАПУ участва в създаването на Блока на Народното единство. След сформирването на правителството на С. Алиенде ръководството на МАПУ се поема от лявото крило начело с Р. Амбросио.

I конгрес на МАПУ (ноември 1970 г.) поставя задачата да се води борба за превръщането на МАПУ от дребнобуржоазно движение в марксистка партия. Наред с марксистко-ленинското крило на МАПУ се оформя и левичарска групировка, чийто привърженици споделят възгледите на Лявото революционно движение (МИР). Борбата между тези течения завършва с разцепление на МАПУ на неговия II конгрес (ноември 1972 г.). В резултат се образуват две партии — Работническо-селска партия МАПУ начело с генералния секретар Х. Гасмури и Партията МАПУ с генерален секретар О. Гаретон. Двете партии влизат в Блока на Народното единство.

Работническо-селската партия МАПУ действа в тясна връзка с Комунистическата и Социалистическата партия, има

обща линия с тях по основните въпроси на стратегията и тактиката на борбата срещу хунтата. Ползва се с влияние сред профсъюзите, сред чилийските църковни среди и прогресивната част от християндемократите. По някои въпроси на борбата за сваляне на военно-фашистката хунта Партията МАПУ на О. Гаретон заема левичарски позиции.

КПСС поддържа отношения с Работническо-селската партия МАПУ. Печатни органи: в. «Ресистенсна демократика» («Демократическа съпротива») и списание «Ревиста де ла ресистенсна».

ЧИЛИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЧКП) — създадена през януари 1922 г. на IV конгрес на Чилийската социалистическа работническа партия, който взема решение за преименуването на партията в комунистическа и за присъединяването ѝ към Комунистическия интернационал. ЧКП издига високо знамето на пролетарския интернационализъм, решително подкрепя Великата октомврийска социалистическа революция. През следващите години ЧКП води непрестанна борба за интересите на трудещите се и на целия народ, за свобода, демокрация и социална справедливост, последователно отстоява принципите на марксизма-ленинизма срещу всички опити за изопачаването им.

През 1936 г. при активното участие на комунистите в Чили е създаден Народен фронт, чийто кандидат побеждава на президентските избори през 1938 г. X конгрес (1956 г.) определя назряващата революция като антимпериалистическа, аграрна и демократическа с перспектива за преминаване към социализъм. XII конгрес (1962 г.) издига лозунга «За създаване на народно правителство», отбелязвайки, че за постигането на тази цел е необходим широк съюз на антимпериалистическите и демократичните сили. XIII конгрес (1965 г.) поставя задачата работническата класа да стане център на единството и движеща сила на революционните преобразования. Развивайки тази идея, XIV конгрес (1969 г.) провъзгласява като най-близка задача завоюването на властта чрез Блока на Народното единство.

След сформирането на правителството на С. Алиенде в него влизат представители на ЧКП. На парламентарните избори през март 1973 г. за кандидатите на ЧКП гласуват 17,4% от избирателите. В този период ЧКП заедно със Съюза на младите комунисти наброява 280 хил. членове.

А м е р и к а

Военно-фашистката хунта, която заграби властта през 1973 г., подлага на жестоки репресии ЧКП. Арестувани са много видни ръководители на партията, някои от тях «изчезват безследно» или са убити. Само благодарение на мощното движение на солидарност, обхванало целия свят, от затворите на хунтата е изтръгнат генералният секретар на ЧКП Л. Корвалан. Въпреки терора и преследванията ЧКП запазва своите организации в цялата страна и засилва мобилизирането на масите за борба против диктатурата.

Пленумът на ЦК на ЧКП (август 1977 г.) изслушва доклада на Л. Корвалан «Чилйската революция, фашистката диктатура и борбата за нейното сваляне и за създаване на нова демокрация» и прави задълбочен анализ на опита на чилйската революция, на причините за нейното поражение и грешките на левите сили, определя задачите на работническата класа и целия народ в борбата за сваляне на военно-фашисткия режим и за възобновяване процеса на революционните преобразования.

ЧКП взема участие в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957, 1960 и 1969 г. ЧКП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш ръководен орган на партията е конгресът, а между конгресите — Централният комитет и избраната от него Политическа комисия. Генерален секретар на ЧКП — Л. Корвалан. Печатни органи на партията — в. «Ел сингло» («Век») и теоретичното списание «Принсипиос».

ПАРТИЯ НА ЛЕВИТЕ ХРИСТИЯНИ (ПЛХ) — създадена през 1971 г. в резултат на излизането от Християндемократическата партия на младежкото крило, недоволно от реакционната политика на нейното ръководство. В публикувания манифест на партията се казва, че нейната задача е «да допринесе за изграждането на социалистическото общество в Чиле, като в този процес бъдат привлечени социални елементи с християнски схващания». «Ние смятаме — се казва в манифеста, — че социализмът е продукт на непрекъснатата революция, в резултат на която преобладаващата част от обществото — трудещите се маси, ще се ползват от всички привилегии и права.» ПЛХ има определено влияние сред интелгенцията и студентите.

Въпреки че влиза в Блока на Народното единство, ПЛХ

критикува дейността на правителството на С. Алиенде от «леви» позиции, като смята, че предвидените преобразования в програмата на блока няма да създадат необходимите условия за преминаване към социализма. Генерален секретар на ПЛХ — Л. Майра.

ЧИЛИЙСКА РАДИКАЛНА ПАРТИЯ (ЧРП) — основана през 1883 г. Изразява в основни линии интересите на дребната буржоазия, интелгенцията и държавните служещи. В продължение на дълъг период е водеща партия и се намира на власт. През 1938 г. председателят на ЧРП Агире Серда е избран за президент на страната и възглавява правителството на Народния фронт, в което вземат участие и комунисти. Но през следващите години ръководството на партията преминава на реакционни позиции и загубва влияние сред масите. В средата на 60-те години в условията на подем на революционното движение в Латинска Америка в ЧРП се образува ляво крило, което се обявява за преразглеждане принципите на традиционния радикализъм и заема по-ясни идеологически позиции по най-важните международни и национални проблеми. През 1965 г. партията се провъзгласява за социалдемократическа, поставяйки си за цел изграждането на «демократически социализъм».

XIII конгрес на ЧРП (1967 г.) одобрява линията против империализма и олигархията, обявява се за дълбоки социално-икономически промени в страната. През 1969 г. партията се присъединява към Блока на Народното единство, а след неговата победа на изборите през 1970 г. представители на ЧРП влизат в правителството на С. Алиенде. XIV конгрес на ЧРП (1971 г.) одобрява политическата програма и заявява, че крайната цел на партията е построяването на социализма.

След военно-фашисткия преврат през 1973 г. ръководителите на партията (А. Суле, У. Миранда, К. Моралес) са арестувани, но под натиска на международната общественост през 1975 г. са освободени и изгонени от страната.

ЧРП се обявява за създаването на широк антифашистки фронт в Чили, подкрепя линията на единство на всички чилийски патриоти и демократи, борещи се за сваляне на диктатурата, за възстановяване на демокрацията и за възобновяване на политическите, икономическите и социалните преобразования. От 1971 г. ЧРП влиза в Социалистическия интер-

А м е р и к а

национал. През март 1977 г. и август 1980 г. делегация на ЧРП начело с нейния председател А. Суле са приети в ЦК на КПСС.

ЧИЛИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ЧСП) — основана през 1933 г. от сливането на различни групировки на дребнобуржоазната интелигенция със социалистически възгледи, а също от работници и занаятчии. I конгрес на ЧСП приема програмен документ — «Декларация за принципите», в която се заявява, че партията приема «марксизма като метод за обясняване на действителността, признава класовата борба и класовия характер на държавата, бори се за установяване на диктатурата на организираните трудещи се, поддържа принципите на пролетарския интернационализъм».

След образуването на правителството на С. Алненте представители на ЧСП влизат в него, като ръководят четири министерства. ХХІІІ конгрес на ЧСП (януари 1971 г.) изразява пълна подкрепа на народното правителство и подчертава решимостта на партията да съдействува за изпълнението на неговата програма.

След военния преврат ЧСП е обявена извън закона. Много нейни ръководители и активисти са разстреляни или хвърлени в затвора. Мнозинството от членовете на ЦК са принудени да емигрират, като създават задграничен Секретариат на ЦК на ЧСП. Постепенно е възстановена и дейността на партията в страната.

В последвалния период обаче партията е обхваната от сериозна криза. В задграничния Секретариат на ЦК на ЧСП и групиралите се около него ръководни работници започва борба между привържениците на марксистко-ленинската линия и различните фракционни групировки (от троцкистки до десноопортюнистически). Освен това се създават твърде напрегнати отношения между нелегалното и задграничното ръководство на ЧСП.

През март 1979 г. в Чили нелегално се провежда извънреден пленум на ЦК на ЧСП, който сваля К. Алтамирано от поста генерален секретар на партията. В решението се отбелязва, че Алтамирано парализира работата на задграничния Секретариат на ЦК на ЧСП и поддържа разколническата дейност на фракционните групировки. Пленумът избира за нов генерален секретар на ЧСП К. Алмейда.

В нелегалност ЧСП издава в. «Унидад и луча» («Единство и борба»), а в чужбина — теоретичното списание «Куадернос де ориентасион сосиалиста».

ХРИСТИАНДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ХДП) — създадена през 1957 г. от обединяването на дребнобуржоазната партия Национална фаланга и Социалхристиянската консервативна партия. Най-влиятелната буржоазна партия в Чили. Ползва се със значително влияние в средните слоеве и католическите маси на трудещите се в страната. На власт е от 1964 до 1970 г. След победата на С. Алленде на президентските избори ХДП преминава в опозиция, като по най-важните въпроси на политическия и икономическия живот на страната често се съюзява с дясната Национална партия.

Заграбвайки властта в страната, военно-фашистката хунта подлага на репресии не само левите партии, но и всички сили, които в една или друга степен се обявяват против нейната политика на репресии и терор. Всичко това принуждава ХДП отначало да премине в опозиция на режима, а по-късно, под натиска на масите, да се включи в борбата срещу него. През октомври 1977 г. ХДП публикува послание до чилийския народ, в което открито се изказва за възстановяване на демокрацията в Чили. Председател на ХДП — А. Салдивар.

ЯМАЙКА

Държава, разположена на остров Ямайка в Карибско море и намиращите се до него малки острови. Обща територия — 11,5 хил. кв. км. Население — 2,1 млн. души (1976 г.). Независима държава от август 1962 г. От същата година в страната действа конституция. Държавен глава е английската кралица, представена от генералгубернатор. Законодателната власт принадлежи на двукамарен парламент, а изпълнителната — на правителството начело с министър-председател.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЯМАЙКА (КПЯ) — основана на 1. VIII. 1975 г. в г. Кингстън. Инициатори за създаването на партията са Конгресът на независимите проф-

А м е р и к а

съюзи в Ямайка и неголеми политически групи с лява ориентация.

Висш орган е ежегодният конгрес, който избира Централен комитет (ЦК). Ръководен орган между конгресите — Административен комитет. Генерален секретар — Крис Лоурънс. КПЯ издава нередовно в. «Файтър» («Борец»).

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ НА ЯМАЙКА (ЛПЯ) — създадена през 1943 г. от известния политически и профсъюзен деец на Ямайка Александър Бастаманте. От 1962 г. до 1972 г. е управляваща, а след това е в опозиция. От октомври 1980 г. отново е управляваща партия.

Възникнала като реформистка партия, обявяваща се за независимост на Ямайка и за буржоазнодемократични промени в страната, по-късно ЛПЯ се превръща в чисто буржоазна по характер партия. Обявява се за свободата на частната инициатива, включително и на дейността на чуждестранните монополи. Стои на прозападни позиции и е напълно ориентирана към САЩ.

Под контрола на ЛПЯ е един от най-големите профсъюзни центрове в страната — Производственият профсъюз Бастаманте. Ръководител на ЛПЯ — Е. Снага (министър-председател). ЛПЯ контролира в. «Дейли Глинър».

НАРОДНА НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ НА ЯМАЙКА (ННП) — създадена през 1938 г. в г. Кингстън от видния политически и профсъюзен деец Норман Манли. Обединява представители на дребната буржоазия, интелигенцията, част от промишления и селскостопанския пролетариат. Влиза в Социалистическия интернационал.

На парламентарните избори през 1972 и 1976 г. ННП побеждава и провъзгласява програма за изграждане на «демократичен социализъм», която предвижда в икономическата област създаване на «смесена икономика» (едновременно съществуване на държавен и частен сектор). На изборите през 1980 г. търпи поражение и преминава в опозиция.

В ННП няма организирани фракции и фракционната дейност се счита за несъвместима с партийната принадлежност. Но въпреки това поради нееднородния социален състав в ННП има елементи, които при определянето на курса на партията излизат от различни позиции.

ННП установява връзки с КПСС и с Кубинската комунистическа партия, поддържа тесни отношения с антиимпериалистическите режими и партии на говорещите английски страни от басейна на Карибско море. Ръководни органи на ННП са партийната конференция (провежда се ежегодно), Националният съвет и Националният изпълнителен комитет.

Ръководител на ННП — Майкъл Манли. Генерален секретар — Доналд К. Дънкан. Председател на партията — Дедля Томпсън. Печатни органи — седмичникът «Трампит» («Рупор»), вестник «Пъблик опиниън» («Обществено мнение»).

РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ НА ЯМАЙКА (РПЯ) — създадена на I учредителен конгрес, състоял се от 14 до 17. XII.1978 г. в Кингстън. Основа на РПЯ става Съюзът за освобождение на работниците, образуван през декември 1974 г. за борба за демократични права и за интересите на трудещите се, за пропагандиране на марксистко-ленинското учение и за подготовка на условия за създаването на политическа партия на работническата класа. Конгресът приема програма и устав на РПЯ и избира Централен комитет (ЦК). В документите на конгреса се подчертава, че партията ще работи върху основата на принципите на марксизма-ленинизма и демократическия централизъм.

В програмата на РПЯ се прави анализ на борбата на народа на Ямайка през различните етапи от неговата история, на съвременната политическа обстановка в страната и на съотношението на класовите сили. РПЯ вижда своята главна цел в борбата за построяване на социалистическото общество. Програмата на партията поставя за основна задача постигането на единство на антиимпериалистическите и левите сили, укрепването на партийните редни главно чрез разширяване на работата сред работническата класа и селяните.

Конгресът на РПЯ решително осъжда антикомунизма, антисъветизма и маоизма, подкрепя намаляването на международното напрежение, изразява пълна подкрепа на документите на международното комунистическо движение. РПЯ се ползва с влияние сред работниците, младежкото и женското движение. Тя развива братски отношения с КПСС. Ръководни органи — конгрес, Централен комитет (ЦК) и Политбюро. Генерален секретар на РПЯ — Тревор Мънроу. Председател на партията — Ешън Едуърдс. РПЯ издава в. «Страгъл» («Борба») и списание «Социализъм».

АВСТРАЛИЯ И ОКЕАНИЯ

АВСТРАЛИЯ

(Австралийски съюз)

Държава, разположена на австралийския континент, остров Тасмания и множество малки острови. Територия — 7,7 млн. кв. км. Население — 14 млн. души (1977 г.). Федерална държава (6 щата и 2 вътрешни територии), влиза в състав на Британската общност на нациите. Държавен глава е английската кралица, представена от генералгубернатор, който се назначава по препоръка на австралийското правителство. Висш законодателен орган — двукамърен федерален парламент (Сенат и Камара на представителите). Всеки от 6-те щата има парламент и правителство. Изпълнителната власт в страната се осъществява от федералното правителство. На власт се сменят ту коалицията на Либералната и Аграрната партия, ту Лейбъристка партия.

Във външната си политика Австралия, опирайки се на военно-политическите съюзи със САЩ и Англия, се опитва да разпространи своето влияние и да установи военно присъствие в Тихия океан и в Югоизточна Азия. Австралия участва във всички многостранни военни съюзи в Азиатско-Тихоокеанския район. На нейна територия има почти 40 бази и други военни обекти на САЩ.

На границата на 80-те години в Австралия рязко се засилва вътрешнополитическата борба по въпроса за провеждането на независима от САЩ външна политика. Изострят се социалните конфликти, активизират се профсъюзните и други масови движения.

АВСТРАЛИЙСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — създадена преди изборите през 1977 г. от сливането на Австралийската партия (създадена през 1969 г.) и т. нар. «Ново либерално

Движение» — група, излязла от Либералната партия. Буржоазна партия, претендираща за ролята на «трета сила» в съперничеството между Австралийската лейбъристка партия и либерално-аграрната коалиция. Тя ги критикува с цел да привлече гласовете на избирателите. На изборите през 1980 г. получава 6,5% от гласовете. Ръководител — Дон Чип (сенатор).

АВСТРАЛИЙСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (АКП) — основана на 30. X. 1920 г. в Сидней на събрание на представители на леви и социалистически групи. Влизала е в Комунистическия интернационал. До средата на 60-те години АКП е Соева марксистко-ленинска партия на работническата класа, стояща на позициите на пролетарския интернационализъм, за което е преследвана и през периода 1940—1942 г. работи нелегално. Ръководи се от програмата «Пътят на Австралия към социализма», приета на XX конгрес (1964 г.). В програмата за крайна цел на партията се обявява «постигането на социализъм по мирен път». АКП взема участие в международните съвещания на комунистическите и работническите партии през 1957 и 1960 г. От средата на 60-те години в политическата линия на АКП настъпва завой. По инициатива на новото ръководство на нейния XXI конгрес е отменена програмата на партията, от устава фактически е премахнато положението за демократическия централизъм. На XXII конгрес (1970 г.) е приет програмният документ «Цели, методи и организация на АКП». В него марксистко-ленинската идеология не се споменава като основа на партията. Не се споменава и водещата роля на Компартията в борбата за революционно преобразяване на обществото. Отхвърля се международното значение на опита на социалистическите страни в изграждането на социализма. В АКП е приета група троцкисти, чийто ръководител става член на ръководството на Компартията.

Делегация на АКП участва в Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г., но не подписва неговия заключителен документ. Политиката на ръководството довежда в началото на 70-те години до идейно-политическа криза в АКП. Значителна част от комунистите, сред тях и видни профсъюзни дейци, се обявяват против неговата линия. След като изчерпват възможностите за

Австралия и Океания

борба за единство на партията върху марксистко-ленинска, интернационалистическа основа, през 1971 г. те създават нова партия — Австралийска социалистическа партия. През 1973 г. АКП едностранно прекъсва отношенията с КПСС.

XXVI конгрес на АКП (1979 г.) приема нова програма, в която за цел на партията се поставя задачата да бъде създаден «демократичен, самоуправляем социализъм». Потвърждават се решенията на XXI и XXII конгрес на АКП.

Висш орган на АКП е Националният конгрес, а между конгресите — Националният комитет, който избира Национален изпълнителен комитет.

Национален председател на АКП — Джули Манди. Национални секретари — Е. Ааронз и Б. Тафт. Печатни органи — в. «Трибюн» («Трибуна») и сп. «Острелтън лефт ревю» («Австралийски ляв преглед»).

АВСТРАЛИЙСКА ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (АЛП) — създадена през 1891 г. Най-голямата и най-многобройна партия. Нейна основа са профсъюзите и други колективни членове — младежки и женски организации; има и индивидуално членство. Социален състав на партията — работници, служещи, представители на интелигенцията, фермери и дребни собственици. АЛП е социалдемократическа, реформистка партия, членува в Социалистическия интернационал. За своя идеология провъзгласява «демократическия социализъм», а за програмна цел — «демократическата социализация на промишлеността, производството, разпределението и обмена», но без национализация и без социалистически преобразования.

От 1904 до 1975 г. АЛП неведнъж е била на власт и под влияние на профсъюзите осъществява някои реформи в интерес на трудещите се. Във външната политика, като не отстъпва от принципа за военно-политически съюзи със САЩ и Великобритания, води по-самостоятелна политика. През 1942 г. лейбъристкото правителство установява дипломатически отношения със СССР, а в периода 1972—1975 г. — с редица други социалистически страни.

На изборите през 1980 г. АЛП получава 51 места в Камарата на представителите (коалицията — 74) и 27 — в Сената (коалицията — 31). Лейбъристски правителства са на власт в три щата. В АЛП има ляво и дясно крило.

На 33-ата конференция на АЛП (1979 г.) в ръководството

взема връх дясното крило, което се отказва от предишните програми за социално-икономически реформи и изключва от програмните документи точката за премахване на американските военни бази.

Висш орган на АЛП е Федералната конференция. До голяма степен политиката на партията се определя от парламентарната фракция (образуваща «кабинет в сянка») начело с нейния ръководител, който в случай на победа на партията на изборите става автоматично министър-председател. Ръководител — Уилям (Бил) Хейдън. Председател — Невил Рен. Печатен орган, отрязяващ възгледите на АЛП — в. «Челндж» («Предизвикателство»).

АВСТРАЛИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ (АСП) — основана през декември 1971 г. на конференция на комунистите-интернационалисти, които предлагат да бъде възродена истинската пролетарска марксистко-ленинска партия. Учредителният конгрес (1972 г.) приема устав на партията и социалистическа програма, в която се казва, че АСП «се придържа към общите научнообосновани принципи и към политиката, колективно изработени и одобрени на международните съвещания на комунистическите и работническите партии». Програмата на АСП, допълнена и приета на II конгрес (1975 г.), провъзгласява за крайна цел на партията изграждането на социалистическо общество, а за непосредствена задача — създаването на широк антимонополистичен съюз. Програмата подчертава авангардната роля на партията на научния социализъм в периода на прехода към социализма и обявява, че целта на създаването на АСП е «да се реорганизира марксистко-ленинското движение, след като АКП прекрати своето съществуване като партия на научния социализъм по вина на ревизионистите».

АСП се бори неуморно за мир и разведряване, против надпреварата във въоръжаването и против американските военни бази в Австралия. Партията се е обявявала активно против участието на Австралия във войната във Виетнам, осъжда агресията на Китай срещу СРВ, последователно разобличава маоизма и всички форми на антикомунизма, пропагандира постиженията на реалния социализъм.

III конгрес на АСП (1978 г.) показва растящата идейна и организационна сплотеност на партията, укрепването на ней-

Австралия и Океания

ните връзки с международното комунистическо движение. Между АСП и КПСС съществуват делови, дружески отношения.

АСП се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Има организации във всички щати и в редица от най-големите профсъюзи. Висш орган на АСП е конгресът (свиква се веднъж на три години), а между конгресите — Националният комитет, който избира Национален изпълнителен комитет и Секретариат. Председател на партията — Патрик Кленси. Генерален секретар — Питър Саймън. Печатни органи — в. «Соушълист» («Социалист») и теоретичното списание «Острелън марксист ревю» («Австралийски марксистически преглед»).

ЛИБЕРАЛНА ПАРТИЯ — създадена през 1944 г. Партията се реорганизира нееднократно и мени названието си. Изразява интересите на австралийския монополистичен капитал. Програмата и политическата линия на партията се характеризират със защита на устоите на капитализма и с войнствуващ антикомунизъм. Външната политика на всички правителства с участие на либерали е тясно свързана с външнополитическите цели на САЩ и Великобритания.

Ръководен орган е Федералният съвет, който за всекидневната работа избира Федерален изпълнителен комитет. Ръководител — Малкълм Фрейзър (министър-председател). Политиката на партията отразява многочисленият монополистичен печат.

НАЦИОНАЛНА АГРАРНА ПАРТИЯ — образувана през 1916 г. Нейна основа са обединенията на едрите фермери и животновъдите. Поставя си за цел да им помага чрез разширяване на пазарите, по-ефикасно представяне в парламента и т. н. В основни линии следва външната и вътрешната политика на Либералната партия, с която образува коалиция.

Ръководен орган е Централният съвет, който избира Изпълнителен комитет. Ръководител — Дж. Дъглас Антъни. Печатен орган — «Кънтримен» («Селски жител»).

ВАНУАТУ

(Република Вануату)

Държава, разположена в архипелага Нови Хебриди (над 80 острова) в югозападната част на Тихия океан. Територия — 14,8 хил. кв. км. Население — над 112 хил. души (1979 г.)

От 1906 г. под названието Нови Хебриди страната е общо владение на Великобритания и Франция. През 1978 г. национално-патриотичните сили печелят победа на изборите за парламент. Създадено е временно правителство. От юли 1980 г. е независима държава.

ВАНУАКУ ПАТИ — създадена през март 1971 г. под названието Културна асоциация на Нови Хебриди, от 1972 г. — Национална партия на Нови Хебриди, а от 1976 г. действа под сегашното название. Най-влиятелната партия, ползваща се с подкрепата на меланезийските маси. Опира се на племенните вождове. Борн се най-последователно за независимост. Стремн се към пълно ликвидиране на колониалния ред, към коренно преустройство на административния апарат и създаване на единна система за просвета на меланезийските жители. Обявява се за връщане земята на коренното население, за коопериране в селата и за създаване на държавни предприятия в промишлеността. Подкрепя предложенията за превръщане на Тихия океан в безядрена зона. На изборите за парламент през 1979 г. получава 60% от гласовете. В парламента контролира две трети от 39-те места.

Състои се от 75 регионални организации на островите, които изпращат по един представител в «Съвета на политкомисарите» на партията. Изпълнителният комитет (ЦК) от 25 души се избира на конгресите на партията веднъж на две години. Работен орган на ръководството на партията е Кабинетът (8 души). Председател на партията — Уолтър Лни (свещеник от англиканската църква, министър-председател).

ДВИЖЕНИЕ НА АВТОНОМИСТИТЕ НА НОВИ ХЕБРИДИ — създадено през 1974 г. Многорасова партия, групираща около себе си партии и групи с профреиска ориентация, които се опитват да се отложи даването на независимост, докато «народът не бъде готов за нея».

Австралия и Океания

ТАНЮНИОН («Съюз «Тан»») — блок от други партии с профренска ориентация, основан през 1977 г. Генерален секретар — В. Булекон.

ГУАМ

Остров в западната част на Тихия океан от групата на Марианските острови. Територия — 549 кв. км. Население — около 113 хил. души (1978 г.).

Владение на САЩ от 1898 г. Управлява се въз основа на «Органически закон на остров Гуам», приет от Конгреса на САЩ през 1950 г. Законът дава на острова право на местно самоуправление и неговите жители се смятат за граждани на САЩ, но без право на участие в изборите за президент на САЩ. По закона на САЩ от 1972 г. Гуам има право да избира свой делегат в Камарата на представителите при Конгреса на САЩ (без право на глас в Камарата). Изпълнителната власт принадлежи на губернатор (от 1970 г. се избира от населението за срок от 2 години).

Остров Гуам е най-голямата стратегическа база на военноморските и военновъздушните сили на САЩ в Тихия океан. На острова действуват републиканска и демократическа партия, които са местни клонове на съответните партии в САЩ.

КАРОЛИНСКИ, МАРИАНСКИ И МАРШАЛОВИ ОСТРОВИ

Група острови в Микронезия, в западната част на Тихия океан (над 2 хил. острова). Обща територия — 1,8 хил. кв. км. Население — 134 хил. души (1978 г.). Островите са подопечна територия на ООН и са под управлението на САЩ. Официално название — Подопечна територия Тихоокеански острови.

През 1964 г. като местен законодателен орган е учреден Конгрес на Микронезия (състои се от Сенат и Камара на представителите), но има крайно ограничени права. За да продължи управлението над Микронезия, през 1976 г. (наруша-

вайки споразумението за опеката) американският Конгрес утвърждава конвенция за даване статут на «асоциирана територия» на Северните Мариански острови.

На островите действуват партиите: *Либерална партия Палау; Прогресивна партия Палау; Прогресивна партия Сайпана; Териториална партия Сайпана.*

НАУРУ

Държава на едноименния остров в югозападната част на Тихия океан. Територия — около 22 хил. кв. км. Население — 6,8 хил. души (1978 г.). На 31. I. 1968 г. Науру става суверенна република в състава на Британската общност на нациите (без право да участвува в съвещанията на общността на равнище на ръководители на правителства).

Държавен глава е президентът (Хамер де Робур). Той ръководи и правителството — Държавния съвет. Законодателната власт принадлежи на парламента.

ПАРТИЯ НА НАУРУ — основана през 1976 г. Първата в историята на острова и единствената политическа организация. Не голяма по численост партия, в чието ръководство влизат младежи, завършили университети в Австралия. На изборите за парламент през ноември 1977 г. получава 9 места (от 18). Ръководител — Бернард Довнйого.

НОВА ЗЕЛАНДИЯ

Разположена на острови в югозападната част на Тихия океан. Територия — 269 хил. кв. км. Население — 3,1 млн. души (1979 г.). Буржоазнодемократична държава, където двете главни политически партии — Националната и Либералната — се сменят на власт. Влиза в Британската общност на нациите с права на доминион. Държавен глава е кралицата на Великобритания, която е представена от генералгубернатор. Висш законодателен орган — еднокамарен парламент. Изпълнителната власт принадлежи на Изпълнителен съвет.

Австралия и Океания

в който влизат генералгубернаторът и Министерският съвет начело с министър-председател.

На границата на 80-те години социалните конфликти в страната рязко се изострят. Външната политика се основава на военно-политически съюзи със САЩ, Великобритания и Австралия. Нова Зеландия влиза в империалистически военни блокове, участва в агресията на САЩ в Индокитай, подкрепя милитаристичната политика на САЩ в Тихия и Индийският океан.

КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА НОВА ЗЕЛАНДИЯ (КПНЗ) — създадена през 1921 г. Програмата на КПНЗ «Пътят на Нова Зеландия към социализъм» е приета през 1954 г. През 1960 г. ръководството се отклонява от програмата и започва да води левосектантска политика в профсъюзите и масовите организации, а след това, следвайки Пекин, се отделя от международното комунистическо движение. Преминаването на антиленински позиции през 60-те години подкопава авторитета на КПНЗ сред масите. Партията загубва предишното си влияние в профсъюзите. През 70-те години партията се превръща в тесносектантска групировка, преживяваща разкол след разкол, подлагана на влиянието на различните ревизионистки идеи.

Поради сближаването на КНР със САЩ през 1978 г. КПНЗ скъсва отношенията си с Китайската компартия и се сближава с Албанската партия на труда. Последната конференция на КПНЗ се провежда през януари 1979 г. след 13-годишно прекъсване. Конференцията провъзгласява «верността» на КПНЗ към борбата против «стария и новия ревизионизъм», за «революционен марксизъм-ленинизъм», против «изопачаването на идеите на Мао» от сегашното ръководство на ККП («новия ревизионизъм»), обявява се в подкрепа на Албанската партия на труда.

Председател на партията — Ричард Уулф, секретар — Харолд Крук. Печатни органи — «Пипълз войс» («Глас на народа») и списание «Ню Зеланд комюнист ревью» («Новозеландски комунистически преглед»).

ЛЕЙБЪРИСТКА ПАРТИЯ (ЛП) — основана през 1916 г., социалреформистка. Влиза в Социалистическия интернационал. Обединява както колективни членове (профсъюзи), така

и около 100 хиляда индивидуални членове (представители на работническата класа, дребната буржоазия, интелгенцията). Външната и вътрешната политика на ЛП малко се отличават от политиката на Националната партия, въпреки че по някои въпроси заема самостоятелна позиция. Партията се е обявявала за изтегляне на новозеландските войски от Виетнам, настоява за превръщането на Тихия океан в безядрена зона, за укрепването на мира и сигурността в района, осъжда расисткия режим в Южна Африка и престъпленията на режима на Пол Пот и Йенг Сарн в Кампучия.

В продължение на редица години ЛП е на власт. Възглавявайки правителството през последния период (1972—1975 г.), лейбъристите правят стъпки за развитие на отношенията със СССР и другите социалистически страни. ЛП има 41 места в парламента. Висш орган на партията е годишната национална конференция, която избира Национален изпълнителен комитет. Председател на партията — Д. Андертън. Ръководител — У. Роулинг.

НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ (НП) — основана през 1936 г. от сливането на Обединената партия с Партията на реформите. Управляваща от 1975 г., представлява интересите на едрата буржоазия, свързана главно с английския капитал, и на богатите фермери. Води политика за укрепване на капитализма, на непримирима борба срещу социализма и комунизма. Привлича широко капитала на международните монополи в страната.

Правителството на НП рязко засилва настъпването срещу жизненото равнище и демократичните права на трудещите се, срещу профсъюзите и демократичните организации. Във външната политика следва линия на вярност към военно-политическите съюзи със САЩ и ограничаване на отношенията със СССР. Подкрепя американските планове за сближаване с Китай. Има 50 места в парламента.

В партията членуват над 200 хиляди души. Висш орган е ежегодната конференция. Ръководител — Робърт Мълдун (министър-председател). Печатен орган — «Нешънъл обзървър» («Национален наблюдател»).

ПАРТИЯ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ЕДИНСТВО НА НОВА ЗЕЛАНДИЯ (ПСЕНЗ) — образувана през октомври 1966 г.

Австралия и Океания

на учредителен конгрес в Окленд от повозеландски комунисти, несъгласни с левичарската, промаонстка линия на ръководството на КПНЗ. Основатели на ПСЕНЗ са бившите председатели на КПНЗ Дж. Джексън и А. Дренън, бившият член на Националния комитет на КПНЗ У. Андерсън и други дейци, напуснали КПНЗ. Партията твърдо стои на позициите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. В програмата на партията «За социализъм в Нова Зеландия», приета на 2-ата ѝ конференция през 1970 г., се определят основните пътища и средства на борбата за социализъм, подчертава се важността на организираното политическо движение на масите за задоволяване най-належащите искания на трудещите се и за постигане на крайната цел — социализма. ПСЕНЗ се обявява за независима външна политика на страната, за излизането на Нова Зеландия от военните съюзи, за разведряване и разоръжаване, пропагандира постиженията на реалния социализъм.

5-ата национална конференция (октомври 1979 г.) одобрява документа «Програма за днес и утре», в която като главна задача се поставя постепенното привеждане на обществото до осъществяването на коренни социално-икономически реформи. ПСЕНЗ смята за дългосрочна цел на сътрудничеството с всички прогресивни и демократични организации създаването на обединен фронт с ядро от марксистко-ленинската партия на трудещите се.

Партията се изгражда по принципа на демократическия централизъм. Висш орган на ПСЕНЗ е националната конференция, която се свиква веднъж на 3 години. Национален председател на ПСЕНЗ е Уилям (Бил) Андерсън. Национален секретар — Джордж Джексън. Печатни органи — в. «Ню Зеланд трибюн» («Новозеландска трибуна») и теоретичното списание «Соушълст политикс» («Социалистическа политика»).

ПАРТИЯ НА СОЦИАЛНИЯ КРЕДИТ — възниква през 1954 г. Предишното ѝ название е Лига на социалния кредит. Обединява представители на дребната и средната буржоазия от града и селото. Обявява се за запазване на капитализма, но си поставя задачата да го «лекува» от неговите болести. Висш орган на партията е националната конференция, която избира Изпълнителен комитет. Има 1 място в парламента. Ръководител — Брюс Битъм.

ПАРТИЯ НА ЦЕННОСТИТЕ — създадена през 1972 г. Обединява представители на дребната буржоазия, техническата и творческата интелигенция, студентството. Обявява се за създаване на общество на «общото благоденствие». Ръководител — Тони Кановски.

В страната действуват и други по-малки партии.

НОВА КАЛЕДОНИЯ

«Задморска територия» на Франция. Разположена на едноименния остров и на група острови в Тихия океан, източно от Австралия. Територия — 19 хил. кв. км. Население — около 137 хил. души (1978 г.).

Ръководител на правителството е френският върховен комисар. Той ръководи Правителствения съвет (7 души). Населението избира Териториално събрание (35 депутати) — съвещателен орган. Нова Каледония е представена в Националното събрание на Франция от двама депутати и един в Сената. Има около 20 политически партии и групи, 11 от които са представени в парламента на страната.

КАЛЕДОНСКИ СЪЮЗ — основан през 1951 г. като многорацова организация, лоялна към френското правителство и «допусната» да участва в съвещателните органи. Има 9 места в парламента. Провъзгласява задачата да бъде постигната независимост през 80-те години. Ръководител — М. Ленорман, от френски произход. Печатен орган — в. «Авенир Каледоннен» («Бъдещето на Каледония»).

ОБЕДИНЕНИЕ ЗА КАЛЕДОНИЯ — създадено през 1976 г. Партия на местната и френската буржоазия. Обявява се за реформи в управлението, включително и за частично преразпределяне на земята. Има 12 места в парламента. Ръководители — Ж. Лафлер и Р. Ларок (едни от най-богатите френски преселници-буржоа).

ПАРТИЯ НА КАНАКСКОТО ОСВОБОЖДЕНИЕ (ПАЛИКА) — основана през май 1976 г. Най-радикалният представител на коренното население в борбата за независимост. Обявява се за национализиране на основните отрасли на икономиката и

Австралия и Океания

за връщане на земите на канакските общини. Има две места в парламента. Ръководители — Нидуаш Неселин и Ели Пугой.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ НА КАЛЕДОНИЯ — основана през 1971 г. Обявява се за даване на местна автономия. Има 3 места в парламента. Ръководител — А. Берну.

ФРОНТ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА КАНАКИТЕ (Фронт на независимостта) — блок от пет канакски политически организации, борещи се за независимост.

ОСТРОВИ КУК

Архипелаг в централната част на Тихия океан, в Полинезия. Състои се от две островни групи: Северни и Южни острови, или Херви. Общата територия — 234 кв. км. Население — около 19 хил. души (1978 г.). Островите Кук са владение на Нова Зеландия. През 1965 г. получават статут на «самоуправляваща се територия, асоциирана с Нова Зеландия».

Създадени са Законодателно събрание и Министерски съвет начело с министър-председател. Върховният контрол над островите се упражнява от върховния комисар, представляващ правителството на Нова Зеландия.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ — управляваща партия, създадена през 1971 г. Ръководител — Т. Дейвис (министър-председател).

ПАРТИЯ НА ОСТРОВИТЕ КУК — основана през 1964 г. Опозиционна партия. Ръководител — А. Хенри.

ПАПУА — НОВА ГВИНЕЯ

Държава в югозападната част на Тихия океан. Разположена в източната част на остров Нова Гвинея и на близките до него острови. Територия — 475 хил. кв. км. Население — около 3 млн. души (1978 г.) Независима държава,

от 1975 г. в състава на Британската общност на нациите. Държавен глава е кралицата на Великобритания, представена от генералгубернатор, който се назначава от националния парламент и е гражданин на страната. Държавата води независима външна политика и отхвърля опитите да бъде включена във военни блокове. Вътрешнополитическата обстановка се характеризира с борба между партиите, които в основни линии представляват интересите на заможните слоеве. Борбата се води около пътищата на развитие и степента на ориентация към чуждестранния капитал.

НАРОДНА ПРОГРЕСИВНА ПАРТИЯ (НПП) — създадена през 1970 г. Изразява интересите на буржоазията — главно местната и на другите националности, включително и китайската, свързани с чуждестранния капитал. През март 1980 г. идва на власт благодарение на подкрепата на другите опозиционни партии. Ръководител — Джулиус Чан (министър-председател), богат бизнесмен от китайски произход.

ОБЕДИНЕНА ПАРТИЯ — създадена през 1970 г. Изразява интересите на собствениците на австралийски компании. От ноември 1978 г. до януари 1980 г. е в блок с партия Пангу партн. През 1980 г. в партията възниква опозиционна фракция начело с Р. Евер, която подкрепя НПП. Ръководител — Рафаел Доа.

ПАНГУ ПАРТИ (Партия за единна Папуа—Нова Гвинея) — създадена през 1967 г. Политиката на партнята, известна като «икономически национализъм», се характеризира със стремеж към самостоятелно национално развитие с използването на чуждестранен капитал под контрола на държавата и в интерес на местната буржоазия.

В Папуа — Нова Гвинея действуват също партиите: **Народен обединен фронт**, възникнал през 1978 г. след разцепление в Обединената партия. Възглавява опозицията в парламента. Ръководител — Ламбакеу Оук; **Меланезийски съюз** — създаден през 1980 г. Изразява интересите на сепаратистки групи на заможните слоеве от населението, свързани с чуждестранния капитал; **Социалистическа работническа партия** — основана през 1973 г. от леворадикални профсъюзни дейци от коренното население. Стои на левичарски позиции. Председа-

Австралия в Океания

тел — Лъки Ейва; Папуа бесена («Долу ръцете от Папуа») — възниква през 1973 г. като сепаратистко движение на папуаците за образуване на самостоятелна държава Папуа. Ръководител — Жозефина Абиджа.

Има и други сепаратистки групи, обявяващи се за отделяне на Папуа, на островите Бугенвил и други райони.

ПОЛИНЕЗИЯ

(Френска)

Група острови в източната част на Тихия океан, включваща Дружествените острови, Туамоту, Гамбе, Маркизките и други острови. Обща територия — 4 хил. кв. км. Население — 137 хил. души (1977 г.). Френска Полинезия е владение на Франция. От 1958 г. има статут на «отвъдморска територия» на Франция. Управлява се от френски губернатор (върховен комисар). Местните органи на властта са: Териториално събрание и Правителствен съвет. В парламента на Франция Полинезия е представена от двама депутати и един сенатор. В Полинезия действуват: Обединение за полинезийска република; Обединение на либералите; Обединена полинезийска партия; Партия на обединения фронт; Социалистическа партия.

СОЛОМОНОВИ ОСТРОВИ

Държава, разположена на островите със същото название в западната част на Тихия океан. Територия — 29,8 хил. кв. км. Население — 197 хил. души (1978 г.). Независима държава от 7. VII. 1978 г. Законодателното събрание (еднокамарен парламент) има 38 депутати. Изпълнителната власт се осъществява от Министерски съвет.

НАЦИОНАЛНА ДЕМОКРАТИЧЕСКА или **НАЦИОНАЛНА ПАРТИЯ УЛУФААЛУ** — опозиционна партия в Законодателното събрание, където мнозинството — около 20 от 38-те, са независими депутати.

Ръководител — Бартоломеу Улуфаалу.

Обединена партия на Соломоновите острови — създадена през 1973 г. **Прогресивна народна партия** — образувана през 1974 г. **Ръководител** — С. Мамалони.

ФИДЖИ

Държава, разположена на острови и атоли (над 840) със същото название в югозападната част на Тихия океан. Територия — 18,3 хил. кв. км. Население — 612 хил. души (1980 г.). През октомври 1970 г. става независима държава. Влиза с правата на доминион в Британската общност на нациите. Държавен глава е кралицата на Великобритания, която е представена от генералгубернатор, назначаван от населението на Фиджи.

Законодателната власт принадлежи на парламента, който се състои от Сенат и Камара на представителите. Всички политически партии представляват интересите на заможните слоеве.

НАЦИОНАЛНА ФЕДЕРАТИВНА ПАРТИЯ (НФП) — създадена през 1960 г. Главна опозиционна партия. Опира се на индийската част от населението. Скоро след обявяването на независимостта разширява своите редици от коренното население — членове на влязлата в нея Национално-демократическа партия. През 1977 г., след като фиджийците напускат нейните редове, става отново индийска партия и се разделя на 2 фракции: фракция на «цветето» и фракция на «гълъба». Има 15 места в Камарата на представителите. **Ръководител** на фракцията на «цветето» — Джей Ръм Реди. **Ръководител** на фракцията на «гълъба» (заема 3 от 15-те места на НФП в парламента) — С. М. Койя, бивш ръководител на НФП.

ПАРТИЯ НА СЪЮЗА — създадена през 1966 г. От деня на независимостта е управляваща. Има умерено консервативна програма. Разполага с 36 (от 52) места в Камарата на представителите. **Ръководител** — Камисесе Мара (министър-председател).

Действуват също: **Националистическа партия на Фиджи** — ръководител — С. Бутадрока; **Независима партия** — обявява се за връщане на заграбените от европейците земи на коренното население и против други форми на неоколониализъм; **Национално-демократическа партия**.

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор.	5	Лихтенщайн.	115
СССР.	21	Люксембург.	116
ЕВРОПА		Малта.	118
Австрия.	42	Монако.	120
Албания	47	Норвегия.	120
Андора	48	Полша	126
Белгия	49	Португалия	129
България.	55	Румъния	134
Великобритания.	74	Сан Марино	137
Германска демократи- чна република	80	Унгария	139
Гибралтар	84	Фарьорски острови	142
Гърция.	85	Федерална република Германия.	143
Дания	90	Финландия	150
Западен Берлин.	95	Франция	157
Ирландия.	98	Холандия	164
Исландия	102	Чехословакия.	167
Испания.	104	Швейцария.	173
Италия.	108	Швеция.	179
		Югославия.	187

АЗИЯ

Аомин	190
Афганистан.	190
Бангладеш	195
Бахрейн	201
Бирма	202
Бруней.	206
Бутан	207
Вьетнам	207
Израел	212
Индия	218
Индонезия	227
Ирак.	231
Иран.	237
Йордания.	241
Камучия	244
Кипър	248
Китай	254
Корея	262
Корейска народнодемократична република	263
Южна Корея	266
Лаос.	267
Ливан	270
Малайзия.	275
Монголия.	278

Народна демократична република Йемен	281
Оман.	284
Пакистан.	285
Сингапур.	289
Сирия	291
Сянган	295
Тайланд	295
Турция.	298
Филипини.	302
Шри Ланка.	307
Япония.	312
Организация за освобождение на Палестина.	319

АФРИКА

Алжир.	323
Ангола.	326
Бенин	328
Ботсвана.	329
Бряг на слоновата кост	330
Бурунди	332
Габон	333
Гамбия.	334
Гана	336
Гвинея.	338
Гвинея-Бисау.	339
Горна Волта.	342

Съдържание

Гваделупа	454	Сейнт Кристофър (Сейнт Китс) — Невис — Англия	527
Гватемала	456	Сейнт Лусия	529
Гвиана (Кооперативна република Гвиана) . .	459	Съединени американски щати	529
Гвиана (Френска) . .	461	Тринидад и Тобаго . .	536
Гренада	462	Уругвай	537
Гренландия	463	Фолклендски (Малвински) острови	542
Доминика	464	Хаити	543
Доминиканска република	465	Хондурас	545
Еквадор	469	Чили	547
Кайманови острови . .	474	Ямайка	553
Канада	475		
Колумбия	480	АВСТРАЛИЯ	
Коста Рика	485	И ОКЕАНИЯ	
Куба	488	Австралия	556
Мартиника	492	Вануату	561
Мексико	494	Гуам	562
Монтсерат	501	Каролински, Мариански и Маршалови острови .	562
Никарагуа	501	Науру	563
Острови Търкс и Кайкос	505	Нова Зеландия	563
Панама	506	Нова Каледония	567
Парагвай	509	Острови Кук	568
Перу	514	Папуа — Нова Гвинея	568
Пуерто Рико	519	Полинезия	570
Салвадор	522	Соломонови острови . .	570
Сейнт Винсът и Гренадини	526	Фнджи	571

ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ
Справочник

Първо издание

Превели от руски

Бгги Биджерано, Надежда Вълчева, Петя Иванова

Редактор Любка Пиналова

Художник Христо Христов

Художествен редактор Александър Хачатурян

Технически редактор Ронка Кръстанова

Коректор Мария Александрова

Издателски № 6798

Дадена за набор на 10. XI 1981 г.

Подписана за печат на 23. IV. 1982 г.

Излязла м. май

Печатни коли: 36. Издателски коли 23,33

Условно издателски коли 28,52

Формат 70/100/32. Тираж 12115

Цена 3,57 лв.

Код 22/95315/0802-3-82

Партиздат — София, бул. «В. И. Ленин» № 47
ПК «Димитър Благоев» — София, ул. «Н. Ракития» № 2